

ion drăgușanul

povestea așezărilor moldovene

R

Cluj-Napoca, 2024

Coperțile:

Port răzeșesc din Ropcea – colecția Dimitrie Dan
Răzeș câmpulungean – colecția Vasile Ursache

Precuvântare:

Răzeșii Moldovei sau prima cultură rurală

Dimitrie Cantemir a fost primul cărturar român care a luat în discuție problema celor două culturi rurale, dar tratarea temei, cu aparență de mitologie socială, a trecut voit neobservată, mai ales în secolul de glorie excesivă a culturii rurale, sub denumirea egalitaristă de cultură țărănească sau folclor.

Principele cărturar preciza că, în Moldova, țăranii sunt, de fapt, iobagi aduși din țările megieșe, tocmai de asta numiți „vecini”, răsaduri și altoiri în valahism, fără rădăcini în datină și în tradiție. „Moldovenii adevărați sunt – afară de boieri, ale căror stări le-am arătat mai sus – fie târgoveți, fie țărani. Târgoveți le zicem acelor ce trăiesc prin cetăți și prin târguri; țărani, acelor care locuiesc prin sate” și care sunt, în totalitate meșteșugari. „Țărani moldoveni adevărați nu sunt de loc”, susținea Cantemir, iar „cei pe care îi aflăm se trag din ruși sau din ardeleni sau ungureni, cum avem noi obicei să le zicem. Căci, în veacul cel dintâi după descălecatul Moldovei, Dragoș o împărțise toată între cei ce-au venit cu el, când a găsit țara cea nouă

pustie de locuitori. Dar fiindcă se părea că nu e cu dreptate ca un boier să muncească la alt boier (pentru că toți cei ce se trăgeau din sângele lui Roman se socoteau boieri) și fiindcă neamul deprins cu armele se socotea prea bun pentru ca să fie folosit la lucrarea pământului, atunci urmașii lui Dragoș au fost nevoiți să aducă, cu învoirea domnului, oameni din țările învecinate, unde șerbia țăranilor era în obicei, și să-i așeze pe moșiile lor.

Că lucrul acesta este adevărat, o dovedește însuși numele de țăran, care, în graiul moldovenesc, se zice „ve-cin” și din care se vedește că aceia pe care armele moldovenești învingătoare i-au silit să muncească pământul au fost, mai întâi, vecini.

Tocmai din această pricină, în Țara de Sus, cea dintâi unde s-au așezat Drăgoșeștii, se află multe așezări țăărănești; iar în Țara de Jos, unde s-au așezat mai în urmă, nu sunt alți țărani decât aceia pe care boierii din acest ținut i-au cumpărat cu bani din Țara de Sus și i-au adus pe moșiile lor sau aceia pe care i-au cumpărat dintre răzeșii care și-au înstrăinat moșia lor strămoșească, din pricina sărăciei, și care, asemenea, au fost siliți, cu strâm-bătate, să-și pună grumazul în jugul șerbiei... Aceia care locuiesc la hotarul Podoliei vorbesc, și astăzi, leșește și rusește...

Toți, de orice neam ar fi, sunt siliți să muncească cu sârguință pentru stăpânii lor; nu li se hotărăște dinainte cât să lucreze, ci stă la bunul plac al stăpânului să hotărască câte zile trebuie să fie puși la muncă. Acesta nu poate să le ia cu sila banii sau dobitoacele...

Țăranul *plătește atâtea dări, câte voiește domnia* să-i pună; la acestea *nu se hotărăște* nici felul și nici sorocul de plată. Eu i-aș socoti, *desigur*, pe țăranii moldoveni că sunt cei mai nenorociți *țărani din lume*, dacă *belșugul* pământului și secerișurile *bogate nu i-ar scoate* din sărăcie aproape fără voia lor.

La muncă sunt foarte leneși și trândavi; *ară puțin, seamănă puțin și, totuși, culeg mult*. Nu se *îngrijesc să dobândească*, prin muncă, ceea ce ar putea să aibă, ci se *mulțumesc, să adune* în jitițe numai atât cât le trebuie pentru *hrana lor, vreme de un an sau, cum au ei obiceiul să zică, „până la pâinea cea nouă”*; de aceea, când vine vreun an neroditor sau *când o năvălire* a vrăjmașului îi împiedică să secere, sunt în *primejdie* să moară ele foame.

Dacă țăranul are o vacă sau *două, socotește* că are destulă hrană pentru el și pentru copiii săi, *pentru că unele vaci dau 40 sau cel mai puțin 24 de măsuri de lapte pe zi*. Iar dacă vreunul are 20 de stupi de albine, *atunci el poate plăti* lesne, din venitul lor, dările pentru tot anul. *Fără să mai vorbim* că fiecare stup roiește, dacă vremea e după pofa țăranului, în fiecare an, alți șapte; și este de ajuns ca fiecare stup să dea, când se taie, două sau mai multe măsuri de miere, căci fiecare măsură se vinde cu un taler.

Cei ce locuiesc în munți au oi, miere și poame din belșug; cei de la câmpie au grâu, boi și cai”¹.

Răzeșii Moldovei, majoritatea români, alții rusini, pătrunși în nobilimea moldavă prin căsătorii, cărora a-veau

¹ CANTEMIR, DIMITRIE, *Descrierea Moldovei*, pp. 199, 200-202

să li se alăture în conservarea identității, de-a lungul vremurilor și, mai ales, începând cu a doua parte a secolului al XVIII-lea, „ungurienii”, adică emigranții valahi din Transilvania, cu aceeași rădăcină în datină și tradiție, concretizau cultura rurală românească, o cultură care este, în fapt, răzeșească (nu întâmplător, în urătură și în colinde și orații se folosește simbolică locuțiune, cum numea Eminescu frazeologismele, „boieri mari”), în vreme ce cultura țărănească a iobagilor este, în fond, o cultură de tip slavon, influențată de tradiția primordială băștinașă, dar insuficient pentru a și da expresie nouă acelei culturi sau, eventual, pentru a determina apariția uneia noi.

Diferențele dintre cultura răzeșească și cea iobăgească (țăărănească, înfăptuită de „vecini” rusini și ardeleni) avea să fie confirmată, de unii cărturari, dar în vreme entuziaste, în care deja se practica egalitarismul păgubos pentru răzeși, care va începe după 1848-1864, și tocmai de aceea, specificitățile fie trec neobservate, fie sunt ignorate în mod premeditat:

„Răzeșul se îmbracă în surduc și poartă pantaloni de materie cumpărată, se încălță în ciubote sau papuci în formă mai delicată. La grumaz poartă o basma de matasă și de culoare deschisă, iară pe cap pălării frumoase, cumpărate din târg. Iarna, poartă cojoc și manta, dară niciodată suman țărănesc. Cușmele răzeșilor sunt mici și ascuțite; ei sunt cu toții tunși, rași și cu mustețe răsucite; ici-colea, poartă și barbă, pieptănată cu mare grijă.

Răzeșițele, cărora li se zic cucoane, se îmbracă în cațaveici de materie întunecată și blănite cu piei de vulpe,

de miel sau căptușite cu bumbac; rochiile li-s de felurite materii și colori; în cap au tulpane, testemele, basmale mai totdeauna de culoare neagră.

În casa răzeșului, se află măcar un pat, care-i frumușel și bine așternut; prin cuie, de nu se află dulap de straie, stau acățate veșmintele de sărbătoare, acoperite cu o pânză albă...

Nunțiile, la răzeși, se încep Sâmbăta, seara, cu jocul nunții, pe când la țărani se încep vineri, cu cusutul unei cununi de brebenoc pentru mireasă.

Mireasa răzeșă are, la cununie, în cap, numai o floare de târg ori un vâl cu o cununică de mirtă, pe când la țărani mireasa vine cu cununa cea cusută de vineri și cu multe alte găтели în cap.

La țărani, amândoi tinerii vin, marți, după cunu-nie, la rugăciunea deslegării, iar la răzeși vine, la o săptămână, numai mireasa singură.

Răzeșii se căsătoresc numai între olaltă, și nicio-dată nu se amestecă cu țărani.

La paști, răzeșii fac ouă împistrite cu tot felul de colori, numindu-le „muncite”, pe când poporul de rând face numai ouă roșe sau roș-alb-galbene.

Pasca, la răzeși, este făcută cu brânză, cu ouă și cu stafide, și ei o duc la sfințit într-o basma mare, pe când țărani duc la sfințit numai un cozonac mai mare, numit pască, apoi mai multe bucăți de carne friptă, slănină, unt,

brânză proaspătă, usturoi și altele, toate într-o covățică sau doniță nouă, cumpărată anume pentru treaba asta.

Răzeșul duce la biserică jertfă numai colaci rotunzi, iară țărani duc pânicile de secară.

Răzeșii se așează, în biserică, la locul cel de frunte și mai înainte...

Jocurile și petrecerile răzeșilor se fac deosebi de ale țăranilor; țărani joacă lângă cârșme, răzeșii în casa unuia dintre ei.

Răzeșii lucră numai la răzeși și niciodată la țărani. Ei se duc, unul la altul, la clacă, la prășit, la arat, la cărat, și țărani încă merg la lucru la ei”².

Anonimizarea răzeșilor și depozarea lor de cultură distinctă, în favoarea descendenților foștilor iobagi, „vecini” aduși în principal din ținuturi slave ale țărilor megieșe, avea să înceapă, odată cu pierderea „drepturilor lor”, adică din anul 1848, atunci când a fost abrogată legea de recrutare, care „scutea boierimea și stăpânii de pământuri întinse de recrutare”³ (până atunci, „beneficiile legii de recrutare austriece nu se aplicau asupra răzeșilor, ci numai asupra țăranului”), iar „mazilii fură înrolați în categoria țăranului”, cu o discriminare, totuși, împotriva răzeșului, din moment ce „legea absolută de recrutare

² DEȘTEPTAREA, nr. 8/1894, p. 60, 61

³ DAN, DIMITRIE, *Documente și acte privitoare la istoria răzeșilor și mazililor din Bucovina* (ca și citatele care urmează), în „Din scrierile lui Dimitrie Dan”, Cernăuți, 1902, pp. 62-67

scutește cu totul pe fiul unui țăran, dacă numără (țăranul) 60 de ani și posedă 3 fălci de pământ, de datoria serviciului în armată, numai fiul de răzeș este eschis (exclus – n.n.) de la această binefacere ca un afurisit și bles-temat”.

Problema egalitarismului păgubos al răzeșimii țărănimea, fostă iobagă, a fost luată în discuție mai întâi în Bucovina, dar de-abia în 1864 și doar din perspectiva nedreptei înrolări a răzeșilor, de deputatul Covaciu, în „ședința a 9-a, sesiunea III, a dietei bucovinene din 31 martie 1864, pag. 120, și, apoi, în ședința a 18-a, pag. 279 și 283” (cu stenogramele scrise în limba germană), când „Comitetul s-a consultat serios și îndelungat asupra acestei întrebări și s-a încredințat că, în această privință, este necesar un ajutor grabnic, căci comitetul s-a încredințat, din cercetările făcute mai înainte, că răzeșii și proprietarii de părți de moșii sunt puși, într-adevăr, în urma tuturor străinilor și veneticilor: căci, pe când Ruteanul, emigrant din Galiția, și Germanul, descălecat prin tot locul, re-clamă pentru unicul său fiu apărare în contra legii și o află, într-adevăr, pe când Lipovanul, emigrat din Rusia, bazat pe un privilegiu străin, se retrage de la darea de recruți, în tot anul, pe când Israelitul, care întrece în agerimea minții toate naționalitățile, înțelege a se feri, cu măiestrie, ca un marinar iscusit, de „Scylla și Charibdis” a oceanului nostru de paragrafe, și dovedește că satis-facerea legii, în toată privința, și totuși n-a dat nimic, singur Românul, băștinașul, cu jertfa a ospitalității sale, trebuie să poarte toate sarcinile”.

Și astfel, pentru a-și scăpa feciorul de armată, răzeșul bucovinean avea să compliceze tacit la depose-

darea sa de identitate și de patrimoniul unei spiritualități ancestrale, pe care o păstrase cu sfințenie, până atunci, devenind, în perspectiva epocii sale și a epocilor care vor urma, țăran, până la un apogeu odios al decăderii, cel în care păstrătorul de identitate românească, răzeșul, este considerat, sub numele de „chiabur”, răul absolut al satului românesc și ucrainean. Odată cu asta, tradiția primordială degenerază până la a deveni fundamentul unei culturi laice, adesea cu intruziuni bisericești dibaci infiltrate (colindele creștine, de pildă, sunt opere culte, de inspirație melodică rurală, infiltrate în cultura tradițională prin intermediul preoților și al cantorilor bisericești, inițial sub denumirea de „vifleimuri și cântece de stea”).

Odată cu decăderea răzeșilor, prin includerea lor în țăranime, deci și prin pierderea de prestigiu zonal, avea să înceapă, de fapt, și rutenizarea sau românizarea locuitorilor satelor, răzeși și țărani, din zone distincte ale nordului moldav, o rutenizare sau o românizare impusă nu de politic, ci de realitățile economice (ca argument, se poate folosi și petiția pentru învățământ în limba română a ucrainenilor și huțulilor din Breaza, „toți Rușii, fără deosebire”, care susțineau „că au neapărată trebuință de” cunoașterea limbii române, „căci îs încunjurați, din toate părțile, numai de Români și, încotro se mișcă, numai tot cu ei (Românii) vin în atingere. Orașul cel mai apropiat îi Câmpulungul și, acolo, nu poți nimică începe fără limba română. Pân' la Câmpulung, însă – de Putila nu mai amintim, căci îi mult mai depărtată și nu mai merge nime la ea, pentru că ne-am prea hrănit de cămătari – avem de trecut prin Fundul-Moldovei și Pojorâta, tot numai sate curat românești. Oamenii noștri îs, mai departe, mai că de-

a rândul, lucrători la lemn și, ca atari, vin încă numai cu Românii în atingere. Și, în fine, nici în Breaza, chiar când ne-am pune de gând să nu ieșim niciodată din sat, nu putem trăi fără limba română, căci aici au moșii în-tinse” numai românii câmpulungeni, care „cea mai mare parte din an, petrec ei pe aici și ai noștri trebuie, ori de vreau, ori de nu vreau, să învețe românește... Nu vă mai temeți atâta că ne romanizăm, căci nu ne mai roma-nizează nime, ba, din contră, mulți dintre români s-au rusificat”⁴, datorită vieții într-o comunitate rurală com-plexă).

Existența celor două culturi rurale distincte, una răzeșească, deci tradițional românească și, parțial, ucraineană, și alta țărănească, deci de tip slavon și, parțial ardelenescă, justifică relatările contradictorii, contemporane începuturilor Bucovinei istorice, despre realitățile rurale ale acelor vremi.

Cultura răzeșească își află și astăzi reprezentări exponențiale, care țin de o înrâncenată tradiție.

Pe de o parte, în domeniul care ne interesează de-oceanată, cel al așezărilor și al arhitecturii rurale, exis-tau, în anii 1774-1777, sate cu locuințele „cel mai adesea răzlețe, iar casele sunt atât de prost clădite și de mici, în-cât într-însele nu găsești, în afara unei odăi mici sau, mai degrabă, a unei afumători, alăturate unui antreu, decât arareori o cameră și foarte rar alt loc de culcare. De cele mai multe ori, aceste cocioabe sunt neîngrădite și nu sunt prevăzute nici cu șoproane sau grajduri sau alte clădiri

⁴ PATRIA, Anul III, nr. 366/1899, p. 2

gospodărești”⁵, deci așezări țărănești ale iobagilor, cu case „colibe mici și împrăștiate care pe unde, cele mai adeseori lipsite de grădină și curte... dar cauza acestui fel de comportament este îndoiala sa dacă va putea păstra, în anul următor, mica sa colibă, care, după spusa lui, nu-l costă nimic, sau va trebui să se mute în altă parte”⁶, cu animalele sale, singura lui proprietate, urmând să-și facă o altă colibă, pe altă moșie, unde atitudinea proprietarului poate fi mai benevolă.

Pe de altă parte, în întreaga Moldovă existau și „răzeși, care, pe ici și acolo, sunt sate întregi... pe teritoriul lor, lat de 5 coți, ei sunt mai mândri decât aiurea un domn al unei provincii întregi”, dar în casa răzeșului „este simplu, dar foarte curat; patul său e un prichici și mâncarea sa, mai ales cucuruz, pâine ori mămăligă; dar cu totul uscată nu o mănâncă niciodată; și cel mai sărac dintre ei are, totdeauna, ceva pe lângă ea: lapte, brânză, carne de berbec etc.”⁷, casa aceasta simplă fiind, în fond, tradiționala casă moldovenească, identificată, la o primă vedere, prin acoperișul în patru ape, preluat de la armenii urbani, și prin prispă (un mult mai economicos și lenevos pridvor și verandă armeneste), dar ea fiind, în fond, un edificiu ritualic, „cort al lui Dumnezeu”, durat pe un sacrificiu mai mult sau mai puțin simbolic (de la o vietate, la umbra unui om).

⁵ SPLENY VON MIHALDY, GABRIEL, *Descrierea districtului Bucovina*, p. 55

⁶ BALȘ, VASILE, *Descrierea districtului Bucovina*, p. 345

⁷ BUDAI-DELEANU, ION, *Scurte observații asupra Bucovinei*, p. 383

RĂCĂCIUNI

(pe Siret, comuna Răcăciuni, Bacău).

1481, octombrie 15: Întărit de Ștefan voievod lui Mihai Buzatu, care primește uric pentru „acest sat, anume La Gura Răcăcinei pe Siret”⁸. Hotarele, din veac.

1644, septembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Evloghie, episcop de Roman, care cumpără, cu 100 lei bătuți și un cal bun, de la Toader Moțoc și de la fiul său Ștefan „o bucată de pământ lângă **Faraoani** (comuna Faraoani, Bacău), dinspre **Clejea** (Cleja, Bacău), între ținutul Bacău și ținutul Troțuș, din uricul de cumpărătură pe care l-a avut bunicul lor Cozma fost cămăraș. / Și se începe hotarul acestei bucăți de pământ de la Fântâna Nucului, drept până la Răcăciunii Mari, și de acolo un loc de sat și loc de moară în pârâul Răcăciuni, iar de acolo până la Clejea Mare, iar de acolo până la Clejea Mică, iar de acolo până la deal, la Runcul Boghiului și la Glodul cu Sare, iar de la Glodul cu Sare până la Dealul Dracei, iar de acolo iar la Fântâna Nucului și la Lacul cu Lozii, iar de acolo la **Răcăciuni** (comuna Răcăciuni, Bacău). Atât este hotarul acestei bucăți de pământ”⁹.

1661: Constantin și femeia lui Nastasia vând popii Lăzăroe și lui Iurașco de **Hilipești** (Filipești pe Oituz¹⁰, Bacău), pentru 2 ughi (ducați ungurești) „a noastră parte din vadul popii... dinaintea lui Ion Ciomârtan ot **Bogdănești**, Goe ot **Răcăciuni**, Gheorghe, fecior lui Iurașco, și Ion, feciorul Stanciului ot **Hilipești**”¹¹.

⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 240, pp. 365-367

⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 436, p. 415-417

¹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 102

¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 7, 8

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, și jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moșiile „din drese domnești și din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleșteu, de moară și de pod în apa Siretului, ce este la ținutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuș logofăt... i-a dat Dabija vodă lui Buhuș, pentru jumătate de cat Crainici, satul **Tămășeanii** (sau Tămășoani, raionul Vulcănești¹², Moldova) pe Prut, în ținutul Iașilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, și de la seminția lor frații Necula, Vasile și Loghin, drept 400 lei bătuți. / Și satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăște cu Crainici, cu Covrigul și cu alte bălți de pește, cumpărătură Dabijeii vodă de la mulți răzeși, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Și satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ținutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleșteu, ce se hotărăște cu Mățcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân și de la feciorii lui Cozmiță și Nastasia, drept 400 lei bătuți... / și satul **Mățcanii**, iarăși în ținutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleșteu, care a fost danie de la Gheorghe Ștefan voievod Dabijeii vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba țării, care sat Mățcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, și după moartea Iorgăi,

¹² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 254

neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc și, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ștefan vodă, l-a dat danie Dajije, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Mățani... / Și satul **Baloteștii**, la ținutul Putnei, pe Zăbrăuț, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Balotești, la domnia lui Gheorghe Ștefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, și nu i-au mai dat, și neavând bani la zi, a rămas satul Dabije vodă. / Și părțile din **Bodia**, iarăși la ținutul Putnei, cu vecini, danie Dabije de la Gheorghe Ștefan voievod. / Și satul **Domneștii**, iarăși în ținutul Putnei, cu vecini, și satul **Mihăileștii**, din jos de Domnești, și satul **Volovații**, din sus de Domnești, și satul **Făureștii**, din sus de Volovați, ce le-au cumpărat Dabija vodă și Iordache Ruset vistiernic de la mulți răzeși din acele seliști, cum arată zapisele acelor vânzători, și satul **Dănăești**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul... / Și jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăși în ținutul Putnei, cu vad de moară în Sirețel, cumpărătura Dabije vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, și de la feciorul ei Toderășco, drept 350 lei bătuți. / Și satul **Răcăciunul**, iarăși în ținutul Putnei, cu vecini și cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ștefăniță vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaț în Vlamnic și cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ștefan vodă, și l-a luat Ștefăniță vodă, cu alte moșii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i țină Gheorghe Ștefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă... / Și iarăși alt

sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ținutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă și doamna Dafina de la Anușca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, și de la feciorii lor Vasile și Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuți, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie și femeia lui Tudosca, și de la frații lor Gheorghită, Băluță, Nastasia și Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaș și Mărica, feciorii lui Lupașco Vitolt, ce-au fost făcuți cu Aviana, fata lui Ciocârlie, și de la Ștefanși Tofana, iarăși feciorii lui Lupașco Vitolt, făcuți cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuți, și iarăși, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, și de la feciorii lor Ansinița și Gavrilaș, drept 220 lei bătuți, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuți, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la frații Lupașco și Ionașco de **Mănești**, feciori Acsiniei, nepoți lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / așijderi satul **Stoilești**, la ținutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moșie Dabijei vodă și cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, și 2 pământuri de frunte, cu vad de moară și cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, drept 60 galbeni, și 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoilești, primite danie de Dabija vodă

de la Toader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, și un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oțul și Avrămiei, fata lui Pușcă, iar nepoată lui Oțul; / satul **Oleșești**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ținutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt și de la alți răzeși, cu vad de moară și cu vii, drept 330 lei bătuți. / Și satul **Sascut**, ce-a fost moșie Dabijeii vodă și cumpărătură de la răzeși... / și, din 7 bătrâni din satul **Conțăști**, 5 bătrâni, cumpărați de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata și Cașin, drept 500 lei”¹³.

1734, iulie 10: Hotarnica Fărăoanilor: „Adică noi, sătenii de Faraoani, bătrânii satului, anume Benke Ianăș, Antal Ianăș, Roca Ghenghel, Giurgiu Bejan, Petrea Ciulei, Mihai Patraș, Andrieș Ștefan și cu tot satul Fărăoani făcut-am mărturia noastră la mâna egumenului de Solca și a tot soborul, precum mărturisim cu sufletele noastre cum ne-au spus și nouă părinții noștri și ne-au arătat pe unde bate hotarul mănăstirii Solcăi, unde se hotărăște cu **Clujanu** (Clejani), de unde se începe hotarul, din drumul ce trece peste pădure, spre Cleja, unde se împarte hotarul Solcăi cu al Clejanului, și apoi, în jos, pe sub pădure, pe drumul cel vechi, și se pogoară din podiș, la vale, pe drumul cel vechi, și ia în jos, pe sub deal, și lovește în pădureț, unde este și bourul în pădureț, care se vede astăzi, și din bour lovește în jos, la capul dealului, între hotare, unde au înțepat omul cel tâlhar; și de acolo trece peste pârau, pe din jos de unde a făcut acum crâșma Clejanu, și lovește în crâșma cea veche, ce a fost de mult între hotare, între hotarul Solcăi și între hotarul lui Toderășcu de

¹³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 189-195

Răcăciuni, și de acolo lovește în ulm, unde este și bourul, și de acolo lovește în piatră, și din piatră lovește în Siret, și precum știm din părinții noștri, și am apucat, așa și mărturisim cu sufletele noastre; și pentru credință ne-am pus și degetele”¹⁴.

1774, iunie 26: Satul **Găiștenii** și **Răcăciune**, ținutul Putnii, ocolul Răcăciunului, după recensământul lui Rumeanțev¹⁵, avea **toată suma caselor 81**. Scădere rufeturi 24: 9 scutelnici, 3 mazili, 3 preoți, 9 nevolnici și babe, 1 slugă. Rămân birnici 57. / **Birnici**: Ion Chiriță / Bode, vornic / Neculaiu, vătăman / Gavril Condre / Toader Cârlig / Ștefan Cotială / Simion Grue / Ioniță Grue / Echim Cioroagă / Ion fiul lui Cioroagă / Ștefan fratele lui / Dan Trepăduș / Ioniță Vârlan / Vasile Postolache / Dămian Blaga / Iojić, morar ungur / Ștefan Bene / Ioniță Manciu / Ion Dălbă / Manoli Dălbă / Ștefan fratele lui / Ion Andrieș / Apostol, morar / Andrieș Miclăuș / Marin fiul lui Manoli / Alicesandru Dălbă / Iordachi Cioroagă / Nica Răcăciunian / Stan Răcăciunian / Grigoraș, grădinar / Vasilache, grădinar / Ion Chifane / Ștefan, pușcaș / Ioniță a Iftincăi / Toader Horofte / Ștefan Bale / Ion Moțoc / Iftenie Bode / Ioniță Chirvasă / Vasile Petre / Neculai Petre / Toader Mane / Toader Moțoc / Ion fiul lui Toader / Toderășco fiul scăfarului / Andrei al lui Ivan / Ion Furdui / Gheorghe, panțar / Costantin Arhirie / Neculai Cernat / Mihăilă Dălbă / Grigoraș Clim / Vasile, crav / Neculai Ciorvă / Vasile Cioroavă / Ion, rusul. // **Rufeturi**: Gherasim Hălmăcia, vier spătarului Ion Căntă / Mihai Hălmăcia, vier, la fel / Sandul Plisnăpuiu, vier, la fel /

¹⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 221, 222

¹⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 277, 278

Costantin Hălmăcia, vier, la fel / Neculai Cucul, vier, la fel / Ștefan, vier, la fel / Echim Miclăuș, vier, la fel / Ștefan Clipe, vier, la fel / Toma Cioroavă, vier, la fel / Năstasă Cozonac, slugă dumnealui spătarului / Manolachi, muntean, nevolnic / Ursul, nevolnic / Ioniță Bode, dascăl, nevolnic / Mihai Bode, ruptaș de cămară / Lepădatu Bode, ruptaș / Postolache Bode, ruptaș / Popa State / Vasile, monah / Frăsina, săracă / Paraschiva, săracă / Palaghie, baba / Irina, baba / Todosie, baba / Vărvara, baba.

1902: „**Răcăciuni**, comună rurală în jud. Bacău, plasa Bistrița de Jos., situată la limita spre județul Putna, în dreapta Siretului. Este alcătuită din 5 cătune: Răcăciuni, reședința, Gâșteni, Teiușul, Satul Nou și Berindești. Moșia a fost, din vechime, a Domnului Moldovei Gheorghită Ștefan, apoi a postelnicului Ion Canta. Satul ce poartă numele acestei comune mai este și locul originar strămoșesc al Domnului Gheorghită Ștefan, și aci s-au întrupat mai multe fapte istorice. Se mărginește, la nord, cu comuna Răcătaul, de care se desparte prin râul Siretul, și cu comuna Cleja; la sud, cu comuna Parava (județul Putna); la est, cu comuna Pănțești, și la vest, cu comunele Fundul Răcăciuni și Gropile. Este parcursă, în direcția de vest și est de pârâul Răcăciuni și brăzdată de dealurile Delureni și Teiușul. / Are o populație de 2.201 suflete; o școală mixtă, înființată, la 1865, în satul Răcăciuni, frecventată de 55 copii și alta, tot mixtă, în Gâșteni, cu 13 copii; 3 biserici, din care una catolică; 15 cărciumi; 4 mori, 3 de apă și una cu aburi. / Teritoriul comunei are o întindere de 5.023 hectare. Pădurile La Gropi, Fundul Gâșteni, Fundul Răcăciuni etc. ocupă 1.700 hectare și aparțin la mai mulți proprietari. Viile ocupă 102 hectare. În satul Răcăciuni sunt 5 căldări de fabricat rachiu. Vite:

180 cai, 1.134 vite mari cornute, 337 porci, 1.176 oi și 80 capre, Stupi de albine sunt 120. / Teritoriul comunei e străbătut de calea națională București-Roman și de calea ferată care trece pe la stația Răcăciuni, situată la est de satul cu același nume. Distanțele: la Bacău, capitala districtului, 29 km; la Valea Seacă, reședința plășii, 18 km; la comuna Pănțești, 8 km; la comuna Fundul Răcă-ciuni, 11 km; la comuna Cleja, 15 km; la comuna Gropile, 11 km, și la comuna Răcătaul, 8 km. / **Răcă-ciuni**, sat și reședința comunei cu același nume, situat pe stânga pârâului Răcăciuni, aproape de confluența lui cu Siretul, Are o populație de 1.397 suflete; o școală mixtă; 2 biserici, din care una catolică și una ortodoxă, fondată, la 1852, de către defunctul Vasile Sturdza ; 12 cârciumi. Vite: 90 cai, 575 vite mari cornute, 137 porci și 10 capre. / În acest sat, care se mai numea Rencheșul sau Rencheci, s-a născut Gheorghe sau Gheorghită Ștefan din familia Ceaureștilor, fiul lui Dumitrașcu sau Dumitru Ștefan (Mi-ron Costin, Cogălniceanu, *Letopisețul Moldovei*, tom. I, ediția II, p. 322). La 1653, Gheorghită Ștefan s-a așezat în satul Răcăciuni, cu oastea ce o căpătase de la Matei Vodă, ca să alunge din nou de pe tronul Moldovei pe Vasile Lupu, și aștepta ajutor de la Racoți II din Ardeal. De aici, a trimis Gheorghită Ștefan pe Miron Costin, pe la sfârșitul anului 1656, în Țara Muntenească, ca să întrebe pe Constantin Vodă ce răspuns vor da Sultanului, care îi întrebase, prin Aga, anume Urzum Ali-Bei, dacă se vor apuca să meargă amândoi asupra lui Racoți cu oști, să facă slujba aceasta împărăției, să se curățească de faptele lor și de amestecături ce avusese cu Racoți. Ștefan și Constantin Vodă se aliaseră

cu Racoți II, care, din îndemnul regelui Carol X Gustav, plecase asupra Poloniei (*Letopisețul Moldovei*, tom. I)”¹⁶.

RĂCĂMUȘ

(pe Mușata, comuna Berezeni, Vaslui).

1482, august 10: Întărit de Ștefan voievod lui Stan Horjă, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină și moșie, satul anume Horjăști la Lăpușna, unde a fost casa lui, din sus de Scorțăști, și Fântâna Peperigului întru același hotar, și alt sat, la Gura Ocoalelor, și, peste Prut, sub Obârșie, unde se pogoară gura Gârlii, și cu loc de prisacă a Horjii celui bătrân de la obârșia pârauului Gurșava, și Strâmbenii la Bujor, și fântâna lui Mușat”¹⁷. Hotarul, din veac.

1488, octombrie 8: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod fraților Cărhană și Oană, care cumpără, cu 66 zloți tătarești, de la Filip și Nichifor, feciorii Horțenii, „dintru al lor drept uric, jumătate de sat, anume **Mușata**, de la fântână, în jos, și jumătate din tot venitul”¹⁸.

1639, iulie 9: Ionașcu Buzdugan diaconul, nepotul lui Mărgilat, dăruiește, „pentru sufletul părinților”, fraților Ionașcu Timotin, Tudosie, Nechita și Dumitrașco, părțile lui „din sat din **Răcămuș** (pe Mușata, comuna Berezeni,

¹⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 195

¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 246, p. 375

¹⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 182

Vaslui), ce sunt la **Mușata** (comuna Berezeni, Vaslui), în ținutul Fălciului”¹⁹.

1639, iulie 9: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Grigori Bălțatu, Irimie Angărici și răzeșii lor s-au judecat de față cu Ionașco Timotin, cu femeia lui Ioana, și cu frații lui Tudosi, Nechita și Dumitrache pentru o parte de ocină ce le-a dăruit David, feciorul lui Toader Văcilă din **Răcămuș**, și altă parte, ce le-a dat-o lor Ionașco Buzdugan diaconul, nepotul lui Mărgilat, și vor Grigori Bălțatu, Irimie Angărici și răzeșii lor să strice casa lui Ionașco Titici („Titici va să zică Timotin, unde și-a făcut el casă acum”). / Deci domnia sa le-a făcut lor carte la Dumitrașcu Oțel, ca să le aleagă lor acele părți de ocină. Și acela le-a hotărât să stăpânească până unde și-au făcut casa”²⁰.

1644, februarie 21: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Dumitrașcu Oțel din **Oțăleni** (comuna Oțeleni, Iași), după ce „s-au pârât de față Irimie, Bosie, Coțaca și alți răzeși ai lor cu Timotin și cu frații săi pentru o parte de ocină ce are Timotin danie de la popa Ionașco Buzdugan din satul **Răcămuș** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui) de pe Mușata. / Deci i-am judecat după legea țării că, dacă i-a dat acel preot, să-și aleagă partea lui de-o parte și din țarină și din vatra satului. / Așijdere, a zis Timotin că are și moșii acolo, într-acel sat... tu să strângi oameni buni și să aleagă acea parte de ocină, ce are de la acel preot... și dacă vor găsi casele lui Timotin și ale fraților săi pe locul Irimiei și al răzeșilor săi,

¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 166, p. 177

²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 167, pp. 177, 178

să-și mute Timotin și frații lui casa de pe dania lor unde li se va veni”²¹.

1680, ianuarie 22: Sava, feciorul lui Tudosie Timotin, vinde vâtafului Golăi, ginerele vornicului Agărici, „două părți de ocină din satul **Răcămuși**, partea lui Toader Văcilă și partea lui Ionașcu Buzdugan diaconul, nepot lui Mărtilatu; aceste părți de ocină le-au fost dăruit ei lui Toader Timotin și fraților săi, pe care au avut și dres domnesc de la Vasile Lupu vodă”²².

1681, mai 3: Armenia, fata lui Mătieș din **Popești**, cu feciorii ei Crasnău și Vasile, vând vâtafului Golăi „partea din **Răcămuși** de pe Mușata ce li se va alege”²³.

1699, iunie 12: Carte de judecată de la logofătul Ștefan Roset, „prin care se cuprinde că pot răscumpăra, de va vrea Andronic Agărici, cu neamurile lui, să întoarcă banii lui Neculai Cogălniceanu pe jumătate de sat **Răcămușii**”²⁴.

1752, februarie 18: Carte domnească de la Constantin Racoviță voievod, prin care îi împuternicește pe Mihălachi Cehan medelnicer și pe Tacu Frățilă mazil să facă cercetări, după ce „s-au jeluit Simeon Turbatul și Sava, feciorii Măriei, nepoți lui Irimia Angărici, și Andronic, fiul lui Pavăl Angărici, dimpreună cu alți frați și răzeși, zicând că au jumătate de sat din **Răcămuși**, partea din jos, și au arătat carte de judecată de la Duca vodă”²⁵.

1757, februarie 18: Irina, fata Anușcăi Goliasa, și

²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 245, p. 225

²² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, pp. 178, 179

²³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 180

²⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 181

²⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, pp. 182, 183

Ioana, fata Paraschivei, nepoata Goleesei, vând lui Neculai Cogălniceanu, fost mare căpitan, „două părți de moșie din satul **Răcămușii**”²⁶.

1758, martie 28: Carte de împuternicire, dată de Scarlat Grigorie Ghica voievod lui Vlasie Bărcă, nepotului său Ștefan și altor răzeși, „ca să fie volnici a stăpâni a lor dreaptă ocină și moșie, jumătate sat de pe Mușata”²⁷.

1759, iulie 17: „Mărturie de judecată de la răposatul Ionochentie, ce a fost episcop de Huși, și de la vornicul Gheorghe Beldiman, prin care arată că Andronic Agărîci, cu răzeșii săi, n-au dat banii lui Neculai Cogălniceanu, ca să răscumpere părțile de moșie zălogite”²⁸.

1765, iulie 19: O altă „mărturie de la răposatul Ionochentie și de la Neculai Ușeru, ce a fost ispravnic de Fălciu, prin care arată că au luat seama între vechilul lui Neculai Cogălniceanu și între un Pascal Bernovec, pentru o parte din moșia **Răcămușii**”²⁹.

1804, octombrie 10: Anaforaua întărită de Alexandru Constantin Moruzi „în pricina de judecată între stolnicul Ioniță Iamandi, fiul postelnicului Teodor Iamandi, și vistiernicul Iordachi Balș, prin vechilul său Anastasie Scorțescu, pentru niște părți din moșia **Răcămuș** de pe Mușata, ținutul Fălciului, ce le trage cel dintâi zestrea mamei sale de pe bunul său, spătarul Neculae Cogălniceanu”³⁰.

²⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 181

²⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 182

²⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 181

²⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, pp. 181, 182

³⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875, p. 178

RĂCĂTĂU

(Lăpușna, Moldova).

1545: Hotarnica moșiilor mănăstirii **Căpriană**, întărită prin uric de la Petru (Rareș) voievod: „Se începe hotarul de la Ișnovăț, este piatră dinspre răsărit și alta împotrivă, ce este peste Ișnovăț, dinspre amiazăzi; se hotărăște cu **Mimorăanii** și se coboară dincoace, în Valea lui Coste, și se suie drept la deal, înspre răsărit, și este piatră în muchie și purcede înspre miazănoapte, pin vărsătura apei, pin mijlocul poienilor și se hotărăște cu locul **Trușănilor** și este piatră. Până aici a mers tot împreună cu a Mimorănilor hotar, de acolo purcede prin codru, pe vărsături deasupra Trușănilor și pe deasupra **Cojușnii** și pe deasupra **Volosănilor**, tot pe vărsătura apei, și se scoboară drept înspre Bâc, pe o vale ce se numește Domnească. / În gura văii acesteia este moviliță și piatră. De acolo, merge drept peste Bâc, în ținutul Orheiului, la movila ce este în gura văii **Găleștilor** și este pus cu piatră. Și de acolo purcede înspre apus, pe zarea dealului, cu hotarul Găleștilor, prin fundul văii Căldăroa-săi și lovește mai sus de gura văii țarinii și în zarea dealului este piatră, și merge pe muchia dealului, până se împreună cu hotarul **Vărzăreștilor**, într-o vâlcică; se coboară drept la vale, în siliștea Vărzăreștilor, prin talpa casei lui Stan Vărzariu s-a pus piatră și mai la vale, fântâna cu budăi de stejar. / Și purcede alături spre hotarul **Pitușcii**, până la Voloate și se suie drept pin voloate, la deal, este moviliță și piatră. De acolo, purcede pin vărsătura apei drept muchia, alături cu hotarul Pituș-cii, pe la țigla cea mare cu dumbravă, unde

se hotărăște și se împreună cu hotarul **Păuleștilor**, este piatră, și se coboară drept înspre apus, în Vale Păulească, este movi-liță și piatră, și taie curmeziș până în zarea dealului, la ruptură, spre Bâc, unde se împreună cu hotarul **Neșcani-lor** și taie drept peste Bâc, în gura Verchii și pe mijlocul văii Verchiei se suie la deal și, în muchie, este piatră, și purcede tot zarea, mai la deal, deasupra **Tuzorii** și pe mijlocul codrului, pe deasupra **Uneăștilor** și pe deasupra **Horodiștii** dinspre Bâc, până în poienile Cunilii și acolo este țiglă mare, goală, fără copaci, și piatră, și coboară drept la vale și trece peste Cunila și se suie la deal, la lacul cu rogozul lui și merge prin mijlocul codrului, și se coboară la Lacul Negru și trece peste valea **Ciorăștilor**, prin poieni, și se suie la deal, pe Valea Noarbei și iese deasupra Ciorăștilor, până deasupra **Răcățăului** și merge prin dumbravă spre Bâcovăț și se împreună cu **Corneștii**, este piatră în drum, și trece peste Bâcovăț. în ținutul Lăpușnii, drept la deal și se împreună cu hotarul **Cârsteștilor** și al **Căzăneștilor** și al **Săcărenilor** și merge pe mijlocul codrului, până în Poiana Cârlanilor, și merge pe marginea poienii, dinspre amiazăzi, înspre răsărit, mai jos de fundul Vălcinețului, este piatră într-o costișă, și se suie până în muchia dealului și merge în jos drept prin codru și se apropie de unde se văd marginile **Târnovcii**, din jos, dinspre mănăstire, este piatră în codru, unde am statut de am arătat marginile poienii, și de la piatră se coboară drept la vale și taie pe valea Târnavcăi mai sus de luncă, în marginile poienii dinspre mănăstire este piatră, și de la piatră se suie drept la deal în mijlocul codrului, piatră și buor domnesc într-un stejar, și ia culmea dealului, în jos, înspre răsărit, între Botna și între Cătarha, deasupra ulmilor, până în fundul Suricii, în poiană este piatră, și

purcede pe culme, între Surice și între Cătarha, deasupra **Pojorănilor**, și se împreună cu hotarul Mimorănilor, mai sus dintâi pomenit, într-o moviliță drept acel hotar întâi pomenit și de la moviliță se coboară la vale, peste Cătarha, și se împreună cu hotarul de unde am purces dintâi, în siliște **Zăpenilor** și a **Mimorenilor**”³¹.

RĂCĂUȚI

(pe Troțuș, lângă Onești, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Răcăuții**, ținutul Bacău, ocolul Troțușului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³²: **Toată suma caselor**: 61. Scădere rufeturi, însă 8: 3 popi, 2 diaconi, 3 femei sărace. Rămân birnici 53. / **Birnici**: Tănăsă, muntean / Nechita / Lupul, vornic / Radul sin (fiu) Brumă / Ștefan Catana / Toader Brumă / Ion Brumă / Ion Goagă / Ursul Frugură / Pașcu Ioniță / Tudor / Gheorghii Mariș / Coman Goga / Axenti Goagă / Neculaiu

³¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 7, pp. 11, 12

³² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 348

Goagă / Toader Goagă / Gheorghi Bândac / Grigori Brumă / Vasile Helăghii / Gheorghi Goagă / Enache, muntean / Radul, dulgeriul / Ion, dogarul / Ursul, holtei cu mamă / Anghel, văcariu / Ilii Șchiopul / Constandin Ioniță / Ion Necobaj / Agapii / Ioniță Zgăvârdeiu / Ianăș, vezeteu / Manole Goagă / Ioniță, ciobotarul / Toader, dascăl / Stan / Stan, morariu / Radul, mocan / Vasile / Vlad, ungurian / Ion, ungurian / Oance / Ion Margini / Simion Ignat / Gheorgi Margini / Stoica, mocan / Pavăl, olariu / Ghiorgi Șuiul / Ion Helohii / Necola Dahii / Simion Margine / Toma Mititel / Ion Dragul / Ion, mocan. // **Femei sărace:** Gafița / Sanda / Ioana. // **Rufeturi:** Popa Grigori / Popa Toader / Popa Ion / Luca, diacon / Iordache, diacon.

1787: Preotul Grigori ot **Răcăuți**, ținutul Bacău, fratele lui Acsintie vornic și nepotul Ștefan zăt (ginere) Ionașcu dăruiesc preotului Ion ot **Bârsăști** „o falce de fânaț în hotarul **Tulnicilor**, din bătrâna Nedele, în Mocar, în vale, ca să pomenească la sfânta biserică”³³.

1902: „**Răcăuți**, sat în județul Bacău, plasa Trotușul, comuna Onești, situat pe dreapta pârlului Cașinului, mai sus de confluența acestui râu cu pârliașul Buciumul, la 4 km de satul Onești. Are o populație de 350 suflete; o biserică, deservită de 1 preot și 2 cântăreți; 2 cârciumi. Vite: 18 cai, 246 vite mari cornute și 86 porci. Teritoriul cătunului purta, în vechime, numele de Malurile”³⁴.

³³ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Irești-Câmpuri*, Chișinău 1931, doc. 40, p. 28

³⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 196

RĂCHITENI

(comuna Mircești, Iași).

1632, decembrie 6: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Dumitrașco Fulger și jupânesei dumisale Marca, și surorii ei Safta și frații lor Ionașcu și Ștefan Hrincovici, feciori Nastasăi, nepoții lui Gliga Hrincovici, după un îndelungat și complicat istoric al moșiei concentrate în jurul iazului **Răchiteni** (comuna Mircești, Iași), declanșat, prin pâră, de frații Andronic, Dumitrașco, Evdochia, Ileana, Dafina și Irina Sturzea, feciorii lui Badiul, și de rudenii din neamul lui, frații Grigoraș și Costache, feciorii Nastasăi, nepoții lui Gaftonie și stră-nepoți ai fraților Toader Bucotco fost mare clucer și Franțian Hrincovici, care au mărturisit că „iazul Răchiteni, pe apa Siretului, ce este în ținutul Sucevei, a fost luat de Barnoschie vodă de la doamna Mărinca, fără voia ei”, apoi, „milostivindu-se Dumnezeu de am venit cu domnie la pământul acestei Moldove, domnia mea (Alexandru Iliăș – n. n.) am fost luat acel sat la mâna noastră, ca să fie domnesc”³⁵.

1633, martie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod fraților Ștefan și Ionașco Hrincovici, cumnaților lor Dumitrașco Fulger și Manole, feciorii Nastasiei, fata Glighii Hrincovici, rubedeniilor lor Andronache, Dumitrașco și Sturzea și cumnatului lor Lupul Popescul, și surorilor lor Odochia, Dafina și Irina, toți feciorii Badiului, nepoți Gaftonii, toți nepoți și strănepoți lui Frățianu și fratelui

³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 255, pp. 320, 321

său Toader Bucotco clucerul, care primesc urice „pentru un sat anume **Răchiteni** (comuna Mircești, Iași), pe apa Siretului, cu vad de moară în Siret, ce este în ținutul Sucevei”, rămas lor după Toader Bucotco, „împreună cu alte două sate, anume **Iugani** (comuna Mircești, Iași) și **Tămășani** (comuna Mircești, Iași)”; Și după aceea au venit Drăgan Tăutul logofăt, Borăleanul uricarul, ginerele lui Grigore Udre, cumnatul lor Tudosie, feciorul lui Grigore Udre și cu tot neamul Udreștilor și au pârat de față pe Ștefan și Ionașco Hrincovici, cumnaților lor Dumitrașco Fulger și Manole, feciorii Nastasiei, fata Glighii Hrincovici, rubedeniilor lor Andronache, Dumitrașco și Sturzea și cumnatului lor Lupul Popescul, și surorilor lor Odochia, Dafina și Irina, toți feciorii Badi-ului, nepoți Gaftonii, toți nepoți și strănepoți lui Frățianu și fratelui său Toader Bucotco clucerul pentru acele trei sate, anume Răchitenii, Iuganii și Tămășenii, zicând că Udreștii au fost rudenie cu Hrincovici cel bătrân și se vine lor parte întru acele sate”. Seminția Hrincovicenilor a „arătat cum că n-au Udeștii nici o treabă într-acele sate, pentru că sunt de baștină acele sate Bratului Hrincovici celui bătrân, iar Udreștii sunt de altă seminție, precum au arătat înaintea noastră ale lor drepte urice și dresuri, ce a avut moșul lor Bratul Hrincovici de la bătrânul Ștefan vodă și de la Bogdan voievod”³⁶.

1634, martie 10: Întărit de Moise Moghila voie-vod lui Dumitrașco Fulger și jupânesei lui Marinca, fata Nastasiei, nepoata lui Gliga Hrincovici, strănepoata lui Franțian Hrincovici și a lui Toader Bucotco clucer, care primesc urice pentru „a patra parte din sat din **Tămășani**

³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 298, pp. 382, 383

(comuna Mircești, Iași), de lângă Siret, în ținutul Sucevei... cumpărat de la rudeniile lor Grigoraș și Costache Borodaci, nepoți ai lui Gaftonie, strănepoți ai lui Frânțiaș Hrincoș și ai lui Toader Bucotco clucer, în prețul de 120 galbeni bani vechi... / jumătate de sat de **Răchiteni** (comuna Mircești, Iași), iarăși lângă Siret, cu mori gata în Siret, dreaptă cumpărătură de la rudele lor Andronicu, Dumitrașco, Sturza, Efdochia, Ileana, Dafina și Irina, feciori ai lui Badiul, nepoți ai lui Gaftonie, strănepoți ai lui Frânțiaș Hrincoș și ai fratelui său Toader clucerul, Și acel sat a fost luat de Barnovschi voievod de la mătușa lor, Marinca, cu mare silă, și apoi l-a luat Alexandru Vodă, ca să fie acel sat drept domnesc, și a vrut să îl vândă unor oameni străini. Dar Dumitrașco Fulger și cu jupâneasa lui Marinca, văzând ei precum se pierde acel sat de la mâna lor, fiind a lor dreaptă ocină și moșie acel sat Răchiteni, de la moșii lor Frânțian și Bucotco... s-a sculat Fulger cu mare jalobă... Și așa Alexandru voievod a vândut acel sat numitului Dumitru Fulger și jupânesei lui, în prețul 300 de galbeni, și, dintru acei bani, a dat Fulger 150 galbeni, ca să fie părtaș la jumătatea satului acelui nepot al lui, Andronic, și fratelui său Dumitrașcu, și Sturza și surorile lor”³⁷.

1636, aprilie 1: Zapisul marilor boieri, prin care mărturisesc că au venit înaintea lor „Filcea din **Nahoreni** (azi Nagoreani, comuna Grușițvi, raionul Chelmenți, Ucraina), cu feciorii săi Vasile, Marica, Sanfira și Tu-dora, și au vândut... moșia din sat din **Răchiteni** (comuna Mircești, Iași), din jumătate de sat, a treia parte, și din jumătate de sat de **Tămășeni** (lângă Iugani și Răchiteni, comuna Mircești, Iași), a treia parte, și din sat din **Iugani**

³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 75, pp. 80, 81

(comuna Mircești, Iași), din jumătate de sat a treia parte... lui Dumitrașcu Fulger, drept 150 de galbeni ungurești”³⁸.

1656, aprilie 2: Întărite de Gheorghe Ștefan voievod „călugărilor de la Sfânta Mănăstire din Târgul nostru, unde este hramul Trei sfinți” (Trei Ierarhi), care primesc ispisoc pentru dania și miluirea ctitorului Vasile Lupu voievod, care „le-a dat lor trei sate, anume **Răchitenii, Tămășenii și Iuganii**, ca să fie pentru ținerea și hrana acelor dascăli”, aduși de Vasile Lupu de la Kiev, cu sprijinul „părintelui Pătrașcu Moghilă, arhiepiscopul Kievului, ca să fie spre învățătura și iluminarea minților tinerilor pământului nostru”³⁹.

1774, iunie 26: Satul **Răchitenii**, al mănăstirii Treisfetitelor, ocolul de Mijloc, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁰, avea **toată suma caselor 57**. Scădere rufeturi 5: 1 popă unguresc, 2 țigani, 2 văduve. Rămân birnici 52. / **Birnici**: Toma Mihai / Mihai Beșcadia / Petre Iuji / Stoica Martin / Martin Iuji / Toma Ianăș / Toma Martin / Iuji Petre / Vasile a popii / Petre Cadar / Gheorghe Martin / Pavăn sin (fiu) Stoicul / Gheorghe Petre / Mihai Mihocu / Gheorghe Petre / Ianăș Hupe / Istin Benche / Iacob Andrei / Gheorghe, herghelegiu / Martin / Mihai Cheșco / Ianăș, olar / Iftimii, cibotar / Iuji Iacob / Iacob Martin / Martin fiul lui Gherghel / Petre fiul lui Gherghel / Antal, argat / Pal Martin / Antal Petre / Iacob Mihai / Martin Iacob / Pal Mihai / Tibo Martin / Ianăș Tibo / Mihai Doboș / Antal Părțac / Mihai Doboș / Bigul Mihai / Ianăș Gherchi /

³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 384, pp. 431, 432

³⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886, pp. 6-8

⁴⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 277, 278

Gherghel Doboș / Blaj Ion / Gherghel Ianăș / Ianăș fiul lui Moșniaga / Pal Petre / Gherghel Mihai / Mihai Antal / Ianăș, dascăl / Vasile, hușan / Iacob, hușan / Gherghel Mărtin / Gherghel Chihaia. // **Rufeturi:** Popa Ungurescu / Crăciun, țigan / Pavăl, țigan / Paraschiva, țigancă săracă / Maria, țigancă.

1902: „**Răchiteni**, comună rurală în județul Roman, plasa Moldova, spre nord-nord-est de orașul Roman, la 17 km de el și la 18 km de reședința plășii. Este așezată pe șesul Siretului și pe malul drept al lui, într-o pozițiune joasă, și e formată din satele: Răchiteni și Ursărești (Iuganii din Vale), cu reședința comunei în satul Răchiteni. Are o populație de 925 suflete, compusă numai din unguri; o biserică catolică și o școală mixtă, frecventată de 36 elevi. Este legată cu orașul Roman prin șosea. / **Răchiteni**, sat în comuna Răchiteni, pe malul drept al râului Siretul. Are o populație de 380 locuitori, compusă numai din unguri. Se face aci bălci la 13 iunie. Are o biserică catolică și o școală primară mixtă, frecventată de 36 elevi. Este legat cu orașul Roman prin șosea”⁴¹.

RĂCHITNA

(raionul Noua Suliță, Ucraina).

⁴¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 199

1770-1772: Satul **Răchitna**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴², **toată suma caselor: 63.** Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 61. / **Birnicii:** Simion, rus / Simeon Bordeianu / Grigore Hiorescu / Toader zet (ginere) lui / Ion Bordeian / Nichifor Comândă / Vasile Blipură / Grigoraș Giosu / Toader Giosu / Mustru Dutca / Toder Chiticari / Dumitru Purcică / Vasile Purcică / Nicolae, ungurian / Pavăl, ungurianul / Dănilă Hrabu / Anton sin (fiu) Pletosu / Mihălaș zet Hrabu / Simeon, rus / Ștefan Dutca / Vasile Dutca / Costia al Floroaei / Ion a Floarei / Alecsa Arapul / Ion, văcariul / Ion zet Floarei / Ignat Băsărabul / Andrei Băsărabul / Sandul / Dumitraș Ciupica / Costache Halicu / Grigoraș Domnu / Costandin, vornic / Toader, pânzariul / Grigorașco / Ion Pavliciuc / Pintelei / Nichifor Foca / Mihăilă sin Irimia / Andrieș Bușilă / Toader Nechifor / Antin zet Măriuța / Nichita / Nichifor / Ștefan Foca / Toader Volovitnic / Ion Măriuțac / Tănase al Roșcăi / Iacob, rus / Ion Chiticariul / Vasile Bușilă / Lupul, pânzariul / Vasile, pânzariul / Vasile / Vasile Tudorescu / Tănase Nichifor / Dumitru / Dănilă Ivanco / Nicolae Ciupac / Prodan Băsărab / Grigoraș Nerabă. // **Rufeturi:** Popa Agapie / Tudose, dascăl.

1904: „**Răchitna**, sat în județul Hotin, volosti Noua Suliță, așezat pe râulețul Răchitna, la hotarul Basa-rabiei cu Austria. Are 301 case, cu o populație de 1.210 suflete de țărani români și ruteni; biserică; 620 vite mari, grădini; 4 mori”⁴³.

⁴² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 118

⁴³ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 173

RĂCHITOASA

(Răchitișul, sat pe Zeletin, comuna Răchitoasa, Bacău).

1452, decembrie 21: Întărit de Alexandru voievod lui Trișor, fiul lui Șandru de la Lucaș, și fratelui său Ta-dor, care primesc uric pentru „ocinele lui, satele anume: Oprișești pe Zeletin, și Cârna, și Răchitiș pe Dobrotvor, unde este popa Duma, și, la Lucaș, unde este casa tatălui său, și Mărgineni”⁴⁴. Hotare, din veac.

1495, ianuarie 22: Întărit de Ștefan voievod seminției lui „Toader Lucaș și nepotul lui de frate, Farco aprod, și surorile lui, Dolca și Mărușca, fiii lui Petru Lucaș, și vara lor, Anușca, fiica Stanei, și vărul lor, Isaiu, fiul lui Oană Muste, și verii lor, Andreico și frații lui, Ion și Toader, fiii Ilcăi, și, de asemenea, vărul lor Giurgiu Vulpe, fiul Marușcăi, toți nepoți ai lui Laslău globnic”, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele care au fost ale bunicului lor Laslău globnic, anume: Lăslăoani pe Cracau, și Șerbeștii sub Piatra Cracăului, și Mohorâții mai jos de gura Pojorâtei, și, mai jos, Drăgoești pe Dobrotvor, și, pe Zeletin, Petreștii, și, în același hotar, satul Plăcinteni, și Oprișeștii, și Cârna și Răchitișul... Însă să le fie acele sate în trei părți: o parte din acele sate să fie slugilor noastre Toader Lucaș și nepoților lui de frate, Farco aprod, și surorilor lui Dolca și Mărușca, fiii lui Petru Lucaș,

⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 23, pp. 27-29

iar o altă parte din acele sate să fie Anuș-căi, fiica Stanei, singură, iar a treia parte din acele sate să fie lui Isaiu, fiul lui Oană Mustea, și verilor lui, Andreico și fraților lui, Ion și Toader, fiii Ilcăi, și, de asemenea, vărului lor, Giurgiu Vulpe, lor, și copiilor lor, și nepoților lor, și strănepoților lor, și răstrănepoților lor și întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”⁴⁵. Hotarul, din veac.

1634, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod spătărelului Vasile Zeletin din **Sparta** (lângă Hălărești, comuna Iana, Vaslui), după „jeluirea lui Toma din **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău) pe Băldea de acolo, zicând Toma că i-a pierit un bou pentru dajde Boldei și nu-i mai plătește boul, și are carte de la Moise vodă”, să meargă și să rețină „moșia câtă va fi având Boldea în Răchitiș... până va plăti boul”⁴⁶.

1636, martie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui postelnic Dumitrașcu Gheuca, în baza unui zapis de mărturie de la marele vornic Savin Prăjescul și de la marele șetrar Chicoș, „scriind că au venit înaintea lor Bălan Vulpe, cu lui Toader și Cârstea, fiii Sorei, și Ari-miica, nepoata florii, și au vândut, „din satul **Rătum-pănești** (Grecii, lângă Cepești, comuna Bogdănița, Vas-lui), care se numește Grecii, trei pământuri în frunte, din partea de sus, și trei pământuri și jumătate din partea de jos, iarăși în frunte... lui Dumitrașco Gheuca, pentru 50 zloți bătuți, cumpărătură lui Păcurar de la Vasilca, fiica Măriei, și de la fratele ei Grozav și din partea unchiului lor Negrită... / de

⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 172, pp. 314-316

⁴⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 170, pp. 191, 199

la Alexa și Măriica, fiii lui Maștei Căras, nepoții lui Nicoară... dreapta lor ocină și dedină din satul **Grădești** (comuna Puiești, Vaslui), pe Tutova, și din **Strânba** (azi Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui), pentru 20 zloți bătuți/ Și îi întărim, din ispisoc de cum-părătură de la Alexandru Iliăș voievod, o parte de ocină din satul **Costești** (lângă Unțești, comuna Bogdănești, Vaslui), pe Horăiata, care i-au dat-o Toader și Cârstea, fiii lui Robul, pentru un cal bun, biciuluit la 50 zloți. / Și un loc de prisacă în satul **Răchitoasa** (comuna Răchi-toasa, Bacău), pe Zeletin, pe care i l-a dat și dăruit Varnava, cu fiii lui Miftodie, Andronic și Ionașco... unde vrea el să întemeieze o prisacă, cu cât va arunca împrejur cu securea”⁴⁷.

1640, aprilie 19: Bace, fecior Arvasiei, vinde comisului Corui, pentru „2 boi, drept 12 galbeni de aur... dinaintea răzeșilor mei și a lui Constantin din **Răchitiș** (Răchitoasa, comuna Răchitoasa, Bacău), Micro neguțător din **Bârlad**, Tânjală, Vasile sin (fiu) Tânjală, Veve-riță, Toder sin Tânjală, Gheorghe nepot Bărboe, Pravăte și Lionte... a mea parte, a popii lui Corcorisie și frățâne-său Alexei din **Bunești** (lângă Buda, comuna Răchitoasa, Bacău), din vatră de sat, pomăt, fânețe, țarină, săpături și cu un loc dinspre **Davideștii** (lângă Buda, comuna Răchitoasa, Bacău), ce se cheamă Bojoești”⁴⁸.

1640, august 15: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Bechea căpitan, Trușan din **Cucuteni** (lângă Tarnița, comuna Oncești, Bacău) și Constantin din **Răchitești** (Răchitoasa, comuna Răchitoasa, Bacău), după ce

⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 366, pp. 412-414

⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 338, p. 353

„s-au pârât de față, înaintea domniei mele, **Stănișăștii** (Stănișești, azi Țepoiaia, comuna Motoșeni, Bacău), **Țigăneștii** (comuna Vultureni, Bacău) și **Dorobișăștii** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău) cu nepoții lui Șandru din **Oțălești** (Oțelești, comuna Izvorul Berheciului, Ba-cău) pentru o poiană ce este pe apa Dobrovățului... Pentru aceea, voi să mergeți acolo, să strângeți oameni buni și bătrâni și să socotiți uricele și să le alegeți pe cât le vor spune dresele”⁴⁹.

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitrașco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moșie ce a zis că are la ținutul Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Măncești, Nadișa, Răchitișul, Sperlești** și **Săcătura**, să aibă a-și lua de a zecea de pe acele părți de moșie”⁵⁰.

1750, martie 12: Carte de împuternicie, dată de Constantin Cehan Racovilă voievod lui Toader sin (fiu) Dumitrașco Păcurar, lui Ștefan sin Ilie Păcurar „și altor frați ai lor, „să vie volnici a ține și a stăpâni ale lor drepte moșii ce ziseră că au la ținutul Bacăului, anume **Sohodolul și Luncanii, și Mărceștii** (pe Siret, lângă Mar-vila⁵¹, Bacău), și **Nadișa, și Răchitișul, și Secătura**, și să aibă a lua de-a zecea de pe acele părți de moșie”⁵².

1774, iunie 26: Satul **Poslușnicii Răchitoasei**, ținutul Tecuciului, ocolul Zeletinului, după recensământul

⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 422, pp. 428, 429

⁵⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233

⁵¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 157

⁵² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 205, 206

lui Rumeanțev⁵³, avea **toată suma caselor 51**. Scădere rufeturi 31: 1 popă, 2 slugi, 2 nevolnici, 26 țișani. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Iftimii / Ștefan, pas / Vasili, rus / Vasili, porcar / Toader Diia / Ion Momâncian / Ioniță Păduche / Iliei sin (fiu) Rafail / Apostol fiul lui Rafail / Opria, cioban / Vasilie, bejenar / Sandul, bejenar / Simion Păduchi / Toader, sârbul / Iliei Tilibaș / Zornia fiul lui Mania / Ion, herghelegiu / Ion Robul / Vasili, rus, morar. // **Rufeturi:** Popa Gheorghi / Toader Mladia, slugă egumenului / Toader, gălățean, țij (la fel), slugă egumenului / Ștefan Săcară, nevolnic / Ioniță Surdul, nevolnic / Nechifor, țișan al mănăstirii Răchitoasei / Toader, țișan, la fel / Grigori, țișan, la fel / Ștefan, țișan, la fel / Mihăilă, țișan, la fel / Gherasim, țișan, la fel / Ioniță, porcar, țișan, la fel / Toader fiul lui Gherasim, țișan, la fel / Andrei, olar, țișan, la fel / Ion fiul lui Ioneli, țișan, la fel / Ioneli, grădinar, țișan, la fel / Ion, chelar, țișan, la fel / Iliei Bărbuță, țișan, la fel / David Bărbuță, țișan, la fel / Toader, olar, țișan, la fel / In (alt) Andrei, olar, țișan, la fel / Irimia, olar, țișan, la fel / Ivan, țișan, la fel / Iliei Gona, țișan, la fel / Costantin, țișan, la fel / Grigoraș, țișan, la fel / Vasili Duca, țișan, la fel / Lupu, vizeteu, țișan, la fel / Vasili, vizeteu, țișan, la fel / Toader Buruiană, țișan, la fel / Vasili Murgul, țișan, la fel.

1902: „**Răchitoasa**, comună rurală în județul Tecuci, plasa Zeletinul, compusă din 4 cătune: Bărcana, Fundătura, Gunoaia și Răchitoasa. E situată pe valea Zeletinului, la vest și la 70 km spre nord de capitala județului. Are o populație de 446 familii sau 1.605 suflete, locuind în 420 case și 10 bordeie; 2 biserici, una în satul

⁵³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 594, 595

Răchitoasa, mănăstirea, și cealaltă în satul Gunoaia, deservite de 3 preoți și 4 cântăreți; o școală, înființată în 1864 și frecventată de 62 copii, Vite: 300 boi, 380 vaci, 60 cai și 1.325 oi. Sunt 220 stupi cu albine. Locuitorii parte sunt împroprietăriți prin legea rurală din 1864, parte vechi răzeși. Teritoriul comunei este de 5.636 hectare și 22 ari, din care 1.013 hectare 63 ari cultivabile. Prin comună trece șoseaua vecinală, ce merge pe valea râului Zeletinul, ducând în comuna Buda, spre Colonești. E străbătută, prin centru, de Valea Răchitoasa și udată, în partea de est, de râul Zeletinul, ce curge în direcție nord-sud. Se mărginește, la nord, cu comuna Burdusaci, la est, cu Valea Zeletinului, județul Tutova, și la nord, cu comunele Stănișești și Crăești. / **Răchitoasa**, sat făcând parte din comuna rurală cu același nume. E așezat pe valea cu același nume, între 2 dealuri, și străbătut de pârâul Răchitoasa. Are o populație de 182 familii sau 552 suflete, care locuiesc în 170 case și 2 bordeie. Spre nord-vest, pe vale, se află mănăstirea Răchitoasa. Aici e reșe-dința comunei și o școală, frecventată de 62 copii. Satul are o vechime cam de 200 ani și este înființat de o familie, numită Alexe, venită din Bucovina (în realitate, satul exista în 21 decembrie 1452 – n . n.)”⁵⁴.

RĂCIA

(pe Ichel, lângă Beliești, Orhei, Moldova).

⁵⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 201

1774, iunie 5: Satul **Răcia**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Ichelului, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁵, avea **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 6: 6 scutelnici ai vornicesei Paraschivei, 1 ruptaș, 1 popă, 2 diaconi, 1 călugăr, 3 femei sărace, 2 țișani. Rămân birnici 15. / **Birnici:** Vartic, vornicul / Costandin Canțăr / Toader fiul lui Toma / Toader, prisăcar / Toader Păsat / Călin Păsat / Postică fiul Vărvarii / Simion Boaghi / Sandul Văsăianu / Tănase Giosanu / Andrii fiul lui Ioniță / Andrii Barbăroșie / Costandin Barbăroșie / Gavril fiul diaconului / Neculai Săhăidacă / Neculai Măgaru / Postică Măgaru / Ștefan Barbăroșie. // **Rufeturi:** Ion fiul chihaei, scutelnic / Trifan, scutelnic / Maței fiul Vărvarii, scutelnic / Savin, țișan / Popa Ioniță / Diaconul Toader / Diaconul Năstasă / Ioniță, călugăr / Maria, săracă / Gafița, săracă / Nastasia, săracă / Tănasă, țișan / Mihălache Plăcintă, ruptaș.

1904: „**Răciul** sau **Răcea**, sat în județul Orhei, volosti Tuzoara, așezat într-o vale ce dă, din dreapta, în valea Ichelui. În apropiere de sat se află mănăstirea Răciul, de călugărițe. Are 180 case, cu o populație de 910 suflete de țărani români; 360 vite mari; biserică; școală elementară rusească”⁵⁶.

RĂCINȚI

⁵⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 439

⁵⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 173

(lângă Culișăuți, comuna Șebutiți,
regiunea Cernăuți, Ucraina).

1631, martie 23: Întărit de Moise Moghila voievod lui Constantin Stârcea, care primește ispisoc pentru a lui „danie și miluire de la Miron Barnovschi voievod, un sat anume **Răcinții**, pe Nistru, care a fost drept al moșului (bunicului) nostru Balica hatmanul”⁵⁷.

1632, octombrie 8: Întărit de Alexandru Iliș voievod lui Constantin Stârcea, care primește ispisoc „pe satul **Răcinții**, de pe Nistru, în ținutul Hotinului... care acel sat a fost drept al lui Isac Balica hatman”⁵⁸.

RĂCIULA

(poiana Răcilă, azi satul Răciula, comuna Răciula,
raionul Călărași, Moldova),

1635, iunie 23: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cămăraș Ionașco, care primește uric pentru „a pa- tra parte din satul **Neșcani** (Nișcani, comuna Nișcani, raionul Călărași, Moldova), cu poiana care se cheamă **Răcilă** (satul Răciula, comuna Răciula, raionul Călărași, Moldova), ce este în dreptul Orheiului, pe Bâc... dreaptă cumpărătură bătrânului Căzacului de la Gheorghită, fe-

⁵⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 397-401

⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 225, p. 282

ciorul Diviceanului, de la Ghetilova și de la Malence, sora lui, drept 120 taleri buni”⁵⁹.

RĂCIULEȘTI

(înglobat în Vetrișoara, comuna Vetrișoara, Vaslui).

1583, aprilie 23: Întărit de Petru (Șchiopol) voievod ilișarului Drăghici, lui Ursul, lui Gavrilă și femeii lui Tudosca, popii Gavril și lui Anton, care cumpără, cu 500 zloți tătărești, de la surorile Odochia și Greaca, fetele Olencăi / și de la semințele lor Iliesei, Dochia, Marica și Licea, fetele Sofroniei, / Ioan Hearlic, Condrea și Marica, copiii Gaftoanei, / Anton, Văscan, Nastea și Nicoară, copiii Tudorei, / Tănasă și Ignat, copiii Stancăi, / Samoil, Alexa, Ionașco și Hilip, copiii Parascăi, toți nepoți și strănepoți Ilcăi și lui Oană, „a lor dreaptă ocină, **Răciulești** pe Prut, în jumătate de sat, partea din sus, din dresese de împărțeață ce le-a avut moașa (bunica) lor Ilca de la bătrânul Ștefan voievod”⁶⁰.

1636, iulie 12: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod egumenului de la mănăstirea Sfântul Sava, „și pe cine vor trimite ca să fie tare și puternic a ține și a apăra ale lor drepte sate și miluire, ce au ei de la postelnicul Enachi, anume satele **Răciuleștii** (înglobat în Vetrișoara, comuna Vetrișoara, Vaslui) la ținutul Fălciu-lui, **Bechenii** (raionul Cahul, Moldova) și **Budeștii**

⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 142, p. 179

⁶⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 173, 174

(raionul Leova, Moldova) la Chigheci, **Furtești** (comuna Vetrișoara, Vaslui) iar la Fălciu”⁶¹.

1644, aprilie 5: Podoleanca, fata lui Anton, nepoatele ei Maria și Ștefania, fetele Cârstânei, nepoatele lui Anton, vând „moșia din satul **Răciulești** (comuna Vetrișoara, Vaslui), ce au avut de la părinții lor și de la moșul (bunicul) lor Anton, toată partea lui din ispisoc de la Iancu voievod, ce i-a fost cumpărătură de la Dochia, fata Ilincăi, Ilieș, fratele Todosii, Maria și Ilinca, fetele Sofronii, frații Ion Filip, Condrea și Mărica, feciorii Gaftonii, Anton, Vascan, Naste și Nechil, feciorii Tudu-rii, Tănase și Ignat, feciorii Stancăi, Samuil, Alexiia, Ionașcu și Florea, feciorii Părascăi, toți nepoții Marușcăi, strănepoți Ilincăi, și toți strănepoți ai lui Iona vornic, ce-au avut ei de împărțeală din scrisori ce-au avut strămoșul lor Ilie și din uric de la Ștefan vodă cel bătrân, din jumă-tate de sat Răciulești, ce este pe Prut, și din uric de împărțeală de la moșul lor Marușca de la Ștefan vodă cel tânăr, și din ispisoc de la moșul lor Ona vornicul, aceea au vândut fratelui nostru Ion de **Hoceni** (comuna Hoceni, Vaslui) și femeii lui Anisia, drept 30 lei”. / Zapisul de mărturie a fost scris în fața răzeșilor Macarii căpitan, Gavril căpitan, Burlamiz și Vasile Murgoci ot **Gunzar** (Guzarii, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Pătrașcu hotnog și Ștefan Haidău ot **Siminești** (comuna Vetrișoara, Vaslui), Mihai, Anghel, Tudor și Ilie ot **Răzlogi** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui), Constantin Burlamitu și Dumitrașcu Oțel ot **Oțeleni** (comuna Hoceni, Vaslui), feciorii lui Ionașco, Istahia și Cozma Capotă, Lelea, Dumitrașcu sin (fiu) popii Fenii, popa Simion și feciorul lui Ion ot **Micșenești**

⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 457, p. 517

(comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) și mulți oameni buni”⁶².

RĂCLEȘTI

(lângă Jăvreni pe Răut, Orhei, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Răcleștii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Răutului, după recensământul lui Rumeanțev⁶³, avea **toată suma caselor 8**. Rămân birnici 8, 6 case pustii. / **Birnici:** Ioniță Platon / Ștefan, cioban / Sandul fiul lui Dămaschin / Grigore Flore / Arteni / Neculiță Popa / Damaschin Naroiu / Dumitrașco Puiul.

RĂCOASA

(pe Șușița, „seliștea lui Delea Albu”, Vrancea).

1443, iunie 20: Întărită de Ștefan voievod lui Vlașin Crețescul, care primește uric pentru „ocina lui, o seliște la Cașin, anume unde a fost casa tatălui său, Stan Crețul, mai sus de Stan Cașin, și patru poieni în același hotar, pe care le-a întemeiat tatăl său, ca să-și întemeieze sate, și, la Vrancea, seliștea lui Delea Albul... Iar hotarul tuturor

⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 276, pp. 248, 249

⁶³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 418

acestora să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁶⁴.

1614, iulie 2: Salomia Mărițaneasa „și alți curgători din bătrânul Lata din **Câmpuri**” vând lui Ivașcu Cârjău și jupânesei Miaria, fata lui Verdiș, „partea de moșie de pe Șișița, la **Câmpuri**, din gura Creminițului, până în Valea Boului și Runcu, și până în muntele Zboinii, precum și toate părțile din seliștile de jos din **Verdea** și din **Răcoasa**”⁶⁵.

1685: Paraschiva Doftoroae din **Câmpuri** și feciorii ei Grigori, Vasile, Maria și Mărica Sărindoe vând lui Dima fost staroste de Putna „partea ei și a soțului ei Dorofte din Câmpuri și pe Cremeneș și din **Răcoasa**, cu seliște, pomeți, câmp, pădure, apă din Șușița, vaduri de moară, însă și cu partea Burgăi, ce au avut-o cumpăratură”⁶⁶.

1687, martie 10: Mărian, Crăciun, Ștefan, Burgă și Tudosi Agapi mărturisesc „că au luat de la Dima staroste bani pe șândilă și Agape sin Cerchea, cumnat lui Dorofte, n-a făcut partea lui și, fiind chezaș unul pentru altul și neavând cu ce plăti pentru Agapi, au dat partea lui de moșie, câtă se va alege la **Câmpuri**, pe Șușița și pe Cremineș, și la **Răcoasa**, dinspre dânsul și dinspre femeia lui, fata lui Stan ce a fost frate cu Dorofte”⁶⁷.

⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 238, pp. 337, 338

⁶⁵ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 15, p. 9

⁶⁶ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 48, p. 29

⁶⁷ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 54, p. 33

1690, decembrie 20: Tudosă Șchiopul sin (fiu) Floarea și feciorul său Floare vând lui Dima pârcălab „din bătrânul Straoa, din a opta funie din funiile Taucăi, din a treia funie a treia parte, parte de pe mumă-sa Floarea... din **Răcoasa** și din **Câmpuri**, de peste tot locul”⁶⁸.

1690, decembrie 20: Tudosă Șchiopul sin (fiu) Floarea și feciorul său Floare vând lui Dima pârcălab „din bătrânul Straoa, din a opta funie din funiile Taucăi, din a treia funie a treia parte, parte de pe mumă-sa Floarea... din **Răcoasa** și din **Câmpuri**, de peste tot locul”⁶⁹.

1691, noiembrie 8: Enache zăt (ginere) Ioan a Floarei, ce a fost frate lui Tudosii Șchiopul, și fetele sale Tudosia și Tudora vând lui Dima pârcălab „partea lor din **Câmpuri**, de la strămoașa lor Floarea... și din Câmpuri și din **Răcoasa**, ce este din bătrânul Taucăi”⁷⁰.

1691, decembrie 20: Grigore Burgă, „neavând cu ce plăti niște dăjdi, s-a îndatorat la un Bolea țiganul și apucându-l țiganul de bani, a dat lui Dima pârcălab partea lui Ioan a Nichitii, ce se trage de pe unchiul său Furdan, a cincea parte ce se vine lui Furdan din **Răcoasa** și din **Câmpuri**”⁷¹.

1755, decembrie 6: „Zapisul răzeșilor părții **Poenii Pralii**, care ni-am milostivit și am dat-o danie, Sfintei mănăstiri ce a făcut-o Vasile Tutoran, mazil ot târgul Hârlăului... după cum arată, mai jos; și hotarul Poenii se

⁶⁸ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 68, p. 47

⁶⁹ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 68, p. 47

⁷⁰ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 73, p. 51

⁷¹ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 74, p. 51

începe din gura pă râului Teiului și merge pe pă râul Teiului, spre miazănoapte, asupra Ocnii, în Că iuțul cel mic, și apucă Că iuțul cel mic, spre apusul soarelui, până în obârșiile lui, tot spre soare-apune, și merge peste Ur-soi, tot spre soare-apune, ală ture cu moșia **Cașinului** mănăstire, pe din jos, până în culme dealului, și apucă culmea dealului, în jos, spre amiază zi, ală ture cu moșie **Câmpurilor**, tot culmea dealului, ală ture cu moșia **Răcoasei**, tot spre amiază zi, până în pleșa dealului mare, unde se hotă rește cu moșia **Muncelului**, și de acolo se întoarce spre răsărit și apucă pă râul Mesteacă nului, ală ture cu moșia mănăstirii Bărnovei, drept spre răsărit, până în gura pă râului Teiului, și se încheie hotarul mănăstirii ce-i numită mai sus; / și noi, acești răzeși mai jos ară tați, care ne-am milostivit și am dat danie sfintei mănăstiri ce-i la Poiana Pralii, pe Că iuțul cel mare, la ținutul Putnei, care ne-am pus, și anume: vornicul Dumitru Fă căoar din satul **Popeni**, Crăstian vornicul de acolo, Mihai de acolo, Nastase Fă căoar, Grigore fratele lui Nastase, Ștefan frate lui, Luca Dărdă ră, Apostul Dărdă ră, David frate lor, Petre Hașcu, cu toate neamurile noastre, și cu toți frații noștri răzeși, toți din **Popeni**, ne-am milostivit și am dat danie sfintei mănăstiri cei numită mai sus, pentru sufletele noastre și ale pă rinților noștri, și de pe această danie a noastră să aibă a face și uric domnesc mănăstirea... Eu vornicul Dumitru Fă căoar, Crăstian vornicul tot Fă căoar Mihai Fă căoarul răzeș, Nastasă Fă căoarul răzeș, Ștefan Fă căoarul frate lui Nastas răzeș, Grigore frate lor răzeș, Luca Dărdă ră răzeș, David sin Dărdă ră răzeș, Petre Hoașcu răzeș, Costandin sin Irimi răzeș, Serbi văr lorl, răzeș, Ioniță Buzanoscki răzeș, Pă văl frate lui, răzeș. / Și eu, preotul Alexandru, împreună cu frații mei, ieromonah

Feodosie, și cu Stefan frate lui, cum și eu, preot Mihai. cumnat, văzând această danie, ce au dat-o răzeșii noștri, având și noi parte a patru bătrâni, tot într-acest hotar, ne-am milostivit și am dat și noi parte noastră, din gura părăului Teiului, până în gura părăului Mesteacănului”⁷².

1774, iunie 26: Satul **Răcoasa**, ținutul Putnii, ocolul Șușiții, după recensământul lui Rumeanțev⁷³, avea **toată suma caselor 53**. Scădere rufeturi 9: 6 popi și diaconi, 2 nevolnici, 1 scutelnic. Rămân birnici 44. / **Birnici**: Staico, vornic / Roman, fost vornic / Gheorghe Butuc / Ștefan Butuc / Manoli Uncuș / Necula, vier / Costantin, rotar / Ile zet (ginere) lui Niagul / Arsănie / Istrate Boacă / Ion Boacă / Ioniță / Adam al lui Butucelu / Ștefan Butuc / Chiriac Bălaur / Ion Cotor / Costantin / Grigore / Ilie Evel / Ion, fluerar / Dragomir, gălățean / Flore / Sandul fiul lui Acsinte / Petre Cociorvă / Anghel, vrâncean / Toma Ciolan / Ion fiul Petrii / Sandul Guțan / Costantin Gogoiu / Petre Tămaș / Coman al Niagăi / Stoica, dascăl / Stoica, jugar / Dumitru Faraon / Ștefan Borde / Stan fiul lui Stoica / Alicsandru / Lupul frate lui Toader din Câmpuri. // **Rufeturi**: Popa Eni / Popa Coman / Popa Ion / Diaconul Crăciun / Diaconul Crăciun / Diaconul Vasile / Marie, văduvă / Nastasie, văduvă / Mane Vorvince, scutelnic dumnealui banului Iancul Razul.

1902: „**Răcoasa**, comună rurală în județul Putna, plasa Zăbrăuțul, situată în fundul văii pâraului Repejoara, având case și pe malul Șușiței. Distanța comunei de reședința județului e de 45 km. E udată de pâraiele: Dracia, Alba, Bălicioasa, Răcoasa, Rânghioaia, Verdea și

⁷² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 228-230

⁷³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 297

Verdea Seacă, afluenți ai pârauului Șușița. Se compune din cătunele: Gogoiul, pe malul Șușiței, în sus de pâraul Alba, până în pâraul Dracia; Mărăști, pe deal, din sus de Răcoasa, unde e și primăria comunei; Verdea, în fundul unei văii. Cătunul Mărăști a format comună deosebită, până în 1884. / Are o populație de 623 familii sau 2.162 suflete; 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Nicolae, și 4 biserici filiale: Sfinții Voevozi, în cătunul Răcoasa, Sf. Nicolae, în Mărăști, Sf. Voevozi, în Gogoiul, și Sf. Nicolae, în Verdea; o școală mixtă. / Locuitorii posedă: 901 boi, 942 vaci, 238 cai, 2.281 oi, 176 capre și 563 porci; 138 stupi cu albine. Sunt în comună: 6 comercianți, 10 rotari, 2 morari, 1 fierar, 1 vârar, 1 brutar; 13 fabrici de rachiu de prune. / **Răcoasa**, cătun în comuna cu același nume, situat pe malul pârauului Repejoara, având câteva case și pe malul Șușiței. Are 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Nicolae, și 1 biserică filială, cu hramul Sfinții Voevozi; 1 școală mixtă”⁷⁴.

RACOVA

(Lățcani, Lăscani, contopit cu Racova,
comuna Racova, Bacău).

1500, martie 22: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod, în cadrul unui schimb de sate cu mănăstirea Bistrița, care mănăstire primește „patru sate, tot pe Bistrița: un sat

⁷⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 202

Slugani (lângă Ciumași, comuna Berești-Bistrița, Bacău), al doilea sat **Chicotești** (lângă Blăgești, comuna Blăgești, Bacău), al treilea sat **Călienești** (lângă Blăgești, comuna Blăgești, Bacău), al patrulea sat **Lățcani** (Lăscani, contopit cu Racova, comuna Racova, Bacău), care este în fața Călieneștilor, sub dumbravă”, voievodul primind „cinci sate: unul pe Cracău, anume **Caucelești** (Căciu-lești, comuna Girov, Neamț), unde au fost juzi Mihail și Dieniș, între **Grielești** (lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț) și între **Lupșa** (lângă Căciulești, comuna Girov, Neamț), altul pe Siret, anume **Gâdiniți** (comuna Sagna, Neamț), unde a fost curtea lui Negrea, trei pe Bistrița, mai sus de Bacău: **satul lui Birai** (Birăești, apoi Gherăiești, inclus în Bacău), și **satul lui Vlăscan** (Vlăcsănești, inclus în Bacău) și satul **Manuilești** (Manoilești, inclus în Ba-cău)”⁷⁵. Hotarul, din veac.

1902: „**Racova**, comună rurală în județul Bacău, Bistrița de sus, așezată pe deal și pe coasta din stânga Bistriței, la limita de nord a județului. E formată din 5 cătune: Lețcana, Racova, Hălmăcioaia, Gura Văii și Satul Nou. Satul Șurina, fost al acestei comune, s-a alipit pe lângă comuna Gârleni, din dreapta Bistriței. Se mărginește, la nord, cu comuna Buhuși (județul Neamț); la sud, cu teritoriul comunei Ciumași și al comunei Gârleni; la est, cu teritoriul comunei Berești, și la vest, cu comuna Buda. Teritoriul comunei prezintă dealuri, ca acel al Hălmăcioaiei și al Viilor, și este brăzdat de pârâiașele: Lețcana, Racova, Dogarul, Valea Rea, Ilieșul, Runcul și Glodul, Are o populație de 1.731 suflete; 3 biserici, deservite de 3 preoți și 3 cântăreți; o școală în satul Racova,

⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 256, pp. 458-460

reședința comunei, frecventată de 18 copii. Vite: 29 cai, 824 vite mari cornute și 4.857 oi. După legea rurală din 1864, s-au dat, la 256 locuitori, 694 fâlcii în țarină. În 1870, s-au dat, la 111 însurăței, 276,4 fâlcii în îm-proprietărire. Moșia Racova este domeniul statului, fostă proprietate a mănăstirii Bistrița (județul Neamț). Statul mai are vreo 800 hectare. Viile ocupă o întindere de 30,75 hectare. În comună se află pădurea statului Racova-Lețcani. Teritoriul comunei este de 3.509 hectare. Se află în Racova o velniță pentru fabricarea spirtului de cereale. O cale comunală șoseluită începe la Lețcani, trece în jos la Racova și apoi dă în calea națională Bacău-Piatra. Depărtarea la Bacău, capitala județului, este de 20 km, spre Ciumași și spre Berești, 7 km; spre Buda, 5 km, spre Gârleni, reședința plășii, 5 km. De la Lețcani se bifurcă în sus două căi comunale neșoseluite, din care cea din stânga merge în județul Neamț și cea din dreapta în județul Roman. Totalul pământurilor de cultură este de 807,95 hectare. Gara Gârleni, fiind așezată la 5 km de comună, înlesnește mult transportul cerealelor din localitate. / **Racova**, sat în comuna cu nume, situat în valea pârâului Runcul și pe deal. Are o populație de 380 suflete; o biserică, făcută de locuitori, la 1870, deservită de 1 preot și 2 cântăreți; o școală mixtă, care funcționează de la 1865; 3 cârciumi. Vite: 12 cai, 350 vite mari cornute, 83 porci, 7 capre și 336 oi”⁷⁶.

⁷⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 152

RACOVA

(pe Stemnic, lângă Bălteni, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Râpa Racovii**, ținutul Vasluiului, ocolul Stemnicului, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁷, avea următorii: **Birnici**: Stratul Jijii / David fiul lui Mititelu / Iacob Jijii / Neculai, rusul / Iordachi Pânte / Ichim fiul lui Ilieș / Maftei Jijii / Vasile Ilieș / Ion Chițocu / Ifteni Jijii / Apostol, vornic.

1902: „**Racova**, sat în partea de nord-vest a comunei Gârceni, plasa Racova, județul Vaslui, format din cătunele: Racovița Cuzei, Slobozia, Fundul Racovei și Scaunele, așezate toate pe Valea Racovei, pe dreapta și pe stânga Pârâului Racovei, pe o întindere cam de 1.244 hectare, din care 128 hectare pădure și 880 hectare loc de cultură, fânaș, imaș ale proprietății, iar 236 hectare ale locuitorilor, cu 35 hectare vie. Are o populație de 120 familii sau 550 suflete; o biserică, făcută la 1804, deservită de 1 preot; o cârciumă. Vite: 33 cai, 255 vite mari cornute, 78 râmători, 36 oi și 24 capre. Locuitorii posedă: 24 pluguri, 4 căruțe cu cai și 31 care cu boi; 42 stupi cu albine”⁷⁸.

RĂDĂCINEȘTI

⁷⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 230

⁷⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 152

(comuna Corbița, Vrancea).

1632, iulie 15: Zapisul lui Toader de **Bârlad**, care scrie zapisul și mărturisește „cum au venit înaintea noastră popa de **Hărmănești** (Ghermănești, comuna Banca, Vaslui), Vasile Buțucul și popa Gligorie de Hărmănești, feciorul popii lui Albeș și Costantin aprod de **Rădăci-nești** (comuna Corbița, Vrancea), și Gheorghe de **Rădești** (comuna Bălăbănești, Galați), Busul și a Cârstei, fratele popii Buțucului, și Nechita, fratele popii Buțucăi, și Dănilă, feciorul lui Ștefan, Gorul, Casin feciorul lui Ștefan și Ion Molofeu de **Răsipeni** (lângă Vinderei, Vaslui), Grozava, feciorul său și cu Antonisiia și au vândut... din sat de **Răsipeni**, de pe Jeravăț, partea unui bătrân, ce i se vine partea lui Molofteiu... lui Constantin Ciurei din **Dănești** (lângă Oancea, Galați), drept 55 de zloți”⁷⁹.

1774, iunie 26: Satul **Rădăcineștii**, ținutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁰, avea **toată suma caselor 54**. Scădere rufeturi 18: 7 popi și diaconi, 1 vornic, 1 vătăman, 3 nevolnici, 2 slugi, 4 văduve. Rămân birnici 36. / **Birnici**: Ștefan Năzarii / Costantin Bouroș / Vasile sin (fiul) lui / Vicol fiul lui Costantin Bouroș / Gheorghe Țățul / Costantin Țățul / Păvălașcu, muntean / Gheorghe, muntean / Pricopii Nicorescu / Stan, bejenar / Costantin Mânză / Iliei Mânză / Vasili Petria / Apostol Brânză / Neculai, muntean / Ștefan Trifan / Toderașcu, fiul lui / Toader, stoler / Irimia Trifan

⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 158, pp. 201, 202

⁸⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 584

/ Toader Goguian, holtei cu mamă / Toader Lehăcian / Ștefăniță Coțac / Enachi Coțac / Costantin Coțac / Ion Coțac / Toma Chipzuiu din Lehacia / Vasili Pavăl / Ion Mitrofan / Costantin Bunghioz / Vasile, fiul lui Costantin Bouroș / Vasili Pricopii / Costantin Lupan, ce a fost birnic la Ciorăști / Lupul Burzuiu, ce a fost birnic la Ciorăști / Gavril Nicorescu / Vasili Lungul / Ion Sandul. // **Rufeturi:** Popa Dumitrașcu / Popa Gheorghe / Diaconul Gheorghe Coțac / Iftemi, slugă dumisale spătarului Conachi / Vasilachi, diacon / Ion Dudău, diacon / Vârlan, monah / Popa Samoilă Țățul / Ștefana, ȝigancă / Maria, babă / Măriuța, săracă / Ion Țățul, nevolnic / Preda, nevolnic / Dănăilă, vătămă / Vasilachi Visul, vornic / Enachi Vârlan, sluga dumisale ceașului Costache / Anița, văduvă / Nicodim, nevolnic.

1902: „**Rădăcinești**, sat făcând parte din comuna Corbița, plasa Zeletinul, județul Tecuci, așezat pe partea dreaptă a râului Berheciul, la 800 m de reședința comunei, spre nord-vest. Are o populație de 446 suflete, locuind în 114 case; o biserică, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, făcută de locuitori, în 1772, și reparată în 1854. Teritoriul satului este de 689 hectare 9 ari. Moșia se numește Pietrosul. Locuitorii sunt răzeși și stăpânesc 644 hectare; iar familia Plitos, 40 hectare”⁸¹.

RĂDĂEȘTI

⁸¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 203

(pe Bogdana, lângă Coroești, comuna Bogdănița, Vaslui).

1665, septembrie 4: „Izvodul de vecini hărăziți mănăstirii Bârnova, odată cu moșia Rădăeștii și Pătrășcanii, de către Dabija vodă: Istratie Lihaci, Ioniță zet (ginere) Lihaci, Apostol Mutirița, Obrejie fratele lui, Apostol Gangur, Ipatie fiul lui Habăș, Grigore Răutul, Rusalin, Bâzarca, Bostaca, Andrieș Croitoru, Grămadă, Pătrășcanu fiul lui Ursu Habăș, Fanul, Chirică fiul lui Onaca, Ștefan fiul lui Danie, Toader Balmoj și Vlad Munteanu din **Rădăești**”⁸².

1687, mai 20: Grigore Răutul și femeia lui Mărica vând, drept 7 lei, „a lor dreaptă ocină și moșie din satul **Rădăești**, ce este pe apa Bogdăanii, toată partea ce li se va alege”⁸³.

1690, ianuarie 29: „Zloj vinde unchiului săi Filimon partea ce era cumpăratură de tatăl său de la armașul Anton, jumătate de bătrân, drept 4 taleri... cât i se va alege partea, jumătate din satul **Rădăești** și din **Cepiști**, cu tot venitul”⁸⁴.

1692: Sofronie, Patriarhul Ierusalimului, vinde vistiernicului Gheuca, drept 350 lei, „satul **Rădăeștii**, de la ținutul Tutovii, de pe apa Bogdăanii, danie de la Dabija vodă, neavând mănăstirea nici un folos în acel sat”⁸⁵.

⁸² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 63, p. 105

⁸³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 194, pp. 180, 181

⁸⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 195, p. 181

⁸⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 196, p. 181

1695, iunie 20: Anastasia, văduva lui Duca vodă, face știre că „partea de ocină și cu vecinii, ce au fost ai răposatului Dabija vodă și s-a dat mănăstirii Bârnovii din codrul Iașilor, anume satul **Rădăești**, de la ținutul Tutovei... cu voia maicii mele, răposata Doamnă Dafina, egumenul mănăstirii a vândut acea parte de ocină, Rădăești, cu vecini, lui Vasile Gheuca și cu acei bani a cumpărat mănăstirea niște dughene aici, în târgul Iași”⁸⁶.

1695: Andonie Țiul sin (fiu) Buhluianu „vinde a sa dreaptă ocină și moșie din seliștea din **Rădăești**, ce este pe apa Bogdăanii, jupânesei Sâminii visternicesei Gheucăi, partea ce se va alege de pe Andoni Țiul”⁸⁷.

1716, aprilie 20: Simina văduva vistiernicului Gheuca, mărturisește cum făcuse zapis la mâna ginerelui ei Ion Pălade mare spătar, „fiind eu datoare unui turc, anume Mehmet, cumnatul lui Huzum Husain din **Bârlad**, pentru niște miere, mi-a luat turcul 30 de capete de vite și, neavând eu puteri să le scot, am căzut cu rugămintă la marele spătar și a luat asupra sa acei bani de la turc până în toamnă, la vremea mierii, și mi-a scos vitele, de nu s-au prăpădit, și i-am pus zălog o moșie, satul **Rădăești**, ce este pe Bogdana; de voi da mierea sau banii la toamnă turcului, să-mi dea dumnealui zapisul, iar de m-oi scăpa de cuvânt și n-oi da banii sau mierea în toamnă, să plătească dumnealui turcului și să fie moșia a dumi-sale”⁸⁸.

⁸⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 197, pp. 181, 182

⁸⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 199, p. 183

⁸⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 203, p. 185

1723, februarie 1: Vornicul de gloată Toader Bujoranul și fiul lui Constantin vând fostului mare spătar Ion Pălade „20 de pământuri în frunte, din satul **Coroești**, ce este pe apa Bogdăanii, în ținutul Tutovii, cu loc de casă în seliște, cu vie în deal, cu pomăt și din heleșteu, care moșie ne este danie de la Anghelușa, jupâneasa lui Vasile Gâlcă vornicul, care și lor le-a fost danie de la Zevantie, feciorul lui Toader Moloș, nepotul popii Zăgan, moșie ce ne-a fost dată nouă și unei mănăstioare, ce avusesem mai sus (spre nord) și, de câțeva vreme, arzând biserica și nerămânând nici o jăriște și fiind noi lipsiți de multe, am vândut-o, așa cum scriem mai sus. / Așijderi am vândut dumisale, de la un Alexandru sin (fiu) Constantin Șoitul din **Bicani**, precum am dăruit frățâne-meu Ion Bujoranul jumătate de bătrân de moșie din satul **Vlădești**, tij (la fel) pe Bogdana, mai sus, toată partea tătâne-său Constandin Șoitul. / Așijderi am mai vândut dumisale de la Ursul sin Ion Bolii și de la nepoata lui Nastasia, fata frățâne-său Gligore Bole, partea din **Rădăești**, ce a fost vândută tij (la fel) frățâne-meu Ion Bujoranul, ce se va alege, a frățâne-său lui Gligori Bolii de pe Viltotești (**Viștelești**), din apa Bogdăanii, dinspre soare răsare, din partea răzășească; acestea le-am vândut dumisale drept 15 lei și mi-a dat toți banii deplin”⁸⁹.

1726, ianuarie: Carte de judecată de la Mihai Racoviță voievod, după ce „s-au părât de față Axinia, femeia lui Ștefan Cornea, cu Ion Blojul aprodul, pentru o vie, ce au jeluit cum că i-a rămas de la soțul ei Corne, într-o dumbravă, unde dete seamă că nu este loc de se-liște, ca să șadă oameni acolo; iar Blojul s-a sculat, de vreo 14 ani, și-a făcut casă și s-a așezat acolo, în coastele viei ei și-i tot

⁸⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 140, pp. 139, 140

mănâncă via cu vacile și cu mascurii lor, și-i mănâncă și oamenii lui via, și niște piersici, ce-a avut în vie, încă i-au stricat și multă pagubă și stricăciune zise că i-au făcut. Și Axina Corne dete seamă cum că Blojul aprodul nici o treabă acolo n-are; iar Ion Blojul dete seamă cum că este om de moșie de acolo și este și seliște veche. / Deci, domnia mea am judecat: măcar de ar fi având Ion Blojul moșie acolo și seliștea cea veche nu este acolo, ci este în vatra satului, am judecat ca să aibă a șede Ion Blojul și fratele său Istrate acolo, în casele lor, până în primăvară, în luna lui aprilie atunci să caute Ion Blojul și cu fratele său să iasă din casele lor, să se ridice cu tot ce vor fi având ei, să se ducă, ca să se așeze în vale, în vatra satului, la seliștea cea veche, iar de acolo să lipsească... / Așijderi, a jăluit Ion Blojul și pentru un pogon de loc sterp, ce dete el seamă cum c-a fost pe lângă via Cornii, la **Rădăești**, și-ar fi rămas de la un unchi al lui, și Ștefan Corne a pus viță pe acel loc sterp și a făcut vie și o ține de la domnia lui Constantin Cantemir vodă, până acum... Și am luat seamă că, de atunci, de când el dă seamă că o ține Corne, sunt 40 ani. / Deci, domnia mea am judecat: de vreme că Ion Blojul nu și-a mai cătat pentru acel pogon de loc sterp, atunci, într-un an sau doi, să-și fi ales cu Corne și, acum, trecând atâția ani, rămânând la mâna Axiniei Cornoae acea vie, pe acel pogon sterp, făcută de Corne, iarăși l-am dat rămas pe Ion Blojul aprodul din toată judecata țării”⁹⁰.

1902: „**Rădăești**, comună rurală și sat, în județul Tutova, plasa Simila, spre nord de Bârlad, pe pârâul Bogdana. Satul formează comuna Rădăești, cu cătunele Cepești, Bârjoveni, Cernați și Hupca, cu o populație de 551

⁹⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 102, pp. 165, 166

locuitori; o școală mixtă de băieți; 2 biserici. Are 13,75 hectare vie și 9 hectare livezi de pruni. Comerțul se face de 6 persoane”⁹¹.

RĂDĂȘENI

(lângă Fălticeni, Suceava).

Povestea acestui sat, care, de la începuturi și până mai adieauri aparținea unor stăpâni, începând cu popa Iuga și terminând cu mănăstirea Slatina, este una pildui-toare. Stăpânii le repetau, mereu și mereu, rădășenenilor că sunt „vecini”, dar ei refuzau cu înrâncenare, generație după generație, să se recunoască iobagi, căci, profitând de un drept feudal, de a lăsa moștenire urmașilor livezile pe care le-au întemeiat, sătenii aceia, care și trăiau după reguli și obiceiuri răzeșești, s-au revendicat neconținut drept răzeși sau moșeni, într-un elan al libertății care, drept consecință, îi și atingea cu aripa ei, ajutându-i să dureze nu doar cel mai frumos sat al Moldovei, ci și cea mai frumoasă și mai demnă de admirație obște rurală din întreaga noastră istorie. La Rădășeni, libertatea a fost asumată prin făptuiri și prin refuzul de a pleca grumazul sub împilările

⁹¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 203

călugărești. Sătenii și-au inventat un domn al lor, nu ca protector, ci ca simbol al capacității omului de a birui vremurile, atunci când el nu se resemnează cu a trăi sub vremi.

1424, februarie 16, Suceava: Alexandru cel Bun întărește lui „acest adevărat popa Iuga” satul Buciumeni, „ca să-i fie uric, cu tot venitul, lui, și copiilor lui, și fratelui său, Nan”, menționând Rădășenii în hotarnică: „Iar hotarul acestui sat să fie începând de la movila care este pe deal, pe drum la vale, până la stejarul cel gros, și de la stejar până la pârâ, și din pârâu la capătul tufișului, și de la capătul tufișului până în drumul ce merge de la Stan (Fălticeni – n. n.) până la Baia, apoi pe drum, până la pârâul ce merge la **Radeșani**, lângă Stăniga”⁹².

1434, aprilie 24, Suceava: Ștefan, fiul lui Alexandru cel Bun, întărește acestui „adevărat rugător al nostru, popa Iuga, printre alte sate, și pe „al patrulea, mai sus de Buciumeni, anume **Radeșani**”⁹³.

1490, martie 15, Suceava: La Divanul lui Ștefan cel Mare s-a prezentat „Neagșa, fiica lui Hanea” și a vândut lui Isac, vistiernicul, „ocina sa dreaptă, din uricul tatălui ei, Hanea, un sat pe Șumuz, anume Fulticeni, unde a fost Stan Pântece (fratele popii Iuga și al lui Nan, cunoscut și drept „Sluga Stan”, deci drept șeful Divanului domnesc – n. n.)... pentru 200 zloți”. Tot atunci, „Mărușca, fiica lui Mihul logofăt, nepoata popii Iuga, și Dragoș Stănigescu, fiul lui Nan” vindeau, pentru 120 taleri tătărești, aceluiași

⁹² *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 56, p. 82

⁹³ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 129, p. 182

vistiernic Isac, „un sat, anume Buciumenii, mai jos de **Rădășani**”⁹⁴.

1586, august 17: Vornicul de Suceava Albu hotărește partea din satul Burhinești, ținutul Suceava, proprietatea mănăstirii Slatina, printre martorii „oameni buni și bătrâni” aflându-se și „Corce vataman de Lămășeni”⁹⁵.

1613: „Vasile Boldișor mărturisește că Maxin, călugărul, și-a lăsat partea sa de moșie din Hreățca nepotului său, Simion, după **mărturia oamenilor buni din Rădășeni**: Vasile a Mironii, Andreian, alt Vasile și Gherasim, că Ion și-a dat partea ginerei lui Soci, iar Vasile Socea vrea să ia din partea lui Simion, dar nu i se cuvine nimic, fiindcă și-a vândut partea de ocină de la socrul său”⁹⁶.

1618, aprilie 15. „Radu Mihnea, domnul Moldovei, în baza dreselor și ispisocelor de la Ștefan Tomșa Voievod... întărește mănăstirii Solca stăpânirea asupra... **Lămășanii** și Stupca, ținutul Suceava, care au fost domnești, ascultătoare de ocolul Sucevei”⁹⁷.

1624, martie 24, Iași: Radu Vodă întărește „rugătorilor noștri călugări de la sfânta mănăstire Solca drep-tele lor ocine ce le-a dat Ștefan Tomșa Voievod”, printre care

⁹⁴ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 71, p. 131

⁹⁵ Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, I (1507-1653), Cernăuți 1933, pp. 95, 96; DGAS Suceava, *Suceava / File de istorie*, București 1989, p. 198

⁹⁶ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 164, p. 92

⁹⁷ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 196, p. 104

„două sate, anume Stupca și **Lămășanii**... cu toate veniturile lor, care și acele sate au fost domnești”⁹⁸.

1625, aprilie 22, Hârlău: Mărturia prin care „au vrut Crăstiian, logofătul, să pârască pre călugării de la Solca, pentru un sat anume Lămășeni, ce este la ținutul Sucevei, yicând Crăstiian, logofătul, că acel sat este lui dare de la Simion Vodă, cum a arătat și uric, iscălit cu mâna lui Simion Vodă, de dare; și a zis cum i-a fost și de moșie acel sat, cum au arătat dresese de moșie de a avut. Iar părintele Evlovie, episcopul de Rădăuți, și nastroatelul mănăstirii Solcăi, și cu tot soborul de la sfânta mănăstire Solca, au arătat uric de dare de la Ștefan Vodă, cum a dat acel sat, ce mai sus se scrie, Lămășenii, mănăstirii Sol-căi”. În cele din urmă, pentru a-și salva satul de lăcomia călugărilor, „le-a dat Crăstiian, logofătul, o sute cincizeci de galbeni buni întru mâinile părintelui Evloghie, episcopul... ca să-i fie lui moșie în veci și feciorilor săi, nerușeiți nici odinioară”⁹⁹.

1625, mai 14, Hârlău: Deși Crăstiian își răscumpărase satul Lămășeni, în 22 aprilie, revine în fața Divanului domnesc și obține uricul de stăpânire¹⁰⁰.

1625, iunie 1, Hârlău: Bietul Crăstiian, logofăt, trecut, acum drept Cârștian, vine din nou la domnie, pentru satul lui răscumpărat, iar Radu Vodă a „aflat că-l stăpânesc călugării de la mănăstirea Solca”. Se face, deci, o nouă învoială, iar logofătul Cârștian, ca să-și recapete ceea ce-i

⁹⁸ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 178, p. 237

⁹⁹ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 311, p. 383

¹⁰⁰ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 328, p. 402

aparținea de drept și deja răscumpărase, „s-au tocmit dinaintea noastră și dinaintea tuturor boierilor noștri și a dat Cârstian trei sute de galbeni ungurești în mâinile lui chir Evlovie, episcop, și întregului sobor de la mănăstirea Solca”¹⁰¹.

1635, mai 2, Iași: În fața Divanului lui Vasile Vodă au venit „Tofana, cneaghina lui Constantin uricar, și ginerii ei, Nacul și Strătulat Dobrenchi și Istratie, și fiul ei Savin, și s/au pârât de față, înaintea Noastră, cu Antemiia, cneaghina lui Cârstian logofăt, și cu fiii ei, Ionașco și Gheorghită, pentru un sat, anume Lămășenii”, cu susținerea, din partea Tofanei, „că acel sat a fost al lui Cârstiian împreună cu Constantin uricar, pentru că au fost frați, și li-l dăduse și-i miluise Simion Moghilă, și le-a făcut și uric, și pentru că le-a fost mai înainte acel sat și moșie”. Antemia a susținut că satul aparținea doar lui Cârstiian, care l-a răscumpărat de la călugării solcani cu „banii lui drepti și proprii, și s-a prins să facă la acea sfântă mănăstire un turn și un zid de piatră și patru varnițe” și are câștig de cauză în fața Divanului¹⁰².

1645, ianuarie 13: „În ce chip și-au împărțit feciorii Antimii Cristinesii: Pol sat Rotopănești; Pol sat Băișești; Lămășanii ot Suceavă”¹⁰³.

1701, iulie 25: „Constantin Duca, domnul Moldovei, dă carte lui **Nicolai Perjul din Rădășani**, ținutul Suceava, să țină o parte din ocina cu pomi din Rădășani,

¹⁰¹ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 335, p. 408

¹⁰² *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 106, p. 145

¹⁰³ *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 2, p. 1

ce-a fost a lui Nicoară, pentru niște boi furați și vânduți lui Ilie din Bosanci, pentru care a plătit Perjul 20 lei prețul lor și 15 lei cheltuiala”¹⁰⁴.

1705: 7214 (1705-6). Mărturie de la „Athanasie, egumen ot Slatină, Galerie, stareț, Gligorie proegumen, Ghidion, clisiarh, de o parte, și, apoi, „Serafim, egumen ot Homor (scris rusește), Selevestru, proegumen, popa Ioan”... Pe a doua foaie: Nicolai Perjul, Pavăl ot Rădășiani, Iftimie ot Rădășeni, Găda ot Rădășiani, Gudanul ot Lămășeni, Tofan ot Lămășeni, Andronachi și Hilip ot Lămășiani”¹⁰⁵.

1737, martie 27: „Grigore al II-lea Ghica, domnul Moldovei, întărește ispisocul mănăstirii Slatina pentru satul Rădășeni și alte moșii, deoarece scrisorile pe care le-a avut mănăstirea s-au pierdut „la vremile de răscoale” într-o tainiță a mănăstirii, după cum arată mărturia adusă de călugări de la megieșii locului”¹⁰⁶.

1743, ianuarie 23: „Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte lui Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, să fie volnic a stăpâni niște livezi cu pomi făcute pe moșia Rădășani, ținutul Suceava, de către vecinii mănăstirii, din care unii au murit fără a lăsa feciori, iar alții au fugit în alte părți, pe care caută să le stăpânească unii săteni din Rădășani, „făcându-se că-s neamuri cu stăpânii acelor livezi”¹⁰⁷.

¹⁰⁴ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 620, pp. 206 și 208

¹⁰⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 106

¹⁰⁶ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 753, p. 251

¹⁰⁷ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 784, p. 260

1743, aprilie 20: „Ștefan Gherghel, postelnic, Constantin Cantacuzino, Vasile Bașotă, postelnic, și alți hotarnici dau mărturie lui Constantin Mavrocordat Voievod că, după cartea sa, primită prin Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, pentru alegerea unui loc din hotarul târgului Baia, ce este al moșiei Rădășeni, ținutul Suceava, a mănăstirii Slatina, au mers la Rădășeni, unde, în prezența egumenului mănăstirii Slatina, a mazililor din jur, a târgoveților din Baia, a bătrânilor din Rădășeni, vecini de loc, în frunte cu **popa Constantin**, au mărturisit de la bătrânii lor, că Ștefan Tomșa Voievod, fiind copil mic și sărac, a învățat carte aici și, primind domnia, a venit la Rădășeni, a ridicat biserică și, jeluindu-se oamenii că-i locul strâmt și n-au unde se hrăni, le-a dat o bucată de loc din hotarul târgului Baia. Iar **Grigore Andron** și **Gavril Tăpălăghia**, din același sat, au arătat că a venit în casa părinților, când erau copilandri, **Alecsa Oiaga**, om bătrân, băieș de loc, care a mărturisit părinților că a apucat stăpânind rădășenii acea bucată de loc din hotarul lor, și văzând că târgoveții din Baia n-au pus nici o pricină, când **popa Constantin** și **cei 15 bătrâni din Rădășeni** au primit asupra lor cartea de blestem, adusă de egumen, au ales acea bucată de loc dinspre hotarul Băii și, înnoind semnele, au lipit-o de hotarul Rădășenilor. **Hotare:** Dru-mul Armanului. **Martori:** Grigori Frățița și Ursachi Davidel mazili, popa Vasile, Ianăș cel Mare, Petrea fratele lui, Ianăș Pește, vechi târgoveți din Baia, Vasile al lui Gheorghie, Vasile Tăpalaghia, Strătulat Miron, Gheorghie Pletosul, Grigore al lui Sofronie, Ion al lui Iftimie, Vasile Tănase, Toader Alucăi, Toader al lui Dumitrașco,

Gligore Andron, Gligorie Pletosul, Ion Perjul, **vecini de acolo**”¹⁰⁸.

1744, mai 26: „Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte lui Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, prin care îl împuternicește să stăpânească o livadă cu pomi, ce a fost făcută de un muscal, venit din Țara Leșească, pe moșia Rădășeni, ținutul Suceava, a mănăstirii Slatina. Logofătul a citit”¹⁰⁹.

1749, iulie 18: „Mai mulți mazili și boerănași, raportând Domnului despre pricina sătenilor din Rădășeni cu mănăstirea Slatina, zic: țărani... apucase de la strămoșii lor de știa fiește carele unde a merge să are și să cosască și nu putea altul să-l scoată din pământul cel de arat și din locul cel de cosit, nici stăpânii lor nu-i scotea, nu-i trebuia unui om acel pământ să-l are, sau locul cel de coasă, și-l unui om străin de-l lucra și el îl dijmua, nu se mesteca stăpânii la acea dijmă de pe pământul celui om”¹¹⁰. „Ion Perjul și Gligore Pletosul, epitropii satului Rădășeni, ținutul Suceava, se jeluiesc la Divan împotriva călugărilor mănăstirii Slatina, spunând că moșia Rădășeni, pe care stau, este a lor de baștină și ei sunt închinați numai cu slujba la mănăstire (ca să aducă pe an câte o podvoadă cu carul și să facă o zi pe an la coasă). Până acum ei au stăpânit moșia și au luat dijmă de la oameni străini (liuzii mănăstirii – n. n.), care s-au hrănit pe ea, iar din aul trecut

¹⁰⁸ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 786, p. 261

¹⁰⁹ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 799, p. 264

¹¹⁰ Acad. Rom., *Condica mănăst. Bucov*, p. 263, No. 5, apud Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii și stăpânii*, Tomul I, București 1907, p. 213

călugării îi obligă să lucreze mai mult”¹¹¹. „Ștefan Gherghel, postelnic, Constantin Ciudin, medelnicer, Toader Bădiliță, vornic, Neculai Gherghel, medelnicer, Vîrlan Panaiot, pârcălab, Gavril Frățița dau mărturie lui Constantin Mavrocordat Voievod că oamenii din satul Rădășani, ținutul Suceava, sunt vecini ai mănăs-tirii Slatina, după cum știu de la părinții lor, care erau zlotași. Ei afirmă că n-au auzit, deși au apucat oameni bătrâni de 100 de ani, că rădășanii sunt moșeni închinați mănăstirii Slatina și nu sunt vecini. În ceea ce privește luarea dijmei de către țaranii din Rădășeni de pe hotarul lor, de la oameni străini, arată că și acum țăranul, care are casă și loc de arat și cosit din strămoși, nu poate fi scos din pământul lui de către stăpâni, și, de nu-l lucrează, îl poate da unui om străin să-l lucreze în dijmă, fără a se amesteca stăpânii moșiei în acea dijmă”¹¹².

1749, august 3: „Anaforaua boierilor, în pricina dintre Ion Perjul, fiul lui Nicolae Perjul, cu Gligori Pletosul, fiul lui Vasile Pletosul, epitropii satului Rădășani, ținutul Suceava, și mănăstirea Slatina. Epitropii satului Rădășani, cu scrisori de la Vasile Voievod și de la Constantin Duca Voievod., susțin că moșia Rădășani, pe care locuiesc, este a lor de baștină și sunt închinați numai cu slujba la mănăstire, iar mărturiile mazililor megieși și a lui Gligorii, vechilul mănăstirii Slatina, arată că moșia Rădășani este a mănăstirii, dania lui Alexandru Voievod, ctitorul ei, și ale lor sunt numai livezile cu pomi, pe care i-au sădit ei, iar tocmeala lucrului n-a fost numai o podvoadă

¹¹¹ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 845, pp. 277, 278

¹¹² DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1846, p. 278

cu carul și o zi de clacă pe an, ci aduceau și câte o falce de fân de om la mănăstire și 2 zile de clacă pe an, la iezături de mori și altele, dar dijmă n-au luat. Boierii stabilesc părților termen de judecată pentru 26 octombrie. Se menționează scrisori domnești din perioada 1648-1749”¹¹³.

1749, octombrie 28: „Nicolae Canta, mare clucer, dă mărturie egumenului mănăstirii Slatina, pentru judecata ce o are în fața Divanului lui Constantin Voievod cu oamenii din Rădășeni, ținutul Suceava, în care combate afirmația oamenilor din Rădășeni că nu sunt vecini, iar moșia nu este a mănăstirii, ci, după mărturia mazililor, oamenii din Rădășeni să lucreze ca și până acum mănăstirii boierescul și să-și dea adetul din venitul lor”¹¹⁴.

1750, iunie 11: „Constantin Racoviță, domnul Moldovei, la jalba egumenului mănăstirii Slatina pentru moșia Rădășeni, ținutul Suceava, care este dreaptă moșie a mănăstirii, cu vecini, pe care o stăpânește de mulți ani și pentru care a avut judecată la Grigore Voievod și Constantin Voievod cu oamenii din Rădășeni și au mărturii, de la boierii „care au cercat dovedire acestei moșii”, și jeluindu-se față și oamenii de Rădășeni, care zic că nu sunt vecini, iar moșia pe care locuiesc este a lor, poruncește lui Costache Razul să cheme părțile și, după scrisori și mărturii de credință ale oamenilor bătrâni, să cerceteze pricina și să dea mărturie încredințată. Totodată îi cere să cerceteze stăpânirea acestei moșii de la Antiohie Voievod

¹¹³ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 846, p. 278

¹¹⁴ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 848, p. 279

și până la Mihai Voievod și să înștiințeze. Iordachi Cantacuzino, mare logofăt”¹¹⁵.

1752, mai 15: „Constantin Racoviță, domnul Moldovei, întărește hotărârea dată de Iani, mare stolnic, și Vasile Buhăescu, fost mare medelnicer, în judecata dintre Partenie, egumenul și soborul mănăstirii Slatina, cu Gligore Pletosul, Ion al lui Iftimie, Toader Șoldănescul și Simion, fiul Gădii, vechili din partea tuturor sătenilor din satul Rădășeni, ținutul Suceava, prin care dovedesc că moșia Rădășeni este a mănăstirii Slatina. Călugării au arătat că acest sat este al mănăstirii, dania ctitorului Alexandru Lăpușneanu Voievod; că moșia a fost sub ascultare, iar oamenii au slujit mănăstirii, numai dresese pe care le-a avut mănăstirea pe moșiile sale s-au pierdut într-o tainiță „la vremi de răscoale”. Ei au arătat mărturia megieșilor și ispisocul de la Grigore Voievod, în care scrie că moșia Rădășeni și altele sunt ale mănăstirii Slatina. Neavând călugării cu ce dovedi stăpânirea, s-au ridicat oamenii din Rădășeni „ce-au fost baștină de acest sat” și-au arătat că moșia Rădășeni este a lor, că au fost închinați numai „lucrul cu slujba lor” la mănăstire, arătând numai niște cărți vechi de la răposatii domni Vasile Voievod, Constantin Duca Voievod, date de vol-nicie unor săteni ca să stăpânească lazurile și pometurile și să dijmuiască, și niște mărturii care arată că ei au dijmuit pe acei ce-au lucrat pe acea moșie. Călugării au arătat că n-au luat dijmă de pe moșia Rădășeni, ci numai slujba de la oameni și „cu moșia n-au avut ei treabă”. Pe lângă mărturiile unor mazili, în favoarea lor, călugării au mai arătat o carte de la Costache Razul, hatman, în care scrie că au jeluît oamenii din

¹¹⁵ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 854, p. 280

Rădășeni „că-i scot călugării din tocmeala slujbei ce-au slujit părinții și moșii lor” și s-au așezat cu slujba ce vor face pe an. Apoi au adus călugării pe Agafton, fost egumen, călugăr vechi, care, primind carte de blestem pe mărturia sa, în prezența oamenilor din Rădășeni, a arătat că moșia Rădășeni s-a stăpânit de mănăstire, după cum știe și de la alți călugări bătrâni. Vechilii satului Rădășeni s-au dat rămași de judecată, să nu se mai pretindă moșeni în sat, iar călugării mănăstirii Slatina să stăpânească în bună pace moșia Rădășeni”¹¹⁶.

1764, iulie 6: „Grigore al III-lea Ghica, domnul Moldovei, dă carte lui Ghenadie, egumenul mănăstirii Slatina, și omului său, ce l-ar face epitrop pe moșia Rădășeni, ținutul Suceava, să fie volnic a stăpâni a sa ocină și moșie și a lua de-a zecea din țarini cu pâine, fânețe, grădini cu legume, bălți cu pește, livezi cu pomi, prisăci cu stupi (din 50, unul, iar de vor fi mai mulți sau mai puțini să ia câte o para de stup). Oamenii ce șed cu casa pe acea moșie să dea un leu pe an mănăstirii, ori, nedând bani, să lucreze tot gospodarul câte 12 zile pe an (6 iarna și 6 vara) „după obicei și după hotărârea testamentului”. Poruncește ispravnicului de ținut să pună în vedere gospodarilor de pe moșia Rădășeni să dea mănăstirii venitul moșiei pe tot anul, să-i împlinească pe cei împotriviți, ca să nu se facă pagubă mănăstirii. Cu toate că, acum 14 ani, s-a făcut „așezare” înaintea lui Costache Razul, mare vornic, ca să facă un stog de fân pe an, să ducă o podvodă de pâine de pe moșie, la mănăstire, într-o zi să cosească cu toții de clacă, să iezească iazul morii, când se va strica, pe care, de la o vreme, încoace, nu vor s-o respecte, poruncește să

¹¹⁶ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 875, p. 288

urmeze hotărârea testa-mentului, iar cei ce vor zice că moșia Rădășeni este a lor să vie cu dresе și scrisori la judecata Divanului”¹¹⁷.

1767, decembrie 2: „Iordachi Cantacuzino, spătar, în urma jeluirii lui Methodie, egumenul mănăstirii Slatina împotriva oamenilor de pe moșia Rădășeni, ținutul Suceava, care refuză plata adetului moșiei, raportează lui Grigore Callimachi Voievod că, în prezența părților și după scrisori a cercetat pricina, constatând că, după ridicarea vecinătății „s-au sculat acești oameni, ce-au fost de baștină din Rădășeni” la domnia lui Constantin Mavrocordat Voievod și au chemat pe egumen la Divan, în anul 1749 (7257) și, nehotărându-se judecata, din cauză că sătenii voiau să ia moșia, iar călugării spuneau că sunt vecini, pentru a prezenta părțile dovezi, întâmplându-se „mazilie”, au ieșit la Divan la Constantin Racoviță Voievod, în anul 1750 (7258), dar neavând dovezi, au fost rânduiți la Constantin Razul, vornicul rânduit cu slujba la ținutul Suceava, care, după cercetare, a stabilit că moșia este a mănăstirii Slatina și le-a făcut așezare de lucru și scrisori ambelor părți. După doi ani, sătenii l-au chemat din nou pe egumen la Constantin Racoviță Voievod, zicând că moșia este a lor și, fiind rămași, li s-a anulat așezarea, domnul obligându-i să lucreze după „ponturi”. Oamenii din Rădășeni s-au ridicat din nou la judecată, în fața lui Dinul Cantacuzino, ban, și Constandin Bașotă, medelnicer, fiind vechili ispravnici, în 1764 (7272), fără a avea câștig de cauză, iar în domnia lui Grigore Ghica Voievod au fost obligați să dea venitul mănăstirii, după hotărârea ponturilor. La o nouă judecată, cerând egumenul venitul

¹¹⁷ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1076, p. 357

moșiei, după așezare, oamenii din Rădășeni au scos o hotarnică din 1743 (7251), prin care au cerut să le dea egumenul 36 lei cheltuiala la hotărnicie, din care cauză n-au dat venitul mănăstirii. Călugării, văzând că egumenul de atunci, **fiu de vecin** și anume **Vasile a lui Gheorghe**, prin acea mărturie hotarnică, dată vecinilor din Rădășeni, a pus mănăstirea la cheltuială și supărare cu judecățile, atâția ani, n-au permis egumenului să dea moșia în veci, care să fie a lor, din cauză că n-au lucrat și nici n-au dat venitul mănăstirii după așezare, ci s-au volnicit și au pus orândă în sat și iau venitul moșiei, fără a da nimic mănăstirii. La anaforaua făcută de boieri și dată egumenului, prin care li se cerea respectarea ponturilor, oamenii din Rădășeni au arătat că n-au fost de față și că mănăstirea nu le dă iarbă de coasă pe alte moșii, pe care le vinde mănăstirea cu anul la negustori. Egumenul cere anularea așezărilor și respectarea ponturilor ca la alte moșii mănăstirești sau boierești. Iordachi Cantacuzino, în scrisoarea dată domnului, propune ca să se strice toate așezările și să se ia scrisorile din mâinile oamenilor din Rădășeni și, fiindcă n-au dat venitul moșiei, păgubind mănăstirea, le stabilește zi de judecată la Divan, în 6 ianuarie anul viitor”¹¹⁸.

1768, ianuarie 30: „Grigore Callimachi, domnul Moldovei, scrie lui Iordachi Cantacuzino, fost mare spătar, ispravnicul de Suceava, ca, după hotărârea anaforalei ce va prezenta egumenul mănăstirii Slatina, în pricina cu oamenii din Rădășeni, să ia toate scrisorile din mâna lor și, rupându-le, să le dea egumenului, să le ia dijma din anul trecut până la un ban, să-i supună ponturilor și să nu

¹¹⁸ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1151, pp. 383, 384

păgubească mănăstirea de venitul moșiei. A citit al treilea logofăt”¹¹⁹.

1768, iulie 15: „Grigore Callimachi, domnul Moldovei, în urma jeluiri lui Methodie, egumenul mănăstirii Slatina, pentru niște livezi cu pomi, pe moșia ce are mănăstirea la satul Rădășeni, la unele, stăpânii ce le-au făcut fiind morți, fără urmași sau fugind pe alte moșii, le-au vândut unor oameni străini, care n-au treabă la moșie, precum și pentru o livadă cu pomi făcută de un rus, pe care, până acum câțiva ani, a stăpânit-o mănăstirea, iar anul trecut un om din târgul Botoșani a venit, cu carte domnească de la Iași, pentru a stăpâni livada, dă carte egumenului mănăstirii Slatina să fie volnic a stăpâni livezile mănăstirii, iar livezile celor ce le-au făcut să le stăpânească ei sau rudele lor, cu obligația de a da dijma mănăstirii, „din zece pomi, un pom”. Alți oameni străini să n-aibă voie a stăpâni livezile celor ce au murit sau au fugit, acestea trecând în stăpânirea mănăstirii. De asemenea, mănăstirea să restituie banii celor străini, care au cumpărat livezi, și să le ia în stăpânirea ei, iar de nu va prezenta dovadă de rudenie acel om din Botoșani, pentru acel rus, care a murit, livada să treacă în stăpânirea mănăstirii Slatina. A recitit marele logofăt”¹²⁰.

1793, mai 28: „Mihai Șuțu, domnul Moldovei, în urma jeluiri lui Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, împotriva oamenilor de pe moșia Rădășeni, ținutul Suceava, care nu fac zilele de boieresc, nici nu dau adetul moșiei după hotărârea „ponturilor” ce se află în vistierie cu

¹¹⁹ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1163, p. 387

¹²⁰ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1180, p. 395

pecete domnească, aducând pagubă mănăstirii, poruncește lui Grigoraș Sturza, fost mare spătar, ispravnicul ținutului Suceava, să cerceteze pricina ce are mănăstirea Slatina cu oamenii de pe moșia Rădășeni, care nu se supun îndatoririlor ce au față de mănăstire”¹²¹.

1794, mai 24: „Chiril, arhimandrit și egumen al mănăstirii Slatina, se plânge domnului de păgubirea și supărarea ce fac mănăstirii locuitorii din satele Rădășeni, Mălini și Găinești, ținutul Suceava, în Moldova, care „cu obraznicie și puteri” cuprind fânașurile mănăstirii pentru pășune și făcutul finului peste trebuința lor. Deosebit de acestea, nu vor să lucreze 12 zile de boieresc și nici să dea câte 2 lei adetul de casă pe an, rămânând mănăstirea lipsită de venitul acestor moșii. Țin și turme de oi pe locul mănăstirii, care nu are unde să-și pășuneze vitele și nu plătesc nimic, încât au rămas ei stăpâni pe moșiile mănăstirii. Egumenul cere domnului să dea poruncă ca mănăstirea să împartă locul de fânaș locuitorilor de pe aceste moșii după nevoi și să-și păstreze pășune și finaț pentru vitele sale. Cei ce fac negustorie să lucreze 12 zile pe an sau să dea 2 lei de casă, iar pentru pășunatul turmelor de oi să plătească mănăstirii. Deoarece mănăstirea este păgubită de locuitorii acestor trei sate, solicită carte domnească către ispravnici, ca să-i oblige pe acești locuitori să respecte obligațiile față de mănăstire. A. Donici, medelnicer, în 26 mai 1794, trimite jalba marelui logofăt, ca să facă carte domnească către ispravnici, pentru a „odihni” mănăstirea”¹²².

¹²¹ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1520, p. 498

¹²² DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1530, p. 501

1794, iulie 10: „Oamenii din Rădășeni, ținutul Suceava, se plâng domnului că, după jalba dată împotriva egumenului mănăstirii Slatina, s-a trimis carte domnească ispravnicilor de ținut, ca să vie la Divan după vremea lucrului, că egumenul le-a luat fânul făcut, lăsându-i muritori de foame. Solicită domnului Mihai Șuțu să li se dea fânul luat și să rămână după așezarea veche. A. Donici, medelnicer, îi trimite la marele vistier, ca să le facă carte către isprăvnicie pentru cercetarea pricinii”¹²³.

1795, ianuarie 28: „Mihai Șuțu, domnul Moldovei, ia cunoștință de nemulțumirea locuitorilor de pe moșia Rădășeni, ținutul Suceava, față de judecata marilor boieri, în pricina cu Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, stăpân al moșiei, care, în anaforaua din 9 ianuarie 1795, prezentată domnului, au arătat că jeluitorii, după anaforaua din 30 ianuarie 1768, semnată de Gavril, mitro-politul, și întărită de Grigore Callimachi Voievod, și alte dovezi, au fost vecini ai mănăstirii, iar egumenii de atunci mi i-au supărat cu adetul moșiei sau cu dijma și, ridicându-se acea vecinătate, au fost obligați să dea mănăstirii banii caselor și dijma din toate, după obicei; la care ei s-au împotrivit, numindu-se și moșeni de Rădășeni, fiind rămași în fața Divanului și luându-li-se scrisorile, pricina lor a luat sfârșit, după cum dovedesc scrisorile mănăstirii. Acum din nou jeluitorii arată că, din vechi, au fost „moșeni de Rădășeni”, iar egumenul le-a mărit obligațiile față de mănăstire și le-a dat mai puțin loc de hrană. La afirmația lor, egumenul, cu mărturia ispravnicilor ținutului Suceava din 20 iulie 1794, a arătat că pe moșia Rădășeni nu sunt oameni străini, și mănăstirea nu numai că nu ară și nu face

¹²³ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1532, p. 502

fân pe acea moșie, ci le-a mai dat și moșiile mănăstirii Stănileşti, Verejeni și Poculeni pentru îndestularea hranei lor. Mihai Suțu Voievod, cercetând pricina, în fața întregului sfat și constatând că locuitorii moșiei Rădășeni, care zic că au fost moșeni și la judecățile ce-au avut li s-au luat scrisorile, n-au dovezi, iar după scrisorile mănăstirii s-au dovedit că nu sunt moșeni, la care ei au răspuns că nu li se dă suficient loc de hrană și că egumenul i-ar asupri mai mult peste pontu-rile domnești, hotărăște ca acești locuitori să dea mănăstirii venitul din livezi, semănături și din alte după obicei și adetul caselor; egumenul fiind dator a le lăsa loc de hrană după hotărârea anaforalei și să nu-i asuprească cu nimic peste prevederea ponturilor. Poruncește să se dea carte ispravnicilor ținutului Suceava, pentru îndeplinirea hotărârii domnești, iar Grigore Ventura, fost marc postelnic, epistatul vornicilor de aprozi, să ia scrisorile „pricinuitoare de gâlceavă” de ia jeluitori și întărește anaforaua marilor boieri”¹²⁴.

1796, ianuarie 22: „Chiril, arhimandrit și egumen al mănăstirii Slatina, se plânge lui Alexandru Callimachi Voievod că, după jalba locuitorilor din satul Rădășeni, moșia mănăstirii Slatina, din 30 august 1795, în care arătau că li s-a luat fânațul ce-l aveau pe moșia mănăstirii, iar banii rămășiță pentru „dijma pomilor” să-i dea în luna septembrie, a primii carte domnească, în care i se poruncește ca să se adreseze ispravnicilor, pentru cercetare, în cazul că locuitorii n-au dreptate, despre care domnul a luat cunoștință, solicită să se dea din nou carte către ispravnici, ca să-i oblige pe locuitorii din satul Rădășeni să plătească mănăstirii rămășița din dijma pomilor și să-i împlinească

¹²⁴ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1538, pp. 503, 504

zilele de boieresc. Marele paharnic trimite jalba marelui logofăt, pentru a cerceta mărturia ispravnicilor și a le trimite carte domnească, ca să-i împlinescă pe locuitorii din Rădășeni după „așezarea ponturilor dom-nești”¹²⁵.

1798, octombrie 27: „Neculai, mare paharnic, și Cantacuzino scriu oamenilor din Rădășeni că egumenul mănăstirii Slatina, ținutul Suceava, s-a jeluît că, în zapisul pe care l-au trimis pentru îndeplinirea zilelor de boieresc, nu le-a cerut să respecte prevederea din „ponturi” cu privire la băutură ; drept ce revine stăpânului moșiei și că oamenii din Rădășeni nu numai că au pus vin în vânzare, ci au tăiat și cepul la butca de vin a egumenului, cerându-le să respecte îndatoririle față de mănăstire, pentru a nu fi pedepsiți”¹²⁶.

1798-1800: „Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, ținutul Suceava, scrie domnului că, după jalba trimisă, zilele trecute, asupra locuitorilor din satele Oprișeni și Rădășeni, căroră prin carte domnească li s-a dat *protimisis*, adică în orândă cu anul venitul moșiilor Oprișeni și Rădășeni, cu alte cotunuri ce sunt într-un hotar, ca să i se plătească banii pe anul în curs sau să dea moșiile în stăpânirea mănăstirii, și cerând ispravnicii să se respecte porunca cărții domnești, locuitorii satului Oprișeni au renunțat la orândă moșiei, iar satul Rădășeni a cerut 6 zile amânare, fără a plăti banii. Deoarece, de 15 zile, egumenul așteaptă pe doi fruntași ai satului la Iași, pentru

¹²⁵ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1547, p. 506

¹²⁶ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1562, p. 510

judecată, cere hotărârea domnului pentru rezolvarea pricinii”¹²⁷.

1847, Veniturile **moșilor monastirei Slatina**, în 1847: Moșiile **Rădășanii, Opreșenii, Borgheneștii și Pocolenii**, ținutul Sucevei, împoseseuite dlui Aga Alecu Botez, după contractul ce contenește la 23 Aprilie 1850 și după înalta încuviințare asupra anaforalei Departamentului, supt Np. 1.120 pentru adăogirea în bani a prețului produselor ce era dator a da – 70.000 lei¹²⁸.

1878, mai, Prefectura județului Suceava: „Toate autoritățile sunt rugate a lua măsuri ca să pună mâna pe tinerii: **Ciota Ioan**, din comuna **Lămășeni, Grădinariu Costache**, din comuna **Valea Glodului și Jitariu Costache**, din comuna **Preuteștii Uniți**, înscriși pe tablourile de recensământ a recrutației clasei anului curent, la No. 4, 14 și 4, care sunt dispăruți din comune, unde nu se știe, signalmentele lor sunt: 1). **Ciota Ioan**, nu se cunosc signalmentele”¹²⁹.

1881: „Tabloul premianților de juriul concursului agricol și industrial din județul Suceava, în zile de 14, 15 și 16 octombrie 1881. / **La 14 octombrie: Toader Gr. Țevie**, din comuna Rădășenii, pentru un car lucrat de el însuși, medalie de bronz și 20 lei; **Vasile Grumăzescu**, din comuna Rădășeni, pentru cultura de trifoi și fasole, medalie de argint; **Toader I. Cârlan**, din comuna Rădășeni, pentru semințe de legume și un voloc, medalie de bronz; **Toader Pavela Onei**, din comuna Rădășeni, pen-

¹²⁷ DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, Doc. 1564, p. 510

¹²⁸ *Analele Parlamentare ale României*, Tomul 15, partea a 2-a Anexe, Iași 1848, pp. 947-949

¹²⁹ *Monitorul Oficial*, No. 152, miercuri 12/24 iulie 1878, p. 4098

tru cultura perilor, medalie de bronz; **Petru Ciubotaru**, din comuna Rădășeni, pentru căpestre de cânepă, 20 lei; **Safta Gr. Lovinescu**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, una vacă; **Casandra Bejanu**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, medalie de bronz și una vacă; **Irina Grigore Pintilie**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de cânepă, 30 lei; **Elena Ioan Sofiica**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, 20 lei; **Ruxandra Th. Ioan Cârlan**, din comuna Rădășeni, pentru țesături de in și cânepă, 20 lei”¹³⁰.

1886, iulie: „În ziua de 27 iunie trecut, a căzut o ploaie cu piatră în comuna Rădășeni, plasa Șomuzu-Moldova, județul Suceava. Cu această ocazie, la locul numit „peste Șomuz”, teritoriul comunei Rădășeni, ploaia, fiind cu mare repeziciune, a luat pe femeia Maria Ioan Th. Buhlea, care se afla acolo, cu alți oameni, la prășit, și a dus-o spre iaz, așa că numai cu ajutorul oamenilor a putut fi scăpată de moarte. Numita femeie, însă, rămânând oareșicum zăpăcită din cauza acestei întâmplări, s-a trimis în cura spitalului (Fălticeni – n. n.)”¹³¹.

1887: „Prin îndeplinirea formalităților cerute de lege, comuna Lămășeni s-a unit cu Rădășeni, sub numire de Rădășeni”¹³².

1888: „Ioann Pușcașu, din comuna Rădășeni, județul Suceava, pândar la arendașul moșiei Rădășeni, în ziua de 5 Decembrie curent, a mers la casa de posesie, spre a raporta despre serviciul său. La întoarcere, seara, a voit a trece pe ghiață, peste iazul numit al Călugărului; dar, când a ajuns în apropiere de stuh, unde matca iazului era

¹³⁰ *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

¹³¹ *România Liberă*, Anul X, Nr. 2674, duminică 6/18 iulie 1886, p. 1

¹³² *Monitorul Oficial*, Nr. 92, 28 iulie 1887, p. 2219

dezghețată, fiind întuneric, a căzut în apă și s-a înecat. În ziua de 8 Decembrie i s-a găsit cadavrul sub ghea-ță”¹³³.

1891: „Casieria generală a județului Suceava. Agentul de urmărire și controlor fiscal al circumscripției II, județul Suceava, conform art. 12 din legea de urmărire, face cunoscut prin aceasta că, în ziua de 25 Aprilie 1891, orele 12 din zi, se va vinde prin licitație, în orașul Fălticeni, din suburbia Iarmarocul Vitelor, averea ce s-a sechestrat, pentru neplata dărilor datorate. Această avere sechestrată este: Două vaci cu vițel, șase vaci sterpe, doi buhai, patru gonitori (juncani), trei gonitoare, trei mânzați bouți, două mânzate vițele, un cal, cinci iepe și două coștrușe. Aceste vite sunt sechestrate de la domnii aren-dași ai moșiei Statulul Rădășeni, cu procesele-verbale No. 43 și 53 din 1891; iar vânzarea lor se face sub rezerva ca din prețul ce va rezulta la licitație să se îndeostuleze atât Statul, cât și casa creditului agricol a județului Suceava, deoarece sunt amanetate în contul împrumutului de lei 2.800. Prin urmare, aceia care vor voi a concura la lici-tația acestei averi să se prezinte la locul indicat, în ziua și orele fixate. Se cere concurenților să depună, mai întâi, o garanție de 5 la sută din valoarea averii. / No. 66. 1891, Aprilie 4”¹³⁴.

1891: „Prin deciziunea Dlui ministru de finanțe cu No. 8.560 din 31 Mai 1891, se numesc ca debitanți pentru vânzarea tutunurilor, timbrelor, chibriturilor și cărților de joc persoanele următoare: Teodor Grumăzescu, în comuna Rădășeni, plasa Moldova-Șomuz, județul Suceava”¹³⁵.

1894: „**Rădășeni, comună rurală**, situată în partea estică a plasei Moldova de sus și la 2.500 m de

¹³³ *Monitorul Oficial*, Nr. 205, 16 decembrie 1888, p. 4724

¹³⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 13, 16 aprilie 1891, p. 313

¹³⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 62, 21 iulie 1891, p. 1540

Folticeni. Se mărginește, la est, cu comuna Oprișeni, la vest cu comuna Sasca și Brădățel, la sud cu comuna Baia, și la nord cu Bucovina. Are forma unui poligon neregulat, înclinat spre nord-est. Se compune din satele Rădășeni și Lămășeni, cu reședința în satul de la care și-a luat numele. E populată cu 636 capi de familie, ce numără 2.721 suflete sau 1.361 bărbați și 1.360 femei, fiind 532 con-tribuabili. Are 3 biserici, servite de 4 preoți, 1 diacon și 9 cântăreți și 2 școli rurale mixte, cu 2 învățători. Bugetul comunei pe 1892-1893 are, la venit, 7.903 lei și, la cheltuieli, 7.563 lei, iar al drumurilor: 1.656 lei venit și 1.560 cheltuieli. În toată comuna sunt 46 cai, 298 boi, 346 vaci, 1.396 oi și 230 porci. Altitudinea comunei, de la nivelul mării, variază între 340-350 m. E udată de Șomuzul Mare (6 km), Șipotele (5,735 m), Siliștea (4 km), Lămășanca și Brădățelul. A patra parte din moșia Rădășeni este proprietatea Statului, iar moșia Lămășeni e a dlor G. Ciudin și G. Văsescu, restul e al sătenilor. Întinderea teritorială a comunei e de 2.322 fălci, din care 2.269 cultivabile și 53 fălci pădure. Împroprietăriți în 1864 sunt: 33 frunțași, 160 pălmași și 316 codași, stăpânind 1.821 fălci 58 prăjini; 16 însurăței cu 32 fălci; iar 131 locuitori au cumpărat tot atâtea loturi mici a câte 5 hectare. Locuri mai însemnate în comună sunt: Cetățaua, un platou deasupra satului Rădășeni (spre sud-est), unde se găsesc antichități ca unelte de cremene și vase de lut. / **Rădășeni, sat** pe moșia și în comuna cu același nume. Partea-i sud-vestică poartă numele de Fundoaea. Așezat într-o adâncă, încunjurată de dealuri mari, deschisă numai spre nord, are aspectul unei păduri de arbori roditori, din care unde și unde se ivește câte un creștet de casă sau un fum. Satul nu se poate vedea decât aflându-te deasupra lui, așa că

dealurile din juru-i formează un fel de cetate naturală. Până la 1886, satul Rădășeni forma singur co-mună aparte. Numără 344 case, în care trăiesc 417 capi de familie sau 1907 suflete, din care 933 bărbați și 974 femei, fiind 332 contribuabili. Vatra satului ocupă 455 fâlcii și 34 prăjini. / Așezările locuitorilor pot servi de model tuturor satelor din județ. Mat toată moșia e proprietatea locuitorilor, dobândită în virtutea legilor din 1864, 1878 și 1889, rămânând statului numai 130 fâlcii, ce se vor vinde în loturi mari. Are o biserică, a cărei temelie a fost pusă de Ștefan Tomșa Vodă, servită de 3 preoți, un diacon și 3 cântăreți și împroprietărită cu 18 fâlcii, și o școală rurală mixtă, reînființată în 1858, fiind cea mai veche școală din județ, cu un învățător plătit stat. împroprietărită cu 6,5 fâlcii și frecventată de 45-50 elevi, din 96 băieți și 106 fete, cu etatea de 7-12 ani aflători în sat. / În vechime, a existat în Rădășeni o școală preoțească. Ștefan Tomșa Vodă, care a domnit între 1611-1615 și 1622-1623, deși originar din ținutul Putnei, învățase carte la școala preoțească din Rădășeni, în ținutul Sucevei, după cum ne spune un document de pe timpul lui Constantin Mavrocordat, în care mai mulți omeni bătrâni din satul Rădășeni mărturisesc, cu prilejul unei hotărnicii, că „apucaseră și ei, de la bătrânii lor, că, fiind Ștefan Vodă Tomșa copil mic și sărac, a învățat carte la școala din Rădășeni și, miluindu-l Dumnezeu cu domnia, a venit la Rădășeni și a făcut aici o biserică, și, jeluind omenii că li-i locul strâmt și n-au unde se hrăni, le-a dat și o bucată de loc din hotarul târgului” (Baia, se înțelege). Această mărturisire a documentului, deși nu contemporană, este însă întărită de alte împrejurări. Așa, tradiția, păstrată până acum în Rădășeni, atribuie lui Ștefan Tomșa zidirea bisericii ce se află în acel sat. El

făgăduise că o va zidi, atunci când, fiind fugărit de Constantin Movilă, căutase scăpare la tătari, adăpostindu-se, după cum spune tradiția, întâi în Rădășeni. Când dânsul se urcă în scaunul Moldovei, își îndeplini juruința făcută în timpul fugii sale. Și astăzi se pomenesc de ctitori ai bisericii: Ștefan Voievod și Elena Doamna, și se află și o linguriță de aur, cu inscripția slavonă, care pe românește sună: „Și am dat-o pre ea, spre a se ruga pentru noi, în biserica din satul Rădășenii, unde este hramul „Marele mucenic Mercurie”, Io Ștefan Voievod Tomsoviți”. Inscripția nu poartă nici o dată (lingurița a fost dusă de călugării din Slatina, care puseră, mai târziu, mâna pe Rădășeni, la Mănăstirea Neamțului, unde se află și astăzi. Rădășenii, însă, îngrijiră a se face una de argint poleit întocmai ca și cea originală, pe care o păstrează ca un scump odor, o frumoasă dovadă despre trainica iubire a trecutului în acel sat, cel mai frumos din toată Moldova. Se vede, din inscripția linguriței, care arată de soție a lui Ștefan Tomșa pe Elena, că acesta a fost Tomșa al II-lea și nu I, a cărei soție, am văzut din „aerul” de la Bunești, era Axinia. Și despre școala din Rădășeni s-au păstrat în popor urme de tradiții, însă mult mai slabe decât despre biserică (A. D. Xenopol, *Istoria Românilor*, vol. III, p. 492). / **Din trecutul satului.** Rădășenii sunt din obârșie răzeși. Între documentele care ne amintesc despre acest sat, cel mai vechi cunoscut ni s-a păstrat în archiva din Moscova și e de la Alexandru cel Bun, deci vechimea satului datează de mai înainte de domnia acestuia. Următoarele documente ne vorbesc despre Rădășeni: **1).** Documentul prin care Alexandru cel Bun dăruiește lui Popa Iuga moșia Buciumeni, aflat în păstrarea lui Vasile Diaconu, din Buciumeni (16

februarie 1424¹³⁶ – n. n.); **2).** Documentul din 1434, prin care Ștefan, fiul lui Alexandru Vodă, întărește din nou stăpânirea lui Popa Iuga asupra satului Buciumeni, de lângă Rădășeni; **3).** Documentul de la Ilieș și Ștefan, fii lui Alexandru cel Bun, din 1435, prin care se hotărăște iarăși satul Buciumeni și o parte din Rădășeni protoereului Iuga; **4).** Un alt document, din 1439, de la aceiași și cu același conținut; **5).** Mărturia din 1723, Iunie 20, a locuitorilor din Bosancea și Lămășeni, de pe timpul lui Mihail Racoviță, privitoare la judecata răzeșilor din Rădășeni cu călugării Mănăstirii Slatina, care uzurpaseră moșia și-i pusese în boieresc; **6).** Anafora către N. Mavrocordat, din 1743, Aprilie 20, în care se zice că Ștefan Tomșa, fiindcă învățase carte la școala din Rădășeni, a dăruit acestora o bucată din trupul moșiei târgului Baia; **7).** Anafora de judecată către C. Racoviță, din 1750, Octombrie 28, prin care se spune că Rădășenii au fost darabani domnești și că, de la a doua domnie a lui Vasile Lupu, au fost închinați Mănăstirii Slatina; **8).** Documentul din 1758 (aceiași an), în care, nedându-se dreptate nici Mănăstirii, nici Rădășenilor, s-a „făcut așezare într-acest chip, adică de tot anul ca să se facă câte o falce de fân pe an, să o dea gata și să ducă și câte o podvoadă de pâine la monastire și iarăși într-o zi să cosească cu toții o clacă de fân și acel fân să-l ridice țișanii Monastirii, și iarăși la o moară ce are sfânta Monastire la Borghinești pe Șomuz, când ar trebui a se iezi, să iasă cu toții să tocmească”; **9).** Hotărârea boierilor judecători din 1752, Mai 15, prin care se dă drept de stăpânire Mănăstirii Slatina atât „asupra moșiei Rădășeni, cât și asupra oamenilor ce s-au aflat șezători acolo, pe acea moșie”, spunându-se că fusese dată Monastirii de Alexandru Vodă

¹³⁶ *Documente privind Istoria României*, XIV, XV, vol. I, p. 50

Lăpușneanul; iar Rădășenii susțin că moșia e a lor din bătrâni și că numai oamenii ar fi fost dați în slujba Monastirii, nu și moșia; **10**). Anafora din 1764 către Gr. Al. Ghica, tot în pricina acestei judecăți; **11**). Idem din 1765, Iunie 3, tot către Gr. Ghica, în care se zice „dreapta moșie a Monastirii”; **12**). Anafora și hrisov din 1765, Iunie 3, prin care se poruncește a se rupe cărțile ce aveau locuitorii din Rădășeni ca drept de proprietate; **13**). Anafora și hrisov din 1767, Decembrie 2, și 1768, Ghenarie 30, de la Gr. Calimach, tot pentru ruperea actelor (vezi *Uricar*, de T. C, vol. X). / În 1803, „Rădășenii a Monastirii Slatina număra 201 liuzi, plătind 4.212 lei bir anual (mănăstirii, nu visteriei – n. n.), ocupați cu lucrul pământului și poame (*Uricar*, vol. VII, p. 252). / Rădășenenii, în genere, sunt omeni bine făcuți, înalți, pieptoși, deștepți, statornici, harnici, foarte tacticoși și negustoroși. Numai rădășeneanul vine de hac evreului; acesta ne-o dovedește și faptul că în Rădășeni izraeliți nu se pripășesc. Rădășenenii, în Moldova, sunt ca și oltenii în Muntenia. Ei sunt plăcuți și la vorbă, și la port, curați și bine îmbrăcați. Femeile se întrec cu soții lor în apucături bune și rar se întâmplă ca un rădășan să-și însoare flăcăul cu o fată din alt sat și invers. În ograda și gospodăria rădășanului domnește ordinea și curățenia; nu tot așa pe ulițe, care, nefiind șoseluite, sunt foarte mocirloase. / Rădășenenii pun mai mult preț pe livezile și grădinile lor, care aduc obștii peste 20.000 lei, decât pe țarine. Perele și merele de Rădășeni sunt foarte căutate și, după timp, se vând cu 15-35 franci suta de kilograme. Chiar pe timpul lui Dimitrie Cantemir mersese vestea despre merele de Rădășeni. Țăranii ziceau: „Mălaiul, în Țara de jos, și merele, în Țara de sus, nu au coajă” (Cantemir, *Descrierea Moldovei*, p.

85). / Cultura trifoiului s-a introdus în 1881 și acum mai nu e locuitor care să nu-l semene. Următorul pastel descrie satul, cu împrejurimile sale: „Într-o adâncă vale ce este mprejurată / Cu dealuri care toate se țin de laolaltă, / Se vede o pădure ce se întinde jos, / Sub ochiul ce privește ca pe-un covor frunzos. // Pădurea este mare, pădurea este verde, Și-n lunga depărtare pe zare ea se pierde; / Ai crede că-i un codru sălbatic, neștiut, / De lacoma secure încă nestrăbătut. // Această mult frumoasă pădure seculară / E satul Rădășenii, sat vechi la noi în țară; / Se zice că strămoșii ce bine se luptau / Drept ocină pământuri aicea căpătau. // Acolo când românit cu zdravene topoare / Au răzbătut ca niște oștiri cotropitoare, / Cu urșii cei sălbatici la trântă s-au luat, / Și-alături cu bârlogul ei case și-au durat. // Plăculul sat-pădure de sute ani trăiește; / Bătrânii mai spun încă că astfel se numește / El de la rădăcina de meri, de peri, de pruni, / Ce-au răsădit aicea ai țării buni străbuni. // Vestiți sunt rădă-șenii, ei fac speculă mare / Cu-a lor poame vestite, și singuri sunt în stare / Prin sate să mai ție negoțul ro-mânesc, / Negoț care prin târguri mai tot e jidovesc. // Aici toamna pe lozniți, cu stuh acoperite / Ca babele postite stau perjele zbârcite: / Din deal părul văratice și mărul cel domnesc / Privesc cu nepăsare la cornul țiğănesc. // Pe vale iată plopul cu frunzi tremurătoare / Ca niște aripioare de flutur zburătoare; / În rând pe lângă apă stau blondele răchiți / Ce din bătrâne trunchiuri dau tinere mlădiți. // Spre Baia iazul Ruscei pe un podiș se-ntinde, / În apa lui mult pește la sărbători se prinde; / El poartă acest nume de la un sat rusesc, / Din care sat nici urme azi nu se mai găsesc. // Ca niște pânze albe ce se zbicesc la soare / S-arată pe Glimea niște albe ogoare; / La sud apare culmea numită Cetățea, / De unde-n faptul zilei Suceava poți

vedea. / Spre nord e dealul viei, dar via strugurie / Când vine primăvara pe deal nu mai învie; / Acolo azi ciobanii pasc turmele de oi / Și rădășanul strânge grămezi de păpușoi, / Cu veselie curge pâraul Lămășanca / Prin țarină, pe unde prășește rădășanca; / El reînsuflește sălbatecele flori, / Ce rād printre cosițe la zi de sărbători. // În Siliște secara la soare înălbește, Acest loc Nicorița de oameni se numește¹³⁷; / Ca mortul ce nu are scrisoare pe mormânt, / Așa, fără de tradiții e și acest pământ! // Aici multe legende rămas-au din vechime, / Legende glorioase din care o mulțime / Se pierd pe toată ziua, legende ce-ar putea / În față cu străinul românul susținea! // Aicea Domnul Tomșa a învățat la școală, / Și-a meritat a țării coroană triumfală; / Ce luminată școală era în Rădășeni / Când ea ne da puternici și mari Domni moldoveni! // Biserica cea veche, română și creștină, / La care rădășanul cucernic se închină / De Tomșa fu zidită pe un sălbatic loc, / Loc unde el s-ascunse de dușmani într-un soc! // Când țara Bucovinei s-a rupt de România, / Bătrânii spun c-aicea veni isprăvnicia; / Suceava ce, odată, domni pe moldoveni, / Trimis-a al ei scaun în sat la Rădășeni. // Aici odinioară a înflorit o floare / Sălbatică, frumoasă ca floarea de cicoare, / Ea printre flori trecut-a cum trece un zefir / Și-n cântece lăsat-a un jalnic suvenir. // Marie, Măriuță, tu prin călugărie / Ai devenit o dulce și tristă Melanie, / O blondă poezie pe-al vecinicii prag, / O dragoste ascunsă în haine de șiiag! // Acolo, de miercuri, la hram vine anume / Din Fălticeni și sate o zgomotoasă lume; / Româncele, românii în horă dăn-țuiesc / Și inimile bune aici se îndrăgesc... // Perjenii¹³⁸ spre

¹³⁷ Nicorița se află spre nord-estul satului, în partea supranumită și Rātu.

¹³⁸ Rădășenienii sunt porecliți *perjeni* de dei de prin împrejurimi.

Fundoaia¹³⁹ întind a lor tulpină / Bătrână ca și prunii și perii din grădină; / Perjenii cred că Domnul, când lumea a zidit, / Ei din pământ odată cu perjii au ieșit. // Fundoea cea bătrână are două bătrâne / Surori ce-s amândouă pe un bordei stăpâne; / În casa părintească ve-nind suferinți mari, / Sărmanele bătrâne rămas-au fete mari¹⁴⁰. // Sub merii și sub perii cu plete umbritoare / Au înmulțit Pletășii albine strângătoare; / Sunt ageri, sunt puternici și au pletele mari, / Ca zimbrul de la codri, pletășii Loghinari¹⁴¹. // Pe jumătate satul din vale, pân' pe zare, / E locuit acuma de neamul acel care / Sub Domnul Ștefan Sfântul, luptând la Grumăzești, / Au botezat cazacii în ape creștinești¹⁴². // Ei sunt ca toți românii isteți, voinici și harnici / Și ca toți moldovenii la inimă sunt darnici, / De șoimul ce trăiește sub bradul mun-tenesc, / De Toader cel cuminte ei se povățuiesc!^{143»144}.

1894: „Lămășeni, sat pe moșia cu același nume, din comuna Rădășeni, la 8.800 m de Folticeni. Partea estică a satului, fiind pe moșia fostului proprietar Cichirdic, poartă numele de Lămășeni-Cichirdic; iar cea vestică se numește Lămășeni-Săcară, pentru același rezon. Așe-zat pe văile și delurile Copăcelul, Prodana și Izvorului,

¹³⁹ Partea sud-vestică a satului Rădășeni.

¹⁴⁰ Nastasia și Ana Mercore, în vârstă foarte înaintată; iar Maria Mariuța a fost o bunică a acestora.

¹⁴¹ Pletășii, Loghinari și Grumăzești sunt cele mai însemnate familii din sat.

¹⁴² *Vezi Letopiseșele*, Tom. I, p. 162

¹⁴³ Toader Grumăzescu a fost, odată, deputat. Autorul acestei poezii nu-mi este cunoscut. Hazardul a făcut să-mi cadă în mână, scrisă fiind pe un petec de hârtie albastră, veche și sfâșiată.

¹⁴⁴ Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al Județului Suceava*, București 1894, pp. 269-275

numără 179 case, populate cu 219 capi de familie sau 814 suflete, din care 428 bărbați și 386 femei (2 străini). Are 200 contribuabili. Vatra satului ocupă 84 fâlcă, 51 prăjini. Locuitorii sunt buni gospodari, dar urâsc școala. Moșia e proprietatea domnilor G. Ciudin și G. Văsescu și are 522 fâlcă, 16 prăjini. Împroprietăriți la 1864 sunt 19 pâlmași și 149 codași, stăpânind 287 fâlcă și 56 prăjini. Are două biserici, una în Lămășeni-Cichirdic, cu patronul „Sfinții Constantin și Elena”, zidită de Anastasia Cichirdiceasa, în 1850, servită de un preot și 2 cântăreți și împroprietărită cu 8,5 fâlcă, și a doua, cu patronul „Sfântul Nicolae”, de lemn, servită de un preot și doi cântăreți și împroprietărită cu 8,5 fâlcă. Drumurile principale sunt: la Rădășeni (1 km), la Sasca (6 km) și la Rotopânești (3 km). Are o școală rurală mixtă, cu un învățător plătit de stat, înființată în 1864, frecventată numai de 19 elevi, din 41 băieți și 34 fete cu etatea de școală aflători în sat. / Locuitorii din Lămășeni imită pe cei din Rădășeni în apucături, având toți frumoase livezi de pomi roditori, dar tot nu sunt așa de gospodăroși și de întreprinzători ca cei din urmă. Vechimea satului e necunoscută. Se pare însă a avea aceiași vechime ca și Rădășeni. Într-o mărturie, dată de locuitorii din Bosancea și Lămășeni, egumenului mănăstirii Slatina, în 7231 (1723), Iunie 20, se arată că cei ce întemeiau livezi de pomi pe moșie aveau dreptul să le treacă moștenire copiilor, nepoților și strănepoților numai cât timp aceștia locuiau în sat. Fetele măritate în alte sate n-aveau dreptul a moșteni livezile părintești (*Uricar*, de T. C., Vol. X, p. 179). În 1803, „Lămășeni răzășești se ocupau cu lucrul pământului, poame și aveau loc de mijloc, numărau 100 liuzi, plătind bir (mănăstirii, nu și vistieriei – n. n.) 1.490 lei anual. (*Uricar*, VII, p. 252). **Lămășeni, pădurice** de mesteacăn,

împiestrițată cu alte esențe, pe moșia ca același nume. Prin această pădurice trecea drumul ce lega Suceava cu Baia. Bătrânii spun că nu o dată oastea lui Ștefan Vodă și ale altor Domni și-au făcut trecerea pe aci. **Lămășanca**, pârâul ce străbate satul Lămășeni și se varsă în pârâul Siliștea (700 m)”¹⁴⁵.

1895: „Elevul Dumitru C. Manoliu, născut la 1878, luna Decembrie, în comuna Rădășeni, plasa Șo-muz-Moldova, județul Suceava, pierzându-și certificatul de absolvire a cursului primar-urban, sub No. 83 din 29 Iunie 1892, direcțiunea școlii, după cerere, a liberat numitului duplicatul No. 198 din 3 Septembrie 1895. Se publică aceasta, anulându-se certificatul pierdut”¹⁴⁶.

1895: „În ziua de 25 August a. c., în drumul tractului Lămășeni, spre șoseaua Cornu-Luncii, pe teritoriul comunei Rădășeni, județul Suceava, s-a găsit cadavrul unui individ necunoscut, presupus a fi fost un cerșetor. Cazul s-a comunicat de primarul respectiv domnului procuror local”¹⁴⁷.

1899: „Se aduce la cunoștința celor interesați că, în ziua de 9 Decembrie 1899 și următoarele, orele 10 dimineata, se va ține licitațiune publică, conform art. 6, 24 și următoarele din legea înstrăinării bunurilor Statului și răscumpărarea embaticurilor, în localul prefecturii județului Suceava (în Fălticeni – n. n.), pentru vânzarea bunurilor mici arătate mai jos: **Locul cârciumii cu un han**, lung de 13 metri, larg de 8,5 metri, construcție de zid, având două odăi, o sală, un beci boltit pentru 8 vase, învelit

¹⁴⁵ Ionescu, Serafim, *Dicționarul geografic al județului Suceava*, Iași 1894, pp. 182, 183

¹⁴⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 132, 14 septembrie 1895, p. 4426

¹⁴⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 127, 7 septembrie 1895, p. 4261

cu șindrile, în stare proastă, pe plan lit. b3, de pe moșia Rădășeni, în întindere suprafață totală ca de 1.263 mp, din care ca 527 mp călcați de Gavril Ancuța, în partea dinspre nord, cu 83 mp, de Neculai Ioniță Nechita, în partea dinspre sud, cu 254 mp și de Toader Hogianu, cu 190 mp, în partea dinspre vest; situat în comuna Rădășeni, plasa Șomuz-Moldova, fost pendinte de mă-năstirea Slatina; învecinându-se, la nord, cu Gavril Ancuța, la sud cu Neculai Ioniță Nechita, la est cu șoseaua ce trece prin sat și la vest cu Toader Hogianu; arendat, în perioada 1895-1900, cu lei 25 anual; garanția: lei 50. Concurența începe de la suma de lei 700. / **Locul cu o cârciumă de bârne**, învelită cu șindrilă, având două odăi, construcție veche și în stare proastă, de pe moșia Rădășeni, pe plan lit. b8, în întindere suprafață totală ca de 1.253 mp, situat în comuna Opișeni, plasa Moldova-Somuz, fost pendinte de monastirea Slatina; învecinându-se, la nord și sud, cu două uliți, la est cu șoseaua Folticeni-Suceava și, la vest, cu locurile locuitorilor din Opișeni; arendat pe perioada 1895-1900 cu lei 29 anual; garanția: lei 60. Concurența începe de la suma de lei 500”¹⁴⁸.

1903: „Lucrând ca judecător de instrucție, refuzasem a mă duce, cu forța armată, după cererea aceluiași inspector comunal, în comuna Rădășeni, unde – pretindea el – locuitorii erau în completă stare de revoluție. Revoluția care-l persecuta pe inspectorul comunal era zvonul răspândit că locuitorii din Rădășeni ar avea de gând să-l dezmierde, fiindu-le foarte drag, din niște pricini știute de ei”¹⁴⁹.

¹⁴⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 183, 15 noiembrie 1899, p. 6356

¹⁴⁹ Gorovei, Artur, *Cruzimi*, Iași, Editura *Viața Românească*, 1921, pp. 5-20

1904: „Prin lungul șir al căsuțelor albe, cu cerdace de lemn și grădini, al stradei Nicoreștilor, prin jugul „tractului“ tricolor, plătit de evrei, spre Rădășeni, sat vechi și vestit pentru cultura și exportul fructelor, pe care-l face în mai mare măsură decât orice alt sat din România. / Luăm șoseaua și ne înfundăm într-un drum săpat prin lut, care duce tot la vale. Pe acest rău drum trec cară și căruțe și săteni sprinteni și curați, în îmbrăcămintea îngrijită și elegantă a muntelui. Gardurile de nuiele rupte din sălciile ce mărginesc ca o alee, cuprind gospodării foarte întinse cu case solide și înalte, având câte trei odăii, ferești ce se deschid uneori, frumoase cerdace de lemn. Lemnul clădit și lucrat se vede pretutindeni în acest prag al pădurii nesfârșite. Și biserica e făcută din lemn și, fiindcă ușa de intrare în naos e puternică și împodobită cu săpături, locuitorii o atribuie cu mândrie lui Ștefan vodă Tomșa, de la începutul veacului al XVII-lea, în care ei văd un fiu al Rădășenilor. / Dar bogăția satului nu vine din lemnul îmbelșugat, ca la Baia, unde se lucrează coafe care merg până la porturile Dunării. Marfa rădășenenilor sunt poamele, pe care le cumpără misiții pentru Berlin și Praga chiar, ceea ce cârmuirea știe așa de bine, încât favorizează transportul de fructe, nu de la Folticenii apropiați, ci de la depărtații Pașcani, ca și cum ea ar voi să încurajeze specula evreilor. Nicăieri nu stăpânesc mai mândri pomii bătrâni, în frunzișul felurit al cărora se ascund și se ocrotesc toate, lucruri și oameni. / Am găsit aici pe un „popa Tanda“ al lui Slavici, în preotul Lovi-nescu. Ce gospodărie frumoasă, ce livadă cu iarbă înaltă, ce desiș al pomilor dătători de bogăție! Părintele are albine, și cai, și vite, și fâlci de sămănături „la câmp“. În satul ai cărui locuitori se răspândesc în cea mai mare parte din an, vânzând poame

până departe prin târguri și orașe, el s-a făcut, fără leafă, în aceeași odaie un învățător, nici tânăr, nici bătrân, se plânge că e prea puțin răsplătit pentru a da o muncă așa de grea cum e a lui – propovăduitor al cuvântului culturii, *Evangelhia* cea nouă. Înfruntând vorbele rele și amenințările, el a dat satului ogoare de trifoi și de cartofi bucovineni și arată prin înflorirea casei sale felul cel mai bun de a strânge bogăția”¹⁵⁰.

1907: „Obiceiurile sătenilor și Măriuța din Rădășeni. Lângă Fălticeni, la o depărtare de vreo 8 kilometri, este frumosul sat Rădășenii, cu aproape 400 de case de gospodari. Din depărtare, acest sat pare a fi mai mult o pădure, căci se văd dealurile și văile împodobite cu copaci mari, dar toți roditori, și numai unde și unde se vede câte un acoperemânt și turnul bisericii, clopotnița și primăria. / Casele locuitorilor sunt mult mai bune, în asemănare cu cele din alte sate; la fiecare casă se vede gard bun, împrejmuind ograda și livada, coșare, șuri, bordeie, grajduri pentru vite, perdele pentru oi, așa că îndată ce se intră în sat, se vede că el e locuit de gospodari, de oameni avuți, mai în belșug decât prin alte sate. Casele lor sunt curate, bine văpsite, cu fereștile împodobite și înflorite, ceea ce dovedește că femeile sunt bune gospodine; în primăvară, cele dintâi verdețuri, cele mai bune lucruri de mâncare, femeile rădășence le duc la târg; lăptăriile, untul făcut de ele sunt cu deosebire căutate de târgoveți. / Din documente vechi se vede, că Biserica este făcută de Ștefan Tomșa Vodă, pe la anul 1620, și tot el a zidit o școală, pentru ca tinerii, ce voiau să se preuțească, să-și poată învăța cele bisericesti în școala lui. El adusese chiar un

¹⁵⁰ Iorga, N., *România cum era până la 1918*, vol. II, București 1972, pp. 46, 47

dascăl pisalt grec, Kir Gheorghie, care învăța pe băieți psaltichia și cântările bisericești. / Această moșie din vechime, cura și moșia Bosancea, parte din Boja și din Sasca, nu a aparținut decât Domnitorilor moldoveni; multe daruri s-au dat bisericilor de către Domnitori și mai ales de către Domnițele lor, precum de soția lui Tomșa Vodă, Domnița Elena, și de Domnița Acsinia, soția lui Ștefan Vodă, fiul. Mulți, însă, cu mâna lungă, cu putere au luat podoabele acelor biserici, le-au vândut, le-au împrăștiat și se știe că din ele sunt și astăzi la Moscova, podoabe care în alte țări s-ar fi păstrat cu multă îngrijire, ca lucruri de mare preț, pentru țară. / Biserica din Rădășeni are hramul Sfântului Mercurie, ce și astăzi se prăznuiește cu mare ceremonie, Miercuri după Paști. Se vede, din deosebite hrisoave domnești, că această moșie a fost răzășească și locuită de răzeși; dar Alexandru Lăpuș-neaș Vodă, zidind Biserica și Mănăstirea Slatina, unde a fost și îngropat cu toată familia lui, a hotărât ca o parte din venitul moșiei să se dea mănăstirii, pentru întreținerea cheltuielilor bisericești și hrana a vreo câțiva bătrâni călugări, pe care i-a așezat acolo. / În urmă, Vodă Raco-viță a dăruit cu totul mănăstirii Slatina ambele moșii Rădășenii și Bosancea, iar moșiile Boja și Sasca le-a hărăzit pe la rudele lui și la acei ce i-au fost slujbași credincioși și au ascultat de poruncile, de povețele în cele ale ocârmuirii lui, până la săvârșirea lui din viață. / Moșia Bosancea (partea rămasă în Regat – n. n.), a fost luată de către Vodă Mihai Sturdza, pe la anul 1837, și în loc, el a dat mănăstirii Slatina, iazul cel mare de lângă Galați, care se cheamă Brateșul și care a devenit proprietatea Statului, după ce s-au luat averile bisericești, sub domnia lui Cuza-Vodă. / Locuitorii din Rădășeni sunt, în genere, frumoși, bine făcuți, nați și totdeauna foarte

curați; ei nu poartă barbă, căci și Domnitorii ce au fost stăpâni pe aceste moșii Rădășenii și Bosancea nu purtau barbă; femeile sunt mici, nu frumoase, dar cu fețe plăcute; ele au un tip aparte, așa că acei ce sunt suceveni vechi cunosc îndată, și după față, și după port, femeia rădășancă; în ograda și gospodăria rădășanului este rânduială și curățenie. Femeile rădășence și bosâncene mai au o mare calitate: ele sunt foarte cinstite și bune mume. / Obiceiurile locuitorilor din Rădășeni sunt, în parte, foarte deosebite de ale altor locuitori; vedem aceasta și din împrejurarea că evreii niciodată nu au putut a avea prapas și a se strecura în acest sat. / Rădășenii au avut totdeauna o mândrie că satele Rădășenii și Bosancea nu au aparținut decât Domnitorilor și mănăstirii, că nu au fost stăpâniți de oameni adunați din lume, necunoscuți în vechime. Rareori un rădășan se îmbată ca să nu știe ce face. El stă puțin la crâșmă și atunci pentru vreo consfătuire cu ceilalți săteni, iar femeia rădășancă nu pune piciorul pe pragul crâșmei, decât atuncea când trebuie să ducă pe soțul ei acasă, ca să nu se treacă cu beția. Femeile rădășence, în zilele de sărbătoare, se adună la șezătoare și țin vorbă între ele; fetele se adună între ele după vârstă, și copiii se joacă în fața mamelor lor, până la culcatul soarelui, când toate pleacă spre casă. / Mândria lor mai este ca preotul satului să nu aibă a bănuși că, duminicile și sărbătorile, bărbații și femeile nu merg la biserică, și când un bărbat sau o femeie nu se duce la biserică, trebuie să se îndreptățească pentru lipsa lor; la caz când un locuitor nu merge, de trei ori de rând, la biserică, fără să arate cazul ce l-a împiedecat a asculta liturghia, el este pus de bătrânii satului într-un jug, ce este pus la ușa bisericii, ca să-l vază și ceilalți locuitori; jugul este de scânduri și se pune omul cu capul și mâinile

în el. Femeia bărbatului nu poate ieși, în acel timp, din ograda ei. / Locuitorii nu fumează; rareori când se vede vreunul cu luleaua în gură, și atuncia după ce iese preotul din biserică, niciodată crâșma nu se deschide decât după ieșirea preotului din biserică. Bărbatul sau femeia trebuie să sărute mâna dreaptă bărbatului sau femeii mai în vârstă, și cei mai în vârstă sărută pe cei mai tineri pe umărul drept, iar pe femeia sa, pe fruntea acoperită cu ștergar sau testemel. Flăcăii și fetele din Rădășeni, dacă nu se însoară între ei, se însoară și se mărită în Bosancea; cel mult, și aceasta cu voia preotului și a frunțașilor satului, un flăcău poate să ia de soție o fată de gospodar cunoscut din Baia; un flăcău strein, din alt sat, nu poate lua de soție o fată din Rădășeni sau din Bosancea, ca să nu poarte poreclă streină de acea din satele lor. Niciodată un flăcău sau o fată nu pot a se căsători în alte sate, fiind aceasta cu totul oprit de preotul și de frunțașii satului. / Ei pretind ca rădășenenii și bosăncenii, scoborându-se din familii răzășești, și aceste moșii neapartînând decât la domnitorii moldoveni, nu e slobod, nu e frumos pentru neamul lor a se amesteca cu altă lume, decât cu aceea ce se trage din sânul lor (aristocrația, în aceste două sate, există și astăzi). / Pe lângă că ogoarele, arăturile, semănăturile lor sunt mai bine lucrate decât pe aiurea, în alte sate, apoi ei se ocupă mult și cu livezile lor; de aceea de cătră domnitorii vechi li s-au dat, în trupul moșiei Mălinii, 200 de fălci de pământ, unde ei nu au decât livezi, pomi roditori, meri, peri, zarzări, vișini, perji, pruni etc., pământ ce îl stăpânesc și azi. / Unde în țară nu sunt cunoscute perele de Rădășeni, ce nu se mănâncă decât de la Crăciun înainte? Ce frumoase și multe soiuri de meri fac în livezile lor! Toamna, iarna și primăvara, poloboace mari de mere și pere se transportau

în toată țara, mulți din locuitori se duceau, pe când nu era drumul de fier, cu carele lor până la Cernăuți, și chiar la Lemberg, cu mere și pere. / În ziua de Sf. Mercurie, fiind hramul bisericii, locuitorii pregătesc masa, bucate pentru preoți și pentru mulți din musafirii poftiți la hram. Îmi aduc aminte cum, într-un an, cu două zile mai înainte de serbare, fruntașii satului: Toader și Grigorie a Oanei frați (Toader a Oanei a fost deputat la divanul ad-hoc și a fost pentru Unire, ales contra lui Vasile Ichim din Petia, susținut de sepa-ratiști), Toader Grumăzescu, Petrea Mazilu, Lovinariu, Pletoșii, veniră în Fălticeni, cu colaci făcuți din pere și mere alese, și poftiră pe boierii fruntași ai ținutului: Andrei Bașotă, frații Iancu și Vasile Cantacuzin (Canta), frații Ștefan și Alecu Forescu, frații Iancu și Alecu Botez Drăgușano, frații Matei și Alecu Milu, frații Ianachii și Matei Gane, N. Cananău, Cantacuzineștii Leon și Grișa, Costache Mavrichi etc. Mulți dintre aceștia, tineretul mai ales, primiră poftirea și merșeră la Rădășeni cu lăutari, banda lui Ghioc din Fălticeni și cu a lui Ionică Paraschiv din Botoșani, care înadins veniră din Botoșani, spre a cânta la hramul din Rădășeni, întovărașit de Nastase Naingiul (fiul lui Ion Angheluță zis Suceavă din Suceava și tatăl vestiților lăutari „bucureșteni” Ionică Ochi-Albi și Gheorghe Nastase Ochi-Albi – n. n.), vestitul. / Înaintea crâșmei, era făcut un scrânciob mare, de meșter lucrat, cu 8 scaune, zugrăvite și cu perdele; toți tinerii se dădeau în scrânciob, cu fetele frumoase din oraș și din sate, și de multe ori ei se aterdiseu, de se suia scaunul până la cinci galbeni (60 lei). / Hora de la Rădășeni se joacă cu totul într-un alt chip, decât prin alte sate; nu se văd în horă decât flăcăi și fete, prinzându-se de mână, abia se mișcă; un pas în stânga și doi în dreapta este tot jocul lor. Jocurile ce

se joacă în alte sate, precum ruseasca, mocâr-cuța, de brâu, nu se joacă decât de către bărbați. Nu e iertat, la Rădășeni sau la Bosancea, ca un flăcău să ia de talie pe o fată mare și chiar nici pe o nevastă tânără. Locuitorii din alte sate, femei și fete, nu se prindeau la horă, decât dacă li se făcea poftire de către locuitorii din Rădășeni, afară de bosânceni, pentru care rădășenii nu făceau nici o deosebire de ei. Bătrânilor, bărbați și femei, din alte sate, li se ofereau hrana la frunțașii satului Rădă-șeni și li se opreau laițe, scaune, bănci de șezut, ca să nu sta în picioare, nici pe iarbă. / Mai este ceva cunoscut, că nici o autoritate încă nu a putut aplica legea prestației în Rădășeni; găsesc umilitor ca locuitorii să iasă la drum, la șosele, ca ceilalți locuitori ținutași; de aceea, ei plătesc în bani zilele lor de prestație, de multe ori s-a văzut o mare neatârnare a locuitorilor; s-a văzut că Toader Grumăzescu și-n urmă fiul său, Vasile, băiat deștept, cu cele patru clase gimnaziale, au fost aleși primari, în contra voinței subprefectului și, adeseori, femeile frunțașe erau pri-gonite de către dregătorii administrativi, din cauza nea-târnării lor. / Nu s-a auzit că vreun rădășan să fie hoț sau să facă parte din vreo bandă de hoți. De la înființarea curții cu jurați, încă nici un rădășan nu fost judecat de curte pentru crimă sau hoție etc. / Flăcăii și fetele, după însurătoare, nu mai joacă nici la crâșme, nici în alte case, decât numai la nunți, după cum învoiau bătrânii satului. / Nu e permis niciunui locuitor a se duce din sat, fără a cunoștința pe vornicul satului și a-i spune unde se duce anume și pentru ce scop călătorește; acest obicei e și acuma, locuitorii se adresează la primari. Femeile rădă-șence și bosâncence nu au voie a urma o îngropare, decât dacă era mortul un neam aproape. / Copii rămași orfani, fără părinți și nevoiași, sunt dați în îngrijirea

rudelor celor mai de aproape. Preotul, Iconomul satului, trebuie să ia în băgare de seamă cum copii sunt îngrijiți. / Din cutiile unde se strâng banii și din acei ai discului pentru veșminte și alte podoabe ale bisericii, se face o mică parte și copiilor orfani și îngrijitorii trebuie să le cumpere cele neapărat trebuitoare”. / Un slujbaș vechi și credincios al Prea-sfințitului Mitropolit Gavriil Stamati, și anume Vasile Comisul, trăgându-se din satul Bosancea, unde avea nea-muri, a venit și s-a așezat cu totul, cum se zice cu cățel, cu purcel, în Rădășeni, cu toate rudele lui, după cum făcuseră mulți locuitori din Bosancea, care-și părăsiră satul, după luarea Bucovinei, așezându-se pe unde au găsit slujbe și hrana lor; unii din ei erau cântăreți, dascăli bisericești; alții s-au tocmnit chelari, iar unii, care aveau meșteșug, s-au mutat în orașe, ca stoleri, pietrari, butnari, etc. / Vasile Comisul, slugă de multă încredere a Mitropolitului, care, după cum știut este, s-a tras la mănăstirea Slatina, unde s-a și săvârșit din viață, s-a însurat în Rădășeni, cu o fată foarte frumoasă, a unuia din frunțașii satului, și dacă locuitorii din Rădășeni încu-viințaseră ca el să ia de soție o fată din satul lor, este că știau ei că el din neam în neam se trage din Bosancea. / Din această căsătorie se născu o fetiță, ce s-a botezat de cătră arhimandritul Meletie Istrati, fost arhidiacon al Mitropolitului Veniamin, pe când era în scaun. / Fetița a avut nenorocirea a-și pierde pe muma ei, încă pe când era cu totul copilă, așa că nici nu a ținut minte de dânsa, și tatăl ei urma a sluji la Slatina, ca comis la grajd și îngrijitorul ogrădenilor, iar pe copilă ce se numea Măriuța o lăsase în îngrijirea unei bătrâne din Rădășeni, rudă de aproape a mumei fetei. / Trei ani după ce Vasile își pierdu soția, din mâhnire și supărare, el nu mai avu sănătate și, cu toată

căutarea ce o avea și îngrijirea ce i se dădea și de medicul mănăstirii, dl Dr. Ion Diaconovici, el se săvârși din viață și mormântul lui este și astăzi bine îngrijit, lângă intrarea bisericii de la Mălini, moșia, pe atunci, tot a mănăstirii Slatina, dar acuma a Domeniilor Coroanei. / Măriuța avea aproape patru ani, când rămăsese fără mamă, fără tată, în îngrijirea bătrânei; dar și nenorocita bătrână se îngrijea mai mult de slăbiciunea bătrâneților, de boala ei, decât de strănepoata ei, rămasă orfană. Până la vârsta de 10 ani, Măriuța a stat pe lângă bătrână și făcea toată treaba în casă, știind trebile gospodăriei pe degete. / Nu mult timp după aceea, Sfinția Sa Părintele Meletie Istrati, numit egumen la mănăstirea Slatinei, a trimis pe sărmana fată la o școală în Iași, sub privegherea și îngrijirea fratelui său, Neculai Istrati, mai târziu proprietar al moșiei Rotopănești, fosta proprietate a lui Aga Alecu Lazu. La vârsta de 16 ani, ea, întorcându-se în Rădășeni și nemaigăsind pe făcătorul ei de bine, egumen în Slatina, ce era ales episcop la Eparhia de Huși, a stat un timp la casa părintească, care, din poruncile date, se găsea în stare bună; a găsit puțină avere, rămasă de la părinți și străbuna ei, și, ajutând pe fetele sărmane și chiar învățându-le a ceti și scrie, rămăsese în sat, iubită de toți locuitorii satului. / Măriuța era frumoasă, naltă, cu ochi negri, cu părul galben, ce pica pe spate în valuri bogate, și mulți flăcăi frunțași ar fi voit să o ia de soție. Ea însă nu a voit niciodată a se căsători, de frică ca urmașii ei să nu rămână orfani, precum rămăsese ea. / Unul din frunțașii satului, om înzestrat, frumos, de bun neam, mersese chiar la episcopul de Huși, ca Sfinția Sa să stăruie pe lângă Măriuța, spre a-l lua de soț; însă orice stăruință, orice sfătuire a fost zadarnică. / Ajunsă la vârsta de 20 ani, ea se hotărî a se călugări și, împărțind averea ei pe la fete

sărace, a plecat la mănăstirea Văratec și se călugări, fiind ținută sub mantie de Maica Epracsia Vârnav-Liteanu, și slujba bisericească făcută de Prea Înalt Mitropolitul Sofronie Miclescu, dându-i-se numele Melanie. / Pe atunci, stăriță în Văratice era maica Sturdza, sora defunctului Vasile Sturdza, unul din Caimacamii Moldovei, dar această stăriță nu era iubită în mănăstire și soborul, adunându-se, a scos-o din stăreție, iar în locul ei s-a ales, cu mare majoritate, maica Eufrosina Lazu; acolo fiind aleasă, din porunca superioarei, stărița mănăstirii asistând mult timp, răspândi în jurul ei atmosferă de moralitate, de blândețe și de bunătate, care totdeauna a avut-o în viață. Aceasta este partea cea foarte scurtă a Măriei din Rădășeni, cu sprijinul maicilor Safta Brancovanu, Epracsia Vârnav și a altor maici, fiice de boieri din Moldova, și a boierilor Logofătul Petrachi Roset-Bălănescu, cumnat cu maica Lazu, și a vornicilor Iorgu Vârnav-Liteanu și Alecu Forescu, care aveau rude în Văratec. / Maica Melanie era foarte iubită de maica Stărița, care o între-buina la toate treburile gospodărești ale mănăstirii; ea fusese chiar numită și la cântelaria mănăstirii, căci știa bine scrie, și toată corespondența cu Mitropolitul, cu autoritățile ținutului erau făcute de maica Melania. Ea avea și un glas nu numai puternic, dar și armonios, așa că, la zilele mari, la sărbători sau când erau musafiri însem-nați în mănăstire, ea ținea strana dreaptă, iar celelalte cântărețe rămăseseră a ținea isonul și a ceti pe carte de la o strană la alta. / Chiliuța ei era la Înălțare, adică la biserica din deal a mănăstirii, cu hramul Înălțarea Dom-nului. Chilia ei trecea printre cele mai curate și mai împodobite cu flori, cu verdeață și cu pomi roditori; ea trecea totdeauna ca una din cele mai bune gospodine din mănăstire și dulceața făcută de ea, precum

erau și vuticile ei, ce se trimeteau de stariță pe la rudele ei, ca fără de asemănare de bune. Toți acei ce au cunoscut pe maica Melania aveau o deosebită dragoste și un mare respect pentru ea. / Mitropolitul Meletie, ca să pună capăt neorânduielilor ce se făceau la mănăstirea Adam, din ținutul Tutovei, în înțelegere cu episcopul de Huși, a trimis la acea mănăstire pe cucernicia sa maica Melania, ca să pună rânduiala în mănăstirea Adam. Spre acea ascultare, ea a trebuit să-și părăsească chiliuța, grădinața, gospodărioara ei și să se depărteze de odihna ei, spre a merge în așa loc depărtat”¹⁵¹.

1917: „27 iunie / 10 iulie 1917: „Având liberă, după-amiaza, am plecat, pe la ora 4, în tovărășia domnilor profesori V. Ciurea și N. Răutu, să facem o plimbare, pe jos, până la vestitul sat, cunoscut sub numele de Rădă-șeni, la 2 kilometri spre asfințit de Fălticeni. Timpul a fost cât să poată de frumos, iar drumul, în urma ploii din timpul zilei, curat și fără praf. Am ieșit din oraș, pe strada care poartă numele satului pe care vrem să-l vizităm, și, trecând pe dinaintea porții locuinței patriarhale a mult cititului nostru scriitor Mihail Sado-veanu, ne-am oprit, câteva clipe, ca să-i admirăm frumoasa grădină ce-i înconjură căsuța. Grădina are o întindere cam de două fâlcii și este plină de tot felul de pomi roditori și, într-un colț, este o parte cultivată cu tot felul de legume: cartofi, fasole, mazăre, morcovi, mărar, pătrunjel, ceapă etc. Aleea de la poartă, care duce până la ușa locuinței, este mărginită de tei bătrâni, și pe o parte, și pe cealaltă, încărcăți cu floare, care a început să se ves-tejească. Am avut plăcerea să vedem pe doamna Sado-veanu, femeie mult apreciată și

¹⁵¹ Forescu, V. A., *Obiceiurile sătenilor și Măriuța din Rădășeni*, în *Gazeta Transilvaniei*, 9 iunie 1907

lăudată pentru spiritul său de gospodărie și, mai ales, pentru darul ce l-a adus soțului său, dar neprețuit, care face fericirea acestei familii și râvna multor familii sterpe: nouă copilași, începând de la 14 ani, în jos, toți bălani, cu ochii albaștri, unii mai dră-gălași decât alții. În mijlocul lor și cu ochii vecinic ațintiți asupra lor, această vrednică și bună mamă își deapănă firul vieții, muncind în mulțumire și fericire, privind cum îi cresc odraslele de frumoase, pe câtă vreme neobositul ei soț își duce viața prin lumea mare, prin capitala țării, acum Iașiul istoric, Iașiul Unirii, al îndoitei Uniri, scriind mereu prin ziare și reviste cuvântul bun al timpului, așa cum măiastra lui până știe să-l aștearnă pe hârtie, dând însuflețire celor moleșiți și obosiți, și hrană sufletească celor dornici de carte și de scrisul românesc. / Conti-nuându-ne drumul pe șosea, am trecut pe lângă Școala și Primăria comunei Oprișeni; clădiri frumoase și potrivite misiunii lor. În drum, am întâlnit un grup mic de oameni, aducând cireșe amare și vișine, în mai multe coșulețe, spre vânzare în târg, destinate anumitor negustori evrei, care le cumpără cu 1 leu kilogramul, ca să la vândă cu 4. / După puțin timp, am ajuns pe dealul numit Cetățuia, în fața căruia să răsfață, pe o costișă, frumosul sat Rădășeni. De pe Cetățuia, am avut o priveliște încântătoare. Satul de dinaintea ei este înecat într-o pădure de pomi roditori, așa încât abia se zăresc acoperișurile caselor, în jurul cărora nu se află decât numai grădini, curți aproape deloc: meri, peri, pruni, cireși și vișini, dar mai cu seamă meri, meri domnești, căci merele sunt negoțul și mijlocul de căpetenie al traiului acestui mare sat, unic în felul lui; mere, pe care le cultivă cu deosebită îngrijire, le adună și le vând în toată țara Moldovei, până la Galați. În mijlocul satului se înalță o măreață biserică nouă, încă

nesfințită, făcută din zid, în stil bizantin, cu trei turnuri, unul mai mare, pe bolta din mijloc, și două mai mici, în față; biserică, care, după cum spune vrednicul ei preot, Miron Teodoriu, costă peste 100.000 de lei! / Din viața acestui popor nu se știe mult, decât că el se compune din oameni muncitori și cumpătați în toate, trăind și lucrând, tot anul, ca albinele, zgârciți în felul lor, și toți cu dare de mână. O dată, numai, pe an, știe și rădășanul să trăiască, a 4-a zi de Paști, care se serbează cu evlavie mare, așa-zisa „Mier-curiea” sau, după cum îi mai zice poporul, „Nercorie” (Sfântul Mercurie, patronul bisericilor). Nu mă voi încumeta să descriu această sărbătoare unică, în care tot săteanul mănâncă bine și mult, și bea vin din greu, ca să-i ajungă tot anul. Cititorul care dorește să-și facă o idee deplină despre aceasta să citească volumul domnului Sadoveanu, „Oameni și locuri”, în care va găsi o icoană credincioasă și adevărată a acestei sărbători. / De pe Cetățuia, vederea omului se întinde spre miază-noapte, asupra culmii Glimeia, iar spre miază-zi, peste Horbaza și Stănițe, până ce se oprește pe vârful Ceahlăului. Mulțumită războiului mondial, în vârtejul căruia am intrat și noi, dealul Cetățuia își merită numele. Ce fel de cetate o fi fost aci nu se știe și nu se văd urme de ziduri; din săpăturile făcute s-au scos cioburi de oale pictate, idoli și ciocane de lut ars, un corn de zimbru, cornițe de cerb, un ban roman legionar etc. Acum, însă, bravii noștri soldați ai Regimentului 56 de Infanterie, care a dat un mare număr de eroi, chiar de la începutul războiului, au săpat o serie de tranșee sistematice și după toate indicațiile militare, care vor povesti viitorului suferințele neamului nostru, în apriga luptă de întregire. Săparea tranșeeilor s-a făcut sub conducerea eroilor: căpitanul Dionisie Zaha-rescu și

sublocotenentul Alexandru Voinescu, morți, mai târziu, pe câmpul de luptă. Tot spre nord de Cetățuia se zărește satul Bunești, sat de graniță afurisită, peste deal de care se ascunde Suceava lui Ștefan cel Mare și Sfânt”¹⁵².

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9 de gradele inferioare (trupe) morți pentru Patrie în actualul război, începând de la 22 Iunie 1941, ora 24: **Sandu Constantin**, caporal, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Rădășeni, jud. Baia, mort la 2 iulie 1941”¹⁵³.

1945: „Următorii învățători se transfera, pe data de 1 Septemvrie 1945, la școalele primare din județul Baia, arătate în dreptul fiecăruia: **Diaconescu Vasile**, gr. II, de la Pocoleni, Rădășeni, la Bunești, post I, vechime în învățământ, casă și teren; **Miron Ion**, gr. I, de la Băieșești, Suceava, la Rădășeni băieți, post IV, casă, teren, vechime în învățământ; **Tulbure Vasile**, gr. II, de la Drăcenii, la Rădășeni băieți, post V, mamă văduvă; casă, teren”¹⁵⁴.

1947: „Următorii învățători, învățătoare, conducătoare, maestre și maeștri și agronomi, menționați în tablourile alăturate, care fac parte integrantă din prezenta decizie, se transferă, pe data de 1 Septemvrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Tulbure Vasile**, de la Rădășeni, Baia, la Litenii Corni, Baia, postul lui Vizitiu, singura solicitare; **Illoaia Constantin**, de la Brusturi-Târzia, Baia, la Rădășeni, Baia, postul lui Tulbure Vasile, cel mai mare în grad”¹⁵⁵.

La Rădășeni a văzut lumina zilei, în 15 mai 1881, prozatorul Nicolae N. Beldiceanu.

¹⁵² Bianu, I, pp. 146, 147

¹⁵³ *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, p. 5048

¹⁵⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 248, 30 octombrie 1945, p. 9578

¹⁵⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4910

RĂDĂUȚI-PRUT

(sat pe Prut, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cân-dești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Drago-

mir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticheni, Moldova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și **satul Rădăuți** (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Reditu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Don-dușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bâr-nova, raionul Dondușani, Moldova, fost Vusareu), și încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul,

la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dumbrava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁵⁶.

1635, septembrie 18: Zapisul lui Andronic, Dumitrașcu și Sturza, feciorii Badiului, prin care mărturisesc cum s-au „tocmit cu vărul nostru, cu Gligorașcu, feciorul Nastasiei, pentru vecini de moșie ce am avut în sat în **Rădăuți** (Rădăuți-Prut), de cum ne-au aflat lege să-i dăm moșanii lui, care au fost ai mâne-sa Nastasia, anume Simion Pațușcu și feciorul lui Zahara, Crăciun, Tomșa, Fădor, Ionu, Sauca, alt Zahara, alt Fădor și Ștefan... Iar

¹⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

printr-un heleșteu, pe care l-am făcut noi din pajiște, Băduleștii (neamul lui Badiu), datu-s-a un loc de heleșteu, ca să-și facă. Iar dacă îl va face, să fie câte jumătate la amândoi”¹⁵⁷.

1638, iulie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod feciorilor Badiului, „ca să fie tari și puternici a-și ține un vad de pod, ce este pe moșia lor, la satul **Rădăuți pe Prut**: nimeni să nu aibă nici o treabă brudină, fără dâșii, nici pârcălabii de Hotin, nici pârcălăbia de Dorohoi. / Alta, s-au jeluît Băduleștii că a pus pârcălabul feciorii săi să le strângă brodina de pe pod. Drept aceea, voi să întoarceți tot cât veți fi luat de la dumnilor și mai multă jalobă să nu vină la domnia mea”¹⁵⁸.

1640, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitrașco Fulger și cneaghinei lui Marica, fiica Nastasiei, nepoata Gligăi Hrincovici, și fraților ei Ionașco Hrincovici și Safta, nepoții lor de frate, Andronic și fraților lui, Dumitrașco și Sturdzea, fiii lui Badiul, nepoții Gaftonei, și verilor lor, copiii Nastasiei, nepoții lui Pătrașco, toți nepoți ai lui Frățiian Hrincovici și ai fratelui său Bucotco clucer, care primesc uric pentru „tot satul **Vâșnovățul** (azi Reditu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), care este pe Prut, în ținutul Dorohoi, și satul **Rădăuți** (comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), de asemenea pe râul Prut, în același ținut, și jumătate din satul **Cochiuja** (azi Coțușca, comuna Coțușca, Botoșani), pe Vilovăț, de asemenea în același ținut... pe care le-a avut bunicul lor Frățiian Hrincovici, și **Voroncăuți** (Vărăncău, comuna

¹⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 241, p. 285

¹⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 411, pp. 394, 395

Voroncău, județul Soroca, Moldova), care este deasupra Nistrului, la Malul Roșu, în ținutul Soroca, și jumătate din satul **Păcalouți** (Păpăuți, comuna Păpăuți, județul Orhei, Moldova), care este pe Apa Neagră, în ținutul Orheiului, cu mori pe Apa Neagră, și a patra parte din satul **Melenteuți** (lângă Păpăuți, comuna Păpăuți, județul Orhei, Moldova), pe Apa Neagră, din ținutul Orheiului, din uric de moștenire pe care l-a avut străbunicul lor Bratu Hrincoș... / Și de asemenea, întărim a patra parte din satul **Ținteni** (pe Soloneț, județul Soroca), ce este pe Soloneț, în ținutul Soroca, partea Ancăi, fiica Maricăi, nepoata Țintei, strănepoata lui Avăr cel bătrân, și altă a patra parte din Ținteni, partea lui Eremiia, Dumitrașco, Simion și Axenia, fiii lui Păcurar, nepoții lui Țintea, și altă a patra parte din jumătate de sat, partea lui Baico, Grozava, Bubolea și Armanca, copiii lui Bur-namiz, cumpărătura bunicului lor de la Avăr”¹⁵⁹.

1645, septembrie 1: Savin Urmezău (Hermezeu) și cu femeia lui Nastasia, fata lui Neculai din **Ghereni** (Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani) vând „fratelui nostru Dumitrașcu din Călinești (Bucovina), drept 50 de galbeni de aur... din **Crasnileuca** (Crasnaleuca, comuna Coțușca, Botoșani), de pe Prut, din ținutul Dorohoiului, din tot satul, din a patra parte, jumătate, iar jumătate a rămas altor frați... care ocină a fost cumpărătură socrului meu Neculai din Ghereni de la Mica, fata lui Gheorghe din Cresnileuca... / Și în tocmeala noastră au fost Ștefan Murguleț, Dumitrașco Badiul și Grigorașco Borodaci din **Rădăuți** (Rădăuți-Prut, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), Dumitrașco feciorul lui Neculai din **Ghereni**, Turcul ce a

¹⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 325, pp. 326-330

fost pârcălab și Platon din Călinești și alți mulți feciori de boieri”¹⁶⁰.

1646, iulie 12: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Popăscu pârcălabul de Dorohoi, Pătrașco de **Vorbinești** (Gordinești, comuna Gordinești, raionul Edineț, Moldova) și lui Gheorghe căpitanul de ținutul Hotinului, după ce „s-au pârât de față Bădiuleștii cu Gligoraș de **Rădăuți** (comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), pentru satul Rădăuți și pentru vecinii de acolo, zicând Gligoraș că nu le-a fost satul împărțit nici de părinții lor, nici de dânșii, nici vecinii nu le-au fost împărțiți. Iar acum Bădiuleștii se scoală de-și iau partea din sus și pe Gli-goraș cu frații săi îi împing din jos, și iau Bădiuleștii și vecinii toți, și cei de moșie, și cei de strânsură. / Pentru aceea să mergeți acolo împreună cu Todirașcu logofătul cel mare, să strângeți oameni buni și bătrâni și să socotiți cu sufletele voastre și să le împărțiți satul în două din tot locul, și vecinii iar să îi împărțiți în două, și cei de moșie, și cei de strânsură, de când a făcut Radul vodă slobozenie acolo. Deci jumătate de sat și jumătate din vecini să țină Bădiuleștii, iar jumătate să țină Gligoraș cu frații săi”¹⁶¹.

1646, august 4: Scrisoarea lui Gheorghie căpitanul și a lui Horbinescu, trimișii lui Vasile Lupu voievod să împartă satul **Rădăuți** (comuna Rădăuți-Prut, Botoșani) între feciorii Nastasiei, Gligoraș și Costache, și verii lor, feciorii Badiului. / „Deci am strâns oameni buni, pe Vasile Turcul, Cârste Avram și Sămion ot **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), Neculai, Vasile și Malușu nepotul lui

¹⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 192, p. 155

¹⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 439, p. 377

Borodaci ot **Vișnovăți** (azi Reditu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), de am împărțit satul în jumătate. / Deci s-au venit parte lui Gligoraș și lui Costache, feciorii Nastasiei, pe din jos, până la fântână, în mujlocul satului, și am pus stâlp deasupra fântânii; așijderi, din câmp, din țarină, din fânețe și din heleșteie, iar partea de jos, cu tot venitul. Și am pus stâlpi peste tot locul. / Iar toloaca acestei jumătăți de sat se începe din pivnița Cneazului, drept la câmp, pe din jos de râmnicul cel mare, la stâlpul ce este la mar-ginea țarinii; deci ea merge, din stâlp în stâlp, pe lungul hotarului. Și de pe partea Bădiuleștilor, din sus, s-a venit feciorilor Nastasiei, s-a venit un râmnice ce se cheamă Vasăleuți și un loc de rpdiiac cu păduri și cu pomeți, ce se cheamă Rubanic. Iar podul să le fie în jumătate, fie pe a cui parte va îmbla. / Iar partea din sus s-a venit Bădiuleștilor: vatra satului, cu câmpul, țarini cu fânețe, cu heleșteie, cu locuri de prisăci, cu păduri și cu tot venitul, și râmnicul de jos, cel mare, este iar al Bădiuleștilor. Deci aceasta mărturisim cu această scrisoare a noastră”¹⁶².

1727, mai 20: Maria, văduva stolnicului Dumitrașco Ursachi, și fiul ei Vasile vând lui Toader Rășcan „din jumătate de sat **Cuzlău**, a treia parte, care a fost de la socrul meu Gheorghe Ursachi vistiernic, cumpărătură de la Costașco Badiul de **Rădăuți** (Rădăuți-Prut)... pen-tru o datorie a lui Dumitrașco Ursachi”¹⁶³.

1774, iunie 22: Satul **Ișnoveț**, ținutul Dorohoiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumean-

¹⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 460, p. 392

¹⁶³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, p. 89

țev¹⁶⁴, **toată suma caselor: 11.** Scădere rufeturi, însă 5: 2 argați ai lui Dumitrașco Bran comis, 2 greci străini, cumpărători moșiei, 1 jidov. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Toader sin (fiu) lui Ion / Ion fiu lui Beșliu / Gheorghie Ciocan / Ștefan / Iftimie nepot Tomii / Todosi, ciubotar. // **Rufeturi** (argați): Dumitrașco Zboi, argat la dumisale Dumitrașco Bran, al treilea comis / Toader, pas, tij (la fel). // **Jidovi:** Berco, jidov, // **Greci străini:** Iancul, sâr-bul, cumpărător moșiei / Tănasii, tovarăș lui.

1902: „**Rădăuți**, comună rurală în partea de nord-est a plășii Prutul de Jos, județul Dorohoi, formată din satele: Iznovățul, Rădăuți și târgușorul Rădăuți, cu reședința primăriei în târgușorul Rădăuți. Are o populație de 666 familii și 3.160 suflete; 2 biserici, cu 4 cântăreți și 3 pălămari; 1 școală mixtă; 976 hectare 76 ari pământ sătesc; 2.821 hectare 44 ari câmp și 20 hectare 50 ari pădure; 7 iazuri și 12 pogoane de vie. Locuitorii posedă: 454 vite mari cornute, 1.833 oi, 12 capre, 421 cai, 408 porci; 71 stupi. / **Rădăuți**, târgușor pe moșia cu același nume, situat pe o ridicătură, în șesul Prutului, nu departe de râu și cuprinzând o suprafață de 47 hectare 26 ari, cu o populație de 1.059 suflete. Așezările locuitorilor, în mare parte, sunt bune. În centrul târgului se află strada principală, cu dughene ținute de evrei, pe o lature și alta a șoselei. Mahalalele sunt ocupate de creștini, care au case bune, cu livezii și grădini. Biserica, cu școalele, se află în satul Rădăuți. Comunitatea izraelită are aici: 6 sinagogi, 4 belferii și un feredeu. Ocupațiunile târgoveților sunt: comerțul, meseriile, agricultura și comerțul cu vite. Între meserii se găsesc: ciobotării, croitorii, jocării, fierării,

¹⁶⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 511

stolerii etc. Sunt două mori pe apa Prutului. În fiecare săptămână, duminica, e zi de târg. Pe lângă reședința Primăriei, aici se mai află sediul unei companii de dorobanți, cu o cazarmă, biroul vamal al trecătoarei de la Rădăuți-Lipcani, în Basarabia; un birou telegrafo-poștal, Aici a fost și reședința sub-prefecturii și a judecătoriei de ocol, până în anul 1881, când s-a făcut unirea administrației plășii Prutul de Jos cu a plășii Bașeul. Tot aici se află trecătoare peste râul Prut, la Lipcani, în Basarabia; trecerea călătorilor se face pe un pod umblător, ce aparține proprietarului moșiei. Vatra târgului ocupă o suprafață de 47 hectare 26 ari; iar imașul din jurul târgului, 138 hectare 92 ari. Fostul proprietar, marele logofăt și cavaler Costachi Sandu Sturdza, văzând că, prin înființarea de târgușoare prin localitățile depărtate de orașul Dorohoi, se sporesc veniturile moșiilor și văzând că neîncetat se sporește adunătură de oameni pe lângă ratoșul ce era făcut, în 1772, de părintele său, Sandu Sturdza, la drumul ce vine din jos, de la Ștefănești, pe malul Prutului, în sus, și trece către Lipcani, spre Hotin, a stăruit și a scos cuvenitul hrisov de la Mihail Grigore Sturdza vodă, pentru recunoașterea târgușorului, cu zi de târg marțea, în fiecare săptămână. Înmulțindu-se târ-goveții, a format, la 1845, luna mai 14, actul de învoială, legalizat sub No. 182, prin care s-au stabilit drepturile și îndatoririle dintre ambele părți, hotărându-se și bezmănul. Trecătoarea la Lipcani, peste Prut, a drumului către Hotin atrase încă din vechime acolo adunătură de locuitori și neguțatori; aceasta se dovedește nu numai din spuse populare, dar și de o piatră mormântală din țințirul rusesc, ce poartă data de la 1755. Mai ales, după închiderea Prutului, prin luarea Basarabiei, la 1812, și prin așezarea autorităților

administrative aici, târgul spori mai mult în populație. / **Rădăuți**, sat pe moșia cu același nume, în comuna Rădăuți, cu 224 familii sau 1.089 suflete. Pro-prietatea moșiei e a crezilor defunctului N. V. Pilat, cumpărată de la Iorgu C. Sturdza, fiul defunctului marelui logofăt și cavaler Costache G. Sturdza. Are o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, deservită de 1 preot, 2 cântăreți și 2 pălămari, mică, de lemn, având o vechime de 200 ani; o școală mixtă; o moară de aburi pentru o brăhărie pentru îngrășatul vitelor; 4 iazuri, din care unul, numit al Stur-dzei, de 3 hectare; livadă cu pomi fructiferi și 6 pogoane de vie. Sătenii împroprietăriți au 309 hectare 35 ari pă-mânt, iar proprietarul moșiei, 1.732 hectare 96 ari câmp. Pârâul principal ce curge pe moșie este Negrul, care trece prin satul și târgul Rădăuți. Spre est, curge râul Prutul. Drumuri principale sunt: calea județeană Rădăuți-Dara-bani; drumul ducător la Bivol-Mileanca și acel ducător la Miorcani, Mitocul, spre Ștefănești, numit din vechime Calea Hotinului. Hotarele moșiei sunt: Miorcani, Bivolul, Iznovățul și Prutul”¹⁶⁵.

RĂDĂUȚI

(Bucovina).

„Ocolul lui Radomir”, menționat în uricul din **18 noiembrie 1393**, reprezintă mai mult decât un sat, adică o

¹⁶⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 205, 206

formațiune prestatală (câmp, ocol), condusă de un „mai mare al pământului” (majores terae, în latină, vlad, în slavă), care formațiune își menține numele și după întemeierea statului moldovean. Centrul aceluși ocol putea fi Horodnicul de Jos (conducător, în slavă), pe teritoriul căruia exista o mănăstire de maici (de unde și toponimul Călugărița), putea fi și Volovățul (biserica din lemn, mutată, ulterior, la Putna, dar și legenda Uței, care îl întâmpină pe Dragoș, sprijinind o astfel de ipoteză), putea fi și Bădeuții (ocolul de până târziu, sugerând acest lucru), dar putea fi chiar Rădăuții, localitate care pare să înveșnicească numele lui Radomir și care, prin statutul ulterior de necropolă domnească, își certifică, oarecum, un anume statut privilegiat în Moldova începuturilor administrative. Radomir s-ar putea traduce drept „frumusețe pașnică” sau „pace frumoasă”, deci „gura de rai” din profundele începuturi lirice ale neamului nostru, ceea ce a și fost, este și va fi veșnic ținutul Rădăuților. / Vreme de vreo patru veacuri, Rădăuții n-au avut istorie, localitatea însemnând o mică obște de iobagi și de robi, aflată în slujba călugărilor și a ierarhilor locali, la răscruce de drumuri și de istorie. „Drumurile rădăuțene văd procesia măreață a sfințirii mănăstirii Putna, dar curând văd și îngropăciunea marelui Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, plâns de întreaga nație românească... Călugării roiesc de la Rădăuți pe toate drumurile din jur, și spre Putna, și spre Sucevița, și spre Suceavă, și spre Arbore, și spre Bădeuți, și spre Solca... Rantiile colbăite și toiegele de tisă bat drumurile cu sânge spre biserici și mănăstiri, dar și spre schituri și sihăstrie, ascunse în întuneric nepătruns de codru și-n creier

neumblat de munte... Drumuri ră-dăuțene, drumuri de pelerinagii, drumuri de hram și drumuri de mănăstiri”¹⁶⁶.

1479: Primul document care vorbește explicit despre Rădăuți, dar nu despre obștea satească, ci despre dreptul Mitropoliei din Rădăuți „de jurisdicțiune asupra poporăciunii din satele Rădăuți și Coțmani”¹⁶⁷, este cel din 30 august 1479: „La aceasta să n-aibă treabă niciunul din boierii noștri, nici staroștii, nici șoltuzii și părgarii din Suceavă, nici șoltuzii și părgarii din târgul Siretiului, nici vornicii din aceste două târguri”, Ștefan hotărând „să-i judece rugătorul nostru chir Ioanichie” și urmașii lui în scaunul mitropolitan.

1486: Printr-un alt uric, datat în 13 noiembrie 1486, „Ștefan Vodă întărește Episcopiei de Rădăuți trei sălașe de Țigani” (Dimitrie Dan), apoi, în 15 martie 1490, „Ștefan cel Mare întărește Episcopiei de Rădăuți 50 bi-serici, și anume 44 din ținutul Sucevei și 6 din al Cernăuțului, date ei de Alexandru cel Bun”¹⁶⁸.

1490: Prin uricul din 15 martie 1490, Ștefan cel Mare întărește Episcopiei de Rădăuți 50 biserici cu preoți, 44 în ținutul Sucevei și 6 în ținutul Cernăuțului, biserici date ei de Alexandru cel Bun”¹⁶⁹.

1639: În 20 aprilie 1639, „Vasile Lupul Vodă, văzând că Episcopia din Rădăuți, care fusese prădată de tâlhari, n-are cu cine să-și lucreze locurile, i-a dăruit 30 de vecini”¹⁷⁰. Dimitrie Cantemir notează scurt despre

¹⁶⁶ PETRU REZUȘ, în *Revista Bucovinei*, nr. 11-12/1944, pp. 345-348

¹⁶⁷ Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pp. 140-143

¹⁶⁸ Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pp. 143-148

¹⁶⁹ Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pp. 146-152

¹⁷⁰ Dan, Dimitrie, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pp. 169-172

localitatea care, peste vremi, avea să ajungă la o strălucire vremelnică: „Rădăuți, un târgușor și scaun al unui episcop, este și el așezat pe râul Suceava și pe Siret, unde acesta cotește spre miazăzi”¹⁷¹. Călători străini n-au trecut prin Rădăuți, iar românii, vorba lui Iorgu Toma, în perioada rădăuțeană, au fost atât de patrioți încât, de-a lungul veacurilor, și-au tăcut istoria, dar au tăcut... românește.

1772: Recensământul lui Rumeanțev¹⁷², din 1772-1773, înregistrează la Rădăuți, sat cu salvogvardia preînălțatului Graf, fără alte precizări, „180 – toată suma caselor”, însemnând 24 scutelnici ai Episcopiei, 30 țișigani, 7 popi, 4 călugărițe, 7 babe și 108 cu salvogvardie. Odată cu săvârșirea „cumplitului rapt”, cum ar zice istoricii ultrapatrioți, „s-au făcut, ce-i drept, lucruri mărețe la Rădăuți și pe toată întinderea fostei averi mănăstirești. S-au croit drumuri late și pietruite, sădite tot cu plop mari pe de lături, de vedeai bine cum și ce departe se întinde melegul cârmuit de oamenii stăpânirii, pusă sub oblăduire ostășească. Iar dintr-un capăt al șirului de plop, în celălalt, se ridicau gospodării falnice cu căsoaie, grajduri și cu hambare de piatră, locuri chibzuite de muncă aprigă de tot soiul”.

1774-1778: „Începuturile hergheliei de stat de la Rădăuți”, problema înființării unei astfel de instituții s-a pus după încheierea Războiului de șapte ani, când s-a constatat că nu era ușor de a acoperi necesarul anual de cai pentru armată, cei crescuți de țărani și care puteau fi rechișiționați sau cumpărați, fiind pur și simplu inutili. În 1774, fuseseră cumpărați 529 cai de remontă, de la evreul

¹⁷¹ *Descrierea Moldovei*, p. 88

¹⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 352

galițian Isaak Hirschl pentru Regimentul de cavalerie Kaiser Joseph II (Regimentul 6, în 1890), plătindu-se 15.000 de florini vienezi, dar două regimente austriece de cavalerie, care staționau în Italia, aveau nevoie de 2.000 de cai, care nu puteau fi procurați lesne de pe piață. Împăratul Joseph II îl însărcinase pe sublocotenentul Cavallar, pe care îl recomandau abilităților sale speciale, precum și cunoștințelor sale despre zonele bogate în cai, dar și el a livrat, în 1774, doar 766, iar în 1775, doar 871 de cai de remontă, necesari regimentelor de cavalerie. Prețul de cumpărare a cailor era relativ mic, în anul 1774, de 56 de florini, iar în 1775, de 55, iar în aceste condiții Cavallar a fost numit căpitan de cavalerie și trimis în Kabarda, ținut de pe versantul nordic al Caucazului, ca să procure armăsari buni, care au fost trimiși, în 1776, în Bucovina pentru a fi încrucișați cu rase de cai mari. În 1776, în Bucovina existau, în her-gheliile împărătești, 539 de cai, 132 la Siret, 107 la Cuciurul Mare, 66 la Iurcăuți, 66 la Tereblecea, 64 la Sadagura, 54 la Volovăț și Sucevița și 50 la Frătăuți. / În 1777, pe la mijlocul lunii noiembrie, Cavallar a plecat, de-a lungul văii Siretului, în satele Cerepcăuți și Stârcea, unde construit ocoale acoperite și a adăpostit în ele caii, în părți aproape egale (în Cerepcăuți, 229 cai de remontă și 23 cai de tracțiune, iar în Stârcea 229 cai de remontă și 22 cai pe povară); de întreținerea acestor cai se ocupau câte un caporal, un fruntaș, 16 ostași și 16 slujitori; el însuși și-a luat locuință în orașul din apropiere, Siret. Spera ca, până în 1778, să obțină calul de cavalerie ușoară. În raportul său din 31 decembrie 1777, Cavallar promitea Comandamentului General câte o livrare anuală, în care includea și importuri din Rusia și din Moldova, de câte 1.500 de cai, ceea ce împăratul Joseph II nu a aprobat.

/ * / În timpul prezenței sale la Viena, în 1778, Cavallar a lucrat un nou plan de remontă, în care recomanda să se cumpere armăsari de rasă, și după obținerea unor rase eficiente, prin încrucișări, să se facă livrări anuale de 1300-1400 cai. Pentru hergheliile împă-rătești din Bucovina, el solicita un comandant, trei locotenenți majorori, trei sergenți, trei furieri, trei cosași, trei fierari, trei potcovari și 24 slujitori. Aceștia purtau, la început, uniforme regimentelor din care făceau parte. Era necesar și un buget de urgență, în care să se prevadă cheltuielile pentru furajarea cailor și celelalte cheltuieli, iclusiv pentru procurarea unui număr de cai buni (iepe) din Podolia, Pocuția și Bucovina, ceea ce împăratul a încuviințat prin decret imperial. / În 3 aprilie 1778, cu fondurile necesare la dispoziție, Cavallar a părăsit Viena. Cum piedicile și dificultățile erau multe, inclusiv cele privind subordonarea, Cavallar a solicitat, în 11 iunie, libertate de decizie. Se stabilise, recent, la Coțmam îl lunile iulie și august 1778 a primit o parte din personalul pe care îl solicitase și în bună parte cele necesare pentru organizarea hergheliilor. De asemenea, au sosit în Bucovina, în ianuarie 1779, și membrii personalului solicitat, adică un comandant, doi călăreți, doi locotenenți majori, doi maieștri, opt fierari, 26 slujitori, 309 de oameni obișnuiți și 40 țărani, deci un total de 384 oameni. Numărul de cai, în acel moment, era de 648 de exem-plare, din care 512 de remontă și 136 cai de tracțiune. Suprapunerile de costuri, datorate procurării de cai de remontă din regiuni diferite, nu erau în favoarea comenzii de remontă, căci, în viitor, cheltuielile lui Cavallar ar fi fost mult mai mari, în timp de pace, decât în timpul războiului. / Un alt pericol amenința echipa de remontă a lui Cavallar din partea administrației

Bucovinei, aflată la dispoziția zelului pentru bine a generalului Karl Freiherr v. Enzenberg, care vedea, în aplicarea proiectelor lui Cavallar, nu numai ca o instituție care apasă puternic populația bucoviniană, exprimând, în repetate rânduri, opinia că Bucovina nu are un flux organizat de fânețe și de pășuni, propice dezvoltării unor herghelii împăratești. Cavallar a încercat să contracareze aceste atacuri, atacând utilizarea scăzută a populației în reconstrucție și subliniind importanța imigrației din Galiția. Cu toate acestea, Cavallar nu ar fi avut câștig de cauză, dacă nu i-ar fi venit ajutor din altă parte. Tocmai se dovedise că regimentele din Ungaria și din Transilvania erau incapabile să-și asigure numărul necesar de cai prin cumpărarea lor. Prin urmare, împăratul Iosif al II-lea a aprobat moțiunea Consiliului de Război, privind extinderea a trei dintre hergheliile de remontă existente, la 14 octombrie 1780, în Ungaria și Transilvania (două pentru Ungaria și una în Transilvania), precum și cea din Galiția, „deocamdată” achiziție recentă, care „rămâne sub supravegherea căpitanului Cavallar”, dar de îndată ce „nu o vor mai permite circumstanțele în Bucovina, Consiliul de remontă” va fi mutat în Galiția, sub supravegherea căpitanului Cavallar care „cunoaște deja zonele locale, piețe și alte circumstanțe, de cu mult timp în urmă”. / * / Comandamentul General, în acord cu Cavallar, a propus aprobarea pro-punerii acestuia pentru creșterea celor 246 cai (în cea mai mare parte, ai Regimentului 2 Garnizoană) și 182 de cai utilitari. Pentru a se adapta caii, a aprobat zidirea unor ocoale, pentru câte 300 de cai, la Băișești, Boian și Fră-tăuți, și a unui grajd pentru 100 de cai, împreună cu un sediu al comandantului, la Vascăuți. În 31 octombrie 1781, pentru merite în organizarea hergheliilor

împărătești, Cavallar avea să fie înaintat la gradul de maior „cu leafă întreagă”. Proliferarea rapidă a calului, produs în noile herghelii, a făcut ca, în anul 1792, Comandamentul să fie mutat, de la Vășcăuți, la Frătăuți (cunoscut și ca Rădăuți), aparținând Fondului Religionar. În 1812, sediul departamentului din Vășcăuți s-a mutat cu totul la Rădăuți, iar Cavallar s-a retras din armată „aidoma unui mareșal în-cărcat de glorie pe câmpul de luptă”. / „Întrucât locuitorii de atunci din Bucovina erau preocupați, în principal, cu creșterea bovinelor, la început au fost recomandate câteva zone ierboase pentru înființarea unor ferme de remonță. Zona Rădăuților era deosebit de potrivită pentru acest lucru, motiv pentru care înființarea unei astfel de ferme, pentru înmulțirea cailor, a fost realizată, ulterior, acolo. Astăzi, această fermă este una dintre cele mai înfloritoare, iar istoria ei poate fi urmărită, din 1774, încoace. Crearea fabricilor de sticlă a fost sugerată și realizată ulterior”¹⁷³.

1775: „Odată cu intrarea trupelor austriece în Cernăuți și cu înființarea unei administrații de stat acolo, s-a stabilit strategia pentru dimensionarea, înfrumusețarea și ajungerea la importanța de astăzi a acestui oraș. Dacă, din punct de vedere al trecutului său, nu se poate compara cu alte orașe mai vechi, precum Suceava, Rădăuți și Siret, datorită amplasării convenabile pe un mal al Prutului, pe un drum principal, care ducea, de la Iași, la Lemberg, precum și datorită apropierii lui de granița poloneză, Cernăuții au fost chemați să joace un rol în istorie. În

¹⁷³ Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariția și înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

secolul al XV-lea, în Cernăuți exista deja un staroste¹⁷⁴. / Cu toate acestea, trupele care fuseseră aduse anterior în Bucovina nu erau încă suficiente pentru a proteja țara de toate pericolele iminente. Din acest motiv, aceste trupe au fost consolidate, treptat¹⁷⁵. Abia pe 24 octombrie Ellrichshausen i-a scris lui Hadik¹⁷⁶ că măsurile militare din țară vor fi finalizate până la 25 din aceeași lună. După ce s-a făcut acest lucru, s-au depus eforturi pentru a înfrige pajurile imperiale înainte de plecarea rușilor, deoarece turcii fuseseră deja informați despre marșul din Austria, ceea ce ar putea îngreuna situația. Pajurile se înfrigeau deja pe 19 noiembrie¹⁷⁷, fiind un fapt împlinit, în ciuda faptului că rușii au rămas în Moldova până în ianuarie¹⁷⁸ 1775... / Încartiruirea trupelor în Bucovina a avut o oarecare dificultate. Drept urmare, împăratul Josef al II-lea s-a simțit obligat să emită următoarea rezoluție: „Batalioanele nu ar trebui să fie, la sfârșitul toamnei și, cu atât mai puțin, iarna încartiruite în colibe, ci găzduite în cele mai apropiate sate. / Unitățile vor primi proviziile, în așa fel încât trupele să nu sufere și cu atât mai puțin rezidenții, iar ideea încartiruirii, pe timpul iernii, este exclusă, deși în Bucovina nu există nimic, în afară de câteva sănătoase”¹⁷⁹. / După cum puteți constata, împăratul Iosif a avut grijă deosebită de locuitorii Bucovinei. Acest lucru a provocat o

¹⁷⁴ Se spune că o luptă între moldoveni și polonezi a avut loc lângă Cernăuți, o luptă în care s-a distins bunicul cărturarului polonez Sarnicius. Beil. XIII.

¹⁷⁵ Beil. XXXIX.

¹⁷⁶ Beil. LIII.

¹⁷⁷ Beil. LXI, LXVII.

¹⁷⁸ Beil. LXXIX.

¹⁷⁹ Vortrag. Wien, den 6 Sept. 1774. Randbemerkung. (Eigenhändig 23/540).

mai mare simpatie în rândul populației pentru Austria, decât pentru Rusia, deoarece aceasta din urmă pierduse simpatia în timpul războiului, din cauza tratamentului nemilos. Doar din Moldova, 13.484 de căruțe¹⁸⁰ au fost rechiziționate de ruși pentru diverse transporturi. Districtul Cernăuți a trebuit să ofere 1.500 de căruțe¹⁸¹, iar Suceava nu mai puțin de 2.000”¹⁸².

1778: Consignațiunea emigranților transilvăneni, întocmită din ordinul generalului Enzenberg din 27 ianuarie 1778, înregistrează la „Rădăuți, proprietatea Episcopiei Rădăuți”, următoarele șase familii: „**Dimitrie Ardelean**, plugar din Rodna, fost grănicer în Regimentul 2 Românesc, sosit la Rădăuți în anul 1763, împreună cu 2 băieți și soția; **Alexie Ardelean**, plugar din Rodna, fost grănicer în Regimentul 2 Românesc, sosit la Rădăuți în anul 1748, împreună cu 2 băieți și soția; **Ioachim Ungurașu**, plugar din Rodna, fost grănicer în Regimentul 2 Românesc, sosit la Rădăuți în anul 1772, împreună cu soția; **Mihai Moroșan**, plugar din Bârgău, fost supus, sosit la Rădăuți în anul 1773, împreună cu 3 băieți, 2 fete și soția; **Grigoraș Moroșan**, plugar din Bârgău, sos supus, sosit la Rădăuți în anul 1773, împreună cu 2 băieți, 3 fete și soția; **Toader Ursu**, pâlmaș din Cliciu, fost supus, sosit singur la Rădăuți, în anul 1763”.

1782, iulie 19 și 20: „Satul episcopesc Rădăuți se hotărăște cu următoarele sate: Horodnic, Volovăț și Mascatoțe (Balasinești). / **Hotarul Rădăuțului** începe, la

¹⁸⁰ Beil. XLVIII.

¹⁸¹ Beil. XLIX.

¹⁸² Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariția și înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

apus, de la **părăul Posina**, la care părău satul Frătăuți, proprietatea mănăstirii Putna, se hotărăște cu Rădăuțul și Horodnicul. Lângă acest părău s-a rădicat, mai sus, de „Vadu pietros”, spre răsărit, o movilă de hotar, care despărțește hotarul Horodnicului sau proprietatea mănăstirii Sucevița de cel al Rădăuțului, și anume sub un tei ciuntit, pe care, însă, s-a putut vede, ca semn de hotar, o veche prăjină, cu o buleandă aninată de dânsa, din timpul ultimei delimitări. / De la această movilă de hotar, hotarul între Rădăuți și Horodnic merge spre miază-zi peste **părăul Băhnianu**, la movila de hotar rădicată nu departe de acest părău și, de aice, mai departe, în linie dreaptă, până la sfârșitul **pădurii Șalcau**, unde mai înainte să se fi aflat un măr roș, la o altă movilă de hotar, rădicată acolo, și, de aice, prin niște mlaștini crescute cu trestie, până la drumul care duce de la Rădăuți la Vicovul de jos și, apoi, peste acest drum, până la piatra-hotar care mai înainte a stat cu mult înainte sub drum, și abia după învoiala făcută între doi călugări din Rădăuți și Sucevița să fi fost așezată aice, sus, între drum și **părăul Valea sacă**, lângă care piatră de hotar iarăși s-a rădicat o movilă de hotar. / De aice, linia hotarului merge peste părăul Valea sacă și o peninsulă din nou la cotitura acestui părău și așa ajunge și a treia oară până la o movilă de hotar, rădicată lângă malul acestui părău. / De aice, peste părău și ceva în sus, la o altă movilă de hotar, de unde s-a ajuns la piatra de hotar, care se afla în capătul de sus al **câmpului Trojan**, peste care iarăși s-a rădicat o movilă de hotar, și, de aice, ceva în stânga, la capătul de jos a Trojanului, unde s-au rădicat trei movile de hotar pentru trei hotare: Horodnic, Rădăuți și Volovăț, care aice se întâlnesc. / La aceste trei movile de hotar, Rădăuțul părăsește hotarul Horodnicului și merge pe

lângă satul Volovăț, proprietatea mănăstirii Sucevița, ceva în stânga de la Trojan, în jos, până la **păraul Rodița**, apoi peste acest părau și peste **Fântânele**, la o movilă de hotar, care despărțește locurile Rădăuțului și Volovățului. De aici, peste **Toplița**, unde, pe șes, a fost o veche piatră de hotar, deasupra căreia s-a rădicat o movilă de hotar, apoi, în linie dreaptă, mai departe, la piatra de hotar aflătoare pe acest șes, spre miază-zi, lângă **Gârlă**, care așijderi a fost acoperită cu o movilă de hotar (Această Gârlă este o albie, pe care curge un părau numai după multă ploaie). / De la această movilă de hotar, ceva în dreapta, înspre apa Suceviței, pe lângă o veche piatră de hotar, care acum a rămas neacoperită, la o movilă de hotar rădicată la 46 pași de la această piatră de hotar, lângă drumul care duce de la Horodnic la Suceavă. / La această movilă de hotar, linia hotarului se îndreaptă în stânga și merge spre răsărit, drept spre drumul care duce de la Volovăț la Rădăuți, unde iarăși s-a rădicat o movilă de hotar. De aici, cu apa Suceviței, drept în jos, până la al doilea asemenea drum și o movilă de hotar rădicată acolo, și de la această movilă de hotar se află cam 30 stânjini în jos până lângă același drum o veche piatră de hotar. De aici, pe șes, în linie dreaptă, înainte, la o altă movilă de hotar rădicată, de unde se ajunge la o veche piatră de hotar, aflătoare lângă al treilea drum, care duce de la Sucevița la Rădăuți, care a fost acoperită cu o movilă de hotar. / De la această movilă de hotar, mai departe, înainte, până la drumul care duce de la Suceavă la Rădăuți și de la acest drum încă cam 116 pași, la vechea piatră de hotar, acum acoperită cu o movilă de hotar, de unde se ajunge, peste latele mlaștini, ceva în dreapta, pe lângă două movile de hotar, rădicate una după alta, la cele trei movile de hotar care despărțesc cele trei hotare

împreunate, ale Volovățului, Rădăuțului și Satului mare. / Aice hotarul Volovățului rămâne îndărăpt și Rădăuțul merge alături cu hotarul Satului mare, proprietatea mănăstirii Sf. Ilie, apoi, în stânga, ceva către apus, prin mlaștini și trestii în sus, așa că **Dealul crucii**, care se vede în depărtare, dimpreună cu edificiile remontelor din **Mitoc**, care se văd dincolo de deal, să stea în stânga, apoi în linie dreaptă la **revărsatul lui Frunci**, apoi, alături, în dreapta, **păraul Posinului**, lângă drumul care duce de la Rădăuți la **Timuc**. De aice, drept înainte, până la **șesul Plopeului** sau unde a stat un plop vechi, unde s-a rădăcat o movilă de hotar, nu departe de șoseaua care duce de la Cernăuți la Rădăuți. Aice hotarul Rădăuțului formează cu cel al Satului mare un unghi și se îndreaptă, pe lângă dân-sul, în dreapta, pe șes mai departe, până la o movilă de hotar, rădăcată lângă marea mlaștină de dinainte. De aice, prin mlaștină, drept la cele trei movile, unde s-a rădăcat o nouă movilă de hotar. De la această movilă de hotar, spre **păraul Saha**, prin mlaștina formată de scursul Sahei, până la o movilă de hotar aflătoare pe malul păraului Saha. La acest părau, trei hotare se întâlnesc, a Satului mare, a Rădăuțului și a **prediului Macicatovțe**, propri-etatea mănăstirii Putna, și Rădăuțul aice părăsește hotarul Satului mare și se suie, pe lângă Macicatovțe, pe păraul Saha în sus, până acolo unde acest părau Saha iese din păraul Posinului și, de aici, păraul Posinului formează ho-tarul natural între Macicatovțe și Rădăuți, până la **Vadu pietros**, de unde această delimitare s-a început. / După astfel finita delimitare, cu care atât domnul episcop, cât și vecinii s-au mulțămît, acest protocol al comisiunii locale s-a subscris. **Actum ut supra**. Paisie, vichil Putnii / Nicolai, vichil ot Rădăuți / Teodosie, vichil ot Sf. Ilie / Alexandru Ilschi,

asesor / Mănăstirea Sucevița, namisnic, ier. Antinoghen / Harsani, sublocotenent-auditor / I. S. Erggelet, grefier de judecătorie / Ioan Calmuțchi, căpitan, asesor / Pitzelli, căpitan de cavalerie / Aaron, translator / Metzger, colonel”¹⁸³.

1788, Hacquet: „Am văzut, într-o zi, la judecă-torul din Frătăuți, de a cărui prietenie mă bucuram și care îmi dădea mare sprijin în treburile mele, cum duceau un flăcău, care tăiasă, cu securea, un cal al vecinului său, numai din răutate și ca să-și bată joc. Acest flăcău fusese osândit să primească cincizeci de nuiele „ad posteriora”. Tânărul a ascultat cu liniște această judecată. Când au vrut să-l pună pe bancă, a rezistat cu furie. Cei ce executau pedeapsa s-au mâniat că un asemenea flăcău se împotrivesc; a fost, așadar, întins pe capră și a primit o bătaie așa de cruntă că, încă de la a douăzeci și una lovitură, a țâșnit sângele. Cu toate acestea, flăcăul nu se ruga de nici o îndurare, ci striga ocări contra judecăto-rului, cât îl ținea gura. La a patruzecia lovitură, a tăcut și am crezut că i s-a făcut rău și că e gata să-și dea duhul, în timpul pedepsei. M-am rugat pentru el, ca să se înceteze, întrucât, ca medic, îmi dădeam seama că s-ar putea, într-un caz de epilepsie, să și cadă și să moară. Au încetat, deci, și l-au dezlegat îndată, și am pus să se aducă vin și apă, pentru a-l înviora. Dar cât am fost de uimit, atunci când flăcăul a sărit plin de furie, și-a tras ițarii, îndreptând ocări și batjocuri împotriva executorilor, și a zburat ca săgeata, de nu-l mai putea ajunge nimeni... / Experiența confirmă că această națiune, care este aspră din fire și din deprindere încă din copilărie, și rea la suflet, poate răbda mult mai mult ca o alta, mai civilizată. Totuși, românii din Moldova sunt mult mai buni

¹⁸³ Dimitrie Dan, *Cronica Episcopiei de Rădăuți*, pp. 259-262

ca cei din Transilvania și Banat. / Călugării de la această mănăstire, care nu se puteau purta în felul acesta cu o națiune numai în parte redusă la semisclavie, cum s-ar purta cu una nomadă, care nu aparține acestei țări, anume cu așa-zișii țigani, au ajuns să nu aibă ca slugi decât numai oameni din aceia, care, acum, erau și împământeniți și așezați în jurul mănăstirii ca țărani, după ce împăratul Iosif a oprit orice tiranie a stăpânilor de moșii, în aceste noi posesiuni ale sale... / Mai departe, spre est, se ajunge, după vreo două mile, la orașul Rădăuți, râul Suceava rămânând la o milă și jumătate, pe stânga, și luându-și, de acolo, drumul spre răsărit. Această localitate nenorocită – și nicidecum un orașel, cum crede Sulzer –, care e alcătuită doar din câteva case și din catedrala episcopală a țării, se află pe un șes cam mocirlos. Mica biserică neînsemnată e încon-jurată de o incintă, în care se cuprinde și locuința epis-copului, care, ca și toate clădirile clerului ortodox, aflate sub semilună, este mizerabilă. / Episcopul, care nu mai locuiește aici, ci la Cernăuți, ține, aici, un slujbaș, cu vreo doi popi, care să administreze totul. La venirea mea, nu am găsit decât vreo câțiva boieri refugiați, care trăseseră aici din Moldova, din cauza năvălirilor tătarilor. / În această biserică, nu am găsit nimic vrednic de atenție; s-ar părea, după cum arată, că ar fi fost părăsită și că în locul ei se va ridica o altă asemenea catedrală, în capitala provinciei, întrucât cel ce slujea aici și-a și mutat reșe-dința acolo”¹⁸⁴.

1802: „**Joseph Baron Cavallar**, fiul maiorului de cavalerie Cavallar, care a fost însărcinat, pe când era locotenent, de Iosif II, cu organizarea hergheliilor imperiale din Bucovina, născut în 8 aprilie 1787, la Vășcăuți

¹⁸⁴ *Călători*, X, II, pp. 816-820

(Waskowetz), în Bucovina, unde se afla sediul Comandamentului General al Hergheliilor Imperiale, până în 1812, când departamentul se mută la Rădăuți, iar iar Cavallar s-a retras din armată „aidoma unui mareșal încărcat de glorie pe câmpul de luptă”. Joseph Baron Cavallar a absolvit Akademia în 1 martie 1803”¹⁸⁵.

1803: În Rădăuți, s-au stabilit, în 1803, meseriașii germani Johann Kufner, Johann Prosser și Georg Kopp din **Boemia**, Mathias Aimer și Reimund Aimwr din **Linz**. Împreună cu germanii, au sosit, tot din Boemia, familiile evreiești Harth, Herzberg, Goldschläger, Gewölb și Herer.

1807: Prima nuntă evreiască la Rădăuți s-a desfășurat în 1807, când s-au căsătorit Iacov Gerbel și Ester Zähler, amândoi veniți din Galiția.

1811: „Bucovina numără, după recensământul din 1811, 3 orașe (Cernăuți, Suceava și Siret), 3 târguri (Vijnița, Rădăuți și Câmpulung), 147 domenii și, în total, 330 de localități, în care se găsesc: 39.096 case, 44.589 de familii, 498 de clerici, 1.289 de nobili, 269 de funcționari, 621 de orășeni, meșteșugari și artizani, 19.050 țărani și 418 țărani săraci. Numărul femeilor este de 110.106. Totalul băștinașilor este de 226.486 de suflete, din care 3.414 evrei... / Domeniul Rădăuți se află în administrația Consiliului de Război Aulic, afectat serviciului hergheliilor, cuprinde 22 de localități și se întinde, de la granița Maramureșului, până aproape de orașul Siret. Târgul Rădăuți are 278 de case, cu 1.630 locuitori”¹⁸⁶.

¹⁸⁵ Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

¹⁸⁶ *Călători*, XIX, I, pp. 779-783

1817, jurnalul lui Francisc I: „Rădăuți, o localitate mare, regulat plasată, cu case separate, înconjurată de grădini. Casele sunt bine construite, parte cu etaj, mai multe din lemn, îngrădite cu gard de nuiiele. Ajungem apoi, printr-o uliță lungă, într-o piață mare, înconjurată de case fără etaj, și, de aici, peste un podeț, într-un loc îngrădit cu ștachete și stâlpi de piatră, unde se află clădirile Caal, la mijloc o biserică mare de piatră, biserica „Bogdana” și un turn de piatră, la dreapta”¹⁸⁷.

1830: În 1830, a fost construită prima sinagogă din Rădăuți, numită, după numele fondatorul ei, „Eli Ge-wölb Shul”. Și tot în 1830, a fost înființată școala evreiască pentru copii săraci, de Joine Grabsheid și de Dawid Gropper.

1845: „Pe la începutul lui Septemvire 1845, am ieșit din casa părințască îmbii frați spre a ni continua în-vățătura în școala trivială de trei clase din Rădăuț... / Pe timpurile acelea, Rădăuțul era încă mai de tot românesc; nu ne simțiam, dară, prea înstrăinați, petrecând acolo. Pe lângă Jidani, în număr mare ca neguțători, se mai aflau puțini Nemți și câțiva Poleci sau ca funcționari sau ca meseriași; negoțul era în mâna Jidanilor și a Armenilor; numai un singur dughenariu era Neamț. / Când venia, Vineria, ziua de târg săptămânal, se strâneau de prin împrejur o mulțime de oameni, de împleau ticsit piața cea foarte spațioasă din mijlocul orașului. Tot negoțul se făcea numai prin intermediul limbii românești; chiar în zilele de rând, nu auzai vorbindu-se decât românește. Înșiși străinilor li plăcea a vorbi românește, ca să se deprindă mai bine într-un graiu de carele aveau mare trebuință pentru îndestularea

¹⁸⁷ Wiszniowski, Franz, *Radautz die deutscheste Stadt des Buchenlandes*, Wien 1830, p. 17

trebuinților zilnice; mai ales Nemții și Jidanii făceau aceasta” (I.G. Sbiera).

1851: „O broșură, lucrată de Franz Raffelsberger și publicată în 1851, la Viena, cuprindea **„Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poștale** din k. k. Statele austriece“, preciza că „Drumul de poștă de la Siret, la Rădăuți, lung de o poștă și jumătate, trecea prin Sf. Onufri, Hadikfalva (Dornești), trecând peste râul Suceava“¹⁸⁸.

1860: „Pentru țărani noștri, lucrul acesta nu era, să vorbim la drept, tocmai rău, fiindcă, pe lângă pilda cea bună ce o aveau pururea sub ochi, de a-și îndrepta și ei vitele și felul gospodăritului, mai câștigau și din munca cu ziua. Ba trebuie să mărturisim fără încunjur că starea bună a sătenilor învecinați cu gospodăriile stăpânirii, cum o găsim, azi, în ținutul Rădăuțului, și mai ales bo-găția lor de cai aleși și vite cornute de soiu cam se datorește acestei împrejurări și indemnului viu și statornic de un veac întreg și mai bine ce-l avea țărănimea noastră în fața ei” (Em. Grigorovitz). / „Când am început să-mi îndreptez întâii mei pași de copil mic spre grădina bise-ricii episcopoești, înconjurată de tot felul de clădiri trufașe, în care se aflau cântăleriile și locuințele diregătorilor îm-părătești de la herghelii, îmi aduc aminte că nimic nu mă bătea atât de mult la ochi ca chipul calului de fer argintit, ce sclipia de sus, de pe școala mare de călărie, înfipt pe ascuțitul de oțel al acoperișului. Pe vreme de furtună, vântul întorcea puțin căluțul, cu picioarele ridicate copac, împrejurul ferului, și zbârnâiala șuerătoare pătrundea până în pridvorul casei unde locuiam. De acolo și până la piața târgului nu erau decât ca la douăzeci de pași, și aici s-au iezeit amintirile cele

¹⁸⁸ Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Poststrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

mai adânci. / Ce înfățișare li-niștită și curată avea, pe atunci, această piață! Mare și îndemânată cum e, în parte și în ziua de azi, cu troci largi de adăpat de-a lungul fântânilor, ea se întindea de la un capăt la celălalt al târgului. De dughenile și butcile jidovești, ce înghesuesc, acum, această frumoasă piață, cu umbroșii copaci mari, din cari azi nu mai sunt decât vreo doi, nici urmă. Trei dugheni mai de samă dacă se găsiu, și acestea erau în mâinile unor familii evreiești, așezate mai de mult în țară, cum, de pildă, Ruduch, Reichenberg, Elik – încolo numai case de Nemți bogați sau clădiri ale stăpânirii... / Când te uitai, așa, în zilele de rând, la târgul Rădăușului, parcă nici nu-ți venea să crezi că din cele câteva case de burgheri se strecură atâta mândrie și putere. Numele vechi și cinstite ale câtorva familii cu vază multă pe atunci le auzi și astăzi prin Rădăuși. Așa, de pildă, familiile Schlichting, Most, Haas, Schreiner, Willetz, Kirner, Marin (din care provenea celebrul arhitect Adolf Marin – n.r.), toți oameni ajunși la stare și avere prin munca lor neobosită. Bătrânul Marin a fost, timp de douăzeci de ani și mai bine, burghermaistrul târgului și câtă cumpănă avea vorba acestui om între ai săi! Și ce mândri erau acești oameni de meseria lor! Că nu se lăsa mai jos fabrica de mucava sau moara de hârtie a lui Eckhart de dubăria lui Schulz, și nici cuțatarul Feiger de potcovarul Kornelson sau de armurierul Muntz-ger. / Îmi aduc aminte și eu de o familie de acestea, care-și avea casele în piața mare, lângă spițărie, casă unde am petrecut des, în anii mei de student. Bătrânul Melner, franzelar de meserie, era unul din oamenii cei mai însem-nați ai târgului și rar găseai familie mai primitoare și binecuvântată cu belșug ca la acești oameni... / Românii noștri petreceau și ei... La casa cea mare și frumoasă a

bogătașului Larionescu, câteodată și în grădina bătrânului Buculei, se făcea horă mare. În cerdacul din jurul casei se așezau, așezați la mese întinse, bătrânii și sfătuiau, îndulcindu-și necazurile cu vin de Odobești, adus de jupânul Barber. Flecăii și fetele se cinsteau cu rachiu dulce, zis „rozoglio”, sau de cel gălbui, făcut cu coaje de portocale – băuturi cumpărate de la băcanul, jupânul Reichman. Alții se îndopau cu turtă dulce și beau must vechiu de pere...” (Em. Grigorovitza).

1864: Prefectul Rădăuților, **Michail Pitei**, „cel dintâi care a gândit că e bine să se facă un gimnaziu în Rădăuți”, a organizat o colectă publică, strângând 48 de mii de florini, pentru clădirea unui gimnaziu; „l-a rugat pe episcopul Hacman ca lefile profesorilor să se plătească din fondul religionar, dară episcopul nu s-a învoit”. Din 1866, este numit căpitan districtual **Orest Reni de Herșeni**, care continuă demersurile și, „cu uricul împărătesc din 15 august 1871, se hotărî să se facă în Rădăuț un gimnaziu inferior de stat și împărăția să plătească lefile profesorilor și să cumpere cele trebuincioase pentru învățământ”. Primul director a fost poetul **Ernst R. Neu-bauer**, al doilea **Heinrich Klauser**, urmat de **Gabriel de Mor**”¹⁸⁹.

1868: **Viscolul absolutismului ierarhic asupra părintelui Renei**. Cunoscând, datorită unei cărți lucrate în urmă cu mai bine de un deceniu, „Rădăuți, în măr-turiile vremurilor” (2006), câte ceva despre rolul pe care l-au avut nobilii români **Renei de Herșeni** în cauza românismului din ținutul Rădăuților (prefectul Orest Reni de Herșeni, de pildă, „a obținut uricul împărătesc din 15 august 1871, prin

¹⁸⁹ Morariu, Constantin, *Pedagogia română în Bucovina / 1774-1889*, în *Revista Politică*, nr. 7 din 1 aprilie 1890, pp. 12-16, nr. 8 din 15 aprilie 1890, pp. 9-14

care se hotăra să se facă în Rădăuți un gimnaziu inferior de stat și împărăția să plătească lefii profesorilor”¹⁹⁰, gimnaziu fiind deschis în 1872), nu am putut trece cu vederea peste prigoana ierarhiei bisericești împotriva fratelui prefectului Orest Renei de Herșeni, Toma, care conducea, de aproape două decenii, proto-popiatul din Rădăuți. Știu bine povestea zvârcolită și adesea dezgustătoare a ierarhiei bisericești bucovinene, care, încercând să îl blocheze pe Silvestru Morariu, îl călca în picioare și pe preotul boier Toma Renei de Herșeni, așa că o încredințez celor care vor să o cunoască, așa cum a fost mărturisită în anul 1868: // „Valea Sucevei, faur 1868. Afaceri bisericești. Cu finea anului 1865, murind protopresbiterul Rădăuților Nicolae Dra-cinschi, rămaseră actele diregătoriei protopresbiteriale în o dezordine nemaipomenită. Nou denumitul administrator, prot. George Constantinovici, trecând, după cinci luni, în statutul monahic, rămaseră agendele protopresbiteriei mai că în starea de înainte, căci, spre a readuce ordine în afacerile bisericești și școlare, se cerea nu luni, ci ani întregi. Cu toate acestea, devenind, în luna lui iunie 1866, paro-hul de la Burla, Toma Renei de Herșeni, administrator prot. Rădăuților și punând mâna pe aratrul (plugul – n. n.) protopresbiterial, fără de a mai căuta îndărăt și a cruța osteneala, într-un an de zile aduse în curs regulat toate afacerile interne și externe ale scaunului protopresbiteriei. / Toate erau bune, toate erau demne de recunoștință și de laudă; una, însă, numai una era, prin care căzu în dizgrația Excelenței Sale, părintele episcop, și asta încă se puse în competența parohiei Rădăuți, împreună cu un nepot al Excelenței Sale. Cutezarea aceasta a părintelui Renei nu

¹⁹⁰ *Deșteptarea*, Nr. 16 din 15/27 august 1893, p. 123

rămase nesesizată, deoarece tocmai actului respectiv dădu părintele episcop ansa de a întreba, cam în luna lui iulie 1868, din Viena, despre destituirea părin-telui Renei din diregătoria protopopiei și reviziunea unui act disciplinar, asupra căruia s-a decis înainte de două decenii. Auzind despre aceasta, preoțimea ținutului se uimi și dete o petițiune către părintele episcop și vene-rabilul consistoriu, pe care o aducem la cunoștința publică. // „Excelența Voastră! Cu bucurie vie și mulțămire deosebită am salutat concluzia prea vredni-cului Consistoriu, binecuvântat de Excelența Voastră, de a da în seamă protopresbiteria Rădăuților mult meritatului și vrednicului paroh din Burla, dl Toma Renei de Herșeni, unui bărbat care, prin duiosia inimii sale, prin purtarea sa cea de tot lăudabilă ca preot și învățător al poporului, prin caracterul său cel nobil și ferm, prin strictețea sa în purtarea trebilor parohiale și-a câștigat – trăind în ținutul acesta acu 18 ani – stima generală și respectul fiecăruia, într-un grad ca acela încât ne-a fost și ne este totdeauna un model viu al unui păstor de suflete desăvârșit. Și foarte fericiți suntem acu, de a avea așa unu conducător, care, prin tactul și zelul său mai presus de toată lauda, prin energia și acuratețea sa cea exemplară întru purtarea trebilor protopresbiterești, prin devotamentul său pentru școlile ținutale și dezvoltarea culturii poporului, a adus protoprebiteria Rădăuților și școlile la așa o înflorire, încât pot servi de oglindă tuturor protopresbiteriilor din dieceză. / Mult, deci, dară, ba foarte mult ne-am întristat, auzind, în timpul cel mai nou, cum că se voiește a lua protopresbiteria Rădăuților din mâinile prea cucerniciei sale, prea demnului administrator prot. Toma Renei de Herșeni, și a o încredința altuia. Cu cea mai mare supunere și umilință cutezăm, așadar, a ne ruga ca să binevoiți,

Excelența Voastră, nu numai a lăsa și mai departe protopresbiteria Rădăuților în mâinile numitului preot Toma Renei, ci și a-l întări definitiv în acel post, pe care îl ocupa cu vrednicia și lauda de comună. / Rădăuți, în august 1867. // Parohii: Vasilie Ciupercovici, Ion Gribovski, Ștefan Isopescul, Grigore Popescul, Mihail Nedelco, **Dimitrie Dann**, Teodoru Usatiuc, Vasile Zurcan, Nicolae Zibacinski, George Bilașevski, Titu Turtureanu, Ananie Iacubovici, Samuil Piotrovski”¹⁹¹.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuți – **Rădăuți** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuți, Bilca, Burla, Frătăuții Vechi, Frătăuții Noi, Fürstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milișăuții de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Sucevița, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinul, Volovăț, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoțel, Nisipitu, Bistrița cu Cârlibaba, Izvor cu Iarovița, Sărata, Moldova, Șipot Camerale. / **Solca** (judecătorie raională), Arbore cu Bodnăreni, Bălăceana, Botoșana, Clit cu Lichtenberg, Iaslovăț, Cajvana, Comănești, Ludihumora, Pârteștii de Sus cu Solonețul Nou sau Slovac, Cacica, Pârteștii de Jos, Poieni”¹⁹².

1880: În 1880, Rădăuții aveau 11.162 locuitori, din care 3.452 erau evrei.

¹⁹¹ *Albina*, Nr. 11, Anul III, Viena, duminică 28 ianuarie / 9 februarie 1868, pp. 2, 3

¹⁹² *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

1887: Volumul 13, nota 120, pagina CLXXXV (Cimitirul din Călinești (Kalinestie), Tumuli de la Horodnik). „Conservatorul Klauser a raportat, de la Rădăuți, Comisiei Centrale, că a găsit, cu ocazia unei săpături, un schelet, îngropat într-un cimitir vechi din Călinești. Urnele funerare sunt dispuse în linii drepte și la intervale regulate. Mormântul a fost dezgropat în prezența Conservatorului, la o adâncime de aproximativ 7 picioare, dar nu a fost găsit decât cenușă de la dezintegrearea oaselor. În Horodnik, s-au găsit cinci tumuli, similari cu cei de la Hliboka”¹⁹³.

1887: Sâmbătă, 9 iulie 1887, la Rădăuți sosi Prințul de Coroană Rudolf. „La intrarea Alteței Sale în Rădăuți, îl întâmpină, lângă arcul triumfal, primarul orașului, cu câteva cuvinte bine rostite. Alteța Sa îi mulțumi scurt și porni mai departe spre cvartirul Său, care se afla în curtea de lângă stabilimentele pentru hergheliile împărătești. Aici, Alteței Sale i s-au prezentat corpul ofițerilor, președintele, deputații diferitelor comune și școli. Alteța Sa vizită, apoi, gimnaziul, unde un școlar îl binevestește cu o cuvântare, apoi se duse la spital. La 12 și ½ ore, se dădu un dejun, la care erau invitate 17 persoane. / La 2 și ½ ore d. a., Alteța a Imperială se porni la Mănăstirea Sucevița. La ieșirea din Rădăuți și pe toată calea până la Sucevița, erau construite arcuri de triumf, pe lângă care așteptau președintele și poporul, și salutau cu strigăte de „Să trăiască!” pe Alteța Sa Imperială... / După o oră, se întoarse Alteța Sa iarăși spre Rădăuți, unde se opri la

¹⁹³ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

grădina publică, în care erau aranjate grupe de jucăuși din feliuritele naționalități ce locuiesc în districtul Rădăuților. La fiecare grupă, Alteța Sa Imperială se opri și vorbi cu poporenii adunați, a căror bucurie era și mai mare, văzând că Alteța Sa le vorbește în limba lor. / Din grădină, intră Alteța Sa Imperială în societatea de tir și înscrise Înaltul Său nume în albumul societății. Aici a fost întâmpinat de dl învățător de Bilca, G. Brăilean, îmbrăcat în costum național, cu pâine și o bucată de sare cristal. Pe sare erau gravate cuvintele: „Bine ai venit!”. Alteța Sa Imperială a binevoit prea grațios a răspunde în limba română: „Mulțumesc, mulțumesc!”, apoi a luat sarea în mână și, punând altă mână pe pâine, a poruncit să i-o ducă la trăsură; sarea a ținut-o în mână până târziu. / Pentru săracii Rădăuților, Alteța Sa Imperială oferi suma de 300 florini”¹⁹⁴.

1888: „Trecui la Rădăuți. Aci, cel dintâi lucru ce-mi atrase privirile fu piața colosală din centrul târgului, cum nu avusem încă ocazia de a vedea o altă asemenea prin toate orașele în care mă oprisem; apoi, frumoasa clădire a gimnaziului cezaro-regesc, o havră cu două tur-nuri înalte, vite de tot soiul multe și hotelieri puțini, dar jupuitori la culme. Mai important lucru, în acest târg, e iarmarocul, ce se face în fiecare vineri și la care se adună nenumărați negustori și producători, atât de vite, cât și de produse câmpenești ori casnice. Poporațiunea țărănească e în majoritate română; puțini ruteni și ungureni; cea târgoveată e jidovească. Printre cei mai de frunte din Rădăuți, am avut ocazia a face cunoștință cu domnii Elie Cărăuș¹⁹⁵, și părintele Kelariu, ambii profesori, bărbați foarte

¹⁹⁴ REVISTA POLITICĂ, Anul II, nr. 5, 15 iulie 1887, p. 8

¹⁹⁵ Ginerile lui Simion Florea Marian – n. n.

merituoși și instruiți, care reprezintă acolo elementul românesc”¹⁹⁶.

1888: În anul 1888, de la poșta din Rădăuți au fost delapidate mii de florini, iar suspectii de fraudă, administratorul Alfred Srkal și asistenții R. Renelt și N. Slusa-riuk, se aflau deja încarcerați la Tribunalul din Sucea-va¹⁹⁷.

1889: Primul oraș din ținuturi românești care l-a sărbătorit pe Eminescu, în mod public, pe 15 decembrie 1889, în instituția gimnazială pe care și-o întemeiasă cu eforturi obștești, beneficiază de mărturisiri duioase din partea pleiadei de cărturari pe care i-a oferit Bucovinei, precum și de cele ale intelectualilor din Regat, porniți pe „drumuri rădăuțene” în căutarea rădăcinilor străvechi.

1889: „În 1889 și 1893, cunoscuta Companie pe acțiuni din industria lemnului **Leopold von Popper** a construit două fierăstraie cu aburi în Marginea (Sucevița, Fürstenthal) și Bivolărie, nu departe de Rădăuți. Compania folosește motoare cu aburi, care furnizează, împreună, 200 de cai putere, și șase cai putere pentru sistemul de iluminat electric și pentru primul sistem menționat (Sucevița, Fürstenthal). Sistemul este un prototip și desigur că sunt disponibile instalațiile pentru sediile oficiale, casele muncitorilor etc. / Lemnul brut care a fost prelu-crat era de aproximativ 60.000 de metri cubi pe an; din această materie primă au fost produse aproximativ 32.000 de metri cubi de mărfuri tăiate. / Mărfurile tăiate, care sunt clasificate în trei clase, au dus la: aproximativ 40 la sută bunuri nesortate; aproximativ 45 la sută așa-numit lemn de foc și aproximativ 15 la sută materiale din a III-a clasă. /

¹⁹⁶ *Familia*, Nr. 26, Anul XXIV, Oradea-Mare 26 iunie / 8 iulie 1888, pp. 296, 297

¹⁹⁷ REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 20, 1 noiembrie 1888, p. 11

Materialul de tăiere este trimis aproape exclusiv în Rusia, Turcia, Italia și Italia prin Odessa și Galați, în Franța și în multe alte țări; în ultimii ani, cantități destul de semnificative din acest produs tăiat au plecat și în Germania. Pe lângă gaterile menționate mai sus, compania **Leopold von Popper** are și unități mari în Galiția”¹⁹⁸.

1890: „În 12 ianuarie 1890, stil nou, s-a constituit, în Rădăuți, Societatea poporală română „Ștefan cel Mare”, având un scop literar, național și social, precum și sprijinirea membrilor în caz de nevoie... Localul îl are în hotelul dl. Anton Balan din loc”¹⁹⁹.

1891: Volumul 17, nota 160, pagina 178 (Conservarea monumentelor din Bucovina). „Profesorul conservator Romstorfer a înaintat deja Comisiei Centrale un raport foarte important, privind necesitatea conservării multor monumente importante din Bucovina. În același timp, el a atras atenția asupra bisericilor mănăstirești din Putna, Sucevița, Dragomirna, asupra bisericilor mai vechi ale parohiilor și ale filialelor din Horecea, Toporăuți, Siret (2), Mănăstiriște, Suceava (4) Ilișești, Pătrăuți, Sf. Ilie, Rădăuți, Sucevița, Solca, Comarești, Arbore, Volovăț, Milișăuții de Sus, Satulmare, Mănăstirea Humorului, Voroneț, Vatra Moldovița etc., în afară de numeroasele biserici din lemn. La biserica din Mănăstirea Humor, mortarul pedestalului, care are o înălțime de aproximativ un metru, a căzut parțial, cu excepția peretelui inferior, care poartă încă picturi splendide. Pe cei aproximativ 30 cm lățime, pietre de profil pietonal sunt

¹⁹⁸ Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

¹⁹⁹ REVISTA POLITICĂ, Anul V, nr. 5, 1 martie 1890, p. 12

desfăcute sau chiar aruncate, îmbinările fiind mai ales fără mortar. Trotuarul din jurul bisericii s-a scufundat atât de adânc, încât nu numai că nu mai servește scopului, dar a devenit de-a dreptul dăunător construcției. Când s-au desființat mănăstirile, această biserică a devenit bise-rică parohială, iar iconostasul de acolo este de remar-cat²⁰⁰.

1891: O listă de subscripție pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „archi-presbiter staurofor din Rădăuți Ioan Mândrilă”, menționează, printre familiile târgului, și pe Mihai MEDVIGHIU, Constantin HÂNCU, Artemi HÂNCU, Georgi HOLBEA, Panaite TOFANEL, Teodor BULIGA, Petru COLIBABA, Aftim LARIONESCU, Petru TUMURUG, Artemi POPESCU, Alexandru HORTOPAN, Ioan MIHAIUC, Aftanasi VLONGA, Gavril NEGRU, Simion HÂNCU, Simion HALUS, Tofan BEJAN, Alexandru HALUS, Georgi SCÂNTEUȚĂ, Elena BODNARIU, Ilie SPODARIU, Maria a lui Vasile POPESCU, Artemi BEJAN, Georgi MARCU, Nicolai SCÂNTEI, Elena SCÂNTEI, Constantin MOROȘAN, Constantin BEJAN, Toader CURELARIU, Giorgi BEJAN, Artemi SIMOTA și Balașa BEJAN²⁰¹.

1901: Însoțirea românească ce păstrare și credit în sistem Raiffeisen s-a înființat în anul 1901, cu 108 păr-tași, sub direcțiunea preotului Ipolit Tarnavschi și cu spri-jinul bogatului gospodar Antim Larionescu.

²⁰⁰ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

²⁰¹ GAZETA BUCOVIEI, Nr. 14, Duminică 16/28 iunie 1891, p. 4

1903: „Liga țăranilor români din Bucovina împotriva alcoolului. Din pricina numărului enorm de birturi, ținute, peste tot, de evrei, alcoolismul face în Bucovina ravagii înfricoșătoare. Dar, de câțva timp, datorită eforturilor inteligente ale excelentului cler ortodox din această provincie, există o mișcare semnificativă împotriva alcoolului. Această mișcare este peste tot considerabilă printre românii din districtele Rădăuți, Suceava, Gura Humorului și Câmpulung. / Țăranii s-au format, în fața preoților, să nu mai bea băuturi spirtoase și n-au mai băut. În unele locuri, îngroapă solemn țiuca, împreună cu preoții. În Vatra Dornei, alcoolul are chiar un mormânt foarte drăguț, pe care toți vizitatorii băilor din această localitate au putut să-l vadă (A Dorna Watra l'alcool possède même un très-joli tombeau que tous les visiteurs de bains de cette localité ont pu voir)”²⁰².

1904: „Rădăuții se deapănă întâiu în felul Câmpulungului, cu un șir de căsuțe ce se ivește în marea vale înverzită. Trenul străbate aleia lungă, care pleacă de la halta Plopilor și poartă numele impunător de „Calea Domnilor”, Herrenhasse... Cu căsuțele lui urâte și neregulat aruncate, cu stradele prăfoase și pline de paie de azi și cele de mai deunăzi, cu piața sa centrală, pe care chiftește murdăria în timpurile de ploaie pentru a fi spulberată, apoi, de vânturi, Rădăuții dau cu adevărat icoana unui târg galițian, unde Ruteni nenorociți vin să se îmbete, Dumineca și sărbătoarea, la Evrei mârșavi. / Dar și noi, ceștia de cari se ține țăranimea săracă din aceste părți de loc, avem Domnii noștri. Ei au făcut în acest sat, odinioară, o mănăstire de lemn pentru înmormântarea creștinească a rămășițelor lor, și din această mănăstioară a

²⁰² Verax, *La Roumanie et les juifs*, Bucarest 1903, p. 350

răsărit, apoi, o mare biserică de piatră, o episcopie a fost înființată lângă această biserică, pentru ca Vlădica, împreună cu păstorirea părții de sus a țării, să aibă grijă gropniții Voevozilor””(Nicolae Iorga). „În Rădăuți, afară de Episcopia veche, cu mormintele primilor noștri voievozi, Bogdan, Lațcu, Petru, Ștefan etc., nu vezi altceva decât viață nouă, unde românii se luptă cu străinii. În Rădăuți, românii stăpânesc mahalalele, iar jidovii cen-trul” (Gh. Ghibănescu).

1906: „Petrecere în Rădăuț. „Giumălăul”, societatea cantorilor români din Bucovina, în Câmpulung, aranjează o petrecere în stil mare, împreună cu teatru, declamări și dans, marți, în 26 decembrie 1906 (a doua zi de Crăciun), în Rădăuți, sala de tir, începutul la 7 ore, seara. Intrarea: 1 coroană de persoană. Jumătate din venitul acestei petreceri e menit pentru Internatul de băieți români din Rădăuți”²⁰³.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Rădăuți**, oraș foarte vechi și, până la 1781, reședință episcopală, care, de atunci, s-a strămutat la Cernăuți; se află situat în mijlocul fertilei văi a Sucevei, pe pârâul Fântânel și între Temnic (Toplița) și Sucevița; formează o așezare în masă de săteni. Orașul s-a ridicat grație așe-zării în el a episcopiei Bucovinei și înființării, în apropiere, a mănăstirii Putna. Vechiul târg, la centru, este stăpânit aproape exclusiv de evrei. Orașul, împreună cu satul de primprejur, are o suprafață de 27,62 kmp. Numă-ră peste 13.000 locuitori, din care cei de la periferia rurală a Rădăuțului sunt români gr. or., iar cei din centrul orașului sunt germani, evrei și puțini maghiari și armeni, cu ceva

²⁰³ *Apărarea Națională*, Nr. 25, Anul I, Cernăuți, duminică 30 decembrie stil nou 1906, p. 3

români. Rădăușul este sediul unei prefecturi (capitanat), al unei judecătoria de ocol, perceptorie, având un liceu real și o herghelie împărătească, care posedă moșii de agricultură și cu prăsilă de vite, ce se întind până aproape de hotarul Ungariei (numele generic al Tran-silvaniei, și pe atunci – n. n.). Aci se întâlnesc două șosele principale și trece și linia ferată locală Hadicfalva-Brodina. Administrația hergheliilor, cu direcția moșiilor odinioară episcopoești, sunt în seama statului austriac. Afară de liceu și de școala agronomică inferioară, Rădă-ușul mai are două școli populare, de câte 6 clase, două de câte 4 clase, o casă de economie, precum și o societate de lectură românească, un spital mare, și celelalte oficii ale unui centru districtual. În Rădăuș se află cea mai veche fabrică de hârtie și o fabrică de chibrituri. Cultul este îngrijit de o biserică gr. or., cu hramul „Sfântul Nicolae”, care a fost odată catedrală episcopală. Populațiunea ger-mană se ocupa, până nu de mult, cu industria fabricării trăsurilor de tot felul, pe o scară foarte întinsă, iar cea românească practică, de asemenea, tot felul de industrii casnice. Astăzi, toată această industrie este în descreștere și înlocuită de câteva fabrici. Fabrica cea mai veche a Bucovinei pentru facerea hârtiei, care se aflase într-o vreme aci, a încetat și ea, pe urma negoțului evreiesc, bazat pe import meschin. Orașul face însă acum comerț întins cu produsele câmpului și a animalelor domestice, ce se aduc la zilele de târg, foarte frecventate. De asemenea și prăsila excelentă de cai, propagată de herghelia statului, contribuie la dezvoltarea acestei localități importante. Fabrici mai însemnate sunt cea de bere, cea de tăbăcărie, una de spirt, de pielărie și de cărămizi. În oraș se găsește și o cazarmă model pentru armata teritorială. **Rădăuși, mănăstire**, astăzi biserică

parohială în orașul districtual cu același nume, a fost reîntemeiată odată cu înființarea episcopiei de aci, de către Alexandru cel Bun, la anul 1402, căci se vede dintr-un epitaf, aflător în interiorul bisericii, că pe același loc stătuse deja, înainte vreme, un schit, căruia îi dăruise nepoata lui Lazco Voievod, pe la sfârșitul veacului al 14-a moșia, Coțman. În momentul ocupării Bucovinei de către austrieci, episcopia Rădău-țului cuprindea mai mult de jumătate din vechiul ținut al Sucevei, deci trecea și peste hotarul Bucovinei actuale, precum și ținuturile Rădău-țului și al Cernău-țului. Eparhia a fost păstorită, de la întemeiere și până la ocupațiunea austriacă, de 42 de episcopi. Ultimul, Dositei Cherescul, a cedat stăruințelor guvernului austriac și, desfăcându-se de domeniile episcopiei sale, în schimbul unei salarizări fixe de 6.000 florini pe an, s-a strămutat la Cernău-ți, unde s-a și stabilit noua reședința a eparhiei bucovinene, care s-a transformat, în urmă, în mitropolie, adăugându-i-se și eparhia Dalmației. Biserica episcopală este interesantă prin clădirea sa originală și reprezintă o bazilică veche, fără turnuri și fără bolta în mijloc. În interiorul ei se află șase morminte ctitoricești, cu pietrele și epitafele bine conservate, din care se poate vedea că aci au fost pris-tăviți Bogdan (1370), Lazco (1374), Roman (1392), Ștefan I (1398), Bogdan II (1452) și nepoata amintită mai sus. Pridvorul bisericii a fost făcut mai târziu, și anume de Alexandru Lăpușneanu. Episcopia, cu chinovia ei, poseda, pe lângă moșia Rădău-ți, astăzi domeniu special al statului austriac, cu vestita herghelie de cai, încă moșiile Coțman, Lașchiuca, Suhoverha, Clivodin, Davidești, Cli-vești, Gavri-lești, apoi o crâșmă în târgul

Sucevei și o grădină în târgul Cernăuțului, loc pe care a fost clădită, în urmă, biserică Sfânta Parascheva”²⁰⁴.

1912: Meetingul românilor Bucovineni: „Pe timpul voievodului Alexandru cel Bun, era o episcopie românească la Rădăuți, care a fost ridicată, mai pe urmă, la rangul de mitropolie, tot sub acest voievod. Daniile lui Alexandru cel Bun și ale urmașilor săi și, îndeosebi, cele ale lui Ștefan cel Mare, formează fondul religios, întemeiat de împăratul Iosif al II-lea în 1783. Când a venit Bucovina la Austria, li s-a făgăduit locuitorilor, prin document împărătesc și prin manifeste solemne, că întotdeauna Casa de Austria va păstra status-ul în Bucovina. Pe timpul guvernatorului militar, generalul Enzenberg, țara și poporul nostru s-au bucurat de ocrotire și de multe binefaceri și nu s-a știrbit caracterul românesc („moldovenesc”) al țării, al bisericii și al celorlalte așezăminte culturale. Abia mai târziu, înrădăcinându-se rusneicii la noi în țară, au început a cere drepturi ce nu le-au avut și nici li se cuvin vreodată. Astăzi nu sunt mulțămiiți numai cu ce le-am dat noi, din milă creștinească, ci râvnesc să pună mâna cu puterea și pe cârma bisericii românești. În aceste clipe de grea cumpănă, e datoria fiecărui român bun să-și pună pavăza cea mai puternică, biserica neamului nostru”²⁰⁵.

1914, decembrie 18: „La reîntoarcerea de pe frontal din est, Arhiducele a vizitat orașul Rădăuți. Era ziua de vineri, zi de târg. Intima piață din centrul Rădăuților era plină de o mare de lume. Arhiducele, fermecat de

²⁰⁴ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 177, 178

²⁰⁵ *Românul*, Nr. 65, Anul II, Arad, marți 20 martie (2 aprilie) 1912, pp. 4, 5

această priveliște grandioasă, Și-a schimbat, la moment, programul și a pornit, cu automobilul, încet prin mijlocul mulțimii, admirând zdravenele chipuri și pitorescul costum al mândrului popor care străjuiește mormântul sfânt al Marelui Voivod Ștefan. Mulțimea, cum a prins de veste că frumosul chip de ofițer este însuși Moștenitorul tro-nului și nepotul Împăratului, a izbucnit în entuziaste urări, făcând o grandioasă manifestare patriotică. Arhiducele, adânc mișcat de aceste ovațiuni, care erau cu atât mai înălțătoare, cu cât erau spontane și nepregătite, a mulțăm cu inimă înduioșată, și în ochii lui se vedea strălucind o lacrimă de bucurie. Alteța Sa a vizitat, apoi, biserica vechii episcopii a Rădăuților, unde sunt așezate mormintele Voievozilor care au descălecat în Țara Moldovei. În urmă, Arhiducele a primit în audiență autoritățile și diferitele corporațiuni ale districtului și a trecut în revistă trupele concentrate în Rădăuți”²⁰⁶. „În Rădăuți, primirea ce s-a făcut arhiducelui moștenitor a fost atât de căldu-roasă încât arhiducele a fost mișcat până la lacrimi”²⁰⁷.

1914: Printre evreii rădăuțeni de vază ai anului 1914 se numărau Nathan Harth, Moise Maidanek, judecătorul Friedrich Rachmuth, dr. Leon Luttinger, Nuchem Herschleifer, Samuel Resch, Aron Stein, Moise Beer-Mik, Salomon Weissler, dr. Josef Bierer, dr. Leon Hel-Imann, dr. Kalman Weber, Moise Kranzdorf, Chaim Me-chel, Avraam Rothberg, Berl Lehrer, Jakob Peretz, Samuel Salzberg, Feiwei Dolberg, Kaman Menczer, Uscher

²⁰⁶ *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 279, Anul LXXVII, Brașov, vineri 19 decembrie (1 ianuarie) 1914, p. 1

²⁰⁷ *Libertatea*, Nr. 76, Anul XIII, Orăștie, luni 15/27 decembrie 1914, p. 4

Singer, dr. David Harth, Leiser Kirmayer și Chaim Kupferberg.

1915: „Preotul român Bodnărescu se afla pe drum, în călătorie spre Rădăuți. Rușii opresc sania, se azvârl ca fiarele sălbatice asupra vizitiului și-l somează pe preot să le dea punga. După ce și-au însușit tot ce a avut părintele, i-au adresat mai multe înjurături rusești și l-au tras jos din sanie, lăsându-l în mijlocul drumului. Sania și caii au rămat ca „contribuție de război” în mâinile rușilor”²⁰⁸.

1915: „În după-amiaza zilei de 1 ianuarie 1915, după două lupte, în 31 decembrie, la Storojineț și la Rădăuți, „primele patrule rusești și-au făcut intrarea în Suceava, venind din direcția Hatna și luând drumul spre satele Costâna și Mihoveni. În urma patrulelor, trupele rusești au cantonat în pădurea Costâna”, iar sucevenii și ițcănenii s-au refugiat în Burdujeni”²⁰⁹. „Rușii au ocupat Siretul, care era apărat de vreo 200 de milițieni, pe când poporul credea că, acolo, era concentrată o armată de 20.000 de soldați, și au bombardat Rădăuții, de pe înălțimile de la Frătăuțul Nou (Vulea) și de pe Dealul Crucii (între Hadikfalva, adică Dornești, și Rădăuți). Înaintarea rușilor s-a făcut așa de repede și pe neașteptate, încât aproape toate autoritățile au fost surprinse. Elevii școlilor primare și secundare erau în sălile de curs, când cazacii și-au făcut apariția în oraș. / Punând stăpânire pe oraș, cazacii, în primul moment, s-au dedat la prădăciuni, de pe urma cărora au avut de suferit câteva persoane. Prădăciunile au fost curmate pe loc și liniștea restabilită. / De Crăciun, cazacii au organizat o petrecere, în casele lui Fuchs (Leo Fuchs, inginer constructor, pe atunci primar al

²⁰⁸ *Unirea*, Nr. 66, Anul XXV, Blaj, sâmbătă 3 iulie 1915, pp. 2, 3

²⁰⁹ *Adevărul*, 27, nr. 9980 din 22 decembrie 1914, p. 2

Sucevei, care fugise în Burdujeni – n.n.), la care au participat și câțiva funcționari din Burdujeni, pe care curiozitatea îi adusese la Suceava. S-a toastat pentru țar și rege și s-au tras focuri de pușcă în tavan, așa că tot tavanul a rămas găurit. / După ce s-a așezat o mică garnizoană, cu un comandant, care e un căpitan, grosul armatei s-a îndreptat spre munți, peste Marginea, Solca. Numai prin Rădăuți au trecut, în primele zile ale ocupației, 20.000 soldați și vreo 40 tunuri. / Trupele care operaseră în regiunea Siretului și o parte din cele de la Rădăuți s-au îndreptat, apoi, spre Suceava. Trupele aus-triece trebuiau să le reziste pe o linie de apărare, care se întindea de la satul Grănicești, peste localitatea numită Brahoiaia, spre Mitocul Rădăuțului. Pe această linie, care închidea drumul de la Siret și de la Rădăuți, erau aruncate tranșee. Dar împotrivirea a fost scurtă: trupele austriece s-au retras spre Ițcani, unde un grup de 40 de oameni primi ordin, de la colonelul Fischer, să se opună; rezistență inutilă. / Retragera acestor trupe spre Suceava, între ei și legionarii români, și halul în care se aflau au provocat mila și compătimirea tuturor celor care i-au văzut. / Rușii, ajungând la Hatna (Dărmănești – n.n.), n-au continuat drumul spre Ițcani, ci au trecut apa Sucevei, la Rădăuți, unde au surprins un tren austriac, care, în cea mai mare liniște, își urma calea spre munți”²¹⁰. / „Urmăriți îndeaproape de austrieci, rușii au mai avut de sângerat pe pământul Bucovinei, și 26 ianuarie (8 februarie nou – n.n.), după orele 11, când au avut loc încăierări, „pe străzile orașului Rădăuți, între o avangardă austriacă de vreo sută de soldați, care au făcut o recunoaștere, și o sută cincizeci de cazaci, care erau în retragere și mai întâr-ziaseră în

²¹⁰ *Adevărul*, 28, nr. 9994, 8 ianuarie 1915, p. 3

Rădăuți. Au căzut morți mulți din ambele părți, fiind răniți, cu această ocazie, și doisprezece trecători”. / Simultan cu încăierarea de la Rădăuți, „avangărzile aus-tro-ungare au intrat, în entuziasmul indescriptibil al populației, în Suceava. La două, după-amiază, a sosit grosul trupelor, care au fost primite cu ovații de populația civilă. Soldații au fost îmbrățișați pe stradă. Rușii s-au retras cu totul spre Cernăuți. Orașele Câmpulung, Gura Humorului și Suceava sunt, iar, cu totul în posesia tru-pelor austro-ungare. / Călătorii sosiți, după-amiază, din Cernăuți comunică că guvernatorul rus al Bucovinei, Evreinow, a părăsit, împreună cu întregul său stat major și cu întreaga garnizoană, Cernăuții, îndreptându-se spre Novoselița”²¹¹. / Între timp, adică în 10 iunie, „a fost promovat, în aula Universității din Viena, dl Calistrat Șotropa, profesor la Liceul din Rădăuți, în doctor în filosofie”, iar „Directorul Căilor Ferate Române, dl Cottescu, a vestit Centrala (băncilor sătești – n.n.) că trenuri special încărcate cu porumb vor intra în gara Burdujeni, în răstimpurile hotărâte, iar Președintele Țării, contele Meran, a pus la dispoziția Centralei, zilnic, 10 vagoane, pentru îngrijirea transportului”. Contrabanda guvernului Ionel Brăteanu continua cu folos, iar deputatul George Sârbu, slujitor al altarului, de profesie, se năpus-tea cu cădelnița austriacismului asupra refugiaților buco-vineni din România, care, în fond, duceau o politică națională unionistă. După război, nu cei care au sângerat pentru Întregirea Neamului aveau să se bucure de onoruri, ci antiunionistul George Sârbu, căruia i se va da pe mână Fondul Religionar. Dovadă că niciodată nu e bine să mori

²¹¹ *Pester Lloyd*, apud *Adevărul*, 28, nr. 10015, 29 ianuarie 1915, p. 3

pentru patrie, ci doar să te folosești de ea pentru a trăi ca în rai.

1915: Sub stăpânirea rusească, în Rădăuți. „În orașul Rădăuți parcă nici n-ar fi fost rușii. Nu se vede nici o urmă de devastare. Străzile largi, curate, sunt împodo-bite cu aceleași edificii frumoase, întregi. Faptul acesta, după cum m-am informat e a se mulțami bărbaților din fruntea orașului. Tactul acestora a cruțat întregi viața și bunurile rădăuțenilor. Despre dominația rusească din Rădăuți îmi povestește, pe scurt, primarul. dl Dr. Hirtz. / „Abia în 29 decembrie, povestește primarul, am aflat că trupete noastre bat în retragere. În 30 decembrie, se puteau auzi deja bubuiturile de tun. Tumultul înfricoșător se apropia tot mai mult. Pe la amiază se auzeau bine și pocnetele de puști. Pe la ora 1, după-amiază, primesc ști-rea că rușii, care se apropiau, împușcând mereu, au și intrat în suburbiile de la periferie. Peste un sfert de ceas, o sotnie de cazaci era pe piața de dinaintea primăriei. Plec spre ofițerul sotniei, care îmi și grăiește îndată: „Tu ești primar?” / „Da” / „Privește, pe partea asta intră acolo-nelul în oraș; ai face mai bine să mergi să-l întâmpini”. / La aceasta eu, continuă primarul, am trimis un călăreț, cu steag alb, înaintea colonelului, pe urmă am plecat îndată, cu trăsura, ca să-l întâmpin și eu. Pe colonel l-am aflat în fruntea unei trupe mai mari. I-am spus că-i predau orașul cu intențiuni pașnice și l-am rugat să cruțe viața și avutul locuitorilor, luându-i sub scutul său. / „De ce vii așa târ-ziu?”, mă întrebă colonelul, pe un ton mai mult bine-voitor, decât amenințător. / „Cum înțelegeți aceasta, dom-nule colonel?”, îi replicai eu. / „Doar ai putut auzi și tu”, răspunde colonelul, bubuitul tunurilor în apropierea orașului. / „N-am știut, domnule colonel, că semnalul acela îmi suna mie; ar fi fost mai bine dacă ați fi

trimis un parlamentar”. / „Toate bune, continuă colonelul. Comandantul șef, generalul Leontiew, intră pe cealaltă parte în oraș. Și acum ieși-i repede întru întâmpinare!”. / Când am ajuns în oraș, istorisește mai departe primarul, piața uriașă de dinaintea primăriei era plină de tunuri, de care de tren și de miliție. Acolo l-am aflat și pe general, în care am văzut îndată un om cu intenții deosebit de bune. După ce i-am predat și lui orașul, a urmat, între noi următorul dialog: / „Unde să-mi așez oamenii?”, întrebă generalul. / „Câți sunt?”. / „Patru mii”. / „Mă voi îngriji eu de încartiruirea lor, de vreme ce în Rădăuți avem o cazarmă spațioasă”. / „Avem, apoi, și o mie de cai”. / „Lucrul e în regulă”. / „Vă veți îngriji și de providerea noastră cu hrană?”, întrebă mai departe generalul. / „Mă voi îngriji”. / „Bine, zise generalul. Acum să-mi arătați o cafenea. Peste o jumătate de oră să veniți și dumneavoastră acolo”. / În cafenea, apoi, mă întreabă generalul: / „Unde e, acum, armata dumneavoastră?”. / „Nu știu. A părăsit orașul”. / „În Rădăuți nu sunt soldați?”. / „Nu”. / „Și cetățenii?”... / „Pentru aceia iau garanță...”. / „Aveți grijă, zise colonelul, noi plătim totul cu bani gata, dar dacă cineva ar cuteza să atenteze la viața soldaților mei, pe acela voi porunci imediat să-l spânzure, iar orașul îl vom bombarda”. / Generalul a plecat, apoi, din oraș, unde se reîntorcea numai din când în când. Comandant militar al Rădăuților a fost numit un colonel, care nu era nici pe departe așa de complezent ca generalul. Dacă primarul i se plângea în contra vreunui soldat, care făcea abuzuri, colonelul se răstrea la dânsul, strigându-i pe un ton brutal: / „Du lügst, Krieg ist Krieg!” (Minți! Războiul e război și gata!). / Primarul s-a plâns, apoi, generalului, din cauza grobianităților colonelului. Generalul a și făcut îndată

dreptate. L-a trimes pe colonel la front, numind în locu-i alt comandant. / Primarul se îngrijea energic ca să nu li se facă neajunsuri locuitorilor. Pe de o parte, trebuia să caute să împăciuiască întruna armata invadatoare, iar pe de alta trebuia să-i domolească pe cetățenii păgubiți, punându-le mereu în vedere să-și suporte soarta grea în liniște. Căci n-a trecut furtuna rusească nici peste Rădăuți, fără jafuri, furturi, pustiiri de mobile etc. / „De ce s-au refugiat locuitorii dinaintea noastră?”, întreabă, într-un rând, noul comandant. / „Pentru că s-au temut că vor fi jefuiți și duși în Rusia ca ostateci”. / Colonelul începu să râdă: / „Doar nu vom umplea întreaga Rusia de ostateci. Apoi noi ne luptăm doară cu soldații, și nu cu civili”. / De altminteri, colonelul i-a poruncit primarului ca să pună să se spargă toate ușile prăvăliilor încuiate ale celor refugiați. Să se vândă apoi toate mărfurile din ele, iar banii să se dea săracilor. Primarul însă n-a executat porunca colonelului-comandant. / În jurul orașului, în districtul lipovean, locuiesc malorușii. Aceștia sunt oameni cu stare și, de aceea, guvernul n-a acordat ajutor familiilor celor mobilizați dintre ei. Comandantul rusesc îl întreabă pe primar că de ce femeile malorușilor nu capătă ajutor? Primarul, fără nici o vorbă, trimite fiecărei femei din acest district câte 5 coroane. / De altcum, fiecare locuitor din cele două sate din districtul lipovean a fost expedit în Ungaria. Păcatul, pe care l-ar săvârși: trădarea de patrie. / În fine, în 5 februarie, se răspândi știrea că rușii se retrag. Și, într-adevăr, nu peste mult începură a roi pe toate străzile care duceau din Rădăuți. Armata rusească părăsea orașul cu o grabă febrilă. / Nu mult după aceea, însă, spre marea noastră surprindere, locul armatei din Rusia europeană îl luă turcomanii din Asia. Ofițerii acestora erau însă toți

polonezi. Căci aristocrația poloneză, din ură față de ruși, își face miliția la regimentele asiatice, numai ca să nu servească la un loc cu rușii. / Turcomanii s-au purtat, de altcum, destul de bine. Numai în căutarea femeilor îl făceau și pe dracul în patru... / Au plecat, apoi, și turcomanii. Se răspândise știrea că trupele noastre se apropie cu iuțea de fulger”²¹².

1915: Corpul didactic al Gimnaziului româno-german i. r. din Rădăuți organizase, pentru 18 august, ora 11, „serbarea patriotică „Țintuirea Buzduganului”, în sala festivă a Casei Germane, din incidentul zilei natale a prea Înălțatului nostru Împărat Francisc I”. Cuvântul de deschidere a fost ținut de directorul gimnaziului, Leonida Bodnarescul, elevul Ilie Păscariu a recitat poezia „În spital”, de George Coșbuc, iar corul gimnazial, dirijat de Tiron, a cântat „Pe-al nostru steag”, de Ciprian Porumbescu, și „Wacht au der Donau”, iar elevii Traian de Volcinschi și Traian Cârstea au recitat „Im Feldspital zu Verona”, de Hermann von Gilm, și, respectiv, „Ura, ura, Austria!”, de Vasile cav. de Kalmuțchi.

1915: S-a născut, la Rădăuți, în 15 februarie 1857, din rădăcini horodnicene, primind numele de botez Emanuel. Era fiul învățătorului Vasile Zub, care, din motive rămase necunoscute și care nici nu prea contează, și-a schimbat numele din Zub în Grigorovici. A urmat studii universitare la Cernăuți, unde l-a cunoscut pe Ciprian Porumbescu, iar în 1879, când deja stăpânește șapte limbi (germană, ucraineană, polonă, rusă, cehă, franceză și engleză), pleacă într-o lungă călătorie, prin Transilvania, spre Italia, la întoarcere stabilindu-se în Regatul Români-

²¹² *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 45, Anul LXXVIII, Brașov, vineri 27 februarie (12 martie) 1915, p. 3

ei, unde va și primi cetățenia de român, dar abia în 1893. S-a stabilit la Iași, după o scurtă perioadă pășcăneană, ca angajat al companiei polone care construisese și administra calea ferată Iași-Burdujeni, companie care patrona și școala profesională din Pașcani. / La Iași, Grigorovitza l-a cunoscut pe Eminescu, cu care n-a putut lega o prietenie durabilă, datorită firilor deosebite, dar din opera căruia va traduce în limba germană, și își continuă studiile universitare, munca și studiul însemnând două dintre reperele importante ale vieții sale. / „Ambițios, Grigorovitza nu se mulțumește numai cu elogiurile certificate de absolvire a cursurilor universităților din Cernăuți și din Iași, și-și susține, la Berna, în Elveția, examenul de bacalaureat clasic, pe care-l absolvă la 30 iulie 1891... Universităților din Cernăuți, Iași, Berna și București, Grigorovitza ține să le-o adauge și pe cea din Berlin. Obținând funcția de interpret la legația română, frecventează, aici, pe cheltuală proprie, în perioada aprilie 1898 – martie 1901, timp de șase semestre, mai ales cursurile de filologie germană veche și modernă... Erich Schmidt va fi acela care îl va sprijini și în pregătirea tezei de doctorat (al doilea doctorat), pe care-l va susține la 20 martie 1901, „având treniul academic“, cu lucrarea „Die Quellen von Cl. Brentanos „Grundung der Stadt Prag“. Este primul român care obține titlul de doctor în filologie germană”²¹³. / Aflat la Berlin, Grigorovitza, „compatriotul nostru atât de rodnic pe terenul științific-literar“, a publicat, pe lângă „o serie de scrieri germaniste“, și un prim volum „de traduceri germane metrice din poeziile poetului român Mihai Eminescu“, acele „admirabile traduceri din Eminescu“ fiind „scoase (și) în a doua ediție la Berlin“, peste un

²¹³ Teodorescu, pp. 20-22

deceniu, când, în paralel, „dl Grigorovitza ne aduce și o serie de publicațiuni noi și interesante, în special prin faptul că se ocupă de o ramură necultivată încă aci, în țară (în Regatul României – n.r.), și anume de filologia germană“. / Activitatea publicistică, literară și științifică susținută de Grigorovitza în Germania l-a obligat pe L. Bachelin, bibliotecarul regal al României, să susțină, în „L’Independence romaine“ și în „Noua Revistă Română“, că „n-a fost nicidecum zadarnică stăruința cu care persista statul român și Augustul ei Suveran de a trimite tineri talentați în străinătate pentru a se perfecționa în diferite ramuri de știință și artă, căci iată-ne înzestrați azi cu specialiști de toate ramurile învățământului superior, încât încetul ne putem încerca prin zborul propriu a produce ceea ce eram deprinși a lua, până ieri, alaltăieri, de la străini. În această categorie de rezultate îmbucurătoare trebuie să socotim și aceste scrieri recente ale dlui Grigorovitza. Și dânsul s-a exilat, timp de mai mulți ani, în străinătate, pentru a se perfecționa în studiul limbilor germanice, mergând – ce-i drept, fără bursă, ci mai mult pe cheltuiala sa proprie – la Berlin, unde a obținut, precum se știe, ca prim Român, titlul de doctor în filologia germanică“. / Ne-a încredințat „Huțanii Carpaților” (1902), „Chipuri și graiuri din Bucovina“ (1905), „De la hotare, istorii moldovenești” (1905), Povești răzlețe“ (1907), „Schitul Cerebucului, povestire din trecutul Moldovii“ (1908), „Dicționarul geografic al Bucovinei” (1908), „Piatra muierii“ (1909), „Negru Vodă“ (1909), „Cum a fost odată“ (1911), „Amintiri și schițe“ (1912), scrieri filologice, dicționare germane și rusești și două traduceri a operei lui Eminescu în germană. / Despre moartea lui Em. Grigorovitza scrie, preluând un material

din „Universul” din 23 decembrie 1915, și gazeta suceveană „Viața Nouă” (IV, nr. 170-171, p. 4): // „Cunoscutul literat și profesor de limba germană pe la diferite școli secundare și superioare și-a pus capăt zilelor, ieri, la bodega „Mircea”, din Bulevardul Acade-miei, în următoarele împrejurări: / Pe la oarele 5 d. a., când nu erau decât câțiva consumatori în prăvălie, a intrat Grigorovitza, foarte preocupat, s-a îndreptat spre masa din fund, unde era mai întunec, și a cerut chelnărului două hârtii și două plicuri de scrisori. În prada unei agitațiuni neobișnuite, Grigorovitza, după ce a scris scrie-sorile, profitând de un moment, când nu se afla nimeni în apropierea sa, decât un chelner, întors cu spatele, a scos din buzunar un revolver, și-a vârât țeava în gură și a tras. / Chelnărul s-a întors înspăimântat, crezând că s-a tras în el. În acel moment, a văzut pe Grigorovitza căzând jos, de pe scaun, și rostogolindu-se, apoi, cu fața în sus. Capul, plin de sânge, îi era zdrobit. Glonțul pătrunsese prin gură și ieșise, făcând o rană groaznică, prin creștetul capului. Moartea i-a fost aproape fulgerătoare. / Cel dintâi a sosit la locul nenorocirii fiul defunctului. După ce s-a mai liniștit, întrebat dacă știe ceva asupra cauzelor sinuciderii, a declarat că actul acesta a fost o surpriză dureroasă, dar că știe că, în ultimul timp, tatăl său se afla în încurcături financiare. / Grigorovitza era bucovinean; originar din Strojineț (din Rădăuți, născut în 15.02.1857, mort la București, în 06.12.1915 – n.n.). / După terminarea Școlii normale din Cernăuți (în realitate, Universitatea – n.n.), s-a dedicat carierei de institutor; însă dorul de carte și de dezvoltare, împerecheat cu o energie de fier și cu o minte ageră, l-au îndemnat, în scurtă vreme, să-și părăsească țara, spre a-și continua studiile, pe la universitățile din afară. // Despre petrecerea și activitatea

sa în România, scrie „Viitorul”: / Când Em. Grigorovitz a părăsit Bucovina, a venit întâi la Iași, unde s-a stabilit și unde a fost profesor la „Școala fiilor de militari”, actualmente „Lice-ul militar”. De la Iași, Grigorovitz a trecut profesor la București, unde a rămas tot timpul. / În afară de lucrările sale literare și istorice, în mare parte consacrate vieții și mediului românesc din Bucovina, nu trebuie să uităm că Grigorovitz, care a predat limba rusă Regelui Ferdinand, este autorul celor două mari dicționare româno-rus și ruso-român, care, la 1901, au fost tipărite pe seama mi-nisterului de instrucție. / În afară de acestea, Grigorovitz a mai scris o serie de amintiri, impresii, schițe, romane, pe care le-a întrunit în volumele: „Chipuri și graiuri din Bucovina” și „De la hotare”, câteva povestiri istorice, ca „Schitul Cerebucului” și „Piatra Muierii”, mai toate consacrate Bucovinei. / Dragostea lui Grigorovitz pentru acest ținut românesc, în care s-a născut, apare din aceste scrieri, ca și din monografia Bucovinei, cuprinsă în vo-lumul „Cum a fost odată”, în care descrie capitala Bucovinei, târgul Rădăușului, și văile Siretului și ale Prutului. Cu frumoase însușiri stilistice și cu darul de observator isteț, Grigorovitz a scris aceasta monografie în așa fel, că ea are și o valoare literară de netăgăduit. / Descriind Cernăușul vechi, în care a copilărit, Grigorovitz povestește unele reminiscențe de pe vremea marelui dascăl bucovinean Aron Pumnul, care, între elevi, a avut și pe M. Eminescu. / Defunctul Grigorovitz a cunoscut personal și pe genialul nostru poet, despre care povestește, în „Cum a fost odată”, următoarele: // „Tot așa mi-a fost dat să-l văd pe neuitatul Eminescu, ca școlar, la Cernăuți, și îmi pare cu atât mai rău de asta, fiindcă el singur a fost acela care mi-a povestit în urmă – când ne împrietenisem,

la Iași – multe și mărunte din viața lui de gimnaziast, prin anii 1863/64. Câte întâmplări hazlii nu am aflat de la bietul Mihai! / Mai ales, anul 1864, când, cu venirea trupei Fany Tardini la Cernăuți, care înnebunise pe băieții noștri, a fost un val-vârtej întreg de năzdrăvănii. Că a luat și Eminescu lumea în cap și a plecat din Cernăuți, nu se știe când și cum. Avusese el profesor pe neuitatul Neu-bauer, pe acela care mi-a aprins mie, ca și lui, dragostea pătimașă pentru scrierile lui Schiller. / Eminescu știa spune bucăți întregi de ale acestui poet, pe de rost, și, când a văzut, la Iași că tradusesem în nemțește „Stejarul din Borzești”, al lui N. Gane, era nebun de bucurie! / Au urmat, apoi, traduceri ale câtorva din poeziile proprii ale lui Mihai, care ne-au legat prieteni pe vecie și – cu durere o spun – îl făceam, uneori, să se întrecă cu firea, încât înțelesesem, în urmă, că, în dosul acestor înduioșări, se ascundea și suferința”²¹⁴.

1916: În intenția declarată, de a petrece anul nou pe stil vechi în Cernăuți, rușii avansau pas cu pas, igno-rând parcă urgia „de gloanțe și mitralii”, trase asupra lor. Austriecii își întăriseră forțele, cu trupe venite din Serbia și încercau să reziste, ca de obicei, pe aliniamentul pădurii Rarancea. Populația civilă a Cernăuților primise ordin să evacueze orașul și, în vreme ce autoritățile militare s-au repositionat la Vatra Dornei, mulțimile pribegeau spre Hliboca, Siret și Rădăuți²¹⁵. Cea mai sângeroasă zi pare să fi fost cea de 11 ianuarie, când, încă din zori, „de la Boian, în sus, se desfășoară între beligeranți lupte gigantice, lupte de exterminare, ale căror rezultate sunt de-zastroase”. Austriecii înconjuraseră Cernăuții cu tranșee, fortificații „și centuri de garduri construite din sârmă electrică” (toate

²¹⁴ *Viață Nouă*, IV, nr. 170-171 din 26 decembrie n. 1915, p. 4

²¹⁵ *Adevărul*, 28, nr. 10345, 29 decembrie 1915, pp. 2, 3

concepute de colonelul Daniil Pop, ro-mân din Apuseni, dar revendicat și de unguri pentru pricepere), prin care rușii nu puteau răzbate²¹⁶.

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Fruntașul **Toader Ciuc**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Vasile Marinceac**, Rădăuți, Regimentul 22, mort; Corporalul **Artemie Nichiforiuc**, Rădăuți, Regimentul 22, mort”²¹⁷; „Infanteristul **Dumitru Hâncu**, Rădăuți, Regimentul 22 Infanterie, rănit; Infanteristul **Pentelei Palței**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit”²¹⁸; „Infanteristul **Petru Simota**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Vasile Sucevan**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit; Rezervistul **Ion Tofanel**, Rădăuți, Regimentul 22, mort; Infanteristul **Vicor Tudosa**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Ion Zolinschi**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit”²¹⁹; „Infanteristul **Gavril Postolachi**, Rădăuți, Regimentul 80, rănit”²²⁰; „Infanteristul **Constantin Halus**, Rădăuți, Regimentul 22, prizonier”²²¹; „Sergentul **George Colibaba**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Simion Dornean**, Rădăuți, Regimentul 22, rănit”²²²; „La propunerea doamnei **Eli-saveta Crețu**, din **Rădăuți**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Nicolai a lui Tanasi Crețu**. Doamna Elisaveta Crețu susține că soțul ei,

²¹⁶ *Adevărul*, 28, nr. 10347, 31 decembrie 1915, p. 4

²¹⁷ *Viața Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

²¹⁸ *Viața Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915

²¹⁹ *Viața Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

²²⁰ *Viața Nouă*, IV, nr. 165 din 31 octombrie n. 1915, p. 2 -

Supliment

²²¹ *Viața Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

²²² *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

Nicolai a lui Tanasi Crețu, a murit”²²³; „**Karl Straub**, din **Rădăuți**, a participat la război și ar fi murit ca prizonier în Italia, în anul 1919, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndru-mează, la cererea soției sale, Antonia Straub, procedura pentru declararea morții celui dispărut”²²⁴; „**Petre a lui Nicolai Klecok**, din **Rădăuți**, a participat la război și ar fi murit, în anul 1919, într-un spital în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndru-mează, la cererea soției sale, Amalia a lui Petre Klecok, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Sam-son Rotar**, din **Rădăuți**, a participat la război și ar fi picat, în anul 1915/1916, în Carpați, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea fratelui său, Isidor Rotar, procedura pentru declara-rearea morții celui dispărut”²²⁵; „**Dumitru a lui Todor Hâncu**, din **Rădăuți**, a participat la război și ar fi picat, în anul 1914, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Ana a lui Dumitru Hâncu, procedura pentru declararea morții celui dispărut”²²⁶.

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităților judecătorești. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autoritățile judecătorești din Bucu-

²²³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuți în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

²²⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

²²⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuți 3 februarie nou 1921, pp. 28-33

²²⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuți 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

vina, următoarele persoane²²⁷: **La judecătoria Rădăuți**: / **Hilsenrad Simeon**, judecător de district cu rangul VIII; / **Kessler Karl Herman**, judecător de district cu rangul VIII; / **Antschl Heinrich**, judecător de district cu rangul VIII; / **Paul Adalbert**, judecător de district cu rangul VIII; / **Rachut Friedrich**, judecător de district cu rangul VIII; / **Strominger Solomon**, judecător de district cu rangul VIII; **Hopp Waldemar**, judecător de district cu rangul VIII; / **Markewicz Anton**, judecător cu rangul IX; **Tepperberg Bernard Oton Enric**, judecător cu rangul IX. // Numiri, începând de la 1 septembrie 1919: **Dr. Cercavski-Ielita Eutimie**, judecător la judecătoria Rădă-uți, judecător de district cu rangul VIII.

1919: „Firm. 29/19/Gen. II 39. În registrul însoțirilor, s-au introdus, la 7 august, privitor la însoțirea „Însoțire de păstrare și credit pentru **Rădăuți**”, următoarele schimbări: directorul Auftemi Larionescu, vicedirectorul Christofor Macovei și membru în direcțiune George Bejan șterși; directorul George Popadiuc, vicedirectorul Teodor Simionovici și membrii în direcțiune Vasile a lui Grigori Rotar și Victor Halus introduși / Tribunalul Suceava, secția II / în 7 august 1919”²²⁸. / „În registrul însoțirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la însoțirea „Însoțirea de economie și credit pentru locuitorii germani din orașul **Rădăuți**” (Spar-und Darlehens-kassenverein für die deutschen Einwohner der Stadt Rădăuți), următoarele schimbări: membrii în direcțiune Iosef Kirlus, Rudolf Wilke și Mathias Bocz șterși; mem-

²²⁷ *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuți, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

²²⁸ *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuți, în 30 Septembrie nou, Fascicula 68, pp. 5 și următoarele

brii în direcțiune Rudolf Seibel, Heinrich Emmovicz și Johann Jakob și vice-directorul Martin Anderl introduși”²²⁹.

1919: Comisiunea agrară de ocol Rădăuți: Președinte: **Anton Șesan**, consilier de tribunal și șef al ocolului judecătoresc Rădăuți; / Loctiitor: **Constantin Nastasi**, consilier de tribunal Rădăuți; / Reprezentant al Administrației: **Ilie Maceiovski**, consilier superior de administrație, Rădăuți; / Loctiitor: **Ilie Stoleriu**, comisar, Rădăuți; / Reprezentant al Băncii regionale: **Chiriac Cârstean**, învățător superior Frătăuții vechi; / Loctiitor: **Vasile Mironovici**, paroh, Burla; / Expert agricol: **Vasile Strătescu**, consilier agricol, Rădăuți; / Loctiitor: **Aurelian Voronca**, director al Școlii agronomice Rădăuți; / Reprezentant al proprietarilor expropriați: **Valerian Mironovici**, consilier silvic Voivodeasa; / Loctiitor: **Aurel Isopescu**, maestru silvic, Vicovul de sus; / Inginer hotarnic: **Emil Herold**, inginer civil, Rădăuți; / Loctiitor: **Carol Hlavin**, inginer hotarnic civil, Rădăuți; / Reprezentanți ai țăranilor: **Eugen Sucevan**, agricultor, Rădăuți; **Petrea Corfus**, agricultor, Frătăuții vechi; / Loctiitori: **Petrea Pitic**, agricultor Straja; **Simon Popescul**, agricultor, Rădăuți²³⁰.

1919: Din deciziunea ministerială nr. 1593/1919, semnată, în numele lui Ion Nistor, de Iorgu Toma, erau numiți în „Comisiunea de apel pentru evaluarea taxei de

²²⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuți 30 septembrie nou 1919, p. 5

²³⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

cărșmărit”²³¹ pe anul în curs, se pot afla numele celor mai vestiți cârciumari ai Bucovinei. În districtul Rădăuților, cel mai vrednic ținut de strașnici băutori, la care caută cu admirație chiar și Europa zilei de astăzi, cârciumarii se aflau sub aurele luminoase ale liderilor cu nume, precum **Heinrich Voise** și **Benjamin Klein**, negociatori de prețuri flexibile fiind Carol Neunteufel, comisarul gărzii financiare Ștefan Jamnicki, Hermann Krassler, administratorul de percepție Hugo Rezniczek și profesorul Mihai Vicol.

1920: „Deciziunea de expropriere Nr. 421/2. Deciziunea comisiei agrare de ocol Rădăuți, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. Nr.299, **Rădăuți**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 250 ha 53 a 79 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”²³².

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate, Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie 1922, sub președinția domnului Director general delegat al învățământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b**). în calitate de învățători definitivi și învățătoare definitive: **Eugenia Cazacu** și **Eleonora Vlad** la Rădăuți – școala de fete, str. Dr. I. Flondor; **Claudia Nastasi**, învățătoare definitivă în Rădăuți, se transferă în circumscripția orașului Cernăuți”²³³.

²³¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuți, în 3 octombrie nou 1919, pp. 1-3

²³² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

²³³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

1924: „Din depărtare, vechiul sat al lui Radomir, Rădăuții de astăzi – în primele timpuri, poate vreo reședință domnească – se întinde ca o apă pătată, întinsă, scânteietoare. În liniștea șesului Sucevei, drept și neted până la munți, care conturează pe orizont dungi vinete, orașul adaugă o culoare plăcută monotoniei ogoarelor și câmpiilor verzi, printre care foesc ca fluturii muncitorii, țărani și țărance în cămăși albe și bonde cu flori negre. Clădirile nu par mari, vreo două-trei coșuri de fabrică, cam tot atâtea turnuri de biserică și, încolo, lanțul de acoperișuri, aci mai strâns, aci mai răsfirat, cu tablă spălăcită sau cu țigla roșie ca ardeul. Clădirea cea mai mare, mai maiestuoasă, mai trufașă, e sinagoga” (Aurel I. Gheorghiu). „Rădăuții sunt un oraș de „domni și de opincari”, fiecare cu bucuriile și îndeletnicirile lor” (Dragoș Vicol). „Duminică, 12 Octombrie 1924, în orașul Rădăuți are loc sfințirea noii Case Naționale și deschiderea, în mod solemn, a noului târg. La aceste serbări participă dl ministru I. Nistor”²³⁴.

1927: „Duminica trecută, s-a întrunit la Rădăuți (Bucovina) congresul extraordinar al Partidului Național Țărănesc din acest județ, la care au participat, pe lângă numeroși delegați de la sate, președintele partidului național țărănesc din Bucovina și Hotin, dl prof. Sauciuc Să-veanu și deputatul de Rădăuți Pompiliu Ioanițescu. Acest din urmă și-a ținut, cu acest prilej, darea de seamă a activității sale parlamentare, făcând și un lung expozeu a situației politice interne, în legătură cu recente evenimente”²³⁵.

²³⁴ CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuți 1925, p. 171

²³⁵ *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 91, Anul XC-lea, Brașov, duminică 4 septembrie 1927, p. 2

1927: „Duminică, 23 Octombrie 1927, s-a săvârșit sfințirea solemnă a fundamentului Catedralei din Rădăuți, în prezența IPSS Mitropolitul Bucovinei Nectarie și a domnului ministru al lucrărilor publice Ion I. Nistor”²³⁶. Economia rădăuțeană a fost puternic impulsionată de evrei, fabrica de bere fiind făcută de Salomon Rudich, fabrica de băuturi spirtoase de Leon Rudich, o fabricuță de nasturi, de frații Kern, fabricuțele de cherestea fiind ale evreilor Plank, Samuel Harth, Schapira și Katz, Birkenfeld. Evreul rădăuțean Friedrich Fisher construisese o fabrică de sticlă și de ciment la Putna, iar Samuel Goldschläger și copiii făcuse o fabrică de lumânări și de săpun în Rădăuți. O fabrică de încălțăminte aparținea lui Joel Schurberg, Berl Drach avea un atelier de pielărie, în vreme ce atelierele de pălării aparțineau lui David Weber și lui Mendel Harnik & Mathias Mayer. Printre micii industriași rădăuțeni se mai numărau și evreii Nathan Korn, Mendel, Eisik Pressner, Chaim Mechel, Hermann Feiger, frații Schüller. Jacob Rosenblatt avea o mică uzină metalurgică, iar inginerii Kinsbrunner și Fleminger, o fabrică de baterii, aflată la concurență cu fabrica de baterie „Vega” a firmei Nahman Guttman & Berl Josler.

1930, iulie 10: „Un grup de 300 țărani din Bosancea au rupt cordonul principal, lovind pe locotenentul de jandarmi. Acesta a fost începutul. Imediat, masele de săteni au invadat orașul, provocând o panică nespusă. Erau până la 3-4 mii de oameni, care au năvălit în piață și în străzile principale, așteptând pe colonelul Niculcea, ca să deschidă întrunirea. Când au aflat că acesta nu va veni, căci este arestat, oamenii s-au dus la prefectură și au sfârâmat ușile, pentru a pătrunde înăuntru. Dar

²³⁶ CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuți 1928, p. 139

Niculcea fusese arestat la Rădăuți și transportat la Cernăuți, astfel că țărani au rămas dezamăgiți. La prefectură se aflau domnii Pihal, subinspector de siguranță din Cernăuți, Tudoraș, prefectul județului Suceava, și procurorul. Dar n-au putut liniști pe țărani... / Dl secretar general al directoratului din Cernăuți va pleca, astăzi, la Rădăuți, pentru același scop; Mai multe detașamente de jandarmi, sub conducerea domnului colonel Bendescu, vor pleca la Suceava și la Rădăuți, pentru a sta la dispoziția autorităților; De asemenea, s-a intervenit la ministerul armatei pentru a trimite orice număr de trupe necesare menținerii ordinii”²³⁷.

1935: „Bucovina a fost, în săptămâna dintre 6 și 13 octombrie 1935, ținta privirilor țării noastre întregi. Plaiurile călcate de vitejii noștri voievozi moldoveni și pământul acoperit cu atâta urme ale gloriosului nostru trecut au servit, anul acesta, ca loc de examen (e vorba despre manevrele militare – n. n.) pentru cei chemați să apere hotarele României întregite. **Urmașul marelui Ștefan, M.S. Regele Carol al II-lea**, a supravegheat punerea la încercare a vredniciei colaboratorilor din plă-ieși pe înseși vechile lor ținuturi. Bucovina a trăit o săptămână de supremă înălțare sufletească, de totală re-întinerire a sângelui vechi moldovean, sub privirile stăpânului de azi al neamului, care a patronat puternica încordare a puterilor ei, într-o rară complexitate de mani-festări: militare, economice, culturale și religioase... / Duminică, 13 Octombrie 1935, a avut loc la Rădăuți defilarea trupelor care au participat la manevre, iar după amiază Serbarea de la Putna, unde, din dărnicia regală, s-a refăcut mormântul lui Ștefan, s-a dezvelit din nou mo-numentul, ridicat de

²³⁷ *Adevărul*, anul 43, nr. 14276, sâmbătă 12 iulie 1930, p. 4

Cercul studențesc „Arboroasa”, lui Mihai Eminescu și s-a sfințit clopotul „Buga”, **copia celui vechi**, care, fiind puțin deteriorat, a fost trecut la muzeu... / Cu ocazia vizitei sale în Bucovina, M.S. Regele a mai vizitat o expoziție zootehnică, organizată la Rădăuți, precum și, tot aici, muzeul etnografic, datorat doamnei și domnului **Ioneț**. Pentru meritele cu adevărat mari ale acestor doi demni români, M.S. Regele i-a deco-rat *proprio motu*”²³⁸.

1941: Dintr-un „Tablou de cărțile de capacitate eliberate de Oficiul Rădăuți, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”²³⁹, aflu, fără surprindere, dar vai de alții, că evreii, nemții, polonii, maghiarii, rute-nii și slovacii n-au fost cumpliți exploataitori, cu cârciuma și camăta, ai Neamului Românesc din Bucovina, ci, în marea lor majoritate, truditores de fiecare zi, alături de meseriașii români, elitele acestor etnii fiind reprezentate de meseriași. E adevărat, existau și politicieni, și bogă-tași, și funcționari, și dascăli, dar eu am o slăbiciune aparte pentru meseriașii Bucovinei, pe care îi consider un fel de eroi civilizatori, pentru că au dat consistență unui anumit specific moștenirilor materiale de care suntem atât de mândri astăzi. Iată-i pe acești „eroi necunoscuți” ai progresului bucovinean de zi cu zi interbelic, așa cum îi înfățișează glacialele evidențe oficiale (interesantă este și denumirea străzilor orașului, în perioada interbelică): **Straub Carl**, electrician, domiciliat în Rădăuți, str. Florian; **Fedor Ilie**, cizmar, domiciliat în Rădăuți; **Simionovici Gheorghe**, cizmar, domiciliat în Rădăuți; **Rusu Constantin**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Colibaba Nr. 20; **Pauliner Leopold**, cizmar, domiciliat în Rădăuți,

²³⁸ *Gazeta Bucovenenilor*, nr. 22 din 25 octombrie 1935, pp. 1, 2

²³⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

str. Sf. Treime Nr. 17; **Tofanel Gheorghe**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Lungă, Nr. 23; **Sindilaru Mihai**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, Strada Regina Maria; **Turteltaub Lotty**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Volutarilor Nr. 43; **Schauer Nathan**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 65; **Grümberg Roza**, croitor, domiciliată în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 22; Kohlrus Peter, măcelar, domiciliat în **Rădăuți**, strada Larionescu Nr. 26; **Dan Anton**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Mișcofschi Vladislav**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 233; **Hipscher Iosef**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Ibscher Nr. 10; **Göetel Rudolf**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. I. G. Duca Nr. 24; **Ischer Iosif**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, strada Eminescu Nr. 10; **Mick Frantz**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, strada Iuliu Ma-niu Nr. 201; **Hasenkopf Rudolf**, măcelar, domiciliat în Rădăuți; **Rauchbach Leib**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, strada Iuliu Maniu Nr. 40; **Schlauch Jacob** anterior **Mend**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, la Școala de băieți Nr. 15; **Pașcanu Iulian**, fotograf, domiciliat în Rădăuți, Strada Regina Maria Nr. 81; **Pelvetchi Paul Franc**, foto-graf, domiciliat în Rădăuți, Strada Regele Ferdinand Nr. 84; **Malic R. Popovici**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Rozelor Nr. 17; **Baranițchi Irma**, croitor, domiciliată în Rădăuți, strada S. Frantz Beil Nr. 2; **Goldschirsch David L.**, croitor, domiciliat în Rădăuți; **Schauer Isidor**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Hanus Valentin**, croitor, domiciliat în Rădăuți, Strada Ștefan cel Mare; **Berariu Maria**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți; **Beer Rosa Rosner**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Bodnarescu; **Wiesel Iosef Meier**, croitor, domiciliat în

Rădăuți, str. Topliței Nr. 13; **Hoffman Ludovic**, cărămidar, domiciliat în Rădăuți, str. Caramidar Nr. 6; **Hoffmann Herman**, cărămidar, domiciliat în Rădăuți, str. Brâncov Nr. 30; **Nichitiuc Haralambie**, strungar, domiciliat în Rădăuți, Strada Regina Maria Nr. 24; **Stadniciuc Iulius**, cărămidar, domiciliat în Rădăuți, str. Cărămidari Nr. 11; **Gulievici Ladislau**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Florina Nr. 1; **Schaje Beer Gelber**, brutar, domiciliat în Rădăuți, Strada Regina Maria Nr. 3; **Ellner Adolf**, chelner, domiciliat în Rădăuți, Piața Unirii Nr. 15; **Pihovici Iosef**, chelner, domiciliat în Rădăuți, Strada Iancu Nr. 33; **Ettinger Ernest**, frânghier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 150; **Niederhofer Sami**, chelner, domiciliat în Rădăuți, Strada Ștefan cel Mare Nr. 17; **Lehrer Fritz**, chelner, domiciliat în Rădăuți, Strada Regele Carol Nr. 15; **Guttman Solomon**, geamgiu, domiciliat în Rădăuți, str. Adolf Mar. Nr. 37; **Guttmann Samuel**, geamgiu, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 51; **Stadniciuc Isidor**, tăietor de lemne, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Flondor Nr. 19; **Wagner Erna**, coafeză domiciliată în Rădăuți, str. Regele Ferdinand Nr. 50; **Presner Isidor**, sifonar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 76; **Efenberger Elisabeta**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Emi-nescu Nr. 206; **Iftode Traian**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Școala Nouă Nr. 21; **Feigel Matilda**, coa-feză, domiciliată în Rădăuți, str. Brâncoveanu Nr. 6; **Katz Pinkas**, instalator apă, domiciliat în Rădăuți, str. Volovăț Nr. 18. Idem electrician instalații. Idem mecanic pentru calorifere; **Edelstein Herman**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți; **Engester Adolf**, cărămidar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 1.033; **Martîncu Petre**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, Nr.

657; **Bauer Josef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Clopotelor Nr. 6; **Bubinschi Anton**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, Obor Nr. 710; **Eichner Spigel Tob**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Zeizel Nr. 611; **Rüpel Agata**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Fagilor Nr. 15; **Winter Iohan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, Strada Îngustă Nr. 8; **Pojar Petru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Popadiuc Nr. 20; **Hanus Johann**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 183; **Guttman Iosef**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului Nr. 886; **Pânzaru Teo-dor**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 377; **Hanus Tomas**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Berestie Nr. 689; **Hodenec Ștefan**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Vladimirescu Nr. 35; **Mateiciuc Lazăr**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Grădinii Nr. 16; **Turzo Cazimir**, rotar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 19; **Augustin Heinrich**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 20; **Beier Iosif**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Spital Nr. 5; **Wald Loty**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Bodnărescu Nr. 10; **David Kaler**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 86; **Reicher Josef David**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 38; **Kriksmann Roza Oberl**, modistă, domiciliată în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 1.563; **Reiczer Rachel**, corsetieră, domiciliată în Rădăuți, str. Apel Nr. 2; **Goldhirsch Baruc M.**, croitor, domiciliat în Rădăuți, Nr. 1.564; **Bernstein Abraham**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Hanului Nr. 13; **Goldstein Silvia**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Iancu Flondor Nr. 27; **Berger Michel**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Toplița Nr. 5; **Weibgarten Helene**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Tirului Nr. 11;

Rosenstrauss Hersch, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 12; **Otto Calina**, fotograf, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 130; **Postolache Petru**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Papetăriei Nr. 26; **Schlauch Frantz**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Pitel Nr. 5; **Heise Carol**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Fagilor Nr. 11; **Mevis Ferdinand**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. René Nr. 10; **Calancea Gheorghe**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Bujor Nr. 13; **Mercher Mikel**, dogar, domiciliat în Rădăuți, str. Agronom Nr. 24; **Pauliuc Friederich**, dogar, domiciliat în Rădăuți, Strada Lungă, Nr. 77; **Kriekel Carl**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Salcânilor; **Bre-zina Iosef**, dogar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 16; **Elenbogen Hune**, calapodar, domiciliat în Rădăuți, str. Fagilor Nr. 3; **Liman Leon**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan Nr. 20; **Simonta Ambros**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Luiza Nr. 1; **Ungureanu Du-mitru**, rotar, domiciliat în Rădăuți, str. Forestierilor Nr. 6; **Ianițchi Valerian**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Bogdan V. Nr. 5; **Hanus Josef**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului Nr. 70; **Donisan Dumitru**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Krasler Iosif**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 16; **Sel Alexandru**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 8; **Wasserman Eva**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Noroc Nr. 24; **Blietzer Bein**, cojocar, domiciliat în Rădăuți; **Theil Mihail**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți; **Friedman Isak**, rafinir, domiciliat în Rădăuți, str. Toplița Nr. 1; **Flaman Lotter Hugo**, țesător, domiciliat în Rădăuți, str. Col. Georgescu Nr. 18; **Wagner Israel**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 34; **Stenzler Haschel**, croitor, domiciliat în

Rădăuți, str. Băii Nr. 642; **Reiss Mihail**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Macului Nr. 5; **Armenpristen Ștefan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Iacob Nr. 12; **Schechter Clara**, croitor, domiciliată în Rădăuți, str. Iancu Flondor Nr. 44; **Honner David**, brutar, domiciliat în Rădăuți; **Vogel Hermann**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 106; **Vlad Gheorghe**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Pitei Nr. 30; **Florea Petru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Macului Nr. 2; **Klezok Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți; **Katz Iosef**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 142; **Olier Iosef**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. I. G. Duca; **Melzheimer Frantz A.**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 27; **Lang David Leib**, blănar, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 47; **Mehedin Filip**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Pipernia; **Ciobotaru Gavril**, măștar, domiciliat în Rădăuți; **Niederhofer Moses**, nichelar, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 50; **Coneczney Carl**, ceasornicar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 6; **Krieger Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 25; **Gaschler Herminius**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Adolf M. Nr. 19; **Verhun Eugen**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan Nr. 33; **Reicher Carol**, jocar, domiciliat în Rădăuți, str. I. Creangă Nr. 24; **Bejenar Anna**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Nistor Nr. 48; **Entner Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 55; **Hilinger Valentin**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Dacia Nr. 25; **Winkler Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan Nr. 21; **Cleckzoc Josef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Renei Nr. 106; **Ludvig Adolf**, tâmplar domiciliat în Rădăuți, str. Crucii Nr. 20; **Hilinger**

Oscar, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Șaguna Nr. 30; **Stadniciuc Anton**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Lăutarilor Nr. 6; **Hoffmann Clement**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Crucii Nr. 9; **Brilinschi Rudolf**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Liceului; **Pacivovschi Ioan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Voevod Mihai Nr. 31; **Pavlovski Eduard**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Ferdinand Nr. 80; **Blaho Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Rotari Nr. 1; **Melnicihi Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. René Nr. 19; **Koch Frantz**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Perticari; **Lausmann August**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 19; **Trufin Ioan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare; **Stahorschi Wilhelm**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 194; **Hilinger Eduard**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Ioan Nr. 8; **Scriptnic Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Abator Nr. 38; **Nuveiler Emil**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Coșbuc Nr. 11; **Geber Ambrosie**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Măcelari Nr. 24; **Meierhifer Otto Wilibald**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Ioan Nr. 14; **Gaschler Thomas**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Ad. Marin Nr. 24; **Keczek Petre**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Șc. Nouă Nr. 33; **Etenhoffer Norbert**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Crucii Nr. 2; **Meierhofer Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Lăutari Nr. 4; **Hanus Rudolf**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 37; **Pol Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 66; **Mihalic Otto**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Șaguna Nr. 32; **Croner Io-hann**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Școala Nouă Nr. 1; **Pacovschi Robert**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Laterală Nr. 1;

Gross Gustav, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Voevodul Mihai Nr. 20; **Roslavec Leopold**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Clopot Nr. 10; **Eten-hofer Wilhelm**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Ioan Nr. 14; **Hillinger Martin**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Parohiei Nr. 8; **Lupașcu Martin**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Maria-Theresia Nr. 8; **Zogla-uer Neumann**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Late-rală. Nr. 1; **Traci Ioan**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Nicolai Nr. 5; **Geller Siegfried**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Plaia Nr. 9; **Gustav Moses**, blănar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 154; **Reichbach Samuel**, blănar, domiciliat în Rădăuți; **Reicher Michel**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 104; **Reicher Muniș**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 104; **Dnistraniu Iosef**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 26; **Klinger Adolf**, cojocar și blănar, domiciliat în Rădăuți, str. Vasile Bod Nr. 19; **Hendel Itzig**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 95; **Postelnic Leon**, fotograf, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 13; **Kriekel Iosef**, zidar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 157; **Wasser-man Loty**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Toplița Nr. 5; **Bacher Veniamin**, perier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Smatnic Iacob**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 35; **Töner Otto**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Tirului; **Neumann Thomas**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Abator Nr. 27; **Engel Bernard**, boiangiu, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 12; **Amarița Teodor**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Ferdinand Nr. 63; **Galan Ioan**, cărămidar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 120; **Berger Rudbin**,

cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 5; **Șloim Solomon**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Vânătorilor Nr. 3; **Abramov Filip**, mecanic, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Velnicer Leon**, tapițer, domiciliat în Rădăuți, str. Lăutar Nr. 3; **Dascălu Nandor**, zugrav, domiciliat în Rădăuți, str. Coșarilor Nr. 20; **Maidanschi Iosef**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți, str. Iazului Nr. 19; **Sudmans Leib r. Lauf**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți, str. Vânătorilor Nr. 22; **Schefer Rafael**, perier, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 152; **Goian Anton**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 57; **Fischer Sloim**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Zeizel Nr. 4; **Mironiuc Eugeniu**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți; **Sindelar Gheorghe**, hornar, domiciliat în Rădăuți, str. Rotarilor Nr. 19; **Vilhelm Haas**, brutar, domiciliat în Rădăuți; **Kupferschmidt Israel**, perier, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 70; **Abraham Abaparola**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 9; **Dulberg Berl**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Piața Unirii; **Baruch David**, tapițer, domiciliat în Rădăuți, str. Vasile Bodnarescu Nr. 11; **Stumer Nuchem**, ceasornicar, domiciliat în Rădăuți, Piața Unirii; **Rieczter Strul**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 29; **Pancrațiu Andrei**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Ad. Merin; **Schultz Iosef**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 51; **Dvorjac Wentzel**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Pitei Nr. 13; **Kronenfeld Mendel**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Sleger Nr. 1; **Kohl-rus Iohann**, caretaș, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntari Nr. 8; **Vlodinger Morteo Nathaniel**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu V. Nr. 8; **Hartinger Carol**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului Nr. 29; **Iagelo**

Rudolf, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Gh. Tofan Nr. 31; **Sontag Sali**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Putnei Nr. 60; **Crasler Robert**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 45; **Steimetz Meier**, mezelar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 3; **Socol Norbert**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Ferdinand Nr. 100; **Glasar Abraham**, blănar, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului Nr. 62; **Hlinger Rudolf**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Apel Nr. 30; **Dohl Margareta**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 29; **Twers Wilhelm**, olar, domiciliat în Rădăuți, str. Școalei Nr. 30; **Donișan Ilie Țugui**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Popadiuc Nr. 28; **Laufer Moses**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Larionescu Nr. 10; **Altdorf Manfred**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. I. G. Duca Nr. 28; **Höhrer Michel**, zugrav, domiciliat în Rădăuți, str. Apel Nr. 5; **Trufin Alexandru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Ion Nr. 26; **Schindler Carol**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Mitropolit Șaguna Nr. 40; **Drasinover Iosef**, strungar, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 29; **Gruber Josef Moses**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, Piața Unirii; **Kern Aron**, măturar, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 22; **Kern Berl**, năsturar, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 22; **Kern Hett Itzig**, năsturar, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 22; **Seibel Carol**, șelar, domiciliat în Rădăuți, str. Larionescu Nr. 3; **Drach Hersch**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți, str. Adolf Marin; **Schpighel Josef**, șelar, domiciliat în Rădăuți, str. Putnei Nr. 40; **Reiner Emil**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Larion Nr. 51; **Baruch David**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Bodnarescu Nr. 11; **Vininger Israel**, strungar, domiciliat în Rădăuți, str. Școlii

Nr. 8; **Serafim Michel**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 23; **Veonga Constantin**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Tolocii Nr. 16; **Laufer Josef**, cârnățar, domiciliat în Rădăuți, str. Putnei Nr. 18; **Kurtzveil Frantz**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Putnei Nr. 103; **Stanovschi Wilhelm**, toci-lar, domiciliat în Rădăuți, str. Băilor Nr. 11; **Hanus Frantz**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Oborului; **Schlauch Iosef**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Brân-coveanu Nr. 6; **Goldschleger Sali**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Oborului Nr. 4; **Schulberg Ioil**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Carol Nr. 30; **Elemberg Iosef**, sifonar, domiciliat în Rădăuți, str. Putnei Nr. 173; **Ofenberger Leib**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Braunstein Nr. 37; **Schpeidel Valter**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Ferdinand Nr. 81; **Polacec Iosef**, bărbier, domiciliat în Rădăuți; **Rosner Hersch**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Putila; **Rosenfeld Solomon**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria; **Feigel Maria**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 5; **Weber Carol**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 28; **Heidtner Sofia**, coafeză, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului Nr. 7; **Mendrigia Edith**, coafeză, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 8; **Vininger Vica**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 27; **Kronenfeld Zili**, coafeză, domiciliat în Rădăuți, str. Slagăr Nr. 1; **Pincasovici Elena**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Regele Ferdinand Nr. 19; **Nepovada Ioan**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Rege-le Ferdinand Nr. 19; **Buculei Emilian**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Petru Rareș Nr. 9; **Stetz Ernest**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Gottesmann Emanuel**, bărbier,

domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Flondor Nr. 33; **Baumgarten Otto**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nr. 70; **Vaŭlavec Iosef**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului Nr. 76; **Crasler Rudolf**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 22; **Herșcovici Aron**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 1; **Văcăreanu Adrian**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Oborului; **Brandel Reghina**, coafez, domiciliată în Rădăuți; **Hilda David**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Regele Carol; **Axelrad Ana**, manichiuristă, domiciliată în Rădăuți, str. Fierari Nr. 4; **Zitere Elias**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 18; **Haman Norbert**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria; **Etenhofer Artur**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Scipilor Nr. 18; **Helman Sami**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, Piața Unirii; **Roșca Dumitru**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 29; **Nadler Israel**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Apel Nr. 22; **Budic Frimie**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Groper Isac**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Fundul Splaiului; **Botez Valerian**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Florian Nr. 7; **Clieger Clara**, cosmetică, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 18; **Drojde Petre**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Turcească Nr. 3; **Drojde Vasile**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Turcească Nr. 3; **Buchwald David**, pălărier, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 20; **Pojar Dumitru**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Liliacului Nr. 2; **Irmiciuc Ion**, vopsitor, domiciliat în Rădăuți, str. Crucii Nr. 5; **Halpern Schaie**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 8; **Krasler Norbert**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Rotari Nr. 14; **Hurjui Elena**, croitoreasă domiciliat în Rădăuți,

str. Ștefan cel Mare Nr. 93; **Gavrilescu Olimpia**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. 9 Noemvrie; **Postelnicu Suzia**, rufăreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Caragiale; **Horbaci Sulem**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 62; **Postelnicu Suzia**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți; **Sternschus Erna**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Toplița Nr. 1; **Schauer Bernhard**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 65; **Ropdanovici Elena**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Iancu Nistor; **Haitner Isaac**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Bodnărescu Nr. 5; **Stențel Osias**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 80; **Grumed Leon**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Carol II; **Samueli Flora Paula**, croitoreasă, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 65; **Weiner Maximilian**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Rotari Nr. 34; **Sternschus Etka**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 41; **Stupcan Hermine Wilhelmine**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți; **Hirsch Bina**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Larionescu Nr. 14; **Schachter Frida**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 112; **Kohl Ana**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 18; **Astaloh L. Arnold**, umbrelar, domiciliat în Rădăuți, str. Măcelarilor Nr. 6; **Heisman Etti**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Topliței Nr. 11; **Wurmbrand Iulius**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 2; **Vlodinger Saie**, croitor, domiciliat în Rădăuți; **Orlețchi Vladimir**, cârnățar, domiciliat în Rădăuți, str. Sergent Ignat Nr. 14; **Olenici Petrea**, măcelar, domiciliat în Rădăuți; **Pirucă Arcadie**, cârnățar, domiciliat în Rădăuți, str. Forestier Nr. 3; **Clipan Eugeniu**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str.

Tirului Nr. 8; **Anker Iuda**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Anului Nr. 14; **Brecker Regina**, corsetieră, domiciliată în Rădăuți, str. Sf. Treime Nr. 29; **Stupan Olga**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Larionescu Nr. 33; **Gottesmann Gerda**, modistă, domiciliată în Rădăuți, str. Iancu Flondor Nr. 33; **Schüber Hilda**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Topliței Nr. 22; **Schtenzler David**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Băii Nr. 5; **Guttman Fani**, corsetieră, domiciliată în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 39; **Sadinger Eti**, croitoreasă, domiciliată în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 25; **Modianu Loty**, corsetieră, domiciliată în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare; **Cleinici Petru**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Abatorului; **Preser Friederich**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. 9 Noemvrie Nr. 40; **Prelipcean Sava**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Pitei Nr. 26; **Weinisch Iohans**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 10; **Sepco Mihai**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Mândrilă Nr. 2; **Morar Vasile**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Maria Nr. 28; **Hoffmann Emil**, mecanic, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 69; **Poleac Emil**, cizmar, domiciliat în Rădăuți; **Carni Siegfried**, frizer, domiciliat în Rădăuți, str. Voevodul Mihai Nr. 25; **Tvers Carol**, frizer, domiciliat în Rădăuți; **Wilhelm Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Grigore Ghika Vodă Nr. 26; **Tvers Ludovic**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 12; **Poll August**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 69; **Stadler Pius**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 88; **Plosciac Frantz**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Voevodul Mihai Nr. 22; **Ferentz Iacob**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria; **Kolhrus Otto**, tâmplar,

domiciliat în Rădăuți; **Cuneci Iosef**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan Nr. 10; **Volanschi Cazi-mir**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 37; **Pitaru Aurel**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Splaiul Topliței Nr. 3; **Rotaru Ioan**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan Nr. 38; **Zimmermann Max**, tâm-plar, domiciliat în Rădăuți, str. Bujor Nr. 5; **Weinsch Leon**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Școala Nouă Nr. 5; **Antochi Dionisie**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți; **Cojocar Vasile**, tăbăcar, domiciliat în Rădăuți; **Plach Victor**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți; **Ștefureac Mihai**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Vânătorilor Nr. 19; **Kohl Iosef**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, Strada Mare Nr. 108; **Cucerka Titus**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Bogdan Vodă Nr. 74; **Dumitru Costea**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Pulberăriei Nr. 23; **Prelici Victor**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Cuza Vodă Nr. 6; **Engster Otto**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Obor; **Schwartz Tobias**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Cronicarilor; **Hilinger Josef**, lăcătuș, domiciliat în Rădă-uți, str. Mitropolitul Șaguna Nr. 28; **Kremer Mendel**, electrician, domiciliat în Rădăuți, str. Băii Nr. 4; **Engster Hubert**, mecanic, domiciliat în Rădăuți; **Poțcalițchi Josef**, mecanic, domiciliat în Rădăuți, str. Norocului; **Kriekel Sigmund**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Poienilor Nr. 8; **Bardo Mihai**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Iosefinei Nr. 2; **Caroliuc Teodor**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Tolocii Nr. 6; **Kohl Andreas**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Nistor Nr. 92; **Cunetchi Gheorghe**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți; **Sefco Petru**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Berthelot; **Fedoriac Dumitru**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Pulberăriei; **Holinger**

Mendel, richtuitor, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 51; **Sindilar Rudolf**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Bogdan Vodă; **Murin Petre**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Apostoli Nr. 53; **Stahorschi Eduard**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Parohiei Nr. 14; **Vasile Caprea**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Plugarilor Nr. 10; **Hansler Iosef**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți; **Rusu Mihai**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Colibaba Nr. 20; **Hoffmann Frantz**, măce-lar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 38; **Titron Ion**, morar, domiciliat în Rădăuții Noi; **Vild Leopold**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, Strada Șerpuită Nr. 11; **Navroțchi Carol**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 103; **Leiser Nathan**, mecanic, domiciliat în Rădăuți, str. Adolf Marin; **Reh Norbert**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Fagilor, Nr. 12; **Schleim Sali**, coafeză, domiciliată în Rădăuți, str. Hanului Nr. 8; **Pacheit Emil**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți; **Trufin Grigore**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Pitei; **Ha-rand Leon**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 163; **Rezuș Gheorghe**, mecanic, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan; **Titron Ferdinand**, lăcătuș, domiciliat în Rădăuți, str. Iancu Flondor Nr. 10; **Danca Ioan**, mecanic, domiciliat în Rădăuți, str. Eminescu Nr. 54; **Neumann Heinrich**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Voevodul Mihai Nr. 16; **Merliug Samuel**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. Bodnărescu Nr. 28; **Koch Iacob**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. Oborului; **Gronichievici Iosef**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. Morilor Nr. 2; **Buler Solomon Leib**, morar, domiciliat în Rădăuți; **Lauchman Sali Hil**, modistă, domiciliată în Rădăuți, str. Florilor Nr. 1; **Viemer Herman**, dogar, domiciliat în Rădăuți, str. Ștefan cel Mare Nr. 46; **Costea**

Teodor, dul-gher, domiciliat în Rădăuți, str. Bereștei Nr. 3; **Moroșan Petru**, dogar, domiciliat în Rădăuți, str. Școala Nouă Nr. 8; **Ududec Vasile**, dulgher, domiciliat în Rădăuți, str. Jalcău Nr. 15; **Horvath Ștefan**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Pulberăriei Nr. 20; **Nastase Velnicer**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Braunstein Nr. 44; **Harand Ștefan**, fierar, domiciliat în Rădăuți; **Ivanov Naum**, mă-celar, domiciliat în Rădăuți, str. Coșarilor Nr. 3; **Hünig Eric**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Vânătorilor Nr. 34; **Straub Oscar**, măcelar, domiciliat în Rădăuți, str. Larionescu; **Bauer Herbert**, bărbier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu; **Glass Reinhold**, rotar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 193; **Trömel Josef**, rotar, domiciliat în Rădăuți, str. Braunstein Nr. 46; **Topola Pamfil**, rotar, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 8; **Vlonga Epaminonda**, rotar, domiciliat în Rădăuți, str. Bejan Nr. 24; **Postelnic Teodor**, morar, domiciliat în Rădăuți, str. Dr. Vasile Bodnărescu; **Efroim Gruber**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți; **Gheorghe Sin-dilaru**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Serpentină Nr. 5; **Rikzer Israel Guecer**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 10; **Stern Heim**, tinichigiu, domiciliat în Rădăuți, str. Voluntarilor Nr. 49; **Schmidt Frantz**, frânghier, domiciliat în Rădăuți, str. Regina Maria Nr. 124; **Marciuc Gheorghe**, jucărie, domiciliat în Rădăuți, str. Trei Ierarhi Nr. 5; **Veinschau Moses**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 18; **Glaser Victor**, brutar, domiciliat în Rădăuți, str. Adolfinei Nr. 19; **Heiner Leib**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Renei Nr. 2; **Heisman Feidiș**, croitor, domiciliat în Rădăuți, str. Topliței Nr. 11; **Otocar Iosef Haas**, cizmar, domiciliat în Rădăuți, str. Adolf Marin Nr. 20; **Buvai**

Eugen, tâmplar, domiciliat în Rădăuți; **Glater Max**, fotograf, domiciliat în Rădăuți, str. Ferdinand Nr. 63; **Cernețchi Emilian**, tipo-graf, domiciliat în Rădăuți, Strada Îngustă Nr. 7; **Vlonga Dumitru**, fierar, domiciliat în Rădăuți, str. Tolocei Nr. 24; **Tiger Berciu**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. To-pliței Nr. 12; **Murin Cristofor**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Sf. Apostoli Nr. 2; **Siegebert Heidt**, blănar, domiciliat în Rădăuți, str. Caragiale; **Harand Emil**, fie-rar, domiciliat în Rădăuți, str. Vânătorului; **Volph Lipa**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 104; **Brucher Moritș**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Vânătorilor Nr. 28; **Rauhmach Sapsel**, cojocar, domici-liat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 20; **Ursuleac Ștefan**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Trei Ierarhi Nr. 9; **Solomon Leib Rauchbach**, cojocar, domiciliat în Rădă-uți; **Carol Frantz**, tâmplar, domiciliat în Rădăuți, str. Pitei Nr. 17; **Kohn Froim**, tapițer, domiciliat în Rădăuți; **Schaller Maximilian**, frânghier, domiciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu Nr. 169; **Staub Herman**, fierar, domici-liat în Rădăuți, str. Voevodul Mihai Nr. 9; **Apel Martan Stup**, perier, domiciliat în Rădăuți, str. Pitarilor Nr. 1; **David Michel**, șelar, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Ferdinand; **Schacher Isaac**, cojocar, domiciliat în Rădăuți, str. Regele Carol Nr. 58; **Neumaier Otto**, tâmplar, domi-ciliat în Rădăuți, str. Iuliu Maniu.

1941: „Tablou de condamnății care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretu-lui-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941²⁴⁰ – **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Calanciu Teodor**, muncitor, cu ultimul domiciliu în orașul Rădăuți,

²⁴⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

născut în orașul Rădăuți, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închi-soare corecțională, 1 an interdicție, conform art. 259, 260, 58 și 59 c. p., combinat cu 1. d. Nr. 856 din 1938; **Trufin Gheorghe**, agricultor, cu ultimul domiciliu în orașul Rădăuți, născut în orașul Rădăuți, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 5 ani închisoare corecțională, 2 ani interdicție, conform art. 258, 259 și 260 c. p.; **Prelipceanu Dumitru**, funcționar particular, cu ultimul domiciliu în Rădăuți, Strada Regele Ferdinand Nr. 240, născut în comuna **Horodnicul de Sus**, jud. Rădăuți, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecțională, conform art. 259, 260 c. p., combinat cu I. d. Nr. 856 din 1938”. **Tribunalul Iași**²⁴¹: **Negru Pricopie**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Rădăuți**, str. Nistor Nr. 86, născut în Rădăuți, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la un an închisoare corecțională, conform art. 258 și 261 din codul penal; **Chira Constantin**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Rădăuți**, născut în comuna **Straja**, jud. Rădăuți, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 6 luni închisoare corecțională, conform art. 261, combinat cu art. 258 din codul penal.

1941: „Prin decizia ministerială Nr. 25.020 din 22 Mai 1941²⁴²... următorii salariați evrei, din întreprinderile arătate în dreptul fiecăruia, vor fi concediați, pe data prezentării înlocuitorilor, în conformitate cu decretul-lege Nr. 3.825 din 1940, pentru românizarea personalului din întreprinderi: Rozemmann Herman, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuți**. / Glaubach Carol, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuți**.

²⁴¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 115, 17 mai 1941, pp. 2684-1686

²⁴² *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, p. 2850

/ Weissbrot Iacob, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuți**. / Auslender Wötan, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuți**. / Deutsch Lotti, Berăria „S. Rudnic” **Rădăuți**. / Katz Ickter, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Stern Solomon, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Schödel Moses, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Feld Moses, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Kurtzberg Melek, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Edinger Mayer, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Grünberg Avram, Berăria „Rudisch” **Rădăuți**. / Uscher Abraham, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**. / Werpoller Laura, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**. / Wenger Solomon, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**. / Niderhofer Mozes, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**. / Wohl Phöbus, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**. / Hörer Iacob, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**. / Wankert Rebeca, Fabrica de baterii „Vega” **Rădăuți**.

1941: La începutul lunii octombrie a anului 1941, toți evreii rădăuțeni au fost somați să părăsească orașul în termen de două zile pe 9 și 10 octombrie, cu bagaje minime, ei primind, totuși, aprobarea de la prefectură să ia cu ei valize mari, datorită intervenției delegației Comunității Evreiești, formată din președintele Eisik Pressner și din David Wassermann. Îmbarcați în vagoane de vite, evreii rădăuțeni au fost deportați în Transnistria, la Jurin și la Moghilev.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947²⁴³, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Ungureanu Zeno-via**, de la Siret, băieți, la Rădăuți, băieți; **Șorodoc Pan-**

²⁴³ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

telimon, de la Vicovu de Sus, Centru, la Rădăuți, băieți”. „**Tudose George**, de la Vicovul de Jos, Centru, la **Rădăuți**, Șc. pr. mixtă, p. XI, cel mai mare grad; **Spănu Ilie**, de la Vicovul de Jos, Remezău, la **Rădăuți**, Șc. nr. 1 mixtă, p. XII, cel mai vechi în grad, copii școlari, teren; **Bondor Sultana**, de la Marginea Nr. 2, la **Rădăuți**, Șc. nr. 2 mixtă, XII, aproape de soț, învățător.; **Iurașoc Vera**, de la Dornești, la **Rădăuți**, Șc. fete nr. 2, p. XI, aproape de soț, învățător; **Filip Clemansa**, de la Făget, Severin, la **Rădăuți**, Șc. fete nr. 2, p. VIII, aproape de soț, învățător; **Țurcanu Anca**, de la Hurjueni, la Rădăuți, p. X, Șc. băieți”²⁴⁴.

1948: „Tablou de întreprinderile naționalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispozițiilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, și pentru care urmează să se ia decizii în cauză de către Președinția Consiliului de Miniștri: Brutăria fostă proprietate a lui **Flasenberg Iosif Moze** din orașul Rădăuți”²⁴⁵.

RĂDEANA

²⁴⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

²⁴⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 229, 2 octombrie 1948, p. 7968

(comuna Ștefan cel Mare, inclusă în Onești, Bacău).

1502, martie 10: Întărit de Ștefan voievod, în cadrul unui schimb de sate între Ștefan cel Mare, care dă „satul Rădeni, care este între Dragomirna de la Pârâul Sec și între Bogdana, unde a fost Miclăuș Faur”, și primește, de la cneaghina Marga, nepoata Antalaloasei, „satul anu-me Pleșești pe Catlovea”²⁴⁶ stolnicul Toader Toc. Hota-rul, din veac.

1628, aprilie 2: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui logofăt Dumitrașco Ștefan, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină și baștină, din uricul ce-l are moașa (bunica – n. n.) lui, Martha, nepoata Atoleasăi, din bătrânul și bunul Ștefan voievod, un sat **Rădenii** (ulterior, Rădeana), între Dragomiri de la **Valea Sacă**, la Bogdana, unde a șezut Miclăuș Faur; care acest sat a fost schimbătură Margăi, nepoata Atoleasăi, cu bătrânul Ștefan vodă pentru satul **Pleșăștii** pe Carazlov”²⁴⁷.

1662, iulie 1: Întărit de Ștefan (Lupu) voievod lui Gheorghe Căpitanu, care primește danie și miluire domnească „moșia **Rădeni**, care moșie se știe că este în zăvoiul Trotușului... și care a fost a lui Gheorghe Ștefan voievod, care, fiind pus de răposat tatăl meu Vasile vodă logofăt mare, pe vremea aceea i-au fost dați pe mână, pentru paza țării, 40.000 taleri, pentru ca să întâmpine cu acei bani, la nevoi țara și la greutăți ce ar veni pe țară, iar Gheorghe Ștefan s-a ispitit cu acea sumă de bani, de a mers la generalul de nemți și, cu mijloace multe, de acolo a

²⁴⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 269, p. 484

²⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 332, p. 453

lucrat de a scos și pe tatăl meu din Domnie, punându-se el Domn; iar dacă Dumnezeu a vrut de am luat Domnia țării acesteia, am luat, pentru acea sumă de bani, moșiile toate și blăni de sobol ale lui Gheorghe Ștefan, și tot nu s-a făcut nici jumătate din acei bani, și din moșiile lui miluim și pe căpitanul Gheorghe cu satul **Rădina** la Troțuș”²⁴⁸.

1682, iulie 1: Catrina, văduva lui Constantin Gruescu Banu, dă nepotului ei Vasile Ciaur hatman, care-i împrumutase 700 lei, pe când pribegea prin Muntenia, în contul datoriei neplătite, „moșia **Rădiana**, de la ținutul Bacăului”²⁴⁹.

1694, septembrie 12: Întărit de Constantin Duca voievod hatmanului Vasile Ciaur, care primește ispiscoc pentru „moșia **Rădiana**, ce are la Bacău, precum a arătat și dresse multe pe acea moșie”²⁵⁰.

1712, ianuarie 9: Ispisoc de la Mihail Racoviță voievod, după ce „pe ascuns apucându-se Ciaurul, în vremea noastră, în țara Moldovei, a mers în țara Ungurească (Ardeal) de a invitat pe un căpitan Frență, de a ieșit cu el în Moldova cu oști și au prădat părțile din jos ale Moldovei de averi și lucruri, împreună cu Ciaur; prădat-au și pe sora noastră Maria stolniceasa de straie, sculuri multe și blănuri scumpe, lăsând-o goală și desculță la vreme de iarnă, de s-a împrumutat cu un cojoc și cu încălțăminte, de a fugit pe jos, pe acea vreme de frig, din casa ei, ca să scape cu viață de Ciaur. / Asupra cărui căpitan Frență trimis-a puternicul împărat oști, de l-au înfrânt cu totul, și așa țara și-a aflat odihna și liniștea; iar pentru păgubirile ce le-a făcut Ciaurul vecinilor și surorii noastre, socotit-am, cu

²⁴⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 210-211

²⁴⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 215, 216

²⁵⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 217

sfatul țării, de am dat din averea Căurului și surorii noastre, Mariei stolnicei, de ce pagubă i-a făcut Căur, din moșiile și ȣigani Căurului, moșia **Rădiana** și **Pășcanii**, de la ȣinutul Bacăului”²⁵¹.

1725, noiembrie 30: Porunca dată de Mihail Racoviță voievod serdarului Neculai Cite și pitarului Gheorghe să meargă „la satul **Valea Sacă** și la **Rădiana**, ce sunt la ȣinutul Bacăului, care aceste sate au fost ale Căurului și pentru jacul de a făcut el surorii noastre Maria solniceaaa, i-am fost dat aceste moșii dumisale, și dumneaiei le-a dat zestre ginerelui Iordache Ruset spătar, și să-l hotărâți, ca să se facă întăritură”²⁵².

1774, iunie 15: Satul **Rădiana**, ȣinutul Bacău, ocolul Trotușului, satul banului Neculai Roset, cu salvogvardie din anul 1772, aprilie 14, supt numărul 827, avea, după recensământul lui Rumeanțev²⁵³: **Toată suma caselor**: 34. Scădere rufeturi, însă 34: 3 popi, 3 slugi ruptași, 4 ȣigani, 24 cu salvogvardie. / **Birnici**: Ion Andronic / Grigoraș, butnar / Stoica / Toader Covrig / Vasile, butnar / Ursache sin (fiu) Zaharia / Vasile Bătrânul / Cârste, bărbieriul / Dumitru, bejenar / Vasile Foti / Gligori, vătăman / Ion, plugar / Ion, văcariul / Gavril Bejan / Ion Bubuță / Ion Crâstian / Ion, ungurian / Costandin, grădinar / Apostol fiul lui Savin / Filip, ungurian / Ion, morar / Ursachi fiul Păscălinii / Cârste, bărbier / Ilie, slugă. // **Rufeturi**: Popa Dumitrașcu / Popa Andoni / Popa Gligoraș / Ilii, căpitan / Miron Lepădat / Costandin

²⁵¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 220-222

²⁵² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 222

²⁵³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 350

Andronic / Măteiu, țigan / Stan, țigan / Voicul, țigan / Preda, țigan.

1902: „**Rădeana**, sat în județul Bacău, plasa Troțușul, comuna Bogdana, situat pe pârâul Rădeana, la 4 km de satul Bogdana (școală). Are o populație de 370 suflete; o biserică, clădită, la 1628, de marele logofăt Dumitrașcu Ștefan și soția sa, cneghina Zenica, deservită de 1 preot și un cântăreț; 3 cârciumi. Vite: 14 cai, 219 vite mari cor-nute și 50 porci. Aci sunt cariere de piatră și 2 mori de apă”²⁵⁴.

RĂDENI

(sat pe Tutova, contopit cu Popești,
comuna Dragomirești, Vaslui).

1458, octombrie 26: Întărit de Ștefan voievod lui Neagu și Tatul, care, înțelegându-se cu verii lor, Mălin și Vișa și ginerele lor Ivașco Vitoltescu, toți nepoți ai lui Stan Poiană, primesc uric pentru „aceste sate, Ruși de la Iezer, și Redeni pe Tutova”²⁵⁵. Hotarul, din veacul vea-cului.

1626, martie 15: Întărit de Miron Barnovschi lui Grigori Sas, după judecata cu feciorii lui Berheci, care primește uric „pentru părțile lui din **Rădeni** și din **Tulești**”²⁵⁶.

²⁵⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 206

²⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 77, pp. 111, 112

²⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 23, p. 32

1627, aprilie 15: „Zapisul lui Grigore Sas, nepot lui Petre Berheci, strănepot lui Ilie Poiană, prin care vinde lui Focē uricarul și lui popa Grigore din **Rădeni** partea sa din **Tulești** și partea vărului său Ciomârtan, fecior lui Scânteii, care s-au ales 21 pământuri, arătând deosebit că au vândut și partea unchiului lor Berheci, 5 pământuri și o săpătură lângă hotarul Banului și că au vândut popii Grigore, deosebit, din râpa Tuleștilor, pe unde curge apa satului, în jos, 8 pământuri și jumătate și 4 pământuri în obârșia Tuleștilor și locul șes, cât au, din balta lui Berheci, până în Tutova”²⁵⁷.

1627, mai 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod preotului Grigore din **Rădeni**, care primește uric pentru „13 pol pământuri din **Tulești**, cumpărate de la Grigore Sas, nepot de fiu lui Petrea Berheci, care a vândut și partea neamului său, a lui Ciomârtan, fiul lui Schintei. Și că partea lor pe șes, între balta Berheciului, de la baltă, până la pârâul Tutovei, și că dintr-acele 13 pol pământuri, sunt 8 pol, de la pârâul Tuleștii în jos, către hotarul satului Rădenii. Și iarăși cu partea lor din balta Berheciului și din tot locul, pe unde va cădea parte unchiului său Petre Berheci... Osebit i se mai întăresc 6 pământuri, cumpăratură de la Chelsiian, după ispisoacele de întăritură de la Gașpar și Ștefan voievod”²⁵⁸.

1628, ianuarie 20: Zapisul marilor boieri prin care mărturisesc că au venit înaintea lor Petrea Iaeș, feciorul Acsiniei din Rădeni, și cu semințiile lor Mărica, Gafta, Ștefan, Ionașco și Vasilie, feciorii lui Dănilă, fratele

²⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 181, p. 237

²⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 216, p. 302

Acsiniei din Rădeni, „de-au vândut partea lor de ocină din sat din **Rădeni**, dintr-a patra parte a patra, partea Acsiniei și-a lui Dănilă, cu feciorii lor, ce se cheamă partea Carâmbeștilor, lui Ionașco Jora, vornicul de gloată, drept 45 taleri de argint”²⁵⁹.

1633, august 9: Zapisul Todoscăi, fata Măricăi, nepoata Cârstocei, în mare mărturisește că a dăruit „o moșie din sat din **Botoi** (comuna Dragomirești, Vaslui), cu vatra de sat și cu vad de moară și cu loc de prisacă... vornicului Cehan... / Așijderea, am dăruit și partea ce se va alege din sat de **Vindere** (Vînderei, în Tulești, comuna Dragomirești, Vaslui), iarăși vornicului Cehan... / Și s-au prilejit popa Cârstea și Neculai Vrabie și căpitanul Dărdăr ot **Rădeni** (comuna Dragomirești, Vaslui), Grozav de **Călimănești** (comuna Puiești, Vaslui), Dobre de **Popești** (comuna Dragomirești, Vaslui), Gavril și Zaharia ot **Tulești** (comuna Dragomirești, Vaslui), Enache ot **Gănești** (la obârșia Tutovei, Bacău), Constantin Vrabie ot **Cârstești** (Cristești, comuna Puiești, Vaslui), ca să-i fie dumisale de credințe”²⁶⁰.

1634, septembrie 21: Zapisul postelnicesei Nastasia Vrăbioae, în care mărturisește că „și-a întors Chirila din **Popești** (comuna Dragomirești, Vaslui), din sat din **Botoiu** (Botoi, comuna Dragomirești, Vaslui), partea Ilei, feciorul lui Lazor, nepotul lui Ciobăneasă, care parte a foct cumpărată de soțul meu, Ilie Vrabie, și mi-a dat 14 lei bani gata. Și-n tocmeala noastră s-au prilejit... Drăgă-ilă și Enachi din **Gănești** (la obârșia Tutovei, Bacău), Cozma și

²⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 302, p. 413

²⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 341, pp. 434

Toader Grecul ot **Simeni** (Semenea, comuna Dragomirești, Vaslui), Ștefan Bârsan și Blaga ot **Tulești** (comuna Dragomirești, Vaslui) și popa Gligorii ot **Ră-den**i (contopit cu Popești, comuna Dragomirești, Vaslui), să aibă a-și face dres”²⁶¹.

1638, iunie 24: Ispisoc de întăritură, dat de Vasile Lupu voievod popii Grigore din **Rădeni** (comuna Dragomirești, Vaslui), „pe ale lui drepte ocini și cumpărături, șase pământuri în seliștea **Tuleștii** (comuna Dragomirești, Vaslui), cumpăratură de la Chelsiia, fata Sălenii, și pe partea lui, jumătate din partea lui Crastaveț și a lui Trifan din săliștea **Crastaveților** (lângă Tulești, comuna Dragomirești, Vaslui), cu loc de prisacă, cu pomăt, ce-i este cumpăratură de la Toader, feciorul lui Trifan Crastaveț, și 30 de pământuri jumătate, cu parte neamului Ciomânrtan, din seliștea **Tuleștii**, și cu poiana lui Berheci, cumpărate de la Grigore Sasul, nepot lui Berheci, și a treia parte din seliștea **Botoiu** (lângă Tulești, comuna Dragomirești, Vaslui), răscumpărate acele de sus de la Anastasia, jupâneasa postelnicului Vraghie, și pe o parte din acea seliște, cumpărată de la Procop și de la fratele lui Toader”²⁶².

1639, noiembrie 8: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de față, înaintea domniei mele, Anița, fata Vrăbioaei postelniceasă, cu verii ei Constantin și Safta, feciorii lui Ionașco Vrabie, pentru a patra parte de sat **Rădeni**, ce-a fost vândută de mama Aniței, de Nastasia Vrăbioae, lui Ionașco Vrabie. / Drept aceea, domnia mea i-am judecat ca să țină feciorii lui

²⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 261, p. 292

²⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 385, pp. 373, 374

Ionașco Vrabie pe câți bani au dat, 30 de taleri, ce face, din a patra parte de sat, jumătate. / Iar de niște cai, ce-a pârat Anița, și de un cecmăn și niște hamuri de bulgariu, ce-a zis că le-a luat Ionașco Vrabie, i-am judecat să fi întrebat ei cu Ionașco până a fost viu, iar pe copii să-i lase în pace”²⁶³.

1902: „**Rădeni**, sat în județul Tutova, plasa Tutova, comuna Tulești”²⁶⁴.

RĂDENI

(lângă Vădeni, comuna Murgeni, Vaslui).

1497, martie 20: Întărit de Ștefan voievod lui Mihul medelnicer, care cumpără, cu 200 zloți tătarești, de la frații Sima și Mușa și de la nepotul lor de frate Buda și de la vărul lui Avram, și de la nepoata Stana, toți nepoții lui Crețul de la Ialan, „dreapta lor ocină, un sat la gura Ialanului, anume Rădenii și cu iezerul ce este la gura Ialanului”²⁶⁵. Hotarul, din veac.

1623, mai 1: Mărturia Nedelei, fata Chirilii, care a vândut parte ei „de ocină din sat din **Ciurăni** (sat lângă Epureni, Vaslui) și din **Comănești** (comuna Comănești, Vaslui), dintr-un bătrân a patra parte... lui Dumitrașco Buții și lui Gheorghie, drept 2 boi de negoț, prețuiți drept 50 de lei... Și am vândut-o dinainte lui Ionașco ot tam, și

²⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 264, pp. 265, 266

²⁶⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 207

²⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 227, pp. 403-405

dinaintea lui Ichim ot **Boziiani** (Neamț), și a lui Afteniia ot tam, și Gligorie Boiștian ot **Rădeni** (Rădeana, lângă Vădeni, Vaslui), și dinaintea lui Rămășcani și dinainte a mulți oameni buni și bătrâni”²⁶⁶.

1623, mai 1: Mărturia lui Vasilie, Iordachiia, Ioniia și Tudora, care au vândut, cu 80 lei turcești, lui Dumitrașco Buții și feciorilor lui, a lor „ocină din sat din **Ciorăni** (sat lângă Epureni, Vaslui) și din **Comănești** (comuna Comănești, Vaslui): dintr-un bătrân și jumă-tate”²⁶⁷. Martori: Hilip, vătavul de **Sipeni** (sat contopit cu Blăgești, Vaslui), Vasiiu de acolo, Vidrașcu diaconul de acolo, Pătrașco de **Blăgești**, Pătru de Ciorăni, Ionașco de acolo, Căpățână de **Buziiani** (pe Bârlăzel, Boziani, Neamț) și Boiștian de **Rădeni** (Rădeana, lângă Vădeni, Vaslui).

RĂDENI

(lângă Buznea și Târgu Frumos, Iași).

1632, septembrie 21: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată lui Alexa din **Popești** (comuna Popești, în Cârligătură, Iași) și lui Todoran și Savul din **Cosițeni** (comuna Podu Iloaiei, Iași), după ce s-au jeluît vornicul Ionașco Jorea și popa Gligorie din **Iași** că au „ocină în sat, în **Rădeni** (lângă Buznea și Târgu Frumos, Iași)... iar frații Dănilă și Vasile, și Mihăilă Unbraru și alți răzeși, care au

²⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 65, p. 101

²⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 66, p. 102

ocină acolo, nu le lasă părțile ce le-au avut și cosesc în toți anii și împresoară partea de ocină ce li se vine acolo, și ei au ocină cât și dâșșii... voi să strângeți oameni buni, megieși, de să socotiți și să alegeți toate părțile, pe 4 bătrâni, și cine ce a cumpărat, să le faceți cărți de la voi și de la oameni buni”²⁶⁸.

1682, martie 3: Frații Alecsa și Samson dau zapis vărului lor Ion Liahul din **Rădeni** „precum, când au fost acei în Țara Muntenească, cu noi, a avut Ion Liahul 21 chile de mei și 9 chile de orz... Deci au venit, astă-toamnă, ca să-și vândă pâinea. Deci noi am vândut-o, precum a fost prețul, 30 lei, și cu banii ne-am plătit nevoile noastre aici și am făcut ce am știut cu banii. Acum, dacă a venit feciorul la bani ori pâine, n-am avut nici bani, nici pâine. Și-i dăm lui Ion Liahul moșia de la **Rădeni** și de la **Podobiți**, a patra parte, toată”²⁶⁹.

1682, aprilie 4: Ion Liahul, fecior Roșcăi, luând bani de ca Dumitrașco, pârcălabul de Târgu Frumos, zălogește cu „partea sa de moșie de **Podobiți**”²⁷⁰.

1683, noiembrie 22: Vasile de **Rădeni** și frații săi Istrati, Gavril, Gaftona și Tudosca, feciori Ilenei, fetei lui Băsărab, nepoți Măricăi și Titienii, vând, drept 15 lei, pârcălabului Dumitrașco, „toată partea lor de moșie și a mătușii lor Titiana, care le e cumpăratură de la mătușa Titiana, și partea Măricăi, care a rămas la mâna lor, părți care se fac din sat de **Podobiți**, ținutul Cărligăturii... dinaintea lui Dumitrachi de Pleșești, Toader de Podobiți și

²⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 219, pp. 277, 278

²⁶⁹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

²⁷⁰ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

Vasile călărașul de Podobiți”²⁷¹.

1774, mai 26: Satul **Rădenii**, ținutul Cârliștii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev²⁷²: **Toată suma caselor: 65**. Scădere rufeturi, însă 28: 2 popi, 1 dascăl, 1 panțir, 1 ușerel, 2 sămeni hătmănești, 1 cioclu, 4 slugi, 9 sărace, 7 țigani. Rămân birnici 37. / **Birnici:** Georgii, vornicu / Mihai, pușcaș / Toader Ac-sinte / Ioniță Obrijan / Ștefan / Sandul, pas / Vasăle, plugar / Vârlan Crucianu / Ștefan, pușcaș / Constandin, bârsan / Vasălachi, tâlpălar / Constandin Hâra / Grigori Răuță / Ioniță, cioban / Dumitru / Nistor / Grigorii / Pavăl / Grigorii, cioban / Gavril, grădinariu / Simeon, purcar / Mihălache, chelar / Ifrosii, teslar / Ștefan, teslar / Ioniță Gagia / Apostol sin (fiu) Lupu, la codru / Constandin Lazor / Pintilii sin Lupul / Georgii / Ștefan Obrijanu / Ion, văcar / Gavril, argat / Ioniță, bejenar ot (din) Hoisăști / Stan, văcar / Ioniță, pas a dumisale hatmanului Razu. // **Rufeturi:** Popa Ion / Popa Mihalache / Dumitru, dascăl / Vasăli, panțer / Dumitrache, ușerel / Moisei, săman hătmănesc / Ioniță, cioclu / Vasăli Lungul, săman hătmănesc / Ursache, vătaf, slugă / Ursache, slugă / Ioniță, slugă dumisale postelnicului Arghirii / Vasăle, slugă / Anița, babă săracă / Nastasia, tij (la fel) / Maria, săracă / Irina, săracă / Acsinia, săracă / Maria, vădană / Ion Tudor, țigan / Tudoroai, țigancă / Toader, vizitiu, țigan / Ursul, țigan / Vasăle, țigan / Dinul, țigan / Georgii, bucătar, țigan / Gafița, săracă / Catrina, săracă / Maria, săracă.

²⁷¹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 21

²⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 469

RĂDENII VECI

(pe Dealul Înalt, raionul Ungheni, Moldova).

1439, mai 10: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Probota, primește uric pentru un „o prisacă la Botne, anume prisaca de la Visoca, ca să-și așeze albinele la această prisacă și oameni din satele lor și de la aceștia să-și ia ei deseatina la acea mănăstire”²⁷³.

1443, noiembrie 29: Întărit, drept Rădăuți, pricut al Ripicenilor, de Ștefan voievod mănăstirii Probota, care primește uric pentru satele „pe Pobrata, trei sate, anume Neagomirești, și Iurcești, și Bodești, și moara, și, pe Prut, anume Grabăuți, și Ciulenești, și Berești, și, pe Botne, Râpcinți și cu moară pe Telița, și prisaca Visoca, și Creucani, și Rădăuți, și Balan, și unde este Șandru, și, pe Bahlui, sub Hârlău, unde este Mihailo și cu moară... Iar hotarul acestor sate să fie după hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”²⁷⁴.

1446, februarie 22: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Probota, care primește uric pentru „satele anume: Repciciani și cu toate pricuturile, anume: unde este vătăman David, și Rădăuți, și Bălan, și Rusoneag și Dobrocin, și două mori pe Telița și prisaca de la Visoca. Toate acestea mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric, cu tot venitul, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acestor sate să fie de la drumul mare care merge de la Gotovța drept la

²⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 195, pp. 275, 276

²⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 243, pp. 345, 346

deal, unde este cioplej pe copac, și de acolo la Dealul Înalt, mai jos de pârau, la stâlp și la stejarii cu ciopleje, iar de acolo la vale pe deal, iar de la capătul dealului, de-a curmezișul peste pârau, la deal, la movila mică și la stâlp, iar de acolo la cinci movile și la stâlp, iar de acolo, de-a curmezișul, la movila mică, mai jos de drum, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezișul, la movila mare din câmp, la stâlp, iar de la movilă, în sus pe deal, la două movile, una mică, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezișul peste câmp și peste Valea Mare și pe deal, la o movilă mare, la stâlp. Aceasta este la marginea de sus a hotarului; iar de acolo se întoarce, de-a curmezișul peste vale, pe lângă movilițe, de-a curmezișul, la un tei care este împreună cu un plop și la stâlp, iar de acolo la doi plopî cu ciopleje și la Unghi, mai jos de prisaca lui Sidor, la pădure; iar de acolo se întoarce, de-a curmezișul prin pădure, drept la obârșia Teliței, la stâlp și la un stejar cu cioplej, unde iese drumul de la mori afară din pădure, iar de acolo, la vale pe Telița, la gura Molovatețului, iar la ea două mori; și de la obârșia Teliței, și de la stâlp și de la stejar, de-a curmezișul prin pădure, la drum, și pe drum și pe deal la vale la un cioplej pe copac, la drumul mare care vine de la Gotovța. Iar acesta este tot hotarul acestor mai sus scrise sate și mori”²⁷⁵.

1904: „**Rădeni**, sat mare în județul Bălți, așezat pe un deal înalt. Face parte din volosti Ungheni. Are 211 case, cu o populație de 2.524 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; școală elementară rusească; 490 vite mari cornute, 79 cai, 300 oi. Țăranii posedă pământ 2.005 desiatini. Mănăstirea Sf. Mormânt are 1.912 desiatini pă-

²⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 264, pp. 372-374

mânt la câmp și 1.705 deseatini cu pădure. Sunt vii și grădini cu pomi”²⁷⁶.

RĂDENI

(comuna Păstrăveni, Neamț).

1623, aprilie 2: Întărit de Ștefan Tomșa lui Lupul Prăjescu, care primește uric pentru dreptele lui ocini și dedine: „satul anume Hălăștiani, cu iazuri” (comuna Heleștieni, Iași); „Bușcătenii, cu iazurile și cu morile, în același ținut” (Bușcăteni, lângă Heleștieni, Iași); „o seliște, anume Șopârlenii și cu iazul mare și cu iazul de pescuit pește” (în comuna Heleștieni, Iași); „satul anume Oni-cenii și cu bălțile de pește și cu loc de râmnice în același ținut” (inclus în Hărmănești, Iași); „un sat anume Rân-gălești, cu iazurile, ce este în ținutul Iași” (Ringhilești, Botoșani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, și cu bălțile de pește și cu loc de moară pe Prut” (ținutul Iași); „**un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, și cu loc de moară și de stupină pe acel pârâu, ce este în ținutul Neamț**” (comuna Păstrăveni, Neamț); „două sate, anume Ciutca și Dubăvățul, ce sunt în ținutul Cernăuți (Dubăuți, raionul Coțmani, Ucraina)”²⁷⁷.

1638, martie 16: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Larion de **Rătești**, care primește urice pentru „o parte din satul **Rătești**, cumpărată de la Lupul Răspan aprod, pentru

²⁷⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 173

²⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 46, pp. 64-67

80 taleri de argint, iar Lupu ca cumpărat-o de la Iurașco, Simion, Sava și sora lor Iona, fiii lui Ionașco, nepoții lui Tâmpa... / ocina din același sat Rătești, pe care el a răscumpărat-o de la Ștefan Boul și de la frații lui, fiii lui Boul vistiernic, partea popii Ionașco și a fraților lui, fiii popii Ioachim, nepoții lui Tâmpa vătav, strănepoții lui lui, Micul, pentru 60 de galbeni ungurești. / Și alte părți de ocină, pe care le cumpărase Boul vistiernic de la Tudora, Erina și Nechifor, și de la nepoții lor Sava și Grozava, fiii lui Ionașco Ganea, toți fiii Sofroniei, strănepoții lui Coste Dragoș, a treia parte din jumătatea de jos a satului Rătești, cu loc de moară pe Topoliță, pentru 300 de taleri bătuți. / Și altă parte din același sat Rătești, din ținutul Neamț, pe Topoliță, partea lui Haruțul, cumărătură lui Boul vistiernic tot de la Haruț, dată la schim, și le-a dat Larion diacon o parte de ocină din **Ungheni**, ce îi este cumpărătură de la cneaghina Păscălina Stroicioaie și de la fiul ei Stroici, pentru partea lui Haruțul din Rătești. / Și de asemenea o altă parte, pe care a cumpărat-o de la nepotul lui, popa Ionașco, fiul popii Ioachim, pentru 24 de taleri de argint. / Și o parte de ocină din satul **Rădeni**, cumpărată de la frații lui, Gherase, fiul lui Tâmpa vătav, și Nicoară Bechea, fiul Pântoaiei, pentru 10 galbeni ungurești. / Și o parte de ocină din satul **Ungurași**, în ținutul Neamț, cumpărată de la Luca, Anton și Oghița, fiii Erinei, și de la Sava și Grozava, fiii lui Ionașco, și de la Toader, fiul Tudorei, nepoții Sofroniei. / Și de la Andreica vătav, fiul lui Lupul, toată partea, pentru 30 taleri de argint. Și de asemenea, altă parte din același sat Ungurași, răscum-părată de la Ion Popăscul din Urecheni, pentru 60 taleri de taleri numărați”²⁷⁸.

²⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 278, pp. 267-271

1639, aprilie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Toader, care cumpărase, cu 300 lei tătărești, de la nepoții lui Male, „a treia parte de sus din satul **Staneslăvești** (Stănislăvești, comuna Păstrăveni, Neamț), din ținutul Neamțului... tij (la fel) a tria parte, cu 20 galbeni. Tij o parte de sat din **Potlogi** (Potlogeni, comuna Țibucani, Neamț), a Bucurului, apoi jupâneasa Bucurului a vândut cu 60 de galbeni tij lui Toader diac. Tij o parte din **Rădini** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamț), tij o parte din **Porcești** (comuna Moldoveni, Neamț), pentru 60 de taleri, tij altă parte, tij din Rădini”²⁷⁹.

1645, septembrie 13: Drăguica, soția lui Teodor Burduja dăruiește, „la moartea mea”, lui Ionașco Hociung, „din satul **Ledeni** (comuna Războieni, Neamț), partea mea, care fuse aleasă din tot locul, adică din 10 pământuri, 3, deoarece s-a întâmplat să mor în casa dumi-sale; și dumnealui să mă îngrijească în privința tuturor acelor ce sunt de trebuință... să dea pentru mine doi sārindari pentru liturghii, o vacă, 5 saci cu făină, 30 vedre de mied, 4 ocale de ceară de lumânări și să-mi citească 2 Evanghelii și slujba de înmormântare. / Iar la facerea zapisului am chemat pe Ursul vornic de poartă, preotul Nicolae din **Războieni** (comuna Războieni, Neamț), preotul Grigore de la **Redeni** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamț), Gheorghii Mireuță, Stratul Mireuță și pe alți oameni buni”²⁸⁰.

²⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 88, p. 86

²⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 205, p. 162

1774, iunie: Satul **Rădenii**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev²⁸¹, aveau **toată suma caselor 35**. Scădere rufeturi 13: 2 popi, 4 țigani, 2 văduve, 5 case pustii. Rămân birnici 22. / **Birnici**: Ion Pânte / Ion, pas / Cozma, crășmar / Ilii Vlaico / Toma, moldovan / Toader, plugar / Ioniță, pușcaș / Toader, pas / Crâstia Blaga / Blaga, rotar / Vasile, pas / Ioniță, ciobotar / Ilii, plugar / Ștefan Humă / Dumitru, plugar / Dămian, ungurian / Irimie, herghelegiu / Grigore, cioban / Irimie, bărbier / Gheorghe, vornic / Vasile, plugar / Costantin, slugă. // **Rufeturi**: Popa Sandul / Diaconul Tănasă / Nastasia, văduvă / Maria, tij (la fel) / Niagu, țigan / Grigore, țigan / Ioniță, țigan / Lupu, țigan. // **5 case pustii**.
1902: „**Rădeni**, cătun în județul Neamț, plasa de Sus-Mijlocul, comuna Păstrăveni”²⁸².

RĂDENI

(Rădeni, ca și Milcinești, contopit cu Popești,
 comuna Popești, Iași).

1499, noiembrie 20: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Voroneț, căreia îi dăruiește cumpărăturile sale: „un sat la Cârligătură, anume **Milcineștii**, unde a fost Milcin Ștefan”, cumpărat, cu 230 zloți tătarești, de la Drăguș Carâmb și de la verii lui, popa Luca Plotun, Ion și

²⁸¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 17

²⁸² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 207

Fedea, și de la nepoții Nistor Gagea și Vasca, fiii bătrânului Gagea, toți nepoți lui Petru Berteac; „o falce de vie pe dealul Hârlăului”, cumpărată, cu 65 zloți, de la Nastea, cneaghina panului Iuga vistier, care o cumpărase de la „Agâta, femeia lui Carvac Leurinț din Hârlău... Și de asemenea, am dat și am întărit acelei sfinte mănăstiri a noastre o falce de vie și trei fertale pe dealul Hârlăului”, cumpărată, cu 25 de zloți ungurești roșii, de la „Giurcău măcelarul, fiul lui Chiș Laslău din Hârlău”²⁸³. Hotarul, din veac.

1623, decembrie 6: Întărit de Radul voievod diacului Ghiorghie din **Tătăreni** (comuna Popești, Iași), care, în baza unui zăpis de mărturie „de la Lupul Dârlău pitar, și de la Ion din **Obrejani** (comuna Popești, Iași), și de la Onofrie, și de la Mihăilă din **Moimești** (Moinești, mai sus de Iași), și de la Ionașco, și de la Vlăgea din Tătărani, și de la Vasile Plop, diac din târgul **Iași**”, cum-părase, de la Toader Borvină din **Mohorâți** (lângă Obre-jani, comuna Popești, Iași), cu 2 de taleri buni și doi stupi buni, „un loc de prisacă în hotarul **Popeștilor** (sat în Câr-ligătură, comuna Popești, Iași), cu prisacă și casă gata, împrejur cât aruncă un om cu securea”²⁸⁴.

1632, septembrie 21: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată lui Alexa din **Popești** (comuna Popești, în Cârligătură, Iași) și lui Todoran și Savul din **Cosîteni** (comuna Podu Iloaiei, Iași), după ce s-au jeluît vornicul Ionașco Jorea și popa Gligorie din **Iași** că au „ocină în sat, în **Rădeni** (lângă Buznea și Târgu Frumos, Iași)... iar frații

²⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 244, pp. 433-436

²⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 140, pp. 187, 188

Dănilă și Vasile, și Mihăilă Unbraru și alți răzeși, care au ocină acolo, nu le lasă părțile ce le-au avut și cosesc în toți anii și împresoară partea de ocină ce li se vine acolo, și ei au ocină cât și dâșii... voi să strângeți oameni buni, megieși, de să socotiți și să alegeți toate părțile, pe 4 bătrâni, și cine ce a cumpărat, să le faceți cărți de la voi și de la oameni buni”²⁸⁵.

1634, octombrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vornic Ionașco Jorea, în urma judecății cu pârașii Cobăleanu, petrea și Crăciun don **Rădeni**, popa Gligorie, Savul și toți verii lor, Toader Gagea, Mihăilă Umbrar, Nacul și toți verii lor, și Gavril Romănescu și toți verii lui, „pentru o seliște, anume **Milceștii** (corect, Milci-nești), care este în ținutul Cârligăturii. Și așa au spus înaintea noastră, că au vândut acea seliște bunicii și străbunicii lor, Drăguș Cărâmbu și verii lui, popa Larion Plotun, și fratele lui Ion, și sora lor Fedă, și nepoții lor Nistor Gagea și sora lor Vasca, fiii lui Gagea cel bătrân, toți nepoți lui Petru Berteș, și au vândut-o lui Ștefan voievod cel Bătrân, care a miluit sfânta mănăstire numită Voroneț... Și au stăpânit ei acea seliște 130 de ani. Iar după aceea... ei au schimbat acea seliște cu Ionașco Jorea fost vornic. Ei au spus că le-a dat bani, și mai mult se cuvine lor să cumpere acea seliște decât lui Jorea vornic, deoarece le-a fost moștenire. Iar Ionașco Jorea a spus că nu a cumpărat acea seliște pe bani, ci a schimbat-o pentru o altă seliște, anume Mușenții, ocina lui dreaptă, și le-a mai dat încă 100 de lei bătuți”²⁸⁶.

²⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 219, pp. 277, 278

²⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 269, pp. 300-302

RĂDENI

(comuna Frumușica, Botoșani).

1617, martie 20: Cartea lui Ștefan Tomșa voievod, în care confirmă că „Gheorghe Zmăul are ocini și moșii în satul **Rădeni**, din a șasea parte, jumătate, partea din sus, dinspre Rădeni și stâlpul Răduțiului, în stejar și în dreptul locului la Jijia, în unghiul ce mare, la grădini”²⁸⁷.

1636, martie 8: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a făcut tocmeală Bălan postelnicul cu călugării de la mănăstirea Bârnova „și au schimbat jumătate de sat **Forăști**, în gura Miletinului, cu o seliște, anume **Rădenii**, supt Margine, mai sus de Hârlău, în ținutul Hârlăului... cumpăratură de la feciorii lui Precop Cărai-man”, Bălan plătind și „50 de galbeni, pentru acea seliște, anume Rădenii”²⁸⁸.

1636, aprilie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod Balan Hațimirschi postelnic, care primește ispisoc de întărire „pe seliștea **Rădenilor** (comuna Frumușica, Botoșani), de sub **Crăești** (comuna Frumușica, Botoșani), din ținutul Hârlăului, pe care a luat-o, în schimb, de la părinții sfintei monastiri Bârnova”²⁸⁹.

1902: „**Rădeni**, comună rurală în partea de sud a plășii Coșula, județul Botoșani. Se întinde pe dealul Hol-

²⁸⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 82

²⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 348, pp. 388, 389

²⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 393, p. 451

mul, care e o continuare a dealului Țencușa, pe Dealul Viei, pe valea Bahluiul și pe valea Pârâului Vlădenilor. Se compune din satele: Boscoteni, Bahluiul, Rădeni, Șendreni, Schitul Baluș și Vlădeni, având o întindere de 2.434 hectare și o populație de 407 familii sau 1.282 suflete. Pământul, aproape pe jumătate acoperit cu păduri, e de natură pietroasă și calcaroasă, iar parte, pământ negru, se cultivă. Distribuția pământului, după culturi, e: arătură 1.973 hectare, fânețe 255 hectare, imaș 715 hectare. Pădurea, care ocupă partea de sud și sud-vest a comunei, are o întindere de 1.144 hectare și e compusă mai mult din fag, carpen și stejar. Are și plantațiuni de vie. / Are două biserici, deservite de 1 preot și 2 cântăreți; o școală mixtă, frecventată de 116 elevi; 6 iazuri, conținând pește; 5 mori de apă și 1 moară de vânt. Sunt aci 6 comercianți și 30 meseriași. Vite: 74 cai, 565 boi și vaci, 135 porci și 361 oi. Prin partea de est a comunei trece calea națională Botoșani-Hârlău. / **Rădeni**, sat în centrul comunei Rădeni, pe coasta de est a dealului Holmul. Moșia are o întindere de 1.287 hectare și e formată din 2 trupuri: Boscoteni și Rădeni, din care vreo 600 hectare de pădure. Pe teritoriul acestei moșii sunt satele Bahluiul și Boscoteni. În Rădeni sunt vii renumite prin calitatea vinului. Are o populație de 330 suflete; 1 biserică, construită din piatră, foarte veche, deservită de 1 preot și 2 cântăreți; 1 școală mixtă, condusă de un învățător și frecventată de 116 elevi; 5 mori de apă pe Bahlui, în pădure, și 1 moară de vânt; 2 cârciumi. Vite: 269 vite cornute, 83 cai, 205 oi, 40 porci”²⁹⁰.

²⁹⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 206, 207

RĂDENI

(pe Ichil, Orhei, Moldova).

1652, mai 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Gavril, fecior lui Busna, Andrei fecior lui Gurduman, Apostol fecior lui Sofronii, nepoții lui Gavril Covrig, s-au pârat de față cu Toma Canta-cuzino, marele vornic al Țării de Sus, „pentru două părți din satul **Corotcenii**, ce-i pe Molovatiț, și pentru un iaz cu moară și alt iaz. Jumătate, ce sunt în ținutul Orheiului, care părți au fost vândut Bosna medelnicer lui Dumitraș-co Chiriță postelnic, și a arătat Toma Devca pentru una, la **Rădeni**, de la Simion Moghila voievod, cumpărată de la strămoșul lor Bosna medelnice, iar Gavril, fecior lui Bosna, Adrian, nepot lui Bosna și Apostol, fecior lui So-fronii, au arătat o mărturie de la Mariia, domnița lui Dimitrie postelnic, cum că a cumpărat Bosna medelnicer acele două părți din satul ce-i pe Nolovateț, cu moară, cu iaz și un alt iaz, jumătate, ce sunt în ținutul Orheiului, și cu cugetul nostru am judecat după pravilele pământului și așa găsinu cu cale, cum să aibă a stăpâni ei, Gavril Bosna, Andrei fecior lui Gurduman, Apostol fecior lui Sofronii, cu cele două părți din satul Corotcenii, ce-i pe Molovatiț, cu iaz și moară, și alt iaz, jumătate, partea dinspre apus, și i-am pud fherie 20 taleri în visteria noastră”²⁹¹.

1675, mai 3: Costanda, femeia lui Vasile Gotcă, fata Mihalcii, vinde lui Gheorghe, drept 15 lei bătuți, partea ei „din sat din **Rădeni**, din partea lui Păcurar a mea

²⁹¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 89, pp. 97, 98

aleasă parte... ce este pe Ichil, de ținutul Orheiului... dinaintea lui Chiriac din **Rădeni**, Andrei Jule și Apostol sin (fiu) Danul din **Zamciocii**, Bălan frate lui Chiriac și Pavăl Sorăci ot **Chișinău**... și eu, Andonie diac ot Chișinău am scris și Ștefan”²⁹².

1698, septembrie 16: Ioana, fata lui Dămian, nepoata Popii de Rădeni, vinde lui Agapie Panașu și fraților săi Tacul, Andrei și Iordache, pentru 40 lei, „având eu un fecior la robie și neavând cu ce plăti... moșia ce am de pe moșul (bunicul) Popa din sat din **Rădeni**, ce este pe apa Ichelului, a treia parte de sat, care umblă satul în trei bătrâni... cu tot venitul din câmp și din vatra satului, cu vad de moară în iazul cel nou din jos, cu loc de prisacă în Teșova... dinaintea răzeșilor Huțul, Vasilachi Popăscul și Vasile Talpă”²⁹³.

1699, noiembrie 13: Zapisul fraților Vasile și Anița, feciorii lui Ștefan, fratele Popăscului de **Milești**, nepoții lui Milic de **Rădeni**, în care mărturisesc precum „am căzut eu la o nevoie, de am luat o groapă de pâine a unor călugări de la **Horodiște**, împreună cu Gavril și cu Vasile din Horodiște; apoi călugării, fiind păgubași, s-au apucat de sat, să le plătească pâinea, iar satul s-a pus în spinarea mea, zicând că sunt eu vinovat, dar eu întâi am tăgăduit și am pus și doi oameni de au jurat pentru mine precum sunt un om drept. Iar când a fost mai pe urmă, soții mei au spus drept că au luat ei pâinea și-mpreună cu mine. / Deci, dumnealui Darie Donici serdar, fiind socotitor aici, la margine, ne-a adus pe toți de față, să dăm seama. Deci

²⁹² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 103, p. 129

²⁹³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 120, pp. 144, 145

noi ne-am învoit cu soții mei și am dat eu, pentru gloaba mea și pentru gloaba celor doi soți, și pentru limbă strâmbă ce-au jurat rău acei doi oameni, pentru mine partea mea și a surorii mele Anița, feciorii lui Ștefan de Milești, serdarului Darie acea ocină ce avea din bătrânul Milii din sat de Rădeni din bătrânul Milic... dinaintea preotului Samuil și Toader Frunză de **Stețcani**, Maței Deacul, Enache Deacul și Darie Moga de **Pere-săcina**, Gavril Bobeică de **Horodiște** și alți mulți oameni buni”²⁹⁴.

1705, ianuarie 13: Zapisul lui Ioan Ducei, Luchian sin (fiu) Văscan, Andronache sin Văscan, Pangrati sin Gheorghe din **Horodiște**, prin care mărturisesc „precum am avut pâră, înaintea logofătului cel mare Antioh (Jora) cu rudele noastre Vasile Popăscul și cu Vasile Talpă pentru niște părți de moșie din **Rădeni** ot Orhei, de pe Ichil, care le-a vândut Vasile Popăscul și cu Vasile Talpă lui Darie Donici clucer, tot bătrânul Milic din satul Rădeni, în care bătrân a fost și partea noastră dimpreună cu a lor, căci am fost dintr-un moș. / Deci, aflând că ne-a vândut și părțile noastre, a dat județul să ne ținem moșia, iar Donici să-și ia pe vânzător de grumază, să-i plătească bani. Pe urmă, ne-am învoit cu toate rudele noastre și am lăsat să-și țină Donici clucer ce-a cumpărat pe deplin, iar pentru părțile noastre să ne dea Vasile Popăscul și Vasile Talpă alte părți ale lor din satul **Milești de sub Codru**, din ținutul Iașilor”²⁹⁵.

1744, ianuarie 4: Porunca dată de Ioan Nicolae voievod marelui serdar Dimitrachi, fostului mare medel-

²⁹⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 121, pp. 145, 146

²⁹⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 122, pp. 147

nicher Toader Carp și fostului mare jîtnicher Vasilachi Măzărachi să stâlpească moșia fostului mare ban Andrei Ruset de la **Rădeni** „și, precum veți hotărî și veți stâlpi cu pietre acea moșie a banului să dați și mărturie în semne”²⁹⁶.

1759, iunie 1: Gheorghiță Scobicu, Ioniță Păucă, Iurașcu, Gheorghe, nepotuul lui Iurașcu, Ion Muntian, Ștefan Cârligu, Sandul Guțul, Ștefan Bâtcă, Vasile Cârligu și Ioniță Crăciun zet (ginere) lui Păucă, împreună cu toți frații și nepoții lor, toți nepoți și strănepoți lui Păcurariu de **Redeni**, vând fostului mare stolnic Vasile Costachi, drept 25 lei, „moșia ce avem în Redeni, pe apa Ichiului, în ținutul Orheiului, din bătrânul Păcurariu patru părți, ce mai rămăsese nevândute”²⁹⁷.

1765, iunie 3: Carte de împuternicire, dată de Grigore Alexandru Ghica voievod marelui logofăt Manolachi Canta, marelui vornic Ioniță Pălade, marelui vornic Enachi Costandachi și hatmanului Vasile Razu să judece jaloba „Catrinei, jupâneasa Lupului Donici, împotriva lui Sirghie pentru pricina ce au pentru moșia **Rădeni** și altă moșie, ce sunt la ținutul Orheiului, și după cum veți afla cu dreptate, în frica lui Dumnezeu, să-i judecați”²⁹⁸.

1774, iunie 5: Satul **Rădenii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanțev²⁹⁹, avea **toată suma caselor 17**. Scădere rufeturi 6: 3 volin-

²⁹⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 160, p. 188, 189

²⁹⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 233, p. 240

²⁹⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 181, p. 212

²⁹⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 404

tiri, 2 popi, 1 femeie săracă. Rămân birnici 11. / **Birnici:** Vasile / Filip / Grigoraș Gerdan / Ștefan, văcar / Savin Dăimanu / Dumitru Noroce / Grigoraș, cojocar / Tudosii Gerdan / Dumitrașco Mustață / Moisa / Ioniță Gerdan. // **Rufeturi:** Ion fiul lui Mihăilă, volintir / Ioniță Noroce, volintir / Gheorghi, croitor, volintir / Popa Constadin / Popa Ion / Marie, mazăliță săracă.

1784, mai 29: Fostul mare agă Grigore Ipsilant, serdar de Orhei și fostul mare ban Datie Donici cerce-tează, din porunca lui Alexandru Constantin voievod, pricina lui Ion Carp, care s-a plâns „că moșia **Rădeni**, din acel ținut Orhei, unde este cu toată așezarea, cum și **Borzăștii**, cu scrisori și hotarnică, pe care le stăpânește, dar răzeșii ce se află cu șederea la moșia **Roșcanii** cu nedreptate i-ar fi împresurând o bucată de loc, trecând peste pietrele hotare. Și deosebit în moșia ce se cheamă **Căpinigiul**, tot de la acel ținut, care se împarte în 3 bătrâni, 2 bătrâni ar fi ai dumisale și i-ar fi și stăpânit pâ-nă în trecutul an, când răzeșii, ce se află șezători la **Răce** ar fi mers la moșia Căpinigiul și, în tăria lor, fără de nici o judecată, ar fi luat tot venitul și dijma pe acei doi bătrâni, zicând că-i moșia lor. / Pentru care... să chemați de față pe acei oameni, cu scrisori dovezi ce vor fi având, atât pe cei din Roșcani, ce i-ar fi împresurând moșia din Rădeni și Borzești, cât și pe cei din Răce, ce se fac stăpânitori pe acei 2 bătrâni din Căpinegiul, și să faceți cu amănuntul cercetare”³⁰⁰.

³⁰⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 274, pp. 304, 305

RĂDEȘTI

(pe Covurlui, comuna Bălăbănești, Galați).

1494, ianuarie 18: Întărit de Ștefan voievod lui Toader Lazin, care cumpărase, de la fiicele lui Stoica Dieniș, nepoatele lui Dieniș spătarul, „dreaptă ocină și moștenire, satul Rădeștii, în fundul Covurluiului Săc”³⁰¹. Hotarul, din veac.

1495, ianuarie 12: Menționat de Ștefan voievod, când întărește moșia fraților Focșa, Berehoiu și Bantăș, care primesc uric pentru, „un loc pustiu la fundul Covurluiului cu apă, între Rădești și între Voinești, ca să-și facă lor seliști de sat... Și hotarele acelui loc de pustii este din vârful piscului Surăi și merge în sus pe culmea piscului, pin dumbravă, și dă printr-un lac, ce este în margine codrului, și tot în sus culme prin codru și dă prin alt lac, ce este în codru, și tot în sus până în culmea Jăravățului, unde se desparte ținutul Covurluiului de ținutul Tutovii, și de acolo purcede spre răsărit, tot pin codru, culme dea-lului, pe unde se prăvăle apa și dă printr-o poieniță și tot spre răsărit cam la deal, până în culme dealului. Și de acolo purcede spre amiază-zi, pe culmea dealului în jos, pin

³⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 141, pp. 269, 270

codru, și iese în marginea codrului, în dreptul unei vâlcele și tot în jos, pe vâlcea și pin dumbravă, până în dreptul poienii Purcariului, în marginea din jos, în vale Bănesii are hotar, și de acolo drept la apus prin poiană, unde sunt și niște chișteli, și tot spre apus peste două văi, până în vârful piscului Surăi”³⁰². Satul se va numi **Pupe-zeni**³⁰³.

1508, martie 2: Întărit de Bogdan voievod spătarului Clanău (Câlnău) și jupânesei Dragna, care au cumpărat, cu 300 de zloți tătărești, de la frații Mihul și Ion și de la rudenia lor Iliana, nepoții lui Gârbovăț, „satele de pe Bârlad **Rușii**, și mai din jos **Buciumii** și mai din sus **Bârgăoanii**; și acele trei sate le-a cumpărat unchiul lor, Radu Gârbovăț stolnicul, de la Grăpina, fata lui Toader Rusul, din dresuri ce a avut tatăl ei Toader Rusul de la strămoșul nostru Alexandru voievod. / Așijderi, un sat pe Bilahoi, anume **Rădeștii**, cumpărat de la Marina, fata Dumii Isaescul, nepoată lui Știbor celui bătrân și Zoîței, jupânesei Fătului Iacobăscul, drept 90 zloți tătărești. / Încă alt sat, în Gura Strajnicului, anume **Radosloveștii**, pe care l-a cumpărat răposatul părintele domniei mele, Ștefan vodă, de la Sângur și sora lui Stanca, feciorii Anușcăi, nepoți lui Ivan Frenciuc, drept 32 zloți tătărești, și a miluit pe al nostru creincios Clanău spătarul și pe nepoata sa, și nouă rudenie, Dragna, și le-a dat lor acel sat Radosloveștii”³⁰⁴.

1546, mai 13: Întărit de Petru (Rareș) lui Danciul,

³⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 159, pp. 294, 295

³⁰³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 8, pp. 13-15

³⁰⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 9, pp. 16-18

Hătălmaș, Stana și Mogoșa, feciorii lui Toader Lazin (Lăzăscu), care primesc ispisoc pentru „satul **Rădeștii**, în fundul Covurluiului sec, cumpărătură ce-a avut tatăl lor Toader Lăzăscul, de la tatăl domniei mele, Ștefan voievod”³⁰⁵.

1632, iulie 15: Zapisul lui Toader de **Bârlad**, care scrie zapisul și mărturisește „cum au venit înaintea noastră popa de **Hărmănești** (Ghermănești, comuna Banca, Vaslui), Vasile Buțucul și popa Gligorie de Hărmănești, feciorul popii lui Albeș și Costantin aprod de **Rădăci-nești** (comuna Corbița, Vrancea), și Gheorghe de **Rădești** (comuna Bălăbănești, Galați), Busul și a Cârstei, fratele popii Buțucului, și Nechita, fratele popii Buțucăi, și Dănilă, feciorul lui Ștefan, Gorul, Casin feciorul lui Ștefan și Ion Molofeiu de **Răsipeni** (lângă Vinderei, Vaslui), Grozava, feciorul său și cu Antonisia și au vândut... din sat de **Răsipeni**, de pe Jeravăț, partea unui bătrân, ce i se vine partea lui Molofteiu... lui Constantin Ciurei din **Dănești** (lângă Oancea, Galați), drept 55 de zloți”³⁰⁶.

1632, noiembrie 20: Ion Carapotona șoltuzul, cu 12 pârgari, preotul Ștefan cel domnesc, Maței Roșca, Neculai cupeț și Dinga din târgul **Bârlad**, și Maxim și Dumitru de **Călinești** și Zahariuțul diacul de **Micești** mărturisesc „cum a venit Dochia, fata lui Ursul pitarul, și feciorii ei Balan, Ștefan, Mogâldea și cu surorile lor din **Rădești** și au vândut toată partea lor de la satul **Dracsini**, cu loc de moară în apa Studinețului, lui Apostol, neguță-torul de Bârlad, și feciorului său Constantin, pentru 12 galbeni de

³⁰⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 13, pp. 25-27

³⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 158, pp. 201, 202

aur”³⁰⁷.

1774, iunie 5: Satul **Rădești**, ținutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumean-țev³⁰⁸. **Birnici:** Neculai Arion, vornic / Gligore brat ego (fratele lui) / Iacomî Nica / Iordachi Porumbul / Gheorghe Porumbul / Arion Acsintii / Toader Negară / Costandin Porumbul / Ioniță Ușurel / Lupul Boza / Gavril Costachel / Costandin Boza / Toader Hurduc / Ioniță Pătrașco / Vasileche, cibotaru / Pricopie Nica / Iacob Boza / Manolache Boza. // **Rufeturi:** Popa Istrate / Popa Ion / Diaconul Sandul / Diaconul Ion / Diaconul Ion din schitul Crucian / Andronache Porumbul, scutelnic al comisului Fotache / Lupul, grădinar, scutelnic al comisului Fotache / Manolache al lui Grama, scutelnic al comisului Fotache / Iosip, scutelnic al paharnicului Iancului / Gheorghe, marangoz, cu cartea măriei sale feldmareșalului de apărare din let 1771, numărul 1752 / Ion Negru, scutelnic al schitului Crucian / Manolache Negru, tij (la fel) / Gheorghe fiul lui Papaistrate, dascăl; ultimii 3 scutelnici sunt cu cartea dumisale postelnicului Arghirie de la departamentul rânduielilor de apărare.

1785, aprilie 7: Porunca dată de Alexandru Ioan Mavrocordat pârcașabilor de Galați Constantin Greceanu și Neculai Angeri, „ca să cerceteze cele jeluite de Constantin Vârgoloci... asupra răzeșilor din **Rădești**, care, nefiind el șezător acolo, n-ar fi vrut să-i dea venitul de pe partea lui; și, punându-și vechil, după zisa lor, și strângând vechilul dijma, răzeșii s-ar fi sculat în tăria lor și ar fi luat

³⁰⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 36, pp. 66, 67

³⁰⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 102

dijma din mâna vechilului și ar fi treierat-o ei”³⁰⁹.

1902: „**Rădești**, comună rurală și sat în județul Tutova, plasa Corodul, spre sud-est de Bârlad, la marginea județului. Are o populație de 1.414 locuitori; o biserică și o școală mixtă. Satul formează comuna Rădești cu cătunul Oanca. Locuitorii cultivă via pe o suprafață de 137,5 hectare, din care 24,5 nelucrătoare, și lucrează rotăria și căruțaria ordinară. Comerțul se face de 19 persoane. Prin marginea de vest a comunei trece șoseaua județeană Bârlad-Galați”³¹⁰.

RĂDEȘTI

(în braniștea Bohotin, Iași).

1624, martie 27: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vornic Necoară, care primește uric pentru „satul **Măgura** (ținutul Dorohoi, Botoșani) din ținutul Dorohoi, care acest sat a fost al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul Dorohoi”; „satul **Trifăuții** (comuna Vasilcău, județul Soroca, Moldova) din ocolul Soroca”; / „satul **Șirăuții** (regiunea Cernăuți, Ucraina) din ținut Hotin, pe malul Prutului, și două fălci de vie în Dealul Porcului, de sub pădure la **Cotnari**, care acest sat și aceste vii sunt danie cneaghinei lui, Todosia, de la Cârstina pârcălăboa-ia, pentru multă avere pe care a dat-o ea pentru Lozinschi, când l-a scos de la tătari”; / „a patra parte din tot satul

³⁰⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 134, pp. 218, 219

³¹⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 208

Huhurezi (lângă Limbenii Vechi, județul Bălți, Moldova), pe care și l-a cumpărat de la Căzaca, cneaghina lui Trifan postelnic”; / satul **Rădeștii** (în braniștea Bohotin, Iași), în ținutul Iași, pe Prut, cu vad de moară la Prut, pe care l-a cumpărat de la Ionașco Stroici, fiul lui Lupul Stroici logofăt, pentru 300 de ughi galbeni”; „altă parte din satul Huhurezii, din împărțeala acestei părți în trei părți, pe care și le-a cumpărat de la Simbotin, nepotul lui Luca, și de la Ionașco, nepotul Andreicăi, și Ionașco, și Buzdugan, toți nepoții și strănepoții lui Luca, pentru 200 de talei bătuți”; / „altă jumătate dintr-un bătrân din același sat, pe care și-a cumpărat-o de la Agafia, pentru 10 taleri”; / „toată partea lui Mihăilă din **Cajva** (azi Cajba, raionul Glodeni, Moldova) din ținutul Iași, pe care și-a cumpărat-o de la Gheorghie și frații lui Gligorie și Pătrașco, fiii lui Toader, nepoții lui Mihăilă”; / „miluire de la Ștefan Tomșa voievod, satul **Giulinții** (sat inclus în Miorcani, Botoșani) în ținutul Dorohoi, pe râul Prut, care acest sat a fost al lui Gheorghie, pârcaleab de Hotin, și s-a luat ca domnesc, pentru că n-a rămas nimeni dintr-însul”; „satul **Năvârneții** (comuna Năvârneții, județul Bălți, Moldova), iarăși îi este danie de la Ștefan Tomșa voie-vod”³¹¹.

1774, iunie: Satul **Rădeștii** și **Picioroganii**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³¹², **toată suma caselor: 47**. Scădere rufe-turi 38: 2 popi, 30 scutelnici ai dumisale banului, 6 ȝigani. Rămân birnici 9. / **Birnici:** Iftimii Hodoroabă / Neculai Ghemiș / Toader Baltă / Nichifor sin (fiu) Chirilii /

³¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 187, pp. 259-262

³¹² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 235

Dumitru, sobariu / Tudor Soloman / Dumitrașcu / Toader Marai / Ursachi, murar. // **Rufeturi:** Popa Petre / Popa Ion / Mihai, argat dumisale banului Grigori Balș / Ursachi, tij (la fel) / Martin, scutar, la fel / Ștefan, plugar, la fel / Petre, herghelegiu, la fel / Grigori Mândru, vier, la fel / Tănăsă, brat (frate) lui, la fel / Grigori Crețu, vier, la fel / Mitre, vier, la fel / Ioniță, vier, la fel / Ion, vier, la fel / Toma, păscar (pescar), la fel / Ostahi, la fel / Sandu Moșniaga, la fel / Ion, ciubotar, la fel / Vasilachi, plugar, la fel / Ion, chelar, la fel / Vasili Moldovan, la fel / Irimie fratele lui, la fel / Gheorghe, slugă, la fel / Ursachi Hopu, la fel / Ilie, blănar, la fel / Radu, plugar, la fel / Dumitrașcu fratele lui Mihai, la fel / Toader, slugă, la fel / Pătrașcu, rotar, la fel / Andrii fiul Chirilii, la fel / Costandin Neculce, la fel / Miron, slugă, la fel / Gheorghe Țăruș, la fel. // **Țigani:** Ioniță Coroi / Pascal / Vasili fiul lui Pancu / Ion, scripcariu / Ion, herariu / Ion, bucătariu.

RĂDEȘTI

(comuna Trifești, Iași).

1640, martie 4: Dănăilă și femeia lui Ana, fata Damaschinei, nepoata lui Hlăbașco, vinde lui Gavril Pascal, drept 36 galbeni, „moșia din sat de **Rădești** (comuna Trifești, Iași), toată partea noastră, tot ce avem de pe Bâbâlea și alt bătrân”³¹³.

³¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 275, p. 273

RĂDIUL

(lângă Bârsănești, comuna Gura Văii, Bacău).

1633, septembrie 12: Întărit de Moise Moghila voievod vornicului de gloată Neniul, căruia i-a „dăruit un sat, anume **Rădiul** (lângă Bârsănești, Bacău), în ținutul Trotușului, ocolul târgului, pentru cea de credință slujbă a lui și pentru că a dat patru cai pentru trebuința noastră și a țării”³¹⁴.

1635, martie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Neaniul, care primește urice pentru „jumătate din a treia parte din satul **Tomești** (comuna Popești, Iași), care este în ținutul Cârligăturii, și o prisacă a lui Petrea, cu grădină și cu prisacă, pe care a cumpărat-o de la Nechifor armășel” și de la frații lui; / „iarăși, din același sat, jumătate din a treia parte de sat, jumătate din partea lui Isaico, partea lui Dumitru și a surorii lui Marica, vândută pentru 180 taleri de argint”; / „jumătate din a treia parte a satului Tomești, o jumătate de parte din partea lui Ihnat”, cumpărată de la Gheorghe Cașul, pentru 25 taleri de argint; / „din jumătate din a treia parte a satului Tomești, a patra parte din partea lui Isaico și jumătate din a treia parte de sat”, cumpărate, cu 180 taleri de argint, de la Gavril Romănescul și Antimiia, fiii Măricăi Româneascăi, Vasile, Gligorcea, Nastasia și Anghelina, fiii lui Ionașco din Tomești, nepoții Marcăi Româneascăi, Pavel, Dumbravă, Uliana și Nastasia, fiii Todosiei, nepoții Româneascăi, care

³¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 393, p. 495

cumpărase de la Ionașco și Pătrașco, fiii lui Ihnat, nepotul popii Lupul; / tot cu 180 de taleri, „de la Grigore Goian, fiul Ilenei, nepotul lui Liciul, și de la sora lui Agahia și nepoata lui Nastasia, fiica Maricăi, și de la Vasile și Antemia, fiii lui Liciul, și Toader, fiul Annei, și sora lui Nastasia Trifănea-sa, de asemenea nepoții lui Liciul, și de la Toader, Gafta, Bălac și Candachia, fiii lui Agahie, și Nicoară, Mădălița și Maria, fiii lui Ionașco Liciul, toți nepoți și strănepoți lui Liciul cel bătrân; / cu 40 taleri de argint, „de la Toader și Nastasia, fiii Annei, din jumătate din a treia parte din satul Tomești, o jumătate de parte, partea lui Turlui”, care „le-a fost cumpărătură mătușii lor Ilinca Petrea de la Antimia, soția lui Turcu, iar lor le-a fost cumpărătură de la Anghelina, fiica Tomascăi, nepoata lui Turlui; / de la Dănilă și Fume, fiii Sorcăi, nepoții lui Turlui, cu 12 taleri, „din jumătate din a treia parte de sat, a patra parte, partea lui Turlui”; / pentru 8 taleri, de la Marica preoteasa, fiica Axiniei, nepoata lui Herteș, strănepoate lui Turlui, „din jumătate din a treia parte, a patra parte, din partea lui Turlui”; / pentru 8 taleri, de la Sava, fiul Agahiei, nepotul lui Herteș, strănepotul lui Turlui, „partea iarăși a lui Turlui”; / pentru 8 taleri, de la Ionașco, Miron căpitan, Iacob și Arvasia, fiii Varvarei, nepoții lui Mihail, strănepoții lui Turlui, „toată partea lor ce se va alege din acel sat”; / pentru 8 taleri, de la Ionașco Popăscul și de la soția lui Măria, fiica Sofiicăi, nepoata lui Anton, strănepoata lui Herteș, „partea lui Turlui”; / de la Anton, nepotul lui Herteș, „jumătate din a treia parte; / pentru 70 de taleri de argint, de la Nastasia, soția lui Gheorghe Cașul, și fiicele lor Chelsia, Marica și Dumitra, și de la fiul ei Scridon, nepoții Maricăi, strănepoții lui Iasaico, „din jumătate din a treia parte de sat, din a patra parte, a cincea

parte, din partea lui Isaico”. / „Și de asemenea întărim lui Neaniul vornic un sat, anume **Șireuți** (sau Șărăuți, azi Șirivți, comuna Șirivți, Ucraina), care acest sat a fost drept domnesc, ascultător de târgul Hotin, de la Alexandru Iliăș voievod danie și miluire”. / „Și întru aceea, alt sat, **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău), care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Târgului Trotuș, danie și miluire de la Moise Moghila voievod”³¹⁵.

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului de Hotin Pătrațco Ciogolea, care primește ispisoc pentru **Hudeștii Mari**, care este în ținutul Dorohoiului, pe Bașeu, **Rediul**, care este în ținutul Trotușului, **Măteuții**, care este în ținutul Sorociei, deasupra Nistrului, **Scubenții**, la Hârlău, **Costeștii** sub Cozance, pe Jijia, în ținutul Hârlău, niște vii de la **Cotnari**, „pe hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”³¹⁶.

1635, noiembrie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra vornicului Neniul împotriva întregului sat „**Bârsăneștii** (comuna Bârsănești, Bacău), pentru seliștea **Pleşăștii** (lângă Caraculău, comuna Bârsănești, Bacău), ce s-a chemat și **Beneștii**, de pe un Benia, care este de hotarul satului său **Rădiul** (comuna Gura Văii, Bacău), și s-a mutat mai jos de drumul cel mare, în capul hotarului. Și Bârsăneștii nu au avut treabă cu acea seliște și cu acel hotar, cum a arătat Neniul vornic mărturie de la Bejan, ce a fost paharnic, Pătrașcu, Solo-mon și Condre șoltuzul, cu 12 pârgari de **târg de Trotuș** și cu pecețile lor. Deci făcurăm carte ca să țină Neniul vornic

³¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 69, pp. 80-85

³¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 78, pp. 99-103

acea seliște cu pace. Dar Bârsăneștii tot nu i-au dat pace”³¹⁷.

RĂDIURILE

(pe Jijia, între Răuseni și Drăgănești, Botoșani).

1774, iunie: Satul **Rădiurile**, ținutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanțev³¹⁸, **toată suma caselor: 10**. Scădere rufeturi 10: 6 scutelnici stolnicului, 4 ȝigani. / **Rufeturi:** Vasili Spănu, scutelnic la stolnicul Buzne / Ioniță, muntean, la fel / Andrei Rață, la fel / Ion, blănar, la fel / Petre, la fel / Toma, la fel. // **Țiganii ot tam:** Grigore Gărgăună / Ion, ȝigan / Ursu, ȝigan / Vasili, ȝigan.

RADOMIREȘTI

(comuna Letea Veche, Bacău).

Întărit, în februarie 1623, de Ștefan Tomșa mănăstirii Solca, care cumpără, cu 300 de galbeni ungurești (ughi), de la Lazor, Anca și Florița, fiii lui Anghel „satul

³¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 269, p. 309

³¹⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 247

Radomirești, ce este în ținutul Neamț, ce a fost ascultător de ocolul târgului Bacău, cu bălțile de pește”³¹⁹.

1902: „**Radomirești de Jos** sau Alcazi, sat cu 38 locuitori, în județul Bacău, plasa Bistrița de jos, comuna Letea, situat pe dreapta Siretului, la 2 km de reședința comunei. Locuitorii posedă: 5 cai, 41 vite mari cornute și 8 porci. / **Radomirești de Sus** sau Doctorul, sat în comuna Letea, situat pe dreapta râului Siretul, la 3,5 km de satul Letea. Are o populație de 93 locuitori și o cârciumă. Locuitorii posedă: 24 cai, 162 vite mari cornute și 67 porci”³²⁰.

RADOSLOVEȘTI

(la Gura Strajnicului, Galați?)

1508, martie 2: Întărit de Bogdan voievod spătarului Clanău (Câlnău) și jupânesei Dragna, care au cumpărat, cu 300 de zloți tătarești, de la frații Mihul și Ion și de la rudenia lor Iliana, nepoții lui Gârbovăț, „satele de pe Bârlad **Rușii**, și mai din jos **Buciumii** și mai din sus **Bârgăoanii**; și acele trei sate le-a cumpărat unchiul lor, Radu Gârbovăț stolnicul, de la Grăpina, fata lui Toader Rusul, din dresuri ce a avut tatăl ei Toader Rusul de la strămoșul nostru Alexandru voievod. / Așijderi, un sat pe Bilahoi, anume **Rădeștii**, cumpărat de la Marina, fata Dumii Isaescul, nepoată lui Știbor celui bătrân și Zoiței,

³¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 13, pp. 12-14

³²⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 157

jupânesei Fătului Iacobăscul, drept 90 zloți tătarești. / Încă alt sat, în Gura Strajnicului, anume **Radosloveștii**, pe care l-a cumpărat răposatul părintele domniei mele, Ștefan vodă, de la Sângur și sora lui Stanca, feciorii Anușcăi, nepoți lui Ivan Frenciuc, drept 32 zloți tătarești, și a miluit pe al nostru creincios Clanău spătarul și pe nepoata sa, și nouă rudenie, Dragna, și le-a dat lor acel sat Radosloveștii”³²¹.

RADOTEȘTI

(comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui).

Întărit, în **26 noiembrie 1499**, de Ștefan voievod, mănăstirii Dobrovăț, danie domnească, Ștefan cel Mare primind, la schimb, de la Crâstina, fiica lui Voislav și de la nepoata ei de soră Nastasia, fiica Anușcăi, nepoatele lui Ivan Damianovici, „trei sate pe Dobrovăț, anul anume **Rușii** (Dobrovăț-Rușii, contopit cu comuna Dobrovăț, Iași), unde a fost curtea lui Stan al lui Popa, alt sat **Călugărenii** (comuna Dobrovăț, Iași), unde a fost Giurgiu Călugărul, al treilea sat **Dumeștii** (Dumasca, comuna Tăcuta, Iași), unde a fost Dadul, care sate au căzut în partea lor, din satele bunicului lor Ivan Damianovici – Vodă oferind „patru sate în schimb pentru acele sate: două sunt pe Bujor, unul **Dumbrăveni** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), unde a fost Belici, altul **Radotești** (co-muna

³²¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 9, pp. 16-18

Dimitrie Cantemir, Vaslui), unde a fost Borta... căci schimbase acele două sate bunicul nostru Alexandru voievod cu mănăstirea Bistrița”, care dăduse „trei sate pe Bistrița, mai sus de Bacău, anume **Birăeștii** (Gherăiești, înglobat în Bacău), unde a fost Birai, și **Vlăcsănești** (înglobat în Bacău) și **Manoilești** (Manuilești, înglobat în Bacău)”, „al treilea sat li l-am dat pe Berheci, anume **Davideștii** (nelocalizat, Bacău), unde a fost David”, cumpărat cu 240 zloți de la Gheorghe, fiul lui Negrilă ploscar... „al patrulea sat li l-am dat pe Hovrăleata, anume **Neagomirești** (lângă Orgoiești, comuna Bogdă-nești, Vaslui), mai jos de **Orgoiești** (comuna Bogdănești, Vaslui)”, cumpărat cu 150 zloți de la Filip, Tudoran și sora lor, fiii lui Mircea, nepoții lui Micul Orgoae”³²². Hotarul, din veac.

RĂDUEȘTI

(pe Stemnic, în Rediu Galian, comuna Codăești, Vaslui).

1522, iunie 24: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod lui Dragotă și vărului său Neagului, care cumpără, cu 200 zloți tătărești, de la nepoata lor Drăgae (Dragna, mai jos), fata lui Toader, „din uric de cumpărătură de la bunul domniei mele Ștefan voievod, a patra parte de sat din

³²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 247, p. 444-446

Răduști pe Stebnic și a patra oarte și din moară, partea de jos”³²³.

1630, iunie 27: Simion șoltuzul de **Bârlad**, cu 12 pârgari și Ursul vântul cupeț, Ionașco Dinga și Microv cărturisesc cum „a venit Neculai, ginerele lui Simion portarul, și s-a jeluit cu multe mărturii, anume cu Efrim de **Zmeiani**, Bălan, Radul, Toma și popa Dragoșe din **Greci**, Vasile Prăpalea de **Răduști** și mulți oameni buni, mărturisind cum dresese de cumpărătură, ce a avut socrul său Simion portarul, din satul **Greci**, din partea de sus, partea lui, trei pământuri în frunte, din deal în deal, până unde se împreunează cu alte hotare – aceste drese au pierit când au fost tătarii la **Trestiana**, de s-au bătut cu Nicoară hatmanul și-au pierit Soica Armașul, Erimia Potlogeanul și mulți ca dânșii, atunci au lovit pe Smila și l-au prădat, de i-au luat toate ce-a avut și i-au luat acele drese. / Deci noi i-am făcut această scrisoare, ca să-i fie de credință, până-și va face și ispisoc domnesc, ca să se știe”³²⁴.

1630, septembrie 22: Moise Moghilă voievod întărește lui Bejan, armășelul din **Bicani**, în baza unui zapis de mărturie de la popa Grigorie din **Răduști**, Vartic, Ilie și Maței de **Mânzați**, Vasile Cojniță de **Bârlad**, și de la Stanciul, dascălul din **Pătrășcani**, „o prisacă de stupi din Gura Gruului, de către fund”, cum-părată de la frații Die și Macrina, feciorii lui Constantin de Mânzați, „drept 6 taleri de argint”³²⁵.

³²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 157-160

³²⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 114, pp. 125, 126

³²⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 142, pp. 142, 143

1639, aprilie 29: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, de „aicea, la sat la **Greci** (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui) și la **Cernați** (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui) pe Bogdana, pentru pâra ce-au avut vornicul Dumitrașco cu Ionașco Bâtcovici de Greci și cu răzeșii lui, pentru o bucată de pământ și pentru niște stâlpi ce au fost stricați și i-a mutat pârcălăboaia de Hotin din hotarul Grecilor în sus, în hotarul Cernaților, în zilele lui Constantin vodă... / Și semnele încă s-au aflat, ale Cernaților, în costișa dinspre apus, până în capetele pământurilor ce vin în sus și în jos, până în hotarul Grecilor, iar la deal până în culmea dealului, unde este stâlp; de aici, peste vale, spre răsărit, din hotar la deal, într-un stâlp ce-i în culmea dealului, pe unde vin pământurile iar în sus și în jos și se suie hotarul la deal, prin capetele pământurilor, prin Vâlceaua Cornei, unde este stâlp, și se suie la deal pe Vâlceaua Cornei, prin viezuni, și merge printre Lacurile Gemene și se coboară la Fântâna lui Bordas; de acolo, în sus, pe marginea poienii, în cap gavnul dinspre costișă, până în movila găunoasă, de acolo în sus, până ce se întâlnește cu **Rădcești** (Răduești, azi Rediu Galian, comuna Codăești, Vaslui)”³²⁶.

1662, septembrie 4: Mărica, cu feciorul ei Gheorghe Cazan, vând lui Pătrașco Mihoci și femeii lui Safta, pentru 30 lei bătuți, „partea noastră de ocină din satul **Răduești**, din jumătate de sat, a treia parte din partea de sus... dinaintea lui Dumitrașco Grecul, Toader Ciurlan din **Albești**, popa Ghiorghei ot **Vaslui**, Tudora, fetele lui Gavril și Anița Gherasimoae”³²⁷.

³²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 121, p. 135

³²⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 250, 251

1673, februarie 1: Cumnații Tudosie Dubău logofăt și Gheorghe Albotă căpitan, „ce-o ține pe soră-mea Tofana, nepoata lui Dragotă vornicul”, dăruiesc mănăstirii Dobrovățului, „să fie pomană moșilor noștri... din jumătate de sat **Răduștii**, ce sunt pe Stemnic, în ținutul Vasluiului, două părți... iar o a treia parte, ce rămâne din acea jumătate de sat, au vândut-o niște rude ale noastre, fără știrea noastră, deci și aceea suntem să întoarcem Mihoceștilor 30 lei, și să fie la un loc cu cele două părți”³²⁸.

1697, august 6: Mărturie de la Dionisie călugărul pt **Răduștii**, Toader călugărul, Galerie călugărul, Toma și Apostol Vrabie ot **Albești** și Ariton ot **Petrești** „pentru jumătate de sat **Răduștii**, care este pe Stemnic, la ținutul Vasluiului; noi așa știm cu sufletele noastre, cum acea moșie este dreaptă a lui Mihoci, și Mihoci n-a vândut, nici n-a dat nimănui, nici Mihăcioe, care a murit aici, între noi... și feciorii popii se acolisesc fără ispravă de nepoții lui Mihoci”³²⁹.

1902: „**Răduștii**, sat în partea de nord a comunei Chetrești, plasa Stemnicul, județul Vaslui, situat pe valea formată din prelungirea dealurilor Viei, Boldei și Cioata, pe o su prafăță de 340 hectare și cu o populație de 57 familii sau 186 suflete. Are o biserică de lemn, făcută, la 1818, de Iordache Cuza, fost proprietar. Locuitorii posedă: 85 vite mari cornute, 6 cai, 60 oi, 35 rămători și 10 stupi cu albine”³³⁰.

³²⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 196, 197

³²⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, p. 52

³³⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 210

RĂDULEȘTI

(comuna Vânători, Vrancea).

1580, septembrie 5: Întărit de Iancul (Sasul) voievod preotului Ilie, feciorul popii Gliga, rudeniilor lor Ilie și Mărica, feciorii Dușcinei, Frăsinei și fraților ei, feciorii popii Voina, rudeniei lor Toader, care, după călugărie, se numește Teofan, și fraților lor, feciorii Marușcinii, care primesc ispisoc pentru „părțile ce-au avut părinții lor de la Alexandru vodă, un loc din pustie de la **Cetățuie**, la mănăstire, împotriva **Răduleștilor**, pe de ceea parte de Siret”³³¹.

1633, martie 30: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Nica cupeț din **Focșani**, care cumpărase, de la Marghita, soacra lui Bulai, „o parte de moșie ot **Holtu-rele** (toponim la Mărcești), din satul **Miercești** (sau Mircești, numit înainte Grozești, azi Mărcești, comuna Vânători, Vrancea), a treia parte dintr-un bătrân, cât se va alege partea ei... drept doi pol galbeni, înaintea multor oameni buni și megieși din primpřejur, anume Pepele, Stoian, Buzinca și fiii săi Cozma și Todosie, Iachim zet (ginerele lui) Bosianu, Constandin Mal or **Rădulești** (comuna Vânători, Vrancea), Mihăilă ot **Bodești** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), Lazor și Constandin ot **Bârlădeni** (ținutul Putna, Vrancea), Canțir și Bole ot **Focșani**, Dum-

³³¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 138, 139

bravă vătaf ot **Florești** (contopit cu Câmpineanca, parte a orașului Focșani) fiul lui Sanhiraci și alți oameni buni. / Și ne-a mai arătat alt zapis de mărturie de la Neculai, Lefter Micnici, Crocovel staroste și Ciohodar hotnog de la **Focșani**, scriind și mărturisind precum au venit Stan și Lupe, fiii Armancăi, nepotul lor Stan, fiul lui Stanislav și Stepan, fiul Tudoscăi și au vândut... cât se va alege din satul **Mircești** și din partea Holturelului... Nicăi cupețul din Focșeni, drept 40 taleri bani buni”³³².

1774, iunie 26: Satul **Rădulești**, ținutul Putnii, ocolul Milcovului de Jos, după recensământul lui Rumeanțev³³³, avea **toată suma caselor 19**. Scădere rufeturi 19: 19 scutelnici. / **Rufeturi**: Petre al lui Stănoae, vier Visternicesei Catargioae / Pavel, morar, vier la fel / Tănase Buda, vier la fel / Ursul, crav, vier la fel / Ștefan Zgârâian, vier la fel / Sandul Cârnaț, vier la fel / Radul Știrbăț, vier la fel / Ion, muntean, vier la fel / Nechita fratele lui, vier la fel / Petre fratele lui, vier la fel / Neculai, vier la fel / Stan fratele lui, vier la fel / Neculai fratele lui, vier la fel / Lupul Cotecă, vier la fel / Gheorghită, muntean, vier la fel / Toma Buda, vier la fel / Voine frate lui Petre, vier la fel / Brabul, morar, vier din Vadu Turcului, vier la fel / Simion Ciuhuș, vier la fel.

1902: „**Rădulești**, cătun în județul Putna, comuna Mircești, plasa Biliiești, situat la estul Mirceștilor și pe malul Putnei, lângă balta lui Tudor și balta Cotul Roibu-

³³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 322, pp. 415, 416

³³³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 333

lui. Are o populațiune de 536 suflete, care locuiesc în 127 case; 1 biserică filială, cu hramul Sfinții Voevozi”³³⁴.

RĂDULEȚILE

(în Cârligătura, lângă Podu Iloaiei, Iași).

1774, mai 26: Satul **Rădulețile**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanțev³³⁵: **Toată suma caselor: 15**. Scădere rufeturi, însă 1: 1 căpitan de vânători. Rămân birnici 14. / **Birnici** (tij ai dumisale): Ignat sin (fiu) Gafton / Iftimii, rotar / Nistor, vânătoriu / Toader brat (frate) Nistor / Vasăle, pas / Ioniță brat lui / Ilie / Ioniță / Vășăscu / Ifrim / Acsănti / Nichita, cioban / Georgii sin (fiu) Spătar / Ion, brat (frate) Nichitii / Nichita, vânătoriu. // **Rufeturi** (tij ai dumisale): Ioniță, căpitan de vânători.

³³⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 210

³³⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 477

RĂFLOAIA

(lângă Tecuci, Galați).

1774, iunie: Satul **Răfloaia**, ținutul Tecuciului, ocolul Privalului, după recensământul lui Rumeanțev³³⁶, avea **toată suma caselor 19**. Scădere rufeturi 2: 1 vornic, 1 vătăman. Rămân birnici 17. / **Birnici**: Mihăilă Mâță / Iliei Chiosa / Ursul Panhili / Simion, morariul / Dima Onică / Costandin Belibou / Ștefan Coman / Vasile Corpaciu / Necula Enachi / Ștefan Broască / Sava Nica / Pavăl Nica / Ștefan Dănăilă / Gligoraș Vlădan / Toader, cioban / Strătulat Muscă / Marcu Vlădian. // **Rufeturi**: Trifan Țâplica, vornic / Dinul, vătăman.

RĂICENI

(ținutul Fălciului, Vaslui).

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan și soției sale Tofana, care primesc ispisoaice pentru „satul **Bălăsineștii**, ce-i în ținutul Hotinului, cu iazuri și moară în apa Viliei, cumpăratură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducați ungurești de aur), căci le-a fost lor moșie de la mătușa lor Cristina pârcălăboaică; / partea lor din satul **Solești**, ce-i în ținutul Vasluiului; / a treia parte din satul

³³⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 537

Moiceștii, ce-i pe apa Vasluiului, în același ținut, cumpăratură de la Vasile Nădăbaico din Solești, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei și a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilnești**, din același ținut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei și Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereștii**, tot în același ținut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din același ținut, cumpărată de la Ștefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / și un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stăniilești**, ce-i pe Prut, în ținutul Fălciului, care a fost domnesc și a dat și a miluit Ștefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionașco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; și după aceea am dat și am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în același ținut al Fălciului, și satul **Stoinești** la Prut, în același ținut, și satul **Bărboșii**, ce-i pe apa Moisiia, în același ținut, și încă satul **Siliștenii**, din același ținut, cumpărătura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silișteanului din Bârlad, și iarăși o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / și iarăși îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din același ținut al Fălciului, și iarăși un bătrân din satul **Pogănești**, ce-i în ținutul Lăpușnei, din același uric, care acele două părți din Răspopi și din Pogănești a fost dat Răcoviță Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urătei, și pentru Balan, și a plătit capul lor de la moarte, și n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, și a dat cele părți de ocină sin satele Răspopi și Pogănești pentru cei bani și pentru cel

cal; / și iarăși le întărim ale lor drete moșii, ce a avut tatăl lor Pătrașco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeștii** și **Șen-dreni**, cu loc de heleșteu în apa satului, ce-s în ținutul Hârlăului”³³⁷.

RĂIDĂCEȘTI

(lângă Turturești, comuna Girov, Neamț).

Întărit, în **15 septembrie 1462**, de Ștefan voievod, „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamț), unde este hramul Adormirea preasfintei născă-toare de Dumnezeu și pururi fecioară Maria”, care primește uric pentru „anume satele și morile: moara cea mare care este pe Bistrița (Bistrița, comuna Vișoara, Neamț) și în Zdvijinții (Zvijinți, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamț), de la Doamna și Sobolești (sat lângă Săvinești, Neamț), și Faurii (înglobat în Zănești, Neamț), și Vascăuți (lângă Săvinești, Neamț), și Brașeuți (Bră-șăuți, comuna Dumbrava Roșie, Neamț), și Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamț), și Mărăței (în Piatra Neamț), și Dărmăneștii pe Chivejdi (în Piatra Neamț), și Oprișani (Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamț), de asemenea pe Chivejdi, **și Răidăceștii** (lângă Turturești, comuna Girov, Neamț), și Tortoreștii (numit și Tătărași, azi Turturești, comuna Girov (neamț), două părți – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloș, pentru 75 de zloți

³³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 281-288

tătărești –, și Căuceleștii pe Cracău și cu moară (Căciulești, comuna Girov, Neamț), și Mân-dreștii pe Orbic (lângă Goșmani, comuna Români, Neamț), și satul lui Șerbu Răspop (Beșicani, comuna Săucești, Bacău), și Stăuciani, amândouă cuturile și cu moară și cu iaz (Săucești, Bacău), și morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, și prisaca de la Fundu, dincolo de Siret (Siretu, comuna Letea Veche, Bacău), unde a întemeiat Martie, și via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, și Vâlsăneștii, mai sus de Bacău, și cu dârsta (partea de sus a Bacăului), și Lucăceștii pe Tazlăul Sărat (parte a orașului Moinești, Bacău), și satul anume Heciani, și cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Știbor din uricul său, pentru sufletul său, și mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, și mănăs-tirea de la Bahlui, și cu moara, și mănăstirea de la Bo-hotin, și cu moara, și prisaca Cozia, de la Bohotin, și Botna, pe Nistru, și cu prisaca și cu Iezerul Alb și cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, și moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, și prisaca de la Itchil, și poiana de sub Ceahlău, și poienile de la Chi-vejdi”³³⁸. Hotarele, din veac.

RÂNGHILEȘTI

³³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 107, pp. 151-154

(Ranghilești, comuna Santa Mare, Botoșani).

1623, aprilie 2: Întărit de Ștefan Tomșa lui Lupul Prăjescu, care primește uric pentru dreptele lui ocini și dedine: „satul anume Hălăștiani, cu iazuri” (comuna Heleștieni, Iași); „Bușcătenii, cu iazurile și cu morile, în același ținut” (Buțcăteni, lângă Heleștieni, Iași); „o se-liște, anume Șopârlenii și cu iazul mare și cu iazul de pescuit pește” (în comuna Heleștieni, Iași); „satul anume Onicenii și cu bălțile de pește și cu loc de râmnice în același ținut” (inclus în Hărmănești, Iași); „**un sat anume Rângălești, cu iazurile, ce este în ținutul Iași**” (Rin-ghilești, Botoșani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, și cu bălțile de pește și cu loc de moară pe Prut” (ținutul Iași); „un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, și cu loc de moară și de stupină pe acel pârâu, ce este în ținutul Neamț” (comuna Păstrăveni, Neamț); „două sate, anume Ciutca și Dubăvățul, ce sunt în ținutul Cernăuți (Dubăuți, raionul Coțmani, Ucraina)”³³⁹.

1636, martie 29: Scrisoarea marelui logofăt Gavri-laș Mățiaș, care, din poruncă domnească, a cercetat pricina de hotar dintre Onciul Iurașcovici cu Măriuța șoltuzoae, la satul **Bisericani** (comuna Cuhnești, raionul Glodeni, Moldova), punând stâlpi, după mărturia megie-șilor Dumitru Ponici ot **Rugăsești** (Rogojești, comuna Mihăileni, Botoșani), Pahulcea bătrânul, Gheorghie și Ignat din **Tomești** (comuna Bolotina, raionul Glodeni, Moldova), Ambros vătămanul din **Cajva** (Cajba, comuna Hâjdieni, raionul Glodeni, Moldova), Toader Dohatco

³³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 46, pp. 64-67

diacul, Gavrilcea Polschii și Gliguța din **Giulești** (înglobat în Cuhnești, raionul Glodeni, Moldova), Chiceră din **Dărmănești** (comuna Răuseni, Botoșani), Dumitru din **Rânghilești** (Rânghilești, comuna Santa Mare, Botoșani) „și alți oameni buni”³⁴⁰.

1902: „Rânghilești, comună rurală în partea de sud-est a plășii Ștefănești, județul Botoșani. Se întinde pe dealuri ce se prelungesc de ambele părți ale pârâului Corogea, până în râurile Prutul și Jijia. E formată din satele: Boroseni, Călărași, Ciornoha, Durneștii Mitropoliei, Odaia Rânghilești, Berza, Ilișeni, Rânghilești și Santa Maria. Teritoriul comunei este format din dealuri înalte, podișuri întinse și văi înguste, Suprafața comunei este de 9.766 hectare, din care 4.636 hectare ale proprietarilor, 3.700 hectare ale locuitorilor și 1.430 hectare ale statului, cu o populație de 729 familii sau 3.407 suflete. / Are 3 biserici, deservite de 3 preoți și 6 cântăreți; 3 școli mixte, conduse de 3 învățători și frecventate de 150 băieți și 20 fete; 6 cârciumi; 21 comercianți și 26 meseriași. Locuitorii posedă: 2.081 boi și vaci, 633 cai, 6.161 oi, 955 porci, 164 capre, 2 bivoli și 458 stupi cu albine. În comună sunt 13 iazuri, 2 mori de apă la iazuri și 1 moară cu aburi. / **Rânghilești**, sat, situat pe o coastă de deal și împrejurul unui iaz, pe o vale care se deschide spre valea Corogea și a Prutului, în partea de vest a comunei Rânghilești, plasa Ștefănești. Moșia are o întindere de 3.245 hectare și o populație de 147 familii sau 664 suflete, din care 216 contribuabili. Pe moșie sunt satele Rânghilești, Odaia Rânghilești și Ilișeni. Agricultură se face aici sistematic. Moșia, care poate servi de model, e înzestrată cu 8 iazuri

³⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 381, p. 429

bine îngrijite, cu 2 mori de apă și 1 de aburi, la Ilișeni, care produce mari cantități de făină de grâu pentru comerț; iar pe moșie și în satele Odaia Rânghilești și Ilișeni sunt construite magazii, șuri, șoproane, grajduri, ateliere de fierărie, rotărie și lemnărie, pentru exploatați-unea agricolă. Pe vârful dealului Ciornohal se află o pă-dure de stejar, de 115 hectare. Aici este reședința pri-măriei comunei Rânghilești. Are o școală mixtă, condusă de un învățător și frecventată de 36 elevi; 1 biserică de zid, în centrul satului, deservită de 1 preot și 2 cântăreți. Vite: 740 vite mari cornute, 236 cai, 2.770 oi, 50 capre, 10 bivoli și 890 masculi. Stupi cu albine 192”³⁴¹.

RÂNGOIA

(lângă Armășeni, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Rângoia**, ținutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanțev³⁴², avea următorii: **Copii în casă**: Vasile Brânzei. // **Seimeni hătmănești**: Miron Staneș / Ioniță Onul / Lazor sin (fiul) lui Sandul / Ioniță a Cărpoaei. // **Călărași**: Pintelei Cotinici. // **Birnici**: Apostol Ursachi.

1902: „**Rângoia**, pârâu, izvorăște din partea de nord a comunei Dumești, plasa Fundurile, județul Vaslui, udă comuna și, în mijlocul satului Dumeștii Mari, se varsă

³⁴¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României, volumul V, București 1902*, p. 249

³⁴² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 237

în râul Bârladul. Valea sa este formată din prelun-girea dealului Rângoia”³⁴³.

RÂNZEȘTI

(sat pe Elan și pe Prut, Vaslui).

1623, februarie 14: Întărit de Ștefan Tomșa voievod „rugătorilor noștri călugări de la sfânta mănăstire numită Sfântul Nicolae, din țarina târgului Iașilor, în dauna cneaghinei lui Mihalcea Meleștan și a copiilor ei, satul **Rânzeștii pe Prut**, ce este în ținutul Fălciu... și cu bălți de pește, anume Rătundul, și Cârligul, și Cârligățelul, și Valicul, și Hârceata, și de acolo în gârla Vrabiei, până la plopul cel mare, în malul Prutului, și de acolo, înainte la câmp, la Pârâul Maceșului, și de la Maceș drept până la Pârâul Mihălcei și pe pârâu în sus, unde se întâlnește cu hotarul Elanului” fiind confiscat satul Rânzești de la postelnicul Meleștan de Aron voievod „pentru hiclenie, când s-a ridicat Lobodă hatmanul, cu multe oști de cazaci, asupra sceptrului cinstitului împărat (sultanul – n. n.) și asupra lui Aron voievod și mult rău au făcut și au călcat ci război Țara noastră a Moldovei. Pentru această vină s-a luat satul acela. Și alta, și mai înainte, până la Petru voievod, încă a fost satul acela drept domnesc și ascultător de ocolul târgului Bârlad. Și Meleștean postelnic nu a avut copii din trupul său”³⁴⁴.

³⁴³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României, volumul V, București 1902*, p. 249

³⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 16, pp. 15-19

1662: Porunca dată de Divan slujitorilor domnești de Fălciu „să lase în pace bucatele satului **Rânzești**, fiind ale mănăstirii lui Aron vodă din țarina Iașilor”³⁴⁵.

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din țarina Iașilor, care primește ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzești** pe Prut, în ținutul Fălciului, cu toate bălțile sale și cu jumătate din **Hărcea-ta** (Herești pe Moldova, în hotar cu Cârstești și Miroslăvești³⁴⁶, Iași), în semne, și alt sat, anume **Averești** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori pe Cracău... satul **Selicăanii**, cu loc de moară în apa Bașăului, în ținutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului Ștefă-nești... / Și tij (ls fel) dăm mănăstirii satul **Nicorești** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori în Cracău... a treia parte din satul **Ochintești** din ținutul Sorociei, danie de la Nastasia Oproae, și un sat anume **Ștorov** și cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ținutul Neamțului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei... și așijderi satul **Pârliții** în ținutul Sorociei, danie de la Lepndari vameșul, cu limbă de moarte... 510 stânjeni din satul **Mierăești**, care vine în ținutul Tecuciului, pe apa Bârla-dului, și altă parte din același sat Mierăești, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi și un cal, prețuit drept 14 galbeni ungurești... tij (la fel) jumătate din satul **Coropcenii**, pe gârla Scumpăi, ce este în ținutul Iașului, miluire de la Ionașco Coropcă și de la Tărauca... jumătate de sat **Fetionești** și jumătate de sat **Coțmănești**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de

³⁴⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 169

³⁴⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p.120

Stânca, în ținutul Iașului, aproape de hotarul Posadnicilor... și loc de 14 dughene în târgul Iașii, cu loc de pivniță în ulița nouă”³⁴⁷.

1902: „**Rânzăști**, comună rurală și sat în județul Tutova, plasa Târgul, spre est de Bârlad, pe malul râului Prutul. Satul formează comuna cu același nume, cu cătunul Golia. Are o populație de 515 locuitori, 135 case și o biserică. Teritoriul comunei este mlăștinos. Se scoate din bălți mult pește și stuh. Se cultivă via pe o suprafață de 1.725 hectare. Comerțul se face de 10 persoane. Pe teritoriul comunei sunt pichete pentru paza fruntariilor”³⁴⁸.

RÂPELE

(pe Trotuș, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Râpile**, ținutul Bacău, ocolul Trotușului, moșia bănesei Safta Ruset, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁴⁹: **Toată suma caselor**: 42. Scădere rufeturi, însă 12: 3 popi, 4 diaconi, 5 femei sărace. Rămân birnici 30. / **Birnici**: Ion Crucian / Ion Iladi / Ion Băltaga / Ion Țarină / Costandin Sfârlugă / Gheorghe Băltaga / Neculaiu Verdeș / Anton Pahonce / Mihăilă Pașcu / Gheorghe Butucilă / Dănăilă Butucilă / Vasile

³⁴⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 180-188

³⁴⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 249

³⁴⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 354

Drăgoiu / Floare / Constandin, cioclu / Timofteiu Pașcu / Toma Donava / Tomiță, strugar / Dumitrașcu Hâr hoe / Enachi Hâr hoe / Vasile Pahonce / Vasile Plete / Antohi Pahonce / Mihălachi Butucel / Ioniță Pahonce / Ștefan Pahonce / Gligori, volintir / Savin Plete / Ion Hârjoe / Neculaiu Dohie. // **Femei sărace:** Catrina / Iovana / Varvara / Anghelușa / Aritona. // **Rufeturi:** Popa Istrate / Popa Ioniță / Popa Andreiu / Diaconul Grigore / Diaconul Iordache / Diaconul Gheorghi / Diaconul Năstasă.

1902: „**Râpile**, comună rurală în județul Băcău, plasa Tazlăul de jos, așezată în valea Trotușului, E alcătuită din 7 cătune: Borzești Clăcași, Borzești Răzeși sau Crucea de Piatră, de-a dreapta Trotușului; Slobozia Mielului, în stânga Tazlăului Mare, aproape de confluența lui cu Trotușul; Râpile, reședința, în stânga Trotușului; Pătrășcani, Motocești și Păltinata, pe pârâul Păltinata. În Condica Liuzilor, găsim Borzești și Râpile răzășești, iar în statistica din 1874, numai 5 cătune, iar Păltinata și Motocești lipsesc (Motocești erau alipiți la comuna Gropile). Se mărginește, la nord, cu comuna Brătila; la est, cu comuna Gropile; la sud, cu comuna Bogdana, și la vest, cu comuna Onești. Este udată de râul Trotușul, care se împreună aci cu Tazlăul Mare și se încarcă cu pârâul Păltinata, pe stânga. Dealul Benei și culmea Ciortolomului sunt ridicăturile mai însemnate de aci. Are o populație de 762 familii sau 2.774 suflete; o școală mixtă, frecventată de 46 elevi; 6 biserici, 2 în Râpile (una în Râpile de Sus și alta în Râpile de Jos) și câte una în Borzești Clăcași, Borzești Răzeși, Pătrășcani și Slobozia Mielului, deservite de 3 preoți și 9 cântăreți; 9 cârciumi. / După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 251 locuitori cu 816 fălci și 40 prăjini pământ în țarină. Teritoriul

comunei are o întindere de 4.735 hectare. Pădurile Pătrășcani, Slobozia, Răzeși Râpile, ocupă peste 1.000 hectare. Proprietari mari sunt: Dumitru Paraschiv, cu 611 hectare pământ productiv; Alex. D. Paraschiv, cu 335 hectare; G. E. Bogdan; casa defunctului D. A. Hepites. Pământurile mai sunt împărțite între foștii clă-cași și vechi răzeși. Viile sunt pe o întindere de 186,25 hectare. Totalul pământurilor de cultură este de 2.532,04 hectare. Vite: 67 cai, 1.404 vite mari cornute, 394 porci, 211 capre și 1.375 oi. Comuna este străbătută de calea vecinală Râpile-Gropile-Răcăciuni și de linia ferată Adjud-Târgul Ocna. Distanțele: la Bucău, capitala distric-tului, 55 km; la Târgul Ocna, 18 km; la comuna Gropile, 8 km; la comuna Onești, 7 km; la comuna Bogdana, 12 km; la comuna Brătila, 15 km și la comuna Târgul Valea Rea, reședința plășii, 24 km. / **Râpile**, sat compus din secțiile: Rîpile de Sus și Râpile d Jos, reședința comunei Râpile, situat pe stînga Trotușului, aproape de confluența Tazlăului Mare. Este format din trei alte sate, care în vechime erau separate: Bălăceni, Răuani și Murceni. Are o populație de 320 familii sau 1.144 suflete; 2 biserici, una în Râpile de Sus, deservită de 1 preot și 2 cântăreți, clădită la 1790, și a doua în secția Râpile de Jos, cu 1 cân-tăreț; 1 școală mixtă, frecventată de 36 copii; 3 cârciumi. Vite: 15 cai, 545 vite mari cornute, 190 porci și 25 capre³⁵⁰.

RĂPEZEȘTI

³⁵⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 250, 251

(inclus în Igești, Vaslui).

1648, mai 26: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod „lui Pătrașco Boldescul din **Răpezești** (inclus în Igești³⁵¹, Vaslui), spre aceea ca să fie tare și puternic a căta și a cerca pe al său vecin, anume Vasile, unde-l va afla în țara domnie mele, ca să-l aibă a lua de grumaz, cu tot ce va avea el”³⁵².

RĂPȘENI

(comuna Viișoara, Vaslui).

1637, octombrie 25: Ion și Onofrei, feciorii Frâncului, nepoții lui Frunteș Isac din sat din **Belciug**, de pe apa Bârladului, din ținutul Fălciului vând partea lor „de ocină din sat din **Stolniceni** (comuna Viișoara, Vaslui), **Belciug** (comuna Viișoara, Vaslui), **Dăncești** (co-muna Viișoara, Vaslui) din ținutul Fălciului, și din **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), și din **Ciorăști** (comuna Ciorăști, raionul Nisporeni, Moldova), de pe apa Bârladului... lui Ionașco, nepotul hatmanului Nicoară. Și în această tocmeală am fost eu, Andreica stolnicelul din **Șerbăcani** (Șărbăcani, comuna Viișoara, Vaslui), Vasile Focea și Simion Tăpălagă din **Răpșeni** (comuna Viișoara, Vaslui), Lepădat feciorul lui Pătrășcan, Hămsea călăraș și

³⁵¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 210

³⁵² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, pp. 74, 75

RARANCEA

(lângă Cernăuți, Bucovina, Ucraina).

Pământul sfânt al Raranței este un imens mausoleu, care adăpostești sfielnic și pios români, ucraineni, poloni, ruși, evrei, germani, turci, tătari și alți oameni pe care interesele pripășiților mondiali ai istoriei i-au mânat într-acolo, unde le era ursit necunoscutul și veșnic tai-nicul mormânt. La Raranța, fiecare fir de iarbă e o lumânare aprinsă de bunul Dumnezeu pentru a veghea țărâna trupurilor din care sufletele au fost smulse de ghiulele, de gloanțe, de săbii și săgeți, de mereu implacabila cruzime și spaimă a ființei umane. Raranța, câmp ro-ditor din megieșia Cernăuților, ocrotit prin veacuri de o necuprinsă pădure, și-a făcut târziu semnalată prezența în istorie.

1775: În 10 ianuarie 1777, Constantin Cehan Racoviță Vodă întărea mănăstirii Slatina moșia Rărence. Stăpânirea călugărească anonimizează, scufundă dincolo de lumina memoriei și de zvârcolirile istoriei orice așezare omenească a robilor „lui Dumnezeu”.

1772: Recensământul lui Rumeanțev³⁵⁴, din 1772-1773, înregistrează la Rărința, moșia lui mănăstirii Slatina, „71 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Mi-

³⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 208, pp. 191, 192

³⁵⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 398

hail, 1 diacon, Grigoraș, 1 dascăl, Grigoraș, 1 jidov, Herșcul, 2 barani, Ștefan SCÂNTEI și Vasile sin SCÂNTEI, 3 văduve, Vasilca păscărița, Nastasia BURISOAI și Catrina, 12 case pustii și 50 birnici, adică: Alecsa vornic, Ursul CARCIA, Macsin NEGURĂ, Iacob sin ANGHELUȚII, Georgii ungurian, Simion, Ion ȚUBULIAC, Mihalachi petecar, Chirilă, Acsintii CÂRNAȚ, Vasile cojocar, Grigoraș CÂRNAȚ, Simion CÂRNAȚ, Costin CÂRNAȚ, Ștefan SULHACU, Ștefan CÂRNAȚ, Grigoraș CORNEȚ, Ion HOLBUL, Grigoraș cioban, Neculaiu LUNGUL, Tănăsii, Prodan, Neculaiu nepot LUNGUL, LUNGUL pivariol, Toader sin LUNGUL, Ion sin LUNGUL, POSTOLACHI dulgher, Mihail rus, Mihaiu COCÂRLĂ, Vasile sin CAȘUL, Gavril strugar, Ion SANDOVEIU, Sandul MORĂRAȘ, POSTOLACHI, Ștefan sin MORĂRAȘ, Grigoraș NICA, Grigoraș CHIRONDA, Alecsa, Neculai CHIRONDA, Grigoraș, Nicolaiu rus, Roman RUSNAK, Neculaiu cojocar, Ioniță croitor, Petre croitor, Iacob olar, Ivan ciobotar, Vasile cojocar, Alecsa morar și Andrei rus.

1775: Satul de pe malul drept al Hucăului, mai jos de Toporăuți, Rarancea sau Rărence, cum este menționat în unele documente, ba chiar Rărința, în recensământul lui von Spleny, din 1775, când Rarancea avea 2 popi, 66 țărani și 1 baran (controlor fiscal – n. n.).

1786: Biserica Adormirii Maicii Domnului din Rarancea, construită între anii 1786-1787, restaurată în 1886, avea, în 1843, 2.161 enoriași, păstoriți de parohii Simeon NICHITOVICI și Ioan MITROFANOVICI. În 1876, biserica avea 3.287 enoriași, se afla sub patronatul lui Mihail STURDZA și era slujită de parohul Theodor TARNAVSCHI. În 1907, paroh era același Teodor

TARNAVSCHI, născut în 1825, preot din 1851, paroh din 1860, preot cooperator fiind Ilarion PRELICI, născut în 1872 la Breaza, preot din 1898, iar cantor, din 1876, Ștefan PAULOVICI, născut în 1839.

1788, mai 30: A doua scrisoare a prințului de Coburg, din 21 mai, conține detalii destul de ample despre asediul asupra Hotinului. Aflăm de acolo că, pe 8 mai, acest general și-a instalat tabăra lângă Rarance, cu toate trupele din subordine; că, pe 10 mai, a înaintat până la Sarochin (Saracin – n. n.), iar pe 11, împotriva lui Ruckzim, în următoarea ordine: batalionul de infanterie Venzel-Colloredo și două divizii ale Cavaleriei-ușoare din Lowenehr s-au întâlnit la Corpul din Armată din pădurea Bucovinei, în timp ce maiorul Quietowski, cu divizia de husari Burco, cu 2 companii de infanterie Pellegrini, cu 2 tunuri și cu 112 archebuzieri, avansau, de la tabăra din Rohatim, de-a lungul malului drept al Nistrului, prin lunci, pentru a acoperi flancul stâng al armatei. Pe cealaltă parte, generalul-maior Jordis și-a îndreptat marșul, pe malul stâng al Nistrului, cu 4 companii de Pellegrini și 2 divizii de infanterie ale lui Barco, pentru a putea sprijini pe maiorul Quietowski, dacă ar fi fost necesar. Domnul Karaiczay, împreună cu locotenent-colonelul Lowenehr, pentru a acoperi aripa dreaptă a armatei, a trecut Prutul, pe lângă Molinza, cu Batalionul de infanterie Kauniz și 2 divizii de Cavalerie-ușoară ale lui Lowenehr, și a avansat, prin Raia, către Sankoviss (Săncăuți – n. n.), dincolo de aliniamentul aripii drepte. Întrucât Corpul pe care îl comandase însuși Prințul de Coburg trebuia să fie așezat pe înălțimile lui Ruckzim (Rucșin – n. n.), trupele care făceau parte din avangardă s-au întâlnit cu o mare parte din garnizoana Hotinului; dar un batalion de infanterie și o

divizie de cavalerie, avan-sând să-i sprijine pe ai noștri, au pus tunurile pe inamic, care s-a retras în dezordine; acesta a fost urmărit, până la zidurile Hotinului, asupra căruia s-au mai tras câteva focuri de tun, care au incendiat mai multe locuri din ce-tate. Turcii uciși au rămas în piață, printre răniții lor; duș-manii au făcut un prizonier. Noi am avut pierderi, în această acțiune, 6 uciși și 26 de răniți. / Prințul de Coburg, neștiind cât de aproape este tabăra de inamic, s-a retras, seara, dincoace de Ruckzim (Rucșin – n. n.). Pe 12 mai, totul a fost liniștit; dar pe 13 mai, un corp turc, format din 1.000 de infanteriști și 2.000 de cavaleriști, cu tunuri, a atacat trupele locotenent-colonelului Karaiczay, aflate în apropiere de Dolinany. Acest atac a fost și mai fatal pentru inamic, care a fost obligat să se retragă cu pierderi considerabile. Suntem siguri de cel puțin 200 dintre ei, că ai noștri i-au văzut căzând, în timp ce noi avem doar 3 bărbați răniți. Nu s-a întâmplat nimic pe 14 și pe 15 mai; dar pe 16 mai, ai noștri au început, pe la amiază, o canonadă aprigă împotriva amplasamentelor bateriilor inamice apropiere de lână Braha. Succesul acestei canonade nu este îndoielnic, deoarece a distrus o baterie inamică, a ucis mulți oameni, a deteriorat și a ars multe case. Focul lor ne-a ucis un singur și a rănit alți doi. / Se spune că Poarta l-a numit pe Prințul Maurojeni (Mavrogheni – n. n.) Hospodar al Moldovei, în locul Prințului Ypsilanti, care avansează spre Iași cu o oaste de 40.000 de bărbați. Alexandru Moruzzi l-a înlocuit pe Hospodarul Valahiei”³⁵⁵.

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului și la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fie-

³⁵⁵ *Journal politique de Bruxelles*, No 15, 31 mai 1788, pp. 104-106

cărei regiuni moldovenești, face, adeseori, abstracție de noul statut imperial al Bucovinei, în favoarea unei anumite identități moldave, imposibil de anulat. Moldovenii, inclusiv cei din Bucovina, „sunt oameni frumoși, zvelți, voinici și scunzi, totul la moldoveni arată aptitudini intelectuale încă nefolosite”, iar preoții lor formează „încă o pătură de oameni cu totul neluminați, grosolani și imorali; chiar și în Bucovina, din timpul lui Iosif al II-lea, s-a înființat pentru ei o școală specială de preoți”. / Și, tot așa, în același „timbru” moldovenesc, sunt tratate și căile de comunicație, Karacsay considerând că „drumurile cele mai importante ale Moldovei sunt: / 1). De la Cernăuți și partea austriacă a Moldovei, la cetatea Hotin, 5 mile. / De la Cernăuți, peste Sadagura, la satul Rarancea. De aici, duc două drumuri la satul Șirăuți (în raiaua Hotinului), unde se împreună din nou; unul duce prin Răchitna și Săncăuți, altul prin Toporăuți (încă tot în Bucovina) și următoarele localități din raia: Colincăuți, Grozinți, Și-lăuți, Mălinți, Clișcăuți și Zaroșeni. De la Șirăuți, duce acest drum, prin Necăbăuți, pe la creasta unui deal, la Hotin; primul este mai scurt, dar mai rău”³⁵⁶.

1860: Din 1860, funcționa la Rarancea o școală cu 6 clase și o școală secundară, cu 3 clase³⁵⁷.

1869: O tipăritură vinează din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuți – **adagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuți, Gogolina sau Stro-

³⁵⁶ *Călători*, XIX, I, pp. 779-783

³⁵⁷ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 16, 1876 p. 26, 1907 p. 56

ieștii de Sus, Cotul Ostrița, Lehucenii Teutului, Lențești Camerale, Lențești Privat, Mahala Biala, Novoselița sau Stroieștii de Jos, **Rarancea**, **Slobozia Rarancei**, Rohozna, Șerăuții de Sus, Șerăuții de Jos sau Slobudka, Șubra-neț, Toporăuț, Vaslăuț, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă”³⁵⁸.

1888: În 1888, comuna Rarancea a trecut în grup la legea greco-catolică, nemulțumiți fiind sătenii de tradiția păstoritului local greco-ortodox³⁵⁹. Ceea ce, de fapt, v-am spus la început.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Rarancea**, comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe pârâul Hucău, afluent al Prutului, între comuna Toporăuți și Mahala. Suprafața: 39,66 kmp; populația: 4.275 locuitori ruteni, în majoritate gr. or., restul gr. cat; se găsesc apoi ceva izraeliți, poloni și puțini români. Este străbătută de drumul districtual Jucica Veche – Toporăuți; prin drumuri de țară comunică cu Jucica Nouă și cu drumul principal Sadagora-Dobrovăț. Are o școală, cu 4 clase (deci, 120 de școlari – n. n.) și o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, de care țin 5 enorii, și anume: Rarancea, Cruhlița, Bălan, Vipceanca și Cărnaz. La 1776, aparținea mănăstirii Slatina. La 1739, au fost bătuți aci turcii de către ruși. Înainte vreme, această comună își avea sediul lângă hotarul țării, în apropierea comunei rusești Răchitna, de unde locuitorii, spre a fi mai feriți de invaziunile turcești, de pe vremea ocupației Hotinului, s-au retras spre pădure și s-au așezat pe teritoriul pe care se află și azi aceasta comună. Populația

³⁵⁸ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

³⁵⁹ REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 6, 1 aprilie 1888, p. 9

a fost, pe vremuri, românească, probă despre aceasta este că, până la 1851, se făcea slujba, în biserica satului, în limba română. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea de vite. Comuna posedă 2.808 hectare pământ arabil, 344 hectare fânațuri, 23 hectare grădini, 98 hectare imașuri, 281 hectare păduri și 83 hectare heleșteie. Se găsesc 326 cai, 1.224 vite cornute, 241 oi, 717 porci și 135 stupi de albine. **Rarancea, moșie**, cu administrație particulară, districtul Cernăuți. Suprafața: 11,13 kmp; populația: 53 locuitori izraeliți și ruteni gr. or. și gr. cat., români numai 4. **Rarancea-Slobozia**, comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe partea dreaptă a pârâului Răchita, care formează hotarul între Bucovina și Basarabia, spre est de Boian. Suprafața: 11,26 kmp; populația: 1.170 locuitori ruteni, de religie gr. or. Prin drumuri de țară e legată cu comuna Rarancea și Boian, precum și cu drumul principal Noua Suliță – Cernăuți – Sadagora. Are o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”. La 1776 era cătun, pendinte de comuna Rarancea, și a fost întemeiat de țărani scutelnici. În această localitate se află o fântână, despre care poporul crede că a fost făcută de turci. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea de vite. Comuna posedă 850 hectare arătură, 132 hectare fânațuri, 61 hectare grădini, 831 hectare imașuri, 3 hectare pădure. Se găsesc 167 cai, 372 vite cornute, 332 oi, 290 porci și 29 stupi de albine”³⁶⁰.

1901, dialectologul Gustav Weigand: „Vineri, dimineață, a venit noul meu vizitiu, datorat bunătății domnului Berariu, un rutean din Franzthal, pe care am fost

³⁶⁰ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 175, 176

nevoit să-l accept, în locul fostului meu vizitiu român, care nu știa să vorbească rusa, atât de necesară în preconizata călătorie prin Basarabia. După amiază, am coborât pe drumul abrupt, până la podul de peste Prut, și apoi am urmat drumul care duce spre Rusia. Am petrecut noaptea, împreună cu protopopul Simiginovici din Maha-la, în, Rarancea, care se află la 8 km mai la nord și este aproape în întregime slav, iar Boianul³⁶¹, făcut cunoscut prin poezia lui Eminescu, se află mai la sud și are, de asemenea, o populație mixtă. În dimineața următoare am parcurs cei 24 de km, până la Novoselița, fără oprire”³⁶².

1916: Colecta pentru cei amputați și orfanii celor căzuți în luptă l-a avut printre donatori pe genistul, din Arbeiter Abtig I/41, **Mihailă Ilie**, din Rarance, cu 2 coroane”³⁶³.

1914: „În 23 august, rușii au cantonat lângă Rarancea, bătălia fiind angajată în 29 august, când rușii au atacat, în patru coloane, pe sectorul cuprins între Prut și Nistru.

În presa română din Ardeal, se scria, despre această primă fază a războiului, cu extaz patriotic, ca despre o strălucită victorie („Românii din Cernăuți au făcut o minune nemaipomenită în analele luptelor. Numai cu foștii grăniceri de la al II-lea regiment îi mai poți asemăna, în luptele lui Napoleon. Au bătut o divizie de ruși, armată regulată. Ai noștri nu au fost decât Regimentul 41 de la Cernăuți, armată regulată, și o bri-gadă de glotași. Vă salut Dr. C. Schotl”³⁶⁴), apoi se relatează, preluându-se un

³⁶¹ În Boian, a cântat Nicolai Toma (*Maică, măiculița mea*).

³⁶² Weigand, op. cit., pp. 7-17.

³⁶³ *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

³⁶⁴ *Românul*, IV, nr.181 din 20 august / 2 septembrie 1914

articol bucovinean, scris în același ton, și despre „Lupta de la Cernăuți”... / Printre atâtea noutăți, aduse de pe câmpul luptă, soldații mai aduc, sub baionetă, din când în când, câte doi, trei și câte opt indivizi, aduși de la Rarancea. Aceștia sunt vânzătorii, care au dat moscalilor, pentru vreo câteva ruble, denu-mirile și puterea ostașilor noștri. N-are sufletul nostru destul dispreț pentru fapta lor. Din toate câte le are războiul, mai crud în sine sunt vânzătorii de patrie. În Rarancea, s-au aflat destui, iar pedeapsa lor cea mai mică e spânzurătoarea. Oare știu cei legați în lanțuri, cu fețele dogorâte, încotro îi duce? La judecată scurtă și, de acolo, la spânzurătoare. Păcat că nu-i pedeapsă mai aspră decât aceasta... / Și așa trecură cele 3 zile de zbucium, de parcă totul s-ar fi întâmplat într-un ceas. Norocul, care însoțește armatele noastre de la granița Bosniei și cea a Galiției, nu a lipsit nici la granița Bucovinei. Moscalii, care se îngrămădiră cu putere uriașă, ca să treacă în Cernăuți, nu-și ajunseră ținta. Vreo opt sute din ei numai avură acest noroc – cei luați prinsoare”³⁶⁵. //

„Trupele noastre, între care și regimente cu flăcăi de ai noștri, și toți bărbații milițieni (Landsturm) le-au dat rușilor, duminică, în 23 august, pe teritoriul de lângă Boian, Rarancea, Mahala, Toporăuți și Noua Suliță o cumplită bătaie. Rușii erau în număr de 20.000, aproape de două ori mai numeroși decât ai noștri, dar vrednicia și vitejia soldaților noștri a înfrânt numărul cel mare de ruși, care au pierdut 800 de prinși, mai mulți ofițeri superiori, 500 de puști, 100.000 de gloanțe, patru mitraliere, trei care de muniții și o mulțime de alte armamente. Dacă între locuitorii din Rarancea nu s-ar fi găsit trădători ticăloși,

³⁶⁵ *Foaia Poporului* – Cernăuți, apud *Românul*, IV, nr. 182 din 21 august / 3 septembrie 1914

desigur că trupele noastre ar fi făcut prizonieri pe toți cei 20.000 de ruși. Pe partea rușilor, sunt o mulțime de morți și răniți; aceștia din urmă au fost aduși, în mare parte, la Cernăuți. La câteva zile după această strălucită victorie a românilor noștri, trupele noastre, aflau că s-au zărit niște ruși fugari ascunși, prin păpușoaie, unde frigeau cartofi și păpușoi. Entuziasmul populației din Cernăuți era de nedescris, la vederea prinșilor, mai ales că cernăuțenii au stat pe dealuri, cu ochenele la această luptă, dată în țarina Boianului și a Mahalalei. De Boian ne leagă și amintirea altei victorii românești, cea a lui Constantin Cantemir asupra regelui polonez Ioan Sobieski, care a fost înfrânt pe același loc, unde s-a dat, zilele trecute, lupta între ruși și trupele noastre”³⁶⁶. // „Preotul Dimitrie Țopa, din Cornești, a fost arestat, scuipat în față și lovit cu bastoane... pentru că a vorbit cu foștii săi parohieni, din satul Rarancea. / Preotul Gheorghe Prelici, din Toporăuți (original, din Breaza – n.n.), a fost arestat, batjocorit și dus în fiare prin mijlocul Cernăuților, pentru că a plecat la drum, în direcția în care erau soldații ruși. / Preotul Ioan Bucevschi, din Budeni, a fost arestat și batjocorit, legat și chinuit, pentru că s-a refugiat, la el, o cumnată a sa, soția unui preot arestat, a lui Ilarion Prelici din Rarancea. / Preotul Ilarion Prelici, din Rarancea, este arestat și, se spune, și executat de mult, pentru că rușii au împușcat în soldații austrieci (în mare majoritate români bucovineni – n.n.) din turnul bisericii de acolo”³⁶⁷. // În Bucovina, apăsa dureros sărăcia, iar în 11 decembrie 1914, după ce-i bătuseră pe imperiali la Rarancea, rușii re-ocupau Cernăuții. „De aici, rușii au înaintat pe teritoriul cuprins între râurile Prut, Ceremuș și

³⁶⁶ *Românul*, IV, nr. 183 din 22 august / 4 septembrie 1914

³⁶⁷ Nicolae Iorga, *Memorii*, I, Editura *Ramuri*, Craiova, 1928, p. 354

Siret, concentrându-se, în mase considerabile, pe malul Prutului, la Zalauea, în drept cu orașul Sniatin, și pe malul Siretului, la Berhomet și Hliboca. Repetatele lor încercări de a înainta, de-a lungul poalelor Carpaților, în direcția Seletin, spre a câștiga trecătorile peste Carpați, în Ungaria, au fost respinse, într-un șir de lupte sângeroase, în care au pierdut numeroși prizonieri și însemnat material de război”³⁶⁸.

1915: „Înfrângerea rușilor în Bucovina. Burdujeni. Un funcționar austriac de la oficiul poștei din Hliboca a adus știrea, la Suceava, că, după lupta crân-cenă, ce s-a dat în ziua de 9 martie. st. n. între austro-ungari și ruși, în pădurea Rarancea, din Bucovina, austro-ungarii, primind puternice ajutoare, au reușit, printr-un asalt viguros de baionetă, să bată pe adversar, luându-i 4.000 prizonieri, 6 mitraliere și o bogată pradă de material de război. / Restul a fugit în dezordine, lăsând pe câmpul de luptă armele și munițiile, bucuroși că au scăpat cu viața. / Situația în Bucovina e tot favorabilă austro-ungarilor. Dezmint categoric știrea, dată de „Universul”, că populația din Cernăuți continuă să părăsească, cu trenuri, orașul, refugiindu-se în Ungaria, de frica unei noi invazii rusești, care e iminentă, după cum afirmă „Uni-versul”. Dimpotrivă, în sânul populației din Bucovina domnește liniște și ea așteaptă cu încredere în noi victorii a austro-ungarilor. / Rușii suferă pierderi mari în Bucovina. București. Ziarele din București primesc, din Burdujeni: În zilele din urmă, s-au dat, lângă pădurea Rarancea, lupte disperate între trupele austro-ungare și cele rusești. Trupele austro-ungare i-au împresurat pe ruși, făcând mai multe mii de prizonieri și au capturat 6 mitraliere și mult

³⁶⁸ *Viața Nouă*, III, nr. 151, 20 dec. n. 1914, p. 4

material de război. Între Țureni și Noua Suliță s-au dat, de asemenea, lupte mari, în cari Rușii au fost respinși”³⁶⁹. // „Ne despărțim cu amărăciune de anul 1915. El va rămâne, pentru toate vremile, săpat cu slove de sânge în istoria patriei și în cartea neamului nostru, căci el a îndurerat inima noastră de jale după acei care au pornit, cu miile și zecile de mii, pe câmpul de luptă sângeroasă, unde au murit moarte de viteaz, lăsându-și viața drept jertfă pentru apărarea patriei și a moșiei strămoșești”³⁷⁰.

1916: „În intenția declarată, de a petrece anul nou pe stil vechi în Cernăuți, rușii avansau pas cu pas, ignorând parcă urgia „de gloanțe și mitralii”, trase asupra lor. Austriecii își întăriseră forțele, cu trupe venite din Serbia și încercau să reziste, ca de obicei, pe aliniamentul pădurii Rarancea. Populația civilă a Cernăuților primise ordin să evacueze orașul și, în vreme ce autoritățile militare s-au repositionat la Vatra Dornei, mulțimile pri-begeau spre Hliboca, Siret și Rădăuți”³⁷¹. Cea mai sângere-roasă zi pare să fi fost cea de 11 ianuarie, când, încă din zori, „de la Boian, în sus, se desfășoară între beligeranți lupte gigantice, lupte de exterminare, ale căror rezultate sunt dezastruoase”. Austriecii înconjuraseră Cernăuții cu tranșee, fortificații „și centuri de garduri construite din sârmă electrică” (toate concepute de colonelul Daniil Pop, român din Apuseni, dar revendicat și de unguri pen-tru pricepere), prin care rușii nu puteau răzbate”³⁷². // Între timp, la granițele Bucovinei, contrabanda era, ca de obicei, în floare. Autoritățile sucevene luaseră măsuri ferme „contra îndrăzneților

³⁶⁹ *Românul*, V, nr. 53, sâmbătă 7/20 martie 1915, pp. 3, 4

³⁷⁰ *Viață Nouă*, IV, nr. 172 din 14 ianuarie n. 1915, p. 4

³⁷¹ *Adevărul*, 28, nr. 10345, 29 decembrie 1915, pp. 2, 3

³⁷² *Adevărul*, 28, nr. 10347, 31 decembrie 1915, p. 4

contrabandiști, care, înșelând guvernul austriac și sub motivul că le trebuie aur pentru importul cerealelor, îl speculau, vânzându-l în România, realizând, astfel, averi enorme”. Și în Bucovina, specula era la fel de mare, dar autoritățile luau măsuri riguroase, prevăzând, prin ordonanțe, prețurile maxime admise, în cazul unor transporturi de produse, precum cel din 13/26 ianuarie 1916, sosit din Ungaria, odată cu trupele de infanterie, de artilerie și materialele de război, care soseau cu trenurile din ce în ce mai dese, semn că iarăși urma o confruntare decisivă cu rușii. Pe de altă parte, comercianții bucovineni, care importau cereale prin vama Mihăileni, vorbeau de lupte grele, care se dădeau pe aliniamentul Rarancea-Toporăuți. Comunicatul oficial rusesc, însă, menționa doar luptele de „la nord de Boian”³⁷³. Numai că, din pricina înzăpezirilor, confruntările armate aveau să fie întrerupte, vreme de săptămâni, cu excepția schimburilor de focuri între patrule, care se mai întâlneau, uneori, între Boian și Rarancea. Abia spre sfârșitul lunii mai, războiul avea să se dezlănțuie, iarăși, cu adevărat, puternica ofensivă rusă spulberând rezistența austriacă pe toate fronturile. / În Bucovina, rușii ocupaseră Toporăuții și Rarancea, încă din 10 iunie 1916, iar în ziua următoare, se îndreptau spre Mahala și Cernăuți. De la Boian, tunuri grele japoneze, de 329 mm, coordonate de ofițeri japonezi și francezi, bombardau Cernăuții, iar populația Bucovinei o apuca, în grabă, pe calea pribegiei. În timpul ofensivei rusești, flancul stâng al armatelor generalului Keller a pătruns pe teritoriul românesc, distrugând Mamornița și ucigându-l pe grăni-cerul Nicolae Luxandra”³⁷⁴.

³⁷³ *Adevărul*, 28, nr. 10362, 16 ianuarie 1916, p. 2, 4

³⁷⁴ *Adevărul*, 29, nr. 10497, 1 iunie 1916, p. 3

1914-1918: La Rarancea, apărând Bucovina, mulți ostași din întregul cuprins al provinciei, inclusiv din Rarancea, și-au aflat sfârșitul: „Infanteristul **Vasile Babiuc**, Rarancea, Regimentul 22, rănit”³⁷⁵; „**Martin Gerber**, născut la 1881, în **Roșa** a fost înrolat, cu prilejul mobilizării generale, în Regimentul 41 Infanterie și a plecat la război. La 23 August, a luat parte la lupta de lângă Rarancea, unde să fi murit, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Elisavetei Gerber, procedura pentru adeverirea morții celui dispărut / Tribunalul Cernăuți, Secția VIII, la 11 Iunie 1919; **Mihail Tocar a lui Teodor**, născut în **Camena**, la 1914, cu ocazia mobilizării generale, a fost înrolat (Regimentul 41) și, la 23 August, în lupta de la Rarancea, grav rănit. La 24 August 1914 să fi murit într-un spital ambulant din Cernăuți, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Catrinei Tocar, procedura pentru declararea morții celui dispărut / Tribunalul Cernăuți, Secția VIII, la 16 Iunie 1919”³⁷⁶; „**George Palahniuc a lui Ioan**, născut în 1877, în Chiseleu, și-a început, în anul 1914, serviciul militar la Regimentul 41 și a plecat în câmp. În luna decembrie 1914, sta la Rarancea, de unde a venit și știrea cea din urmă. Acolo să fi murit la 19 ianuarie 1915, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilenei Palahniuc, născută Andrieț, procedura pentru adeverirea morții celui dispărut; **Ilie Harasim Lukianu**, din **Rarancea**, născut în anul 1890, a mers, în anul 1915, cu Regimentul de Țintași Nr.

³⁷⁵ *Viață Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

³⁷⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 60, Cernăuți, în 30 August nou 1919, pp. 5 și 6

22, compania 9, în foc contra Rusiei. După cum afirmă martorii, el să fi căzut, în 10 septembrie 1915, la Poczaje (Polonia Rusască). Fiind deci probabil că a murit, se îndrumează, la cererea soției, Sandală Harasym, născută Bileka, procedura pentru adevărarea morții celui dispărut³⁷⁷; „**Adam Gerber**, născut în anul 1875, în **Cernăuți**, a fost mobilizat, în august 1914, ca caporal la Regimentul nr. 22 de Milițieni și a mers cu regimentul în câmp. În 23 august 1914, să fi picat, după cum afirmă martorii, în lupta de la Rarancea. Presupunându-se deci că va fi aflat moartea, se îndrumează, la cererea soției sale, Josefina Gerber, procedura pentru adevărarea morții celui dispărut³⁷⁸; „La propunerea doamnei **Nastasia Tironiec**, din **Seletin**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Grigori Tironiec**. Doamna Nastasia Tironiec susține că soțul ei, Grigori Tironiec, a căzut mort, în luna mai 1915, în lupta de la Rarance³⁷⁹; „La propunerea doamnei **Ileana a lui Grigori Puha**, din **Frătăuții Noi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Grigori Puha**. Doamna Ileana Puha susține că soțul ei, Grigori Puha, a picat mort, la 26 decembrie 1915, în lupta de la Rarance³⁸⁰; „La propunerea domnului **Irimie Var-varoi**, din **Berchișești**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții lui **Ioan a lui Costan Var-varoi**.

³⁷⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 35, Cernăuți în 3 Iunie nou 1919, p. 4

³⁷⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 36, Cernăuți în 6 Iunie nou 1919, p. 7

³⁷⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți în 13 Martie nou 1919, p. 7

³⁸⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

Domnul Irimie Varvaroi susține că Ioan Varvaroi a căzut, în anul 1914, la Rarancea”³⁸¹; „La propunerea doamnei **Catarina Lavric**, din **Costișa**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Dumitru a lui Gheorghe Lavric**. Doamna Catarina Lavric susține că soțul ei, Dumitru a lui Gheorghe Lavric, a murit la Rarancea”³⁸²; „**Israel (Srul) Weisselberger**, născut în 1875, în **Ostrița**, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 și a plecat cu dânsul în câmp. Deja în august, a luat parte la luptele de la Rarancea. Acolo ar fi picat, la 23 august 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soției sale, Fany Weis-selberger, procedura pentru stabilirea morții celui dis-părut”³⁸³; „**Manoli Brendzan a lui Ilie**, născut în 1886, în **Rarance**, a fost înrolat, în 1914, cu ocazia mobilizării generale, la oaste, și a plecat în campanie. De atunci lipsește orice știre despre dânsul. În luna octombrie 1914, l-au văzut consăteni de-ai lui, care de asemenea se aflau în campanie. Presupunându-se probabilitatea decesului în mod legal, se dispune, la cererea soției sale, Vaselina Brendzan, procedura pentru stabilirea morții celui dis-părut”³⁸⁴; „**Israel (Srul) Weisselberger**, născut în 1875, în **Ostrița**, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 Infanterie și a plecat cu dânsul în câmp. Deja în august a luat parte la

³⁸¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți în 5 Aprilie nou 1919, p. 4

³⁸² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuți în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

³⁸³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

³⁸⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 87, Cernăuți în 11 Decemvrie nou 1919, pp. 6-8

luptele de la Rarancea. Acolo ar fi picat, la 23 august 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soției sale, Fanny Weisselberger, procedura pen-tru stabilirea morții celui dispărut”³⁸⁵; „**Ioan a lui Grigori Struți**, din **Răuseni**, a participat la război și ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, în anul 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumțiunea legală a morții, se îndrumează, la cererea soției sale, Magdalina a lui Ioan Struți, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Nicolai a lui Ștefan Mostiuc**, născut în **Slobozia Rarancei**, la 10 noiembrie 1891, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul nr. 41 de Infanterie și a plecat, cu acest regiment, pe frontul rusesc. De atunci lipsește orice știre despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Domnicei Mostiuc, procedura pentru declararea morții celui dis-părut; **Emanuil a lui Gheorghe Scînteii**, născut în **Rarancea**, la 19 august 1879, a fost înrolat, în primăvara anului 1915, în armata austriacă și a plecat, după două luni, la frontul rusesc, în Galiția, unde a luat parte la luptele contra rușilor. De atunci lipsește orice informație despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndru-mează, la cererea soției sale, Vasilca Scînteii, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Georgi a lui Nicolai Scînteii**, născut în **Rarancea**, la 23 aprilie 1889, a plecat la război și e dispărut de la finea lunii august 1914, luând parte la lupta de la Zaleșcichi. De atunci și până în prezent n-a sosit nici o știre despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Sandei Scînteii, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Ioan a**

³⁸⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

Iui Teodor Burdeniuc, născut în **Rarancea**, la 12 februarie 1890, ar fi picat în primăvara 1915, în munții Carpaților, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Maria Burdeniuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Ilie a lui George Cușniriuc**, născut la **Rarancea**, la 14 august 1872, ar fi murit la Gmünd, la finea lui ianuarie 1915, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilkei Cușniriuc, născută Ungurean, procedura pentru declararea morții celui dispărut³⁸⁶; „**Trifan Păcurar**, din **Șcheia**, a participat la război și ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Eufrosina Păcurar, procedura pentru declararea morții celui dispărut³⁸⁷; „**Nicolai a lui Maxim Mamaligă**, născut în **Revna**, la 13 decembrie 1887, a plecat, la 1 august 1914, la război, luptând, în toamna anului 1914, la Rarancea. De atunci e dispărut, lipsind, până în prezent, orice știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Irinei Mamaligă, procedura pentru declararea morții celui dispărut³⁸⁸; „**Onufrei a lui Macovei Rotar**, născut în **Poieni**, la 4 iulie 1883, a fost angajat, în anul 1916, la lucrările de tranșee de lângă Cernaucă-Rarancea. De atunci și până azi nu e nici o știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Evei a lui Onufrei

³⁸⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

³⁸⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuți 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161

³⁸⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuți 30 martie nou 1921, pp. 128-133

Rotar, procedura pentru declararea morții celui dispărut”³⁸⁹; „**Petru a lui Dimitrie Sainciuc**, născut în 24 iunie 1875, greco-ortodox, agricultor, fost cu domiciliul în **Buda**, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul No. 24 Infanterie și a plecat la luptă. În august 1914, a luat parte la luptele de la Rarance. Acolo ar fi fost greu rănit și ar fi murit, în 23 august 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Iftima Sainciuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut”³⁹⁰; „**Vi-chenti Smereczinski**, născut la 9 octombrie 1887, în **Zwiniace**, ar fi murit, în august 1914, în Rarancea, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Agrabinei Smereczinski, procedura pentru declararea morții celui dispărut”³⁹¹.

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Sadagura făceau parte și „Locțiitor: **Vladimir Nicorovici**, preot, Rarancea”, și reprezentantul țăranilor, „**Vasile Lupu**, agricultor, Rarancea”³⁹².

1921: „Deciziune de expropriere No. 118/21. Deciziunea comisiei agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis renunțarea la exproprierea corpului rustical fasc. No. 726 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Rarancea**, proprietatea dlui Eduard Kazimierz Winiarski, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit

³⁸⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 5, Cernăuți 12 februarie nou 1921, pp. 51-53

³⁹⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuți 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

³⁹¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuți 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

³⁹² *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

definitivă”³⁹³. „**Deciziune de expropriere No. 203/21.** Deciziunea comisiunii agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical 181, **Rarancea**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene și corpul rustical fasc. No. 2257 și 1123, precum și corpul dominical fasc. No. 494, **Rarancea**, și corpul rustical fasc. No. 2266 și No. 986 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Rarancea**, în suprafață de 470 ha 96 a 13 mp, proprietatea dlui Dr. Kajetan baron Stefanovici și a dnei Theresia Stefanovici, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”³⁹⁴.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943³⁹⁵, următorii învățători și învățătoare: **Negraru Felicia**, comuna **Rarancea**, jud. Cernăuți, media 7,12”.

RĂSÂPENI

(lângă Pleșca, comuna suburbană Meria,
orașul Berești, Galați).

1640, iulie 6: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Condrea de **Andreeșeni** (comuna Zăbriceni, județul Edineț, Moldova), după ce „s-a jeluit Constantin de **Puțichioaia** (azi Viile, comuna Fârțânești, Vaslui) pe niște

³⁹³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

³⁹⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 7, Cernăuți 1 martie nou 1921, p. 69

³⁹⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

răzeși ai săi din satul **Răsâpeni** (lângă Pleșca, comuna suburbană Meria, orașul Berești, Galați), zicând că a cumpărat el acolo o parte de ocină din tot locul, dar răzeșii lui au hotărât și i-au dat de și-a făcut case pe vatra cea din sat, unde a fost moșia lor, și ei au luat locul lui cel de vatră de sat, unde a fost cumpărat Constantin... / Pentru aceea, tu să le faci lege cu dreptul, să-și mute ei casele pe locul unde li s-a cuvenit”³⁹⁶.

RĂSIPENI

(lângă Vinderei sau Băcani, Vaslui).

1632, iulie 15: Zapisul lui Toader de **Bârlad**, care scrie zapisul și mărturisește „cum au venit înaintea noastră popa de **Hărmănești** (Ghermănești, comuna Banca, Vaslui), Vasile Buțucul și popa Gligorie de Hărmănești, feciorul popii lui Albeș și Costantin aprod de **Rădăci-nești** (comuna Corbița, Vrancea), și Gheorghe de **Rădești** (comuna Bălăbănești, Galați), Busul și a Cârstei, fratele popii Buțucului, și Nechita, fratele popii Buțucăi, și Dănilă, feciorul lui Ștefan, Gorul, Casin feciorul lui Ștefan și Ion Molofeu de **Răsipeni** (lângă Vinderei, Vaslui), Grozava, feciorul său și cu Antonisiia și au vândut... din

³⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 386, p. 395

sat de **Răsipeni**, de pe Jeravăț, partea unui bătrân, ce i se vine partea lui Molofteiu... lui Constantin Ciurei din **Dănești** (lângă Oancea, Galați), drept 55 de zloți”³⁹⁷.

1643, februarie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Constantin Ciurea, care cumpără, cu 55 zloți bătuți, de la Ion Molofteiu din Răsipeni și de la fiii săi Grozava, Toma și Antosii, „cât au avut ei parte, un bătrân, care vine în partea lui Ion Molovei, din satul **Răsipeni** (lângă Ciocani, Vaslui), care este în ținutul Bârlad”³⁹⁸.

RĂSPOPENI

(comuna Răspopeni, județul Orhei, Moldova).

1640, aprilie 22: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ștefan Cărcos, care primește danie de la Nasta, fata Drăgălinii Văscăniasă, nepoata Milii din satul Răspopeni, partea ei „din **Răspopeni** (comuna Răspopeni, județul Orhei, Mioldova), ce-i în ținutul Sorociei, pe apa Răutului, cu vad de moară în Răut... de la Fântâna lui Micodan, partea de jos, la deal, până în drumul țarinii, pe din sus de Vârtop până în vârful dealului, până la hotarul Curiecii și întocmai cu plopii văi, pe din sus de Fântâna Pagului, până la hotarul Urdășăii, și stuhul, și Plosca, până la Fântâna lui

³⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 158, pp. 201, 202

³⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 21, pp. 24, 25

Micodan; aceea i-a dat și dăruit lui Ștefan Cărcos, pentru iertarea păcatelor ei”³⁹⁹.

1904: „**Răspopeni**, sat vechi românesc în județul Orhei, volosti Samașcani, așezat în valea Dobrușei. Are 263 case, cu o populație de 1.878 suflete de țărani ro-mâni; biserică; școală elementară de băieți și fete; 417 vite mari, 113 cai. Sunt grădini cu pomi. Țăranii se ocupă și cu uscarea prunelor”⁴⁰⁰.

RĂSPOPENI

(ținutul Soroca, raionul Rezina, Moldova).

1570: Întărit de Bogdan (Lăpușneanu) voievod Ciorcei, fata lui Toader Fierăi, jupâneasa lui Danciul postelnic, care primește ispisoace pentru „ale ei drepte ocini și cumpărături ale tatălui ei Toader Ferăi... un loc în pustietate pe Botna cea mare, pe de ceea parte de Botna, pe din jos de Batog, în gura văii Colonului, ce se numește la Giurge Grecul, partea cea din mijloc, cu heleștee și cu moi pe Botna, cumpărată de la Dumitru, drept 250 zloți tătarești. Așjderi, din o a treia parte, o jumătate din partea cea de pe Udrina, partea cea din jos, cu parte din heleșteu

³⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 345, p. 362

⁴⁰⁰ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 174

și din moară, cumpărată de la Giurge Grecul, fratele lui Dumitru, drept 150 zloți tătarești. / Și iarăși i-am întărit o seliște sub Carahecul lui Mavrodin, pe Dobrușa, în ținutul Sorocii, anume **Chipialca** (lângă Soroca, raionul Rezina, Moldova), la fântâna Nițai, între **Dobrușa** (sub Caraghine, ținutul Soroca, raionul Rezina, Moldova) și între **Răspopeni** (ținutul Soroca, raionul Rezina, Moldova), cumpărată de la Elisafte, nepoata dumisale, drept 360 zloți tătarești, din drese ce a avut străbunul ei Mihail Dorohonstchi... / un loc din pustietate, pe Ciuluc, unde cade Urâta în Ciuluc, pe amândouă părțile Ciulucului, ce se numește acel los după satul **Urâtei**... / două locuri în pustietate, din sus de acel loc, pe același Ciuluc, în gura Cohanei, unde se numește **Curcubete**, ce sunt pe amândouă părțile Ciulucului... / și iarăși alt loc, unde se numește **seliștea lui Ivașco**, până unde lovește în drum... / un loc din pustietate, în ținutul Sorocii, din sus de movila Hecii, de ceea parte de Urâta, și satele **Zăvădinele** (Zăvadini, pe Răut, în Alexandreni, raionul Lazovsk, Moldova)... un loc în pustietate după **satul lui Ursul**, ce se numește acum **la Giurge**”⁴⁰¹.

RĂSPOPI

(lângă Drăgușeni, comuna Drăgușeni, Galați).

⁴⁰¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 41-43

1491, octombrie 16: Întărit de Ștefan voievod, fraților Neagoe Orbescul și Calin, nepoților lor de frate Diadco și Vlad, surorii lor Neagoslava, fiii lui Vlad Orbescul, „ocina lor dreaptă, satele anume: Răspopi și Ilieștii pe Soholului, și Cățelești pe Covurlui”⁴⁰². Hotarul, din veac.

1632: Grigore Buțurca din satul **Crămetești** și cu baba lui Cozmina, nepoata Troscăi, strănepoata lui Vasile Orbăscul din satul **Răspopi**, se dau „pe mâna nepotului meu Sava, feciorul Oancăi din **Oncani**, și femeii sale Ioana, nepoata Orbăscului și fata Zahariei din Crămetești, să ne grijească cu toate slujbele câte trebuie mortului ți cu paminte cât or socoti cu sufletele lor... și le-am dat părțile noastre de moșie din satul Răspopi, cu Cucuta, a patra parte din bătrânul Orbăscul și-a lui Gligore Răul, ce am ales cu bătrânii noștri din Oncani, și cu Neniuga, Vasile Baiul și Mihăilă Soare, și din partea babei mele le-am dat a treia parte din satul Crămetești și din Răcăilești, și cu trei săpături de 90 de pași, și cu rămnicul ce am făcut noi dinaintea casei, și cu jumătate loc cu pomeți în satul Răcăilești, ce am ales cu bătrânii noștri, cu Boncul, cu Zaharia, cu Popăscul și cu Ivul”⁴⁰³.

1637, octombrie 15: Simion și Istratie, feciorii lui Toader Podolean din **Răspopi** (lângă Drăgușeni, comuna Drăgușeni, Galați), vând unchiului lor Sava diacul, feciorul Oancăi din **Oncani** (comuna Corni, Galați), „drept doi boi biciuluiți drept 22 taleri, și drept două vaci cu viței, drept 19 taleri, și 4 galbeni gata... toată partea noastră din sat din Răspopi, din bătrânul lui Gligore Răului, a moșu-

⁴⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 101, pp. 201, 202

⁴⁰³ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 179

lui nostru, jumătate de bătrân... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea Bangăi, Mihăilă Soare și Gligorie Neniugăi din **Oncani**, Căzacului vătămanul din **Chicoșea** (comuna Corni, Galați), Popăscului din **Cărmetești** (comuna Corni, Galați) și dinaintea a mulți megieși, să se știe”⁴⁰⁴.

1638, octombrie 15: Simion, Istratie și Arsinia, feciorii lui Toader Podolian din Răspopi, nepoții lui Zatic căpitanul, vând „unchiului nostru, Savei diacul, feciorul Oancăi din **Oncani**, drept 22 taleri bani buni și două vaci cu viței, drept 19 taleri... toată partea noastră din satul **Răspopi** din bătrânul Gligore Răul... dinaintea Bugăi, Mihăilă Soare și Neniuga din Oncani”⁴⁰⁵.

1639, iulie 17: Întărit Vasile Lupu voievod lui Gabăr, fost pârcălab, cneaghinei lui Arsenia și fratelui ei Constantin, fiii lui Prebici fost logofăt, care primesc ispisoc de întăritură pentru „a treia parte de sat din **Oncani** (comuna Corni, Galați), cumpărat de Prebici de la Onca, fiul Mărinei, strănepotul lui Onca Teleagă, pentru 1.000 de aspri, doi boi și o iapă. / Și, de asemenea, altă parte din satul **Răspopi** (comuna Drăgușeni, Galați), partea lui Prebici... a treia parte de sat din **Iliești** (comuna Drăgușeni, Galați), cumpărată de Prebici de la Neacșa și Solomia, fiicele lui Vlad pârcălab, și de la nepoata lor de soră Grozava, fiica Abghelinei, și de la verele lor Sandală și Drăguța, fiicele Mariței, toți nepoții lui Vlad pârcălab, pentru 150 zloți tătarești. / Și de asemenea o prisacă, ce este la **Fântâna Turcului** (Fântâna lui Onca, satul Oncani, comuna Corni, Galați), cumpărată de Prebici Ere-

⁴⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 199, p. 182

⁴⁰⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 180

mia, fiul lui Radul, nepotul lui Ion Micăonim, și de la frații Eremia vătah, Ileana și Spiridon, fiii lui Nicoară Zupco, toți nepoți lui Eremia Zupco, pentru 95 zloți tătarești. / Și de asemenea, a patra parte din satul **Brăești** (lângă Bursuceni, comuna Bălăbănești, Galați), cu loc de grădini de varză și cu vie, cu două curături, una spre răsă-rit, alta spre apus, care a fost dată lui Prebici de Marușca, pentru sufletul ei; iar după moartea ei a pomenit-o. / Și de asemenea, o vie și o casă din satul Brăești, pe care le-a cumpărat Prebici de la Nicoară, fiul Marușcăi, pentru 150 zloți tătarești. / Și de asemenea, niște vii de la **Nicorești** (comuna Nicorești, Galați), cumpărate de Prebici de la Tâlhăr și femeia sa Anghelina, pentru 150 zloți tătarești, și o vie de la **Bivolari** (comuna Cavadinești, Galați), care este danie lui Prebici, zestre de la socrul său Ciurcan, și i-a fost cumpărătură lui Ciurcan de la Vârvara și Mărena, fiicele lui Danciul, pentru 150 zloți tătarești. / Și de asemenea, niște vii și case în **Oncani**, pe care le-a cum-părat fratele său Onca, pentru 250 zloți tătarești... / Și de asemenea, alte părți de ocini din satul **Hulubești** (sau Holubești, comuna Tudor Vladimirescu, Galați), cumpă-rătura lui Prebici de la Grozav și Mihol, fiii Magdei, nepoții lui Orbescul, pentru 60 zloți tătarești... și altă parte, cumpărată de la Grozav, iar lui i-a fost cumpărătură de la Neaga, fiica lui Drăgan Orbăscul, din Holubești, pentrz 60 zloți tătarești... și altă parte din același sat Holubești, cumpărată de la Sima, fiul Măriiței, fiica lui Țigancea Osrbăscul, pentru un cal bun, 12 boi și patru vaci vu viței”⁴⁰⁶.

1642, iulie 7: Măricuța, fata lui Țuțurman, nepoata Bălțatului, strănepoata lui Călin, fratele lui Neagoe Or-

⁴⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 178, pp. 189-191

băscul, femeia Focei uricarul vinde seminției sale Dumbravă, fratele lui Mihul, pentru doi boi, drept 14 ughi, „moșia din bătrânul Călin, fratele lui Neagoe Orbăscul, a treia parte de loc, partea mea din **Răspopi** cu loc de casă, de livadă, de grădină și de la câmp, și așijderi din **Ilești**, iar pe atâta parte... dinaintea iuzbașei Savin de **Crăești**, Mihăilă de **Uncani**, Constantin sin Baico și Spicul de **Găgești** și alți oameni buni”⁴⁰⁷.

1675, martie 3: Frații Dănăilă, Dumitrașco, Iosip și Gheorghită dăruiesc Mănăstirii lui Adam din Codrii Gheanghii a lor „moșie de la **Răspopi**, jumătate de bă-trân, partea mamei noastre Sora... cu tot venitul din Cucuta și de la Hărăț”⁴⁰⁸.

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviță voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primește ispisoc pentru părțile lui din satele **Șerbănești** și **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupașco, fecior lui Sălăvăstru de **Bășcani**, femeia lui Todossia, fata lui Constantin de **Hăntăști**, și de la feciorii lor, de la Dumitrașco Balaci, feciorul lui Bălan de Bășcani și femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Bășcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuțiani** și femeia lui Catrina, de la Vasile Harda-lupa, Femeia lui Varvara și feciorii lor Iosup și Nicula. De la Dumitrașco Candia, fecior lui Șeptelici de **Poiana**, Ioniță Țăpăluș, fecior lui Dumitrașco Țăpăluș de **Dă-năești**, care i-au vândut... moșia din satul **Șărbănești**, ce este în ținutul Putnei, pe apa Trotușului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în

⁴⁰⁷ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 180, 181

⁴⁰⁸ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 181, 182

capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuți, însă având și Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lu-pășco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său și partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moșii... / și alt zăpis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, și acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat împlă pe 3 bătrâni... / și alt zăpis, de la Pavăl Proțap, fecior Irimiei Proțap, și de la femeia lui Dochița, fata lui Șeptilici, și de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domnești**, unde dă Trotușul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici... / și alt zăpis, de la Ion, fecior lui Mierăuț Scănteai, și de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, și de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujinești**, și de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Țihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moșie din moși și părinți, au vândut și ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul... / și alt zăpis, ce-a cumpărat de la răzeșii din **Răspopi**, tot la ținutul Putnei, un zăpis de la Ioana, femeia lui Ionașcă Veaveriț, de la feciorii ei Gligoraș și Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionașco Veaveriț din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, și 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, și 6 pământuri de la Necuța, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, și 9 pământuri de la Toader Călușanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareț, din sus de hotarul Răspopilor, și 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareț din sus, și 3 pământuri de la Gligorașco Diacăș, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuți... / și alt zăpis, de

la Necula, cu femeia lui Anița și cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda și Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea și Ioneș, de la Groze, fata lui Negoit Zavul, și Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri și un răzor în satul **Răspopi**, care acea moșie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava și Mărica, și de la Irimia, fata lui Urmoș, nepoata lui Anghel cel mare... și tot într-acel zăpis, 4 pământuri și un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor... / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zăpis de la popa Neculai și de la feciorii lui Pârvul, Manolache și fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareț**, ce este pe apa Trotușului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moșii (buncii) lui Ghidioan și Crețul, de la Pahia și Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod... Așijderi, tot într-acel zăpis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareț, care este din jos de hotarul Crețului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoții lui Crăciun din Papareț... / Și alt zăpis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, și de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâșmă, de casă, de pivniță, de grajd, care loc este pe locul Stăvărășilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuți... / Mai arătat-ne-a vistiernicul trei zăpise, ce-a cumpărat în **Șendrești** pe Polocini, iar în ținutul Putnei, un zăpis de la Gavril, ginerele Ștefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Șendrești, și de la feciorii lor Enachi, Ursul și Dochia, care i-au vândut un bătrân de moșie din Șendrești... / Și alt zăpis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitrașco Miaună de **Liești**, de pe

Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, și de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva și Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Șendești pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneț, drept 35 lei bătuți.... Și alt zăpis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, și de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Șandrești, jumătate de bătrân din bătrânul Toader Gârneț”⁴⁰⁹.

RĂSPOPI

(lângă Gara Crasna, Vaslui).

1593, iunie 24: Gligore Răul de Răspopi, fiind „rămas dator de niște miere Cozmei din **Condrești**, cu 12 poloboace de miere... am dat parte de ocina mea din **Răspopi** Zberei din **Gioseni**, pentru că mi-a plătit datoria... și mi-a dat un cal drept 15 taleri pentru partea mea de ocină din Răspopi și din **Hărăți**”⁴¹⁰.

1623, iunie 18: Menționat de Ștefan Tomșa voievod, după judecarea pârei între „Gligor din satul Răspopi pe Dumitru de acolo și pe Mirca de acolo și de alți săteni

⁴⁰⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 201-204

⁴¹⁰ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 110

pentru îndreptări și pentru cislă, ci spunând Gligor asupra lui Mirca și asupra lui Dumitru că el a avut niște oameni în satul lor scriși de la îndreptări, iar Mirca și Dumitru au spus că nu au fost oameni scriși la cislă și îndreptări. Și am dat lege lui Mirca și Dumitru și au jurat, cu oameni buni, și s-au îndreptat și și-au pus ferăie înaintea noastră. / Și de aici înainte să nu mai pârască Gligor pe Mirca și pe Dumitru pentru această pâra, niciodată în veci, îna-intea acestei cărți a domniei mele. Și Gligor să plătească cislă cum va avea bucate și cum va fi scris de îndreptări. Așa să știți și mai mult jalobă să nu vină înaintea noastră. Altfel să nu faceți, să-i apucați, să-i lăsați foarte în pace de cislă”⁴¹¹.

1626, ianuarie 9: Întărit de Radul voievod lui Bosiiuc și cneaghinei Antimia, în baza unui zapis de mărturie semnat de Căzan și Neniuța din **Bunești** (sat în Făl-ciu, Vaslui), Toader Beghiul, diac din **Ciorușeni** (lângă Bunești, Vaslui), Ștefan, diac din **Armășeni** (sat în Făl-ciu, Vaslui), Nechifor Țogoe și Bosanciu din **Răspopi** (lângă Crasna, Vaslui), „o parte de ocină de sat din **Căbe-cești** (Căbicești, lângă Bunești, Vaslui), din care se va alege partea unui bătrân, de la Nastasia, fiica lui Vasi-lie... pentru 25 taleri bătuți. / Și de asemenea a cumpărat o parte de ocină din satul **Roșiori** (în Fălciu, Vaslui)”, de la frații Rusul, Ionașco și Sofronia, fiii Nastei, pentru 20 taleri bani buni. / Și de asemenea a cumpărat „patru părți din **Tălpigeni** (în Fălciu, Vaslui)”⁴¹².

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviță Cehan și soției sale Tofana, care

⁴¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 84, p. 124

⁴¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 1, pp. 3-5

primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineștii**, ce-i în ținutul Hotinului, cu iazuri și moară în apa Viliei, cum-părătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducați ungurești de aur), căci le-a fost lor moșie de la mătușa lor Cristina pârcălăboaică; / partea lor din satul **Solești**, ce-i în ținutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceștii**, ce-i pe apa Vasluiului, în același ținut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Solești, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei și a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilnești**, din același ținut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei și Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereștii**, tot în același ținut, cumpărată cu 10 ughi gal-beni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din același ținut, cumpărată de la Ștefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / și un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stăniilești**, ce-i pe Prut, în ținutul Fălciului, care a fost domnesc și a dat și a miluit Ștefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionașco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; și după aceea am dat și am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în același ținut al Fălciului, și satul **Stoinești** la Prut, în același ținut, și satul **Bărboșii**, ce-i pe apa Moisiia, în același ținut, și încă satul **Siliștenii**, din același ținut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silișteanului din Bârlad, și iarăși o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărată de părintelui său Petre Cehan; / și iarăși îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din același ținut al Fălciului, și iarăși un bătrân din satul **Pogănești**, ce-i în ținutul Lăpușnei, din același

uric, care acele două părți din Răspopi și din Pogănești a fost dat Răcovița Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, și pentru Balan, și a plătit capul lor de la moarte, și n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, și a dat cele părți de ocină sin satele Răspopi și Pogănești pentru cei bani și pentru cel cal; / și iarăși le întărim ale lor drete moșii, ce a avut tatăl lor Pătrașco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeștii** și **Șendreni**, cu loc de heleșteu în apa satului, ce-s în ținutul Hârlăului”⁴¹³.

RĂSPOPI

(lângă Tălpigeni, comuna Botești, Vaslui).

1637, noiembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod căpitanului Bosiiuc și cneaghinei sale Antimiia, fiica lui Mândru fost armaș, nepoata lui Burnar vornic, care primesc urice pentru „jumătate din satul **Salcea** (lângă Leușeni, raionul Hâncești, Moldova), jumătate din satul **Solotfenii** (Vrăbieni, lângă Leușeni, raionul Hâncești, Moldova), care se numește acum **Vrăbienii**, ce sunt în ținutul Lăpușna, pe râul Nârnova, lângă Pietrosul, unde se varsă Bolota în Prut, unde a fost Obrăjdie... **Călimănești** (comuna Călimănești, raionul Nisporeni, Moldova), tot pe Nârnova, **Colacul** (în Cioara, comuna Cioara, raionul Hâncești, Moldova) pe Prut, ce este în hotarul **Ciorăș-tilor**

⁴¹³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 281-288

(comuna Ciorăști, raionul Nisporeni, Moldova)... / Și de asemenea, dreptele lor ocini și cumpărături din jumătate din satul **Brădicești** (comuna Dolhești, Iași), din partea de sus, cumpărătură de la vărul său Ion, nepotul lui Bunescu, pentru 35 de taleri de argint, ce este în ținutul Fălciu... / Și de asemenea, după un zăpis de mărturie de la Gherghe fost armaș, Țogoe din **Răspopi** (lângă Tăl-pigeni, comuna Botești, Vaslui), Ion și Cociorvă din **Brădicești**, scriind că au venit înaintea lor Măciusca și Măriuca, fiicele Saftei, nepoatele lui Neagul, și au vândut toate părțile lor din satul **Chiricești** (Chircești, comuna Miclești, Vaslui) și cât se va alege din **Brădicești**... / Și de asemenea, a venit în fața acelor oameni buni Mărica, fiica lui Stancu, nepoata lui Ion Bunescu, și a vândut părțile ei de moștenire din acest sat **Brădicești**, pentru 15 taleri de argint... / Și de asemenea, au venit înaintea domniei mele Drăghici, fiul lui Ion Bunescu, și Ionașcu, fiul lui Săc..., nepotul lui Bunescu, și au vândut toate părțile lor din satul Brădiceștim ce este în ținutul Vaslui”⁴¹⁴.

1645, iulie 5: Scrisoare de mărturie a popii Fene din **Căbicești** (lângă Bunești, Vaslui), care a participat, alături de oameni buni, la alegerea unor „părți de ocină ce-a cumpărat Strătulat aga din satul **Brădicești** (comuna Dolhești, Iași), pe drese ce-a avut jupâneasa lui Strătulat ce a fost agă de cumpărătură, pe cât îi scrie în drese de către Mărdarie și de către alți răzeși ai lui. / Deci în vatra satului și în țarină au fost hotărât de Neniul vornicul și de logofătul Racoviță și stâlpit cu pietre, iar noi n-am mai rușit acea hotărâtură... Deci noi dăm de știre măriei tale: Chirilă de **Răspopi** (comuna Botești, Vaslui), Stratul, Ionașco Aleuș,

⁴¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 217, pp. 197-199

Trifan sin (fiu) Șoropul și Oniță brat (frate) Trifan de **Brădicești**, Gligorie Gureșan ot **Teoști** (comuna Tătărăni, Vaslui), Flore, Gligorie și Darie Buciumaș ot **Căbicești** și mulți oameni buni”⁴¹⁵.

RĂSTIENI

(sau Răstiani, Iași).

1585, aprilie 23: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod lui Gheorghe, care cumpără de la cneaghina Veverițoae, cu 110 zloți tătărești, „toată partea câtă i se va alege din satul **Răstienii**”⁴¹⁶.

RÂȘCA

(lângă Bogdănești, Suceava).

⁴¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 125, pp. 101, 102

⁴¹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 186, 187

Pârâul Bogdănești, numit, după 1510, pe grecește „Râcica” sau „Râcicani”, intră în istorie odată cu schitul construit de Bogdan-Vlad voievod, fiul lui Ștefan cel Mare, deși e posibil ca schitul să fi fost durat de proprietarul Bogdănești, Bgdan, fiul lui Herman din Voitin, de la care Ștefan cel Mare cumpărase Voitinul. Oricum, odată cu apariția mănăstirii Râșca, proprietară a întregii moșii a Bogdăneștilor, istoria obștească nu mai benefi-ciază decât arareori de măturisiri, chiar dacă satul numit Cotul Râșcăi insinuează o istorie românească, înfrumu-sețată de legende, când știu este că în cătunul cu pricina au fost înghesuite 100 de familii de țigani, toate cu statut de robi... ai lui Dumnezeu. Românii din Bogdănești sau împăcat ca frații cu țiganii din Râșca, iar mărturiile des-pre multe căsătorii mixte, prin care românul sau românca deveneau robi ai călugărilor, confirmă acest lucru.

1510: Mănăstirea Râșca a fost ridicată pe teritoriul Bogdăneștilor de Sus (partea lui Bogdan Herman), începând din 1510, până în 6 iunie 1512, de către Bogdan-Vlad (Bogdan cel Orb), apoi reconstruită și înzestrată cu 100 familii de țigani, cu care s-a constituit satul Râșca pe aceeași vatră a Bogdăneștilor de Sus, de către Alexandru și Bogdan Lăpușneanu (cf. M. D. Matei, E.I. Emandi, op. cit, p.44).

1628, ianuarie 7: Miron Barnovschi întărește hotarul mănăstirii Neamț și împuternicește călugării să-l apele, în pricinile cu mănăstirile Secu și Râșca⁴¹⁷.

⁴¹⁷ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 284, p. 385

1632, aprilie 28: Alexandru Iliăș împuternicește pe călugării de la mănăstirea Neamț să-și apere „hotarul sfintei mănăstiri de pe către Secul și pe de către Râș-ca”⁴¹⁸.

1635, ianuarie 24: Vasile Lupu voievod întărește, printre altele, lui Eonășcuță Prăjescul, și un sat cumpărat de la „sfânta mănăstire Râșca”, preocupată, în acele vremuri, mai mult cu negustoria cu sate și credincioși, decât cu cele dumnezeiești. Sunt multe astfel de mărturii, dar nu constituie tema acestui material, așa că, în sursele pe care le voi mai afla, voi căuta date doar despre satul Râșca și obștenii săi, care nu aveau o poveste cu mult diferită de a celor din celelalte sate mănăstirești. „Și întru aceasta, de asemenea dăm și întărim boierului nostru, Eonășcuță postelnic, dreapta lui ocină și cumpărătură, un sat, anume Vlădenii, care este în ținutul Roman, și cu vad de moară în Siret și cu loc de arat și de fânaț, care, acest sat, Vlădenii, el și l-a cumpărat de la călugării de la sfânta mănăstire de la Râșca, de la Agafton egumen, și de la Stahie ermonah, și Gligoraș, și Ghidion, și Precopie, și de la Visarion, și de la Vârlan și de la tot soborul de la această sfântă mănăstire mai sus scrisă, Râșca, pentru două sute și cincizeci de ughi, bani buni, iar călugărilor le-a fost acest sat, Vlădenii, de schimb de la Gavril logofătul, din ispisoc de schimb de la Iancul voievod. Și au dat călugării lui Gavril logofăt, pentru satul Vlădeni, un sat, anume Balcăuți, care este în ținutul Hotin, cu loc de iaz și de moară, și încă i-au mai dat lui Gavril logofăt, pe lângă satul Vlădeni, o sută de zloți tătarești. Iar lui Gavril logofăt i-a fost acest sat, Vlădenii, drept de cum-părătură de la Iftimiia, cneaghina lui Herțea, fiica Nasta-siei, nepoata Drăghinei, cneaghina lui Cozma

⁴¹⁸ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 315, p. 354

Șerpe postelnic, și de la fiul ei, Lupul, nepotul lui Hărman, din privilegiul pe care ei l-au avut de la Bogdan voievod cel Bătrân și din privilegiu de cumpărătură de la Ștefan voievod cel Bătrân”⁴¹⁹.

1798, aprilie 22: Ispravnicul de ținut poruncește o cercetare, la presiunea călugărilor, iar țaranii liberi din Bogdănești dădeau zapis la mâna egumenului de la Râș-ca, recunoscându-și „greșeala” de a fi reclamat isprăv-nicieii de Suceava pe vornicul satului, Ioan Solcanu, „pârându-l la cinstitul ispravnic fără de nici un cuvânt de dreptate”, și se angajau că, în viitor, nu se vor mai „rădica cu răzvrătiri asupra vornicului”⁴²⁰.

1858, iulie 19: „Între sub iscăliții frați, Arhiereul Iosif Efhaition, egumen mănăstirii Râșca, și dumnealui Teodor Râșcanu, urmând alcătuire prin contract din 15 Mart 1857, prin care cel dintâi a subimposăsuیت (arendat – n. n.) celui din urmă moșia din cumpărătoare numită **Bogdăneștii și cotuna Râșcăi**, pe termen de cinci ani, și care a avut lucrare din întregul an trecut și până astăzi, din împrejurarea că eu, egumenul, venindu-mi lămurire că, pentru mai buna înlesnire mănăstirii, trebuie să țin moșia pe socoteala mea, am vroیت a desface contractul pentru care am întins reclamație către departamentul cul-telor și preasfințitului mitropolit, din care motiv a ajuns pricina la ocârmuitorul sfat spre ai da dezlegare. Dar excelențele lor, domnul ministru dinăuntru, logofăt Alecu Balș, și domnul ministru al cultului și a instrucției publice, prințul Demetrie Cantacuzino, îndemnați de umanele simțiri, spre a nu lăsa mai departe a se întârta prigoniri prin judecată

⁴¹⁹ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXII, București 1974

⁴²⁰ Mihordea, op. cit., p.79

între noi frații, ne-au propus paș-nica învoire, la care nobile deșteptări, atât din partea domnilor miniștri, cât și a marelui vornic Iordachi Prun-cul și fratele nostru, postelnicul Alecu Râșcanu, ce și dumnealor să găseau în mijloc, ne-am plecat cu bucurie, lăsându-ne cu încredere ca să hotărască dumnealor princi-piile ce vor găsi cu cale de împăciuire între noi, în pri-virea lor având dumnealor toate clauzele cuprinse în contract, precum și împrejurările supuse de amândouă părțile, au găsit cu cale ca posesorul Toader Râșcanu să se tragă de la posesie, lăsând moșia sus zisă întru deplina stăpânire a egumenului, cu înzestrarea aflătoare pe ea; împotriva cărei concesi, egumenul să dea fratelui său 4.000, adică patru mii galbeni beneficiu, și, osebit, să-i despăgubească de toate cheltuielile făcute cu privire către contract, să-i plătească datoriile, câte vor fi pe la locuitori rămășițe din anul trecut, să-i întoarcă banii cât socoteala ar descoperi că a dat mai mult peste câștiurile anului trecut, atât din bani, cât și în produse, plătind egumenul toate sarcinile, odată cu retragerea posesorului și fiindcă la desfacerea socotelilor au chibzuit venerabilii boieri a asista și fratele nostru, dumnealui postelnicul Alecu Râșcanu, noi am primit toate acestea cu îndatorire a urma întocmai, pentru care iscălim întru acest pe scurt înscris dublu în ființa onorabililor fețe mai sus arătate. /

Adaus de mâna lui Toader Râșcanu: „Să adaoge că în cât privește socotelile de cheltuieli și datorii lăsam pe fratele nostru, postelnicul Râșcanu, ca să intre în lămurirea lor și cu chipul limpezirii de dumnealui, noi îi vom primi fără împotrivire. /1858, Iulie 19 / I. Episcop Efhaitou, T.

Râșcanu, Alecu Balș log. martur, I. Pruncul vornic martur, Prinț Demitrii A. Kautacuzin martur”⁴²¹.

1885: „Tabel de moșiile Statului de mai jos, ce se scot în licitație la centrele București și Iași, în ziua de 18 Aprilie 1885, pentru arendarea lor pe un nou period de 10 ani, 1886 până la 1896. / Bogdănești, pendinte de Râșca, arenda actuală cu accesorii, lei 23.800; garanția provi-zorie ce trebuie depusă, lei 5.950. / **Condițiune specială.** Arendarea acestei moșii se face fără 30 fălci pământ din poarta **monastirii Râșca** și fără ceairul vitelor monastirii, dimpreună cu grădinile și livezile ei, livezile cu pomăt dimprejurul monastirii, și 5 grădini ale monahilor Neonil, Ermogheu, Teofilact, Gherasim și Serafim, grădinile care au fost îngrădite de monastire, ceairul vitelor și al cailor, hambarul cu grajdul lui, grajdul, șura, văcăria, ocolul boilor cu ograda lor și iazul din ceairul vitelor, iazul de lângă monastire, oleinița și piva de pisat sămânță ce se posedă azi de monastire și care se lasă și în viitor la dispozițiunea sa”⁴²².

1892: „Pădurile ce sunt a se licita la Iași, în locul prefecturii județului – Județul Suceava: **Bogdănești-Râșca**, seria I, Cantonul Râșca Mare, de la pârâul Afinișului, de pe proprietatea Bogdănești-Râșca, a se extrage, în 4 ani, un număr de 8.420 arbori, din care 5.611 rășinoși și 2.809 foioși, din patru cupoane cu No. 1, 2, 3 și 4, toate în întindere aproximativă de 127 hectare și 3.834 m. p.; garanția provizorie este de lei 3.000. / **Bogdănești-Râșca**, seria I, Cantonul Valea Colibei de la pârâul Arinului, de pe proprietatea Bogdănești-Râșca, a se

⁴²¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, Volumul X, Iași 1929, pp. 489, 490

⁴²² *Monitorul Oficial*, nr. 1, 2 aprilie 1885, p. 23

extrage în patru ani un număr de 14.174 arbori, din care 12.943 rășinoși și 1.231 foioși, din patru cupoane, cu No. 1, 2, 3 și 4, toate în întindere aproximativă de 277 hectare și 6.110 m. p.; garanția provizorie este de lei 5.700”⁴²³.

1894: „Râșca, sat, numit și **Cotul Râșcâi**, pe moșia Bogdănești. Așezat pe ambele țărmuri ale pârâului Râșca, numără 297 case, în care trăiesc 361 capi de familie sau 1.165 suflete, din care 589 bărbați și 576 femei (11 izraeliți), fiind 258 contribuabili. Vatra satului ocupă 150 fâlcii, iar locuitorii au bunișore așezări, câțiva sunt chiar buni gospodari. Împroprietăriți în 1864 sunt 22 frunțași, 47 pâlmași și 138 codași, stăpânind 754 fâlcii. Are o biserică de lemn, servită de un preot și 2 cântăreți, și o școală rurală mixtă, înființată în 1876, cu un învățător plătit de stat, frecventată de 45 școlari. Drumuri principale sunt la Bogdănești (1 km), la Monastirea Râșca (1.500 m) și la Slătioara (12 km). Satul Râșca a fost întemeiat de robii Monastirii Râșca”⁴²⁴.

1894: „Râșca, mănăstire de călugări în comuna Bogdănești. Așezată pe malul drept al pârâului cu același nume, sub poalele munților, într-o poziție foarte frumoasă. Este zidită în stilul Mănăstirii Probota și zugrăvită, și pe dinafară, cu tablouri din „Istoria vechiului și noului testament”. Pe zidul bisericii (în partea de sud), sunt două inscripții. Deasupra ușii Arhondaricului mare, se citește: „La 1540 s-a zidit biserica Râșca, în a doua domnie a lui Petru Rareș voievod, și opt odăi. La 1766, Calistru, Egumen Monastirii, a adăugat 4 odăi; iar la 1839, în zilele prea sfântului Mitropolit Kirie Veniamin Costache, Isaia,

⁴²³ *Monitorul Oficial*, Nr. 224, 14 ianuarie 1892, p. 6012

⁴²⁴ Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al Județului Suceava*, București 1894, pp. 281, 282

Arhimandritul, Egumen Monastirii, a înnoit odăile lui Petru Rareș voievod și ale lui Calistru egumen și a făcut deasupra lor 12 odăi și 2 trapeze, cu beciul lor de dedesubt, sub un acoperământ, cu osârdia și cu toată cheltuiala sa, gătindu-se la 1840, Iulie 20 de zile”. Iar deasupra intrării Arhondaricului mic se zice: „Întru slava sfintei Treimi s-au făcut aceste 12 chilii din întreg pă-mânt, cu temelie de piatră și cu păreții de cărămidă, și cu pivnița boltita dedesubt, în zilele prea sfântului Mitropolit Veniamin Costache, cu drept banii mei, de mine smeritul Isaia Arhimandrit, întru lauda Ierarhului Nicolae, patronul meu, că slujind eu sfintei Mitropoii 26 ani, în slujba dicheiei, m-a tras a fi sluga sa și egumen acestei Monastiri, spre vecinica mea pomenire am făcut acestea, la anul 1830”. Înăuntru, la trapez, pe peretele de deasupra mesei, este un tablou, reprezentând familia lui Petru Rareș, compusă din Elena Doamna, Ștefan și Petru voie-vozi, ținând biserica sprijinită de ei, de sfântul Ierarh Nicolae și de fiii Luxandra și Constantin. Sub tablou stă scris: „Aceste cadre după cum se văd s-au scris și s-au făcut cu cheltuiala sfinției sale ... Kir-Kirie Arhimandrit și proin egumen sfintei Monastiri Râșcăi. Anul 1807”. Alte inscripții nu mai sunt. Asemenea nu sunt nici odăjdii sau odoare de vreo însemnătate oarecare. În curtea Monastirii este o cișmea cu apă limpede și bună. Mai sunt două livezi mari, cu pomi roditori, și o grădină de legume, o florărie îngrijită, ce înconjură monastirea și un iaz. În privința îngrijirii și curățeniei, Monastirea Râșca, cu tot ce ține de dânsa, poate servi de model altor Monastiri. Pretutindeni ordinea, în acest sfânt locaș, totul inspiră respect. Și acesta se datorește în mare parte actualului arhimandrit și egumen Gherman Diaconovici. / Bugetul Monastirii este următorul: /

Personalul: Un superior, plătit pe lună cu 100 lei, pe an 1200 lei; 2 preoți a 33,33 lei pe lună, 66.67, pe an 800 lei; 1 diacon, pe lună cu 33,30 lei, pe an 400 lei; 1 cântăreț I-ul, pe lună cu 45 lei, pe an 540 lei; 1 cântăreț al II-lea, pe lună cu 33,33 lei, pe an 400 lei; 1paracliser, plătit pe lună cu 16,66 lei, pe an 200 lei. Diurna unui servitor, pe lună 9 lei, pe an 108 lei. Totalul cheltuielilor pe an este de 3.648 lei. / **Material:** Cheltuielile bisericii pe an, lei 220; Cheltuielile hramului pe an, lei 100; Îmbrăcămintea a 9 monahi pe an, lei 450; Nutrimentul lor și a unui servitor, pe an lei 1.350; Iluminatul, pe an lei 27; Oaspeți, pe an lei 500. Total, pe an, lei 2.647. / Totalul general al cheltuielilor anuale este de lei 6.295. / Afară de acestea, Monastirea mai are ca avere o livadă de o falce și 40 prăjini, 30 de fălci teren de cultură, 1 prisacă cu 20 stupi, 12 boi, 10 vaci cu viței, 1 buhai și 5 cai. / **Din trecutul Monastirii.** Adevărata dată a înființării acestei Monastirii nu este cea de 1540, ce se vede deasupra Arhondaricului mare. Grigore Ureche, în *Letopiseț*, I, pagina 210, scrie: „Iară într-acest an 7066 (1558), Septembrie, pristăvitu-s-a Macarie, Episcopul de Roman, ziditorul și începătorul Mănăstirii Râșcăi, care a fost la scaunul Romanului 27 ani, și cu cinste l-au îngropat în Monastirea sa Râșca”. Deci, nu Petru Rareș, ci Episcopul Macarie este adevăratul ziditor și începător al Monastirii Râșca. Aceasta ne-o confirmă și neuitatul Episcop Melchisedec (*Cronica Romanului*, I, p. 193) și Pumnu (*Mănăstirile din Bucovina*, p. 89). Deși tot în *Letopisețe* citim: „După întoarcerea din Ungaria (1532), face Petru Vodă Monastirea Râșca” (I, p. 205), se vede însă că Petru Vodă a restaurat sau a terminat definitiv ceea ce Episcopul Macarie începuse. / La 1569, Anastase I, Episcop Romanului, hărăzește acestei monastiri satul

Bârlești (Melchisedec, *Cron. Rom.*, I, p. 195). Afară de Bârlești, Mănăstirea Râșca mai stăpânea următoarele moșii: Bogdănești, Râșca, Boroaia, Hărmănești, Zamos-tea, Grași și viile din dealul Neicueni și de la Cruce, din județul Putna. Iar moșiile Tețcani și Sabaoani mi s-a spus că s-au ținut numai în arendă de foștii superiori ai monastirii. / La 1821, Arhimandritul Isaia și dichiu al Mitropoliei se afla Egumen la Râșca, înlocuind pe Arhimandritul Grigorie Crupenschi, care cumpărase, pe prețul de 15.000 lei, Monastirea Râșca, „cu contractul acel întărit cu sfânta pecete a Mitropoliei și subscris cu însăși iscălitura Prea-osfinției voastre (Mitropolitului), făcut pe 12 ani și păzit numai 2 ani” (*Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei*, pp. 165, 198 și 199). În același an (1821), Monastirea Râșca fu prădată, fără nici un motiv, de rămășițele eteriștilor (Xenopol, V, p. 499). „Monastirea Râșca. Duminică s-au prădat de 40 de turci, numai zidul a rămas, pe călugări i-au legat și i-au bătut și i-au prădat; astăzi am văzut pe ulițe straiiele frate meu Vasile, ce-l am vătaf acolo, și straiiele vătafului Pavel, și rochiile nevestei, poruncă au dat nimeni să nu cumpere de la turci, le vezi cu ochii și taci” (Scrisoarea Arhimandritului Isaia din 1821, către Paharnic, în *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei*, p. 131.). / În 1826, Arhimandritul Isaia, Egumenul Monastirii Râșca, se judecă eu oamenii pronu-miți „bogdaprosti” pentru moșia Popești, din obârșia pârauului Vaslui” (*Uricarul*, de T. Codrescu, vol. VI, p. 230)⁴²⁵.

1894: „Pomii Robului, localitate în satul Râșca. Tradiția spune că pe locul unde se află satul era o pădure mare. Primii descălecători ai satului Râșca fiind robiți de

⁴²⁵ Ibidem, pp. 282-285

tătari, nu s-au întors din ei decât doi, și au pus temelia satului. Astăzi nu mai găsim aci decât doi meri dulci”⁴²⁶.

1899: S-a înființat școala din Râșca.

1899: „Se publică spre cunoștința generală că, în ziua de 18 Noiembrie 1899, orele 11 a. m., se va ține, în localul primăriei comunelor respective de care depinde fiecare din bunurile notate mai jos, licitațiune publică orală pentru arendarea terenurilor de arătură, de fânețe și a golurilor de munte pentru pășune, încorporate pădurilor prin perimetrarea lor, cu ocaziunea vinderii de veci a moșiilor respective: / 391. Locurile de arătură, și anume : Poiana pe Deal la Vărăreni (1 hectar, 7.000 m. p.), a lui N. G. Butnariu (1 hectar), la ocolul în Suhac (1 hectar), la ocolul nou în Suhac (3.500 m. p.), fața Suhacului (7.000 m. p.) Vasile Curcă (4.000 m. p.), a lui Gheorghe Boboc (1 hectar), la Adăpători, (5 hectare, 7.200 m. p.), a lui Damian (1 hectar, 8.000 m. p.), a lui Barbă-Neagră (7.500 m. p.), Coada Văcărașului (1 hectar, 6.000 m. p.), Gura Bățului (9.000 m. p.), Cotul Clipa (2.000 m. p.), Prisosul din capul locului a lui Theodor a lui Eftimie (2.000 m. p.), idem a lui Grigore a lui Eftimie (4.700 m. p.), Poiana lui N. a Mariei, lângă monastire (7.500 m. p.) Prisosul de lângă Moara lui Ion Ștefan (7.500 m. p.), **dimpreună cu cele de fânețe**, și anume: poienile denumite la Pustia (2 hectare, 13.600 m. p.), în ocol la Nastacă (5 hectare, 7.200 m. p.), a lui Nastacă (2 hectare, 8.600 m. p.), a lui Grigoraș (4 hectare, 2.000 m. p.), Ion Larion (1 hectar, 4.300 m. p.), Ion Ouă (7.000 m. p.), Gh. Holban (1 hectar, 4.300 m. p.), C. Gavril Bârgăoanu (1 hectar, 4.300 m. p.), la Fântânița (2 hectare, 1.400 m. p.), cosită de arendaș (1 hectar, 4.300 m. p.), Urșișului (1 hectar, 4.300 m. p.), Mitrofan (5 hectare,

⁴²⁶ Ibidem, p. 251

7.200 m. p.), Ion Simion a Nichitei (7.000 m. p.), lui Gabură (4 hectare, 2.900 m. p.), Th. Soleanu (2 hectare, 8.600 m. p.), I. Tomega (4 hectare, 2.900 m. p.), Mihăilești (8 hectare, 5.800 m. p.), a Popei (2 hectare, 8.600 m. p.), a Bârgăoanului (2 hectare, 8.600 m. p.), Hușanului (1 hectar, 2.500 m. p.), Rogojină (1 hectar, 2.500 m. p.), Berendei (1 hectar, 4.300 m. p.), Via a Păvăloaie (1 hectar, 2.500 m. p.), Doroftei (4 hectare, 2.900 m. p.), Pârâiala (2 hectare, 8.600 m. p.), Flămândului (8 hectare, 5.800 m. p.), Popa Petrei (2 hectare, 6.800 m. p.), Pârlitura lui Ilie Solcan (1 hectar, 1.300 m. p.), Dealul Slatinei (4 hectare, 2.900 m. p.), Schitului (2 hectare), Gheolului (1 hectar, 2.000 m. p.), Fântâna Slatinei (7.500 in. p.), Plopul (3 hectare, 8.600 m. p.), Bâtea Oului (2 hectare, 8.600 m. p.), Gura Pârâului Slatinei (7.500 m. p.), Gura Moșei (1 hectar, 4.300 m. p.), Lăzăroaei (1 hectar, 1.000 m. p.), Tânjală (1 hectar, 1.000 m. p.), Onofreu (1 hectar, 4.300 m. p.), Alecului (7.500 m. p.), Timoftei (2 hectare), Curătura lui I. Ștefan (2.800 m. p.), Poiana Camcăi (1 hectar), Coada Iazului (5 hectare), Tomei (7.500 m. p.), Handragel (2 hectare, 8.000 m. p.), Filip (1 hectar, 5.000 m. p.), a lacului (1 hectar, 7.000 m. p.), Cozile de la Hisum (1 hectar, 7.000 m. p.), Ion Pavăl (7.500 m. p.), Pârâul lui Ciocan (1 hectar), Hojdei (3.000 m. Pârâul lui Ciocan (3 hectare, 2.000 m. p.), Lunca lui I. V. a Tomei Pavel Porcanu (2 hectare, 2.000 m. p.), la Ulmi, devale de podul Buftei (1 hectar, 4.300 m. p.), Lunca Ferestrăului de pe Râșca (6.000 m. p.), cum și poienile în care se face parte cosire, parte arătură, și anume: Runcului (10 hectare), Trestioara (2 hectare, 8.600 m. p.), Frasinul (4 hectare, 2.900 m. p.), Rachitna (2 hectare, 8.600 m. p.), Vatra Râșcuței (8 hectare, 5.000 m. p.), Jidanului (2 hectare, 8.000 m. p.), lui Galomoț (1 hectar, 1.000 m. p.),

Grigoraș (1 hectar, 1.000 m. p.), Prisosul dintre Dumbrăvan și V. Țidula (7.500 m. p.), precum și cu poienile în cart se face arătură, ca în trecut, sau se va cosi fânul, având drept arendașul, numai în lunile Decembrie, până la 1 Martie, să introducă vite pentru a consuma fânul pe loc, anume: în locurile de la Rusu Râșcăi (25 hectare), Arșița Rusului (12 hectare), Brustura (2 hectare), Gruifului (22 hectare), Piciorul Crucii (7 hectare, 2.500 m. p.), Hîrjala (1 hectar, 4.300 m. p.), a lui Ion (35 hectare), Litvului cu Pârlea (22 hectare), Pădurețului (14 hectare), Dele-Leu (25 hectare), Arșița lui Isac (2.500 m. p.), Arșița Dele-Leu (2 hectare, 8.600 m. p.), Arșița Măgurei (2 hectare, 1.000 m. p.), Ulmul (22 hectare), Arșița Scuta-rului (8 hectare, 4.000 m. p.), Arșița Crășmarului (8 hectare, 4.000 m. p.), Vadurile și Rojorita (85 hectare), Izvorul Alb (5 hectare, 6.000 m. p.), Arșița Izvorului (2 hectare, 8.600 m. p.), Popasu (14 hectare, 3.000 m. p.), Petrosu (14 hectare, 3.000 m. p.), Runcu Bârnei (5 hectare, 2.900 m. p.), Ogarului (5 hectare, 2.900 m. p.), Piciorul Lupului (12 hectare), Trecătoarea Mică (1 hectar, 1.000 m. p.), Fața Râșcăi (9 hectare, 9.600 m. p.), Râșca Mare (5 hectare, 2.000 m. p.), Mihai Rusu (2 hectare), Lunca Râșcăi (2 hectare), Sebastian (22 hectare, 8.000 m. p.) ; iar **numai pentru pășune și coasă**: Lunca Râșcăi, dintre locuitorii împroprietăriți în Bogdănești și Râșca (286 hectare), Hățașul dintre Râșca și Bogdănești ca 12 hectare, 6.800 m. p., din această suprafață 1 hectar, 5.000 m. p. este bun pentru coasă, restul de suhat de vite. Hă-țașul prisosului de la Râșca (2 hectare); în total întindere 916 hectare, 2.460 m. p., cuprinse în perimetrul pădurii Statului Bogdănești; garanția provizorie lei 4.000”⁴²⁷.

⁴²⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 172, 2 noiembrie 1899, pp. 5938, 5939

1903: „Se publică spre cunoștința generală că, în ziua de 5 Noiembrie 1903, la orele 10 a. m., în localul ministerului agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor, se va ține licitațiune publică, prin oferte închise, conform legii asupra contabilității publice și a regulamentului de licitațiuni, publicat în *Monitorul Oficial* No. 80 din 11 Iulie 1896, pentru vânzarea spre exploatare, pe timp maximum de 20 ani, a unei porțiuni de 2.123 hectare pădure, compusă în majoritate din esențele brazi și molid seculari, din pădurea Statului Bogdănești-Râșca, seria **Râșca Mare**, cu cantoanele Pârâul Arinilor și Deleleul, și seria **Râșcuța**, situată în județul Suceava, plasa Moldova-Șomuz, comuna Bogdănești”⁴²⁸.

1907: S-au înscris în Societatea „Steaua”, care „are de scop a lucra pentru întinderea învățaturii în popor”, plătind câte 2 lei, călugării de la Râșca, adică „ieromonahii Teodosie Harcotă, Ilarion A. Luculescu, Galaction Cioban, Gherasim Agapi, Macarie Borocanu, monahii Gherasim I. Nechilei, Ieronah Pahomie, Gli-cherie Cucoș, Ionichie a Tomei Tătăroae, Ignatie Polariu, Daniil Vicol, Ghedion Bălăniei, ieromonahii Ghenadie Palamariu, Iosaf Tulbure, Paisie Salcine, fratele Grigore Chiuruță, monahul Silvestru Șindilariu, fratele Luca Chiuruță, fratele Vasile Mihăilescu, cântărețul Vasile Mihăilescu, fratele Vasile Irina, preotul Ioan Grigorescu din comuna Râșca, învățătorii Theodor Grigorescu, Vasi-le Hudiță și învățătorul preot Mihai Cărlănescu din comuna Bogdănești, și Ioan V. Diaconescu, secretarul primăriei comunei Bogdănești”⁴²⁹.

⁴²⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 128, 2 septembrie 1903, p. 4485, 4486

⁴²⁹ *Albina*, No. 29, Anul X, 15 aprilie 1907, p. 789

1922: „No. 4184. Procesul-verbal din 1 septembrie 1922. Comisiunea, în majoritate, dispune: Declară expropriată suprafața de 59 ha 9.200 m. p., lângă pârâul Batu, pădure, proprietatea satului **Bogdănești-Râșca**; care va servi de islaz satului Râșca, și suprafața de 12 ha 200 m. p. pădure, proprietatea satului Bogdănești-Râșca, lângă delimitarea locuitorilor, care va servi de islaz pentru satul Buda. Propune a se expropria 130 ha pădure, proprietatea Statului, în continuarea porțiunilor declarate expropriate mai sus, iar restul de 239 ha, necesar satului Bogdănești, propunem a se expropria din pădurea Statului „Coasta-Buzei”, începând din moșia Baia și delimitarea sătenilor din Râșca, până la completare... Domnii Gheorghe Teodorescu, delegatul Casei Pădurilor, și Alex. Cantacuzino-Pășcanu, delegatul supleant al proprietarilor, au făcut opinii separate”⁴³⁰. **„No. 4576. Procesul-verbal încheiat în ziua de 9 octombrie 1922.** Comisiunea, în unanimitate, dispune: Declară expropriat, din moșia mănăstirii **Râșca**, proprietatea Casei Bisericii, megieșită cu lunca lui Stofilat, sesie a bisericii Râșca, locurile locuitorilor de la 1896 și pădurea Statului, în suprafață aproximativă de 72 ha, adică tot terenul cultivabil al suszisei moșii, rămânând ca terenul necesar pentru vatra mănăstirii să se rezerve de către ministerul agriculturii, potrivit art. 75 din Regulamentul Legii Agrare. Acest teren, declarat expropriat, va servi pentru distribuirea, în loturi, la săteni”⁴³¹.

1927: „Se publică spre cunoștința generală că, în ziua de 4 Decembrie 1927, ora 10 a. m., în localul Casei pădurilor și la direcțiunea silvică Cernăuți, se va ține

⁴³⁰ *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627

⁴³¹ *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627

licitațiune publică, prin oferte închise, conform legii asupra contabilității publice pentru vânzarea spre exploatare pe un period de 1 an și jumătate, calculat cu începere de la 1 Septemvrie 1927, a unui număr de 13.730 arbori de esență brad, fag, plop și diverși din pădurea Statului Râșca, seria I, Moișa, parcela 35, județul Fălticeni. / Vânzarea spre exploatare pe un period de 1 an și jumătate, calculat cu începere de la 1 Septemvrie 1927, a unui număr de 5.657 arbori de esență brad, fag, plop și diverși din pădurea Statului Râșca, seria II Râșcuța, parcelele No. 82 și 83, județul Fălticeni... / 10.443 arbori brazi, fagi și diverși din pădurea Statului Râșca, seria I Moișa, județul Fălticeni... / 12.878 arbori de esență de brad, plop, fag și diverși din pădurea Statului Râșca, seria III Râșca Mare, formând parchetele 104 și 105, județul Fălticeni”⁴³².

1944: „Decizia Nr. 64.706 din 5 Octomvrie 1944, se revine asupra repartizării dlor ingineri silvici menționați mai jos, din deciziile ministeriale de la jurnalul Nr. 34.814, 50.971 și 59.015 din 1944, care urmează a se reîntoarce la posturile avute în Bucovina de Sud și Moldova de Nord, pe data publicării prezentei deciziuni în Monitorul Oficial: **Siraev Gheorghe**, inginer șef silvic, ca șef la Ocolul Râșca; **Costea Nicolae**, conductor ajutor, la Ocolul Râșca; **Vlad Gheorghe**, conductor ajutor, la Ocolul Râșca; **Roșca Ilie**, conductor cl. II, la Ocolul Râșca”⁴³³.

1945: „Următorii învățători se transferă, pe data de 1 Septemvrie 1945, la școlile primare din județul Baia, arătate în dreptul fiecăruia: **Boleac Mihai**, gr. II, de la Peste Vale, Râșca, la Boroaia Nr. 2, post II, apropiere soție, învățătoare, casă; **Monoranu Teodor**, gr. II, de la

⁴³² *Monitorul Oficial*, Nr. 241, 30 octombrie 1927, p. 14510, 14511

⁴³³ *Monitorul Oficial*, Nr. 240, 17 octombrie 1944, pp. 6701, 6702

Slătioara, Râșca, la Giulești, Boroaia, post II, casă, teren”⁴³⁴.

1947: „Următorii învățători se repartizează, pe data de 1 Septemvrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Constantinescu Lidia**, de la Groși, la Râșca”⁴³⁵.

1948: „Se înființează, pe data publicării prezentei decizii în *Monitorul Oficial*⁴³⁶, Centrala Industrială a Lemnului... Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: Ing. Berdicevski și Haimovici „Râșca”, cu sediul în Râșca; „Moldova Forestieră”, Frații Haras, cu sediul în Râșca; „Slătioara”, Marcu Segall și Hollinger, cu sediul în Râșca”.

RÂȘCANA

(pe Cogâlnic, Orhei, Moldova).

1765, august 13: Carte de împuternicire, dată de Grigore Alexandru Ghica voievod lui Darie Donici biv (fost) vel (mare) paharnic, „să aibă a-și stăpâni moșiile **Râșcana** pe Cogâlnic, **Mălăeștii** de pe Râul ot Orhei”⁴³⁷.

RÂȘCANI

⁴³⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 248, 30 octombrie 1945, pp. 9578, 9579

⁴³⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9653

⁴³⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

⁴³⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 242, pp. 254, 255

(sat pe Larga, lângă Cârpești, comuna Lărguța,
raionul Leova, Moldova).

1469, iunie 5: Menționat de Ștefan voievod, când întărește proprietatea lui Vlad Mursea, care primește uric pentru „ocina sa dreaptă și proprie, satele anume: Albești pe Stebnic, și un loc în pustie la fântâna de la obârșia Largei, mai sus de Râșcani”⁴³⁸. Hotarul, din veacul veacului.

1904: „**Râșcani**, târgușor în județul Bălți, așezat în valea Copăcianca, între satele Nihoreni și Colonia. Poartă numele și de Copăcianca. Este centrul volostei cu același nume. Are 305 case, cu o populație de 1.925 su-flete; 630 vite mari cornute și 130 cai; o biserică cu hramul Sf. Mihail; școală elementară bisericească, unde se învață rusește; o școală de meserii; un spital pentru bolnavi. Țăranii posedă pământ de împroprietărire 770 deseatinii. Proprietarul satului, dl E. Râșcan-Derojinski, posedă aici, la Răcăria și Nagoreni, peste 6.860 deseatinii”⁴³⁹.

RĂȘCANI

(pe Ialan și Telejina, comuna Șuletea, Vaslui).

1500, martie 27: Întărit de Ștefan voievod lui Gligorie și femeii sale Alba, care cumpără, cu 35 zloți tătarești, de la frații Oană, Sora, Nastea, Cerna și Mușa

⁴³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 158, pp. 234, 235

⁴³⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 177

Râșcanul, fiii Mușei, și de la vărul lor Duma, fiul lui Cătălin, toți nepoți Dumei, „din jumătate de sat, ce este în vârful pâraului Telejinei, anume Râșcani, partea de sus... Iar privilegiile ce le-au avut Mușa și Călin de la ai noștri unchi, Iliăș și Ștefan voievozi, când au fost ei în pace, pe acea jumătate din Râșcani, ei le-au dat în mâinile lui Gligorie”⁴⁴⁰.

1633, aprilie 27: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Constantin Sitarul, care primește uric pentru dania domnească „un sat, anume **Giurcanii** (comuna Găgești, Vaslui), cu **Râșcanii** (comuna Șuletea, Vaslui), de pe valea Ialanului, ce este la ținutul Fălciului, care acest sat a fost drept al domniei mele, drept moșie”⁴⁴¹.

1689, septembrie 11: Răzeșii Dumitrașco Sitarul, Toian Budac, nepotul Sitarului, Eni Focșa, Ion Hoștil și Ștefan Râșcanul dau scrisoare de mărturie „la mâna coconului Scărlătachi Costachi, precum noi nu avem nici o pricină de judecată cu dumnealui, care să aibă a-și stăpâni moșia **Râșcani** în bună pace dinspre noi, care mai jos ne-am și iscălit”⁴⁴².

1902: „**Râșcani**, sat în partea de nord a comunei Jigălia, plasa Mijlocul, județul Fălciu, situat în fundul unei văi și având o populație de 56 familii sau 274 suflete. Are o biserică, făcută la 1750, deservită de 1 preot și 2 dascăli. Locuitorii sunt răzeși și se ocupă și de cultura viilor”⁴⁴³.

⁴⁴⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 4-7

⁴⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 325, p. 418

⁴⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 108

⁴⁴³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 252

RĂȘCANI

(comuna Dănești, Vaslui).

1635, martie 12: Zapisul vornicului de gloată Neniul, în care mărturisește că, după pâra dintre Constandin și Nicoară, pentru a patra parte din **Bârzăști** (Bâr-zești, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), a venit în sat și a adunat oameni pentru mărturie, printre care Pătrașcu de **Buhăești** (comuna Vulturești, Vaslui), Constandin din **Oncești** (Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui), Țiul de **Vulturești** (comuna Vulturești, Vaslui), Nicoară Sfeclă de **Rășcani** (comuna Dănești, Vaslui), Nechifor de **Bolați** (comuna Rebricea, Vaslui), popa Coste de **Delești** (comuna Delești, Vaslui), Samson și Gavril Ciurlan de **Al-bești** (comuna Delești, Vaslui), cu care a „împărțit vatra satului în 4 părți și am stâlpit, ca să țină Nicoară 3 părți în vatra satului, dinspre apus, din vale până la marginea pădurii, iar lui Constandin i s-a ales a patra parte din vatra satului, spre răsărit, unde i-s casele. Așijderea din heleșteie, din țarină și din tot locul”⁴⁴⁴.

⁴⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 56, pp. 59, 60

1637, martie 15: Scrisoarea trimișilor domnești Gligore de **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui) și Mihăilă și Ștefan de **Munteneschi** (comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), care au cercetat pâra lui Oțel Andronachi împotriva lui Spinul de **Comănești** (comuna Cavadinești, Galați) „pentru o moară ce a făcut Oțel Andronache pe locul **Turceștilor** (azi Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui) și un țarmure este pe hotarul Comăneștilor, iar Spinul a zis, înaintea măriei dumitale, că-i înecă fânațul și oarece arie bătrână”. Cercetând, împreună cu „toți răzeșii din Comănești”, trimișii constată că moara „nu strică nimic pe locul Comăneștilor, ce a grăit Spinul, un om fără de ispravă, pe chizmă, și a fost moară și mai de înainte vreme pe acel loc, la Capul Luncii, și au venit cu toți răzeșii Spinului și l-au primit și pe țărurile Comăneștilor, iar dintre acești răzeși, cui va trebui să-și facă moară, să le găsească mai sus loc de moară, să-și facă... și-i va primi și Andronache, ca să-i întoarcă, de pe acel țarmure. / Și s-a făcut această scrisoare dinaintea lui Nicoară de **Rășcani** (comuna Dănești, Vaslui), Andrei nepotul Spinului, Vasile Motăș, Costancea, Dumitran, Gligorcea sin Păloga de **Glodeni** (comuna Codăești, Vaslui), feciorii lui Oțel toți; aceștia suntem toți răzeși și l-am primit noi, cu toții, pe acel loc și, acum, cu nimic nu ne amestecăm. Și au mai fost și alți megieși între noi, anume Albotă din **Negrilești** (comuna Zăpodeni, Vaslui), Hilip din **Hilimonești** (lângă Măcrești, comuna Rebricea, Vaslui), Apostol de Rășcani, Andreian de **Ciofeni** (comuna Zăpodeni, Vaslui), Sârbul și Roman de **Hulturești** (Vulturești, comuna Vulturești, Vaslui), Gligorcea de Glodeni, Mihăilă de **Munteneschi**,

Pătrașco de **Bălești** (co-muna Piscu, Galați) și mulți oameni buni și bătrâni”⁴⁴⁵.

1902: „Râșcani, sat în partea de nord a comunei Bereasa, plasa Mijlocul, județul Vaslui, situat pe Dealul Râșcanilor, pe o suprafață de 286 hectare, din care 27 hectare pădure, și 149 hectare loc de cultură, fânaș, imaș ale proprietății. Are o populație de 15 familii sau 75 suflete. Locuitorii posedă: 2 pluguri și 3 care cu boi, 2 căruțe cu cai; 16 vite mari cornute, 30 oi, 3 cai, 9 râmători; 10 stupi”⁴⁴⁶.

RÂȘCINȚI

(lângă Mihăileanca, raion Securenî, Ucraina).

1447, ianuarie 14: Întărit de Ștefan voievod spătarului Șandru, care primesc uric pentru „satele, pe Nistru, anume: Coleșeuți, și Râșcinți, și Dubovaia, și Neporotova, și Vișneuți, și Ogojov și, la gura Cobâlcinei, unde este moara lor”⁴⁴⁷. Hotarul, din veac.

RAȘCOV

⁴⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 39, pp. 39, 40

⁴⁴⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 252

⁴⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 271, pp. 383, 384

(sat pe Nistru, raionul Hotin, Ucraina).

1455, iulie 2: Întărit de Petru voievod logofătului Mihail, care primește uric pentru „satele anume: curtea lui, pe Siret, care a fost a lui Neagoe, și Părtănoșii, și, la gura Pobratei, unde este jude Cârstea și Danciul, amân-două judeciile, și, Heciul, și Valea Seacă, pe care și le-a cumpărat de la verii lui Neagoe, și, pe Răut, Procopeni, cu moara, și Izbișcea, unde este Danilo și Budul, și pri-saca lui pe Nistru, anume a lui Bileac, cu gârla și iezerul și cu tot venitul lui, și, la graniță, sub Sneatin, Gavrilăuți, și, mai jos de acesta, Ivancăuți și Pogorilăuți, pe care i-a cumpărat de la Manea Globnicu și de la copiii lui, și, pe Nistru, anume Rașcăuți, pe care i-a cumpărat de la Mân-drea Jumătate”⁴⁴⁸. Hotarul, din veac.

1770-1772: Satul **Rașcovul**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁴⁹, **toată suma caselor: 34**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 32. / **Birnicii**: Ion, morariul / Petre, morar / Mihai brat (frate) morariul / Hrior, rus / Alecsa, rus / Vasile / Ilaș / Ion Leu / Vasile, cibotari / Ivan, rus / Ivan Uțul / Iacon Tătială / Mihai, olariul / Ivan Țusic / Fodor, rus / Ivan Mangiu / Ivan cel mic / Dănilă, rus / Hrior Căcăriază / Vasile, vătăman / Ștefan al preotesei / Ivan Pedermac / Vasile Măbancă / Ivan Orbul / Timofte / Ivan, pușcașu / Ștefan Cușmirciuc / Ivan Ignat / Vasile, vornic / Vasile Miherez / Vasile Liasă / Simion, morariul. // **Rufeturi**: Popa Toader / Nicolae, dascăl.

⁴⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 48, pp. 67-69

⁴⁴⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 129

1904: „**Râșcov**, sat în județul Hotin, volosti Rucșin, așezat pe malul drept al Nistrului, aproape de fruntaria austriacă. Are 209 case, cu o populație de 1.870 suflete; biserică; școală frecventată de 51 elevi, din 250 copii în vârstă de școală”⁴⁵⁰.

RÂȘCOVA

(unde este Alexa Râșcov, comuna Ișnovăț,
raionul Orhei, Moldova).

Întărit, în **14 aprilie 1435**, de Ștefan voievod, vornicului Petru Hudici, care primește uric pentru „satele anume: curtea lui Mândrea, pe Siret, și cu pricaturile sale, și un loc din pustie la Voinăuți, lângă locul lui Oancea, și o prisacă, la obârșia Ogrincei, unde este Alexa Râșcov, și o seliște pe Milcov, anume Lumireni, două locuri din pustie, la prisaca lui Chiprian și la prisaca lui Detelea, și două sălașe de țigani, anume Micula și cu copiii săi și cu toate sălașele sale... Iar hotarul satului lui Mândrea și al seliștii să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea să folosească trei sate îndestul”⁴⁵¹.

1904: „**Râșcova**, sat în județul Orhei, volosti Hârtop. Are 102 case, cu o populație de 890 suflete; o biserică, cu hramul Intrarea în Biserică; 270 vite mari cornute, 60

⁴⁵⁰ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 172

⁴⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 139, pp. 193, 194

cai. Împrejurul satului sunt vii, grădini cu pomi și păduri”⁴⁵².

RĂTEAZI

(Vaslui).

1638: Orăș, feciorul Bolei, vinde lui Apostol Cehan, pentru 15 ughi (ducați ungurești), „partea mea de ocină și de cumpărături din satul **Răteazi**, de ținutul Tutovei... partea mea din **Poenеști** de pe Racova... partea mea din **Pietrești**... partea mea din **Prigorcenі**, de ținutul Vasluiului... dinaintea lui Bălan de **Coocari**, Gligorie Prosie, Vasile Rășgău, popii Vasile, diaconului Bosie, Nechifor, Ion, Lepădat, Tomei și a lui Toderici de **Ferești** și a mulți oameni buni”⁴⁵³.

RĂTEȘTI

(lângă Păstrăveni, acum parte din Agapia, Neamț).

⁴⁵² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 177

⁴⁵³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 63

1570: Întărită de Bogdan (Lăpușneanu) voievod lui Turbure și seminției sale, care cumpără, cu 300 zloți tătărești, de la Coman, fiul Solomcăi, strănepot lui Negrea, „din dresale de întăritură ce le-a avut străbunul lor Negrea ploscar de la Petru voievod, o bucată din hotarul **Răteștilor**, pe unde este însemnat, din valea din jos, până la podul lui Iurie, și de acolo matca apei Lozuța, și un loc de moară în Berheci”⁴⁵⁴.

1616, august 21: Întărit de Radul voievod popii Ionașcu și lui Ilarion din **Rătești**. Care, în baza unui zapis de mărturie de la Pătrașcu Bașotă, Ionașco Peaicul, Ivan comisul, Mogâlde și mulți alții, „și-au răscumpărat oareș-care ocină din satul **Unghenii**, toate părțilr câte au fost cumpărătură lui Stroici logofăt de la Haruțul și de la alte neamuri ale lui din **Gănești** și din **Tâmpești**, de la Purice și Iunuță, și-au întors 280 taleri de argint în mâinile Păscălinei, jupâneasa lui Stroici, și ale feciorului lor Ionașci Stroici... însă dresul de cumpărătură ce l-a avut Stroicu logofăt, pe acele părți de ocină din satul Ungheni, s-au prăpădit în țara leșască”⁴⁵⁵.

1616, august 21: Diaconul Larion din Rătești schimbă „niște ocine cu Panul, de să-i dau eu în **Ungheni** câte 2 pământuri Panului, drept umul al său din **Rătești**”⁴⁵⁶.

⁴⁵⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 349-352

⁴⁵⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 14, 15

⁴⁵⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, p. 15

1621, aprilie 24: Ispisoc de judecată de la Alexandru Iliaş voievod, după ce „au venit înaintea noastră popa Ionaşco şi Larion diaconul din **Răteşti**, jeluind cu mare jalobă pe Cozma paharnic din **Ungheani**, cum ei au fost răscumpărat a lor parte de moşie, din jumătate de sat Ungheani, partea din sus, jumătate, de la Ionaşco Stroici, care parte a fost dreaptă cumpărătură a fratelui său Vasile Stroici cămăraş de la Ionuciu comişel şi de la in frate al lui mai mare, feciorii lui Purice din **Stănilăveşti**, drept 120 taleri bani gata... dar Cozma, cu părţile sale de ocină, ţinea şi pe această parte de moşie, din jumătate din satul Ungheanii, partea din sus, jumătate, şi au avut ei între dânşii zi de soroc înaintea noastră, ca să aibă a se hrăni ei pentru acea parte de moşie, iar popa Ionaşco, cu Ilarion diaconul, au venit la ziua însemnată li au aşteptat până a patra zi, iar Cozma n-a venit, ci a rămas de toate cele”⁴⁵⁷.

1623, martie 25: Mărturia Agafiei, jupâneasa răposatului vistiernic Boul, care cumpărase „nişte părţi de ocini în Răteşti, de la Tudora şi de la sora ei Erina, şi de la fratele lor Nechifor, şi de la nepoţii lor Sava şi Grozava, feciorii lui Ionaşco Ganea. După aceea, a venit seminţia lor, diaconul Larion, de s-a rugat, după moartea jupânului, ca să ne întoarcă banii pe acele părţi de ocină în Răteşti, ce sunt mai sus scrise, Deci eu, de bunăvoia mea, mi-am luat banii de la diaconul, toţi cât mi-au spus în drese, şi am dat dresesele ce le-am avut în mâna diaconului, ca să fie lui ocină”⁴⁵⁸.

⁴⁵⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 16, 17

⁴⁵⁸ AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 39, pp. 53, 54

1625, mai 7: Porunca lui Radul voievod, trimisă lui Ionașco jitnicerul și lui Gligorie Gorovei de a cerceta pricina dintre „feciorii lui Ion din **Obârșie** (la obârșia Pârâului Alb, în Borniș, comuna Dragomirești, Neamț) cu Nicoară de **Rătești** (lângă Păstrăveni, Neamț) pentru un heleșteu ce l-au făcut feciorii lui Ion”⁴⁵⁹.

1626, aprilie 30: Mărturia lui Gheorghie Borșea comișelul și a lui Ionașco ot **Uscați** (Războienii de Jos, Neamț) despre „cum au venit satul **Răteștii** (Agapia, Neamț)... și ne-au chemat la un hotar” între Răteștii „și agăpiianii”, care „s-au împăcat dinaintea noastră”⁴⁶⁰.

1627, februarie 21: Întărit de Miron Barnovschi voievod „rugătorilor noștri, popa Ionașco și popa Larion din **Rătești** de ținutul Neamțului”, după pâra „pentru **Ungheni**, cum țin ei acel sat fără ispravă. Și a fost vândut, mai dinainte vreme, lui Stroici logofăt de semin-ția lor Haruțul diacul. Iar rugătorii noștri, popa Ionașco și popa Larion, ei au arătat înaintea domniei mele zapis de la Păscălina Stroicioae și de la feciorul ei Ionașco Stroici, scriind cum au dat popa Ionașco și popa Larion 280 taleri în mâna lor”⁴⁶¹.

1628, ianuarie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod, odată cu schimbul de moșii între Larion Diacon, fiul lui Tâmpa, nepotul lui Micul, strănepotul lui Coste, care dă „a sa dreaptă ocină și dedină și răscumpărare, ce a răscumpărat de la cneaghina Păscălina Stroicioae logo-

⁴⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 324, pp. 396, 397

⁴⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 55, p. 75

⁴⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 152, p. 182

feteasa și de la fiul ei Ionașco Stroici, jumătate din jumătate de satul **Ungheni**, din partea de jos și, de asemenea, a patra parte din jumătate din partea de sus, din același sat Ungheni, ce este în ținutul Neamț, pe Moldova” și primește la schimb, de la Ștefan, fiul lui Boul vistiernic, și de la surorile lui Maria, Paraschiva, ocina pe care tatăl lor a avut-o „de la Haruțul și de la popa Ionașco, fiul lui Iachim, în satul **Rătești**, cât se va lege”⁴⁶².

1628, mai 22: Zapisul Sohiicăi, femeia lui Ionașco din **târg de Iaș**, fata Tudorei, nepoata lui Zeico din **Urecheni**, prin care mărturisește cum a „vândut rudei sale, lui Nechifor, diaconul de acolo, drept 13 zloți i pol... partea de ocină ce se va alege dinspre frații săi... Ș-fost în această tocmeală Pântea de târg **Iaș**, Gherase din **Rătești**, Nechifor Băcea, Ciociul, Vasile Barta și Foșea din **Urecheni**”⁴⁶³.

1632, iunie 3: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată aprodului Vasile Hociungu din **Stănișlăvești** (comuna Răucești, Neamț), după jeluirea lui „Lupul aprod din **Rătești** (pe cursul inferior al pârâului Neamț, în Neamț), cu frații săi, pe diaconul Larion de acolo, zicând, înaintea domniei mele, că au un vad de moară împreună și au fost iezeit vadul; iar diaconul Larion a zis că n-a fost iezeit vadul, ci a fost apa trecătoare pe matca apei, ce a iezeit din pajiște și a făcut moară... tu să strângi oameni buni, să socotești de va fi iezeit mai de mult”⁴⁶⁴.

⁴⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 300, pp. 410, 411

⁴⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 360, p. 504

⁴⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 108, p. 134

1633, septembrie 15: Întărit de Moise Moghila voievod popii Larion din **Rătești** (pe cursul inferior al pârâului Neamț, Neamț), care cumpără de la Luca, Anton și Osița, fiii Irinei, de la Sava și Grozava, fiii lui Ionașco, de la Toader, fiul lui Todor, toți nepoții Sofroniei, și de la diacul Andreica, fiul lui Lupul, „dreapta lor ocină din satul **Ungurași** (lângă Ungheni, comuna Răucești, Neamț), pe pârâul Moldova... popiii Larion din Rătești, pentru 15 taleri bătuți, partea a 5 frați, iar Andreica le-a vândut pe acelea pentru 15 taleri bătuți”⁴⁶⁵.

1638, martie 16: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Larion de **Rătești**, care primește urice pentru „o parte din satul **Rătești**, cumpărată de la Lupul Răspan aprod, pentru 80 taleri de argint, iar Lupu ca cumpărat-o de la Iurașco, Simion, Sava și sora lor Iona, fiii lui Ionașco, nepoții lui Tâmpa... / ocina din același sat Rătești, pe care el a răscumpărat-o de la Ștefan Boul și de la frații lui, fiii lui Boul vistiernic, partea popii Ionașco și a fraților lui, fiii popii Ioachim, nepoții lui Tâmpa vătav, strănepoții lui lui, Micul, pentru 60 de galbeni ungurești. / Și alte părți de ocină, pe care le cumpărase Boul vistiernic de la Tudora, Erina și Nechifor, și de la nepoții lor Sava și Grozava, fiii lui Ionașco Ganea, toți fiii Sofroniei, strănepoții lui Coste Dragoș, a treia parte din jumătatea de jos a satului Rătești, cu loc de moară pe Topoliță, pentru 300 de taleri bătuți. / Și altă parte din același sat Rătești, din ținutul Neamț, pe Topoliță, partea lui Haruțul, cumărătură lui Boul vistiernic tot de la Haruț, dată la schim, și le-a dat Larion diacon o parte de ocină din **Ungheni**, ce îi este cumpărătură de la cneaghina Păscălina Stroicioaie și de la fiul ei Stroici,

⁴⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 395, pp. 497, 498

pentru partea lui Haruțul din Rătești. / Și de asemenea o altă parte, pe care a cumpărat-o de la nepotul lui, popa Ionașco, fiul popii Ioachim, pentru 24 de taleri de argint. / Și o parte de ocină din satul **Rădeni**, cumpărată de la frații lui, Ghe-rase, fiul lui Tâmpa vătav, și Nicoară Bechea, fiul Pântoaiei, pentru 10 galbeni ungurești. / Și o parte de ocină din satul **Ungurași**, în ținutul Neamț, cumpărată de la Luca, Anton și Oghița, fiii Erinei, și de la Sava și Grozava, fiii lui Ionașco, și de la Toader, fiul Tudorei, nepoții Sofroniei. / Și de la Andreica vătav, fiul lui Lupul, toată partea, pentru 30 taleri de argint. Și de asemenea, altă parte din același sat Ungurași, răscum-părată de la Ion Popăscul din Urecheni, pentru 60 taleri de taleri numărați”⁴⁶⁶.

1640, iunie 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Pântelei, feciorul lui Ionașco Bebechiu, Isac ginerele său, și Antimia, fata lui Bebechiu, au pârât de față, înaintea domniei mele, pe popa Larion de Rătești pentru o parte de ocină de acolo, din sat din **Rătești** (comuna Păstrăveni, Neamț), care parte o au fost vândut Iurașco, Simion, Savin și Iona, frații lui Pânntelei și ai Antimiei, toți feciorii lui Ionașco Bebechiu, cu case din vatra satului și din tot locul, Lupului Răspop aprodul, pentru 80 taleri. / Deci Lupul Răspop a scos și el acea parte la vânzare. Și așa a zis popa Larion, că a întrebat pe toată seminția lui Pântelei și a fraților săi... dar nimeni nu s-a aflat să-i întoarcă banii. Iar popa Larion s-a sculat și și-a vândut altă parte de ocină, ce-a avut în **Bârgăoani** (comuna Bârgăoani, Neamț), și a dat toți banii Lupului

⁴⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 278, pp. 267-271

aprodului, 80 de taleri bătuți, și a răscumpărat acea parte de ocină”⁴⁶⁷.

1644, mai 20: Zapisul de mărturie de la Drăguș vornicul ot **Preutești** (comuna Timișești, Neamț) și Toader a popei din **Stănăslăvești** (comuna Păstrăveni, Neamț), în care scriu „cum a venit diaconul Larion ot **Rătești** (comuna Păstrăveni, Neamț) cu cinstită cartea mării sale lui vodă, ca să mergem noi, cu oameni buni, să-i alegem dreaptă ocină și moșie de **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamț), partea diaconului Larion, a treia parte de sat Ungheni. / Iar noi am chemat pe pitarul Cărăman Vasile, pe frate-său Gligorașco Cărăman și pe Marco ot **Neamț**, Toader Cumpătu și diaconul Boț ot **Urecheni** (comuna Urecheni, Neamț), popa Vasile, Constantin diaconul, Tuduran și Gheorghe sin (fiu) Tuduran ot **Preu-tești**, Ifrim vătăman ot **Hilipești** (Filipești, comuna Filipești, Bacău) și alți oameni buni din Preutești, bătrâni și tineri... Și i-am hotărât și i-am ales partea diaconului Larion, din partea de sus, de către hotarul Sârbilor și al Zmeeștilor, și i-am stâlpit partea cum am socotit cu oameni buni... / Și am scris eu, feciorul lui Drăguș, anume Gligorie, ca să se știe”⁴⁶⁸.

1645, mai 22: Larion diaconul, feciorul Tempei, nepot Micului, strănepotul lui Coste din satul Rătești, face un schimb de moșii cu jupâneasa Agafia, văduva lui Boul vistiernic, „și-am schimbat a mea ocină din satul **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamț), din tot satul a treia parte, cumpărătură de la jupâneasa Pascalina a răposa-tului Stroici logofăt... iar jupâneasa Agafia mi-a dat, din

⁴⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 372, p. 382

⁴⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 325, p. 316

jumătate de sat **Rătești** (comuna Păstrăveni, Neamț), din partea de jos, a treia parte, dreaptă cumpăratură de la Haruțul diacul din Rătești”⁴⁶⁹.

1646, iunie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod diaconului Larion, „spre aceea ca să fie tare și puternic a ține și a opri o parte de ocină din satul **Rătești**, ce-a fost vândută și o au răscumpărat de la Boul vistiernic, să n-aibă treabă nepoții lui Ionașco, și Toader, și Gheorghe, pentru că s-au pârât de față și au rămas. Să aibă el a ține, precumu-i spun și în dresă, acea parte ce se cheamă partea Haruțului”⁴⁷⁰.

1646, iunie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Toderașco, care cumpără, cu 30 lei bătuți, de la Larion, diaconul din **Rătești**, și de la fiii lui Ionașco, Gheorghită, Alexandra, Anna și Todosca „30 de pământuri din satul **Ungurași** de la ținutul Neamțului”⁴⁷¹.

RÂTUL

(în hotarul Târgului Frumos, comuna Bălțați, Iași).

1639, februarie 16: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Iordache (Cantacuzino), care primește danie domnească „o bucată de șes, ce se zice Râtul, ce este

⁴⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 80, pp. 73, 74

⁴⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 401, p. 346

⁴⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 414, p. 356

pe Bahlueț, dreaptă ocină domnească din hotarul **Târgului Frumos**. Ce se începe acea bucată de șes din hotarul Avrămeștilor, în sus, până la moara rugătorilor noștri, călugărilor de la Hangu, însă numai cât ține șe-sul”⁴⁷².

1639, septembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iurdachie (Cantacuzino) fost mare vistier, care primește ispisoc pentru dania domnească „o bucată de șes, ce se cheamă **Râtul** (în hotarul Târgului Frumos, Iași), pe Bahlueț... din hotarul **Târgului Frumos**. Și se începe acea bucată de șes din iazul călugărilor de la sfânta mănăstire Hangul, în jos, pe Bahlueț, pe ambele părți, până în hotarul satului **Avrămești** (lângă Prigoreni Mari, orașul Târgu Frumos, Iași)”⁴⁷³.

1679, iunie 15: Enache gramaticul, tatăl vitreg al lui Ion Neculce, se părăște cu Gligorie Hăbășăscul „pentru o parte de ocină ce se cheamă șesul **Râtul**, până unde se împreună cu hotarul **Bălțaților**, ce este pe Bahlueț, în ținutul Cârligăturii, Enache ținând că o are, prin socrul său, Iordache vistiernic, danie de la Iftimia păhărniceasa, fata lui Gligorie Ureche, iar Gligorie Hăbășăscul zicând că o are și el danie de la Alecsandra, altă fată a lui Gligorie Ureche”⁴⁷⁴.

1725: Mărturie hotarnică despre moșia **Râtul** a lui Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorțăști** și dinspre **Albești**... la capul hotarului din jos, unde se hotărăște cu **Frătenii** și cu **Bălțații**, o piatră pe coastă în malul

⁴⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 35, p. 42

⁴⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 225, pp. 225, 226

⁴⁷⁴ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, pp. 40, 41

Bahluețului”⁴⁷⁵.

1739, mai 12: Pâra dintre Ion Neculce fost mare vornic și călugării de la Săcul „pentru șesul **Râtul**... din Bahlueț, pe lângă hotarul **Bălțaților**, până în drumul cel mare”⁴⁷⁶.

1774, iunie: Satul **Râtul lui Iosipu**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁷⁷, **toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi 5: 3 mazili, 2 ruptași. Rămân birnici 4. / **Birnici:** Neculai, ungurian, blănar / Vasile, murar lui Iosip / Lupul, argat Petrii / Zadic, ungur, argat Sandului. // **Rufeturi:** Iosipu Fâncu, mazil / Petre sin (fiu) lui, mazil / Sandu zet (ginere) lui Iosipu, mazil / Nica brat (frate) Sandu, ruptaș / Iancu frate lor, ruptaș.

RĂTUNDA

(raionul Briceni, Moldova).

1770-1772: Satul **Rătunda**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁷⁸, **toată suma caselor: 17**. Rămân birnici 17. / **Birnici:** Toader, vornic / Constantin, rotariul / Gheorghe Țapu / Toader Magul / Timofte Păscălin / Andrei fiul lui

⁴⁷⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

⁴⁷⁶ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

⁴⁷⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 225

⁴⁷⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 165, 166

Magul / Ion Tușul / Nicolae, strungar / Ștefan, rusul /
Constandin Țapul / Nostandin fiul lui Toader / Miron fiul
pricăcariului / Vasile, strungar / Ivan, rusul / Lupul Colibir
/ Sava fiul lui Rugina / Toader, rusul.

RĂUCANI

(pe Borcea și Crasna, lângă Martinești, Vaslui).

1667, februarie 2: Vasile de **Crăsnășeni**, ce-a fost căpitan, feciorul lui Toader, și feciorii lui Apostolachi și Gavril vând lui Contăș logofăt, pentru 62 de taleri, părțile lor din „satul **Giurgești** pe Crasna, în ținutul Fălciului și al Vasluiului, între ținuturi, care sat se împarte în trei bătrâni, deci partea noastră este jumătate de bătrân... / Așjderi, partea de ocină din satul **Răucani**, în gura văii Borcei, în ținutul Vasluiului, ce am cumpărat de la Burghialia... / Așjderi, altă parte de ocină, din satul **Mărtinești**, iarăși pe valea Borcei, în ținutul Vasluiului, care este aleasă și stâlpită, din pâraul Borcei spre răsărit, până în muchia dealului, unde se împreună cu acel loc de la Giurgești”⁴⁷⁹.

⁴⁷⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 267, 268

RĂUCĂUȚI

(Răvcăuți, Revcăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina).

1770-1772: Satul **Răucăuții**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁸⁰, **toată suma caselor: 34**. Scădere rufeturi 7: 1 popă, 6 scutelnici. Rămân birnici 27. / **Birnicii:** Vlasie Nescoro / Necolae sin (fiu) morariu / Dumitraș / Andrei, morar / Ursul, morar / Anton zet (ginere) morarului / Mihai Horobeț / Mihai, dohotar / Ilașco zet vornicului / Ion, vornic / Ion sin Alecsei / Sandul Moldovanu / Andrei Horobeț / Hlihor sin morarul / Hlihor zet Sofroni / Tincu, butnariul / George sin Grigoraș / Arseni zet Sandei / Ion, butnariul / Vasile zet Sandei / Ion Gâză / Ion, vătăman / Ion Surdul / Andrieș, butnariul / Onofrei Pavlucă / Ion Pavlucă / Mihai. // **Rufeturi:** Savin, scutelnic al căpitanului Ion / Pricup, popă / Sofroni, tij (la fel) scutelnic / Ion Hezmecheri, scutelnic / Lupașcu, scutelnic / Ioniță, cojocar / Andrei, scutelnic.

⁴⁸⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 117, 118

RĂUCEȘTI

(sat întemeiat de Ravici, comuna Răucești, Neamț).

1437, martie 12: Întărit de Ilie voievod lui Ion Țolici și fratelui său Șandru, care primesc uric pentru „Văratecul lui Giurgiu, unde au fost viile sașilor, să-și întemeieze sat... Iar hotarul acestui loc să fie până la **hotarul lui Ravici** și până la hotarul lui Băloș, pe Neamț, și până la hotarul tătareșc al lui Manea și până la hotarul lui Oglindă. Acesta este tot hotarul acestui sat”⁴⁸¹.

1625, august 18: Întărit de Radul voievod fraților Radul vornic de gloată și Simion postelnic, fiii fostului hatman Gheorghe, care primesc uric pentru „satul anume Rauce (Răucești), ce este în ținutul Neamțului, de ocolul Târgului Neamț, și cu vad de moară pe râul Sărata”⁴⁸².

1627, martie 22: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Arsenie, al treilea logofăt, care primește uric pentru „un sat, anume **Răucești**, în ținutul Neamțului, cu loc de iazuri și de mori pe râul satului, și din țarină, care sat a fost al nostru drept domnesc, ascultător de cetatea Neamțului, și a fost acel sat scris într-un uric pe care l-am luat domnia mea de la credinciosul nostru boier Lupul mare vornic, când am cumpărat de la el satul **Vindăoanii** (Ghindăoani, Neamț), și însămi am scris acel sat, pe care

⁴⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 169, pp. 237, 238

⁴⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 368, p. 437

l-am dat la mănăstirea domniei mele Hangul, și am scris cu mâna domniei mele, în afara târgului aceluia uric, pe marginea lui, că am dat domnia mea acel sat slugii noastre Arsenie, al treilea logofăt”⁴⁸³.

1634, ianuarie 5: Zapisul Nastasiei, jupâneasa fostului logofăt Arsenie, și al fiului ei Gheorghită, în care mărturisesc „cum am vândut satul **Răuceștii** (comuna Răucești, Neamț) dumisale lui Gheorghe Boțul, drept 250 de galbeni, ce ne-a fost cumpărătură de la Radul, ce-a fost vornic, și de la fratele lui Simion, feciorii lui Gheorghe ce-a fost hatman... Și în tocmeala noastră au fost Nil, egumenul de la Pângărați, Gherghită și Neculai de **Bârgăoni** (comuna Bârgăuani, Neamț), Pătrașco de **Hlăpești** (comuna Dragomirești, Neamț), Ionașco de **Negrești** (contopit cu Borniș, comuna Dragomirești, Neamț) și alți oameni mulți”⁴⁸⁴.

1636, martie 13: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod clucerului Ștefan Boul „pentru aceea ca el să fie tare și puternic să stăpânească o parte de ocină din satul **Munteni** (înglobat în Răucești, comuna Răucești, Neamț), în ținutul Neamțului, partea lui Ciocâr-lie fost pârcălab, pentru că el a fost dator tatălui său Toader Boul vistiernic, cu 40 de ughi galbeni, 4 boi, 4 vaci și un cal bun. / Și de asemenea... să stăpânească ocina lui din satul **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răucești, Neamț), din

⁴⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 171, pp. 222-225

⁴⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 3, p. 6

ținutul Neamțului, pentru că el (Ciocârlie) de asemenea a fost dator tatălui său Toader Boul, cu 60 ughi galbeni”⁴⁸⁵.

1638, februarie 1: Carte de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce a venit „Ghiorghe Boțul și s-a jeluit cu mare jalobă, cum i se împresoară hotarul satului **Răuceștilor** (comuna Răucești, Neamț) dinspre târg și dinspre alte sate... Domnia mea am ales pe Marco de Neamț, ce a fost șoimar, și pe Toader diacul de **Stăneslăvești** (Stănislăvești, comuna Miroslăvești, Iași) și i-am trimis acolo, să strângă oameni buni și bătrâni, megieș de primprejur. Deci au strâns pe Ilnat, Nechifor și Cârstea din **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răucești, Neamț), Con-drea, Simion. Florea și Calistrat din **Zmeești** (lângă Târgu Neamț), Mihăilă cel bătrân, Ștefan și Gheorghe Loghin din **Mănești** (azi Blebea, lângă Târgu Neamț), Dumitru cel bătrân și Toader din **Borcești** (lângă Târgu Neamț), Thodor călugărul, ce a fost la **Oglindești** (sau Oghindești, azi Oglinzi, comuna Răucești, Neamț)... și au ales tot hotarul Răuceștilor, dinspre alte hotare. / Și se începe hotarul pe unde a fost de veac: din podul Sârbilor, drept peste câmp, în cornul dumbrăvii, de acolo în capul fâgetului, unde au fost ariile Sârbilor; de acolo, prin pădure, la loziile Băloșenilor, de acolo, pe drum, prin dumbravă, până unde se adună hotarul Mănilor cu a târgului, de acolo la deal, până în drum, ce lovește în capul Poenii Lungi; de acolo, pe lângă poiană, la deal, în Porumbul vornicului, de acolo peste pădure, în Valea Sărății, în vadul Corchizului; de acolo, în jos, într-un bolovan, de acolo drept peste câmp în izvorul Topoliței, Topolița în jos, până în podul lui Gherasim, unde a fost

⁴⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 355, pp. 398, 399

drumul cel mare, drumul în jos, unde se încheie hotarul în podul Sârbilor. Pe aicea au ales hotarul și au pus semne”⁴⁸⁶.

1640, iunie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader, diac din **Stănilăvești** (comuna Păs-trăveni, Neamț), după ce i s-a jeluî Gheorghe Boț, „zicând că ai fost hotarnic și ai socotit și ai ales dinspre alte sate și dinspre târg hotarul satului său **Răucești** (comuna Răucești, Neamț)... iar acum a trecut satul **Zmeeștii** (lângă Târgu Neamț) cu arătura capetelor pă-mânturilor peste acel hotar ce l-ai socotit tu în hotarul Răuceștilor. Și așijderi și satul **Borceștii** (comuna Rău-cești, Neamț) iarăși a intrat, din sus, într-acel hotar al Răuceștilor, de au arat și-au pus garduri peste hotar, până în valea Sărății. / Pentru aceea, să mergeți cu toții și să socotiți și, de vor fi Zmeeștii și Borceștii intrat în hotarul Răuceștilor, peste hotarul cel bătrân, ce-a fost cum ați aflat voi cu dreptul, să ne dați știre”⁴⁸⁷.

1774, iunie: Satul **Răuceștii** și **Făgețălul**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Ru-meanțev⁴⁸⁸, aveau **toată suma caselor 31**. Scădere ru-feturi 4: 4 popi. Rămân birnici 27. / **Birnici**: Toader Epure / Ion Andronachi / Ion Humă / Petre Covrig / Petre Luca / Sandul Covrig / Ursul, vrâncean / Gavril cel Mic / Vasile sin (fiu) Grigori, ungurian / Ion Condre / Vasile fiul lui Macovei / Gheorghe Simeon / Obrejă / Apostol fiul lui

⁴⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 239, p. 222

⁴⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 373, pp. 382, 383

⁴⁸⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 16

Acseintii / Savin fiul lui popa Vasile / Sandul Faleș / Lupul, baciul / Toader Ilca / Basile, muntean / Ștefan dascăl / Ioniță, cojocar / Ursul Stan / Sandul Stan / Ion a Păvăloaei / Gavril Stan / Vasili Stan, vornic / Andrei Cucul. // **Rufeturi:** Popa Iftimi / Diaconul Gavril / Popa Iliei / Diaconul Ion.

1902: „**Răucești**, comună rurală în marginea dinspre nord-est a plășii de Sus-Mijlocul, județul Neamț, pe teritoriul ce se întinde către valea Moldovei, până în ramurile estice ale munților Hălăuca (marginile județului Suceava), cum și pe podișurile și dealurile ce se întind între cursul pârâului Râșca, spre sud; se mărginește, spre sud-vest, cu comuna Vânătorii Neamțului, spre sud, cu o parte din pământurile aceleiași comune și moșia Grași, spre est, cu comuna Păstrăveni, iar spre nord, cu hotarul județului Suceava, care desparte comuna de moșiile Drăgușeni, Sârbi, Săvești și Brusturi, prin o a treia parte a pârâului Râșca, E formată din cătunele: Răucești, Mun-teni, Aprodul Purice, Oglinzi și Lingurari, pe o suprafață de 2.834 hectare. Locuitorii sunt în mare parte răzeși. Dintre locuitorii împroprietăriți în 1864, sunt astăzi: 135 care încă trăiesc și-și stăpânesc singuri locurile; 183 ce stăpânesc locurile ca urmași ai celor împroprietăriți. Dintre locuitorii împroprietăriți în 1878 sunt: 157 cari trăiesc; 157 care au moștenit pământul de la cei împroprietăriți și 64 de inși care, deși cultivatori de pământ și însurați, n-au nici un fel de proprietate. Are: 3 biserici, deservită de 4 preoți și 6 eclesiarhi; o școală mixtă; 2 mori de apă. Vite: 1.836 vite mari cornute, 1.600 oi, 214 cai și 380 rămători. Comunicația cu satele vecine se face prin: șoseaua județeană Neamț-Fălticeni, și Neamț-Pășcani; apoi prin un drum, care se leagă cu șoseaua Fălticeniilor, trecând prin

satele Oglinzi, Răucești, Munteni, Ungheni, la Timișești. / **Răucești**, sat în comuna Rău-cești, situat la 48 km de orașul Piatra și format din trupurile Răucești de Jos (Rădeni) și Obraji, cu o întin-dere de 723 hectare 90 ari (635 fălci), și o populațiune de 262 familii. Are 2 biserici, dintre care cea din Răucești de Jos, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, a fost înce-pută de Mihail Cogălniceanu, la 1866; o școală, frecven-tată de 77 elevi”⁴⁸⁹.

RĂUSENI

(sat pe Jijia, comuna Răuseni, Botoșani).

1425, mai 12: Întărit de Alexandru cel Bun, lui Stroici, printr-un uric pentru „două sate, anume Levoșă-uți, cu toate cuturile sale, și Nepolocăuți (ambele în Bucovina – n. n.), și două seliști pustii: una Derenăuți, și alta pe Roșul, în dreptul movilei celei mari. / Iar hotarul acestor două sate să fie după hotarele vechi, pe unde din veac au folosit; iar hotarul acestor două pustii să fie după hotarele vechi, pe unde a folosit Zubrea... / Și încă i-am dat uric pentru satele lui Ravas de la Suceava și de la Jijia (Răusăni) și pentru tătari, pentru ca ei și neamul lor să nu mai pomenească niciodată și nici să nu mai vorbească nimic, niciodată, pentru satele lui Ravas și pentru tătari”⁴⁹⁰.

⁴⁸⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 216

⁴⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 61, pp. 88, 89

1433, decembrie 14. Întărit, de Ștefan voievod, lui Micle, care primește uric pentru „Răusăanii pe Jijia, unde este casa lui, și, pe Bârlad, Micodanii, anume Dănuța și la Locurile Gemene”⁴⁹¹.

1644, ianuarie 21: Soții Gligore și Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare și Anița, Lupul și Antimiia Bucium, Savin și Nastasiia, împarte între ei „moșiile de pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul și de pe soacra noastră... mai apoi din zapisul de împărțeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul și am mai adaos și jumătate din toate satele care s-au venit cu împărțeală lui Condre vameșul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am împărțit cu Dumitrașco Neagoe, feciorul postelnicului Neagoe. / Și-au venit pe partea vornicului Ureche și a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negritești** (comuna Podoleni, Neamț), la ținutul Neamțului, satul **Strășeni** (comuna Strășeni, județul Chișinău, Moldova) pe Bâc, la ținutul Lăpușnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (județul Chișinău, Moldova), iarăși la acel ținut, a opta parte din satul **Vlășinești** (azi Lunca Prutului, comuna Trifești, Iași) pe Prut, ce-s în ținutul Iașilor, și jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Onești, comuna Plugari, Iași), pe Mile-tin, ce-s la ținutul Hârlăului. / Și s-au venit în partea stolnicului Toma și a jupânesei Ana jumătate din satul **Negritești**, ce-s la ținutul Neamțului, satul **Săleștea** (sau Seliștea, înglobat în Șipilești, comuna Popricani, Iași) pe Prut, a opta parte din **Vlășinești**, iarăși pe Prut, ce-s la ținutul Iașilor, a patra parte din **Volcineț** (Vălcineț, județul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ținutul Orheiului, și trei părți din patru părți

⁴⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 121, p. 174

din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoșani) pe Jijia, la ținutul Hârlăului. / Și s-au venit stolnicului Bucium și jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntărești** (Volintirești, comuna Alexandru I. Cuza, Iași), cu vad de moară în Siret, ce-s la ținutul Romanului, satul **Unchitești** (sat pe Prut, ținutul Iași) pe Prut și **Cumcenie** (sat pe Prut, ținutul Iași), iarăși pe Prut, ce-s la ținutul Iașilor, și a treia parte din **Cândești** (comuna Cândești, Botoșani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Și s-au venit pe partea lui Savin și a jupânesei Nastasia satul **Giurgeștii** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), cu heleșteie pe apa Bahlueșului, părțile ce se vor alege din **Tâmpești** (înglobat în Săcărești, comuna Cucuteni, Iași) și din **Balosinești** (comuna Cucuteni, Iași), ce-s la ținutul Romanului, satul **Ilișenii** (comuna Santa Mare, Botoșani), în gura Coroviei, și **Zudurenii** (sat pe Prut, ținutul Iași) pe Prut, ce-s la ținutul Iașilor”⁴⁹².

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pâraul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătăfi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistiernicului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea

⁴⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 237, p. 217

datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie celui turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochiței și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de asemeni, a plătit milostivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Simion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Părasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topoliță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuți; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemeni, altă parte din Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile Hociungu, și de la fiii ei Gheorghită, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemeni, satul **Bălăneștii** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul

Neamț, satul **Biceștii** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călugării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugămintă să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Gavril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârto-pel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goșmani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, oe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumiotrașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solonțeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni ungurești. Și jumătate de sat, din partea de sus, și a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solomo-neasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și Solonca, fiii lui Dumitrașco Solomon, pentru 160 galbeni

ungurești; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țâra și sora lui Maria, fiii Saftei Țâroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni ungurești. / Și satul **Tătărașii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căi-nari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Candachia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înainte, parte de jos, și altă parte din jumă-tatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Gri-gorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănuntei, nepoții lui Corju, și de la nepoții lor Bilăi și Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi

cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozenscegi, Toderășco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemeni nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpărătură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuțul, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpărătură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoșani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa, jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghită și Ion fost ceasnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni ungurești... după moartea lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în mâinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea

Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul”⁴⁹³.

1774, iunie: Satul **Răusenii**, ținutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁹⁴, **toată suma caselor: 76**. Scădere rufeturi 76: 2 popi, 73 pașturi, 1 jidov. / **Pașturi:** Popa Sava / Popa Costandin / Vasili sin (fiu) Petrii / Ion zet (ginere) Petrii / Pavăl fiul lui Alicesandru / Sandu, muntean / Apostu, muntean / Vasili Mancăș / Ion, muntean / Costandin nepot murariului / Grigoraș Ciorpac / Ion Gage / Irime Darii / Toma cel mic / Toader fiul Maricăi / Toader, ciubotar / Toader Alicesandru / Iftimi fiul lui murariu / Ion Mihăilă / Ioniță fiul lui Murariu / Iftimi / Costandin, vătăman / Vasilachi / Iftimi / Vasili, ciubotar / Hilip Giosan / Ilie Pogor / Istrati / Toader Ciur / Grigori Pleșcan / Grigori Hățu / Ioniță Hrișcă / Ștefan Buruiană / Ioniță Buruiană / Ioniță Sârghii / Irime fiul Babii / Vasili, cioban / Lupașcu Tătar / Ion, dascăl / Andrei fiul lui Iftimi / Pintelei Doru / Vasili Buruiană / Toader Bărbuță / Gheorghi Iurcu / Grigori fiul lui Sandu / Toader fiul lui Sandu / Nistor Baltian / Gheorghi, muntean / Lefter, muntean / Iftimi Funduc / Vârlan / Ștefan Ciofric / Grigori / Pavăl Ciofric / Petre, muntean / Constandin Bașe / Ianachi Bașe / Moisei fiul lui Anton / Ioniță fiul Crăciunii / Ursachi al lui Apostolachi / Lupașcu fiul cărașușii / Macovei al lui Ioniță / Ștefan Țocu / Ion Comișescu / Ștefan Sofroni / Paladi Sofroni / Nica, mătăsar / Andrunachi / Simion, harabagiu / Năstac Sofroni

⁴⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 297, pp. 274- 284

⁴⁹⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 246, 247

/ Carpu / Pavăl Ciutac / Vasili Șotropa / Andrei Gage / Gelină, jidov.

1902: „**Răuseni**, sat în partea de vest a comunei Comăndărești, plasa Jijia, județul Botoșani, așezat parte pe șes, parte pe coasta de est a Dealului Răusenilor și Livezilor, în dreapta Jijiei. Întinderea moșiei este de 3.318 hectare, din care 2.700 hectare ale proprietarului, dl Ioan Pavili, și 618 hectare ale locuitorilor. Locurile cultivabile au o întindere de 2.000 hectare. Sunt câteva rădiuri de stejar, în întindere de 25 hectare, și o vie, pe coasta Dealului Viei, în întindere de 6 hectare. Are o populație de 200 familii sau 690 suflete; o biserică veche, de bârne, zidită, la 1789, de dna Bogdan, născută Ghica, și având catapeteasma luată de la o altă biserică foarte veche, ce era în grădina caselor proprietății, biserică deservită de 1 preot, 2 cântăreți și 1 paracliser; 1 moară de apă pe Jijia și 1 de aburi, 6 iazuri bogate în pește și stuh. Locuitorii posedă: 590 boi și vaci, 63 cai, 2.000 oi, 105 porci; 250 stupi cu albine. / Urmele unui sat foarte vechi se văd la o localitate situată spre vest de satul Răuseni, pe coastă de deal și în dreapta Jijiei, unde astăzi se află câteva bordeie, numită Odaia Răuseni. Legenda atribuie aceste urme unui sat, numit Huseni, care ar fi fost ars de turci, acum 300 de ani. Spre nord-vest de Răuseni, pe țărmul stâng al Jijiei, față în față cu vechiul sat Huseni, la poalele podișului Ciurgăul, legenda așează un vechi sat, numit Murăreni, ale cărui urme de grădini și locuri de case se pot observa și astăzi. / Mai târziu, moșia Răuseni ia numele de Domnească și se stăpânește de o familie Ghica. Această familie a avut case mari de piatră, lângă biserica veche. Tot pe-aci sunt urmele unei vechi iezături, la nord-vest de satul Răuseni, de ambele părți ale Jijiei, care, se zice, forma un

iaz foarte mare, ce se întindea spre vest și acoperea tot șesul Jijiei și care se numea Iazul Doamnei. Numeroasele gropi de pâine, care se află prin sat și împrejurul său, dovedesc că aici, mai înainte vreme, a fost un centru de populație mare și bogat”⁴⁹⁵.

RĂVĂCANI

(în Crivești, comuna Strunga, Iași).

1545, aprilie 4: Întărit de Petru (Rareș) voievod Măricăi, cneaghinei lui Bran, și surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Marușcăi, strănepoatele lui Coste Stravici și Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „dreptele urice și privilegiile ce-au avut străbunii lor... satele **Crivești, Hotcești, Răvăcani și Găureni**... din privilegiul lor de împărțeală”⁴⁹⁶.

1581, mai 8: Întărit de Iancul voievod nepoților Măricăi, cneaghinei lui Bran, și surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Marușcăi, strănepoatele lui Coste Stravici și Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „ocinile lor drepte și moșii din privilegiul de danie ce au avut străbunii lor Coste Stravici și Giurgea Stravici de la Alexandru voievod... satele **Crivești, Hotcești, Găurenii** și jumătate din **Răvăcanii**,

⁴⁹⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 216, 217

⁴⁹⁶ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 102,

Pietrișul, Hăsnășanii și din Chiceră”⁴⁹⁷.

1609, iulie 24: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Dumitru, „fiul lui Cristea Buhuș, nepot lui Pătrașco, strănepot Maricăi și lui Bran și răstrănepot lui Coste și Giurgiu Stravici”, care primește ispisoc pentru moșiile „ce au avut bunii lor de la Petru (Rareș) voievod, a patra parte din satul **Crivești** de la Strungă, a patra parte din seliște **Găureni**, a patra parte din **Răvăcani** și a patra parte din **Hotcești**, care-s în ținutul Romanului (lângă Târgu Frumos), și a patra parte din satul **Gănești**, ce-i în ținutul Cârligăturii”⁴⁹⁸.

1625, martie 18: Întărit de Radul voievod, în cadrul unui schimb de sate între Dumitru Buhuș și verii lui Vasile Banul, Anușca și Tofana, fiii Maricăi, Titiana și Ana, fiicele Nastasiei, toți nepoții Anei și strănepoții lui Ion Gănescul, și unchiul lor, Dumitru, fiul fostului pârcălab Petrea Ungur, „și a dat el (Dumitru Buhuș) două părți din jumătate de sat din **Gănești** (sat în Cârligătura, Iași), o parte care îi este dreaptă ocină de moștenire, iar o parte i-a fost dreaptă cumpărătură de la verii lui, Lucoci și frații lui Dumitru și Vasilie”. Și a mai dat Vasile Banul, surorile și verii lui „jumătate de sat din **Crivești** (comuna Strunga, Iași), iar din cealaltă jumătate de sat a treia parte și partea lor din seliștea **Răvăcani** (în Crivești, comuna Strunga, Iași) și din **Găureni** (Găureana, azi Gura Văii, Iași)... Însă Dumitrașco Buhuș le-a mai dat încă 70 taleri de argint, pentru că au fost părțile lor mai bune”⁴⁹⁹.

⁴⁹⁷ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 103

⁴⁹⁸ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 100,

101

⁴⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 295, pp. 365, 366

1632, iulie 8: Zapisul fostului mare vornic Ursul Vartic, al femeii lui Ana și al fiicei Niacșa, prin care dăruiește „venitul de la **Galbini** la mănăstire la Dobromira”⁵⁰⁰.

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod logofătului Dumitru Buhuș, care primește urice pentru „satul **Gâdinții** (comuna Sagna, Neamț) pe Siret, cu loc de mori la Siret și la pârau satului și cu bălți de pește și cu vii, și cu pod umblător pe Siret, și alt sat, anume **Criveștii** (comuna Strunga, Iași) sub Strungă, cu iaz și cu mori și cu vii, și, în același hotar, seliștea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iași), mai jos de Pietriș, și seliștea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hotceștii** (lângă Strunga, Iași), și a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), și seliștea **Dădeștii** (inclus în Târgu Frumos, Iași), pe Sirca, cu loc de iaz și de mori la Sirca, ce este în ținutul Roman, și a treia parte din seliștea **Plotuneștilor** (inclus în Târgu Frumos, Iași) și jumătate din satul **Căcăcești** (în Cârligătura, Iași) și o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat și a pus stâlpi Pătrașco Bașotă logofăt... cu loc de iazuri și de mori la amândouă Bahlutele, și toate părțile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhărești** (lângă Târgu Frumos, Iași), cu iaz și cu mori la Bahlui, și niște părți din **Chicera** (lângă Sârca, comuna Bălțași, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și satul **Vavatieștii**, ce se numește **Bârleștii** (comuna Erbiceni, Iași), și satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, cu iaz și cu mori pe Bahlui, și toate părțile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iași) și din satul **Totoești** (comuna Erbiceni,

⁵⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 148, p. 193

Iași), de asemenea pe Bahlui, ce este în ținutul Hârlău, și un loc de mori și de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iași), la Jijia, ce este în ținutul Iași, și satul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi orașul Kalininsk, raionul Edinița, Moldova) și **Brătășanii** (azi Brătușenii Vechi, raionul Edinița, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz și moară pe Ciuhur, și a patra parte din satul **Tribiseuți** (comuna Trebisăuți, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabiște, cu jumătate de iaz și cu moară pe pâraul Drabiște, și a treia parte din satul **Costești** (comuna Duruitoarea, raionul Râșcani, Mol-dova), pe Prut, cu loc de iaz și de moară la Ciuhur, și de asemenea și la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniștea Bohotin) și cu pod umblător peste Prut, și toate părțile lui din satul **Dumeni** (comuna Vărativ, raionul Râșcani, Moldova), mai sus de Costești, de asemenea pe Prut, și jumătate din satul **Bozoviță** (Buzoviță, regiunea Cernăuți, Ucraina) și jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuți, Ucraina) și toate părțile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuți, Ucraina), pe Nistru, ce este în ținutul Hotin, și satul **Măneștii** (lângă Brătla, comuna Helegiu, Bacău), și jumătate din satul **Grozești** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori și cu loc de pive și de firistreu pe pâraul Oituz, și cu loc de vie, și cu grădini și cu fânețe la muntele ce se numește Munciei, ce este în ținutul Troțuș, și o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț), peste Bistrița, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pâraul satului și cu loc de prisacă, ce este în ținutul Bacău, și satul **Neculeștii**, ce se numește **Trifeștii** (Neamț), cu iaz și cu mori la Pâraul Negru, și toate părțile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Romănești** (lângă Trifești, Neamț), de asemenea

pe Pârâul Negru, cu loc de iaz și de mori pe Pârâul Negru, de asemenea și pe pârâul Brănișterilor, ce este în ținutul Neamț, și satul **Potro-popeștii** (Potropopești, comuna Tăcuta, Vaslui), și niște părți de ocină, câte se vor alege, din satul **Olășei** (comuna Tăcuta, Vaslui), și alte părți de asemenea cumpărătură din satul **Bombotești** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuțitna, cu mori și cu loc de pive la pârâul Cuțitna”⁵⁰¹.

1633, iunie 15: Stratul Bolea, Lupul Cupar cu jupâneasa Irina, fata Nastasiei Enculeasa se tocmesc cu Dumitrașco Buhuș și schimbă „jumătate de seliște **Răvăcanii**, ce sunt în ținutul Romanului, lângă Crivești, și ne-a dat jumătate de sat ce se cheamă **Bărgăoanii**, în ținutul Fălciului”⁵⁰².

1637, aprilie 4: Moșiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuș: „**Gândești** (Cân-dești, comuna Mihăileni, Botoșani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret și în pârâul satului, cu bălți de pește și cu podul peste Siret, și cu vii; **Crăvești** (Crivești, comuna Strunga, Iași) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iași), cu iazuri și cu mori, și, în același hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iași), din jos de Petriș, și satul **Găurenii** (azi Bura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hoțăeștii** (Hotcești, comuna Strunga, Iași), și a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamț), și seliștea **Dadești** (Dădești, înglobat în Târgu Frumos, Iași), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ținutul Romanului; / a treia parte de seliște **Plotuneștii** (înglobat în Târgu Frumos, Iași) și

⁵⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 234, pp. 289-292

⁵⁰² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, p. 113

jumătate de sat **Chicaceștii** (sau Căcă-cești, Iași) și o parte de moșie din hotarul **Târgului Crasna** (Târgu Frumos, Iași), cu locuri de iazuri și mori în amândouă Bagluețele; părți din satul **Tâlhărești** (azi Talpa, contopit cu Blândești, comuna Sulița, Botoșani), cu iazuri și mori pe Bahlui care sunt în ținutul Cârli-găturii; / satul **Vavatiești** (Bârlești, comuna Erbiceni, Iași), care se numește **Bârlești**, și satul **Spinoasa** (co-muna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iași) și din **Totoeștii** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, ce sunt în ținutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puri-cenii** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iași), în Jijie, și un loc de prisacă, ce sunt în ținutul Eșii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineț, Moldova) și **Bratașanii** (Bră-tușeni, comuna Brătușeni, raionul Edineț, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri și mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Trăbășăuții** (), ce este pe Drabiște, a treia parte din satul **Costești** (comuna Dumitroaia, raionul Râșcani, Moldova) pe Prut, părți din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, co-muna Miclăușeni, raionul Fălești, Moldova), din sus de Costești, pe Prut, și jumătate de sat **Buzovița** (comuna Buzovița, regiunea Cernăuți, Ucraina), și jumătate de sat **Risteiul** (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chel-meni, Ucraina), și toate părțile lui din **Tâlmăciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenți, Ucraina), ce sunt pe Nistru, în ținutul Hotinului; / satul **Măneștii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamț, Neamț), jumătate de sat **Grozăștii** (Gro-zești, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz și locuri de vie, livezi și fânașuri în șesul ce se numește Muncei, ce sunt în ținutul Trotușului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borlești, Neamț) peste Bistrița, ce se va alege partea Hrițcanului, ce este în

ținutul Bacăului; / satul **Niculeștii** (azi Trifești, Trifești, Neamț) ce se numește **Trifeștii**, cu iazul și cu moara în pâraul Cioarna și locul de iaz și de moară; așijderea și în pâraul Braniștelor, ce este în ținutul Neamțului; / satul **Potropeștii** (Pro-topopești, comuna Tăcuta, Vaslui) și părți de cumpărătură în satul **Bumboteștii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pâraul Cuțitna... și o poiană, care se numește Mastacana, și Lihaci, ce sunt în ținutul Vasluiului; / jumătate de sat **Boldeștii** (comuna Todirești, Iași) și jumătate din seliștea **Sârbii** (comuna Todirești, Iași), pe pâraul Todereștii, ce sunt în ținutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceștii** (sau Buhușești, lângă Climești, comuna Fău-rei, Neamț) pe apa Cioarna, ce este în ținutul Neamțu-lui”⁵⁰³.

1637, noiembrie 3: Ionașco, feciorul Măgdălinei, nepotul Stancăi, strănepotul Nastei dăruiește vistiernicului Dumitru Buhuș toată partea mamei lui Măgdălina, „ce se va alege din sat din **Crivești** (comuna Strunga, Iași), din seliștea **Hotceștilor** (comuna Strunga, Iași), a **Răv-canilor** (Răvăcani, comuna Strunga, Iași) și a **Găurenilor** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași)... / Așijderi, și părțile surorilor mele Candachia și Sofronia, căci au vândut ele lui părțile de ocină ce au avut la **Budești** (comuna Făurei, Neamț) și **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț)”⁵⁰⁴.

1638, aprilie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitrașco Buhuș, care primește în dar, „pentru multă binefacere ce i-a făcut, de mai mult

⁵⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 52, pp. 48, 49

⁵⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 211, pp. 194

preț decât sunt aceste ocine”, de la Ionașco, fiul Măgdălinei, nepotul Stancăi, strănrpotul Nastei, „părțile surorilor lui, Candachia și Sofronia, care au vândut alte părți ale lui Ionașco de la satul **Budești** (comuna Făurei, Neamț) și **Porcești** (Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț)... toată partea mamei sale Măgdălina, cât se va alege din satul **Crivești** (comuna Strunga, Iași) și din seliștea de la **Hotcești** (lângă Crivești, comuna Strunga, Iași), și din **Răvcani** (lângă Crivești, comuna Strunga, Iași), și din **Găureni** (Găureana, azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași)”⁵⁰⁵.

1645, octombrie 18: Vasile Banul medelnicerul cel mare, nepotul Petrii Ungurul, cu rudele lui Chiriac, cu femeia lui Anița, și Tănasia și cu feciorii lui, toți nepoții Petrii Ungurului împart între ei ocinile „ce am avut de la moșul (bunicul) nostru Petrea Ungurul. / Și s-au venit Aniței și feciorilor Titianei jumătate de sat **Slobodziani** (Slobozia, comuna Gârceni, Vaslui) din ținutul Vaslui, jumătate din **Platonești** (Plotunești, comuna suburbană Prigoreni, inclusă în orașul Târgu Frumos, Iași) din ținutul Cârligătura, a patra parte din **Hotcești** (comuna Strunga, Iași), însă și părțile de **Crivești** (comuna Strunga, Iași) și de **Răvcani** (Răvăcani, comuna Strunga, Iași), care părți au fost vândute de tată-său, de Gligorie Mustea, lui Buhuș vistiernicului; și din **Hăsnășeni** (comuna Lețcani, Iași), a opta parte, ce o am plătit eu, Vasile Banul, de le-am dat un cal. / Și în tocmeala noastră au fost pârcălabul Damaschin, Păcurar de **Verseni** (co-muna Miroslăvești, Iași), Istratie

⁵⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 336, pp. 330, 331

de ținutul Cârligătura, Ionașco Mareș, Toader Marco și mulți oameni buni”⁵⁰⁶.

RĂZBOIENI

(satul Uscați, azi Războienii de Jos, și Valea Albă,
comuna Războieni, Neamț).

1439, octombrie 26: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Ion Uscatul, care primește uric pentru „ocina lui, satul pe Pârâul Alb, unde este casa lui... Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele sale pe unde au folosit din veac”⁵⁰⁷.

1496: Scrisoarea sârbească, ce s-a găsit, săpată în piatră, pe zidul bisericii din **Războieni**: „Ion Ștefan Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldovei, cu fiul său Bogdan Voievod, la leat 7004 (1496), întru al douăzecilea an al Domniei sale, s-au ridicat puternicul Mohamet, împăratul turcesc, cu toate puterile sale de la răsărit, încă și Basarab Voievod, ce se numea Ion, au venit cu toată puterea pământului său... ca să robească și să pustiască pământul Moldovei. / Ajungând dară până la acest loc, ce se numește Valea-albă, Noi, Ștefan Voievod, cu fiii noștri Bogdan și Alexandru, am ieșit aice înaintea lor și am făcut cu dânșii mare război, la luna lui Iulie, în 26 zile, și cu slobozirea lui Dumnezeu biruiți

⁵⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 225, pp. 176, 177

⁵⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 201, pp. 284-286

au fost creștinii de păgâni, și au căzut mulțime multă de trupuri din ostașii moldoveni... totodată atunci... au lovit pământul Moldovei din partea aceea... / Drept aceea, cu buna noastră voință, Noi, Ștefan Voie-vod, și cu buna noastră primire, s-a făcut această Biserică, în numele Arhistratigului Sfântul Arhanghel Mihail, spre rugăciunile noastre și a Doamnei noastre Maria, și a fiilor noștri Alexandru și Bogdan, și întru pomenirea sufletelor tuturor pravoslavnicilor creștini, care aice s-au îngropat, la leat 7004 (1496, când s-a sfințit biserica din Răz-boieni)⁵⁰⁸.

1621, mai 12: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc cum au venit frații Lupul Prăjescul, Ionașco și Baico vornic „și tocmitu-s-au înaintea noastră Lupul cu Ionașco și Baico... și a dat Baico Lupului Prăjescul și lui Ionașco din satul **Stolniceni**, din jumătate de sat, care se împarte în 8 părți, partea lui și partea nepoatei sale Sanhira, pe din jos de vechea curte, peste pârau, cu loc de moară la Piscu și cu bălți de pește, iar Lupul și Ionașco i-au dat un sat, anume **Războianii** pe Pârâul Alb, cu vad de moară în aceiași apă și cu loc de jir în bucovină, ce-i în ținutul Neamțului”⁵⁰⁹.

1623, decembrie 21: Întărit de Radul voievod „sfintei mănăstiri a Sfântului Ilie Proorocul”, care „s-a jeluit cu mare jalobă asupra lui Ionașco și asupra tuturor oamenilor lui din satul Uscăți, zicând călugării că li s-a făcut o mare asupreală, că li s-a luat o bucată de ocină dinspre satul lor, Războiani, ce este în ținutul Neamț, care bucată de ocină este danie a sfintei biserici din satul Războianii de la Ștefan voievod cel Bătrân, ce a luat-o din

⁵⁰⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iași 1892, pp. 286, 287

⁵⁰⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 231, 232

hotarul satului Uscăți și a dat-o bisericii din Războianii”⁵¹⁰.

1626, aprilie 30: Mărturia lui Gheorghie Borșea comișelul și a lui Ionașco ot **Uscăți** (Războienii de Jos, Neamț) despre „cum au venit satul **Răteștii** (Agapia, Neamț)... și ne-au chemat la un hotar” între Răteștii „și agăpiianii”, care „s-au împăcat dinaintea noastră”⁵¹¹.

1632, martie 8: Zapisul postelnicului Lupul Prăjescul, prin care mărturisește că s-a tocmnit cu călugării de la mănăstirea Sfântul Ilie „pentru-un sat, anume **Războianii**, ce-i în ținutul Neamțului, pe Valea Albă, care sat a fost a fost mai de înainte a moșilor noștri. După aceea, întâmplatu-s-a părinților noștri ieșire în Țara Leșească, cu Costantin vodă, luat-au Ștefan Tomșa acel sat și l-au dat acestor părinți de la Sintilie și le-au făcut drese. Pentru aceea, noi am socotit, una, să nu mai avem gâlceavă, și alta, să fie și pentru sufletul părinților noștri și al nostru, am tocmnit să le dăm 300 de taleri, bani proști, și 8 iepe și un armăsar, și 4 boi învățați 2 boi tineri... și am tocmnit să le dau la Ispas și să ne dea și ei, atunci, dresese ce vor avea pe ace sat”⁵¹².

1632, iulie 24: Scrisoarea lui Pătrașco Bașotă, despre împărțirea, între frații Lupul și Ionașco Prăjescul, a „satului **Războianii**, ce este în ținutul Neamțului, pe Valea Albă... Deci noi am strâns oameni buni, megieși, le-am împărțit satul în două pe mijloc. Și s-au venit Lupului

⁵¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 147, p. 194, 195

⁵¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 55, p. 75

⁵¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 12, pp. 11, 12

(Prăjescul) postelnic partea din jos, jumătate de sat și cu 9 vecini, anume Cârștiian, Burlă, Vasilie, Vicol, Dămian, Ion, Măteiu, Ionașco, Sava, iar lui Ionașco (Prăjescul) s-au venit partea din sus, iar jumătate de sat, cu 9 vecini, anume Efrim, Nechită, Ion, Sava sin (fiul lui) Bantăș, Ștefan. Sava Romoniță, Rusul, Florea sin Nicula, Ionașco brat (frate lui) Vicol”⁵¹³.

1636, ianuarie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod postelnicului Eonășcuță Prăjescul, care primește urice pentru „dreptele lui ocini și cumpărături, pe care le-a avut tatăl lui, Nicoară logofăt... jumătate din satul **Leești** (Liești, înglobat în Popricani, comuna Popricani, Iași), ce este în ținutul Iași, cumpărătură de la Cozma, fiul lui Eonașco, și de la Marco, fiul Ciorcei, nepotul lui Coste, pentru 60 taleri bătuți. Și altă parte din același sat Liești... cumpărătură de la Gligorie și Andronic, fiii lui Drăgan, nepoții lui Dragoș, și de la Condrea, fiul Sorei, nepotul lui Dragoș, pentru 30 de taleri. / Și... a patra parte din satul **Ionășeni** (lângă Stâncă, comuna Victoria, Iași) pe Dzijia, și cu Dumbrava, jumătate din a patra parte, cumpărătură de la Benea, fiul Maricăi, de la nepoții lor de frate Gligorie, Vărvara și Ceuca, copiii Nechitei, de la Todosia, fiica Gligăi, de la Nastasia, fiica Stancăi și de la Todosiia, fiica Agafiei, toți nepoți Dumei, pentru 150 taleri bătuți. Și altă parte din acest sat Ionășeni, cumpărătură de la Nechita fiul Savei, Grozava și Toader, fiii Martei, nepoții Savei, pentru 35 taleri. Și altă parte din același sat Ionășeni, cumpărată de la Portar, Gligorie, Toma, Dumitru Leucă, Gorciul și Perjul, fiii Oancei, nepotul Savei, pentru 60 taler. Și de asemenea, îi întărim și altă parte, tot din acel sat Eonășeni,

⁵¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 162, pp. 204, 205

partea de jos și cu vad de moară pe Dzijia și cu Dumbrava la deal... cumpărătură de la Vasutca și Sofroniia, fiicele Lupei, nepoatele Cârstei, pentru 150 taleri, iar lor le-a fost danie și întoarcere de la Ion Dispot voievod. / Și de asemenea... îi întărim o parte de ocină din satul **Bălușești** (comuna Todirești, Iași), care este în ținutul Sucevei, pe care el și-a cumpărat-o de la Anghelina, fiica lui Toader din Bălușești, femeia lui Toader Capșea pitărelul, pentru 50 taleri. / Și îi mai întărim jumătate din satul **Războieni** (comuna Războieni, Neamț), partea de sus, cu nouă vecini de față, care acest sat Războeni le-a fost dreaptă dedină. / Și îi mai întărim un sat, anume **Vlădenii** (Vlădești, lângă Brătești, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), care este în ținutul Roman, și cu vad de moară pe Siret... cumpărat de la călugării de la sfânta mănăstire Tâșca, pentru 250 ughi”⁵¹⁴.

1638, iulie 18: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader Apope din **Stănilăvești** (comuna Mirosalăvești, Iași) și lui Ionașcu Trufașu ot **Uscați** (satul Războieni, Neamț), după ce „s-a jeluît Ștefan Boul pe Alecsandru din **Strâmbi** (comuna Bodești, Bacău), zicând că și-a pus Alecsandru niște stupi pe locul lui Ștefan Boul. Drept aceea, voi să mergeți să împărțiți marginea și coasta ce este asupra satului cum le vor spune și dresale lor. / Așijderea s-au jeluît pentru niște stâlpi, ce i-a fost pus Gheuca Gheorghe, când l-a mânat Ștefan vodă, de-a hotărât și-a ales partea socru-său, a Petrii Boul, și o au stâlpit. Dintr-acei stâlpi, un stâlp a zis ștefan Boul că-i

⁵¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 315, pp. 350-354

mutat de dânșii... iar voi să socotiți de se vor găsi că-i luat de dânșii și să-mi dați de știre”⁵¹⁵.

1640, iulie 23: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Irimia din satul **Hăsnășeni** (înglobat în Pașcani, Iași) s-a pârât de față, înaintea domniei mele, cu Nacul din **Uscați** (azi Războieni, Neamț) pentru o parte de ocină din satul Hăsnășeni, ce este pe Siret, în ținutul Sucevei, zicând Nacul cum îi este cumpărătură acea parte de la Mane de **Botești** (azi Bodești, comuna Bodești, Neamț), și a arătat și dres de la Radul vodă, iar Irimia a zis că-i este lui cumpărătură acea parte de la Mane, iar Nacul se bagă într-acea parte fără lege și fără ispravă. Și arătat Irimia și zăpis de mărturie de la Mane, și drese de la Miron Barnovschi vodă pe acea parte de ocină, partea Manei. / Deci i-am judecat după obiceiul țării și le-am socotit dresese, și am aflat că-s mai bătrâne dresese Irimiei, decât al Nacului, și le-am aflat lege să-și țină Irimie acea parte de ocină, partea Manei, iar Nacul să se lege într-altă ocină a Manii, unde va afla, aiurea”⁵¹⁶.

1645, septembrie 13: Drăguica, soția lui Teodor Burduja dăruiește, „la moartea mea”, lui Ionașco Ho-ciung, „din satul **Ledeni** (comuna Războieni, Neamț), partea mea, care fuse aleasă din tot locul, adică din 10 pământuri, 3, deoarece s-a întâmplat să mor în casa dumisale; și dumnealui să mă îngrijească în privința tuturor acelor ce sunt de trebuință... să dea pentru mine doi sărindari pentru liturghii, o vacă, 5 saci cu făină, 30 vedre de mied, 4 ocale de ceară de lumânări și să-mi citească 2

⁵¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 421, p. 401

⁵¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 400, pp. 407, 408

Evangelicii și slujba de înmormântare. / Iar la facerea zapisului am chemat pe Ursul vornic de poartă, preotul Nicolae din **Războieni** (comuna Războieni, Neamț), preotul Grigore de la **Redeni** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamț), Gheorghiță Mireuță, Stratul Mireuță și pe alți oameni buni”⁵¹⁷.

1669, februarie 10: Vasile și Simion, feciorii lui Ionașco din **Costești**, și cu frații lor Istratie și Năstaca, vând comisului Ștefan Cerchez, pentru 40 de lei, „a noastră dreaptă ocină și cumpărătură din satul **Uscați**, jumătate de bătrân, cumpărată de tatăl nostru Ionașco de la Ștefan Tărzea”⁵¹⁸.

1774, iunie: Satul **Valea Albă**, din ținutul Neamțului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁵¹⁹, avea **toată suma caselor 86**. Scădere rufeturi 23: 3 văduve, 2 popi, 2 ruptași, 16 case pustii. Rămân birnici 63. / **Birnici:** Pricopi Mitoc / Ion Anghel / Gheorghe brat (frate) lui / Nichifor / Ion, bejenar / Gheorghe, rus / Iftimi, rus / Agapii, rus / Vasile Misail / Vasile Duțăscu / Vasile, ciubotar / Simeon, cojocar / Grigoraș Negură / Costantin a Păvălăoei / Vasile Borșu / Gheorghe Borș / Grigore Borș / Grigoraș Borș / Lazor Muncilă / Ioniță Borș / Catrina cu holtei / Toader Ojog / Ilii Suflețel / Vasile Cutul, vier / Mihălache / Dumitrașco Borș / Panaite, călăraș / Vasile, călăraș / Costantin / Ion sin (fiu) Grigorașoei / Ștefan fratele lui (brat ego) / Lupul

⁵¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 205, p. 162

⁵¹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 56, 57

⁵¹⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 44, 45

Călin / Paraschiva cu holtei / Luca fiul diaconului Toader / Năstasă / Chira / Vasile / Ion Țâgoliș / Pentelii Arbăncă / Ioniță, rus / Ion Grumezăscu / Pavăl / Vasile Ciocârlie / Ștefan Băitan / Petre, morar / Vasile Goleș / Ion Tocilă / Toader Condre / Ion Broștian / Ion, cioban / Neculai Giurgiu, muntean / Ion / Costantin, jitar / Ștefan, morar / Ion Cucuș / În (alt) Brae / Vasile Brae / Griore Brae / Mihălache Roșca / Grigoraș Roșca / Pintelei, morariul / Luca Antohii / Lupul Antohii. // **Rufeturi:** Popa Alistarh / Popa Costantin / Ștefan Andonii, ruptaș / Costantin Cârlig / Dochița, văduvă / Nazaria, tij (la fel) / Dochița, la fel, //

16 case pustii.

1902: „**Războieni**, sat în jud. Neamț, plasa de Sus-Mijlocul, comuna Ușcați, situat pe pârașul Strugi-nosul. / **Războieni**, schit în comuna Ușcați, situat în satul cu același nume. Posedă următoarea inscripțiune: „În zi-lele evlaviosului și iubitorului de Christos Domnului Ion Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnitor țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod. În anul 6984 (1476), iar al domniei lui al 20-lea an curgător, sculatu-s-a puternicul Mahomet, împăratul turcesc, cu toate ale sale răsăritene puteri. Încă și Basarab voevod, cel numit Lă-iotă, venit-a cu dânsul, cu toată țara sa cea basarabească. Au venit ca să jefuiască și să piarză țara Moldovei și au ajuns până aici, la locul numit Pârâul Alb, și noi, Ștefan Voevod, cu fiul nostru Alexandru, ieșit-am înaintea lor aici, și am făcut cu dânsii mare război, în luna lui iulie, în 26 zile. Și cu îngăduirea lui Dumnezeu biruiți fură creștinii de către păgâni și căzură acolo multă mulțime de ostași moldoveni. Tot atunci și tătarii lovit-au țara Mol-dovei, din acea lature. Pentru aceea binevoit-a Io Ștefan Voevod, de buna sa voință, și zidi acest templu întru rugășie, și

Doamnei sale Mariei și fiilor săi Alexandru și Bogdan. și întru pomenirea și întru desuflețirea tuturor ortodocșilor creștini, care aici au pierit. În anul 7004 (1495), iar al domniei lui, anul al 40-lea curgător, luna noiembrie 8”. / Inscriptia datează de la zidirea bisericii, în anul 7004 (1495), adică cu 18 ani mai târziu de războiul de la Pârâul Alb sau Valea Albă; ziua de 8, arătată în inscripțiune, coincide cu serbarea Sf. Arhistratic Mihail, căruia Marele Ștefan a dedicat templul de la Războieni. Cea dintâia tălmăcire a inscripției de la Războieni a publicat-o Gh. Asachi, la sfârșitul nuvelei sale istorice *Valea-Albă* (vezi Asachi, *Nuvele istorice*, ed. III, Iași, 1867, p. 122)⁵²⁰.

RĂZIMEȘTI

(noua denumire a satului Fiținghești, azi Bizighești, lângă Ivănești, Vrancea).

1636, iulie 19: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului staroste Dabija, după pâra călugărilor de la

⁵²⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 217, 218

Bisericieni cu Ileana, Dumitru, Gligorcea și Hareta „pentru satul **Razimești** (noua denumire a satului Feținghești). Deci călugării au arătat drese pe acel sat, cum este cumpărătură lui Istratie logofăt și Istratie l-a dat sfintei mănăstiri, iar acești oameni zis că nu și-au vândut părțile lor. Drept aceea, am trimis pe Focșa uricarul, să strângă oameni, să întrebe cum va afla mai cu dreptul, să le aleagă și să le stâlpească locul... iar tu să mergi, să fii cu oamenii acolo”⁵²¹.

1636, august 1: Zapisul lui Focșa uricarul, în care mărturisește și îl informează pe Vasile Lupu voievod că a fost „la sat la **Feținghești**, ce se cheamă **Răzimeștii**, pentru pâra ce-au avut călugării de la Bisericieni cu Ileana, soacra lui Iane postelnicul, cu Harita și Dumitrașco, pentru niște părți de ocină”, pe care ei nu le-au vândut. Martorii, Dabija ce-a fost staroste, Scântee vătavul, Dumbravă vătah, Ionașco Boldescul, Isaiia ce a fost pitar, Oprea și Bârlădeanul de **Cruce** (înglobat în orașul Pan-ciu, Vrancea), Văscan Codan, Zaharia diacul și Dumitru de **Țigănești** (înglobat în Bătinești, comuna Țifești, Vrancea), Pepelea Cireș și Ion Negrul de **Târgoveți** (sau Târgoviște, comuna Bolotești, Vrancea), Avram, popa Drăghici, Dumitru și Ion Iosip din **Căpotești** (comuna Bolotești, Vrancea), Precup de **Cofești** (comuna Bolotești, Vrancea), Vasile diacul de **Bătinești** (comuna Țifești, Vrancea), Procopie diacul, Giurgea călugărul și mulți oameni buni „așa au mărturisit ei, cu sufletele lor, că toți au vândut în această parte de țin călugării, numai ce s-a aflat o parte puțină, a Ilenei, soacra lui Iane postelnicul, 10 pași în frunte. Deci noi am tras funia și am ales părțile

⁵²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 466, p. 527

călugărilor și le-am stâlpit cu bolovani, și-am ales partea Ilenei și iar am stâlpit cu bolovani, și din țarină, și din vatra satului. Așijdere, s-au mai găsit dintr-aceste rude, nescriși la dresese călugărilor, la vânzare, anume: Harita și Dumitrașco Sprânceană. Deci și aceștia și-au dat ei părțile, ce li se va veni, călugărilor, să le fie pomană la sfânta mănăstire”⁵²².

1637, aprilie 16: Călugării de la mănăstirea Bise-ricani au câștig de cauză, față de Ileana, fiica Rujei din **Ciortolomi** (Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), care îi pârâse „pentru o parte de ocină din a treia parte din satul **Feținghești**, ce se numește acum **Răzimești**, din ținutul Putna, cu vad de moară pe pârâul Putna și cu vii, partea din jos, pe care a stăpânit-o Caramiz”, dar, după aceea, „lui Evstratie logofăt i-a fost dreaptă ocină și cumpărătură de la însăși Ileana, fiica Rujei, și de la toate rudele ei, anume Durașco și sora lui Țonța, fiii lui Caramiz, nepoții lui Jurj Iliescul, Băloș, Irodia, Maria, Constantin, Vasile, Dumitrașco și Hârta, fiii lui Nistor și ai lui Lucoci, nepoții lui Caramiz, Pătrășcan și Maria, fiii Măriei, fiica lui Caramiz, Simziana, Damascina și Marta, fiicele lui Ursul, de asemenea nepoții lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Eremia și Costache, fiii lui Giurgea, toți nepoți și strănepoți lui Giurgea Iliescul”⁵²³.

RĂZLOGI

⁵²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 470, p. 531

⁵²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 67, pp. 66-68

(lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui).

1644, aprilie 5: Podoleanca, fata lui Anton, nepoatele ei Maria și Ștefania, fetele Cârștânei, nepoatele lui Anton, vând „moșia din satul **Răciulești** (comuna Vetrișoia, Vaslui), ce au avut de la părinții lor și de la moșul (bunicul) lor Anton, toată partea lui din ispisoc de la Iancu voievod, ce i-a fost cumpărătură de la Dochia, fata Ilincăi, Ilieș, fratele Todosii, Maria și Ilinca, fetele So-fronii, frații Ion Filip, Condrea și Mărica, feciorii Gaf-tonii, Anton, Vascan, Naste și Nechil, feciorii Tudurii, Tănase și Ignat, feciorii Stancăi, Samuil, Alexiia, Ionașcu și Florea, feciorii Părascăi, toți nepoții Marușcăi, stră-nepoți Ilincăi, și toți strănepoți ai lui Iona vornic, ce-au avut ei de împărțeală din scrisori ce-au avut strămoșul lor Ilii și din uric de la Ștefan vodă cel bătrân, din jumătate de sat Răciulești, ce este pe Prut, și din uric de împărțeală de la moșul lor Marușca de la Ștefan vodă cel tânăr, și din ispisoc de la moșul lor Ona vornicul, aceea au vândut fratelui nostru Ion de **Hoceni** (comuna Hoceni, Vaslui) și femeii lui Anisia, drept 30 lei”. / Zapisul de mărturie a fost scris în fața răzeșilor Macarii căpitan, Gavril căpitan, Burlamiz și Vasile Murgoci ot **Gunzar** (Guzarii, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Pătrașcu hotnog și Ștefan Haidău ot **Siminești** (comuna Vetrișoia, Vaslui), Mihai, Anghel, Tudor și Ilii ot **Răzlogi** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui), Constantin Burlamitu și Dumitrașcu Oțel ot **Oțeleni** (comuna Hoceni, Vaslui), feciorii lui Ionașco, Istahia și Cozma Capotă, Lelea, Dumitrașcu sin (fiu) popii Fenii, popa Simion și feciorul lui Ion ot **Micșenești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) și mulți oameni

buni”⁵²⁴.

1669: Dumitru sin (fiu) Neniul vinde lui Vreame căpitanul și femeii sale Nastasia, pentru 7 lei, „partea mea, ce mi se va veni din bătrânul Necoreștilor din satul **Șâșcani**, de pe valea Largii... dinaintea lui Hariton, Toader și Efrim de **Răzlogi**, Orac, Platon, Pântilei și Maftei de **Guzari**”⁵²⁵.

REBRICEA

(„seliștea lui Conu”, lângă Gura Văii,
comuna Rebricea, Vaslui).

Întărită, în **13 ianuarie 1460**, de Ștefan voievod, lui Ivașco Goenescu, care primește uric pentru „seliștea care a fost la Conu, pe Rebricea, pe care a cumpărat-o de la Băloș pentru 40 de zloți, și, peste deal, pe Rebricioara Mică, seliștea lui Nicoară și seliștea lui Giurgiu Blidaru, pe care amândouă seliști le-a cumpărat de la Bâlea și de la Malea, fiica lui Ion, pentru 40 de zloți”⁵²⁶. Hotare, din veac.

1484, mai 13: Întărit, în **13 mai 1484**, de Ștefan voievod, lui Toader Rohat, care cumpărase, cu 120 de zloți, de la Oană Cuhne „ocina sa dreaptă și proprie, satul

⁵²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 276, pp. 248, 249

⁵²⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 274

⁵²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 90, pp. 128-130

anume Cuhneștii pe Rebricea Mare, amândouă cuturi-le”⁵²⁷. Hotarul, din veac.

1902: „**Rebricea**, stație de drum de fier în județul Vaslui, plasa Fundurile, comuna Drăgășani, pe linia Vaslui-Iași, pusă în circulație la 1 mai 1892. Se află între stațiile Buhăești (5,7 km) și Scânteia (5,5 km)”⁵²⁸.

RECEȘTI

(părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cândești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecia-lova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci,

⁵²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 258, pp. 393-395

⁵²⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 221

raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Mălinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragoмир (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticeni, Moldova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Cusareu), și încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul

Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă **satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile** (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Ca-ragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Ba-gului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dum-brava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar

hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁵²⁹.

1784, mai 29: Fostul mare agă Grigore Ipsilant, serdar de Orhei și fostul mare ban Datie Donici cerce-tează, din porunca lui Alexandru Constantin voievod, pricina lui Ion Carp, care s-a plâns „că moșia **Rădeni**, din acel ținut Orhei, unde este cu toată așezarea, cum și **Bor-zăștii**, cu scrisori și hotarnică, pe care le stăpânește, dar răzeșii ce se află cu șederea la moșia **Roșcanii** cu ne-dreptate i-ar fi împresurând o bucată de loc, trecând peste pietrele hotare. Și deosebit în moșia ce se cheamă **Că-pinigiul**, tot de la acel ținut, care se împarte în 3 bătrâni, 2 bătrâni ar fi ai dumisale și i-ar fi și stăpânit până în trecutul an, când răzeșii, ce se află șezători la **Răce** ar fi mers la moșia Căpinigiul și, în tăria lor, fără de nici o judecată, ar fi luat tot venitul și dijma pe acei doi bătrâni, zicând că-i moșia lor. / Pentru care... să chemați de față pe acei oameni, cu scrisori dovezi ce vor fi având, atât pe cei din Roșcani, ce i-ar fi împresurând moșia din Rădeni și Borzești, cât și pe cei din Răce, ce se fac stăpânitori pe acei 2 bătrâni din Căpinegiul, și să faceți cu amănuntul cercetare”⁵³⁰.

REDIU

(satul Vișneuți, Ișnovăț, azi Reditu,

⁵²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

⁵³⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 274, pp. 304, 305

comuna Rădăuți-Prut, Botoșani).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cândești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticieni, Moldova), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și **satul Vișneuți** (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic

la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă sa-tul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Vusareu), și încă satul unde sunt Caragu-nicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Lencă-uți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă sa-tul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondu-șani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Mol-dova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul,

la Moiatinul de Jos (to-ponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhu-luceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Gra-băuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Mol-dova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la ca-pătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dum-brava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁵³¹.

1640, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitrașco Fulger și cneaghinei lui Marica, fiica Nastasiei, nepoata Gligăi Hrincovici, și fraților ei Ionașco Hrincovici și Safta, nepoții lor de frate, Andronic și fraților lui, Dumitrașco și Sturdzea, fiii lui Badiul, nepoții Gaftonei, și verilor lor, copiii Nastasiei, nepoții lui Pătrașco, toți nepoți ai lui Frățian Hrincovici și ai fratelui său Bucotco clucer, care primesc uric pentru „tot satul **Vâșnovățul** (azi Reditu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), care este pe Prut, în ținutul Dorohoi, și satul **Rădăuți** (comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), de asemenea pe râul Prut, în același ținut, și jumătate din satul **Cochiuja** (azi Coțușca, comuna Coțușca, Botoșani), pe Vilovăț, de asemenea în același ținut... pe care le-a avut bunicul lor Frățian

⁵³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

Hrincovici, și **Voroncăuți** (Vărăncău, comuna Voroncău, județul Soroca, Moldova), care este deasupra Nistrului, la Malul Roșu, în ținutul Soroca, și jumătate din satul **Păcalouți** (Păpăuți, comuna Păpăuți, județul Orhei, Moldova), care este pe Apa Neagră, în ținutul Orheiului, cu mori pe Apa Neagră, și a patra parte din satul **Melenteuți** (lângă Păpăuți, comuna Păpăuți, județul Orhei, Moldova), pe Apa Neagră, din ținutul Orheiului, din uric de moștenire pe care l-a avut străbunicul lor Bratu Hrincovici... / Și de asemenea, întărim a patra parte din satul **Ținteni** (pe Soloneț, județul Soroca), ce este pe Soloneț, în ținutul Soroca, partea Ancăi, fiica Maricăi, nepoata Țintei, strănepoata lui Avăr cel bătrân, și altă a patra parte din Ținteni, partea lui Eremiia, Dumitrașco, Simion și Axe-nia, fiii lui Păcurar, nepoții lui Țintea, și altă a patra parte din jumătate de sat, partea lui Baico, Grozava, Bubolea și Armanca, copiii lui Burnamiz, cumpărătura bunicului lor de la Avăr”⁵³².

1646, august 4: Scrisoarea lui Gheorghie căpitanul și a lui Horbinescu, trimișii lui Vasile Lupu voievod să împartă satul **Rădăuți** (comuna Rădăuți-Prut, Botoșani) între feciorii Nastasiei, Gligoraș și Costache, și verii lor, feciorii Badiului. / „Deci am strâns oameni buni, pe Vasile Turcul, Cârste Avram și Sămion ot **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), Neculai, Vasile și Malușu nepotul lui Borodaci ot **Vișnovăți** (azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), de am împărțit satul în jumătate. / Deci s-au venit parte lui Gligoraș și lui Costache, feciorii Nastasiei, pe din jos, până la fântână, în mujlocul satului, și am pus stâlp deasupra fântânii; așijderi, din câmp, din țarină, din

⁵³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 325, pp. 326-330

fânețe și din heleșteie, iar partea de jos, cu tot venitul. Și am pus stâlpi peste tot locul. / Iar toloaca acestei jumătăți de sat se începe din pivnița Cneazului, drept la câmp, pe din jos de râmnicul cel mare, la stâlpul ce este la marginea țarinii; deci ea merge, din stâlp în stâlp, pe lungul hotarului. Și de pe partea Bădiuleștilor, din sus, s-a venit feciorilor Nastasiei, s-a venit un râmniceu ce se cheamă Vasăleuți și un loc de rădăcină cu păduri și cu pomeți, ce se cheamă Rubanic. Iar podul să le fie în jumătate, fie pe a cui parte va îmbla. / Iar partea din sus s-a venit Bădiuleștilor: vatra satului, cu câmpul, țărini cu fânețe, cu heleșteie, cu locuri de prisăci, cu păduri și cu tot venitul, și râmnicul de jos, cel mare, este iar al Bădiuleștilor. Deci aceasta mărturisim cu această scrisoare a noastră”⁵³³.

1774, iunie 22: Satul **Ișnoveț**, ținutul Dorohoiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵³⁴, **toată suma caselor: 11**. Scădere rufeturi, însă 5: 2 argați ai lui Dumitrașco Bran comis, 2 greci străini, cumpărători moșiei, 1 jidov. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Toader sin (fiu) lui Ion / Ion fiu lui Beșliu / Gheorghie Ciocan / Ștefan / Iftimie nepot Tomii / Todosi, ciubotar. // **Rufeturi** (argați): Dumitrașco Zboi, argat la dumisale Dumitrașco Bran, al treilea comis / Toader, pas, tij (la fel). // **Jidovi:** Berco, jidov, // **Greci străini:** Iancul, sârbul, cumpărător moșiei / Tănăsii, tovarăș lui.

⁵³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 460, p. 392

⁵³⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 511

REDIU

(comuna Căndești, Neamț).

1623, aprilie 3: „Adică eu, Cămărzan din Câmpul lui Dragoș, **din sat din Reditu** (comună, Neamț), mărturisesc cum au venit la mine Vasilie Bantăș cu cinstita cartea mării sale lui vodă, ca să merg să-i aleg un loc de prisacă în hotarul Grozeștilor (**sat înglobat în Reditu, comuna Reditu, Neamț**). Deci, eu m-am sculat de am strâns bătrânii Grozeștilor și a Căndeștilor (comună, Neamț) și din Bețești (în Frunzeni, comuna Costișa, Neamț)), anume: Salom vătavul, și Zahariia de acolo, și Nechita cel bătrân de Grozești, și Toader Blidarul de acolo, și Mihăilă Năsoescul tij, și Sanson cel bătrân ot tam, și Drăguțul ot tam, și Mihăilă Talambută de Bețești și Gligorcea ot tam. Deci noi i-am căutat și i-am ales un loc de prisacă în codru mereu între vădureale, să-și taie prinprejurul prisăcii. / Și-ntr-acea bună tocmeală ne-am tâmplat și noi, oameni din ținutul Neamțului, anume: Gheorghe sulgeriul, și Ionașco Bucelescul, și Iurașco de Porcești (azi Moldoveni, Neamț) și Pătrașco cel bătrân den Bierăști (Neamț). Și, mai mare credință, ne-am pus pecețile”⁵³⁵.

1634, mai 31: Scrisoarea lui Gheorghe Boțu și Petre Hadâmbul, adresată marelui logofăt, în care mărturisesc că „au venit la noi călugării de la sfânta mănăstire Bisericieni, cu cinstita carte a mării sale vodă, să mergem la ținutul Bacăului, la sat la **Căndești** (comuna Căndești,

⁵³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 47, pp. 67, 68

Neamț)... să alegem partea lor de ocină, de cumpărătură, de au de la oamenii din Căndești, anume din partea lui Mihăilă, a patra parte din sat Căndești, de la Toader și de la Tudora, nepoții lui Mihăilă... așijderea au avut călugării alt zapis de cumpărătură, de la Părasca, fata Anghelei din Căndești, dintr-a patra parte de sat a opta parte, partea Parascăi... și o am lipit lângă partea lui Mihăilă, însă bolovani n-am pus, ci numai am însemnat ce cum va fi voia dumitale... / După aceea a venit un om, anume Dzamă, cu niște zapise de la niște nepoți ai lui Mihăilă, zicând că are și el cumpărătură de la acei nepoți ai lui Mihăilă. Drept aceea, noi am întrebat acei oameni buni... Mihăilă, Nechita, Mihil Năsoescul, Hilipiel, Vlasie, Ionașco Salom, Toader Blidar, Ion Vlașco, Nicoară, Precup și Tudoran din **Read** (Reditu, comuna Reditu, Neamț), și zic toți că acele zapise ce le are Dzamă sunt nedrepte”⁵³⁶.

1636, mai 8: Zapisul călugărului Selevestru și al lui Gligorie Negrul din **Vătămăni** (înglobat în Costișa, comuna Costișa, Neamț), al lui Ionașco ot **Varcești** (Vercești, lângă Negritești, comuna Podoleni, Neamț), Ignat Scânteii ot **Redi** (Reditu, comuna Reditu, Neamț), Catrina ot **Măstacăni** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț) și Nastasia ot **Românești** (lângă Podoleni, Neamț), prin care mărturisesc „cum a căzut fratele nostru Neanul într-o nevoie mare. Deci, văzând nevoia și răutatea lui, nu l-am lăsat să-și pună capul, căci ni-i frate, ci ne-am sculat toți frații și toată seminția noastră și am dat noi toată partea noastră de ocină, câtă se va alege la sat la Măstacăni... fratelui nostru, Neaniului, ca să aibă a-l vinde acest loc tot,

⁵³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 146, pp. 165, 166

să ia preț să-și plătească capul (pentru moarte de om – n. n.) de la nevoie”⁵³⁷.

1638, martie 14: Ionașco și Vasile, feciorii lui Salon din **Cândești** vând mămăstirii Bisercani, pentru doi boi și o vacă, „partea Tomei, feciorul lui Mihail din Cândești, cât se va alege din tot locul... dinaintea lui Cămârzan și popa Ioan ot **Rediu**, Nicoară ot **Cândești** și Vlasie ot **Giurcani**”⁵³⁸.

1645, aprilie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui ceașnic Gheorghe, care primește uric pentru „toate părțile de ocină din satul **Ciurcani** (Giurcani), de la ținutul Bacău, pe care le-a cumpărat de la Todosiia, cneaghina lui Iachim Bandur vornic, și de la nepotul lui Gheorghită, drept 50 zloți, a șasea parte din jumătate de sat, partea de jos, cumpărătură lui Bandur de la Vasile, fiul Sohicăi, nepotul lui Costea, strănepotul lui Petre. / Și altă parte din același sat, partea de sus... cu curți, cumpărată tot de la cneaghina lui Iachim Bandur și de la Gheorghită, pentru 100 galbeni ungurești buni. Iar lui Bandur i-a fost cumpărătură de la Ionașco Bucilescu și cneaghina lui Tofana, fiica lui Vasile spătar... iar lor, cumpărătură de la Ursu, fiul lui Gheorghe din **Mărgineni** (comuna Mărgineni, Bacău). / Și întru asemenea îi întărim cumpărătura de la Ifrim călugăr, fiul lui Ionașco, nepotul lui Gagiul, 22 de ogoare și 7 curături de la satul **Giurcani** (Ciurcani, apoi Jurcani, azi Poloboc, comuna Rediu, Neamț), pentru 20 lei bătuți... / Și cumpărătura de la Avram, Vasile și Tudora, fiii lui Bașul, din **Grozești**

⁵³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 413, pp. 474, 475

⁵³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 270, p. 251

(înglobat în satul Rediu, comuna Rediu, Neamț) și de la nepoții lor Simion și Grozava... toate părțile lor de ocină, pe care le-au avut ei din satul Giurcani”⁵³⁹.

1645, aprilie 3: Pricopie, feciorul lui Vasile Bantăș, nepotul Vărvarii, vinde fratelui său Constantin Bantăș, drept 40 lei, „un loc de prisacă ce este la **Grozești**, între vădurele, cu pomăt și cu curătură, ce este în ținutul Bacăului, în Câmpul lui Dragoș”⁵⁴⁰.

1645, mai 4: Scrisoarea lui Constantin Bantăș, Păntelei și Alexa din **Hărlicești** (Hârlicești, lângă Buhuși, Neamț), care primiseră poruncă de la Vasile Lupu voievod să aleagă „hotarul **Blăgeștilor** (comuna Blăgești, Bacău) dinspre al **Petreștilor** (comuna Bâra, Neamț) și al Petreștilor dinspre al Blăgeștilor” și care au adunat martori, pe Avram de **Grozești** (înglobat în Rediu, comuna Căndești, Neamț), Patrachie. Gligorie și Petrea Geferi de **Orbic** (înglobat în orașul Buhuși, Neamț), Ionașco de **Căndești** (comuna Căndești, Neamț), Pătrașco de **Zberăști** (Zbierăști, comuna Costișa, Neamț), Gligorie brăhăriul de **Bociulești** (inclus în Podoleni, Neamț), Toader de **Blăgești**, Gligorie Vărzar de **Durnești** (Dornești, comuna Costișa, Neamț) și alți oameni buni, stabilind împreună hotarul. / „Hotarul este la câmpul din sus, din Fântâna lui Parce, puținel mai sus, am pus bolovan, și în dreptul locului la un hâns mare de spini și din spini, în jos, până în lacul cu pipirig, din lac în jos, în dreptul lacului, în Blăgeasca, unde a fost prisaca, iar de acolo, în jos, pe marginea poienii celei mari, în jos, până în Lespezdi.

⁵³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 45, pp. 35-40

⁵⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 49, p. 47

Așijderi, din sus de Fântâna lui Parce, în drep-tul locului, până în groapa lui Ghețe (Gheață), iar din groapa lui Ghiițe, în dreptul locului, în codru, până în dealul Tazlăului”⁵⁴¹.

1902: „**Rediul**, comună rurală în județul Neamț, plasa Bistrița, spre sud. Se învecinează, la sud-est, cu comuna Socea; la vest, cu comuna Tazlăul, de care se desparte prin munții Dragva și Căținul; la nord, cu comunele Mastacănul și Borlești, și la est, cu râul Bistrița. Terenul său se ridică treptat către vest, fiind acoperit cu păduri, altădată nestrăbătute. Este formată din satele: Rădiul, Polobocul și Mirăuțeni, cu o suprafață de 1.977 hectare și o populație de 1.246 suflete. Dintre locuitori, împrăștiți în 1864 sunt astăzi: 22 care încă trăiesc și-și stăpânesc locurile lor; 30, care stăpânesc pământurile în calitate de urmași ai celor împrăștiți; 2 locuri se stăpânesc de către comună; 97 de locuitori sunt care, deși însurați și cultivatori de pământ, nu au nici un fel de proprietate. Întinderea locurilor cultivabile e de 785 hectare 11 ari. Imașul (suhatul) are o întindere de 250 hectare și nutrește: 196 boi, 118 vaci, 170 junci, 58 cai, 2.146 oi și 83 rămători. / Are 2 biserici de lemn, deservite de 3 preoți și 4 eclesiarhi; o școală, condusă de un învățător ; 1 moară de apă cu 2 pietre. Comunicația cu satele vecine se face prin: un drum ce duce, de la satul Rediul, la satul Ruseni, legându-se cu șoseaua județeană Dobreni-Moi-nești, între km 27-28, și din care drum pleacă o ramură de drum în satul Polobocul și alta în satul Mirăuțeni; prin un drum, continuare a celui precedent, de la satul Rediul, prin satul Bețești (comuna Socea); prin un drum, de la satul Rediul,

⁵⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 71, pp. 66, 67

prin satul Soci de Suss. / **Rediul**, sat în comuna Rediul, situat la vest de satul Bețești și la nord de satul Soci (ambele din comuna Socea), cu care stă în legătură prin drumuri comunale. E așezat pe colinele și podișurile de est ale munților Iurcani, fiind udat de pârâul Rediul și pârâul Mirăuțeni, care se unesc la extremitatea satului, trecând apoi pe teritoriul comunei Socea. Are o întindere, împreună cu vatra satului, de 585 hectare, cu o populație de 420 suflete. Are o biserică de lemn, veche, deservită de 2 preoți și 2 eclesiarhi; o școală; o moară cu 2 pietre, situată la 2,5 km de sat, pe o gârlă ce vine din râul Bistrița. Vite: 88 boi, 75 vaci, 29 viței, 17 gonitoare, 25 mânzați, 52 cai, 1.555 oi și 34 porci”⁵⁴².

REDIU

(Hrinicești sau Hărnicești, azi Rediu,
comuna Bâra, Neamț).

1635, august 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fiilor fostului vornic Dumitru Goia, Gligorașco, Iordache, Lupașco și Erena, în baza unui zapis de la Ion din **Șirăței** (sat înglobat în Oțeleni, comuna Oțeleni, Iași), popa Vasile din **Hrinicești** (sau Hărnicești, azi Rediu, comuna Bâra, Neamț), Cozma visternicel, Ștefan șetrărelAvram și

⁵⁴² *Lahovari, George Ioan, Marele Dicționar Geografic al României, volumul V, București 1902, pp. 224, 225*

Dumitru Pârful din **Macsinești** (sau Maxinești, înglobat în Oțeleni, comuna Oțeleni, Neamț), „scriind și mărturi-sind cum a venit în fața lor Ionașco, fiul lui Pătrașco, și a vândut dreapta sa ocină și moșie și cumpărătură din satul **Lățcani** (sau Lețcani, lângă Doljești, comuna Doljești, Neamț), care este în ținutul Romanului, 25 ogoare în ța-rină, în partea dinspre hotarul **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), lângă ogoarele din capăt, la luncă... cumpărătură de la Anița, satul lui Boldescul din satul **Băloșești** (sau Bălușești, comuna Icușești, Neamț)... lui Dumitru Goia, fost vornic, și fiilor lui, drept 50 taleri bani gata”⁵⁴³.

1902: „**Rediu**, sat în județul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Doljești, spre sud de satul Doljești, și la 2,5 km de el. Are o populație de 451 locuitori; o biserică de zid. Sunt 639 capete vite mari. Acest sat, împreună cu moșia încunjurătoare, era a mănăstirii Bărboiul din Iași, care era închinată mănăstirii Golia”⁵⁴⁴.

REDIU GALIAN

(Rădușești, Rădcești, azi Rediu Galian,
comuna Codăești, Vaslui).

1490, ianuarie 18: Întărit de Ștefan voievod acestor „adevărate Marina și Fedca, fiicele lui Mircea Ciuceșul, și pe Romașco și surorile lui Neaga și Ulca, fiii lui Danciul

⁵⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 221, pp. 261. 263

⁵⁴⁴ *Lahovari, George Ioan, Marele Dicționar Geografic al României, volumul V, București 1902*, p. 225

Ciucescul, și pe Toader și Pașco și fratele lor Lie, și sora lor Ilca, fiii lui Pașco, și pe Drăguș și surorile lui Banița și Armeanca, fiii Marei, le-am miluit cu deosebita noastră milă, și le-am dat și le-am întărit ocina lor dreaptă, satele pe Cuțitna, anume Mirceștii, și Dănceștii și Pașcanii, să le fie de la noi uric cu tot venitul lor. Însă să fie Marinii și Fedcăi satul Mirceștii, iar lui Romașco și surorilor lui Neaga și Ulca, să le fie satul Dănceștii, iar lui Toader, și lui Pașco, și lui Lie, și surorii lor Ilca, să le fie satul Pașcanii”⁵⁴⁵. Hotarul, din veac.

1522, iunie 24: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod lui Dragotă și vărului său Neagului, care cumpără, cu 200 zloți tătarești, de la nepoata lor Drăgae (Dragna, mai jos), fata lui Toader, „din uric de cumpărătură de la bunul domniei mele Ștefan voievod, a patra parte de sat din **Răduștii** pe Stebnic și a patra oarte și din moară, partea de jos”⁵⁴⁶.

1624, aprilie 6: Zapis de mărturie al lui Constantin, feciorul Măgdălinei, și, Boția, feciorul Pribei, privind vânzarea, cu 12 zloți bani gata, lui Todica din Șurinești părții „de moșie din sat de **Șurinești** (azi Drăgușeni, Galați), ce se va alege din partea Dutceștilor, a treia parte, din partea de jos, și din câmp și din pometele satului... Și s-a făcut această tocmeală în casa lui Loghin din **Mircești** (comuna Tăcuta, Vaslui), și ne-am întâmplat acolo: eu, popa Mateiu de acolo, și Pântea tij (la fel), și Pătrașco din **Dăncești** (lângă Tăcuta, Vaslui), și Fremul ot tam (de acolo), și Dumitru Burnar din **Măjești** (Mogești, comuna

⁵⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 63, pp. 118-120

⁵⁴⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 157-160

Independența, Galați) și Dămian din **Scântiae** (comuna Scânteia, Vaslui)”⁵⁴⁷.

1630, iunie 27: Simion șoltuzul de **Bârlad**, cu 12 pârgari și Ursul vântul cupeț, Ionașco Dinga și Microv cărturisesc cum „a venit Neculai, ginerele lui Simion portarul, și s-a jeluit cu multe mărturii, anume cu Efrim de **Zmeiani**, Bălan, Radul, Toma și popa Dragoșe din **Greci**, Vasile Prăpalea de **Răduști** și mulți oameni buni, mărturisind cum dresese de cumpărătură, ce a avut socrul său Simion portarul, din satul **Greci**, din partea de sus, partea lui, trei pământuri în frunte, din deal în deal, până unde se împreunează cu alte hotare – aceste drese au pierit când au fost tătarii la **Trestiana**, de s-au bătut cu Nicoară hatmanul și-au pierit Soica Armașul, Erimia Potlogeanul și mulți ca dânșii, atunci au lovit pe Smila și l-au prădat, de i-au luat toate ce-a avut și i-au luat acele drese. / Deci noi i-am făcut această scrisoare, ca să-i fie de credință, până-și va face și ispisoc domnesc, ca să se știe”⁵⁴⁸.

1630, septembrie 22: Moise Moghilă voievod întărește lui Bejan, armășelul din **Bicani**, în baza unui zapis de mărturie de la popa Grigorie din **Răduști**, Vartic, Ilie și Maftei de **Mânzați**, Vasile Cojniță de **Bâr-lad**, și de la Stanciul, dascălul din **Pătrășcani**, „o prisacă de stupi din Gura Gruului, de către fund”, cumpărată de la frații Die și Macrina, feciorii lui Constantin de Mân-zați, „drept 6 taleri de argint”⁵⁴⁹.

⁵⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 192, pp. 265, 266

⁵⁴⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 114, pp. 125, 126

⁵⁴⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 142, pp. 142, 143

1635, aprilie 4: Zapisul lui Zaharia, fiul lui Bîlță din Pășcani prin care vinde partea lui „din **Pășcani** (lângă Mircești, comuna Tăcuta, Vaslui), partea de jos, din a treia parte, jumătate, lui Istrate din **Glodeni** (comuna Solești, Vaslui), drept 14 ughi bani gata. Și s-a făcut acest zapis în casa lui Lazor Drulea din Glodeni”, de față fiind Lazor Drulea și Rusul din Glodeni, Pătrașco, Ionașcu și Frimu din **Dăncești** (comuna Codăești, Vaslui), Ciobăniță și Loghin din **Mircești** (comuna Tăcuta, Vaslui) „și alți mulți oameni buni”⁵⁵⁰.

1635, mai 13: Zapisul lui Zaharia sin Bîlțu din Pașcani, în care mărturisește că a vândut „partea de ocină de sat de **Pășcani** (lângă Mircești, comuna Tăcuta, Vaslui), partea de jos, din jumătate de sat a treia parte, cu vad de moară... lui Istrate din **Glodeni** (lângă Iaz, comuna Solești, Vaslui), drept 14 ughi. Și au fost într-această tocmeală Popa Simion, Pătrașco Peticul, Frimul și Ionașco de **Dăncești** (comuna Codăești, Vaslui), Lazor și Rusul de **Glodeni** și mulți oameni buni”⁵⁵¹.

1636, august 1: Zapisul lui Dumitru Teleagă, Precup Urduca, Ion Buga și sora lor Sanhira, prin care mărturisesc că și-au pus „moșia noastră zălog... la Lazor și la Drulea de **Glodeni** (lângă Iaz, comuna Solești, Vaslui), pentru 15 taleri și 4 stupi. Și la tocmeală au fost Pătrașcu păhărnice, Ionașcu Talpă și Gâdea de **Dăncești**

⁵⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 83, p. 105

⁵⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 115, p. 153

(comuna Codăești, Vaslui), Dane, Sârghi și Ionel de **Potropopești** (Protopopești, comuna Tăcuta, Vaslui)”⁵⁵².

1639, aprilie 29: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, de „aicea, la sat la **Greci** (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui) și la **Cernați** (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui) pe Bogdana, pentru pâra ce-au avut vornicul Dumitrașco cu Ionașco Bâtcovici de Greci și cu răzeșii lui, pentru o bucată de pământ și pentru niște stâlpi ce au fost stricați și i-a mutat pârcă-lăboia de Hotin din hotarul Grecilor în sus, în hotarul Cernaților, în zilele lui Constantin vodă... / Și semnele încă s-au aflat, ale Cernaților, în costișa dinspre apus, până în capetele pământurilor ce vin în sus și în jos, până în hotarul Grecilor, iar la deal până în culmea dealului, unde este stâlp; de aici, peste vale, spre răsărit, din hotar la deal, într-un stâlp ce-i în culmea dealului, pe unde vin pământurile iar în sus și în jos și se suie hotarul la deal, prin capetele pământurilor, prin Vâlceaua Cornei, unde este stâlp, și se suie la deal pe Vâlceaua Cornei, prin viezuni, și merge printre Lacurile Gemene și se coboară la Fântâna lui Bordas; de acolo, în sus, pe marginea poienii, în cap gavnul dinspre costișă, până în movila găunoasă, de acolo în sus, până ce se întâlnește cu **Ră-dcești** (Răducești, azi Rediu Galian, comuna Codăești, Vaslui)”⁵⁵³.

1643, august 31: Zapisul lui Grigorie Hurmeziul și al femeii sale Candachia, în care mărturisește cum a „luat de la Isac din **Pribești** (comuna Codăiești, Vaslui) 140 galbeni buni... și i-am dat la mănăstirea Râșca, de am

⁵⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 471, p. 532

⁵⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 121, p. 135

cumpărat satul **Popeștii** (comuna Schitu Duca, Iași), de la obârșia Vasluiului, deci ca să aibă a ține acel loc, până când îi voi da banii... / Și acest zapis s-a făcut dinaintea lui Irimie sărarul, ce este vătăjel, Sârghie croitorul, ce este staroste, și Vasile din **Dâncești** (azi Rediul Galian, comuna Codăești, Vaslui)... și ne-am pus pecețile, ca să se știe”⁵⁵⁴.

1673, februarie 1: Cumnații Tudosie Dubău logofăt și Gheorghe Albotă căpitan, „ce-o ține pe soră-mea Tofana, nepoata lui Dragotă vornicul”, dăruiesc mănăstirii Dobrovățului, „să fie pomană moșilor noștri... din jumătate de sat **Răduștii**, ce sunt pe Stemnic, în ținutul Vasluiului, două părți... iar o a treia parte, ce rămâne din acea jumătate de sat, au vândut-o niște rude ale noastre, fără știrea noastră, deci și aceea suntem să întoarcem Mihoceștilor 30 lei, și să fie la un loc cu cele două părți”⁵⁵⁵.

1774, iulie 5: Satul **Rediul**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁵⁶, avea următorii: **Birnicii**: Neculai Ivan / Gheorghe Crucian / Neculai Mândrul / Lupul, bărbier / Ioniță. // **Copii din casă**: Alicsandru Papuc / Bogdan, muntean. // **Călărași**: Lupul Zărul.

1902: „**Rediul**, comună rurală în partea de sud a plășii Stemnicul, județul Vaslui, la 3 km de orașul Vaslui și de 28 km de Negrești, reședința plășii, situată între râul Bârladul și Pârâul Racovei. E formată din satele: Rădiul, Pușcași și Buhnari, pe o suprafață de 5.619 hectare, din care 1.287 hectare pădure, și cu o populație de 357 familii

⁵⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 155, pp. 149, 150

⁵⁵⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 196, 197

⁵⁵⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 225

sau 1633 suflete. Prin această comună trec: pâraiele Vasluieșul, Racova și râul Bârladul, calea națională Vaslui-Bârlad și căile județene Vaslui-Pungești și Vaslui-Negrești. Are 2 biserici, deservite de preoți și 2 cântăreți; o școală; 2 cârciumi. Vite: 484 vite mari cornute, 11 bivoli, 525 oi, 75 cai și 47 râmători. / **Rediul**, sat în partea de nord-vest a comunei Rediul, situat pe coasta de est a dealului Rediul, între pâraul Racova și râul Bârladul, pe o suprafață de 3.500 hectare și cu o populație de 130 familii sau 570 suflete. Dealul e acoperit de vii și de livezi. Pe drumul ce merge, de la acest sat, spre sud, la satul Chițocul, se află un pod de lemn peste pâraul Racova, despre care pod se spune că e făcut din timpul lui Ștefan Vodă, purtând de atunci numele de Podul Arapului. Rediul, care e reședința comunei, are o biserică, zidită la 1845 și deservită de 1 preot și 2 cântăreți. Vite: 253 vite mari cornute, 41 cai, 250 oi, 11 bivoli și 10 râmători”⁵⁵⁷.

REDIUL

(comuna Gura Văii, Bacău).

⁵⁵⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României, volumul V, București 1902*, pp. 224, 225

1635, mai 25: Scrisoarea fostului paharnic Nicolai Bejan Patrașcu Șolomon, Condre șoltuzul și a celor 12 pârgari de **târg de Trotuș**, în care îi relatează lui Vasile Lupu voievod, cum, după primirea poruncii adusă de vornicul Neniul au mers și au adunat martori, ca să socoată „o seliște de sat, anume **Pleșăștii** (numită anterior Benești, lângă satul Caraculău, comuna Bârsănești, Ba-cău), ce s-a pârât satul **Bârsăneștii** (comuna Bârsănești, Bacău) cu vornicul Neniul, zicând Bârsăneștii că este acea seliște Pleșăștii din hotarul lor, iar Neniul că este de hotarul satului său, anume **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău). Deci am strâns oameni buni, anume Isăiu, vasele feciorul său și lazăr din **Poiană** (comuna Livezile, Ba-cău), Ion, Marcu, Andrei Măcău și popa Vârnavă din **Brătila** (comuna Helegiu, Bacău), Grigore Orășul din **Stroești** (contopit cu Românești, comuna Berești-Tazlău, Bacău), popa Dumitru cel domnesc, Ion Petre, Chihaia, Soci Mihai, Grigore diacul, Ioniță birăul, Nistor sluharul, Marcu și Ioniță feciorii popii Manii din târg din **Trotuș** (comuna Trotuș, Bacău), Cozma din **Vilipești** (Filipești, comuna Bogdănești, Bacău) și mulți oameni buni și i-am întrebat de ce hotar este. Deci mi-au mărturisit cu sufletele lor cum este acea seliște în hotarul Rediului, și i-au zis **Bineștii**, pe numele Benii, și s-au mutat dintr-acea seliște mai jos, în capul hotarului din drumul mare, iar Bârsăneștii n-au avut nici o treabă cu acel hotar, ci, când au arat Bârsăneștii într-acea seliște, cine-a avut Rediul le-a luat lor din a zecea. Deci, pe unde au arătat oameni buni și bătrâni din Bârsănești, și cu Dumitru și Mihăilă cel bătrân de acolo, că

este hotarul acelei seliști, noi am stâlpit dinspre Bârsănești, și s-a ales cum am aflat mai cu dreptul, cu oameni buni”⁵⁵⁸.

REDIUL

(satul Tăutești, înglobat în comuna Reditu,
înglobată în Iași).

1635, iulie 16: „O mărturie hotamică de la Costantin Hăugul, scriind” cum a mers „să aleagă cu sufletele a oameni buni hotarul **Mihăileștilor** (lângă Brătuleni, comuna Miroslava, Iași) dinspre hotarul **Brătulenilor** (comuna Miroslava, Iași) și dispre hotarul **Tăuteștilor** (comuna Reditu, înglobat în Iași)... Pusu-s-au și semne de asupra Mihăileștilor, între Brătuleni. În dial, într-o moviliță, au pus un stâlp de piatră; dintr-acel stâlp de piatră, în dreptul locului, peste Bahlui, la Colacul Ulmului. De aici, o ia peste șes, la dial, în Glodul Albu, drept la deal, în drumul Mihăileștilor. Deci, ia la deal, pe din jos de Movila Găunoasă. Deci, ia culme în sus, pe diasupra Tălpălăilor, la stâlpul vechi; din stâlp, la vale, unde coboară drumul Tăuteștilor, la alt stâlp, peste drum, deasupra Glodului Albu, pe coaste, în dreptul locului, la spinii lui Răhat. De-acia, pe drum la dial, la Vale Gedzuniilor, în jos pe Vale Lățcanilor, până în Bahlui, drept la dial în pisc, dinspre **Cogești** (Cogeasca, comuna Lețcani, Iași), până în obârșiile Răcii, la aria cea călu-gărească, apoi la Rece în gios, peste drum la deal, până în vârf, unde se

⁵⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 122, p. 159

împreună hotarul, cum au ridicat cu sufle-tele lor acești oameni buni, anume: vătămanul din **Bră-tuleni**, și vătămanul Brae din **Făurești** (lângă Miroslava, comuna Miroslava, Iași), și vătămanul din **Mihăilești**, și vătămanul din **Tăutești**, și Ionașco Argig de acolo și alți oameni buni”⁵⁵⁹.

1635, iulie 16: „Adică au venit înaintea Domniei Mele... călugării de la sfânta mănăstire de la Homor, de s-au jeluît cu mare jalobă pe sat, pe **Brătuleni** și pe **Tăutești** și pe **Cogești**, zicând că le înpresură hotarul satului **Mihăileștilor** și și-au cerșut hotarnic, să le aleagă hotarul dinspre acele sate, Brătuteni și Tăutești și Cogești. Deci, Domnia Mea am socotit și le-am dat hotarnic pe sluga noastră Costantin Hăugul, ca să meargă, cu oameni buni, bătrâni de pîmprejurul acelor hotare, să le aleagă hotarul satului Mihăileștilor dinspre hotarul satului Brătulenilor, Tăuteștilor și a Cogeștilor. / Deci, sluga noastră, Costantin Hăugul a strâns oameni buni, care au știut pe unde au fost hotarele cele bătrâni, și le-a ales lor hotar satului Mihăileștilor. / Și se începe hotarul de desupra Mihăileștilor, dinspre Brătuleni, dintr-o movilă, de acolo, în dreptul locului peste Bahlui, la Colacul Ulmului, de acolo, peste șes, la deal, în Glodul Albu, de acolo, drept la deal, în drumul Mihăileștilor, de acolo, la deal, pe din jos de Movila Găunoasă, de acolo, culmea în sus, pe desupra Tălpălăilor, în stâlpul vechi, de acolo, la vale, unde pogoară drumul Tăuteștilor, la alt stâlp de piatră, de acolo, drept peste drum, pe desupra Glodului Albu, de acolo, pe coastă, drept la Spinii lui Rohat, de acolo, pe drum la deal, în Valea Vedzuniilor, la o movilă, de acolo, în jos, pe

⁵⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 169, pp. 203, 204

Valea Lăscanilor, până în Bahlui, de acolo, drept la deal, în piscul dinspre Cogești, până în obârșia Răcii, la aria cea călugărească, de acolo, Recea în jos, peste drum, la deal, până în vârf, unde se împreună hotarul Mihăileștilor cu a Brătulenilor, unde s-a împlut tot hotarul Mihăileștilor. / Pentru aceea, Domnia Mea, dacă am văzut mărturie de la acei oameni buni... încă le-am dat și le-am întărit rugătorilor Domniei Mele, călugărilor de la sfânta mănăstire de la Homor, ca să le fie lor hotar satului Mihăileștilor, cu tot vinitul, neurnit niciodată, în veci”⁵⁶⁰.

REDIUL LUI GORAN

(lângă Toceni, comuna Antonovca,
raionul Leova, Moldova).

Menționat, în **13 martie 1489**, de Ștefan voievod, când întărea moșiile armașului Lupe, care cumpărase, cu 80 de zloți tătarești, de la frații Nastea, Toma și Ilca, fiii lui Coste, nepoți ai lui Oană vornic „ocina lor dreaptă... o bucată de pământ din hotarul Alboteștilor, la gura Săratei, loc de sat... Și întru aceea, de asemenea a venit înaintea noastră sluga noastră Stanciul, fiul lui Grigore Husea... și a vândut ocina sa dreaptă din uricul său drept, o seliște pe Prut, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, de asemenea slugii noastre Lupșe armaș pentru 150 de zloți tătarești... Iar hotarul acestei bucați de loc din hotarul

⁵⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 171, p. 206

Alboteștilor să fie începând de la gura Săratei la vale, pe malul Prutului și la capătul de sus al Rediului lui Goran, la un ulm însemnat, de aici drept la deal, la un stâlp, de aici pe aceasta parte a dealului, pe coastă, până la doi stejari însemnați, de aici la un stejar însemnat, de aici peste dumbrăviță, la vâlcea, la un stejar însemnat și pe vâlcea în sus până la Troian, la stâlp, și pe Troian în sus până unde cade Troianul în Sărata, apoi, pe Sărata în jos, până unde cade Sărata în Prut. / Iar hotarul acestei seliști, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, să fie începând de asemenea de la gura Săratei, și pe malul Prutului în sus până la seliștea lui Bodea Sârbul, de aici tot pe malul Prutului în sus, până la seliștea lui Bodea Rumârul, iar de aici în sus la deal și peste câmp la pisc și la matca Săratei, de aici pe vechiul drum la deal și pe vârful dealului în jos la movila săpată, de aici pe pisc la un stâlp și la un alt stâlp, de aici pe drum până la hotarul lui Limbădulce. Acesta le este tot hotarul⁵⁶¹.

REDIUL PĂUCEȘTI

(comuna Laza, Vaslui).

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ștefan voievod, care cumpără și dăruiește „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloți, de la mănăstirea Bistrița, „anume

⁵⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 50, pp. 91-93

Crăstoe pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejenești, comuna Laza, Vaslui), și al treilea sat, anume Curteștii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneș” (satul Curtești, comuna Poienești, Vaslui); de la Drăgălina și Marușca, fetele Cozmei Streășină și nepoții lor Ion și Maria, copiii Mihului, toți nepoți ai lui Feir, Ștefan cel Mare a cumpă-rat, cu 100 zloți, „acest sat pe Rahova, anume Feereștii, unde au fost casele moșilor lor, a lui Feir și a lui Pătru și a Cozmei Streășină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui și Neacșa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloți, „un sat pe Rahova, anume Pău-ceștii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păucești, co-muna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăș Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohații, unde a fost casa tătăne-său”, cu 50 zloți (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăș, Ștefan cel Mare a cumpă-rat, cu 240 zloți tătărești, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Steb-nicului (comuna Bălteni, Vaslui), și, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărășeni, comuna Ștefan cel Ma-re, Vaslui) și o seliște, anume Micleștii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea și Sohiica, fetele lui Stețco Dămăcușescul, nepoatele lui Dămăcuș stolni-cul, cu 70 zloți, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreșenii, unde a fost Mareș judele” (Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăș și Drăghita, fiii Armancăi și seminția lor, Toader, Sasca, Parasca și Docica, fiii Anușcăi, toți nepoți ai lui Ștefan Mesehnea, cu 50 zloți, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moșului lor, a lui Ștefan Mesehnea; de la Anna, Marușca și Armanca, fetele Do-

brei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloți, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureștii, unde a fost satul lui Drăgoi și a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionașco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloți, „un sat anume Mărățai pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoși” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anușcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloți, „două sate între Crasna și între Bârlad, anume Filipeștii și, mai jos de acest sat, într-același hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Șteful și Mărina, fiii Marușcăi, și seminția lor... Bila și Oance, feciorii Marinei, nepoți ai lui Giurge Jumătate, și Marina, fata Măndrei și nepotul ei de frate Silea, și soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoți ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloți, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuții” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)... Apoi iarăși domnia mea am socotit și am miluit pe șoltuzii și pârgarii și pe toți oamenii cei săraci din târgul Vasluiului și le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înșii, dintru care au lăcuință a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puțină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alișveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce pește în târg, adică de la o maje, un pește, și de la o căruță, iarăși un pește, iară mai mult nimic”⁵⁶².

REGHIU

⁵⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 96, pp. 188-190

(„rediul lui Andriaș Căliman”, Vrancea).

1445, august 8: Întărit de Ștefan voievod lui Oană Ureacli, care primește uric pentru „satele, la Putna, anume: unde a fost Stan Hărțăgan, unde a fost casa lui Radul, și **Andriaș, mai sus, și la rediul lui Andriaș Căliman**”⁵⁶³. Hotarele, cele vechi, folosite din veac.

1707, aprilie 5: Marcu și Nicolae Hilohi, Neagul, Ichim și Ștefan fiii lui Gavril și Ichim Giurca vând pârcălabului Cârstea, drept 50 lei bătuți, „câteva gropi cu poieni și secături în fundul **Răbiului**, până în vârful munților, unde se hotărăște cu Vrancea”. Printre martori se numără „Ion Colaci, Constandin Berehei, Ion Bodescu și Ion Stroe”⁵⁶⁴.

1714, februarie 5: Oamenii din **Odobești**, anume „Toader Bubulat, Ionașc și Irimia Hagi, Grigoraș sin (fiu) Ghelii, Vicol, Dancul, Nicola sin Voroavă, Faur, Apostol Balotă, Gavril, Toader a Stanii, Mârza, Căzac, Petre Ciocănel, Ion Chilieanu, Vasile a Nastasiei, Ion Gode, Ion Măr Roș, Ștefan Pitariu, Ion Cofar și nevestele și copiii lor vând mănăstirii Mera, pentru 7 ughi (ducați ungurești), „o parte de moșie a noastră, a Odobeștilor, cât este din gura Rebeului (**Reghiului**) și din hotarul mănăstirii în sus, tot locul nostru din gura Răbeului, la deal de Piscul cel pietros, până la curmătura Spumei, din curmătura Spumei pe din deal de lac, până în dealul Ghimpului și în sus, până sub

⁵⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 256, pp. 362, 363

⁵⁶⁴ Sava, Aurel V, *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 90, p. 59

Muntior și până la Piatra Oii, toată fața Milcovului, cum curg apele”⁵⁶⁵.

1732, iulie 28: Ispisoc de judecată de la Gligori Ghica voievod, care îl trimite în executare pe Costache vel (mare) spătar, după ce „multă pâra și gâlceavă au avut aici Mitofan, egumenul de la mănăstirea Mera, cu preoți de **Odobești** și cu alți răzeși de acolo pentru niște părți de moșie din siliștea satului **Chilău**... și li s-a ales judecata în acest chip: să se facă raclă pe pământul Ghincii și pe pământul popii Ionașcu, cu frații lor, și să i se dea părintelui a șasea parte dintr-acele două pământuri, pe lungul pământului, și, făcând dumneata raclă, să pui dumneata și pietre la toate raclele, cât s-ar cuveni egumenului, și din pământurile lui Dubală iarăși să dai dumneata a șasea parte... / Iar pentru Arva și pentru moșia din gura **Reghiului**, în sus cu Spuma și pentru alte pricini multe, ce mai au între dâșșii, să-i așezi dumneata acolo, pe cum vei socoti că este drept”⁵⁶⁶.

1902: „**Reghiul**, cătun în județul Putna, plasa Vrancea, comuna Năruja, situat deasupra dealului cu același nume, la poalele căruia curge Zăbala. Are o populațiune de 102 suflete, care locuiesc în 23 case. În trecut, cătunul purta numele Șindrilari de Sus”⁵⁶⁷.

⁵⁶⁵ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 93, p. 61

⁵⁶⁶ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 107, pp. 68, 69

⁵⁶⁷ *Lahovari, George Ioan, Marele Dicționar Geografic al României, volumul V, București 1902*, p. 229

RESTEU-ATACHI

(Răsteul, comuna Resteu-Atachi,
regiunea Cernăuți, Ucraina).

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod logofătului Dumitru Buhuș, care primește urice pentru „satul **Gâdinții** (comuna Sagna, Neamț) pe Siret, cu loc de mori la Siret și la pâraul satului și cu bălți de pește și cu vii, și cu pod umblător pe Siret, și alt sat, anume **Criveștii** (comuna Strunga, Iași) sub Strungă, cu iaz și cu mori și cu vii, și, în același hotar, seliștea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iași), mai jos de Pietriș, și seliștea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hotceștii** (lângă Strunga, Iași), și a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), și seliștea **Dădeștii** (inclus în Târgu Frumos, Iași), pe Sirca, cu loc de iaz și de mori la Sirca, ce este în ținutul Roman, și a treia parte din seliștea **Plotuneștilor** (inclus în Târgu Frumos, Iași) și jumătate din satul **Căcăcești** (în Cârligătura, Iași) și o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat și a pus stâlpi Pătrașco Bașotă logofăt... cu loc de iazuri și de mori la amândouă Bahlutele, și toate părțile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhărești** (lângă Târgu Frumos, Iași), cu iaz și cu mori la Bahlui, și niște părți din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălțați, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și satul **Vavatieștii**, ce se numește **Bârleștii** (comuna Erbiceni, Iași), și satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, cu iaz și cu mori pe Bahlui, și toate părțile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iași) și din satul **Totoești** (comuna Erbiceni, Iași), de asemenea pe Bahlui, ce este în

ținutul Hârlău, și un loc de mori și de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iași), la Jijia, ce este în ținutul Iași, și satul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi orașul Kalininsk, raionul Edinița, Moldova) și **Brătășanii** (azi Brătușenii Vechi, raionul Edinița, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz și moară pe Ciuhur, și a patra parte din satul **Tribiseuți** (comuna Trebisăuți, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabiște, cu jumătate de iaz și cu moară pe pâraul Drabiște, și a treia parte din satul **Costești** (comuna Duruitoarea, raionul Râșcani, Moldo-va), pe Prut, cu loc de iaz și de moară la Ciuhur, și de asemenea și la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniștea Bohotin) și cu pod umblător peste Prut, și toate părțile lui din satul **Dumeni** (comuna Vărativ, raionul Râșcani, Moldova), mai sus de Costești, de asemenea pe Prut, și jumătate din satul **Bozoviță** (Buzoviță, regiunea Cernăuți, Ucraina) și jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuți, Ucraina) și toate părțile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuți, Ucraina), pe Nistru, ce este în ținutul Hotin, și satul **Măneștii** (lângă Brătîla, comuna Helegiu, Bacău), și jumătate din satul **Grozești** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori și cu loc de pive și de fîrîstreu pe pâraul Oituz, și cu loc de vie, și cu grădini și cu fânețe la muntele ce se numește Munceii, ce este în ținutul Troțuș, și o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț), peste Bistrița, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pâraul satului și cu loc de prisacă, ce este în ținutul Bacău, și satul **Neculeștii**, ce se numește **Trifeștii** (Neamț), cu iaz și cu mori la Pârâul Negru, și toate părțile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Romănești** (lângă Trifești, Neamț), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz și de

mori pe Pârâul Negru, de asemenea și pe pârâul Brănișterilor, ce este în ținutul Neamț, și satul **Potropopeștii** (Potropopești, comuna Tăcuta, Vaslui), și niște părți de ocină, câte se vor alege, din satul **Olășei** (comuna Tăcuta, Vaslui), și alte părți de asemenea cumpărătură din satul **Bombotești** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuțitna, cu mori și cu loc de pive la pârâul Cuțitna”⁵⁶⁸.

1637, aprilie 4: Moșiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuș: „**Gândești** (Cândești, comuna Mihăileni, Botoșani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret și în pârâul satului, cu bălți de pește și cu podul peste Siret, și cu vii; **Crăvești** (Crivești, comuna Strunga, Iași) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iași), cu iazuri și cu mori, și, în același hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iași), din jos de Petriș, și satul **Găurenii** (azi Bura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hoțăeștii** (Hotcești, comuna Strunga, Iași), și a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamț), și seliștea **Dadești** (Dădești, înglobat în Târgu Frumos, Iași), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ținutul Romanului; / a treia parte de seliște **Plotuneștii** (înglobat în Târgu Frumos, Iași) și jumătate de sat **Chicaceștii** (sau Căcăcești, Iași) și o parte de moșie din hotarul **Târgului Crasna** (Târgu Frumos, Iași), cu locuri de iazuri și mori în amândouă Bagluețele; părți din satul **Tâlhărești** (azi Talpa, contopit cu Blândești, comuna Sulița, Botoșani), cu iazuri și mori pe Bahlui care sunt în ținutul Cârligă-turii; / satul **Vavatiești** (Bârlești, comuna Erbiceni, Iași), care se numește **Bârlești**, și satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul **Iurghicenii** (azi Erbiceni, comuna

⁵⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 234, pp. 289-292

Erbiceni, Iași) și din **Totoeștii** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, ce sunt în ținutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puriceni** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iași), în Jijie, și un loc de prisacă, ce sunt în ținutul Eșii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineț, Moldova) și **Bratașanii** (Brătușeni, co-muna Brătușeni, raionul Edineț, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri și mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Tră-băsăuții**, ce este pe Drabiște, a treia parte din satul **Cos-tești** (comuna Dumitroaia, raionul Râșcani, Moldova) pe Prut, părți din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, comuna Miclăușeni, raionul Fălești, Moldova), din sus de Cos-tești, pe Prut, și jumătate de sat **Buzovița** (comuna Buzovița, regiunea Cernăuți, Ucraina), și jumătate de sat **Risteiul** (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chel-meni, Ucraina), și toate părțile lui din **Tălmaciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenți, Ucraina), ce sunt pe Nistru, în ținutul Hotinului; / satul **Măneștii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamț, Neamț), jumătate de sat **Grozăștii** (Gro-zești, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz și locuri de vie, livezi și fânașuri în șesul ce se numește Muncei, ce sunt în ținutul Trotușului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borlești, Neamț) peste Bistrița, ce se va alege partea Hrițcanului, ce este în ținutul Bacăului; / satul **Niculeștii** (azi Trifești, Trifești, Neamț) ce se numește **Trifeștii**, cu iazul și cu moara în pâraul Cioarna și locul de iaz și de moară; așijderea și în pâraul Bra-niștelor, ce este în ținutul Neamțului; / satul **Potropeștii** (Protopopești, comuna Tăcuta, Vaslui) și părți de cumpă-rătură în satul **Bumboteștii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pâraul Cușitna... și o poiană, care se numește Mastacana, și Lihaci, ce sunt în ținutul Vas-luiului; / jumătate de sat **Boldeștii** (comuna Todirești,

Iași) și jumătate din seliștea **Sârbii** (comuna Todirești, Iași), pe pârâul Todereștii, ce sunt în ținutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceștii** (sau Buhușești, lângă Cli-mești, comuna Făurei, Neamț) pe apa Cioarna, ce este în ținutul Neamțului”⁵⁶⁹.

1770-1772: Satul **Răsteu**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁷⁰, **toată suma caselor: 37.** Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 35. / **Birnicii:** Iacob Mazur / Precup Fedici / Ștefan Diciuc / Vasile Zaharco / Toader Badiciuc / Timco / Vasile Bilițcan / Divanluc / Mihailo Holodvan / Ivan Ocraschie / Simion Alieniș / Ion Todircă / Vasile Țuțul / Ion, pânzariul / Ion Moldovanu / Ivanco / Nicolae / Ștefan Ianoș / Pavăl / Petre sin (fiu) Dotos / Dotos / Grigore sin lui / Hrihor Tomac / Petre zet (ginere) lui / Danila Holobaciuc / Simion Grama / Ștefan Bujor / Mihailo sin Crin / Acsenti sin lui Gramă / Fodor, vătăman / Alecsa / Ivan zet pânzariul / Ion, vornic / Ion, argat la jidov / Ivan, văcariul. // **Rufeturi:** Popa Petre / Acsente, dascăl.

REUSENI

(aproape de Suceava, Bucovina).

⁵⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 52, pp. 48, 49

⁵⁷⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 138, 139

Menționat, după opinia lui Costăchescu⁵⁷¹, în **12 mai 1425**, drept „satul lui Revas” sau, mai exact, „acele sate care aparținuseră lui Zubrea și lui Ravas” (eu cred că e vorba, de fapt, nu de Reuseni, ci de Ravacăuți sau Revacăuți, pe Prut), Reusenii, celebru prin asasinatul comis în noaptea de 15 spre 16 octombrie 1451, asasinat căruia i-a căzut victimă, la o nuntă, Bogdan al II-lea, a fost întărit, în 24 septembrie 1468, „jumătate de Răoseni și, pe Suceava, loc să-i facă moară” lui Șteful Cernătescul („Vă leatul 6963 (1454), după doi ani a domniei lui Bogdan vodă, scrie letopisețul cel moldovenesc c-a venit fără de veste Pătru vodă, ce l-au poreclit Aron, și a aflat pre Bogdan vodă la satul Răusenii, din jos de târgul Sucevei și l-au lovit, vineri în revărsatul zorilor, octomvrie 16. Și acolo i-au tăiat capul lui Bogdan vodă. Deci au stăut la domnie Aron vodă”).

1653, iunie 13: Reusenii sunt menționați într-o hotărnicire „pentru niște poieni ce sunt pe supt codrul dinspre Suceava, între Giurgești și între Hilișeni” (Chilișeni – n. n.), poiană care se întinde „până în hotarul Răusenilor”⁵⁷².

1760: În 7 martie 1760, s-a făcut hotarnica dintre „satul Reuseni al lui Ștefan Silion” și Chilișenii lui Nicolae Știrbeț, între cei doi proprietari existând conflicte vechi, dar a căror rezolvare s-a făcut, după un uric din 13 iunie 1663, abia în 12 decembrie 1768, câștig de cauză având Silioneștii.

⁵⁷¹ *Documente*, I, p. 174

⁵⁷² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 2

1767: În 29 iunie 1767, stăpânii Reusenilor, care participau la o hotarnică a Uideștilor, erau frații Toader și Ștefan Silion.

1772: În 8 martie 1772, Toader Silion din Reuseni și Mihalachi Balș din Rus s-au plâns de nedreptatea pe care le-o făcea Mitropolia Sucevei, stăpână peste Udești.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁵⁷³, din 1772-1773, înregistrează la Răusăni, în Ocolul Mijlocului, fără alte precizări, „9 – toată suma caselor”, însemnând 3 popi și 6 birnici. La Reuseni, proprietate a mazilului Ștefan Villian, s-au așezat, între anii 1772-1777, emigranții transilvăneni Andrei UNGUREAN, Ioan DEMERIN, Vasile MOLDOVAN, Ion ELȚA și Vasile CHIRA din **Ioaniș**, Ioan BOCA din **Șerbeni**, Vasile UNGUREAN din **Escu**, Ioan BILEGAN din **Bileag**, Ioan BĂDĂRĂU din **St. Andrei**, Teodor VEȘINAR din **Căila**, Grigore GALAȚAN din **Galații Bistriței**, George MOLDOVAN, Victor STUȚ și Teodor MORARIU din **Mănic** și Anton PUȘCAȘ din **Beiuș**.

1774: Reusenii, deci, aveau în 1774, 12 familii, recensământul lui von Spleny lămurindu-ne că populația satului era formată, în 1775, din 2 popi și 7 familii de țărani iobagi, numărul acestora sporind, până în 1784, la 48 familii.

1783: În 10 ianuarie 1783, în fața Comisiei ce-zarocrăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina, Ștefan Silion declara că este stăpânul întregului sat Reuseni, din timpul când feldmareșalul Munich fusese în Moldova (1736-1739).

⁵⁷³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 342

1795: În 24 aprilie 1795, stăpân al Reusenilor era stolnicul Costache Gheuca, ginerele lui Ștefan Silion (dar care îl moștenește și pe Toader Silion), cel care dădea cu bezmăn neguțătorilor din Suceava 5 fâlcii de huci în Reuseni ca să facă curătură, să-și puie vie și livadă și cramă, și casa vierului. Același Costache Gheuca își înzestra fata, Maria, care se căsătorește cu Vasile Vărnav, în 17 februarie 1804, cu lucruri din casă, cu odoare, cu moșia Reuseni și cu satul, cu biserica de piatră construită de Ștefan cel Mare, cu 4 pogoane de vie, cu 2 crâșme, una în Reuseni, alta în poiana de la marginea Udeștilor, cu fânațe, arături, păduri și cu mori țărănești pe pârâu.

1806: Maria Gheuca, rămasă văduvă după Vasile Vărnav, care își înregistrează satul Reuseni în 12 martie 1806, s-a recăsătorit cu Ruset, apoi, rămânând iarăși văduvă, a vândut Reusenii, în 17 iulie 1844, lui Ioan Cârste, pentru 4.000 ducăți, în preț al acestuia intrând și Reusenii Mici.

1809: „Clima lor este, de asemenea, favorabilă viței de vie, dar, cu toate acestea, se văd doar câteva plantații considerabile la Reuseni, în districtul Suceava, și în Petronitz (?)”⁵⁷⁴.

1843: Biserica din Reuseni, ctitorită de Ștefan cel Mare, în 1502, renovată în 1843 și dotată cu un nou iconostas de familia patronilor bisericești, von GOILAF, când deservea 273 enoriași, preot administrator fiind Lazar MARIAN. O a doua biserică, cea a Sfântului Nico-lai, construită în 1762 la Securiceni și dotată, în 1830, cu un iconostas de către Ștefan CIUTACA și Ioan a PARASCHII, nu avea paroh în 1843, când numărul enoriașilor era 134. În 1876, biserica din Reuseni, cu 398

⁵⁷⁴ De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810*, Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 227-233

enoriași, patronată de Grigori de PRUNKUL, îl avea paroh pe Eugen VOROBCHIEVICI, iar cea din Secu-riceni, cu 199 enoriași, patronată de Nicolai ȘTEFANO-VICI, era slujită de parohul din Reuseni. În 1907, paroh la Reuseni era Ștefan MARIAN, născut în 1857, preot din 1887, paroh din 1902, cantor fiind, din 1906, George MĂRGINEAN, născut în 1872.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraș cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Ițcanii Vechi și Șeptilici, Bosance cu Nemericieni, Podeni, Hriațca și Lisaura, Bunești, Buninți, Chilișeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmănești, Iacobești sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milișăuții de Jos, St. Ilie, Ipotești, Ițcanii Noi, Călinești Enache cu Vasilache, Călineștii lui Kuparenko, Costâna cu Berindești, Liteni, Mereței, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuți, Pătrăuți pe Suceava, **Reuseni**, Romanești, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Șcheia, Soloneț, Stroiești pe Suceava, Tișăuți, Todirești cu Pietroasa, Uidești, Zaharești”⁵⁷⁵.

1890: În Reuseni era paroh Eugeniu Vorobchievici⁵⁷⁶, care abia de a scăpat un florin în mâinile arhimandritului Ciuntuleac pentru folosul Societății „Șoala Română” din Suceava. Altcineva din Reuseni nu a dat un creițar, indiferent de noblețea obiectivului, pentru vreo

⁵⁷⁵ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁵⁷⁶ *Revista Politică*, Nr. 22, Anul V, 17 noiembrie 1890, p. 8

cauză românească. Și-atunci, de unde să-i aflu, din pietrele cimitirului? Nici alea nu mai există într-o pome-nire.

1900: Arhitectul vienez Romstorfer studiază în amănunțime biserica lui Ștefan cel Mare din Reuseni, căreia îi găsește interesante asemănări în mai târziu biserica de piatră de la Părhăuți, a logofătului Gavril Tro-tușan, propunând Comisiei Centrale din Viena grabnica ei refacere, argumentând cu studiul istoric și schițele „*Biserica parohială greco-orientală din Reuseni*”⁵⁷⁷.

1904: „Ca o catapeteasmă stă un deal cu vii îngrijite. Supt el se văd case răsfirate, în mijlocul gospodăriilor de țară îmbelșugate. Un mănunchi de copaci bătrâni arată locul curții boierești. Iar în altă parte, în stânga, se tupilează biserica, ridicată de Ștefan cel Mare întru amintirea tatălui său Bogdan, care a fost ucis într-o revărsare de zori de către fratele său vitreg, Petru Aron, de dragul Domniei... / Parohul, pe care-l găsim gospodărind acasă, lângă biserica fără nici o gospodărie, e un fost prefect sau șef-pedagog de seminarium cernăuțean, ce s-a întors cu totul la viața de țară, trăind patriarhal între dobitoacele lui Dumnezeu, care ne-au ieșit înainte, zburând și lătrând; parohul pomenește de o cruce ce s-ar fi găsit în curtea boierească, unde socoate că s-a întâmplat fapta sângeroasă. Dar e mai de crezut că locul bisericii a fost ales tocmai pentru că acolo a lovit securea ostașilor călări și pare că-i văd, o clipă, în dimineața încă acoperită de negură, dând fuga înapoi, în ceață sălbatecă de bucurie,

⁵⁷⁷ Ronstorfer, C. A., *Die griechisch-orientalische Pfarrkirche in Reuseni*, în *Mittheilungen der k. k. Central-Comision*, XXVII. Jahrgang, Wien 1901, pp. 103, 104

pentru a duce la Suceava apropiată vestea Domnului nou miruit cu sângele de frate”⁵⁷⁸.

1906: În 1906, avea să se înființeze la Reuseni o școală cu o clasă⁵⁷⁹.

1907: Din Comitetul electoral districtual al Sucevei făcea parte și „George Mărginean, cantor în Reuseni”⁵⁸⁰.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Reuseni**, comună rurală, districtul Suceava, așezată pe pârâul cu același nume, într-un centru de comune așezate în jurul său, și anume: Uidești la Est, Securiceni la Vest, Rus-Mănăstioara la Nord și Rus-Plavalar la Sud. Suprafața: 3,28 kmp; populația: 637 locuitori, exclusiv români, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu 366 locuitori, și din satele atenanțe Poiana și Silion. Prin drumuri de țară este legată de comunele învecinate, precum și de drumul districtual Suceava-Chilișeni, ce trece prin partea sa de Nord, la depărtare de 1 km. Are o școală populară și o biserică parohială, cu hramul „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul”, zidită de Ștefan cel Mare, la anul 1502, întru pomenirea vecinică a tatălui său Bogdan, care a fost omorât aici, de Petre Aron, în ziua de 16 Octombrie 1450 (eroare: 1451 – n. n.). Nefiind terminată această biserică, la moartea lui Ștefan cel Mare, a fost continuată de fiul său Bogdan al III-lea. La 1776, comuna era în posesia boierului Sterban Silion. Populația,

⁵⁷⁸ NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, București 1905, p. 33-35

⁵⁷⁹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 39, 1907 p. 157

⁵⁸⁰ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907, p. 4

formată din locuitori originari și din coloniști transilvăneni, se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor, precum și cu cultura viței de vie. Comuna posedă 234 hectare pământ arabil, 14 hectare fânașuri, 26 hectare grădini, 28 hectare vii, 91 hectare imașuri, 110 hectare păduri. Se găsesc 41 cai, 280 vite cornute, 112 oi, 257 porci și 38 stupi. **Reuseni, moșie**, cu administrație specială, districtul Suceava. Suprafața: 1,99 kmp; populația: 34 locuitori, dintre care 21 rom. gr. or. și 13 izraeliți. La 1776, comuna era tot un trup cu Reuseni, în stăpânirea boierului Sterban Silion”⁵⁸¹.

1915: În 7 noiembrie 1915, la Mitocu Dragomirnei, s-au strâns 1.254 coroane, la Ițcanii Noi, 660 coroane, iar în 21 noiembrie, la Stroești, , 675 coroane și în Udești, 734 coroane. Cu două zile înainte, în 19 noiembrie 1915, la Șcheia, unde s-au strâns 208 coroane, în vreme ce la Rus-Mănăstioara, absolventul de teologie Ambrosie Popovici a strâns, cu „Țintuirea buciului”, 658 coroane, o sută dintre acestea fiind dăruite de parohul din Reuseni, Ștefan Marian⁵⁸².

1916: „Ioan a lui Grigori Struți, din Răuseni, a participat la război și ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, în anul 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumțiunea legală a morții, se îndrumă-ză, la cererea soției sale, Magdalena a lui Ioan Struți, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁵⁸³.

⁵⁸¹ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 179

⁵⁸² *Viață Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1915, p. 4

⁵⁸³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921, pp. 220-224

1930: „Mormântul lui Bogdan Vodă, tatăl Marelui Ștefan, se află în biserica de la Reuseni, de lângă Suceava, după cum ne spune P. S. Melchisedec⁵⁸⁴; pe când al Oltei, după mirenire, sau Maria, după călugărie, mama Marelui Ștefan, se află în țară, la noi, la Mănăstirea Pobrata sau Probota, din județul Suceava (cu capitala la Fălticeni – n. n.), după cum ne spune dl Iorga⁵⁸⁵. În această mănăstire se păstrează multe lucruri vechi bise-ricești și cărți manuscrise, demne de a fi văzute și studiate”⁵⁸⁶.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943⁵⁸⁷, următorii învățători și învățătoare: Căpitan Ioana, comuna **Reuseni**, jud. Suceava, media. 7,92”.

REVACĂUȚI

(pe Prut, Bucovina, Ucraina).

Aflat între Piedecăuți și Berhomete pe Prut, pe malul stâng al Prutului, aproape de granița cu Polonia, Revacăuții sunt amintiți, drept satul Ravacăuți, în 1532, dar noi credem că ziua atestării documentare a satului este cea de **12 mai 1425**, zi în care pan Stroici primește niște tătari, pentru a-și popula seliștile pustii Levoșăuți și Nepolocăuți din satele „lui Zubrea și lui Ravas”, satul lui

⁵⁸⁴ *Rev. p. Ist. Arh. și Filol.*, a d-lui Tocilescu, an. I voi. II, p. 67

⁵⁸⁵ *Sămănătorul*, revistă literară, No. 32, București, 8 August 1904

⁵⁸⁶ Iacov Episcopul Hușilor, *O călătorie la mănăstirea Putna, în Bucovina*, Ediția a II-a, Huși 1930, pp. 14-26

⁵⁸⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

Ravas fiind, așa cum o sugerează și poziționarea geografică a megieșului Nepolocăuți, Ravacăuții, deci Revacăuții.

1499: În 18 septembrie 1499, Ștefan cel Mare întărea lui Fedor Iuriș, care era, de fapt, Fedor Orăș și fratelui său, Cotia, care era, de fapt, Costea⁵⁸⁸, nepot Marușcăi, fata lui Panco, „giumătate de satul Rovcăuții, pe Prut”.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁵⁸⁹, din 1772-1773, înregistrează la Răvacăuți, moșia vistiernicului Ioniță CANTA, „35 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Ștefan, 2 văduve, Anița și Maria, 1 jidov, Herșco, 3 case pustii și 28 birnici, aceștia fiind: Luchian BRENI-CU, Toader sin ego, Ion moldovan, Macsim ALECSAN-DRU, Filip sin ION, Ștefan POHRIBNIC, Ion PO-HRIBNIC, Iurii POHRIBNIC, Andrei POHRIBNIC, Goraș POHRIBNIC, Ion NIȘCAN, Acsinte zet NEDI-CHII, Ion ONCIUL, Andrei sin OPAȘCO, Vasile BRI-NIC, Mihai SÂRNIC, Dănilă TRAVICI, Ivan TERE-N-TUC, Vasile TROFIN, Petro SÂRNA, Mihail STACIUK, Vasile SÂRNIC, Ivan CHIMCIUK, Onofrei ȘUMCIUK, Anton ROȘCA, Timofei ROȘCA, Iacob CARPU și Vasile vătăman.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coțman – **Coțman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davidești, Dubăuți, Havrilești, Iujenița, Ivancăuți, Clivodin, Laszkowka, Lujeni, Malatineț, Mă-

⁵⁸⁸ NICOLAE IORGA, *Studii și documente*, VII, p. 74

⁵⁸⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 416

măieștii Vechi, Mămăieștii Noi cu Cutul Strilețchi, Nepolocăuți, Orășeni, Oșehlib, Piedecăuți cu Țopeni, **Revacăuți**, Revna, Șipeniț, Șișcăuți, Stăuceni, Suhoverca, Valeva, Viteleuca”⁵⁹⁰.

1898: Biserica Sfântului Nicolai din Revacăuți avea să fie construită în 1898, ctitor fiind Smaranda de VASILCO. Biserica veche a Sfântului Nicolae, aflată sub patronatul lui Gregor von SIMONOWICZ, în 1843, avea 653 enoriași, dar postul de paroh era vacant. În 1876, patron al bisericii era Smaranda de VASILCO, cea care o va reconstrui, în 1898, iar paroh era Olimpie CHISELIȚĂ. În 1907, patronatul bisericesc era garantat de evreul Hersch TENNENBLATT, paroh fiind același Olimpie CHISELIȚĂ, născut în 1832, preot din 1855, paroh din 1860, iar cantor, din 1900, Vasile SCRABA, născut în 1853⁵⁹¹.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Revacăuți (Rewakoutz)**, comună rurală, districtul Coțman, așezată în masă compactă pe malul stâng al Prutului, între comuna Piedicăuți și Nepolocăuți, de care este chiar lipită. Suprafața: 4,78 kmp; populația: 774 locuitori ruteni, de religie gr. or. Este străbătută de drumul distric-tual Nepolocăuți – Berhomet pe Prut; ține de școala din Nepolocăuți; are o biserică filială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, atenență a parohiei din Nepolocăuți. La 1776, aparținea marelui vistiernic Ioan Cantacuzeno. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 617 hectare pământ arabil, 7 hectare 50 ari fânașuri, 14 hectare gră-dini,

⁵⁹⁰ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁵⁹¹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 18, 1876 p. 79, 1907 p. 102

33 hectare imașuri, 0,71 ari pădure și 6 hectare he-leșteie. Se găsesc 26 cai, 281 vite cornute, 29 oi, 235 porci, 8 stupi de albine. **Revacăuți, moșie**, cu administrație particulară, districtul Coțman. Suprafața: 2,54 kmp; populația: 17 locuitori, în majoritate izraeliți, restul ger-mani și ruteni”⁵⁹².

1916: „**Ioan a lui Vasel Serna**, născut în **Revacăuți**, la 12 septembrie 1882, ar fi murit la 15 ianuarie 1916, în Canmorc, Canada, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Catarinei Serna, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁵⁹³.

1921: La cererea comerciantului Jakob Löbel din Roșa, se vând prin licitație silită „Fascicula funciară No. 127 din Revacăuți, constând din parcela de clădire (fără casă) No. 241 și parcela de grădină No. 15/1 și 47/1, un complex în preț de 3.745 lei”⁵⁹⁴.

REZINA

(oraș și centru raional, Moldova).

1495, februarie 5: Întărit de Ștefan voievod pisarului Toader, care cumpără, cu 70 zloți tătărești, de la vara sa Donea, fiica Nastasiei, nepoata Marinei, străne-poata lui

⁵⁹² Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 179, 180

⁵⁹³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

⁵⁹⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 14, 21 aprilie nou 1921, p. 171

pan Negrea, „un sat pe Nistru, la gura Rezinei, anume satul Rizina, unde a fost Alexa vătăman”; Toader mai cumpără, cu 80 zloți tătărești, de de la surorile Fedca, Mărina și Ghinda, fiicele Mălinei, și de la vara lor Tu-dora, fiica lui Sima Rugiră, și de la nepoții ei de soră, Saula, Ivan și Nistor, și un alt „sat pe Nistru, anume satul Sinașeuți, care acel sat s-a cuvenit iarăși în partea lor din ocinile străbunicului lor pan Negrea”⁵⁹⁵. Hotarul, din veac.

1617: Ispisoc de judecată de la Radul voievod, după ce „fiii Pătrășcoaei au pârât cu pâră mare pe vornicului Băseanul pentru jumătatea de sus din satul **Boțești**, care i s-a venit lui a o cumpăra în două dăți: 100 ughi (ducați ungurești) a dat fraților lui Costil, iar altă 100 ughi a dat lui Toader stolnicul, pentru că a fost luată de către Eremia Moghilă vodă pentru hiclenie, când a venit Costil cu răzvan voievod asupra țării noastre; a treia 100 ughi a fost cheltuit-o pentru biserică, ce a fost pustie de mulți ani, și altă cheltuială, căci a făcut două iazuri, case, mori, stupi, clopotniță și multe cheltuieli, și le-a fost dată lor zi în două săptămâni, pe obiceiul țării, din luna aprilie, 29 zile, în două săptămâni, și când a fost zi, ei n-au întors nimic... Pentru aceea, fiii Pătrășcoae au rămas... / Și de asemenea, întărim lui Băseanul și jupânesei lui Varvara, fata lui Petre Hohulea, nepoată lui Dumitru Hohulea vornic, din drese ce a avut bunicul ei de la Iliaș voievod, satul **Șofrăneștii** pe Șacovăț, cu mori pe Șacovăț, ce-i sunt ei cumpărătură de la Andreica, ureadnic de Bădeuți, pentru 700 zloți tătărești. / Și iarăși am întprît Băseanului vornic ocina ce a cumpărat de la Gheanghe, fiul lui Io-nașco, nepot Savei, a patra parte de sat **Țibănești** pe Șacovăț, cu loc de moară în Șacovăț,

⁵⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 179, pp. 324-326

pentru 50 taleri curați. / Și iarăși i-am întărit a patra parte din **Răzina** pe Nistru, cumpărată de la Candachia, fata Magdalinei, ne-poata Petrei Hohulea, drept 25 talei. / Și iarăși i-a, întărit lui a patra parte din **Stoilești** pe Rebricea, cumpărată de la Pătrașco și Ion, fiii lui Lazor Cercel, pentru 25 ughi. / Și jumătate din satul **Crăciunești**, ce-l la obârșia apei Go-liei, din jumătate a treia parte, cumpărată de la Arsenie, fiul Malei, nepot Annei, și de la nepoții ei Roma, și Anton și Platon, fiii Neagului, nepoți Sorei, și de la unchiul lor Baloș, fiul Sorei, drept 20 taleri curați. / Și jumătate din a treia parte din jumătate de sat **Crăciunești**, cumpărată de la Simion, fiul lui Dumitru, fiul popii Oatu, de la nepoții săi Ignat și Ioan, nepoți Olenii, drept 15 taleri curați. / Și iarăși i-am întărit două părți din jumă-tatea dinspre răsărit a satului **Tulova**, ce se numește **Glo-denii**, cumpărat de la Gherman și Andronic, feciorii Ta-coșei, de la nepoții lor Condrea Lăbușco, Ionașco și Sora, copiii Căcii, și de la frate-său Ion, nepot Nastei, drept 35 taleri curați, din drese de împărțeală ce au avut Nastea și sora ei Tacoșa de la bătrânul Petru voievod. / Și iarăși, a patra parte din jumătatea dinspre apus jumătate din ace-lași sat Glodeni, cumpărat cu 30 ughi galbeni (ducați ungurești de aur). / Și a patra parte din satul **Scănteae**, ce a cumpărat-o de la Toader, Mihail și Drăghina Scăntee, copiii lui Scăntee, nepoți lui Trifan, drept 26 ughi gal-beni. / Și iarăși, a patra parte din jumătate de sat **Tulova**, ce se numește **Glodeni**, dinspre apus, cumpărată de la Vasilca, fata Nastasiei, ne-poata lui Ionașco Fărăraș, drept 12 taleri curați. / Și iarăși, din a patra parte, trei părți, și din a cincea parte, a treia parte, cumpăratură din jumă-tatea de jos a satului **Boțesti**, de la Miron, fecior lui Nebojatco, nepot lui Ilie Boțescul, de la Costea și Mihail, fiii lui Vasile, nepoți

iarăși lui Ilie Boțescul, pentru 100 ughi galbeni, din drese ce au avut de împărțeală de la bătrânul Petru voievod. / Și a patra parte din satul **Bo-țești**, o parte și jumătate din a cincea parte, și o parte și jumătate de la Ionașco, Gavril, Sofronia, Buna, Cristina, Vasile și Pătrașco, fiii lui Oană, nepoți lui Ilie Boțescul, drept 50 ughi galbeni. / Și iarăși i-am întărit, din jumătatea de sus a satului **Vulturești**, partea Sorei, fata Copăceanului, nepoata Oanei, drept 80 ughi galbeni. / Și a patra parte dintr-o seliște **Nicorița** pe Rebricea cea mică, care acum se numește **Hilimănești**, și din altă parte, cumpărătură de la Tudora Varticoae, nepoata Cris-tinei, fata Siminei, drept 300 zloți tătarești. / Și iarăși, din cea de jos a treia parte din satul **Miclăușenii**, ce se nu-mește **Graurii**, 12 pământuri din toate țarinile, cumpărate de la Solomia, fata lui Ion Graur, drept 20 ughi galbeni. / Și iarăși i-am întărit un loc de prisacă pe Bârlad, din sus de satul **Dobroslăvești**, cumpărătură de la Mărica, Ana și Costanda, fiii lui Oțâl”⁵⁹⁶.

1774, iunie 5: Satul **Răzina**, ținutul Orhei-Lăpuș-na, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumean-țev⁵⁹⁷, avea **toată suma caselor 28**. Scădere rufeturi 28: 26 scutelnici cu salvogvarde din 1773, ianuarie 14, călugărilor de la schitul Răzina, 2 popi. / **Scutelnicii cu salvogvarde**: Alecsi, cojocar / Onofrei Harghel / Vasile Turtă / Dămian / Miron Pilic / Alecsandru Golinschi / Leonti Sclifos / Ioniță Goițan / Pavel Bălan / Iosip Bălan / Andrei / Ignat / Ioniță, plugar / Dănilă, pâslar / Parfeni, plugar / Ion, ciobotar / Darie Turtă / Toader, pâslar /

⁵⁹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 121-129

⁵⁹⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 465

Luchian, rus / Ocsinte Horciag / Vasile Tiacă / Grigoraș, crav / Postolachi / Mihălachi, rus / Doroftei, soronar / Chirică. // **Alte rufeturi:** Popa Roman / Popa Anton.

1904: „**Răzeni**, rușii îi zic **Rezina**, târgușor în județul Orhei, centrul volostei cu același nume, așezat pe malul Nistrului. Puțin mai jos de târgușor trece linia căii ferate Bălți-Râbnîța (guvernământul Podolia). Aici e pod de fier peste râul Nistru. De la târgușor merge șoseaua spre Orhei. Are 316 case, cu o populație de 2.848 suflete, majoritatea români, parte ruteni și evrei. La 1700, aici a existat o mănăstire românească, numită Râzana. Pe la 1806, această mănăstire era schit și, împreună cu schiturile Casovățul, Poiana, Lomanova, Hradiște, Hiticica, Pecești, Pașteru, Popouți, a fost desființată de pravoslavnică Rusie. La 1813, în schitul Răzeni au fost 22 călugărițe, toate românce; apoi, pe la 1828, când s-a închis schitul, toată averea sa și chiliile s-au vândut evreilor. Documentele privitoare la ceastă mănăstire se află, azi, în arhiva mănăstirii Jaba”⁵⁹⁸.

RINGACI

(sau Râncaciul, comuna Ringaci,
raionul Noua Suliță, Ucraina).

1770-1772: Satul **Râncaciul**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-

⁵⁹⁸ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 176

țev⁵⁹⁹, **toată suma caselor: 12.** Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 10. / **Birnicii:** Ion Boran / Mihai / Dumitrașcul / Ilie Radu / Gorina / Derehaci / Olecsie Stășciuc / Andreeș Bălaur / Toader Dubuță / Timofti Stășciuc. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Iacob, dascăl.

RIPICENI

(Răpcinți, sat lângă Rădenii Vechi,
raionul Ungheni, Moldova).

1437, octombrie 5: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi, mănăstirii de la Poiană, Probota, care primește uric pentru „sate anume: unde a fost Mihăilă Roșca, și **Răpcinții**, și **Rădăuții** (pricut al Ripicenilor, cu prisacă la Botne), și unde este **Bălan**, și unde este **Dragotă**, și unde este **Șandru** (toate pricuturi ale Ripicenilor), și unde este Petre Bumbotă, și un loc în pustiu din jos de Bum-botă, într-o vale ... Iar hotarul acestor sate să începe de la Muntele cel Înalt, ce-i din jos de drumul Gotăuților, care drum iasă din pădure, și de la muntele acesta apucă curmeziș peste vale la cinci movile, iar de acolo, tot curmeziș,

⁵⁹⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 119

la movila cea mică, ce-i din jos de drum, iar de acolo, tot curmeziș, la movila cea mare, în câmp, iar de la acea movilă apucă dealul, la alte două movile, iar de acolo, în curmeziș, la movila cea mare, ce-i în marginea cea din sus a hotarului, iar de acolo, tot în curmeziș, la un tei ce stă împreună cu o răchită, iar de acolo tot curmeziș merge prin din jos de prisaca lui Isidor”⁶⁰⁰.

1443, noiembrie 29: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Probota, care primește uric pentru satele „pe Pobrata, trei sate, anume Neagomirești, și Iurcești, și Bodești, și moara, și, pe Prut, anume Grabăuți, și Ciulenești, și Berești, și, pe Botne, Râpciști și cu moară pe Telița, și prisaca Visoca, și Creucani, și Rădăuți, și Balan, și unde este Șandru, și, pe Bahlui, sub Hârlău, unde este Mihailo și cu moară... Iar hotarul acestor sate să fie după hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁶⁰¹.

1446, februarie 22: Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Probota, care primește uric pentru „satele anume: Repciciani și cu toate pricuturile, anume: unde este vătăman David, și Rădăuți, și Bălan, și Rusoneag și Dobrocin, și două mori pe Telița și prisaca de la Visoca. Toate acestea mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric, cu tot venitul, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acestor sate să fie de la drumul mare care merge de la Gotovța drept la deal, unde este cioplej pe copac, și de acolo la Dealul Înalt, mai jos de pârau, la stâlp și la stejarii cu ciopleje, iar de acolo la vale pe deal, iar de la capătul dealului, de-a curmezișul peste pârau, la deal, la movila mică și la stâlp, iar de acolo

⁶⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 174, pp. 244, 245

⁶⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 243, pp. 345, 346

la cinci movile și la stâlp, iar de acolo, de-a curmezișul, la movila mică, mai jos de drum, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezișul, la movila mare din câmp, la stâlp, iar de la movilă, în sus pe deal, la două movile, una mică, la stâlp, iar de acolo, de-a curmezișul peste câmp și peste Valea Mare și pe deal, la o movilă mare, la stâlp. Aceasta este la marginea de sus a hotarului; iar de acolo se întoarce, de-a curmezișul peste vale, pe lângă movilițe, de-a curmezișul, la un tei care este împreună cu un plop și la stâlp, iar de acolo la doi ploi cu ciopleje și la Unghe, mai jos de prisaca lui Sidor, la pădure; iar de acolo se întoarce, de-a curmezișul prin pădure, drept la obârșia Teliței, la stâlp și la un stejar cu cioplej, unde iese drumul de la mori afară din pădure, iar de acolo, la vale pe Telița, la gura Molovatețului, iar la ea două mori; și de la obârșia Teliței, și de la stâlp și de la stejar, de-a curmezișul prin pădure, la drum, și pe drum și pe deal la vale la un cioplej pe copac, la drumul mare care vine de la Gotovța. Iar acesta este tot hotarul acestor mai sus scrise sate și mori”⁶⁰².

1569, iulie 28: Întărit de Bogdan (Lăpușneanu) voievod Frăsinei și surorilor ei Anușca, Cărstina, Marta și Magda, și altor neamuri ale lor, Varvara, Ion, Nicoară și Condrea, feciorii lui Ponea, toți nepoți Iugăi și strănepoți lui Pătrașco, care primesc ispisoc „pe două sate, unul anume unde este fântâna Țodnovții, pe Prut, ce s-a che-mat mai înainte **Răpcenii** (sau Răpicenei, Ripiceni, sat pe Telița ce s-a numit Rîțești, ținutul Orhei, raionul Arenii Noi⁶⁰³, Moldova), și altul **Verhlui Bențe**, ce se cheamă

⁶⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 264, pp. 372-374

⁶⁰³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 210

acum **Liubenețul** (Liubeniț, ce s-a numit Obârșia Liubevția, inclus în orașul Soroca⁶⁰⁴, Moldova), în ținutul Sorocii, din drese ce le-a avut strămoșul lor Pătrașcu de la strămoșul nostru Ilie voievod”⁶⁰⁵.

RIPICENI

(pe Bașeu, lângă Săveni, Botoșani).

1774, iunie 22: Satul **Răpicieni**, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶⁰⁶, **toată suma caselor: 17**. Scădere rufeturi 2: 2 femei sărace. Rămân birnici 15. / **Birnici:** Andrei Doniț / Lupul, olar / Opre nepot diaconului / Vasile zet (ginere) Donici / Timoftii Donici, holtei cu mamă / Pricopie, cobzar / Simion Savin / Vasile Savin / Eftimie Dragogint / Vasile Negru / Gavril sin (fiu) Marie / Chirilă / Ion Căzac / Savin / Alecsandru. // **Femei sărace:** Iliana, săracă / Androniciasă.

⁶⁰⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 147

⁶⁰⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 104, 105

⁶⁰⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 519

RISIPENI

(lângă Ceucani, azi Ciocani, Vaslui).

1627, noiembrie 29: Zapisul voiutului (șoltuzului) Dima și al celor 12 pârgari din târgul **Bârlad**, în care mărturisesc cum a venit în fața lor Necula, feciorul lui Hilotie din **Răsipeni** „și a vândut a lui parte din sat din Răsipeni, a treia parte dintr-un bătrân, ce-a fost partea Niculei, cu tot locul ce se va alege... lui Necoară hatmanul și pârcălabul Sucevei. Și într-această tocmală au fost Dumitru Stafârla clucerul, Gavril Mirca ce-a fost vornic, Lazor ce-a fost șetrarul și Sava de **Ceucani**, Maței Roșca neguțătorul și Dinga de Bârlad”⁶⁰⁷.

1628, ianuarie 4: Zapisul marilor boieri, în care scriu că a venit în fața lor „Nicoară, hatman și pârcălab de Suceava, cu un zapis de mărturie de la șoltuz și de la 12 pârgari din târg de **Bârlad**, scriind și mărturisind că Necula, feciorul lui Hilotie din Răsipeni, și-a vândut a lui parte, a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni**, ce este în ținutul Bârladului, drept 20 de taleri buni”⁶⁰⁸.

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod hatmanului Nicoară, pârcălab al Sucevei, care primește urice pentru „12 pământuri din frunte, din hotar până în hotar, din satul **Ionășăștii** (pe Siret, Galați), cu parte din moară și din pod, ce este în ținutul Tecuciului pe

⁶⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 264, pp. 346, 347

⁶⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 283, p. 384

Siret”, cumpărătură de la Trifan sin Efrem, popa Theodor ginerele lui Iosif, Ion și Toader Bueban, feciorii Dimii, Avram feciorul popii Albul, Stan feciorul Calciu-lui, cu 25 ughi aur; / „a treia parte din satul **Tinpești** (Timpești, lângă Ciorăști, Galați) și din **Prăjești** (lângă Ciorăști, Galați) două părți, și cu două vii dinspre răsărit, și cu vad de moară pe pâraul Bârladului”, cumpărătură de la Pătrășcan, feciorul Galbănului, cu 120 ughi aur; / „jumătate dintr-un bătrân din satul **Galbenii** (pe Zeletin, Vrancea) ot ținutul Tecuciului, cu o vie și cu pometuri, și cu loc de prisacă și cu loc de moară pe pâraul Zeletinului”, cumpărătură de la Ursul, feciorul Neagului Lopată, drept 30 taleri; / „și iarăși... jumătate dintr-același sat Galbenii, cu vad de moară pe pâraul Zeletinului, și din vatra satului și din câmp”, cumpărătură de la Ursul Vartic, de la Ion Țară-Lungă și de la Ionașcu, feciorii Lupii; / „o vie din satul **Fântânelile** (lângă Hanul Conachi, Galați), dintr-același ținut”, cumpărătură de la Platon de acolo, drept 10 taleri bătuți; / „a patra parte din **Ceucani** (azi Ciocani, Vaslui), ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Zaharie de la **Gherghești** (în Tutova, Vaslui), drept 34 taleri bătuți; / o „moșie din satul **Bănceni** (azi Băncești, Vaslui), a treia parte, cu loc de moară și cu tot venitul, ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Trifan sin Mânzatul din **Cirbi** (azi Sârbi, lângă Oancea, Galați) ot Covurlui, drept 20 taleri bătuți; / „o parte de ocină dintru acest sat Băncenii pe pâraul Tutovii”, cumpărătură de la Zatic, feciorul Zbiarăi, drept 20 taleri bătuți; / „a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni** (lângă Ciocani, Vaslui) ot ținutul Bârladului, din câmp, din vatra satului și din pădure”, cumpărătură de la Necula, feciorul lui Hilohie, drept 20 taleri bătuți; / „a patra parte din satul **Costeștii** (pe Bârlad,

Vaslui), cu vad de moară pe pâraul Bârladului și cu două vii”, cumpărătură de la Sava sin Băloș, drept 30 ughi bani buni; / „o moară gata și cu vad de moară întru acest sat Costeștii”, cumpărătură de la frații Toader, Irina și Drenostu, feciorii lui Colici, drept 30 ughi aur; / o „moșie din satul Fântânelile, din vatra satului și din câmp, și din pădure, și cu vad de moară”, cumpărătură de la Măriica, fata Toatei, nepoată lui Co-man, drept 100 taleri bătuți; / „din satul Fântânelile, din a treia parte, partea de mijloc, cu vad de moară pe Bârlad și cu hotarul pe amândouă părțile Bârladului și până la Călmățui”, cumpărătură de la jupâneasa postelnicului Vrabie și de la fetele lor Anna și Marica, „care și lor le-a fost cumpărătură de la Ager, feciorul Necșii, și de la Neagul, feciorul lui David, și de la Theodosia, fata Bratului, toți nepoții Șandrescului”, drept 16 ughi aur; / „Și iarăși... din Fântânelile, din partea de mijloc, din vad, din moară”, cumpărătura de la Stana, fata Odochițăi, și de la Ion, feciorul Sprincetei, nepoți altui Stan, și de la Iloae, drept 22 ughi aur; / „și așijderi... dintru acest sat, din partea din mijloc... părțile ce-au fost cumpărătură de la Gârle, feciorul Trinoae, nepot lui Drăguș, și de la Cârste, feciorul Gârlei, și de la Cristina Țiganca, toți nepoții lui Enache, drept 12 ughi aur”; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte de vad de moară... cumpărătură de la Petrea, feciorul Bu-loae, nepot Marinei, de la Marco Boaebanu și de la Rușca și Maria, fetele lui Pătrașcu, drept 12 ughi de aur”; / „altă parte din Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte din vad de moară... cumpărătură de la Mușa, fata lui Negrilă, și de la Mareș, feciorul lui Ciocan, toți nepoții lui Dercan, drept 12 ughi aur; / „și iarăși dintru acest sat, iarăși din partea de mijloc... cumpărătura de la Stoica Călțul și

de la feciorul ei Gânba, de la Lupul, Smoleanul și Rișe, toți nepoții lui Bilțu, drept 12 ughi aur”; / „altă parte de ocină dintru acest sat, din partea de mijloc”, cumpărătură de la Murgoci și Blăjar, feciorul lui Batic, și de la fratele lui Bratiș, și de la Bila, Boghiian, Negură, Cârstina, partea pe care ei o cumpăraseră de la Hadâr feciorul, drept 12 ughi de aur; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile”, cumpărătură de la Arion ot **Liești** (în Covurlui, Galați) și de la Vasile sin Ursul din **Tomcești** (lângă Tudor Vladimirescu, Galați), care lor le-a fost cumpărătură de la Buce, feciorul lui Negrelă, drept 10 ughi aur; / „altă parte dintru acest sat, dar din partea din jos”, cumpărătură de la Crâmpotă feciorul, drept 8 ughi”⁶⁰⁹.

RJAVINȚI

(sat în raionul Zastavna, Ucraina).

Întărit, în **29 septembrie 1441**, de Ilie și Ștefan, lui Caloian, care primește uric pentru „un sat, în ținutul Hotin, anume Rjavenții... Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁶¹⁰.

1904: „**Rjavinți**, sat în județul Hotin, aproape de hotarele cu Austria, la nord de satul Balamutovca și de pârâul Balamut. Face parte din volosti Grozița. Are 348 case, cu o populație de 2.223 suflete, români și parte ruteni;

⁶⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 340, pp. 466-470

⁶¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 217, pp. 303-305

biserică; școală elementară rusă, frecventată de 36 elevi din 110 copii de vârstă școlară; 620 vite mari; livezi; 6 mori de vânt”⁶¹¹.

ROCHITNA

(Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina).

Întărit, în **20 decembrie 1437**, de Ilie și Ștefan voievozi, marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinți (Cândești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și satul lui Herțea (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecia-lova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și **satul pe Rochitna** (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina),

⁶¹¹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 177

încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljo-cului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticheni, Moldo-va)), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Vusareu), și încă satul unde sunt Caragu-nicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Lencă-uți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldo-va), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți

(Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvice (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Mol-dova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântâ-nile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (to-ponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhu-luceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Gra-băuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Mol-dova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățeni, Botoșani), și, sub Dum-brava înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor

sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁶¹².

ROGOJANII

(Pohoama, județul Soroca, Moldova).

1623, aprilie 9: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui vameș Manolachi, care primește uric pentru „trei sate, anume: Rogojanii (Pohoama, județul Soroca, Moldova), și Vistiernicenii (comuna Gura Camencii, județul Soroca, Moldova) și Roșiiaci pe Răut (Roșieticii Vechi, comuna Roșietici, județul Soroca, Moldova), care sunt în ținutul Soroca, cu vaduri de moară și cu bălți de pește, și satul Mășceanii pe Nistru (lângă orașul Soroca, Moldova), în același ținut, care acele sate mai sus scrise au fost ale lui Isac Balica hatman, dar le-a pierdut în viclenia sa, când s-a ridicat cu domnul său, Constantin voievod, și cu mare mulțime de leși și cazaci, împotriva domniei mele și a sceptrului cinstitului împărat și am făcut mare război cu ei pe pârau Jijia și Dumnezeu i-a dat sub sabia domniei mele, unde și oasele lor zac ca mărturie veșnică”⁶¹³.

1623, iulie 23: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui vameș Manolachi, care primește uric pentru „niște sate, anume Vistierniceni, i Rogojani i Rosiiacii de pe Răut, cu loc de mori pe Răut și cu heleșteie, și alt sat, anume Mășcenii, ce este pe apa Nistrului ot ținutul Soro-

⁶¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

⁶¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 53, pp. 79-82

căi. / Care acele sate au fost ale lui Isac Balica hatman și le-a prăpădit la al lui vicleșug... Manolachi vel vameș a dat domniei mele 600 galbeni, care bani am dat domnia mea la trebuințele pământului”⁶¹⁴.

1623, noiembrie 29: Întărit de Radul voievod marelui vameș Manolache, care primește uric pentru „satul Rogojenii și Roșiicii și Vistiernicenii, care sunt pe Răut, cu vaduri de mori și cu bălți de pește, și satul Mășcenii, care este pe Nistru, în ținutul Soroca”⁶¹⁵.

1904: „**Rogojeni**, sat în județul Soroca, volosti Cotiujeni, așezat pe malul stâng al râului Răut, aproape de gura văii Hârtop. Are 40 case, cu o populație de 299 suflete; 83 vite mari, 24 cai”⁶¹⁶.

ROGOJENI

(iezerul Leahului, comuna Suceveni, Galați).

1459, ianuarie 3: Întărit de Ștefan voievod lui Lână Rugină, care primește uric pentru „ocinile și satele lui, anume: **Ruginenii**, unde a fost casa lui, și Tăuții, și jumătate din Telejina, și Ștoborenii, și Botășenii, și iezerul Leahului, de la gârla lui Soare, cu vama și cu moara, și cu iezerul Leahului, cu grindul de la Bogata, mai jos de

⁶¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 102, p. 150

⁶¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 134, pp. 181, 182

⁶¹⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 177

Rentea, Bogata până la gura gârlei lui Andrieș, și încă cu șipotele, unde cad în Pruteț”⁶¹⁷. Hotarul, din veac.

1753, iunie 2: Întărit de Mihai Cehan Racoviță voievod „curgătorilor din Drăghici Rugină și Stanca”, Lupul, Damaschina, Ion Chirița, Dumitrașco, Vasile, Alexandru Begiul și fraților lor, nepoți și strănepoți lui Drăghici Rugină; și iarăși Vasile Vârgolici, Apostol Vârgolici, Manole, Irimia, Vârlan Ciolacu cu frații lor, toți nepoți și trănepoți Stancăi, sora lui Drăghici, fata lui Rugină, care moștenesc, de la strămoșul lor Lână Rugină, „din ispisoc bătrân de la Ștefan vodă cel Bun, din velet 7006 (1498 – în realitate, 1459, ianuarie 3)... ale lui drepte ocini și sate, anume **Ruginenii**, unde a fost casa lui Rugină, **Tăuții** și jumătate de **Tilejna**, și **Ștoborării**, și **Botoșării**, și iezerul Liahului de la gârla Soarelui, cu vama și moara, și iezerul Liahului, cu grindul de la Bogatul în jos și de la prundul Bogatului, la gura gârlii lui Andrieș, și cu șipotele, unde cad în Pruteț”⁶¹⁸.

1774, iunie 5: Satul **Rogojării**, ținutul Covur-luiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶¹⁹. **Ce țin poșta la Vădeni:** Neculai Ursul / Macsin Gugle / Costandin Lăcustă / Irimie Gugle / Alicsandru zet (ginere) Florii / Vasile Gugle / Ariton al lui Ursul / Ion sin (fiul lui) Sandul / Ion fiul lui Grumază / Onosi Negrul / Ion Dumitrașco / Trohin Dumitrașco / Alicsandru fiul lui Dumitrașco / Apostol Negrul / Enachi

⁶¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 81, pp. 116, 117

⁶¹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 41-44

⁶¹⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 93, 94

fiul lui Negrul / Apostol Găvan / Gligore Aftenie / Ștefan Ghică / Ștefan Gugle / Alicsandru Corne / Profir Mârâi / Pavăl Gozana / Strătulat Afteni / Toader al lui Munteanu / Neculai Mârâi / Condre Afteni / Alicsandru Afteni / Ștefan Hilip / Ioniță Hilip / Neculai Săcuian / Gavril Arhirie / Andrei Arhirie / Neculai Arhirie / Ilie Cozma / Iordan / Ioniță Arhirii / Neculai Onosii / Dumitrașco, morar / Sandul Cozma / Pătrășcan Zont / Dumitru, liahul / Toader Rarul / Costandin Rarul / Gligoraș Rarul / Ștefan Babeș / Ion Strujă / Vasile Strujă / Săverin Dumitrașco / Ștefan brat ego (fratele lui) / Ostahi al lui Dumitru / Tofan fiul lui Dumitru / Ifrosii Grumază / Dămian Săcan / Ion, vătăman / Iftodie / Ion Bostan / Vasile Onosii / Apostol Săcan / Tănasii Flore / Sandul Curjos / Andronachi Negrul / Lupul Baniță / Costandin, cibotar / Simion, crav / Gavril Calabalâc / Costandin Curjos / Vasilache, căpitan / Gheorghită, vătăman / Niadul lui Ursul / Constandin al lui Ursul. // **Rufeturi:** Popa Mihai / Popa Mihăilă / Popa Toader, bejenar, venit de la Zârnești / Vasilache Arhirie, mazil / Carage, sârbul, scutelnic al comisului Fotache / Gavril, morar, scutelnic tij (la fel).

1774, iunie 5: Satul **Rogojăanii**, ținutul Covur-luiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶²⁰. **Birnici:** Lupul Vrabie / Gheorghe sin (fiu) bărbier / Marie zet (ginere) Iftode / Ion Chiriță / Gavril Chiriță / Costandin fiul popii / Sandul, văcar / Dima, grec / Vasile Chiriac / Ion fiul lui Toader Colibă / Ion Dobre / Andronache, argat grecului / Vasilache Raico, la fel. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Diaconul Vrabie. // **Mazili și ruptași:** Onul Cășlian / Ioniță Hilip / Dumitrașco Coșniță

⁶²⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 97, 98

/ Lupul Ghioșcă / Andrei Dănăilă Ghioșcă / Ion Iordache / Timofte / Ion fiul lui Cârștian / Alicesandru Vârgolici / Ion Iorga / Toader Fănaș / Ioniță, peneoaș / Adam / Pavăl Dică / Toader Năstacul / Lupul Iorga / Alicesandru Ghioșcă / Costandin Iorga. // **Scutelnici:** Ștefan Bușilă, scutelnic al banului Lupului / Dinul Măstacul, scutelnic al banului Lupului / Vasile Cârștian, scutelnic al banului Lupului / Toderașco Cârștian, scutelnic al banului Lupului / Antohi Cârștian, scutelnic al banului Lupului / Vasile Cârștian, scutelnic al banului Lupului / Costandin Țațae, scutelnic al comisului Fotache / Iordache Țicău, scutelnic al comisului Fotache / Vasile, dogar, scutelnic al spătarului Costandin Sturza / Iordache, scutelnic al spătarului Costandin Sturza / Ion David, scutelnic al clucerului Manolache / Toader Colibă, se s-a numit volintir; are salvogardie din let 1771, iunie 7, cu numărul 1216 / Stoian, sârbul, ce se numește iar volintir și șede acasă; are salvogardie din 1771, iunie 6, numărul 1147 / Anița, vădană / Catrina, vădană.

1902: „**Rogojeni**, comună rurală în județul Covur-lui, plasa Horincea, așezată pe malul Prutului, la 70 km de Galați. Se mărginește, la nord, cu județul Tutova, prin comuna Blăgești, spre vest, și Cârja, spre est; la sud, cu comuna Oancea; la est, cu Prutul, și la vest, cu Cavadi-nești, Apele ce o udă sunt: râul Prutul, pârâul Horincea, pârâiașul Oarba (Chirilești), lacul Sovârca, precum și alte bălți mai mici, formate de vărsăturile Prutului. E formată din trei cătune: Rogojeni, reședința, Chirilești și Vădeni, cu o populație de 574 familii sau 2.299 suflete. Suprafața comunei e de 9.438 hectare, din care 3.718 arabile, 4.290 păduri, 371 hectare 80 ari imaș, 228 hectare 80 ari fânețe, 211 vii, 20 grădinării și 143 livezi și vetrele satelor. Statul posedă 1.601 hectare 60 ari, în moșia Vădeni. Proprie-tatea

mare particulară este reprezentată prin moșiile Ro-gojeni și Chirilești, ale moștenitorilor defunctului Alexan-dru Calimah, în întindere de 5.750 hectare, din care peste 4.000 hectare pădure; iar sătenii posedă 1.801 hectare 80 ar. Locuitorii din comuna Rogojeni sunt foști clăcași, împroprietăriți în 1864; iar în Vădeni sunt însurăței, împroprietăriți la 1880. Locuitorii posedă: 2 mașini de treierat și 300 pluguri; 1.198 boi, 481 vaci, 170 viței, 150 mânzați, 150 mânzate, 7 tauri, 56 armăsari, 60 cai, 140 iepe. Are 3 biserici: Sf. Voevozi, în Rogojeni, veche, de vălătuci; Sf. Spiridon, în Chirilești, și Sf. Pantelimon și Sf. Voevozi, în Vădeni. Sunt: 3 școli mixte, în Rogo-jeni, frecventată de 66 elevi, în Chirilești, frecventată de 42 copii, și în Vădeni, cu 40 elevi. / **Rogojeni**, sat și reșe-dința comunei cu același nume, plasa Horincea, județul Covurlui, pe malul Prutului. Are o populație de 843 suflete, o biserică și o școală”⁶²¹.

ROGOJENI

(lângă Oțelești și Oncești, „la gura Dunavățului”,
aproape de Tecuci, Bacău)

1774, iunie 26: Satele **Oncești** și **Rogojeni**, ținutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanțev⁶²², aveau **toată suma caselor 76**. Scădere rufeturi 50: 7 mazili și ruptași, 7 popi și diaconi, 6 văduve,

⁶²¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 259, 260

⁶²² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 587, 588

4 slugi, 2 copii din casă, 10 scutelnici, 2 nevolnici, 1 vornic, 1 vătăman, 10 ȝigani. Rămân birnici 26. / **Birnici:** Crăciun, jugar / Mihălachi Hâncul / Timofti Gâtul / Lupul Nechita / Vasili zet (ginere) lui Perjul / Neculai Săcară, ciubotar / Neculai Dobroslav, morar / Neculai Surdul, ce a fost scutelnic al dumisale spătarului Conachi / Grigoraș, cioban, la fel / Gheorghi Movila, la fel / Gheorghi, săpunar, ce a fost al dumisale slugeroaei Mariei Sturzoai / Crâste, morar, ce a fost al lui Ioniță Luchian / Ștefan, apar, ce a fost al spătarului Gheorghi Constandachi / Pavăl Dobraniș, la fel / Constantin Carciga, ce a fost al dumisale stolnicului Iamandi / Andronachi Ciută, la fel / Andronachi Arhip, la fel / Arhirii Clata, ce a fost al dumisale paharnicului Ștefan Costandachi / Vasile Cârnecki, ce a fost birnic la Rădăcinești / Ștefan Roșculeț, ce a fost cu darea la Fruntești / Andronachi Lozâncă, la fel / Ion, muntean, la fel / Stan, muntean, la fel / Samoil, muntean, la fel / Agachi Perjul, ce a fost birnic la Oțălești / Vasili Ariton, ce a fost cu darea la Mărăști. // **Rufeturi:** Gavril Tomuzei, ruptaș / Constantin Strătilă, mazil / Toderașcu Tomuzei, ruptaș / Savin Râpă, ruptaș / Ioniță Țarălungă, ruptaș / Constantin Țarălungă, ruptaș / Lupul Huștiul, ruptaș / Popa Ion / Popa Apostol / Diaconul Ichim / Diaconul Ion / Diaconul Gâte / Diaconul Ilii / Diaconul Toader / Irina, văduvă / Safta, diaconiță, văduvă / Gafița, văduvă / Vasilca Bărcăniasă, văduvă / Iftinca, văduvă / Marica, babă / Lupul Lehăcian, sluga dumisale spătarului Conachi / Neculai Lehăcian, la fel / Alecsandru, slugă a ispravnicului Neculai Nedelcu / Constantin Hâncul, slugă a lui Gavril Conachi / Ștefan Chiriac, copil din casă / Mihăilă Perjul, la fel / Opria, muntean, nevolnic / Gheorghi Țarălungă, scutelnic al ispravnicului Neculai Nedelcu / Obrejă Tatul, la fel /

Antohi Bugan, la fel / Ion, cârciumar, la fel / Vasili Tatul, la fel / Ioniță Perjul, la fel / Iacomî, la fel / Vasile Țarălungă, scutelnîc al șetrăroaiei Voicăi / Neculai Năstasă, la fel / Alecsandru Perjul, la fel / Ioniță Hâncu, vornîc / Ștefan, croitor, vătăman / Constantin, țigan al mănăstirii Răchitoasei / Neculai, țigan, la fel / Vasili Pălaga, la fel / Chiriac, țigan, la fel / Constantin Băcan, țigan, la fel / Gheorghi Băcan, țigan, la fel / Neculai, țigan, la fel / Gheorghi, țigan, la fel / Postolachi, jude, la fel / Vasile, țigan, la fel.

ROGOJEȘTI

(Rogojeni, apoi Rusănești, sat cu două judecii, a doua judecie, în comuna Mihăileni, Botoșani).

1479, mai 14: Întărit de Ștefan voievod pârcălabului Duma, care primește uric pentru „ocina lui dreaptă, două sate, anume Rogojenii pe Siret”⁶²³. Hotarul, din veac.

1480, septembrie 15: Menționat de Ștefan voievod, când întărește proprietatea cliucinicului Duma, care primește uric pentru „dreapta ocină și cumpărătură a paniței lui, Nastea, fiica panului Petru Brăescul, un sat, anume Căndeștii pe Siret **cu moară la Siret, între Rusănești și între Călinești**, pe care, acest sat, l-a cumpărat pan Petru Brăescul de la Marușca, fiica panului Șteful Jumătate, panița panului Știbor, pentru 300 de zloți

⁶²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 216, p. 328

tătărești, și alt sat, Lozna, ocina și dedina panului Petru Brăescul, și Maxineștii, pe Șumuz, mai sus de Drăgoșani... Toate acestea mai sus-scrise să fie panului Duma cliucinic de la noi uric și cu tot venitul, lui și paniței lui, Nastea, și fratelui ei, Iurie, și surorilor lor, Fedora și Oliușca, fiii panului Petru Brăescul, și copiilor lor deopotrivă, și nepoților lor, și strănepoților lor, și răstrănepoților lor și întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci”⁶²⁴. Hotarul, din veac.

1623, ianuarie 30: Întărit de Ștefan Tomșa lui Nicoriță, ginerele Tolocicoaiei, și fetei lui Catrușa, care primesc uric pentru „jumătate din a patra parte din satul Rogoșești”⁶²⁵, pe care și-i disputase, în fața Divanului Domnesc, la o dispută de moșii cu celălalt ginere, Căzacul.

1635, aprilie 14: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât marii boieri Savin Prăjescul, Dumitrașco Șoldan, Lupul Prăjescul, Pătrașco Ciogolea și Ionașco Prăjescul, toți nepoții lui Balica hatman, cu Pătrașco Albotă, Prodan ginerele lui Petru Albotă, Gheorghită fiul lui Petru Albotă, „pentru jumătate dontr-un cut din satul **Șipotenii** (în Vlădeni, comuna Corlăteni, Botoșani), ce se cheamă acum **Vlădenii** (comuna Corlăteni, Botoșani), care este pe Jijia, în ținutul Dorohoiului, care parte o schimbase Balica hatman cu Alboteștii și le dăduse jumătate din satul **Rugăsești** (Rogojești, comuna Mihăileni, Botoșani), care este în ținutul Sucevei. Iar după aceea Alboteștii și-au luat iarăși

⁶²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 229, pp. 349, 350

⁶²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 12, pp. 11, 12

ocina lor înapoi. Iar boierii mai sus scriși așa au spus înaintea noastră, că Balica hatman încă a mai dat pentru acea ocină și bani gata în mâna Alboteștilor. Iar ei au spus că nu au luat nimic... de acum înainte, să fie Alboteștilor ocină dreaptă această jumătate din satul Vlădeni, cu pricut, care este pe Dzijia, și întărire, cu tot venitul”⁶²⁶.

1635, aprilie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Ponici din **Rogășăști** (Rogojești, comuna Mihăileni, Botoșani) „și altor oameni din sămânța lor”, care primesc uric pentru „un sat, **Socruzenii** (Socrujeni, comuna Gorbănești, Botoșani), și alt sa, **Bisăricanii** (Bisericieni, comuna Cuhnești, raionul Glodeni, Moldova), și altă jumătate de sat, **Zalocenii** (Zaluceni, în Drepcăuți, comuna Drepcăuți, raionul Briceni, Moldova), și **Sfetcotii** (Sfetcăuți, înglobat în Trinca, comuna Trinca, raionul Edineț, Moldova), și jumătate de sat de **Hrițeni** (raionul Edineț, Moldova), și un sat **Vlădeni** (înglobat în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoșani)... Așijderi, japănesei Milintienii, fetei lui Tuduram, nepoată lui Ponici, un sat **Hilisău** (Șilișeu, comuna Pomârla, Botoșani), la ținutul Dorohoiului”⁶²⁷.

1636, martie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod cneaghinei Melintiana, fiica lui Tudoran, și fiului ei Dumitrașco Șaidir, care primesc ispisoc de întăritură pentru „5 jirebii de moștenire din **Șilișăul de Sus** (Hilișeu, înglobat în Pomârla, comuna Pomârla, Botoșani), care este în ținutul Dorohoiului, și o jirebie din acest sat, cumpărată de la Iusip, fiul Soficăi din Iugești (Bucovina), și alte două

⁶²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 94, pp. 129, 130

⁶²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 105, p. 143

jirebii din același sat Șelișeu, cumpărate de la Leca Turcitul din **Vârtop** (lângă Vicoleni, comuna Ungureni, Botoșani), ginerele Cârstei din **Vicoleni** (comuna Ungureni, Botoșani), pentru 35 taleri de argint. Iar dresese și ispisoacele mai vechi pentru părți de ocină din satul Șileșeu, li le-au luat tâlharii, cu multă avere, când au jefuit pe Dumitru Ponici din **Rugășești** (Rogojești, comuna Mihăileni, Botoșani) și pe Constantin Ciogolea și pe alți boieri din Țara de Sus”⁶²⁸.

1636, martie 29: Scrisoarea marelui logofăt Gavri-laș Mătiaș, care, din poruncă domnească, a cercetat pricina de hotar dintre Onciul Iurașcovici cu Măriuța șoltuzoae, la satul **Bisericanii** (comuna Cuhnești, raionul Glodeni, Moldova), punând stâlpi, după mărturia megieșilor Dumitru Ponici ot **Rugășești** (Rogojești, comuna Mihăileni, Botoșani), Pahulcea bătrânul, Gheorghie și Ignat din **Tomești** (comuna Bolotina, raionul Glodeni, Moldova), Ambros vătămanul din **Cajva** (Cajba, comuna Hâjdieni, raionul Glodeni, Moldova), Toader Dohatco diacul, Gavrilcea Polschii și Gliguța din **Giulești** (înglobat în Cuhnești, raionul Glodeni, Moldova), Chiceră din **Dărmănești** (comuna Răuseni, Botoșani), Dumitru din **Ranghilești** (Rânghilești, comuna Santa Mare, Botoșani) „și alți oameni buni”⁶²⁹.

1638, septembrie 2: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât frații Cârstea, Stratulat, Eremia și cumnatul lor Căzacul, fiii lui Iurașco Dracea, frații Strătulat Dobrenchie, Gorcea și surorile lor,

⁶²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 354, pp. 397, 398

⁶²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 381, p. 429

fiii lui Ilea din **Volcineț** (azi Maiovca, co-muna Maiovca, raionul Ocnîța, Moldova), Cristina, fiica lui Miron, Minta, fiica lui Măteiaș, și Pătrașco, ginerele Mușitoaiei, toți nepoți lui Toader, strănepoți lui Cozma călăraș, cu Dumitru Ponici și nepoții lui Vasile și Mihaș-co, fiii lui Isac din **Costinești** (comuna Leorda, Botoșani), Onaca, fiul lui Mățiaș Pitărescul, Dumitrașco Șaidir diac, Safta, soția lui Nicoară, fiul Odochiei, nepoata lui Ponici și cu toate rudele lor, nepoți și strănepoți ai Nastei Iugoaie, „pentru a treia parte din tot satul **Vlădeni** (co-muna Vlădeni, Botoșani) și pentru a treia parte din tot satul **Culiceni** (comuna Culiceni, raionul Herța, Ucraina), ce sunt în ținutul Suceava, zicând ei că sunt ale lor. / Dumitru Ponici a arătat un uric de moștenire și alt uric de împărțerală, de la Ștefan voievod cel Bătrân, scriind acel uric că au căzut la împărțea tot satul **Vlădeni**, tot satul **Culiceni** și satul **Rugăsești** (comuna Mihăileni, Botoșani) strămoașei lor Nasta Iugoaie... / Deci domnia mea i-am întrebat pe fiii lui Dracea și pe Dobrințești, și pe toți fiii lui Ilea, dacă au niște drese pentru aceste sate, și ei au răspuns că nu au nimic, nici un zapis și au rămas de toată legea noastră”⁶³⁰.

ROGOJEȘTI

(întâia jirebie, Bucovina).

⁶³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 467 pp. 440-442

Atestat documentar încă din **18 aprilie 1397**, când Ștefan Vodă îi „miluia” pe pan Coșcu și pe fratele lui, pan Toader, cu satul și moșia „Rugașiște”, hotarnica fiindu-i făcută în 7 iulie 1430.

1436: În 19 septembrie 1436, este menționat un boier „Rogašovschi”, Ivașco Rogašovschi, care dă mărturie la o hotarnică, un alt boier, probabil feciorul sau nepotul lui Ivașco, Mihail Rugașevici, fiind menționat într-o hotarnică din 7 martie 1487.

1490: În 15 martie 1490, dintre bisericile întărite de Ștefan cel Mare Episcopiei de Rădăuți, se afla și „a 19-a biserică, cu popă, la Rugășești”.

1613: În 26 martie 1613, satul Rogojești aparținea surorilor fostului mare vornic Gheorghe Albotă, Teta și Sofronia, care, împreună cu nepoții lor, Petrea și Ionașco Albotă, se plângeau Divanului Domnesc împotriva fostului hatman Isac Balica, pentru împresurări de moșii, inclusiv la Rogojești, sat din care luase jumătate de moșie, pe care o va lăsa moștenire urmașilor lui.

1623: În 2 aprilie 1623, Ștefan Tomșa al II-lea întărea pârcălabului de Hotin Mihai Tăutul „a patra parte, partea de gios, den tot satul Rugășeștii pe Siret, care el și-a cumpărat de la Căzăcescul și de la femeia lui, Năs-tăsăia, fiica Agafiei Tolocicoae, nepoata lui Ponici, și a treia parte den partea de sus dentracelaș sat, parte cu locuri cu mori pe Siret și pe Molniță, amândouă părțile în ținutul Sucevii, care s-a cumpărat de la Vasăle și de la fratele său, Grigore, și sora lor, Grozava, fiii lui Ionașco Pitărescul, nepoții lui Fădor, strănepoții aceluia de sus scrisului Cozma Ponici, dentra lor drepte privilegii ce au avut ai de la bătrânul Ștefan Vodă”.

1647: În 15 iulie 1647, în fața Divanului lui Vasile Lupu Vodă, „Safta, giupăneasa Șoltuzului, cu fiul ei, Andrieș, cu frații ei, Ioachim, Miron și Nicolae, copiii lui Dumitrașco” vindeau vistiernicului Iordache „toate părțile lor de moșie, câte li se vor alege la Rugășești pe Sirete, ținutul Suceava, care le-au moștenit de la moșul lor, Isac Balica hatman”.

1655: În 24 octombrie 1655, Ursul Ciogole de Rugășești și Hulubeiu puneau zălog părțile lor de moșie în favoarea vornicului Vasile Stărcea pentru plata goștinei la oi, de 97 lei.

1665: În 4 septembrie 1665, Vasile Ciogole vindea lui Toderașco Iordachi a opta parte din satul Rugă-șești, partea fratelui său, Ursul Ciogole.

1686: În 16 iunie 1686, călugărița Paraschiva, văduva lui Ionașcu Brahă, dăruia „a treia parte de sat Rugășești pe Sirete, ținutul Sucevii, cu vad de moară pe Siret și pe Molniță, cu toate veniturile, în vatra satului, în câmp și în tot hotarul”, lui Gligorie, pârcălab de Neamț. Paraschiva și Ionașco Brahă au avut trei copii, Vasilie, Gligorașco și Constantin. Vasilie „a făcut multe năpăsti oamenilor”, apoi a fugit în Polonia, dar „neputându-se acolo odihni, a fugit și de acolo și, întorcându-se în Moldova, a făcut iar multe năpăsti oamenilor”. Prins și condamnat la moarte, Vasilie a fost salvat de fratele lui, Gligorie, care a căzut la picioarele lui Constantin Vodă, implorând milă. Ajuns pârcălab de Neamț, Gligorie s-a plâns de cheltuiala făcută pentru salvarea vieții fratelui său și tocmai de asta mama lui în dăruia jumătate din satul Rogojești și alte două sate din părțile Botoșanilor, Vlădeni și Culiceni.

1696: În 4 septembrie 1696, marele căpitan și pârcălab de Neamț Gligorie îi arată lui Antioh Cantemir Vodă ispisocul de la Constantin Cantemir Vodă, în care scria că Paraschiva călugărița, văduva lui Ioniță Brahă, și feciorii ei, Vasilie, Gligorașco și Constantin, dăruiau a opta parte din Rugășești, cu vaduri de moară pe Siret și pe Molnița, marelui căpitan și pârcălab de Neamț Gligorie, cel care-l salvase pe fiul ei.

1713: În 10 august 1713, Nicolai, fiul lui Ioan, namesnicul târgului Siret, vindea marelui șătrar Iuon Paladi a patra parte din Rugășești, „den vatra satului, den câmp, den pădure, cu locuri de prisacă, cu grădini, cu moară pe apa Molniței”. Iuon Paladi va lăsa prin testament, în 1727, partea lui de moșie feciorului său, Constantin.

1722; În 20 februarie 1722, când Iuon Paladi și cumnatul lui, Miron Dari, împart moșiile rămase după Toader Paladi, lui Iuon îi revine „a patra parte de sat Rugășești”.

1742: În 1742, Miron Mutul și fata lui, Safta Zosimova, moșteneau părțile din Rogojești ale lui Ioniță Costin.

1754: În 20 august 1754, Dumitrașco Paladi cumpăra părțile de moșie ale lui Toader Tăutul, fiul lui Sandul, iar în 16 aprilie 1756, părțile lui Ștefan Tăutul, fiul lui Ioniță.

1761: Biserica Nașterii Maicii Domnului din Rogojești, construită în 1761, restaurată în 1874 și în 1894, avea, în 1843, 1.186 enoriași în Rogojești, Căndești și Gura Molniței, patron bisericesc fiind Theodosie DOBROWOLSKI cavaler de BUCHENTAL, iar paroh, Ioan FERLIEVICI. În 1876, parohia menționată avea 1.545

enoriași, biserica aflându-se sub patronatul lui Alexander cavaler de BUCHENTAL, paroh fiind Nicolai ANTONOVICI. În 1907, paroh era Georgie ȘANDRU, născut în 1863, preot din 1887, paroh din 1890, cantor fiind, din 1889, Ioan MASAPIUC, născut în 1863

1762: În 20 august 1762, Vasile Busuioc vindea lui Dumitraș Paladi, „pentru 30 lei bani gata și o iapă”, partea lui din Rogojești pe care o primise „danie de la Paraschiva călugărița, fosta jupâneasă a lui Ionașco Brahă”.

1782: În 2 decembrie 1782, în fața Comisiei cezaro-crăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina, vechilul lui Gavril Conachi stolnic, Mihai vătaf, declara că Gavril Conachi stăpânea întreg satul Rogojești ca zestre a jupânesei lui, nepoata lui Dumitraș Paladi. Co-nachi își va înzestra fata, Anastasia, în septembrie 1796, dăruindu-i satul Rogojești după căsătoria cu Toader Balș.

1804: Toader Balș va face un schimb de moșii, în 22 decembrie 1804, dând Rogojeștii lui Toader Mustață, care le va arenda, până în 1808, lui Peter von Vlahovici, dar între timp, adică în 21 iunie 1806, va vinde satul lui Theodor Dobrovolschi von Buchenthal, pentru 6.000 ducați.

1824: În 26 decembrie 1824, când s-a căsătorit cu Elena, fata lui Hristodulo Petrino, Theodosius Ritter von Buchenthal a primit satul Rogojești de la tatăl său.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraș cu tribunal districtual), Bahrinești, Raince, Bălcăuți sau Laudonfalva, Băncești, Botoșănița, Cerepăuți cu Berești, Țibeni sau Istensegits, Fântâna Albă sau

Bialakiernica, Șerbăuți, Grănicești, Hadikfalva sau Dornești, Calafindești, Căndești, Climăuți, Mușenița, Negostina, St. Onufri sau Drăgușanca, Oprișeni sau Panțiri, **Rogojești cu Gura Molniței**, Rudești sau Gropana, Șerbăuți, Sinăuții de Sus, Sinăuții de Jos, Stârce sau Berlinți cu Slobozia lui Dumka, Tereblești, Vașcăuți pe Siret cu Parcelowka, Volcineț”⁶³¹.

1880: Din 1880, funcționa la Rogojești o școală cu 2 clase⁶³².

1890: Volumul 16, nota 6. Pagina 69 (Descoperiri în Bucovina). „În urma notiței cu același nume, inclusă Mittheilungen, anul 1889, nota 36, fie-ne permisă raportarea asupra altor descoperiri interesante, nepublicate încă: Barda de fier, cu tăiș larg și, proporțional, foarte mare, de 36 cm lungime, pe axul de 5 cm, în muchia de tăiere 29 cm lățime, cu 28 cm lungime, 4 cm lățime, deja foarte ruginită, a fost găsită, acum câțiva ani, în Rogojești, județul Siret; Proprietar: Asociația arheologică românească din Cernăuți”⁶³³.

1901: „Câteva persoane, al căror sentiment național și independență de caracter sunt prea bine cunoscute și care nu posedă încrederea națiunii, s-au grăbit a candida tocmai pe dl **Tudor cav. de Flondor, proprietar mare în Rogojești**, pentru a răni și a sfâșia și mai adânc sentimentele națiunii. Partidul național poporal nu pri-

⁶³¹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁶³² SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 38, 1876 p. 31, 1907 p. 133

⁶³³ Romstorfer, Carl A., *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J.; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

mește și nu poate primi această candidatură. Partidul național poporal nu are încredere în persoana dlui Tudor cav. de Flondor, atât pentru al său indeferentism național și lipsă de independență, cât și cu privire la programul său, care reprezintă numai o încurcătură de cuvinte, fără ca să reiasă oarecari principii politica curate și înălțătoare pentru poporul nostru”⁶³⁴.

1908, joi, în 2 iulie: Însmormântarea lui Tudor cav. de Flondor. „Cu trenurile de persoane și accelerat de joi, dimineață, a plecat din Cernăuți o mulțime de pu-blic, care se înmulți la Hliboca cu cei veniți din părțile Sucevei. Trăsuri, comandate de familia răposatului, aş-teaptă oaspeții la Siret. Actul însmormântării îl săvârșesc 8 preoți, în frunte cu delegatul consistoriului, dl Ioan Pro-copovici, și veneratul protopresviter dl Hostiuc. Răspun-surile le execută corul „Armoniei”, sub conducerea dlui prof. A. Litviniuc. Sicriul, împodobit cu o mulțime de cununi și purtat de 4 țărani, este urmat de întreaga familie nemângâiată, de aproape toți boierii noștri, de vice-mare-șalul țării, dl Smal-Stocki, de reprezentanții consiliului cultural, dietei, societății filarmonice, „Armoniei”, „Juni-meii”, „Academiei Ortodoxe”, „Agricultorului”, de șeful gării din Mihăileni, cu întreg personalul, și de o mulțime de public din Cernăuți, Siret, România și de toată comuna Rogojești. / În biserica parohială, după săvârșirea pro-grebanei, rostește simpaticul paroh local, dl Șandru, care, după cum o poate observa la moment fieștecare, și-a câștigat încrederea tuturor poporenilor de limbă străină, o frumoasă și duioasă cuvântare, relevând meritele deose-bite ce și le-a câștigat Tudor Flondor. Duioase au fost

⁶³⁴ *Tribuna Poporului*, Nr. 155, Anul V, miercuri 22 august / 4 septembrie 1901, p. 2

îndeosebi cuvintele pentru iertăciune. / La mormânt, vorbește dl director Teodor Bujor, în numele „Armoniei”. Cu lacrimi în ochi își ia rămas bun de la vechiul său prieten. Relevă meritele deosebite ce le are defunctul pe terenul muzicii naționale. / Dl consilier Duzinkiewicz vorbește în numele societății filarmonice, iar dl prof. Dr. Ioan cav. de Volcinski, cu cuvinte pătrunzătoare, despre legăturile ce l-au legat pe defunctul de soții săi, de luptă în dieta Bucovinei. Societatea „Junimea”, a cărei membru onorar și emerit a fost Tudor Flondor, vorbește prin președintele ei, dl Cornel Cornean, care, ca de obicei, în mod impunător, limpede, cursiv și frumos, caracterizează pe răposatul ca Român, ca Junimean, ca compozitor. Îi pune tricolorul pe mormânt, iar corul cântă duios „Cântecul tricolorului”. Cei prezenți lăcrimează cu toții. Vorbitorul „Academiei Ortodoxe” este dl absolvent de teologie C. Șesan. La fine, vorbește către popor părintele Procopovici. Se închid apoi ușile criptei, răpindu-l pentru totdeauna pe marele nostru compozitor Tudor cav. de Flondor”⁶³⁵. // „Tudor cavalier de Flondor s-a născut, la 1 iulie 1862, în Sorojineț, în Bucovina. Școlile primare le-a făcut în comuna sa natală. La Cernăuți a urmat liceul și facultatea de drept. Mai târziu, urmă, la Viena, agronomia și se ocupă, cu multă stăruință, de muzică. Da la 1888, când, întorcându-se în patrie, s-a căsătorit, cavalerul Tudor de Flondor a petrecut la moșia sa, Rogojești și Gura Molniței. Încă de pe când eră elev la liceu, a dovedit frumoase aptitudini muzicale. El conducea corul elevilor din clasa sa. Tot în acel timp, a publicat corurile: „Cântul marinarului”, „Lăcrămioarele”, „Cântec de vânătoare”,

⁶³⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 43, Anul III, sâmbătă 11 iulie stil nou 1908, p. 5

„Viorelele” etc. / Ca student universitar la Cernăuți, a fost fala societății corale „Armoia” și a contribuit mult pentru dezvoltarea și prosperarea acestei societăți. În acest timp a compus muzica pentru vodevilurile „Drumul de fier”, „Millo director”, „Cinel-cinel”, „Florin și Flo-rica”, „Arvinte și Pepelea” etc. / Apoi: „Nunta țărănească”, „Rusaliile”, „Lița Pescărița” și alte multe. / Ca student la Viena, a compus valsul „Visurile”, „Saluts de montaques”, „Din depărtare”. Tot atunci scrise și „Noaptea Sfântului Gheorghe” și corurile: „Serenadă”, „Luna doarme amoroasă”, „Trai vânătoresc”, Marșul din „Rusaliile”, Cadrilul din „Nuntă țărănească”. A aranjat pe muzică bucata lui Robeanu: „Aș vrea să fiu regele Mai”, „Vin’ la mine, copiliță” etc. Ultima lui operă este „Moș Ciocârlan”, pe care publicul român din toate părțile a putut-o auzi, cu ocazia expoziției. Un frate al defunctului, dl Ioan Cavaler de Flondor, este un distins reprezentant al românilor în dieta Bucovinei”⁶³⁶.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Rogojești**, comună rurală, districtul Siret, așezată între fluviul Siret și pâraul Molnița, mai sus de Chindești. Suprafața: 7,59 kmp; populația: 1.041 locuitori, în majoritate ruteni, restul români: religia gr. or. Este străbătută de drumul districtual Sinăuții de Jos – Chindești; are o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”. La 1776, era numai moșie, care, la 1777, era ca treime în proprietatea marelui paharnic Ioan Cantacuzino. Curând după această dată, s-a așezat aci o colonie de ruteni, veniți din Galiția. La 1780, a fost unită cu Chindești și cu Gura Molniței. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea vitelor. Comuna

⁶³⁶ *Tribuna*, Nr. 132, Anul XII, duminică 15/28 iunie 1908, p. 4

posedă 517 hectare pământ arabil, 140 hectare fânațuri, 12 hectare grădini, 201 hectare imașuri și 60 hectare păduri. Se găsesc 115 cai, 425 vite cornute, 395 oi, 246 porci și 160 stupi de albine. **Rogojești, moșie**, cu admînistratie particulară, districtul Siret. Suprafața: 5,31 kmp; populația: 100 locuitori ruteni, români, izraeliți, poloni și germani. Cuprinde, pe lângă moșia Rogojești propriu-zisă, cu 10 case și 87 locuitori, și moșia Gura Molni-ței”⁶³⁷.

1914: „Presa română filo-austriacă începu să difuzeze știri despre „barbăriile rusești”, săvârșite în Bucovina, dar acestea erau combătute, pe bună dreptate, chiar și de unii dintre iredentiștii bucovineni: „Orașul Storojineț a fost ocupat de armata rusă, sâmbătă, 12 septembrie 1914... La Cuciurmare, care e cam la 70 km de Ițcani, nu e nici un proprietar Flondor, ale cărui magazine de cereale să fi fost incendiate, iar familiei Flondor din Storojineț, Ropcea, Comănești, Slobozia, Rogojești și Vicov nu i s-a distrus nici o arie de incendiu. / **Dr. Emilian Șlușanschi** / Avocat în Storișineț”⁶³⁸.

1918: „George a lui Ion Doubeniciuc, născut în **Rogojești**, la 7 martie 1882, chemat sub arme, ar fi murit în captivitate italiană, în localitatea Areiana, lângă Roma, la finea lui februarie 1918, în spital, răpus de o boală. Până în prezent, nici o știre despre el. Fiind deci probabilă prezumțiunea legală a morții, se îndrumază, la cererea Ecaterinei Doubericiuc, procedura pentru declara-rea morții celui dispărut”⁶³⁹.

⁶³⁷ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 181

⁶³⁸ *Rușii la Storojineț*, „Adevărul” din 22 septembrie 1914

⁶³⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921, pp. 220-224

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Siret făcea parte și „Locțiitor: **Gheorghe Flondor**, proprietar mare, Rogojești”⁶⁴⁰.

1921: Sunt citați, pe 25 aprilie 1921, într-un proces de divorț, soții Toader a lui Mihai Anicusen și Eșena, fiica lui Mihail Romaniuc, săsătorită Anicusen, din Rogojești⁶⁴¹.

1922: „Potrivit dispozițiunilor art. 12 și 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhiepiscopiei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuți, se publică următoarea listă a patronilor bisericești particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptățiți la alegerea de 6 reprezentanți pentru acest Congres: **Flondor Tudor cav. de**, erezii (Constantin, George și Florica de Flondor, Rogojești) Ro-gojești, compatroni”⁶⁴².

1925: La Rogojești exista un cerc cultural, „Tudor Flondor”, condus de președintele Filimon Rusu⁶⁴³.

1940: Tablou de cărțile de capacitate (atestare de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuți, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”⁶⁴⁴: **Fede-**

⁶⁴⁰ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

⁶⁴¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 14, 21 aprilie nou 1921, p. 170

⁶⁴² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

⁶⁴³ *Cultura Poporului*, Nr. 101, Anul V, duminică 8 martie 1925, p.

4

⁶⁴⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

renciuc Vladimir, fierar, domiciliat în Rogojești; **Iuriciuc Vladimir**, fierar, domiciliat în Rogojești”.

1941: „Noi, prefectul județului Rădăuți, / Având în vedere raportul dlui pretor al plasei Siret Nr. 447, din 1 Aprilie 1941; / Văzând decizia Primăriei comunei rurale Sinăuții de Jos Nr. 2 din 24 Martie 1941, prin care s-a hotărât desființarea comunei și alipirea ei ca sat la comuna rurală Rogojești; / Văzând decizia comunei rurale Rogojești Nr. 5, din 18 Aprilie 1941, referitoare la alipirea comunei Sinăuții de Jos ca sat la comuna Rogojești; / Având în vedere că comuna Sinăuții de Jos a pierdut, prin ocuparea Nordului Bucovinei, cea mai mare parte din teritoriul ei, precum satele Gărbăuți, Sinăuții de Sus și că nu are suficiente mijloace financiare pentru întreținere; / În baza dispozițiilor art. 4, al. 2, din legea administrativă, publică în *Monitorul Oficial* Nr. 187 din 14 August 1938, // Decidem: / Art. I). Comuna rurală Sinăuții de Jos se desființează și se alipește ca sat la comuna rurală Rogojești, pe ziua de 1 Aprilie 1941. / Art. II). Comuna rurală Rogojești se va compune din satele: Căndești, Rogojești și Sinăuții de Jos, cu reședința în satul Rogojești. / Art. III). Șeful Serviciului administrativ al Prefecturii județului este însărcinat cu executarea prezentei deciziuni. / Dată la 30 Aprilie 1941 / Prefect, Lt-Col. Ionescu / Nr. 11.859”⁶⁴⁵.

1941: „Tabloul normaliştilor cu diplomă de capacitate, numiți în învățământul primar, prin „încredințare de post”, pe ziua de 1 Octombrie 1941: **Nedelcu Ștefan**, seria 1940, media 7,00, numit în comuna Rogojești, postul IV, județul Rădăuți”⁶⁴⁶.

⁶⁴⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 132, 6 iunie 1941, pp. 3194, 3195

⁶⁴⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, p. 6443

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează la gradul II în învățământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învățători și învă-țătoare, care au reușit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuți, cu no-tele arătate în dreptul fiecăruia⁶⁴⁷: **Barbacaru Maria**, comuna Rogojești, media 8,25”.

ROGOZĂNI

(sat nelocalizat, Bacău).

1634, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril sin (fiul) Magdalinei, nepot lui Titea, și Tudorei, fata lui Titea, în baza zapisului de mărturie al lui Mareș vătav și Mihail ot **Boșani** (sat pe Bistrița, Bacău), Trifan și Simion de **Hălășeni** (sat pe Bistrița, Bacău), Dam nemiș și popa Ioan ot **Frăcești** (sat pe Orbic, Neamț), Gavril Zaharie ot **Rogozăni** (Bacău) și de la Hilip ot **Jăcicani** (sat pe Bistrița, Bacău), în care scriu că au venit înaintea lor Grozav, fiul lui Medei, și a vândut o parte de ocină din satul **Cârneștii** (Cornești, comuna Filipești, Bacău), pe apa Săretului... lui Toma și surorii lui Titea, drept 140 zloți”⁶⁴⁸.

⁶⁴⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 și urm.

⁶⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 180, pp. 199, 200

ROHAȚI

(comuna Laza, Vaslui).

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ștefan voievod, care cumpără și dăruiește „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloți, de la mănăstirea Bistrița, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejenești, comuna Laza, Vaslui), și al treilea sat, anume Curteștii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneș” (satul Curtești, comuna Poienești, Vaslui); de la Drăgălina și Marușca, fetele Cozmei Streășină și nepoții lor Ion și Maria, copiii Mihului, toți nepoți ai lui Feir, Ștefan cel Mare a cum-părat, cu 100 zloți, „acest sat pe Rahova, anume Feereștii, unde au fost casele moșilor lor, a lui Feir și a lui Pătru și a Cozmei Streășină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui și Neacșa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloți, „un sat pe Rahova, anume Pău-ceștii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păucești, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăș Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohații, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloți (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnaș, Ștefan cel Mare a cum-părat, cu 240 zloți tătarești, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Steb-nicului (comuna Bălteni, Vaslui), și, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărășeni, comuna Ștefan cel Ma-re, Vaslui) și o seliște, anume Micleştii”

(lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea și Sohiica, fetele lui Stețco Dămăcușescul, nepoatele lui Dămăcuș stolnicul, cu 70 zloți, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreșenii, unde a fost Mareș judele” (Mărășeni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăș și Drăghita, fiii Armancăi și seminția lor, Toader, Sasca, Parasca și Docica, fiii Anușcăi, toți nepoți ai lui Ștefan Mesehnea, cu 50 zloți, „un sat în sus de Vaslui, în Dum-bravă, unde a fost casa moșului lor, a lui Ștefan Mesehnea; de la Anna, Marușca și Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloți, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureștii, unde a fost satul lui Drăgoi și a Tomei” (Portari, comuna Zăpo-deni, Vaslui); de la Ionașco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloți, „un sat anume Mărățai pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoși” (Moara Gre-cilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anușcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloți, „două sate între Crasna și între Bârlad, anume Filipeștii și, mai jos de acest sat, într-același hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Șteful și Mărina, fiii Marușcăi, și seminția lor... Bila și Oance, feciorii Marinei, nepoți ai lui Gurge Jumătate, și Marina, fata Măndrei și nepotul ei de frate Silea, și soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoți ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloți, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosi-năuții” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)... Apoi iarăși domnia mea am socotit și am miluit pe șoltuzii și pârgarii și pe toți oamenii cei săraci din târgul Vasluiului și le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înșii, dintru care au lăcuință a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puțină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la

un fel de alișveriș, fără numai să plătească aceia care vor aduce pește în târg, adică de la o maje, un pește, și de la o căruță, iarăși un pește, iară mai mult nimic”⁶⁴⁹. / „Iar, apoi, hotarul târgului nostru, al Vasluiului și celorlalte tuturor satelor și seliștilor, se începe din malul Racovei, de la o movilă săpată, ce este în gura Fântânei, din josul Târcovei, apoi peste câmp la deal, la capul rădiului Păuceștilor, la un stejar însemnat și o movilă lângă acest stejar, și apoi rădiul în sus, pe deasupra dealului și peste drum, la un stejar mare ce este buor într-însul; de acolo, pe marginea rădiului, pe deasupra luncii, la un stejar teșit și iarăși buor pe dânsul și movilă săpată lângă dânsul, de acolo și la mijlocul rădiului până la drumul Petreștilor, la un frasin, ce este iarăși într-însul buor și movilă săpată lângă dânsul; de acolo iarăși prin mijlocul rădiului, pe drumul Coșeștilor, și apoi drumul în margine rădiului la doi stejari cu buori și movile săpate în vârful dealului de către Stebnic, lângă Coșești, de acolo drept printre stejarii și peste heleșteul Stebnicului, în marginea iazului aceuia la movila săpată, în gura zăpodiei, apoi zăpodia la deal, la movila săpată, de acolo peste rădiu la costișe, la stejar însemnat și apoi la marginea luncii, la un ulm mic, apoi peste luncă la un stejar însemnat ce este în malul Bârladului, apoi la Bârlad în dreptul Fântânei Standului, și apoi Bârladul în jos până în dreptul gurii pârâului Telejnii, și apoi peste Bârlad în malul Bârladului, la movila săpată; de acolo peste drumul cel mare la dial, la movila săpată ce este în jos de Hotcești; de acolo la deal, unde au fost via cea veche, la movila cea săpată, de acolo prin dumbravă până în capătul rădiului celui lung până într-un stejar însemnat, apoi, prin rădiu și în marginea

⁶⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 96, pp. 188-190

rădiului dinspre Portari, până la un frasin însemnat; de la frasinul acesta la movila săpată, de acolo dealul în jos la movila săpată, apoi prin rădiu și prin zăpodie, la deal, la movila săpată; de acolo peste câmp și peste pâraul Sărații la deal, la ruptură și la movila săpată lângă drum, și apoi apucă drumul la movila săpată ce-i în malul Vasluiului, și apoi apucă Vasluiul în jos până în jos de un păr, apoi trece Vasluiul la movila săpată în malul Vasluiului, apoi drept la Dealul cel Mare, la movila săpată ce-i din jos de Grumăzești, și apoi, peste zăpodie, la deal, la movila săpată lângă drum, și apoi apucă drumul la pădure, și apoi pădurea în jos, și din jos de pădure în capul dumbrăvii, în dreptul pădurii, la movila săpată, și apoi în jos peste zăpodie și peste drumul ce merge, de la Vaslui, la Huși, și peste câmp la deal, la movila săpată, ce se numește Movila lui Băloș Ciuteș; de acolo, peste câmp și peste trei zăpodii, la deal, la movila săpată ce este în dreptul Filipeștilor; și apoi dealul în jos la movila săpată, de acolo peste zăpodie la deal, la un stejar însemnat, de la stejarul acesta la vârful dealului, la movila cea mare, ce este săpată în vârful ei; de acolo, întorcându-se spre Bârlad și peste pâraul ce se numește al Săcuilor, la movila săpată din jos de săliștea Săcuilor; de acolo, peste câmp, la movila săpată, și de acolo tot peste câmp la movila săpată, și de acolo peste câmp și peste drumul cel mare în malul Bârladului, la movila săpată, apoi Bârladul în jos până în jos de gura pâraului ce se numește al Săcuilor, și apoi peste Bârlad, în malul Bârladului, la movila săpată, de acolo drept peste luncă și peste drum, puțin mai din jos de stâlpul Oprii, și apoi la vârful dealului ce se numește Osoiu, la un stejar însemnat și movila săpată, apoi intră în pădure și apoi dealul prin pădure și peste drumul ce vine, de la Deleni, la

Lipovăț, până la un stejar cu buor și apoi iarăși apucă dealul prin pădure, pe deasupra Bilavăi, tocmai la vârful dealului Orgoeștilor, și apucă iarăși dealul în pădure la Runcu, și apoi peste dealul Horlălești, la Stebnic... și tot pe dea-supra dealului, pe din sus de Fântâna Blidarilor, la capul cel din sus a Runcului în vârful dealului, și apoi în marginea pădurii, în jos de fântâna unde este o salce... peste Racova, la gura Fântânei... la movila săpată din jos de Tarcova, de unde am început. Atât este tot hotarul a târgului nostru a Vasluiului și tuturor acestor de mai sus sate”⁶⁵⁰.

ROHOZNA

(aproape de Cernăuți, Bucovina, Ucraina).

Satul lui Rohozna diac, din vecinătatea Cernăuților, menționat în **6 octombrie 1519** drept sat domnesc, dăruit de Ștefăniță Vodă Episcopiei de Rădăuți, nu rămâne mult în proprietatea călugărilor, din moment ce, în 14 decembrie 1602, Vasile, fiul Anușcăi, vindea starostelui Vasilie Cracalia, „pentru 20 taleri partea lui de ocină din Rohozna, din a treia parte, a noua parte.

1620: În 22 iunie 1620, satul Rohozna va fi împărțit între Iordache Cantacuzino, Ion Prăjescul, Vasile Cracalia și familia Brânzanul.

⁶⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 96, pp. 190, 191

1622: În 7 mai 1622, Isac, diacul din Cosinești, vindea vornicului Gavrilaş Mateiaș a treia parte din satul Rohozna.

1652: În 4 martie 1652, se împart moșiile răposatului Gavrilaş Mateiaș între copii lui, Ieremie, Ileana comisoia și Alexandra vorniceasa. „Partea jupânesei Alexandra visterniceasa a fost... jumătate de sat Rohozna”.

1666: În 5 octombrie 1666, Micuța Vasilco, văduva lui Andrieș Brânzanul, răscumpăra moșia ei din Rohozna, zălogită de Andrieș, și o dăruiește fetei sale, Alexandra, jupâneasa lui Ion Avram.

1680: Biserica Nașterii Maicii Domnului din Rohozna, construită în 1680, reconstruită în 1857 și restaurată în 1875, avea, în 1843, 1.008 enoriași, postul de paroh fiind vacant, iar patronatul bisericesc fiind asigurat de armeanul Ioan de MUSTATZA. În 1876, sub același patronat, biserica avea 1.307 enoriași, dar fără paroh. În 1907, paroh era Vasile COZARISCIUC, născut în 1858, preot din 1884, paroh din 1886, iar cantor, din 1898, George SUHAREC, născut în 1858.

1724: În 20 ianuarie 1724, Toader Ursachi, fiul lui Dumitru, nepotul lui Gheorghe Ursachi, câștiga la Divan, în dauna lui Darie Brânzanul, două treimi din Rohozna, zestre de la socrii lui, Alexandra și Iordachi Cantacuzino.

1730: În 8 iulie 1730, Gheorghe Ursachi, fiul lui Toader, dăruia fratelui său, Manole Zamfir, Mare căpitan de Coțman, cele două treimi din satul Rohozna, dobândite de părintele lor. Manole Zamfir, la rândul lui, dăruiește moșia, în 5 noiembrie 1741, soților Andrei și Catrina Potlog, Andrei fiind nepotul de fiu al lui Manole Zamfir. Părțile acestea de sat ajung, în 21 februarie 1756, în

proprietatea lui Mihalache Sturza, ginerele lui Gheorghe Ursachi, care se călugărise și își luase numele monahal Varlaam, dar intră în dispută cu Vasile Cracalia.

1760: Colonizarea cu ruteni a Rohoznei se face în baza scrisorii lui Ioan Theodor Callimah Vodă din 5 iunie 1760, prin care împuternicea pe Ianachi Milo, starostele de Cernăuți, „să fie volnic a chema și a strânge oameni streini, fără de bir la vistierie... la săliște Lențăști i Ro-hozna”, poruncindu-i ca „oameni de țară și care au avut bir în vistierie nicidecum pentre dănșii să nu se mis-tuiască, că, aflându-să că au mistuit măcar un om de aice, să știe că pe vornicelu și pe cei mai frunțași ai satului cu ulița să vor pedepsi”.

1773: Conflictul de durată dintre Brânzenești și Cracalieiști a fost rezolvat, în 8 mai 1773, de Divanul Cnejei Moldovii, care a hotărât ca „Cracaleștii și Brânzăneștii să stăpânească a triia parte din Rohozna împreună”.

1775: În 1775, Rohozna avea 4 mazili, 2 popi și 49 familii de țărani.

1782: În 1782, Toma Iamandi stăpânea o treime din Rohozna, zestrea jupânesei lui, fata lui Mihalachi Sturza; Manole Potlog avea o treime din tot satul și o optime din treimea de jos, moștenire, prin mama sa, de la Ursachi vistiernic; Mihalachi Cracalia avea 3/24 părți din sat; Gligorie Brânzan – 2/24 părți; Constantin Rășcan spătar – 2/24.

1844: În lista elevilor care au absolvit Academia cezaro-crăiască de Inginerie Militară din Viena, se află, conform lucrării monografice a lui Friedrich Gatti⁶⁵¹, dedicată Academiei de Inginerie Militară din Viena, și

⁶⁵¹ Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

Stephan von Mikuli, născut în 20 mai 1832, la Cernăuți: Tatăl este mare proprietar de pământ. Din 31 martie 1848, devenit cavaler de (Ritter von) Mikuli. Din octombrie 1847, cadet în Regimentul Nr. 10 Husari Preussen, cu comandamentul în Ungaria. S-a retras la **moșia sa de la Rohozna**, în Bucovina. A fost primar al Cernăuților, membru a mai multor asociații și, timp de 35 de ani, președinte al Comisiei imperiale pentru creșterea cailor de rasă, fiind decorat, în 1877, de Împărat cu Ordinul Franz Josep.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuți – **Sadagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernaucă, Dobronăuți, Gogolina sau Stroești de Sus, Cotul Ostrița, Lehucenii Teutului, Lențești Camerale, Lențești Privat, Mahala Bială, Novoselița sau Stroești de Jos, Rarancea, Slobozia Rarancei, **Rohozna**, Șerăuții de Sus, Șerăuții de Jos sau Slobudka, Șubranet, Toporăuț, Vaslăuț, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă”⁶⁵².

1875: Din 1875, funcționa în sat o școală cu 6 clase⁶⁵³.

1891: „**Lupi turbați în Bucovina**. În săptămâna trecută s-a arătat un lup turbat în comunele Sadagura, **Rohozna**, Zucica și Mahala din Bucovina, mușcând 40 de persoane. Cei greu răniți au fost trimiși în institutele

⁶⁵² *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁶⁵³ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 17, 1876 p. 28, 1907 p. 56

pasteuriene din Budapesta și București. Lupul a fost ucis de un țaran. În ținutul Sadagurei s-a mai văzut un lup turbat, care încă fu ucis. Autoritățile administrative, spre a împiedeca lățirea turbării, au dispus să se omoare câinii și mâțele din comunele cercetate de lupii turbați”⁶⁵⁴.

1899: S-a înființat, odată cu alte 18 „bănci Raiffeisen” și însoțirea de la Rohozna, după cum rezultă din Raportul Comitetului Țării despre activitatea sa din anul 1899⁶⁵⁵.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Rohozna**, comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe partea dreaptă a pârâului Zadobriuca, afluent al Prutului, în apropierea târgului Sadagora. Suprafața: 22,09 kmp; populația: 3.967 locuitori, două părți ruteni și o parte izraeliți; rutenii sunt în majoritate gr. or., restul rom. cat., și numai puțini gr. cat. Este lipită de drumul principal Cernăuți – Uscie Biscopie (Galiția), legată printr-un bun drum cu Sadagora; are o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Nașterea Maicii Domnu-lui”. Această comună este menționată, pentru prima oară, într-un hrisov în anul 1600. La 1776, era în posesia mazelilor Constantin Rășcanu, Grigoraș Brânzanu, Ilie Caracal, Manole Potlog și Toma Iamandi. Are o fabrică de spirt. Aci se află izvoarele de apă care alimentează orașul Cernăuți. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea de vite. Comuna posedă 1.360 hectare pământ arabil, 278 hectare fânașuri, 9 hectare grădini, 95 hectare imașuri, 90

⁶⁵⁴ *Unirea*, Nr. 19, Anul I, 9 mai 1891, p. 149

⁶⁵⁵ *Tribuna Poporului*, Nr. 55, Anul IV, marți 21 martie / 3 aprilie 1900, p. 2

ari pădure. Se găsesc 211 cai, 580 vite cornute, 17 oi, 413 porci și 64 stupi de albine”⁶⁵⁶.

1914-1918: „**Dionisie a lui Vasile Hlewka**, din **Sadagura**, născut în **Rohozna**, la 25 martie 1882, chemat la arme în august 1914, ar fi murit în luptă, pe frontul italian, la 10 august 1918, și ar fi fost înmormântat pe muntele Lisenol, lângă Asiago. Până în prezent, lipsește orice știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Valeriei Hlewka, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **David a lui Leib Zeller**, născut în **Rohozna**, la 9 octombrie 1881, ar fi murit, la 24 decembrie 1919, în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Salei Zeller, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁶⁵⁷.

1920: „**Deciziune de expropriere No. 569/20**. Deciziunea comisiei agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 320, **Jucica Nouă** și **Rohozna**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 25 ha 10 a 07 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”⁶⁵⁸.

1921: „Potrivit dispozițiilor art. 12 și 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret

⁶⁵⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 181

⁶⁵⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuți 15 martie nou 1921, pp. 98-105

⁶⁵⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuți, se publică următoarea listă a patronilor bisericești particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptățiți la alegerea de 6 reprezentanți pentru acest Congres: **Mustatza Xenofon baron**, erezii a) **Egon baron Mustatza**, consilier de administrație, str. Eminescu 4; b) **Otto baron Mustatza**, Sadagura și c) **Elena barona Mustatza**, Viena, strada Elisaveta No. 22 (**Rohozna**, Sadagura), compatroni”⁶⁵⁹.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943⁶⁶⁰, următorii învățători și învățătoare: Levițchi Levescu Vladimir, comuna **Rohozna**, jud. Cernăuți, media 7,00”.

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează la gradul II în învățământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învățători și învățătoare, care au reușit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuți, cu notele arătate în dreptul fiecăruia⁶⁶¹: Cazinurovici Aurelian, comuna **Rohozna** Cernăuți, media 7,62”.

1944, octombrie 9: „**ROHOZNA**, Societate anonimă română / Fabrici și rafinării de industrii agricole / București, Calea Victoriei Nr. 29 / Extras de pe procesul-verbal Nr. 6 al adunării generale extraordinare din 15 Iulie 1944. // Adunarea, în unanimitate, decide: 1). Aprobă darea de seamă a consiliului de administrație asupra gestiunii la zi, dându-le deplină descărcare. 2). Ratifică alegerea dlui **Ion Mazere** în calitate de administrator

⁶⁵⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

⁶⁶⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

⁶⁶¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 și urm.

unic, cu dreptul de a reprezenta și angaja singur, în mod valabil, societatea. 3). Alege pentru exercițiul în curs ca censor pe dl **Ion Mărândiuc**, iar ca censor su-pleant pe domnișoara **Alexandra Marinescu**. 4). Amână pentru prima adunare generală discutarea situației financiare. / Președinte, **Alexandru Conte Wassilko**. / Scrutatori: **Ion Mazere**, **Alfons Wardella**. / Secretar, **Miron Eliade**. / Se vizează de noi spre publicare în *Monitorul Oficial*. / Secretar general, (Indescifrabil) / Nr. 12.945. / 1944, Octombrie 9”⁶⁶².

ROMA

(prin Teișori sau Teișoara, contopit cu Roma,
comuna Roma, Botoșani).

1633, septembrie 3: Întărit de Moise Moghila voievod mănăstirii Galata de Sus, care primește uric pentru „un sat, anume **Teișorii** (Teișoara, contopit cu Roma, comuna Roma, Botoșani), din ocolul târgului Botășani, care acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul acestui târg”⁶⁶³.

ROMAN

⁶⁶² *Monitorul Oficial*, Nr. 236, 12 octombrie 1944, p. 5151

⁶⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 380, p. 479

(târg, Neamț).

1392, marie 30: Prima menționare documentară, într-un uric al întemeietorului său, „Marele singur stăpânitor, din mila lui Dumnezeu, domn, Io Roman voievod”, din „anul șase mii nouă sute deplin (1392), luna martie, în 30 zile, în cetatea noastră, a lui Roman voievod”⁶⁶⁴.

1448, iulie 27. Întărită „casa lui Frâham din Târ-gul de Jos”, de Petru voievod, când întărește moșiile lui Ion Porcu, care primește uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, și Sârbi, și Arămești, și Românești, și Știubeești, și Cornești, și Tulești, și moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, și Cuciu-lătești, și Bârjoveni, și seliștea lui Manuil, și Săcuiani, și, pe Tutova, Mihail Croitor, și la Glog, și, pe Bâc, la Botne, Voloseni, și la Crețul, și la Clim, și unde este Cruglici, și prisaca, și, la Mealure, unde este Oancea, și la Jac, și la Dragoman, și Grozeștii lui Marco, și la Golâmboanie, cu vadul, și Neburești, și, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părțile pârâului, și casa lui Frâham din Târgul de Jos”⁶⁶⁵. Hotarele, din veac.

1458, aprilie 12: Întărit de Ștefan voievod „mitropoliei noastre din târgul Roman, unde este hramul sfânta mucenică Paraschiva”, care primește uric pentru un „satele anume: Leucușani, mai sus de târg, și Dragomirești

⁶⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 2, pp. 3, 4

⁶⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 282, pp. 402, 403

(înglobat în Roman), cu pod umblător; iar Leucușanii, cu moara, și podul umblător sunt pe Moldo-va”⁶⁶⁶.

1488, aprilie 20: Întărit de Ștefan voievod, Mitropoliei Roman, care primește uric pentru „dania bunicului nostru, Alexandru voievod, două sate, anume Leucușanii, mai sus de târgul Roman, și cu desetina din varză din acel sat, și Dragomireștii, mai jos de târgul Roman, peste Moldova, și cu podul umblător care este peste Moldova și cu desetina din pește proaspăt, pe care îl vor pescui oamenii din Dragomirești acolo, la ei”⁶⁶⁷. Hotarul, din veac.

1586, februarie 26: Zapisul pârcălabilor de **Roman**, Miron și Bejan, și al lui Macsin Gârbe de acolo, în care mărturisesc cum „Dumitru, feciorul Cozmei din **Roșiori**, a vândut a sa dreaptă ocină și cumpărătură, ce a cumpărat-o tatăl său Cozma de la Luca, feciorul Savei, Preaosfințitului Agafton, Episcopul Romanului, drept 270 zoți tătarești... o casă și cu 23 pământuri în țarină și cu o poiană de fân”⁶⁶⁸.

1589, martie: Zapisul lui David și Bejan, pârcălabi de **Roman**, al lui Ionașco șoltuz și al celor 12 pârgari, al lui Macsin Gârbe, prezviterul Luca, a lui Verdeș și a tuturor presviterilor din **târgul Romanului**, în care mărturisesc cum au venit Petrea, cu femeia lui Dochia, și frații Evdochiei, anume Criste și Cozma, din ținutul Neamțului, nepoți lui One Vijan și strănepoți Anușcăi, și au vândut „a

⁶⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 70, p. 103, 104

⁶⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 39, pp. 71-73

⁶⁶⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 205, 206

lor ocină din uricul bătrânului Ștefan Vodă, împărțea dreaptă, partea lor din satul **Roșiori**... Tomei logofăt, drept 150 zloți, și a plătit acea ocină Drăguța, fata logofătului Toma”⁶⁶⁹.

1624, iulie 8: Porunca lui Radul Mihnea voievod către pârcălabii de Roman, șoltuzii și pârgarii din târg, cărora le cere să-i lase în pace, la cererea episcopului Athanasie, pe cei „opt poslușnici, meșteri la sfânta episcopie: un rotar și un curelar, și un olar, și un croitor, și un potcovar, și un păcornicer, și doi ciobotari, ce sunt de treaba sfintei episcopii. Și voi îi trageți cu târgul la podvoadă și cheltuieți și la jolduri și la alte angherii mai mărunte, cum n-au mai fost”⁶⁷⁰.

1627, septembrie 1: Zapisul șoltuzului **târgului Roman**, Buda și al celor „12 pârgari și oameni buni orășeni, anume Onica, Bârlibaș, Vasile Mălăiu, Neca neguțătorul, Esariu, Costin, Ionașcu Rusul, Dumitrașcu, Chirilă bărbierul”, prin care mărturisesc cum a venit înaintea lor „Ilina, fata lui Grigore... și a avut ce a avut la **Să-cuiani** Erimiei lui Vârnăv, drept 35 de bani buni, ca să fie lui ocină și moșie”⁶⁷¹.

1627, septembrie 22: Zapisul marilor boieri despre pâra lui Constantin și Vasilie, feciorii Măriicăi Pântoae, fetei **Gârbei de Roman**, cu Iurdachie, pentru „niște vii cu crame la **Cotnar**, ce le-a cumpărat Iurdachie de la mama lor, Măriica Pântoae, drept 400 de zloți bătuți... fără știrea

⁶⁶⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 11, 12

⁶⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 218, p. 288

⁶⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 234, p. 320

lor... s-au tocmit dinaintea noastră și le-a mai dat Iurdachie o sută de zloți”⁶⁷².

1627, noiembrie 8: Zapisul lui Nechita Moțoc și al femeii sale Ioana, prin care mărturisesc că au „vândut partea de ocină din **Drăgești**, ce se va alege parte lui Ion, din tot locul, ș-a Ilincăi și a fetii sale Ana, jumătate din partea lor, ce a fost pusă la noi zălog pentru dajdie... feciorilor Blândeii pârcălabului, anume Pașco, Țindia și Cotos, drept 30 de zloți bătuți, drept cât a fost și la noi zălogită. Și la tocmeala noastră au fost Savin pârcălabul și Bumbuța, **șoltuzul de Roman**, și 12 pârgari, și Petriman curelarul și George Romșe”⁶⁷³.

1627, decembrie 13: Zapisul lui Ștefan Blendea, **pârcălab de Roman**, și al feciorilor lui, Căzan și Pașco, prin care mărturisesc că au „vândut o casă de ocină, cu tot venitul, din sat de **Năvrăpești**, ce acea casă a fost de moșie de pe jupâneasa Blendei, anume Erena. Și s-a sculat Maxin Popovici de o au cumpărat, i-au dat bani gata 25 galbeni întru mâinile lui Ștefan Blendea și a feciorilor săi Căzan și Pașco... Și au fost într-această tocmeală Ghiorghe Năvrăpăscul, Ionașco Botăș din **Miroslăvești**, Ionașco Bandur din **Botești** și Hilip șetrărel din **Vereșeni**”⁶⁷⁴.

1632, septembrie 8: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaș voievod, dată lui Simion Purece, „să fie

⁶⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 243, pp. 326, 327

⁶⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 251, pp. 334, 335

⁶⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 272, p. 366

tare și puternic să oprească și să țină niște fânețe ce sunt la **Roman**, pentru că este a lor dreaptă ocină și moșie”⁶⁷⁵.

1634, martie 17: Întărit de Moise Moghila voievod, care întoarce marelui vistiernic Dumitru Buhuș „o bucată de loc, ce este de ceea parte de Siret, a **Gâdinților**, dinspre târgul Roman; care bucată de loc a fost hotarul satului său, a Gâdinților, din zile bătrâne, iar după aceea s-a împresurat cu **hotarul târgului Romanului**”⁶⁷⁶.

1636, august 15: Zapisul lui Focșea Nădușeală, în care mărturisește că a vândut „un loc de prisacă, drept 12 galbeni, lui Dumitrașco Negurici fost pârcălab, la sat la **Hârlești**, la ținutul Neamț, alături cu Beleul, din partea moșului meu Bălcu, dinaintea lui Drăgan, **șoltuzul armenesc din Roman**, Gheorghe butnarul, Marco sin (fiul lui) Petriman și a mulți oameni buni”⁶⁷⁷.

1644, septembrie 1: Gligore din satul **Cornești** (comuna Filipești, Bacău), fecior lui Ionașco Lipovanul, și femeia lui Ioana, cu feciorii lor Damaschin și Ionașco, vând Savei și lui Mătei din satul **Oncești** (Uncești, comuna Secuieni, Neamț), drept 15 ughi (ducați ungurești), „o parte de ocină a mea, ce mi se vine din vatra satului, din țarină, din pădure și din tot locul din sat din **Filipești** (comuna Filipești, Bacău). / Și la această tocmeală au fost popa Boul, diaconul Toade a Gligoroaie, Meftodie, Grigorie sin (fiu) Făureasca, Ionașco a Vasilcăi ot **Roman**, Bejan ot **Cuciulani** (înglobat în Secuieni, comuna Se-

⁶⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 201, p. 258

⁶⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 84, p. 98

⁶⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 480, p. 540

cuieni, Neamț), Ursu, Pășcan ot **Popești** (comuna Filipești, Bacău) și Mihail ot **Roman**. / Eu, popa Ionașcu, am scris acest zapis, în casa lui Ionașco a lui Cernat. Și a fost și Filip ot **Cozmești** (lângă Solonți, comuna Solonț, Bacău)”⁶⁷⁸.

1756, martie 25: Ispisoc de la Constantin Mihail Cehan Racoviță voievod, care a „săvârșit din temei o **sfântă mănăstire în târgul Romanului**, întru hramul Adormirea prea sfintei preacuratei și preblagoslovitei slăvite de Dumnezeu născătoare și pururi fecioară Maria, și, pentru chiverniseala părinților călugări... le-am dat, la **târgul Hârlăului**, o bucată de loc din hotarul târgului, loc domnesc nedat nimăbui de alți Domni”⁶⁷⁹.

1756, iulie 12: Judecata făcută de logofeții Nicolae Canta și Radul Racovița, prin care obligă pe Ion Sucmănar din **Iași** să plătească lui Iacov jidov din **Roman** o datorie de 396 lei, în baza a două zapise din anul 7257 (1749), în care se mărturisea „cum a luat marfă de la Iacob... iar de nu-i va da banii săi, săi dea dugheana, cu loc, cu tot, ce este în târgul de sus”⁶⁸⁰.

1774, iunie: Târgul **Romanului**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁶⁸¹, avea **toată suma caselor 216**. Scădere rufeturi 103: 8 preoți și diaconi, 10 mazili și ruțași, 2 neguțători de Eși, 2 cu cărți, 29 ciocli, 18 văduve, 14 jidovi, 20 țișigani. Rămân birnici 113. / **Birnici**: Ion, saponariu / Gheorghe, cibotariu / Vasile

⁶⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 410, pp. 393, 394

⁶⁷⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 210-212

⁶⁸⁰ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An I, Fasc. 1, oct. 1921, pp. 87, 88

⁶⁸¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 281-284

Guțul / Dima, cibotariu / Ion Postolache / Toader a Măicuții / Toia, muntean / Gligoraș a Florei / Ioniță Căpriță / State, blănariu / Dumitru, croitorul / Lupul Trifăscul cu bir acolo / Ion Obrej, croitor / Simion Nârne / Ioniță Buhnă / Costantin a bărbieriții / Adam, bărbierul / Sima, cibotar / Gavril, cibotar / Mărian, cârciumar / Andronache, blănar / Ioniță Pobircu / Gheorghe, Cătana, bărbier / Toader Lungul / Toader Curbe / Sandul Ichim / Enachi Vezure / Andrei Dumbravă / Ioniță Turturică, vornic / Toader Plăcintă / Ștefan Alecsii / Zaharia, blănar / Constandin, blănar / Ion Spuze / Andrei, croitor / Apostol, blănar / Lazor Păpușoiu / Ion, crâșmar caramanleului / Constandin, croitor / Gligoraș, cibotar / Costandin, cibotar / Ioniță, cibotar / Gheorghe, croitor / Nicolai Tiacă, blănar / Dumitru Alășag / Vasile, cibotar / Gheorghe Mole / Enache zet (ginere) lui Tărăbuș / Lupul Mămăligă / Opre, cărămidar din Chinărar / Chiriac de acolo / Lepădat, cărămidar de acolo / Năstac sin (fiu) morar de acolo / Crăste, olariu de acolo / Gavril Bucșe de acolo / Paraschiv, cărămidar de acolo / Chiriac, cărămidar de acolo / Marin, mocan de acolo / Gheorghe, mocan de acolo / Toader, ungurian, apar din Râioasa / Radul, apar de acolo / Maștei, apar de acolo / Simion, muntean, apar de acolo / Ion, pârgar de acolo / Vasile Corniță, pârgar de acolo / Gligori, crav, pârgar de acolo / Andoni, săponar / Gheorghe Mămăligă din Cotu lui Bălan / Ioniță, cibotar de acolo / Vasile, tăbăcar de acolo / Mihalache Mămăligă / Nichita, apar din Râioasa / Ion, pârgar din Chinărar / Postolache ot Hulpășeștii / Trohin, olar de acolo / Ioniță, apar de acolo / Ștefan, pârgar de acolo / Lupul zet (ginere) lui Ciocoiu din Brătești / Vlad, cibotar / Sandul, apar din Brătești / Eni Bărcos din Băloșești / Lupul, soponar / Neculai Bălăban,

stoler / Ion Untilă, stoler / Vasile Vremiră, stoler / Ștefan de acolo, stoler / Petre, pietrar / Lupul, butnar / Iosip, panțar / Ioniță, pietrariu, panțar / Lupul, panțar / Ștefan Popa, panțar. // **Străinii din târgu (birnici):** Crăste, pitar / Vasile, croitoriu / Mihai, grec / Apostol, băcal, grec / Ene, băcal / Dinul, muntean, brașovan / Vasile, pitar / Ispiriu, băcal / Dumitru, băcal / Miciu, băcal / Pascal, băcal / Toader cumnat Bonciului / Costandin, căldărar / Bonciul, băcal / Apostol, băcal / Dumitru, pitar / Panaite, grec / Dinul, curelar / Costandin, grec, băcal. // **Rufeturi:** Popa Șerban / Popa Ioniță / Popa Ștefan / Pavăl, diacon / Neculai, diacon / Popa Toader / Popa Ioniță / Dumitrașco, blănar, ruptaș / Andronachi, caramanleu, ruptaș / Ioniță, caramanleu, ruptaș / Andrii, căpitan, mazil / Ilieș Rojniță, ruptaș / Gligori Bucșă, căpitan de poștă / Ștefan Fote, ruptaș / Necolai Herbintoiu, bogasăreiu, priș ot (vine din) Eș / Toader, bogasier, tij (la fel) / Hagi Neculce, bogasieriu cu salvogvarde / Ștefan, ungurian, cu cartea Divanului. // **Cioclii de acolo:** Vasile / Gheorghi / Apostol, olar / Radu / Tudosă, butnar / Necolai / Mihalache / Ștefan, staroste din Brătești / Toader Suptirel de acolo / Lazor de acolo / Luca de acolo / Pavăl de acolo / Ion de acolo / Ioniță fiul lui Bubui din Cotu lui Bălan / Gligoraș de acolo / Iftimii fiul lui Năstasă de acolo / Sandul preotesii de acolo / Gligoraș de acolo / Ion Fanze de acolo / Vasile din Râioasa / Ștefan Băhnianul / Alistar / Ion fiul lui Gavril din Râioasa / Ion / Petre Buleu / Andrei Mămăligă de acolo / Costandin al lui Stahi din Sagna / Ion de acolo / Toader Hârjul de acolo. // **Jidovii:** Iancul / Iosip / Leiba / Lehman / Leiba / Herciul / Marco, jidov / Berco / Haimu / In (alt) Haimu / Cerbul / Pascal / Nișin / Solomon. // **Țigani:** Dămian, țigan / Dragomir / Așbul / Ion / Tănasă / Ioniță / Vasile /

Ion Gagul / Lupul / Enachi / In (alt) Enachi / Ion Mole / Andrii / Ioniță / Vasile Gagul / Ioniță / Ion / Vasile Gagul / Pavăl / Neculai. // **Femei sărace:** Catrina Blăgiasa / Gafița / Tudosca / Iliana / Ioana / Sanda / Paraschiva / In (altă) Paraschiva / Catrina / Posâna, jidovcă / Sârbul / Anișa Ecoboae / Safta Bucșoae / Catrina / Dina / Irimia / Ioana / Iliana, preoteasă.

1774, iunie: Satele Calicii și Cotul Vameșilor, al Episcoăiei Romanului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁶⁸², aveau **toată suma caselor 82**. Scădere rufeturi 9 (38 poslușnici ai episcopiei Romanului): 2 popi și diaconi, 4 țișani, 3 văduve. Rămân birnici 73. // **Birnici:** Chirilă Panțul / Ioniță Ciorovei / Sandul / Dumitru / Costandin, muntean / Nistor Grecia / Pintelei brat (frate) lui / Trohin frate lui / Ion Călin, vornic / Ion, podar / Vasile, podar / Ioniță / Toader / Simion / Gligori / Vasile, podar / Cozma, podar / Gligoraș, blănar din Bătrânești / Vasile, bârlădean din Râioasa / Gheorghi fratele lui de acolo / Ioniță fratele lui de acolo / Irimia de acolo / Andrian din Târgu / Chiriac / Ion, cărăuș / Ene, blănariu / Gheorghită / Nicola, grecu / Sandul, cârciumar lui / Dumitru, muntean / Gligori, muntean / Crâste, muntean / Dobre, muntean. // **Poslușnicii episcopiei de acolo:** Gheorghi, vornic / Toader Chicir / Sandul Fufle / Simion Checeria / Alecsa / Miron / Alecsandru / Gheorghi Ciociul / Calistru / Vasile Chiceria / Ioniță Nechifor / Toader Guriță / Ion / Ursul Caldul, pas / Carpu, bucătar / Ilii, grădinar / Istrate, vezeteu / Constandin brat (frate) lui Apostol / Toader, purcar / Nistor, purcar / Ioniță, plugar / Ioniță, muntean, tij (la fel) / Gheorghi sin (fiu) lui Șciopu / Apostol fiul lui pas /

⁶⁸² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 280, 281

Iftimii, olar / Toader Moșniaga / Pașco, muntean / Petre, vezeteu / Ștefan Ureche, plugar / Pricopi, la fel / Ioniță, butnar din Gădiți / Ion din Ruși / Mihai de acolo / Ion Sălibrian din Râioasa / Ștefan, rotar din Cotul lui Bălan / Vasil, butnar ot tam (de acolo) / Vasile Șchiopu, de acolo / Gligori, butnar de acolo. // **Rufeturi:** Popa Aron / Drăgan, diacon / Vasile, țigan / Toader, țigan / Stan, vezeteu, țigan / Bogdan, țigan / Istrătoae, săracă / Sanda, săracă / Maria, săracă.

1852, septembrie 11: Hrisovul lui Grigorie Alexandru Ghica voievod, prin care întărește „actul de schimb, prin care Episcopia Romanului, luând de la obștea orășenilor **târgului Roman** moșiile **Cordenii**, cu unitele siliști pe Crasna, în ținutul Fălciului, și **Goșmanii** pe Orbec, în ținutul Neamțului, a dat târgoveților vatra târgului Roman întreg, cu toate mahalalele dimprejur și cu 330 fălci imaș”. / Sunt menționați, prin locurile pe care le au în târgul Rpmann, Ioan Gtădinariu / Gheorghe Mar-dari / Gheorghje Barbovski / preotul Ioniță Aron / Ioan Neculau / Niță Frunză / Vasile Postolachi / Anton Iftemi Arucăi / neguțătorul Hascal sin (fiu) Iosip / neguțătorul Iordachi Pungă / neguțătorul Neculai Stancio / Bercu croitorul / Casandra Iconomu, neguțătorul Cioban Buburus / neguțătorii Bonciul și Ițic Nadler / neguțătorul Ariton Misir / Gheorghe Camaralău zugrav / Vasile Turculeț / Alexandru Teodori / Ștefan Arcanaș / Neculai Samanduri / Gheorghe Călcăiu / Ilieș Dimitriu / Vasile Buzatu / Ioan Filip Carătașu / Alecsandru Giosanu / Tănasă Bucatariu / Gheorghe Cilibiu / Vasile Arnăutul / Ioan Hornar / Manolachi Giodilă / Dimitrie Stan / Ioan Apariu / Gheorghe a Ilincăi / Niță Chitariu / Anghelușa Spălătorița / spișerul Tibinca / Iordachi Iacomi / Iordachi Guțu /

Neculai Gheorghiu / Ioan Codreanu / Ștefan Chitariu / Ioan Herescu / Neculai Chetrariu / Ioan Teștiban / Ștefan Surugiul / Pavel Stoleriu / Mihalachi Moțoc / Vasile Puce Bucătariu / Ioan a Drăguții / Constantin Gușă / Maria Robulesii / Constantin Botezatu”⁶⁸³.

1877-1878, districtul Roman: Tabloul ostașilor din al IV-lea Corp de Armată, Divizia a VII-a de Linie, căzuți în Războiul de Independență: **Fonea Neculai**, sol-dat, din comuna **Ciuturești**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Diacu Petru**, soldat, din comuna **Dolhești**, plasa Mol-dova, de 21 ani; / **Crășmariu Theodor**, soldat, din comuna **Cristești**, plasa Șomuz, de 21 ani; / **Popa Dumitru**, soldat, din comuna **Tupilați**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Enache Dumitru**, soldat, din comuna **Brusturi**, plasa Moldova, de 21 ani; / **A Găinăriței Ioan**, soldat, din comuna **Tupilați**, plasa Moldova, de 21 ani; / **Crețu Vasile**, soldat, din comuna **Bana**, plasa Siretul de jos, de 21 ani; / **Zaharia Ioan**, soldat, din comuna **Miclăuleni**, plasa Roman, de 21 ani”⁶⁸⁴.

1877-1878, districtul Roman: Tabloul ostașilor din al VIII-lea de Linie, căzuți pentru apărarea Patriei pe câmpul de onoare în Războiul de Independență: **Mocanu Petru**, soldat, din comuna **Boțești**, Roman; / **Romanaș Teodor**, soldat, din comuna **Fundu**, Roman; / **Petrescu George**, soldat, din comuna **Roman**, Roman”⁶⁸⁵.

1902: „**Roman**, comună urbană, în județul Roman, plasa Moldova, pe malul stâng al râului Moldova și la 3 km de vărsarea sa în râul Siretul. Este așezată pe un loc înalt, la extremitatea de sud a platoului ce separă

⁶⁸³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iași 1892, pp. 247-272

⁶⁸⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 247-253

⁶⁸⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 2611-270

bazinul Moldovei de al Siretului și aproape în mijlocul județului, la 346 km de București, 116 km de Iași, 103 km de Suceava, 44 km de Bacău și 102 (46 km pe șosea) de Piatra. Teritoriul întregii comune ocupă o suprafață de 350-400 hectare. Are o populație de 14.019 suflete, locuind în vreo 2.500 case. Această populație, în mare majoritate, este compusă din români, apoi vin evrei, armeni, unguri, greci și nemți. Are un seminar inferior (cu 4 clase), înființat în 1858; un gimnaziu, înființat în 1872; o școală profesională de băieți și una de fete, înființate în 1880; trei școli primare de băieți, una, școala No. 1 saiu Ghica-Vodă, înființată la 1832, a doua, școala No. 2, la 1831, și a treia, școala No. 3 sau Costachi Negri, la 1867; două școli primare de fete, din care cea dintâi, școala: No. 2, înființată la 1867; un pensionat de băieți și două de fete și o școală primară de băieți și una de fete ale comunității armene din Roman. / Sunt în Roman **6 biserici ortodoxe** și anume: **Episcopia**, cu hramul Sf. Paraschiva, începută la 1542, de Petru Rareș, și terminată în 1550, de fiul său, Iliăș Vodă. Este biserica cea mai veche și. cea mai frumoasă. Este catedrala orașului. Episcopia eparhiei de Roman se datează de pe vremea lui Alexandru cel Bun. Aci se păstrează felonul lui Ioan Crisostomul, așezat într-o cutie cu capacul de sticlă și pecetluit. Nu se păstrează însă nici un document istoric despre originea lui, afară de relațiunea ce ne-o dă Arhidiaconul Paul, care însoțea, în călătorie prin Moldova, pe Patriarhul Makarie. O tradițiune locală însă spune că felonul acesta ar fi fost unul din darurile ce le-au primit Alexandru cel Bun, și Mitropolitul Iosif (fratele voievodului Petru Mușat – n. n.), de la Împăratul Constantin Paleologul și că Alexan-dru cel Bun ar fi dăruit mănăstirii sale de la Episcopia de Roman,

însoțit de documentul respectiv, care a existat la Episcopie până la 1722, când documentele Episcopiei s-au înecat în apa Bistriței, Tot aici sunt și câteva părțile de moaște (o parte din palmă), care, dacă trebuie să cre-dem tradițiunea, sunt ale Sf. Paraschive. / Biserica **Precista Mare**, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, zidită, la 1569, de Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușeanu. Iată, după inscripția ce se păstrează în pridvorul bisericii, fazele prin care a trecut această bise-rică: „Această sfântă biserică, unde se prăznuiește Adormirea Precistei, întâi a fost zidită de Doamna Ruxan-dra, maica lui Bogdan Voivod, la 1569. Al doilea s-a zidit de iznoavă de Episcopul Ioanikie, cu ajutorul Domnului Constantin Racoviță Voevod, la 1753, și s-a dat metoh Sf. Spiridon din Iași. Al treilea s-a zidit din nou, fiind egu-men Gerasim Putneanul, la 1757, carele a făcut și înce-pere spitalului. Al patrulea iarăși, stricându-se, s-a zidit din nou de Arhimanadritul Gherasim Bucovineanul, care a mai sporit în spital 10 crivaturi, la 1826. Al cincilea, hrintuită de cutremurile urmate, s-a stricat până la un loc și s-a zidit de Iegumenul Macarie Basarabeanul cu ai săi bani, carele a mai sporit și 20 crivaturi în spital, mijlocind și cumpărarea binalei pentru 40 crivaturi, domnind Domnul Mihail Grigorie Sturdza Voivod, iar Mitropolitul fiind profesorul Veniamin Costache, 1838, Oct. 21”. / În curtea acestei biserici este spitalul, zidit, la 1872, de Epitropia Sf. Spiridon, alături de vechiul spital, care acum e desființat. / **Biserica Albă**, cu patronul Sf. Voevozi, zidită, la 1695, de vel-spătarul Vasile Cantacu-zino, după ce se surpase cea veche, ce fusese zidită de Ștefan Tomșa, cu vreo 100 ani mai înainte. Această biserică a avut, din vechime, mulți ani judecată pentru loc cu biserica armeană din acest oraș,

cu care este alătura. Ea avea ca venit, mai înainte de începutul secolului nos-tru, taxa de la harabagii și de la măsurătoarea vaselor cu băuturi. Încasa câte 4 parale la leu din prețul chiriei; câte 20 parale de bute, de la cotitul vaselor; 10 parale de la bolobocul cu vin, de la toți cei ce-și măsurau singuri vasele și câte o para de vadră, pentru măsurarea cu cotul sau cu vadra vaselor cu rachiu, după obicei. Taxa de harabagelic se desființă la 1853, iunie 2. / **Biserica Sf. Nicolae**, făcută mai întâi de lemn și apoi, cu 90 ani în urmă, făcută de zid, în forma în care se vede și astăzi. / **Biserica Precista de Sus**, făcută mai întâi din lemn și apoi de zid, la 1791, având patronul Adormirea. / **Biserica Sf. Gheorghe**, zidită, cum este astăzi, la 1847, de Grigore și Elena Donici, în locul alteia mai vechi. Ea este cu 4 turnuri. Această biserică avea din vechime ca venit taxa de la cântar. De la 1843, iulie 2, prin anaforaua statului No. 1631, se obligă Eforia târgului a da acestei biserici câte 500 lei, în locul acelei taxe, pe care o încasa Eforia. Afară de acestea, mai este o **capelă ortodoxă și una catolică** la cimitir, făcute de curând. / **Biserica armeană** din acest oraș este zidită pentru, prima oară, la 1609. / Orașul are un spital mare și frumos, care depinde de Epitropia Sf. Spiridon din Iași și s-a clădit în 1872, în locul celui vechi. Acest spital își are început pe la 1787 și este fondat de Gherasim Putneanul, egumenul mănăstirii Precista Mare. Până la această dată, aici era un azil pentru săraci. El a fost organizat, pe la 1798, de Episcopul de Roman Veniamin Costache... Industria care se practică este cea de primă necesitate, ca: zidăria, lemnăria, fierăria, ciubotăria, croitoria etc.; puțini se îndeletnicesc cu muingeria și fabricarea săpunului și foarte puțini cu blănăria, care odinioară era în floare în Roman. Pe râul

Moldova este o singură moară de apă. Comerțul îl face cu orașul Galați și cu străinătatea, prin punctul Ițcani. Produsele care se exportă sunt cereale (grâu și păpușoi mai mult) și vite. El servește ca piață numai pentru județul Roman. În acest oraș, în fiecare an, se face, la 6 august, un iarmaroc anual, care ține, în unii ani, câte 10 zile și care este al doilea din Moldova, după cel din Fălticeni. Acest iarmaroc, în vechime, se făcea la 20 iulie. Afară de acest iarmaroc anual, se mai face câte unul săptămânal, în fiecare Mmarți, mai mult pentru vite. Are 3 piețe, din care cea din fața bisericii Precista Mare, datează de pe la finele secolului trecut. Este, pe lângă reședința administrațiunii județului, și aceea a Episcopului din Roman”⁶⁸⁶.

ROMÂNEȘTI

(azi Miron Costin, în comuna Trifești, Neamț).

1448, iulie 27: Întărit de Petru voievod, lui Ion Porcu, care primește uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, și Sârbi, și Arămești, și **Românești**, și Știubeești, și Cornești, și Tulești, și moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, și Cuciulătești, și Bârjoveni, și seliștea lui Manuil, și Săcuiani, și, pe Tutova, Mihail Croitor, și la Glog, și, pe Bâc, la Botne, Voloseni, și la Crețul, și la Clim, și unde este Cruglici, și prisaca, și, la Mealure, unde este Oancea, și la Jac, și la Dragoman, și Grozeștii lui Marco, și la Golâmboanie, cu vadul, și

⁶⁸⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 264, 265

Neburești, și, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părțile pârâului, și casa lui Frâham din Tîrgul de Jos”⁶⁸⁷. Hotarele, din veac.

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod logofătului Dumitru Buhuș, care primește urice pentru „satul **Gâdinții** (comuna Sagna, Neamț) pe Siret, cu loc de mori la Siret și la pârâul satului și cu bălți de pește și cu vii, și cu pod umblător pe Siret, și alt sat, anume **Criveștii** (comuna Strunga, Iași) sub Strungă, cu iaz și cu mori și cu vii, și, în același hotar, seliștea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iași), mai jos de Pietriș, și seliștea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hotceștii** (lângă Strunga, Iași), și a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), și seliștea **Dădeștii** (inclus în Târgu Frumos, Iași), pe Sirca, cu loc de iaz și de mori la Sirca, ce este în ținutul Roman, și a treia parte din seliștea **Plotuneștilor** (inclus în Târgu Frumos, Iași) și jumătate din satul **Căcăcești** (în Cârligătura, Iași) și o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat și a pus stâlpi Pătrașco Bașotă logofăt... cu loc de iazuri și de mori la amândouă Bahlulele, și toate părțile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhărești** (lângă Târgu Frumos, Iași), cu iaz și cu mori la Bahlui, și niște părți din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălțați, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și satul **Vavatieștii**, ce se numește **Bârleștii** (comuna Erbiceni, Iași), și satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, cu iaz și cu mori pe Bahlui, și toate părțile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iași) și din satul **Totoești** (comuna Erbiceni, Iași), de asemenea pe Bahlui, ce este în

⁶⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 282, pp. 402, 403

ținutul Hârlău, și un loc de mori și de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iași), la Jijia, ce este în ținutul Iași, și satul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi orașul Kalininsk, raionul Edinița, Moldova) și **Brătășanii** (azi Brătușenii Vechi, raionul Edinița, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz și moară pe Ciuhur, și a patra parte din satul **Tribiseuți** (comuna Trebisăuți, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabiște, cu jumătate de iaz și cu moară pe pâraul Drabiște, și a treia parte din satul **Costești** (comuna Duruitoarea, raionul Râșcani, Moldo-va), pe Prut, cu loc de iaz și de moară la Ciuhur, și de asemenea și la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniștea Bohotin) și cu pod umblător peste Prut, și toate părțile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raio-nul Râșcani, Moldova), mai sus de Costești, de asemenea pe Prut, și jumătate din satul **Bozoviță** (Buzoviță, regi-unea Cernăuți, Ucraina) și jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuți, Ucraina) și toate păr-țile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuți, Ucraina), pe Nistru, ce este în ținutul Hotin, și satul **Măneștii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), și jumătate din satul **Grozești** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori și cu loc de pive și de fîristreu pe pâraul Oituz, și cu loc de vie, și cu grădini și cu fânețe la muntele ce se numește Munceii, ce este în ținutul Trotuș, și o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț), peste Bistrița, ce se va alege partea lui Hricica-nul, cu loc de moară la pâraul satului și cu loc de prisacă, ce este în ținutul Bacău, și satul **Neculeștii**, ce se numește **Trifeștii** (Neamț), cu iaz și cu mori la Pârâul Negru, și toate părțile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din sa-tul **Romănești** (lângă Trifești, Neamț), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz și de

mori pe Pârâul Negru, de asemenea și pe pârâul Brănișterilor, ce este în ținutul Neamț, și satul **Potropopeștii** (Potropopești, comuna Tă-cuta, Vaslui), și niște părți de ocină, câte se vor alege, din satul **Olășei** (comuna Tăcuta, Vaslui), și alte părți de asemenea cumpărătură din satul **Bombotești** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuțitna, cu mori și cu loc de pive la pârâul Cuțitna”⁶⁸⁸.

1635, iunie 12: Zapisul lui Isac, feciorul Stanei din **Pășcani** (orașul Pașcani, Iași), și Dumitrașco, feciorul popii Vasile din **Românești** (înglobat în Trifești, Neamț), și Precopiia, feciorul Dinei din **Țigănești** (lângă Dochia, comuna Girov, Neamț), nepoții Toflei, prin care mărturisesc că au „vândut dumisale Lupului Prăjescului, clucerului celui mare, un Țigan, anume Lupul, feciorul lui Răchită, cu feciorii lui, drept 20 ughi... dinaintea lui Lazor Moțoc din **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), Petrei din **Miclăușeni** (comuna Butea, Iași), Gheorghe vătămanul din **Lățcani** (lângă Doljești, comuna Doljești, Neamț), popii și lui Vasile Benei din **Hălăștiiani** (comuna Heleșteni, Iași) și dinaintea a mulți oameni buni și bătrâni”⁶⁸⁹.

1677, februarie 20: Frații Istrate, Ionașco și Urâta cu bărbatul ei Vasile, Anușca cu bărbatul ei Ionașco, feciorii diaconului Pântelei din **Mădârjaci**, nepoți de frate lui Vasile Cotorcea, vând lui Miron Costin a lor „moșie în **Românești**, partea Nastasiei, surorii Cotor-cei”⁶⁹⁰.

⁶⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 234, pp. 289-292

⁶⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 136, p. 171

⁶⁹⁰ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 61

ROMÂNEȘTI

(sat pe Tutova, lângă Miclești, Vaslui).

1452, septembrie 10: Întărit de Alexandru voievod postelnicului Ignat, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină și moșii, sate anume Șoldeștii, la Dumitra, și Ciorăștii, și Bârlăleștii, i Soltăneștii, și Socii, cu mănăs-tire și cu Stanul, și, pe Prut, Dănișoara, și Ciocănești, și Borzăștii, și, tot acolo, la Vadul Rușilor, unde este Niag, și, de acolo, câmpul până ajunge la altă seliște, unde au fost Mane, și seliște... Ștelunova, și, pe din sus, la gura Sărății, silește Buvina, i... osebit alte seliști, și pe din sus de Husova, și Dobromireștii, pe Smila, și Balosinești, pe Smilișoara, și, pe Tutova, unde este fratele lui, Româ-nești, și unde este casa lui, la Moina, și silește Negrilești, și silește pe Lucoveț, unde au fost Frumușelul, și Zorilă, pe Tegheci, și, la Prut, pe gârla Soholețul, unde au avut și moară și iaz”⁶⁹¹. Hotare, din vechi.

1613, august 13: Întărit de Ștefan voievod logofătului Bogza, care cumpără de la Marica fata Fătului, Cristoae, Ionașco fiul lui Gheorghe, Ionil fiul lui Matei, Toader fiul lui Ioan Oancă, Leurdea cu femeia lui, Go-lanca cu fratele lui Isachie și de la nepoata lor Erina, toți nepoți și strănepoți lui Trifan, Gherman, Anușca, Drago-lea, Tecla, Anușca și Ion Bălan, drept 100 taleri de argint, „părțile lor,

⁶⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 20, pp. 22, 23

câte li se vor alege, din satul **Românești**, în ținutul Vasluiului și cu loc de moară în Vaslui”⁶⁹².

1620: Întărit de Gașpar voievod lui Gheorghie, fiul Anei Comișel, și lui Toma și fratelui lui Onca, în ba-za unei cărți domnești de la Aron voievod, „cum ei au plătit pentru o moarte de om, căci s-a omorât un grec, gealep împărătesc, în hotarul satului **Româneștii**, deci a dat Gheorghie 3 cai buni și un cal au dat Toma și fratele lui Onca pentru satul Romaneshii, și drept ciubote au dat 25 ughi (ducați ungurești). Deci care dintre răzeșii săi vor voi să stăpânească ocina să aibă a întoarce celor mai sus scriși”⁶⁹³.

1623, martie 1; Mărturia fraților Gavril, Todosie și Măria, feciorii Chiliei, nepoții Hreanciuloie, privind vânzarea părților lor, „ce se vor alege din sat de Românești, partea de jos lui Petrea Cehan, drept 9 taleri... Și această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Bogonosie paharnic ot (din) Gărcine, Petrea hânsar ot Ferește, Marco hânsat ot tam (de acolo) și Gligorie ot Mircești”⁶⁹⁴.

1623, martie 1: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Petre Cehan, care a adus zapis de mărturie de la Marco, Petrea și Parcoșetrar, hânsari din Ferești, de la Ion vătăman, Nicoară și Baico din Șchei și popa Vasilie din Ferești, „scriind cum au venit înaintea lor Ihnat duhalmul și fratele lui Ștefan, fiii Annei, nepoții popii Plătică” și i-au dat lui Cehan partea lor din „satul Strâmtură din tot

⁶⁹² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 22, 23

⁶⁹³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 29

⁶⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 18, pp. 21-24

locul ce este cu loc de moară pe râul Vaslui... slugii noastre Petrea Cehan, pentru că i-au pierdut doi cai buni și cinci strijaci”; iar Gavril, Todosia și Maria, fiii Chiliei, nepoții lui Hreanciul, i-au dat, conform mărturiei lui Bogonos, păharnic din Gârcini, Petrea, Petrea și Marco, hânsari din Ferești, Gligorie din Mircești și popa Vasilie din Ferești, i-au „vândut dreapta lor ocină și cumpărătură, toată partea cât se va alege din satul Românești, care este în ținutul Vaslui... pentru zece taleri bătuți”; iar de Condrea, fiul Maicăi, nepotul Savei, conform mărturiei lui Inosie din Crâsnici, Berbecea, hânsar din Ferești, Moise din Zăpodiani și Mihăilă din Stețcani, i-ar fi dat, ca chezași pentru Nicoară, fiul lui Erhan, „pentru un cal bun, prețuit 44 taleri de argint, partea lui „câtă se va alege din satul Ferești, în ținutul Vasluiului”⁶⁹⁵.

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zăpis de la popa Vasile, Marco hânsar și pitărelul Ciocârlie din **Ferești** (comuna Laza, Vaslui) și de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Ferești, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zăpis că au venit înaintea lor Mateiu și surorile lui Sora și Marica, fiii Anei, nepoții lui Gheorghie... și au vândut dreapta lor parte de ocină și dedină din satul **Românești** (lângă Mi-clești, Vaslui), partea de jos, din vatra satului și cu fânaț, și din câmp și din țarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri numărați și o iapă. / Și de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea... și a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstâci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de țarină și cu loc de prisacă și de fânaț... lui

⁶⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 20, pp. 25, 26

Petrea Ceha, pentru 1t taleri numărați. / Și, de aseme-nea... Vasile, fiul lui Frăția, nepotul lui Brândușă din **Brândușeni** (comuna Brândușeni, Vaslui)... a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)... lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri numărați. / Și de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, și fiii ei Gligorie și Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui)... au vândut dreapta lor ocină și dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)... lui Petrea Cehan, pentru 10 zloți numărați. / Și de asemenea... Busca, fiica lui Ionașco din **Troenești** (sau Brăteni, lângă Boușori, Vaslui), nepoata lui Budul, și Ghiorghie Țânpău și au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Boușori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână și cu loc de grădină și cu cât loc le spune privilegiul... lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri numărați. / Și de asemenea... Moțoc, cu fiii lui Macovei și Țonța, și Ileana Părtătoae și fii ei Măteiu și Obrejje... și au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici...lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri și jumătate. / Și de asemenea... Ștefan Fortos și femeia lui Țâganca, fiica lui Alexa... au vândut a patra parte din satul **Dobroslăvești** (comuna Dobroslăvești, Vaslui), care este pe râul Bârlad, și cu vad de moară, și cu loc de țarină și cu fânaț... lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri numărați”⁶⁹⁶.

1661, iunie 4: Vasile, Duca și Ionașco, feciorii Lucăi Clapei, nepoți lui Hărman din satul Românești, vând marelui logofăt Racoviță Cehan, drept 30 taleri bătuți, dreapta lor „moșie din satul **Românești**, ce este pe apa

⁶⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 398, pp. 462-465

Vasuluiului, toată partea părintelui nostru Luca, feciorul lui Hărman”⁶⁹⁷.

1662, aprilie 4: Ursul, feciorul Gugiului, nepot lui Hărman, dăruiește marelui logofăt Racoviță Cehan și hatmanului Neculai Racoviță „toată partea mea din satul **Românești**, ce este la ținutul Vasluiului... dinaintea Giurgii căpitanul, Ionașco ce a fost căpitan, Toader Flondor, Mierăuță Todică, Țianciul)Țenchea) cel bătrân, Ion și Dumitrașco feciorul Țeanciului din **Zlătărești**”⁶⁹⁸.

1664, ianuarie 14: Solomon Farcaș armașul, cu soția lui Ghinia, fata lui Loghin din **Mircești**, nepoata popii Fătul, și Nacul, cu soția lui Anița, fata lui Loghin, nepoata Fătului, marelui logofăt Racoviță Cehan „moșia din satul **Românești**, ce-i la ținutul Vasluiului, pe apa Vasluiului, din bătrânul Fătul, care bătrân împlă în 5 părți, iar noi am vândut partea noastră, a lui Loghin și a sorii lui Mărica, care părți fac vândute două părți, cu vatră de sat, pământuri în țarină, loc de fânaț”⁶⁹⁹.

1750, august 27: Porunca (cartea gospod) dată de Constantin Mihail Cehan Racoviță voievod fostului mare paharnic Vasile Sturza, după ce „s-a jeluît Lupul Bogdan, fost mare stolnic, că are gâlceavă de moșie cu Timircan Perjul, care ar fi răspunzând c-ar fi având și el moșie, dimpreună cu Bogdan, în **Ivești**, în **Românești** și în **Bălănești**, și până acum n-au mai stăpânit nici el, nici părinții lui, ci au stăpânit numai părinții stolnicului Bogdan... / tu

⁶⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 84

⁶⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 86

⁶⁹⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 89

să-l chemi de față pe Timircan și să-și scoaă zapise ce ar fi având, și să iei seama, și după cum se va alege și a da dreptate, să judeci și să le hotărăști”⁷⁰⁰.

ROMÂNEȘTI

(sat pe Jeravăț, azi Bălăbănești, Galați).

1459, decembrie 5: Ispisoc de judecată de la Ștefan voievod, după ce „Ivașco comisul, Toma Dumitrescul și Coste Turbure s-au pârât pentru **Săsești** pe Bârlad și pentru satul **Româneștii**, unde a fost Roman, pe Jeravăț, îmbe părțile; iar Ivașco, cu privilegiile socrului său Ivan vistiernicul, a răspuns cu dreptate; iar Coste Turbure, cu toate ale lor neamuri, au rămas”⁷⁰¹.

1460, decembrie 5: Întărit de Ștefan voievod comisului Ivașco, ginerele vistierului Ion, care se pârâse cu Toma Dimitrescul și Coste Tulbure, și primește uric pentru satele „Săsești pe Bârlad, și Românești, unde a fost Roman, pe Jeravăț, amândouă părțile”⁷⁰². Hotarul, din veac.

1646, februarie 2: Se împart între moștenitori „ocinile unchiului nostru Miera pârcălabul și alte moșii, care au fost neîmpărțite, de la moșii noștri. / Și s-au venit în partea lui Grigore Ureche vornicul satul **Mănceștii** (pe

⁷⁰⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 217, 218

⁷⁰¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 3, pp. 4-6

⁷⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 97, pp. 138, 139

Bâc, în Lăpușna, Moldova), ce sunt pe Bâc, la ținutul Lăpușnii, și jumătate de sat **Cricești** (comuna Miclești, Vaslui), ce este în ținutul Vasluiului, și partea din **Pădureni** (lângă Popricani, Iași), ce se va alege, ce este în ținutul Iașilor, de moșii și de cumpărătură ale mătușii noastre, a Berhecioai. / Și lui Isac Mesehănescul, nepotul lui Toader Jorea, s-au venit jumătate de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galați), jumătate de **Măciucașii de Jos** (la nord de Ciotolom, Vaslui) și părți ce se vor alege din **Leur-dești** (comuna Tamași, Bacău). / Așijderea, s-au venit în partea lui Ionașco Jorii fost vornic, feciorul lui Simion Jorii, și lui Gligorașco, nepotul său, jumătate de **Măciu-cașii de Jos**, jumătate de **Rupturi** (lângă Ivești, Galați), jumătate de **Bârzăești** (Bârzăiești, pe Bârlad, ținutul Tu-tova, Vaslui) și jumătate de **Săulești** (Săulești, comuna Vetrișoaia, Vaslui). / Și lui Gheorghe Ștefan mare sulger, Roșcăi fost vistiernic, lui Cărăiman fost pitar, lui Pavăl vornic de gloată, lui Ionașco Rusul pârcălabul și Sturzăi, nepoții Solomiei Mogâldoae, li s-au venit, în partea lor, jumătate de **Piscani**, jumătate de **Măciucașii de Jos**, jumătate de **Măciucașii de Sus** și partea ce se va alege din **Românești** (lângă Bălăbănești, Galați)”⁷⁰³.

1676, martie 18: Carte de împuternicire, dată de Antonie Rusăt voievod lui Constantin Jora mare armaș și lui Vasile Gheuca logofătul al doilea ca, „pe cine vor trimite, să fie tare și puternic a opri și a ține satul **Jorăștii** și părțile din **Românești**, **Comănești** și din **Hărmănești** pe Jăravăț, pe care le ține Vrabie, cu nepoții lui, să aibă a le

⁷⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 284, p. 224, 225

opri dinspre dânșii”⁷⁰⁴.

1685, martie 21: Chiriac, feciorul Nemțai, cu femeia lui Catrina, cu cumnatul Ariton și cu soră-sa Maria vând jupânesei visterniceasă Gheuca, drept 12 lei, „jumătate de bătrân din seliștea Românești, din bătrânul Epurea”⁷⁰⁵.

1686, aprilie 2: Negura, Porumba și Agurița, fe-tele Stancăi, nepoatele lui Porumbu, dăruiesc Siminei, jupâneasa vistierului Gheuca „dreaptă ocină și moșie din siliștea din **Românești** și din **Jorăști**, din hotar în hotar... din jumătate de bătrân din bătrânul Porojiia din Românești, ce este pe apa Jeravățului. Așijderi o cumpărătură. Partea lui Mohorâtu în Românești, și o cumpărătură a Mierăi din siliștea din **Vicoleni**, iar i-am dat danie dumsale”⁷⁰⁶.

1693, august 9: Porunca dată de Constantin Duca voievod trimișilor săi, după ce „au avut pâra de față Vasile și Grigore, feciorii lui Bălăban și alte seminții ale lor, cu Simina, jupâneasa Gheucăi ce-a fost vistiernic mare, zicând cum au Bălăbăneștii un bătrân și pol (jumă-tate) în satul **Românești**, dinspre strămoșul lor Drăghici Porojie, și a tot ținut în Românești moșul lor și pe urmă au ținut ei, până acum, când se scoală visterniceasa Gheucăi și zice că n-au ei nici o treabă acolo și nu sunt de seminția lui Drăghici Porojie... căci Draghici Porojie este strămoș visternicesei, și ne-a arătat dres pe satul Romă-nești, iar

⁷⁰⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 70, p. 116

⁷⁰⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 75, pp. 122, 123

⁷⁰⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 78, pp. 129, 130

Bălăbăneștii numai cât au șezut acolo, de s-au hrănit pe acea ocină, și acum se fac moșeni și zic că sunt din seminția lui Porojie, și dovezi n-au arătat. / De care lucru... să strângeți oameni buni și bătrâni și să le luați seama foarte pe amănuntul și cu frica lui Dumnezeu, și să întrebați pe megieși cu ce socoteală au șezut Bălăbăneștii, și tatăl lor, și moșul lor acolo, în Românești, și dacă seminție lui Drăghici Porojie au fost”⁷⁰⁷.

1757, iunie 1: „Strămoșii Bălăbăneștilor, după mărturisirea bătrânilor Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți de 80 ani. / Izvod de strămoșii socrului nostru Ion Pechi, precum au mărturisit Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți peste 80 ani, din Jăra-vățu, de la Bursuci, unde șed acum Bălăbăneștii. 7265 Iunie 1. / Dădură seamă acești mai sus numiți: pentru că au fost doi frați, oameni străini, nu știu, greci au sârbi, neguțători, și au fost făcând cirezi de boi, și pe unul l-a chemat Pechi, și pe altul, nu i se ține minte numele, care au luat pe strămoașa Adămeștilor, și dintr-acela sunt Adămeștii. / Iar Pechi, fratele acestuia, fiind răzmerițe, într-acea vreme, pentru tătari, s-au întâmplat acolo, la sat la **Românești**, și, înconjurând tătarii casa unui Roman vel paharnic, și având acel Roman, fată mare, a zis tatăl său, cine s-ar găsi să-i scoată fata de la robie, și i-a scos-o acest Pechi, și a dat-o după dânsul. Și cu acea fată a lui Roman au făcut pe un Bălăban, și acest Bălăban a făcut șase feciori și patru fete, nepoții paharnicului Roman. / **Feciorii**, anume să se știe: Pechi sin (fiu) Bălăban; Picoș brat (frate) lui Pechi, sterp; Aftenie, tij (la fel); Vasilie, tij; Grigorie, tij; Toader, tij. / **Fetele**, anume : Buna Focșoi, Antonia, Mărica, Ioana. / Și

⁷⁰⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 91, pp. 149, 150

dintr-acești 10 frați au rămas șapte, de se împart și acei trei sterpi, se îmbracă pe aceste șapte nume. / Și pentru moșii, câte hotare au anume, să se știe, acești frați dimpreună: în **Românești**, în **Popești**, în **Epurești**, în **Bursuci**, în **Bărgăoani** și în **Oncani**. / Vasile Dorobăț, Simion Bumar și Constan-dachi Bradre, Vasile Profir. // **Asupra Vindereilor**: Gheorghe Sârbul, Gheorghe Tașcă, Antohi Badașcă, Sandul Baicu, Vasile Baicu, Ion Podașcă, Ștefănachi Cio-can, Miron Ciocan. // **Asupra Grăjdenilor**. Alexandru Popa, Mihai Popa. // **Izvod de strămoșii noștri de pe Focșoai**: Lupul Arhirie, Gheorghie Lazor, Manoli Gheorgbiți, Toader Zvârlifus, Andreiu Zvârlifus, Panaile Ciubărcă, Toader Negoți, Dumitrachi Rotar, Toader a Vasâlcăi, Vasile Moraru, Toderăș Ianolii, Antohi a Catrinii, Panaite Domnișor, Ioniți Rotariu, Constandin Moisă, Manoli Olariul, Neculai Dumitru, Dumitrachi a Vasâlcăi, Vasili Dimofti, Neculai Domnișor, Ioniță Dumitru, Neculai a Catrinii, Grigoraș Vârtosul, Vasile a Catrinii, Gavril Lazor, Andrunachi Lazor, Neculai Arhiri, Iacob Olariul, Vasili a Zamfirii, Ștefan Manoli, Coste Venin, Costandachi Brăharu, Mihalache Bostan, Lupul Corui, Costandin Bădrăgan, Gavril Dimofte, Dumitru Manoli, Costandin Zvârlifus, Arhirie Lazor”⁷⁰⁸.

1785, iulie 7: Răzeșii din Românești, Constantin Vârgolici, Enachi Țaul, Marin Ciocan, Vasile Tașcă, Sandul Vârgoloci și Toader sin (fiu) Neculai Bălăban, se învoiesc cu preotul Strătulat, ca „să facă o moară în apa Jăravățului, pe moșia **Românești**, pe părțile noastre, fiind

⁷⁰⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 113, pp. 179-181

și noi tovarăși la iaz și la moară”⁷⁰⁹.

ROMÂNEȘTI

(sat pe Tazlăul Sărat, comuna Ardeoani, Bacău).

1481, martie 31: Întărit de Ștefan voievod lui Toma, fiul lui Majar și al Dușcăi, fata lui Toder Dobrițaș, și Petre, și Coste, iarăși feciori ai Dușcăi, ce i-a avut Dușca cu un alt bărbat, care primesc uric pentru „ocina mamei lor Dușca, satul numit Românești, și jumătate de sat din Măzărăiți, și jumătate din Poiana Călugăriței. Și iarăși le-am dat lor și le-am întărit lor satul anume Costeștii, și Săcătura, pe Valea Ipei, ce au fost acele ocini ale lui Măjar și s-au fost rătăcit ocinile acele. Deci s-au sculat Măjar și cu femeii-sa, Dușca, de-au răscumpă-rat amândoi ocinile acele și-au dat 200 zloți în mâinile Lungului, ficiorul lui Basă, și Nenciul le-a vândut lor acele sate, și Săcătura, de la ruda lor, Basa... Iar hotarul acelor de mai sus zise sate, cu Poiana și Săcătura, să fi după vechiul hotar, din partea aceea pe unde din veci au trăit”⁷¹⁰.

ROMÂNEȘTI

⁷⁰⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 131, pp. 215, 216

⁷¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 235, pp. 358, 359

(pe Bahlui, în Cârligătura, azi Podu Iloaiei, Iași).

1604, iunie 8: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Lazor, care cumpără, cu 30 taleri de argint, de la Ambrosie, fiul lui Gheorghie, nepot lui Ion Răspop, „jumătate dintr-o jirebie pentru o casă în **Românești**, partea mătușei sale Gaftona, ce-i la gura pârâului”⁷¹¹.

1624, mai 5: Întărit de Radul voievod arhiepiscopului și mitropolitului de Suceava Anastasie Crimca, care cumpăraseră, cu 50 taleri de argint, de la Pătapie din **Romanești** (azi Podu Iloaiei, Iași), din ținutul Cârliștii, „un loc de prisacă în hotarul satului **Toderești** (în Chilișoaia, Iași), ce i-a fost cumpărătură de la Simion Capșea din Toderești”⁷¹².

1624, octombrie 27: „Eu, Gheorghe, feciorul lui Ștefan Danco de Toderești, mărturisesc cu acest zapis al meu cum m-am rugat lui Dumitrașco diac ca să ia curtenie numele tătâne-meu, să-l plătească el, și eu să-i dau casa tătâne-meu și cu câtă ocină va fi din sat din **Tode-rești** (în Chilișoaia, Iași), și să-i mai dau o puțină de miere, ce am la Iordachi, și eu să fiu slobod și mântuit de curtenie și să dea Dumitrașco seama de curtenia mea. / Și în tocmeala noastră fost-au multe slugi domnești: Gavril Albici de **Bătărești** (Bătrânești, sat lângă Românești, Iași), și Mierăuță de **Românești** (azi Podu Iloaiei, Iași), și Moisei de-acolo, și Tudosie de acolo, și Chirilă și mulți oameni

⁷¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 129

⁷¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 208, pp. 279, 280

buni, ca să se știe, și Obrejie țârcovnicul de Iași și Mihail”⁷¹³.

1625, iunie 27: Zapisul de mărturie al lui Gavril Albici din **Bătrânești**, Mierăuță, Moisei, Tudosie și Chirilă din **Românești**, Simion din **Cogești** și Gligorie de **Stoinești** despre „cum s-au tocmit dinaintea noastră Gheorghe, feciorul lui Ștefan de **Toderești**, cu Dumitrașco Fulger, ca să rază din curtenie pe Gheorghe, feciorul lui Ștefan, și să-i dea casa tătâne-său, lui Ștefan, cu parte de loc ce au cumpărat tată-său Ștefan de la Cârste, feciorul Anușcăi, în satul Toderești, din dres de la Gașpar vodă, și să-i mai dea o puțină de miere, drept 11 taleri, ce are de la Iordachi. Deci, de acum, înainte, să fie grija lui Fulger de acea curtenie, iar Gheorghe să fie slobod, numai să plătească cisia țărănească”⁷¹⁴.

1664, ianuarie 29: Marele spătar Iordache (Cantacuzino) cumpără, cu 25 lei, de la Nastasia, fata Lupului Copilului de **Românește**, și de la feciorul ei Pentelie „o prisacă ce au avut la **Cârstești**, cu casă și cu zămnic și cu pomăt, cum e obicina prisăcilor, de față cu Miron Costin, fost pârcălab de Hotin”⁷¹⁵.

1662: Irimia din **Românești**, feciorul lui Gligorie, nepotul Tătarului, cu feciorii lui Vasile și Dumitrașco, cu verii Gheorghe și Nastasia, feciorii Lupului, cu feciorii lui Istrate, Gligorie și Toader, și cu Dănilă și Agafia, feciorii Andriicăi din Românești, toți nepoți lui Tătar, vând marelui vistiernic Solomon, drept 30 de lei, „fiind noi

⁷¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 238, p. 306

⁷¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 351, p. 425

⁷¹⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 50

lipsiți... ocină în **Nedeiani**, ce sunt la ținutul Cârligăturii, din a patra parte din jumătate de sat, a patra parte”⁷¹⁶.

1677, ianuarie 16: Dumitrașco și femeia lui Floarea, fata Baniei din Românești, vând logofătului Miron Costin, pentru 15 lei, „moșia din satul **Românești** pe Bahlui, în ținutul Cârligăturii, din partea de sus a șaptea parte din moșul (bunicul) Banei”⁷¹⁷.

1677, februarie 16: Vasile Cotorcea, feciorul lui Gavril Romanescul din Românești, dăruiește „partea mea de ocină din **Românești**, din partea de sus, ce se cheamă Suseanii, și-am dat și la Mijloceanii de Suseani o cumpărătură a tatălui meu Gavril Romanescul”⁷¹⁸.

1677, februarie 20: Frații Istratie, Ionașco și Urâta, cu bărbatul ei Vasile, și Anușca, cu bărbatul ei Ionașco, feciorii diaconului Pantelei de **Mădărjaci**, nepoți de frate ai lui Vasile Cotorcea, vând logofătului Miron Costin, pentru 15 lei, „moșia din satul **Românești** pe Bahlui, în ținutul Cârligătura, din partea de sus ce se va alege partea Nastei, sora lui Cotorcea, din moșie și din cumpărătură ce este la Mijloceanii de Suseani, din tot locul”⁷¹⁹.

1677, octombrie 29: Vasile, feciorul lui Ionașco, nepotul Tătarului din satul Românești, dăruiește marelui ușer Panaioti „partea mea din satul **Românești** pe Bahlui, din partea Tătarului... pentru o nevoie, ce-am fost avut eu

⁷¹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 170, 171

⁷¹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 33, 34

⁷¹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 33, 34

⁷¹⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 34, 35

la temniță, aici, în Iași, pentru o greșeală ce-am avut, și m-a plătit dumnealui de acea nevoie și mi-a scos ca-pul”⁷²⁰.

1677: Ursul, feciorul Drăguței, dăruiește logofătului Miron Costin „ocina din satul **Românești**, ce este pe apa Bahluiului, moșie de la mama mea Drăguța, fata Parascăi, însă i-am dat din partea de sus, ce se cheamă Suseni, din moșul (bunicul) meu, ce-l cheamă la uric Leavul”⁷²¹.

1677: Gligorașco, feciorul lui Toader Ulmanul de **Frăteani**, dăruiește marelui logofăt Miron Costin „moșia din satul **Românești**, partea din mijloc, la ținutul Cârligăturii, cât mi se va alege partea mea... dinaintea lui Ionașco Tujan ot **Cioltani**, Darie ot **Podobiți**, Dumitrașco de **Scobilțăști**, Toader Trica și Chiriac ot **Românești**, Mardarie de **Frăteani**”⁷²².

1677: Dochîța, fata Măricăi, nepoată de fiu lui Gavril Albici din **Românești**, vinde marelui logofăt Miron Costin „ce se va alege din partea de sus, ce se cheamă Suseni, și la Mijloceani de Suseani... din moșul (bunicul) Albiceștilor”⁷²³.

1679, martie 21: Ion și Vasile, feciorii lui Gligorie din Românești, nepoții lui Vasile Cotorcea, și Ion, feciorul Agahiei, nepotul lui Marco din Românești, vând marelui logofăt Miron Costin, pentru 8 lei, ce li se va alege

⁷²⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 31, 32

⁷²¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 36, 37

⁷²² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 38

⁷²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 38, 39

„din partea Cotorcei din partea de sus și din mijloc a satului **Romănești**, ce sunt pe Bahlui, în ținutul Cârligă-turii”⁷²⁴.

1680, octombrie 29: Constantin, ginerele Șendrei, și cu femeia lui Mărie, din **târgul Iași**, vând lui Miron Costin, pentru 10 lei, partea lor din „satul **Romănești**, la ținutul Cârligăturii, care ne este zestre de la părintele nostru Șendrea din partea Fătului”⁷²⁵.

1683, octombrie 25: Panaite, ușurul cel mare, dăruiește postelnicului Ion Costin „dreptele sale părți de ocină din satul **Romănești**, ce sunt pe Bahlui, ce mi-au fost mie danie de la Vasile și Vasile”⁷²⁶.

1683, noiembrie 28: Mihalache, feciorul Palaghi-ei, nepot lui Ion Berdil, Ioana, femeia lui Ion Berdil, și feciorul lui Mihalache, Gligorașco, vând lui Iorga neguțătorul, pentru 35 lei, „o parte de moșie la **Romănești**, într-un loc stâlpită cu a lui Iani vistiernicului”⁷²⁷.

1686, ianuarie 22: Agafia, fata Andreicuțului, și feciorii ei Gavril și Marica vând postelnicului Ion Costin, fiul lui Miron Costin, pentru 10 lei, „moșia ce avem în seliștea **Romănești**, din partea mea, partea din jos, dintr-un moș a treia parte... dinaintea lui Păntelei ot **Romănești**, popa Simion sin (fiu) Arsenie și Iacob ot **Potân-geni**, Simion Armașul ot **Scorțești**, Dumitru ot **Pleşești**,

⁷²⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 40, 41

⁷²⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 42

⁷²⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 47

⁷²⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 48

Toader Totoescu capitan și Ion Gherman porușnicul hatmanului”⁷²⁸.

1689, iunie 10: Nastasia, fata lui Toader Trinca, dăruiește serdarului Ion Costin „a mea deaptă ocină și moșie din satul **Romășești**, ce este la ținutul Cârligăturii, jumătate de bătrân din Mijlocianii Giosenilor”⁷²⁹.

1699, iunie 22: Întărit de Antioh Cantemir voievod, lui Ion, feciorul lui Miron Costin, care „a arătat câteva zapise de pe câteva părți de ocină din satul **Romănești**, ce s pe Bahlui, în ținutul Cârligăturii, dani și cumpărături părintelui dumisale, logofătul Miron Costin”⁷³⁰.

1743, august 15: Nastasia, femeia Sandului Fustașu, vinde fetei sale Maria „3 stânjeni, 6 palme, drept 4 lei, care le-a fost cumpărătură de la Dumitrașcu sin (fiu) Pintelei Banduru, iar lui i-a fost baștină din bătrânul Larion din **Românești**, din partea de jos, pe apa Ba-hluiului, în Cârligătură... dinaintea Catrinei, fata Sandu-lui Fuștaș, Constantin răzeșul, Vasile Ciolan răzeș. Toader Diaconul a scris”⁷³¹.

1746, februarie 24: Vasile sin (fiu) Crâstian și soția lui Maria vând „a patra parte de moșie din **Românești**, din ținutul Cârligăturii, ce cuprinde 7 pol (jumătate) stânjeni, din bătrânul Berdilă, lui Grigorie Bo-ghiul zet (ginere) Sandului Fustașu, și femeii lui Maria, drept 11 lei... dinaintea lui Ion sin Dumitrașcul, Ion Suc-manariul zet Ioniță Colea Fustaș, popa Grigorie Otban, Ieremia

⁷²⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 48, 49

⁷²⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 50, 51

⁷³⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, p. 3

⁷³¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, p. 176

Vartolomeiu, Vasile Ciolan. Eu, grigorie Rugină, am scris zăpăsul”⁷³².

1749, aprilie 9: „Preotul Vartolomeiu adevărește lui Grigore Boghiul că, luând el 27 pol (jumătate) stâneni de la Ion Sucmănaru și de la Anița, feciorii lui Dumitrașcu Bandur, care moșie este în ținutul Cărligă-turii, pe apa Bahluiului, și luând-o Grigorie Boghiul cu Vasile Ciolan, au făcut-o în două părți, câte una pentru fiecare”⁷³³.

1774, mai 26: Satul **Românești**, ținutul Cărligă-turii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-țev⁷³⁴: **Toată suma caselor: 43**. Scădere rufeturi, însă 43: 1 săman hătmănesc, 2 slugi, 15 aprozi, 3 sămeni agiești, 11 fuștași, 1 dărăban, 1 ruptaș, 1 comișel, 5 panțeri, 1 po-pă, 1 diacon, 1 săracă. / **Rufeturi:** Antohi Aramă, săman hătmănesc / Toader, sluga dumisale paharnicului Păladi / Ioniță sin (fiu) Aramă, aprod / Gavril, fuștaș / Baba Paraschiva cu holtei fuștaș / Ioniță Comișescu, aprod / Ioniță Aramă, tij (la fel) / Constantin, tij / Grigori Ciolan, tij / Giorgii, biv (fost) ispravnic de aprozi / Ion Ciolan, aprod / Dălălachi, tij / Chiriac, tij / Ion Hululeu, tij / Grigoraș, tij / Neculai Ciolan, tij / Ignat, tij / Ion, tij / Condurachi, tij / Tănasă, săman agiesc / Gavril, tij (la fel) / Toma, tij / Gavril, fuștaș / Vasăli, tij / Ion, tij / Georgii, tij / Danul, tij / Andrei Gagia, tij / Năstase Gagia, tij / Constandin, tij / Condurachi, tij fuștaș / Isac, slugă dumisale paharnicului Păladi / Grigoraș, dărăban / Miron, ruptaș / Timoftii, comișel / Ioniță, ceauș de panțări / Lupul,

⁷³² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, p. 176

⁷³³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, p. 177

⁷³⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 472, 473

panțăr / Ion Cănei, panțăr / Lazor, panțăr / Ion, panțăr / Popa Ion / Iliana, săracă / Ștefan, diacon.

1782, iulie 6: Condurachi sin (fiu) Grigorie Boghiul și al Maria, fata Sandului Fuștașu, și cu fiica lui Catrina, „având multă facere de bine de la Constandin Palade fost mare spătar, i-au dat și i-au dăruit 10 stânjeni de moșie din satul **Românești** ot ținutul Cârligăturii, cu parte din siliște... / Și osebit i-a vândut 8 stânjeni și o palmă de moșie, tot din Românești, partea maică-si Ma-ria, drept 20 lei”⁷³⁵.

1786, iulie 28: Ilinca, fata lui Grigorie Boghiul și a Mariei, cu soțul ei Ion Croitoriu vând marelui vornic Constantin Palade „4 stânjeni din moșia **Româneștii** ot ținutul Cârligăturii, drept 4 lei, pământ care îl are de pe maică-sa”⁷³⁶.

1902: „**Românești**, sat în județul Iași, plasa Copoul, comuna Movileni, situat între dealurile Fundătura, Holmul, Românești și Cimitirul, printre care se întinde o vale mare, pe care e situat satul și prin care curge pârâul cu același nume. Are o suprafață cam de 859 hectare, cu o populație de 173 familii sau 789 suflete; o biserică, zidită la 1821, deservită de 1 preot, 1 cântăreț și 1 eclesiarh; o școală, înființată la 1879, frecventată de 34 elevi, în 1899-1900. Vite: 611 vite mari cornute, 937 oi, 68 cai și 111 rămători”⁷³⁷.

⁷³⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, pp. 177, 178

⁷³⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, p. 178

⁷³⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 272

ROMÂNEȘTI

(Stroești, contopit cu Românești,
comuna Berești-Tazlău, Bacău).

1497, martie 15: Întărit de Ștefan voievod preotului Stroia, care cumpără, cu 202 zloți tătarești, de la Mărina, fata Mihului Berescului, „o poiană din dreptul Bereștilor, peste Tazlău, la gura Strâmbii, cu bălți și cu loc de moară pe Tazlău, oriunde ș-ar putea-o face, și altă poiană, deasupra Strâmbii, anume Runcul, și cu toate poienile... Iar hotarul poienilor acelora și bălților și locului celui de moară ce sunt în dreptul Bereștilor, peste Tazlău, la gura Strâmbii, să-i fie hotar începând de la gura Strâmbii, de unde cade în Tazlău, iar de acolo Taz-lăul în sus până la gura Topoliței, apoi de acolo pe Topoliță în sus, și de acolo drept în Cerna, iar de acolo pe Cerna în sus până la pustii, iar de acolo pe deasupra Strâmbii, și de acolo la vale și până la gura Strâmbii. Atâta îi este tot hotarul”⁷³⁸.

1632, decembrie 10: Întărit de Alexandru Iliăș voievod diacului Constantin, fiul Grapinei, care răscumpără, cu 70 zloți bătuți, de la Ursul comișel din **Verișești** și Orăș diac din **Stroești** (pe Trotuș, contopit cu Românești, comuna Berești-Tazlău, Bacău) și de la toți verii lor, „toată partea buncii lor Maria din satul **Verișești** (sau Vereșești, comuna Sânduleni, Bacău) și din satul **Seliște** (sat pe Turlui, Bacău), și din **Poiana lui Coman** (azi Poiana, comuna Livezi, Bacău), și din satul **Sperlești** (lângă Turluianu, comuna Berești-Tazlău, Bacău), toată

⁷³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 220, pp. 390, 391

partea bunicii lor Maria, cât se va alege din acele sate... care au fost vândute de bunica lor Maria lui Ursul și lui Orăș diac și verilor lor”⁷³⁹.

1635, mai 25: Scrisoarea fostului paharnic Nicolai Bejan Patrașcu Șolomon, Condre șoltuzul și a celor 12 pârgari de **târg de Trotuș**, în care îi relatează lui Vasile Lupu voievod, cum, după primirea poruncii adusă de vornicul Neniul au mers și au adunat martori, ca să so-coată „o seliște de sat, anume **Pleșăștii** (numită anterior Benești, lângă satul Caraclău, comuna Bârsănești, Ba-cău), ce s-a pârat satul **Bârsăneștii** (comuna Bârsănești, Bacău) cu vornicul Neniul, zicând Bârsăneștii că este acea seliște Pleșăștii din hotarul lor, iar Neniul că este de hotarul satului său, anume **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău). Deci am strâns oameni buni, anume Isăiu, vasele feciorul său și Lazăr din **Poiană** (comuna Livezile, Bacău), Ion, Marcu, Andrei Măcău și popa Vârnavă din **Brătila** (comuna Helegiu, Bacău), Grigore Orășul din **Stroești** (contopit cu Românești, comuna Berești-Tazlău, Bacău), popa Dumitru cel domnesc, Ion Petre, Chihaia, Soci Mihai, Grigore diacul, Ioniță birăul, Nistor sluharul, Marcu și Ioniță feciorii popii Manii din târg din **Trotuș** (comuna Trotuș, Bacău), Cozma din **Vilipești** (Filipești, comuna Bogdănești, Bacău) și mulți oameni buni și i-am întrebat de ce hotar este. Deci mi-au mărturisit cu sufle-tele lor cum este acea seliște în hotarul Rediului, și i-au zis **Bineștii**, pe numele Benii, și s-au mutat dintr-acea seliște mai jos, în capul hotarului din drumul mare, iar Bârsăneștii n-au avut nici o treabă cu acel hotar, ci, când au arat Bârsăneștii într-acea seliște, cine-a avut Rediul le-a luat lor din a zecea.

⁷³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 256, pp. 322, 323

Deci, pe unde au arătat oameni buni și bătrâni din Bârsănești, și cu Dumitru și Mihăilă cel bătrân de acolo, că este hotarul acelei seliști, noi am stâlpit dinspre Bârsănești, și s-a ales cum am aflat mai cu dreptul, cu oameni buni”⁷⁴⁰.

1820: Catagrafia Bacăului din 1820 înregistrează la **Stroești** „36 de birnici, care plătesc 160 lei pe sfert de an”⁷⁴¹. **Numele locuitorilor:** Ion Bou bătrân / Ioniță Cojocar / Niță Solomon / Vasile Roman / Vasile Solomon / Ion Roman / Constantin Chiriac / Ștefan Roman / Ion Ghidibaca / Sandu Roman / Sandu Ghidibaca / Ion Berca / Constantin Hoșman / Ion Bașa / Dumitru Hoșman / Apostol Munteanu / Ioniță Chiriac / Gheorghe Rotaru / Grigoraș / Vasile Teleș / Gheorghe Berca / Stanciu Lăcătuș / Vasile Berca / Ștefan Munte / Gheorghe Loghin / Toader Tereș / Gheorghe Amăriuții / Ion Liche / Cosma Roșu / Gheorghe Ruset / Iftimie Arhip / Anița Vădana / Pavăl Mazărea / Dochița Vădana / Lupu Munteanu / Dochița lui Vasile. / **Slugile stolnicului Sacară:** Gheorghe Balan, Constantin Balan. / **Sluga căminarului Rafa-ilă:** Gheorghe zet (ginere) Solomon. / **Sluga logofătului Ghica:** Ion Loghin. / **Slugile mănăstirii Berzunț:** Ion Ardelean / Mihai Ardelean / Gheorghe Ungureanu / Constantin Ardelean / Ion Bejenaru / Ion Bejenaru / Vasile Inimă Ră / Gheorghe Aniței. / **Preoți și dascăli:** preotul Nicolai / diaconul Gheorghe Leca / **Mazili și ruptași:** Pintilii Berilă / Simion Berilă / Gheorghe Simion, fecior lui Simion Berilă.

⁷⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 123, p. 159

⁷⁴¹ Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric*, București 1936, pp. 88, 89

ROMĂNEȘTI

(comuna Românești, Iași).

1636, ianuarie 30: Zapisul fraților Lontie și Simion, feciorii lui Ion Lupu, al lui Mihalcea, feciorul Frăsinei, și al nepoților lor Gligorie și Simion, feciorii Titianei, în care mărturisesc că au vândut „partea noastră din sat din **Ștoboreni** (Știoboreni, comuna Solești, Vaslui) Cârstei, ginerelui preotesei din Iași. Însă i-am vândut pădure întreagă, ca să-și facă el prisacă, și pomăt și ce-i va trebui, drept 24 de zloți bătuți. Și la tocmeala noastră au fost Gheorghe Arapul sulger, Iordache și Apostol – feciorii Goei, Selion de **Moimești** (comuna Popricani, Iași), Moisei de **Românești** (comuna Românești, Iași), Grigorie Hermeziu, feciorul lui Pentelei vornicul de **Tău-tești** (comuna Reditu, înglobată în Iași), Nacul din **Dâr-jeni** (înglobat în Bogdănești, comuna Horlești, Iași), Pre-cop hotnogul, Isac ginerele lui Feștilă, Petrea sluga Vlădi-căi și Isăilă hotnogul din **Iași**”⁷⁴².

1636, octombrie: Întărit de Vasile Lupu voievod călugărilor mănăstirii Sfântul Sava, care s-au pârât de față cu Iftimie și Ștefan, fiii lui Dănăilă diac din **Românești** (comuna Românești, Iași) „pentru o prisacă, care este în hotarul **Butuneștilor** (înglobat în Chilișoia, comuna Dumești, Iași), în ținutul Cârlișău, cu vie, livezi și curătură, zicând Iftimie și Ștefan că ei au pus zălog această

⁷⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 325, p. 367

prisacă la Enache postelnic pentru 10 zloți bătuți, iar rugătorii noștri, călugării, au spus că nu a fost pusă zălog, ci ei au vândut această prisacă lui Enache postelnic... pentru 40 de zloți, și au adus rugătorii noștri mărturia lui Neaniul vornic, care a mărturisit că a cumpărat Enache postelnic această prisacă și a dat-o sfintei mănăstiri”⁷⁴³.

ROMÂNEȘTI

(lângă Podoleni, Neamț).

1636, mai 8: Zapisul călugărului Selevestru și al lui Gligorie Negrul din **Vătămani** (înglobat în Costișa, comuna Costișa, Neamț), al lui Ionașco ot **Varcești** (Vercești, lângă Negritești, comuna Podoleni, Neamț), Ignat Scânteii ot **Redi** (Reditu, comuna Reditu, Neamț), Catrina ot **Măstacăni** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț) și Nastasia ot **Românești** (lângă Podoleni, Neamț), prin care mărturisesc „cum a căzut fratele nostru Neanul într-o nevoie mare. Deci, văzând nevoia și răutatea lui, nu l-am lăsat să-și pună capul, căci ni-i frate, ci ne-am sculat toți frații și toată seminția noastră și am dat noi toată partea noastră de ocină, câtă se va alege la sat la Măstacăni... fratelui nostru, Neaniului, ca să aibă a-l vinde acest loc tot, să ia preț să-și plătească capul (pentru moarte de om – n. n.) de la nevoie”⁷⁴⁴.

⁷⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 526, pp. 578, 579

⁷⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 413, pp. 474, 475

ROMANEȘTI

(între Suceava și Siret, Bucovina).

În **15 martie 1490**, printre bisericile închinat Episcopiei Rădăuților se afla și „biserica de la Roman” (deci, făcute de un oarecare Roman), dar atestarea explicită a satului datează din 23 iulie 1568, când Bogdan Rareș dăruia Mitropoliei Sucevei satul Românești, cu împuternicirea ca „numai mitropolitul să aibă a lua dările, afară de darea către Poartă”.

1663: În 25 februarie 1663, Eustratie Dabija Vodă întărea diata lui Isac Cocoranul, prin care Isac lăsa feciorilor săi, Constantin și Săcuianul, „partea de moșie de sat de Românești, în ținutul Sucevei, câtă i se va alege, care i-a fost parte cumpărătură, parte baștină, împreună cu o moară și cu toate veniturile și părțile sale drepte”.

1704: În 16 iulie 1704, Mihai Racoviță Vodă întărea armașului Ștefan Strășca, nepotul lui Onciul Iurașcovi, „a sa ocină și moșie den sat Românești... și să ia de a zecea din câmp, pâne, fânațe, pomete, prisăci și den tot locul tot venitul ce va fi pe acele locuri”, dreptul de a strânge dijma fiindu-i întărit lui Ștefan Strășca și în 1 iulie 1716.

1722: În 20 februarie 1722, partea de sat a lui Toader Paladi era moștenită de feciorul lui, Iuon Paladi.

1740: În 25 noiembrie 1740, a șasea parte din satul Românești era stâlpită pentru Toader Brahă, cel care își va apăra proprietatea la Divanul Domnesc, în 2 februarie

1751, când Mihalache Cuparencu umblase cu zapise false, rupte la Divan, apoi o va dăruî, în 11 martie, mănăstirii Humor, în cimitirul căreia urmau să fie îngro-pați Toader și Antimița Brahă.

1750: În 5 februarie 1750, conform mărturiei lui Mihail Strășca, moșia Românești aparținea lui Onciul Iurașcovici, care o dăduse zestre ginerelui său Ieremie Cărcu. După moartea lui Cărcu, Româneștii au rămas în proprietatea văduvei lui, Maria, care a dăruit-o nepoatei sale, mama lui Mihail Strășca, cea care a dat-o drept zestre, în 1714, ginerelui ei, Toader Brahă.

1751: În 9 februarie 1751, cearta dintre Toader Braha și Andrei Cuparencu pentru satul Românești ajunge la Divan, Brahă cerând despăgubiri pentru dijmă și alte venituri, pierdute în anii în care Cuparencu încer-case să-i fure moșia.

1764: În 1 aprilie 1764, Miron Cuparencu dă copiilor săi, Andrei și Dochița, „a patra parte din Românești ce sânt pe Horaiț”. Printre martori, se afla și popa Simion ot Românești.

1722: Recensământul lui Rumeanțev⁷⁴⁵, din 1772-1773, înregistrează la Românești, în Ocolul Vicovilor, fără alte precizări, „32 – toată suma caselor”, însemnând o slugă a logofătului BALȘ, o femeie săracă și 30 birnici.

1775: În 1775, satul „Românești” avea 1 popă și 35 familii de țărani iobagi.

1782: În 2 decembrie 1782, în fața Comisiei cezaro-crăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina, Mihalachi, Iuon și Vasilie Cuparencu declarau că stăpânesc, împreună cu Ștefan Malinescul, a treia parte din satul

⁷⁴⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 341

Românești, moșie care „vine de la Ștefan Matie-șescul, a trecut la Dumitraș, pe urmă la Constantin Matie-șescul, care Constantin a dat satul zestre lui Miron Cuparenco”.

1783: În 11 ianuarie 1783, în fața Comisiei apare vechilul lui Lupul Balș, Constantin Bocșa, declarând că Lupul Balș stăpânește o altă a treia parte din satul Românești, cealaltă treime aparținând, conform declarației din 11 aprilie 1783, lui Constantin Sturza reprezentat de Andronic, fiul vechilului Bogdan Moise din Suceava.

1789: În 4 iulie 1789, copiii lui Ștefan Mălinescu, Ioniță, Neculai, Maria, jupâneasa lui Gheorghie Bucescul, și Smaranda, jupâneasa lui Toader Sămaca, împart între ei moșia din Românești a părinților lor, Dochița și Ștefan Mălinescu.

1793: În 7 aprilie 1793, Ralu, soția generalului rus Matei Cantacuzino înscria partea sa de sat Românești, primită, la schimb, de la Iordachi Balș, în 6 iulie 1792.

1802: În 2 septembrie 1802, Nicolai Malinescul vindea lui Ursu Moisa „partea sa de Găureni ziși și Românești, pentru 320 florini vienezi”.

1803: În 10 octombrie 1803, partea de Românești care fusese a lui Iuon Paladi și pe care o moștenise nepoata lui, Ileana Sturza, jupâneasa lui Vasile Neculce, a fost dăruită feciorilor Ilenei, Ioan și Constantin Neculce, Constantin arendând sfertul lui de sat, în 12 august 1810, lui Iordachi Cărste, apoi, din 7 aprilie 1812, lui Ilie Ilschi, apoi, din 2 februarie 1813, lui Iosef Volanschi.

1814: În 13 iunie 1814, Constantin Neculce vinde, pentru 900 galbeni olandezi, partea lui din Românești armeanului Bogdan Botoșanul.

1843: Biserica Sfântului Nicolai din Românești, construită în 1759, restaurată în 1895, avea, în 1843, 1.070

enoriași, împreună cu satele Iacobești, Gura Solcii și Slobozia, patroni bisericești fiind Bogdan de BOTUȘAN și familia BOTUȘAN, iar preot adminis-trator, Alexander PROCOPOVICI. În 1876, parohia avea 1.393 enoriași, patron bisericesc era Bogdan de BOTU-ȘAN, paroh fiind Vladimir RENNEY de HERȘENI. În 1907, paroh era Ioan ZUGRAV, născut în 1846, preot din 1874, paroh din 1882, iar cantor, din 1901, Ioan PALIE-VICI, născut în 1868⁷⁴⁶.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraș cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Ițcanii Vechi și Șeptilici, Bosance cu Nemericieni, Podeni, Hriațca și Lisaura, Bunești, Buninți, Chilișeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmănești, Iacobești sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milișăuții de Jos, St. Ilie, Ipotești, Ițcanii Noi, Călinești Enache cu Vasilache, Călineștii lui Kuparenko, Costâna cu Berindești, Liteni, Mereței, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuți, Pătrăuți pe Suceava, Reuseni, Romanești, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Șcheia, Soloneț, Stroiești pe Suceava, Tișăuți, Todirești cu Pietroasa, Uidești, Zaharești”⁷⁴⁷.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Romanești**, comună rurală, districtul Suceava, așezată pe partea stângă a pârâului Horaițul. Suprafața: 3,08 kmp; populația: 614 locuitori, aproape exclusiv români, de

⁷⁴⁶ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 45, 1876 p. 34, 1907 p. 134

⁷⁴⁷ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu 503 locuitori, și de cătunul Racova. Prin drumuri de țară este legată de comunele învecinate și de drumul districtual Siret-Hatna. Are o școală populară și o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, de care țin bisericile filiale din Găureni și din Slobozia Pruncului, precum și comunele Iacobești, Milișăuțul de Jos și Gura Solcii. La 1766, o parte din ea se afla în stăpânirea boierului Lupu Balș și a vornicului Constantin Sturza. Într-un hrisov, datând de la 1566-1572, este menționată această comună, fiind dăruită de Bogdan Vodă, Mitropoliei din Suceava. Populația se ocupă cu agricultura, cu creșterea vitelor și mai ales cu munca cu ziua. Comuna posedă 627 hectare pământ arabil, 45 hectare fânașuri, 12 hectare grădini, 70 hectare imașuri, 236 hectare păduri, 2 hectare 50 ari heleștee. Se găsesc 11 cai, 187 vite cornute, 128 oi, 134 porci, 13 stupi de albine.

/ **Romanești-Bogdanovici** (numele vine de la un proprietar al moșiei, armeanul Bogdan de Botușan – n. n.), moșie, cu administrație specială, districtul Suceava. Suprafața: 4,01 kmp; populația: 34 locuitori, dintre care 14 vorbesc limba polonă, 17 limba germană și 3 limba ruteană; în privința religiunii, 16 sunt rom. cat, 7 armeni uniți, 3 gr. or. și 8 izraeliți. Odinioară era unită cu moșia Romanești-Botușeni și forma o singură moșie, alipită la satul cu acelaș nume, Romanești. / **Romanești-Botușeni** (moșia rămasă în județul Botoșani, Gropenii – n. n.), moșie, cu administrație specială, districtul Suceava. Suprafața: 3,41 kmp, populația: 55 locuitori, dintre care 28 vorbesc limba germană, 16 limba română, 8 limba rutenă și 3 alte limbi; în privința religiei, 24 sunt gr. or., 22

izraeliți și 9 rom. cat. La 1776, era alipită de comuna Romanеști, ca și moșia Romanеști-Bogdanovici”⁷⁴⁸.

1915: Urmând exemplul Vienei, care inițiasе „Țintuirea ostașului ferecat”, și al Berlinului, unde „s-a construit din lemn o statuie uriașă a generalului Hindenburg, pe a cărei suprafață se pot bate 20 milioane de ținte”, colectându-se, astfel, 20 milioane de mărci, Sucea-va, „din inițiativa unui comitet aranjor al serbării, compus din neobositul prefect Dr. Korn, Președintele Tribunalului Dr. Handl, girantul orașului, consilierul guvernial V. Gribovski, și profesorul gimnazial Dr. Orest de Taran-gul” a pus să se facă „un product, lucrat cu multă artă, din lemn de tei, de cunoscutul maestru Vasile Buliga din Câmpulung”, după care a trecut la organizarea de colecte publice... Itinerariul bătutului de ținte, pentru o coroană bucata, în buciul din lemn de tei cuprindea comunele Bosanci, Ipotești, Securiceni, Rus-Plavalar, Tișăuți și Lisaura – duminică, 17 octombrie, Danila, Găureni, Iacobești, Călinești lui Cuparencu și Ienachie, Măriței, Romanеști și Slobozia – duminică, 24 octombrie, Pătrăuți, Hatna (Dărmănești – n. n.) și Mitocul Drago-mirnei – miercuri, 27 octombrie, de ziua Sfintei Paras-chiva, Ițcanii Noi, Ițcani Gară, Șcheia și Lipoveni – duminică, 31 octombrie, Udești, Chilișeni, Reuseni, Rus-Mănăstioara și Ruspoieni – luni, 8 noiembrie, de Sfântul Dumitru, Stroești, Sf. Ilie, Zaharești, Liteni-Moara și Bunești – duminică, 14 noiembrie, și Bălăceana, Liudi-humora și Comănești – duminică, 14 noiembrie 1915⁷⁴⁹. Itinerariul era, bineînțeles, teoretic, fiind vreme de război, dar

⁷⁴⁸ Grigorovitz, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 181, 182

⁷⁴⁹ *Viață Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2

„versurile” propagandisto-umanitare, care însoțeau „Țintuirea buciului”, fiind de o înduioșătoare naivi-tate, merită reproduse: „În țara fagilor sună / Adese-un buciom și cheamă / Voinicii toți cari se luptau / Avut și țară-și apărau. / Azi buciomul răsună tare / Chemând pe toți cu mic, și mare / Să ocrotească de nevoi / Orfani și văduve d-eroi”⁷⁵⁰. „În 24 octombrie, buciomul a fost dus la Danila, delegatul prefecturii fiind concepistul guvernial Lumicovsci. „Un banderiu de călăreți a întâmpinat pe oaspeți, la hotarul comunei. Baronul George Capri a participat, tot timpul, la serbare. La inițiativa părintelui Ion Berariu, s-a făcut, cu concursul primarului și secre-tarului, și al altor fruntași din Danila, o masă și pentru fruntașii sosiți din cele 7 comune învecinate, care au sosit, cu preoții Ursachi din Romanеști, cu Lanivschi din Călinești Ienachi și cu Hotincean din Călinești Cupa-rencu, precum și cu primarii lor”. S-au strâns 942 coroane – deh, masa costă! – , plus 250 de coroane, promise de primarul cav. de Cuparencu, din partea comunei sale”⁷⁵¹.

1919: din Comisiunea agrară de ocol Suceava făcea parte, ca reprezentant al țăranilor, și „**Nicolae Gafenco**, agricultor, Romanеști”⁷⁵².

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educației Extrașcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942... / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurniști la formațiunile tineretului extrașcolar, următorul personal, plătibil cu

⁷⁵⁰ *Viață Nouă*, IV, nr. 163 din 3 octombrie n. 1915, p. 4

⁷⁵¹ *Viață Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1915, p. 4

⁷⁵² *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-

îndemnizația de ședință respectivă: **Sârbu Nicolae**, seria 1938, media 7.60, numit în comuna Romanești, postul IV, jud. Suceava; **Săsâiac Nicolae**, seria 1938, media 7,50, numit în comuna **Romanești**, postul III, jud. Suceava”⁷⁵³.

1947: Se transferă și se stabilizează pe post de învățător „Panciuc Lazăr, de la Blândești-Botoșani, la Romanești, post I, vechime învățământ”⁷⁵⁴.

ROMĂNEȘTI

(înglobat în Vetrești-Herăstrău,
comuna Nestorești, Vrancea).

1636, octombrie 6: Zapisul fraților Cârstea și Ilea, feciorii lui Cocioban din Romănești, în care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte mănăstirii Biserica-
nilor, la sat la **Romănești** (înglobat în Vetrești-Herăstrău,
comuna Nistorești, Vrancea), pe lângă moara mănăstirii,
drept doi boi buni, biciuluiți drept 12 galbeni și 30 po-
tronici, două oi și 12 merțe de pâine, câte 4 potronici merța.
Și în această tocmeală au fost iuzbașa Pepelea Cireș,
vătavul Scântee, Lupul călărașul, Vasile Lucoci, Crăciun

⁷⁵³ *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

⁷⁵⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

călărașul, Borvină călugărul, Gârbovină călugărul și mulți oameni buni”⁷⁵⁵.

1638, aprilie 11: Zapis de mărturie de la starostele de Putna Tănăsă și de la egumenul mănăstirii Berzunți Athanasie despre cum „au socotit niște părți de ocină, cu două vaduri de moară, ce le-au cumpărat călugării de la Irimia, feciorul lui Năbădaico ce a fost vornic... și au aflat două vaduri de moară și 12 pământuri de frunte în sat la **Vâlcești** (Vâlcești, comuna Bolotești, Vrancea), stâlpite cu pietre de către Barbălată, ce a fost staroste de Putna... și un pământ de frunte în **Românești** (Românești, comuna Nestorești, Vrancea), ce l-au cumpărat călugării de la Cristina, Ilii și Andronic”⁷⁵⁶.

1640, aprilie 20: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului stolnic Dumitrașco, să meargă „la sat la **Românești** (comuna Nestorești, Vrancea), să strângi oameni buni și să alegeți o parte de ocină, partea Corcio-băneștilor din Românești, din câmp, vatra satului și din tot locul, Foarte pe dreptate să le hotărâți, nimănui să nu fățăriți, și să puneți semne pe unde va fi hotarul, să se știe dinspre alți răzeși. Și să o dai pe mâna rugătorilor noștri, călugărilor de la mănăstirea Bisericiani, căci le este lor cumpărătură de la Cociorbănești, și să le faci și o mărturie de la voi, să-și facă și drese domnești”⁷⁵⁷.

1643, aprilie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului pârcălan Dabilea, după ce „s-au pârat de

⁷⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 529, p. 581

⁷⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 315, p. 309

⁷⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 341, p. 357

față călugării de la Bisericiani cu Irimia din **Românești** (comuna Nestorești, Vrancea), pentru o parte de ocină din Românești, zicând Irimia cum au cumpărat călugării acea parte de ocină de la feciorii lui Crociuban și lui nu i-au dat de știre când au cumpărat. / Pentru aceea, tu să socotești cu oameni buni ce vor fi dat călugării pe acel pământ, să pui zi Irimiei să le dea banii înapoi”⁷⁵⁸.

ROMĂNEȘTI

(lângă Târgu Frumos, Iași).

1637, iulie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, fostului vistiernic Gheorghe Roșca, după ce fusese pârât de față de Chirilă, Ștefan, Lupul și alte rude și răzeși ai lor din **Românești** (lângă Târgu Frumos, Iași), „pentru niște părți de ocină ce a cumpărat din satul **Ivoești** (comuna Podu Iloaei, Iași), pe Bahlui, în ținutul Cârligăturii... Roșca vistiernic a adus înaintea domniei mele oameni care i-au vândut acele părți de ocină din acest

⁷⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 75, p. 82

sat Ivoești, anume Moiseiu din Româ-nești, Țăgan, Vasile Bodorcea, Marco și Pavel... iar ei au spus că au mers pe la toate rudele lor și au dat de știre, și nimeni dintre ei nu voia să cumpere. Și a adus și mărturie, oameni buni și slugi ale domniei mele, anume Ivan, Vășian și Miera din **Mădârjeci** (Mădârjești, comuna Bălțați, Iași), Machidon, Chirilă, Pătrașco și Tofan din **Cudrești** (înglobat în Bălțați, comuna Bălțați, Iași), Sili-on din **Vlădești** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), Gri-cea din **Cosițeni** (comuna Podu Iloaiei, Iași), din Cârli-gătura, care au mărturisit că au umblat acei oameni, care au vândut lui Gheorghe Roșca, pe la toate rudele lor și le-au dat știre, iar n-au vrut să cumpere părțile pe care acum vor să le întoarcă”⁷⁵⁹.

1638, august 13: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Nicoară, fiul Berdiloaiei, sora Pălaga și cumnatul Platon din **Românești**, din ținutul Cârli-găturii, au pârât de față pe Bădeliță, pentru o parte de ocină din același sat Românești, jumătate din partea bunicului lor, partea lui Berdiloaie din Mijloceni, mai jos de ei, din același sat Românești, pe care au cumpărat-o Bădeliță și cu fiii lui de la Platon și Pălaga, fiica Berdiloaei, în zilele lui Moise Moghila voievod, din prima domnie, când s-a făcut acolo moarte de om, spunând Nicoară și sora sa Pălaga, și cumnatul Platon, că ei atunci n-au vândut, ci au pus zălog acea parte de ocină. / Iar Bădeliță drese nu a avut, ci a adus numai oameni buni și au mărturisit în cum au vândut Platon și cu femeia sa Pălaga acea parte de ocină din Românești lui Bădeliță, pentru 30 de lei bătuți și jumătate, în zilele lui Moise voievod, pentru că s-a făcut acea moarte de om și nu aveau

⁷⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 145, pp. 134-136

cu ce să plătească... Iar Nicoară, fratele Pălăgei, el nu s-a întâmplat atunci acolo la Românești, ci a fost în Țara Muntenească... / Deci noi am făcut lege ca să aibă a jura Bădeliță, cu 24 oameni buni, că nu s-a pus acea ocină zălog, ci îi este lui dreaptă cumpărătură... și a adus jurătorii, anume Lupul Copil, Istratie, Toma Andonie din Românești și mulți alți oameni buni, jurători cu sufletele lor că s-a vândut acea ocină atunci”⁷⁶⁰.

ROMÂNEȘTI

(Băscăteni, azi Boscoteni, contopit cu Românești, comuna Românești, Botoșani).

1636, februarie 13: Zapis de împărțeaală între frații Toader Petreceico și Antimia a moșiilor rămase după Cârstiia, în partea marelui armaș Petriceico venind „**Cârnicenii** (azi Cârceni, comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), **Hancăuții** (comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), **Căfienii** (comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), **Brânzăanii** (comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), a treia parte din **Culiceni** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina), ce-au fost deosebite de aceste

⁷⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 440, pp. 417-419

ocini, c-au fost moșiile maicii noastre Mărica. / Iar în partea Antimiei s-au venit **Băscăcenii** (azi Boscoteni, comuna Românești, Botoșani) cu vecini, **Pătrăuții** (lângă Tețcani, comuna Tețcani, raionul Briceni, Moldova) cu **Tețcanii** (comuna Tețcani, raionul Briceni, Moldova), **Hrițanii** (Hrițeni, înglobat în Manoleasa, comuna Manoleasa, Botoșani), a patra parte, a treia parte din Culiceni, fără de vecini, c-a luat vecinii în Băscăneni, pentru cei din Culiceni... / Iar o parte de ocină, ce-a avut maica noastră Mărica, datu-au frățâne-meu, Toader Petriceico, anume Durneștii (Dornești, Bucovina), unde-s curțile lui, căci a murit în mâna lui și au grijit-o el”⁷⁶¹.

1640, septembrie 3: Scrisoarea trimișilor domnești „la satul vistiernicului celui mare Iordachi (Cantacuzino), la **Ploscureni** (comuna Costești, județul Bălți, Moldova), să hotărâm și să stălpim hotarul acestui sat. / Deci noi am venit și am strâns oameni și am socotit, și am ales hotarul acestui sat de unde se începe, din gura Ciuhurului, ce dă în Prut, tot matca în sus până în gura Prăvalului, ce dă în Ciuhur, și matca Prăvalului până în stâncă, și de acolo drept la deal, peste drumul cel mare, într-un stâlp de piatră, ce s-a pus, și de acolo drept la deal, în Movila Maradinețului, în dumbravă și peste altă movilă, ce este lângă dânsa; și de aici, prin dumbravă, până într-altă movilă, ce este găunoasă, lângă drumul Dămășcanilor, la obârșia viei Dihanului, și de aici muchia Dihanului dinspre răsărit, până într-un stâlp de piatră, și de aici peste valea Dihanului, într-alt stâlp de piatră, ce s-a pus dinspre apus, dinspre Prut, și de acolo drept la vale în coastă, la stâlp de piatră, și de acolo iarăși într-o movilă din sus, unde s-a pus

⁷⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 332, pp. 376, 377

alt stâlp de piatră în a treia movilă din sus. Iar șesul Prutului și bălțile dinspre Iașcăuți, noi n-am ales... și încă am mai lăsat hotarul Ploscuțenilor spre hotarul Pășcăuților, și i-am tocmnit. / și la acest hotărât au fost Vasile Balș și Bogdan căpitan de curteni din ținutul **Dorohoiului**, Grigorașcu Jora, Ionașcu Cociorvei din **Turăuți** (comuna Costești, județul Bălți, Moldova), Dan-de și Pantelei din **Ștefănești** (comuna Ștefănești, Botoșani), Sămion, Laghii și Drăgance din **Băscăceni** (Bos-coteni, comuna Românești, Botoșani), Alecsăi din **Avră-meni** (județul Bălți, Moldova) și alți oameni buni”⁷⁶².

1645, ianuarie 14: Ionașco postelnic, Ionașco Cărstiian și Dumitrașco Cărstiian își împart între ei „oci-na ce-am avut de pa părinții noștri. / Venitu-s-a ab partea fratelui Vasile Brăescul tot satul **Băscăcenii** (Boscoteni, contopit cu Românești, comuna Românești, Botoșani), cu vecini, și a patra parte de **Hrițeni** (comuna Manoleasa, Botoșani). Și am iscălit, să se știe”⁷⁶³.

1774, iunie 22: Satul **Ostopceni (Românești)**, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁶⁴, **toată suma caselor: 22**. Scădere rufeturi 5: 1 femeie săracă, 1 mazil, 2 ruptași, 1 jidov. Rămân birnici 17. / **Birnici**: David Sămăchiș / Iftodi Moșniaga / Vasile zet (ginere) Prepeliță / Sandul Onciul / Georgie Burciul / Mătei, croitor / Antohi Bostan / Chiriac Neguț / Maftei Guia / Georgie sin (fiu) rotar / Ion, rotar /

⁷⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 452, pp. 445, 446

⁷⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 3, pp. 1, 2

⁷⁶⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 528

Ion Lungul / Ion, rus, pâslar / Vasile, văcar / Toader Ursul / Mihălachi, croitor / Toader Drăgan. // **Femeie săracă:** Vasilca. // **Rufeturi:** Mazili, ruptași / Neculai Românescul, mazil / Georgie Răschip, ruptaș / Sava cumnat lui Răschip, ruptaș. // **Jidov:** Leiba.

1774, iunie 22: Satul **Băscăceni** (comuna Românești), ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁶⁵, **toată suma case-lor: 16**. Scădere rufeturi 5: 3 femei sărace, 1 preot, 1 slugă a lui Tănasi, căpitan sin (fiu) Vasile jitnicer. Rămân birnici 11. / **Birnici:** Andrei sin (fiu) Gavril / Arhip sin Istrătoai / Simion, rus / Andrei Petriman / Apostul, leah, bejenar ot Vaslăuți din ținutul Eșului, de un an venit / Ștefan ot tam (la fel) / Vasile Lipcan ot tam / Eftimie Bradu ot tam / Vasile Paingu ot tam / Todosi, rus din satul Ciumălești (Ciumulești) ot Suciavă / Mătei sin (fiu) lui ot tam. // **Femei sărace:** Dochița, săracă / Todosia, săracă. // **Rufeturi:** Preotul Ion ot Ciumălești / Sarafima, călugărița / Toader, sluga dumisale sânovii (fiii) jitni-cerului Vasile Tănasi.

1902: „**Românești**, sat pe o coastă de deal, în megieșie cu Ciurul, comuna Ostopcenii, plasa Ștefănești, județul Botoșani, cu o suprafață de 250 hectare și o populație de 83 familii sau 387 suflete. Are o pădure de salcie și plop de vreo 200 hectare; 1 moară de vânt și 2 de apă pe pârâul Saha. Vite: 120 vite mari cornute, 20 cai, 244 oi și 30 porci”⁷⁶⁶.

⁷⁶⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 529

⁷⁶⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 272

ROMANCĂUȚI

(raionul Hotin, Ucraina).

1770-1772: Satul **Romancăuți**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁶⁷, **toată suma caselor: 79**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 77. / **Birnicii:** Dumitraș al lui Condria / Ivan Bezcușcă / Dănilă fiul Babii / Matei al Coptîi / Prodan / Simion / Danila / Onofrei / Fedor Copiță / Hrihor Lopanciuc / Andrei Luchianciuc / Nicolae, moldovan / Gavril fiul lui Luchian / Nicolae Luchianciuc / Costantin / Matei, pânzar / Toader fiul lui Luchian / Tudose / Andrei / Lupul / Mihailo / Ion Șambra / Gheorghe / Iacob / Andrei / Hrihor / Palii / Vasile, rus / Ștefan Cociorvă / Vasile Cazac / Ilco / Nicolae / Șimco, butnariul / Vasile Surdul / Ilco, rus / Alecsa / Vasile Horobeț / Fedor, pânzar / Fedor Mudrii / Alecsa, butnar / Andrei Roșca / Simion fiul lui Șchiopu / Precup, morariul / Acsenti fiul lui Nișco / Ostahi al lui Mihail / Ivan Botezatul / Pintelei fiul lui Iațco / Nicolae fiul lui Toader / Alecsa al lui Sâpca / Vasile, rus / Ivan fiul Babii / Hrior Nidovovca / Dumitrașcu, eșanul / Iațco, rusul / Ivan, rusul / Toader Bahnovianul / Ursache / Ion Moronaș / Ion Supca / Andrei Cadric / Hrior Borodi / Pantelii Ion / Nicolae al lui Pantelii / Nichifor, rus / Ștefan Pișnița / Ostahe, crășmar / Mihailo Sapca / Tudose fiul lui Climii / Gavril fiul lui Climii /

⁷⁶⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 141, 142

Grigoraș Furmanici / Andrei Luchian / Onofrei, rus /
Simion al lui Prodan / Ichim, vornic / Ivan, vătăman. //

Rufeturi: Popa Vasile / Iani, dascăl.

ROMÂNI

(sat „unde a fost Bașea”, în comuna Români, Neamț).

1429, iunie 3: Întărit de Alexandru cel Bun fiilor lui Oană, vornicul de Suceava și, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul și Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, și pentru satele „Gândinți, la Cobâla... și pe Orbic, Seliște, unde este curtea lor, și Zagoreni, mai sus de Cociman și **unde a fost Bașea**, și Costinți, la obârșia Orbicului, și Moșiinți, la Lucaș, unde a fost vie, și Plopești, la Slatină, și Dumi-trești, mai în jos de Iaz, și Cărbunești, la Văratice, și amândouă seliștile lui Drăghici, pe Bistrița, și moara... iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, și, pe Iubăneasa, la Iaz, și unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; și peste Prut, la Derenice, zece locuri: unde a așezat sat Stanco, la Cornul Lăcinului, și Fântâna Rece, și unde este Andiaș, și Bahmatăuți, și, pe Ciuhru, sub Horodiște, și Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-și întemeieze zece sate; și satul Spărietului, la obârșia Dobro-mirei, cu vechile și dreptele hotare; și, pe Prut, zece locuri, să-și întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Șurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat,

apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”⁷⁶⁸.

1442, februarie 24: Întărit de Ilie și Ștefan logofătului Costea, care cumpărase de la Oancea și Ilea, fiii lui Stăniță, „jumătate din Gocimănești, care a fost partea lui Ilea, pe care i-au dat-o de bunăvoia lor Andriiaș și Ciorra... Iar hotarul acestui sat să fie din toate părțile după hotarul vechi, pe unde au folosit din veacul veacu-lui”⁷⁶⁹.

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărțirea moșiilor, între urmașii lui Seachil, când s-a convenit și „s-a venit în partea slugii noastre Dumitrașco Seachil și a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliște** **Rusii** (Seliște, Neamț) și satul **Bârjoenii** (comuna Secuieni, Neamț) și **Feleștii** (inclus în Brănișteri, Neamț); iar în partea lui Tofan Seachil și a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goșmani, Neamț) și satul **Arămeștii** (comuna Bahna, Neamț) și **Seliște** **Rumânii** (Seliște, Neamț)”⁷⁷⁰.

1625, martie 16: Întărit de Radul voievod cneaghinei Candachia Gligoroaie din **Stețcani** (Tețcani, Iași), în baza unui zăpis de mărturie de la de la fostul sulger Sa-vin, diacul Costin și Tofan din **Gocimani** (Goșmani, Neamț), de la diacul Onciul din **Itrinești** (comuna Mărgineni, Neamț), de la diacul Ștefan din **Hociungi** (comuna Hociungi, Neamț), de la diacul Dumitru din **Plopești**

⁷⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 90, pp. 134-136

⁷⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 218, pp. 305-307

⁷⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 131, p. 179

(inclus în Mărgineni, Neamț), și de la Popa din **Negritești** (Negriteasca, Neamț), „scriind în acel zapis că a venit înaintea lor Iurașco, nepotul lui Goe... și a vândut partea lui din satul **Cărbunești** (lângă Goșmani, Neamț), ce este în ținutul Neamț, și din sat, și din câmp, și cu o casă a lui Costin... Candachiei, pentru 26 taleri, bani buni”⁷⁷¹.

1774, iunie: Satul **Românnii**, ținutul Neamțului, ocolul Bistriței, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁷², avea **toată suma caselor 204**. Scădere rufeturi 117: 5 popi, 6 mazili, 15 văduve, 39 țișani, 52 case pustii. Rămân birnici 87. / **Birnici**: Ion, morar / One Bâtcă / Toader sin (fiu) lui Ion Roman / Nica, cărauș / Ștefan, morar / Radu Darii / Tudosă Duca / Grigore, rotar / Toader fiul lui Gheorghe / Grigore, pas / Grigoraș Mustiață / Vlad, rotar / Mihai, rotar / Mușan, rotar / Ioniță Stănilav / Ion Bașba / Toader, bărbier / Toader, olar / Ion Marghitan / Ion, gălățean / Neculai, crav / Drăgan, muntean / Toader, crâșmar / Grigore Bran / Toader Ontilă / Vasile, pâslar / Lupu, vornic / Manolachi Marghitan / Gheorghe, chelar / Pentelei Costantin / Ion, păscar / Toader, trăistar / Vasile, vornic / Simeon Lefter / Ion Ule / Lupul Borș / Andrei Galeroi / Neculai, grădinar / Gavril Bran / Costantin Hăciungu / Apostol, rotar / Gheorghe, arman / Mihai, chelar / Vasile Crăian / Vasile Chiper / Nechita, crav / Ursache / Ștefan Bratu / Iosip, ungurian / Vasile, vâcar / Obreja, herghelegiu / Costantin Păcală / Vasile Săcară / Coman Jirebie / Radu Gaură / Gheorghe, mocan / Andronache Oance / Jinca, mocan / Radu Bărguțoi /

⁷⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 294, pp. 363, 364

⁷⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 32, 33

Dumitru, mocan / Stan Aliman / Toader Ochiană / Adam / Opre Arhip / Sava Hoge / Sava Gâde / Grigore sin (fiu) Petre / Ion Isac / Neculai, porcar / Vasile Măzărian / Sterian Vrabie / Sandul fiul lui Isac / Radu, rotar / Ursul fiul lui gălățean / Ion fiul lui Necula / Neculai Hrișcă / Ștefan fiul lui Grigore / Grigoraș Ioancă / Chiriac zet (ginere) lui Grigoraș / Andrei Vrabie / Floria, harabagiu / Tudorachi / Voicu / Mănăilă sin lui Dumitru / Niagu, tăbăcar / Ion, mocan. // **Rufeturi:** Popa Ion / Popa Grigore / Popa Costantin / Popa Gavril / Diaconul Neculai / Șerban, mazil / Ioniță Tiliman, mazil / Toma Tiliman, mazil / Gheorghe Melinte, mazil / Ion fiul lui protopop, mazil / Maria, văduvă / Anița / Rucsanda / Măriuța / Catrina / Anița / Nastasia / Maria / Măriuța / Iliana / Sanda / Maria / Irina / Maria / In (altă) Maria / Gheorghe, țigan / Ioniță, țigan / Vasile, țigan / Costantin, țigan / Ion Cașu, țigan / Prodan, țigan / Vasile, țigan / Gheorghe, țigan / Costantin, țigan / Miron, jude / Stan, țigan / Luca, țigan / Ion, țigan / Vasile, țigan / In (alt) Vasile, țigan / Ion, țigan / Ion, jude / Marco, la fel / Toader, la fel / Ion, țigan / Andrei, jude / Neculai, vezeteu, țigan / Grigore, vezeteu, țigan / Vasile, porcar, țigan / Ursul, țigan / Simeon, țigan / Vasile, zlătar / Iftimi, la fel / Ioniță, la fel / Ștefan, la fel / Ioniță, ciobotar, țigan / Badiul, jude / Stoica, țigan / Gheorghe Avram / Pavăl, țigan / Maria, țigancă / Ioana, țigancă / Gafița, țigancă / Nastasia, țigancă. // **52 case pustii.**

1902: „**Români**, sat în județul Neamț, plasa Bistrița, comuna Siliștea, situat spre vest de satul Siliștea, de care se desparte printr-un iaz. Are o întindere de 1.308 hectare 72 ari, cu o populație de 150 familii sau 520 suflete, și o biserică, deservită de 1 preot și 3 eclesiarhi.

Vite: 100 boi, 105 vaci, 30 junci, 39 cai, 396 oi și 31 râmători”⁷⁷³.

ROMÂNI

(fostul sat Rumâni, lângă și contopit cu Băcani, Vaslui).

1546, aprilie 19: Întărit de Petru Rareș voievod vornicului Efrim Huru (Hura), care cumpără, cu 400 zloți tătarești, de la Lazor sin (fiu) Iuga, de la nepotul său Mogâldea, feciorul lui Iștoc, și de la Grozav, feciorul Sofiicăi, „jumătate de sat **Rumâni**”, iar de la Andrii Eșanu și fratele lui Dragosin, de la nepoții lor Iurașco, Anna, Ileana și Mărina, feciorii lui Arpaș, și de la nepoții lor Varvara, Mărica și Ilisafte, feciorii lui Vreamiaș, cu 350 zloți tătarești, cealaltă „jumătate de sat **Rumânii**, ce-i pe Smila”. Tot atunci, Efrem Hura cumpără de la Ilinca preoteasa, cu 200 zloți tătarești, „a patra parte de sat **Zmeiani**”⁷⁷⁴.

1628, decembrie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod Vărvarei, fiica lui Telea stolnic, și ginerilor ei Buciumaș pitărel și Zaharia diac, după ce s-au pârat la Divan cu Ionașco Marmure, cu fratele lui Mierea uricar, cu cumnatul lor Toader, cu Albul, cu Efrim „și cu alți răzeși

⁷⁷³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 273

⁷⁷⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 33, pp. 46, 47

ai lor pentru niște mori pe pâraul Smila, zicând Ionașco Marmure... că ei au jumătate la apa Smila. Iar Vârvara a arătat un ispisoc de pâra și de ferie (taxa domnească de judecată) de la Eremia Movila voievod, că s-a pârat Vârvara, fiica lui Telea stolnic, cu Toflea Mur-goci, Nechita aprod, Molodeț șetrărel, popa Gavril – ginerele lui Gherman, și cu alți răzeși ai lor pentru satul **Rumâni** (lângă Băcani, Vaslui) și pentru jumătate din satul **Zmiani** (Zmeiani, lângă Băcani, Vaslui) și a rămas... că a cumpărat tatăl ei, Telea stolnic, de la Efrim Huru, fost mare vornic, acest sat Rumânii și jumătate din satul Zmiani și cu tot venitul”⁷⁷⁵.

1632, aprilie 18: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaș voievod, dată lui Ionașco de **Zmiiani** și fraților săi, „ca să fie tare și puternic a-și ține și a-și apăra ale lor drepte moșii ce au ei, satul **Românii** și cu vad de moară și jumătate de sat **Zmiani**, iar cu vad de moară în Smila și în Bogdana, și satul **Donceștii**, ce sunt pe apa Covurluiului, și a patra parte de sat de **Strâmba**, să ție pe hotare bătrâne, pe unde s-au ținut din veac”⁷⁷⁶.

1632, mai 1: Întărit de Alexandru Iliaș voievod lui Ionașco de Zmeiani, după o pâra a acestuia și ale fraților săi Ursul și Dumitrașco, feciorii lui Buciumaș, cu Albul, Drăgan, Efrim, Toader și alți răzeși, „zicând înaintea domniei mele cum le-au astupat o moară din apa Smilei, ce au ei jumătate de apă cu **Rumânii**, iar jumătate de apă au ei cu **Zmeianii** și cu dâșșii, și lor li se vine a patra parte,

⁷⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 444, pp. 608-610

⁷⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 25, pp. 21, 22

și ei le-au astupat moara, însă vor să țină și ei jumătate și nu li se vine”⁷⁷⁷.

1632, iulie 4: Întărit de Alexandru Iliăș voievod fraților Ursul și Ionașco, și alt Ionașco cu frații lui, care „au pârât de față, înaintea noastră, pe Simion Gheuca mare medelnicer, pentru o bucată de loc în susul satului **Rumâni** (Români, contopit cu Băcani, Vaslui), spunând că le-a făcut mare asuprire și că le-a luat acea bucată de loc fără drept, și au arătat un zapis de la el, cum s-au mai pârât încă, de ceva timp, tot pentru acea bucată de loc, și s-au împăcat și s-au înțeles să nu mai pârască, iar acum nu s-a ținut de acea tocmeală și de zapisul lor”⁷⁷⁸.

1632, iulie 5: Zapisul marelui medelnicer Simion Gheuca, în care mărturisește că, după ce a „avut pâră înaintea dumisale domnului cu Ionașco, și cu Ursul, și cu alți frați ai lor, pentru o bucată de loc și pentru o poiană ce este deasupra **Românilor**”, iar voievodul i-a trimis pentru stabilirea hotarului pe Gorgan vornicul și pe Maf-tei Roșca din **Bârlad**, care „au aflat cum acea bucată de hotar, deasupra Românilor, este a lor dreaptă moșie”, s-a „împăcat cu dânșii ca să-și țină ocina, că eu n-am avut nici o treabă”⁷⁷⁹.

1651, februarie 8: Ursul din satul Zmiani, feciorul Irinei, nepotul Vărvarei, strănepotul Telei ce a fost stol-nic, dăruiește „jumătate de sat de **Zmiani**, partea mea, cu jumătate iaz cu moară și cu casele mele din Zmiani, și din

⁷⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 52, pp. 57, 58

⁷⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 141, pp. 178-180

⁷⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 144, pp. 182, 183

satul întreg din **Romăni**, dinspre apus, așijderi, din gura Iugei, din satul **Stâmba** dinspre Tutova...dumisale Enachi al lui Gavril Păladi și dumisale Toade Păladi, pentru sufletul celor ce le-au agonisit și pentru sufletul nostru... și s-au prilejit Scarlet din **Zoriliani**, Aposto-lache, Bejan Gheuca, Ionașco sin (fiu) Drăgan, Dumi-trașcu Buciumaș, frate-meu Căzacul ot **Zmiiani**, popa Gavril cel domnesc, popa Chiriiacu, duhovnicul meu din Bârlad, Antohie Costache, Constantin Bujoranul, Neculai Bujoran, Constantin Țopa pârcălav și Ionașco Țopa ot **Bârlad**, și Pavăl Surlă din **Gherghești**”⁷⁸⁰.

1651, iulie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod Pălădeștilor, care „au arătat un zapis de la Ursul aprodul din **Zmienii**, feciorul Irinei, nepotul Varvarei, strănepotul lui Teli fost stolnic, precum... a dat și a dăruit cu limbă de moarte partea lui de moșie din jumătate de sat **Zmienii**, ce este pe Smila, și iarăși, din tot satul **Români**, partea lui... asemenea și din satul **Strâmba**... asemenea și din locul de prisacă din satul **Mânzeini** (Mânzați), de este lui dreaptă ocină și dăruire de la Avram Mânzatul. Toate acestea le-a dat și le-a dăruit Pălădeștilor pentru sufletul părinților lui”⁷⁸¹.

1676, octombrie 6: Sofiica, fata Zahariei din Gherghești, dăruiește „nepoților mei, feciorii Acsinie, lui Gavril și Mălancăi... partea mea de moșie din satul **Gherghești**, și din satul **Zmianie**, și din **Români**, de pe apa Smilei, și din satul **Strâmba** și din **Coțmănești**, de pe apa Tutovei, și din satul **Doncești**, de pe apa Covur-

⁷⁸⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 72, 73

⁷⁸¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 42, pp. 58, 59

luiului... dinaintea preotului Ștefan, Dionisie călugărul, Gheorghe feciorul lui Maței Biniei și Petre feciorul lui Andrei de **Gherghești**, Irimia feciorul lui Constantin Giuncu de **Tătăreni**, Iosip de **Onești**, și alți mulți”⁷⁸².

1720, octombrie 26: Stamati pârcălabul, feciorul lui Gavril, vornic de gloată ot **Ruși**, vinde fostului mare spătar Păladi „jumătate de sat **Români**, ce-i pe apa Smilii, din jos de Băcani, ot Tutova; care împlă acet pol sat pe 5 bătrâni, deci 3 bătrâni sunt Arsinia, moașa (bunica) noastră, Sohiica, sora moașei noastre, și Măricuța Fulgeroae, tij (la fel) soră; dintr-acești 3 bătrâni, am vândut pol (jumătate), care este partea părinților mei, iar pol dintr-acești 3 bătrâni rămâne lui Ion Ciornei diacul, ce-a ținut pe vară-mea Ancuța, fata unchiului meu Pascal căpitan; și am mai vândut un bătrân, al Cazacului, frate moașă-mi, care acest bătrân este cumpărat chiar de tatăl meu... / Osebit de aceștia, am mai vândut pol de sat din **Zmiiani**, ce împărțim cu Buciumășeștii, ce țin **Buciumăneștii** pol și noi pol, din apa Smilii, dinspre răsărit, ce trece peste apa Bogdăanii, ce se împarte, ca și Româanii, pe 5 bătrâni: și am vândut 2 bătrâni pol (și jumătate), partea noastră, și 1 bătrân pol, și rămâne lui Ciornei 1 bătrân, danie de la Ursul; la fel, am vândut, din partea Buciumășeștilor, par-tea Chialsii, sora lui Tănasă Buciumaș, care ne este da-nie”⁷⁸³.

ROPCEA

(pe Sirețel, Bucovina, Ucraina).

⁷⁸² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 71, pp. 117, 118

⁷⁸³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 54, pp. 73, 74

Într-un uric din **18 februarie 1448**, în care se menționează satul Storojineț pe Siret, se face precizarea „mai sus de Rubcea”.

1691: „În al șaselea an al domniei lui Cantemir Vodă, coborâtu-s-a craiul Sobețchi, cu oști grele, iar în Țara Moldovei, fiind îndemnat și de munteni, de Brâncovanul, după cum era învățat ca să facă rău acestei țări, de se acolisie de dânsa totdeauna, pe cum și mai pe urmă, de-au adus și pe moscali, cu faptele lui. Care, Dumnezeu, pentru suspinurile săracilor, i-au plătit de s-au stâns pomenirea lui cu totul. Ș-au venit craiul cu obuzul, pe la Botășeni și prin Cotnari, până la Târgul Frumos, și de la Târgul Frumos iar s-a întors la țara lui, că era vreme de toamnă. Și atunci, întorcându-se, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Neamț, și-n Suceava, în mănăstirea armenască, și-n Agapia, în mănăstire, și-n Săcul, și-n Câmpulung, și-n Hangu. Și când a ajuns cu obuzul pe Siret, pe la Ropcea, așa i-a lovit o ploaie cu ninsoare, de i-a ținut acel viscol vreo trei, patru zile, de-a murit oastea mai bine de jumătate, înghețată și leșinată, că era pe la noiembrie. Iar caii le-u murit toți din obuz, de le-au rămas carele și caretele, și pușceli (tunurile – n. n.) toate la Ropcea. / Zic că nici craiul mai n-a fost având cal, să-ncalece. De-abia a mers până la Seletin, că i-a fost lovit mânia lui Dum-nezeu, de nu era numai viscolul, ci-i lovise și o boală, de mureau și oameni, și cai. Și la anul a trimis, din Țara Leșească, de-au luat pușcele de la Ropcea”⁷⁸⁴.

1707: În 3 iulie 1707, Sofronia, jupâneasa lui Ion Cuirar, fata lui Strătulat Volcensci, care primise danie, de la unchiul ei, Vasili Ropceanul, o jumătate „din sat Rop-

⁷⁸⁴ Neculce, Ion, *Letopisețul Țării Moldovei*, Chișinău 2011, p. 149

ce”, vindea acea moșie, pentru 55 lei, vărului ei; Vasili Ropceanul.

1721: Până în 1721, satul Ropcea aparținuse lui Vasile Ropcean, cel care stăpânea și Șcheia. Ropceanul a împrumutat niște bani (100 lei turcești, în 10 iunie 1720) de la episcopul Calistru al Rădăuților, cel care „s-a ocupat mult cu afaceri bănești”, și, cum Ropcean nu putea plăti datoria și camăta, adică 147 lei turcești, în 27 mai 1721, egumenul l-a lăsat fără cele două sate.

1724: „Zapisul lui Toader Paholce, dat la mâna lui Ștefan, vornicul de Căndești, precum i-a dăruit a patra parte de Ropce, din jos, din anii 7232 (1724)”⁷⁸⁵.

1736: „Un hrisov scurt de la Grigorie Ghica din 26 iulie 7244 (1736), prin care supune vecinii din Ropce mănăstirii Putna”⁷⁸⁶. „Carte domnească de la Grigorii Ghica voievod, dată lui Macarie, Igumenul de Putna, ca să stăpâniască vecinii din Ropce, din anii 7244 (1736), Iulie 27”⁷⁸⁷. „Mănăstirea posedă un hrisov din 26 iulie 7244 (1736), prin care i se supun vecinii din Ropcea”⁷⁸⁸.

1741: „Carte domnească de la Grigorii Ghica voievod, către vel căpitan de târgul Siretului pentru o moară de la Ropce, a mănăstirii Putnii, ce au făcut-o un

⁷⁸⁵ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 187

⁷⁸⁶ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 94

⁷⁸⁷ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 187

⁷⁸⁸ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 220, subsol

preot, pe locul mănăstirii, și au dat-o danie mănăstirii, din anii 7249 (1741) Ghenarie 15”⁷⁸⁹.

1756: „Zapisul lui Vasile Ropceanul, dat la mâna lui Calistru, episcopul de Rădăuți, cum i-a făcut sfinția sa bine, de i-a dat 100 lei bătuți, de s-a scos din robie, și cum a pus zălog la sfinția sa a patra parte de sat de Rop-ce, și cu vecini, la vade adică, Martie din zece zile, până la Sfânta Maria, iar nedând banii la zi însemnată, să fie această moșia și cu vecini veșnică a sfinții sale”⁷⁹⁰.

1760: „Carte domnească de la Ioan Teodor voevoda, dată lui Costân, feciorul lui Ștefan Cotruță, ca să stăpânească a patra parte din Ropce, partea din jos (unde este acum partea mănăstirii), din anii 7268 (1760) Iulie 7”⁷⁹¹.

1762: „Mărturia hotarnică de la Vasile Buhăescul și de la Lupul Hadâmbul, vornic de poartă gospod, cum au hotărit această moșia Ropce, 7270 (1762)”⁷⁹².

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁷⁹³, din 1772-1773, înregistrează la Robcia din Ocolul Berhometelor „40 – toată suma caselor”, însemnând 2 mazili, 2 ruțași, 2 pașiri, 2 popi, 2 femei sărace și 30 birnici.

1775: Sat vechi răzeșesc, Ropcea mai avea, în 1775, 5 mazili, la care se adăugau 2 popi și 45 familii de

⁷⁸⁹ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 188

⁷⁹⁰ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 187

⁷⁹¹ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 188

⁷⁹² Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 188

⁷⁹³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 336

țărani. Printre mazilii satului Ropcea se numărau, Ursachi Sorocianul, Ion Coșătianul și Iordachi Alcazi.

1776: Partea de sat a lui Ioniță Sorocianul și Ștefan Sorocianul, nepoții lui Toderașco Sorocianul și ai Mariei, va reveni, în 18 noiembrie 1776, copiilor lui Ioniță Sorocianul, Tudurachi, Gheorghe, Constantin, Marica și Irina, și fetei lui Ștefan Sorocianul, Soltana.

1782: În 25 ianuarie 1782, în fața Comisiei ceza-ro-crăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina, „s-au înfățișat egumenul mănăstirii Putna, cu numele Ipasaf ieromonah, pe care l-a chemat comisiunea, cu eclesiarhul aceleiași mănăstiri, anume Atanasie: **Întrebare:** Quo titulo posedă mănăstirea Putna a patra parte din Ropce? **Răspuns:** Mănăstirea a primit a patra parte din Ropce în dar, de la episcopul Calistru, care a murit, pe cale, când se întorcea de la Iași. Mănăstirea însă n-are o carte de danie de la binefăcător. Afacerea acestei pătrimi este asemenea celei mai sus amintite a satului Terebleșii. **Să se noteze:** Mănăstirea posedă un zapis de la proprietarul acestui sat, de la care l-a cumpărat episcopul Calistru. Acest zapis se află aicea, sub No. 124. **Întrebare:** Posedă mănăstirea o hotarnică pentru această pătrime din Ropce și de când posedă în liniște această pătrime din Ropce? **Răspuns:** O hotarnică pentru această pătrime se află, însă răzeșii din Iordănești și-au împroriat această pătrime și zic că ea ar fi în hotarul lor. Acum, pe timpul când era dl general baron Spleny în țară, a avut mănăstirea o ceartă pentru hotar cu acești răzeși, care s-a finit prin o hotărâre făcută de căpitanul și directorul Schmiedebauer, hotarele s-au îndreptat și mănăstirii Putna i s-a ajudecat partea ei, cu toate acestea mănăstirea, până astăzi, nu posedă nimic și răzeșii posedă această a patra parte de sat. **Să se noteze:**

Hotarnica, făcută înainte de 20 ani, la poruncă dom-nească, se află aici, sub No. 125, și promițând egumenul și hotărârea directorială, pe care n-a luat-o cu sine, aceasta se va alătură aicea, sub No. 126”⁷⁹⁴.

1782: În 16 septembrie 1782, în fața Comisiei cezaro-crăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina, Ursachi Sorocean, Iuon Cozma, Manole Borce și Nicolai Morțun declarau că stăpânesc, împreună cu rudele lor, trei sferturi din satul Ropce, moștenite de la ginerii lui Sorocean, Constantin Alcazi și Constantin Coșotan. În 1 iunie 1785, toți stăpânii din Ropcea aveau să se învoiască asupra stăpânirii părții de jos a satului de către Ursachi Coșotianul și de cumnații lui, Iuon Cozma și Manole Borce.

1785: În 17 august 1785, Lupul Sorocean, feciorul lui Vasile, dăruia vărului său, Ursachi, feciorul lui Miha-lache Grec, o treime din Poiana Sârbii.

1835: În 3 februarie 1835, Ioniță și Zoița Brahă dăruiau fetei lor, Anița, jupâneasa lui Antohi Sorocean, partea lor din Ropcea, printre martori aflându-se și parohul Mihail Palievici. Soroceni obținuseră părțile din Ropcea, la schimb, de la Iuon Ropceanul.

1864: Biserica Adormirii Sfintei Maria din Ropcea a fost construită în 1864, pe locul bisericeții din 1786, slujită, în 1843, când avea 1.142 enoriași, de parohul Mihail PALIEVICI, patron bisericesc fiind Nicolai de BARBUL. În 1876, parohul Emanuel PALIEVICI păstora peste 1.676 suflete, patron bisericesc fiind Ioan de BARBUL. În 1907, patroni bisericești erau baronii Nicolai și Natalia HORMUZACHI, Nicolai cavalier de FLON-

⁷⁹⁴ Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, pp. 251, 252

DOR și evreul Herzl ACHNER, paroh fiind tot Emanuel PALIEVICI, născut în 1836, preot din 1863, paroh din 1873, iar cantor, din 1900, George ANTONOVICI, născut în 1828.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Storojineț – **Storojineț** (Curte districtuală), Banila Moldovenească pe Siret, Broscăuți, Budeniț, Cireș cu Opați, Ciudin cu Neuhütte (coliba nouă), Davideni, Igești, Iordănești, Camenca cu Petriceanca, Carapciu pe Siret cu Hatna, Comarești, Comarești Camerele cu Althütte (coliba veche), Crasna-Ilschi cu Glashütte (fabrica de sticlă), Cupca, Panca, Pătrăuți pe Siret, Prisăcăreni, **Ropcea**, Suceveni sau Pomești, Zadova”⁷⁹⁵.

1882: Volumul 8, Raport anual pentru 1881. Pagina XI. (Tumuli, morminte megalitice, descoperire de aur). „Conservatorul Gutter a raportat recente sale cercetări arheologice în Bucovina, în special în vechiul castel din Suceava. S-a remarcat raportul aceluiași conservator despre tumulii din Pătrăuți (Petrouts), Siret (Sereț), Corcești (Korczeshti) și Ropcea (Ropce), precum și un alt raport, despre așa-numitele morminte megalitice, găsite la Jankulberg (Dealul lui Iancu) și despre un depozit de aur, găsit la Hatna”⁷⁹⁶.

⁷⁹⁵ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁷⁹⁶ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

1892: Informatori ai lui Simion Florea Marian, pentru documentarea studiilor sale folclorice⁷⁹⁷, au fost și „studinții gimnaziali Iancu de Cuparencu și Em de Cuparencu, din Ropcea”.

1894: Din 1894, funcționau, la Ropcea, două școli cu câte 2 clase, iar din 1900, și o școală cu o clasă⁷⁹⁸.

1896: În 1896, „familii de răzeși și mazili sunt în Ropcea: Sorocean, Ianovici, Braha, Semaca (numele rusificat al familiei Șeptilici – n.n.), Jancoschi, Borcea, Onciul, Cuparencu, Volcinschi și multe altele. Biserica din Ropcea este făcută de răzeși, și cele două școli comunale, cu limba românească a învățământului, se află în două case de răzeși, anume una la domnul Georgi Volcinschi și una la domnul Dimitrie Sorocean. Portul fraților răzeși și mazili din Ropcea este cel românesc din vechime”⁷⁹⁹.

1900: Din conducerea nou înființatei Societăți a Mazililor și Răzeșilor din Bucovina făcea parte și „**Eudoxiu Dașchievici**, primar comunal în Ropcea”⁸⁰⁰.

1906: „Miercuri, în 7 Noiembrie 1906, a răpusat, în Ropcea, în etate de 65 de ani, doamna Veronica de Cuparencu, născută de Braha. Repausata e mama dlui profesor Ioan cav. de Cuparencu, din Cernăuți, și a dlui

⁷⁹⁷ Marian, S. Fl., *Înmormântarea la români*, București 1892, pp. 29, 52, 53

⁷⁹⁸ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 33, 1876 p. 70, 1907 p. 149

⁷⁹⁹ DEȘTEPTAREA, Nr. 2/1896, p. 14

⁸⁰⁰ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor bucovineni*, Anul I, Nr. 1, bilunar – proprietar și editor: Prof. Dr. Iancu cav. De Cuparencu; redactor responsabil: Teofil cav. de Manescu; tipografia lui E. Kanarski, Cernăuți, 18 noiembrie 1910, pp. 4-7

adjunct de la tribunalul din Câmpulung Dr. Em. cav. de Cuparencu”⁸⁰¹.

1906: „Din Ropcea primim o corespondență mai lungă, iscălită de peste 20 de locuitori, că nume bun din comuna aceasta, prin care se exprimă părintelui exarh (Emilian – n. n.) Palievici mulțumită pentru atitudinea sa hotărîtă în consiliul comunal față de încercările proprietarului Achner de a câștiga pentru sine o parte din toloaca sătească. Atragem atenția comitetului țării asupra încercărilor lui Achner de a se îmbogăți pe seama comunei”⁸⁰².

1907: „Vineri, în 29 martie 1907, a repausat, în Ropcea, soția învățătorului superior din loc, Paulitia Reuț, născută Cernăuțean. Înzmormîntarea va afla loc duminică, în 31 martie”⁸⁰³.

1907: „Deputatul naționalist dl Dr. Constantin Isopescul-Grecul a ținut, Dumineca trecută, în 25 august, la Banila moldovenească, Miercuri în 28 august, la **Ropcea** iar astăzi, Duminecă, la 1 septembrie, ține la Boian o adunare electorală. Primirea ce-a avut-o, atât în Banila, cât și în Ropcea, a fost grandioasă și la ambele adunări poporul, adunat cu miile, i-a votat deplină încredere. În Ropcea, a fost dl deputat sărbătorit ca un rege. La hotarele comunei, a fost întîmpinat de primarii comunelor învecinate cu pâine și sare și condus cu un alai de sute călăreți la locul de adunare, unde s-a fost strâns popor ca

⁸⁰¹ *Apărarea Națională*, Nr. 11, Anul I, duminică 11 noiembrie stil nou 1906, p. 3

⁸⁰² *Apărarea Națională*, Nr. 24, Anul I, joi 27 decembrie stil nou 1906, p. 3

⁸⁰³ *Apărarea Națională*, Nr. 25, Anul II, joi 4 aprilie stil nou 1907, p.

la zece mii. Nu puțin mai grandioasă va fi primirea și la Boian”⁸⁰⁴.

1907: Din Comitetul național districtual Storojineț făceau parte „părintele Em. Palievici, Eud. Dașchievici, M. Reuț, învățătorul superior Vasile Canțer și Emilian Antonovici din Ropcea”⁸⁰⁵.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Ropcea**, comună rurală, districtul Storojineț, așezată pe ambele maluri ale Siretului, între Iordănești și Storojineț. Suprafața: 17,30 kmp; populația: 2.021 locuitori români, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu o populație de 1.934 locuitori, și din cătunul Slobozia-Ropcea. Este lângă drumul districtual Storojineț-Petriceanca; haltă de drum de fier a liniei Berhomet-Hliboca; are 2 școle primare, o sală de lectură, „Deșteptarea”, și o bise-rică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. A patra parte din Ropcea, fostă înainte a mănăstirii Putna, aparținea, la anul 1776, împreună cu celelalte 8 părți, mazililor Ursache Soroceanu și Ursache Coșcoteanu. Aceasta comună este pomenită într-un hrisov, datând din anul 6956 (1448), ceea ce înseamnă că întemeierea ei este foarte veche. La 1691, a fost nimicită aci, printr-un mare viscol, armata lui Sobieschi, care se întorcea, pe vreme de iarnă, din vestita expediție de jaf, întreprinsă în țara Moldovei. Viscolul cumplit înămolii aci tunurile și carele de muniție ale regelui lacom, încât trebui să le lase acolo, până în primăvară și să-și salveze viața cu oamenii săi. Din aceștia, au pierit, totuși, destul de mulți în acea iarnă

⁸⁰⁴ *Apărarea Națională*, Nr. 62 și 63, Anul II, duminică 1 septembrie stil nou 1907, pp. 5 și 6

⁸⁰⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907, p. 3

geroasă, iar alții s-au pribegit pe la locuitorii din apropiere. De acolo va fi rămas, desigur, și vorba care mai există încă și astăzi: „De la Ropcea, mai la vale, umblă foametea călare”. Între locuitorii Ropcei, ce se ocupă mai toți cu lucratul pământului, creșterea vitelor și parte cu pescuitul, sunt multe familii cu nume polon, care, deși cu totul romanizate, arată destul de clar originea lor, mai ales că și se pretind a fi de neam (șleahță leșească). Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea vitelor. Comuna posedă 191 hectare pământ arabil, 361 hectare fânațuri, 15 hectare grădini, 554 hectare imașuri, 1.057 hectare păduri. Se găsesc 162 cai, 915 vite cornute, 150 oi, 270 porci, 120 stupi de albine. **Ropcea-Achner**, moșie, cu administrație specială, districtul Storojineț. Suprafața: 7,79 kmp; populația: 148 locuitori ruteni, izraeliți, poloni și câțiva români; religia gr. cat., mozaică, rom. cat. și gr. or. Moșia aceasta forma, la 1776, împreună cu Ropcea-Barbulu, o singură moșie, proprietate a mănăstirii Putna. **Ropcea-Barbu**, moșie, cu administrație specială, distric-tul Storojineț. Suprafața: 6,04 kmp; populația: 116 locui-tori, români în majoritate, de religie gr. or. și mozaică. Moșia aceasta, împreună cu Ropcea-Achner, forma, la 1776, o singură moșie, proprietate a mănăstirii Putna”⁸⁰⁶.

1911, Em. Grigorovitza: „În josul Siretului, cam spre amiazăzi, odată cu drumul ce duce, de-a lungul grădinii și curților familiei boierești a Flondorenilor, dai, la o depărtare de jumătate de ceas, de alt sat frumos, cu multe amintiri din trecutul Bucovinei, satul Ropcea. De pe o ridicătură de deal lină, aripată, pe amândouă laturi, cu câte o rariște de stejari umbroși, drumul pornește repede,

⁸⁰⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 182, 183

la vale, și dă în vatra satului răzășesc de odini-oară. / Despre dealul acesta știu letopisețele Moldovei, ba știe și cântecul poporului, că iată cum sună stihurile Moldovencei, ce coboară, cu legăturica de vreascuri, din pădure, către cărărușa satului: // De la Ropcea, până-n deal, / Cade Leahul de pe cal; / Iar din Ropcea, mai la vale, / Umblă foametea călare”⁸⁰⁷.

1914-1918: Obolul de sânge pentru Bucovina a fost depus de „Infanteristul **Onofrei Costineanu**, Ropcea, Regimentul 22, rănit; Fruntașul **Herman Costinean**, Ropcea, Regimentul 22, rănit”⁸⁰⁸; „**Meliton a lui Toader Costinean**, născut în **Ropcea**, la 3 iulie 1885, ar fi murit, la 6 februarie 1918, în Prewoczowska, guvernământul Kurski, Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Ioanei a lui Meliton Costinean, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁸⁰⁹.

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Storojineț căcea parte, ca locțiitor, și „**Procopie Lunguliac**, agricultor, Ropcea”⁸¹⁰.

1921: „Potrivit dispozițiilor art. 12 și 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuți, se publică următoarea listă a patronilor bisericești particulari, de lege drept credincioasă răsări-

⁸⁰⁷ EM. GRIGOROVITZA, Cum a fost odată / Schițe din Bucovina, București 1911, pp. 58, 59

⁸⁰⁸ *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

⁸⁰⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuți 15 martie nou 1921, pp. 98-105

⁸¹⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

teană, îndreptățiți la alegerea de 6 reprezentanți pentru acest Congres: **Flondor Nicu Dr. cav. de**, Cernăuți, strada Eugen Nr. 4 (Ropcea); **Hormuzachi Alexandru, Dr. baron**, Cernăuți, strada Iancu Zotta No. 8 (Ropcea); **Hormuzachi Constantin baron**, Ischi (Ropcea)⁸¹¹.

1922: Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate, Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie 1922, sub președinția domnului Director general delegat al învățământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **a).** în calitate de învățători superiori: Alexandru Iancovschi la **Ropcea m./dr.**⁸¹².

1933: „9 Decembrie 1933. În jnd Storojineț, echipa legionară, condusă de părintele Dumitrescu-Borșa, încă nu fusese arestată. În 9 Decembrie legionarii se concentraseră la cătunul Maidan, din Storojineț, pe la prieteni ai mișcării. În oraș, toată lumea suspectă era legitimată. Informatori în oraș intrau numai deghizați. Ordine împotriva legionarilor se duseră în toate satele. În dimi-neața zilei de 9 Decembrie, părintele desparte pe legionari în două echipe, una va parcurge Storojinețul, prin cătunul Albovăț, Ropcea, Pătrăuți de Sus, Igești, Ciudei, Crasna, căutând să se întoarcă pe altă cale înapoi. A doua echipă va ajunge până la Adâncata, prin Carapciu, și se va în-toarce. / O echipă de 9 legionari intră în Ropcea. Afară, ger, de nu vezi tipenie de om pe drum. Legionarii trec cântând. Satul e în dușmănie cu legionarii, e cuzist, nu îi salută nimeni, câte un țăran se uită mirat și neîncrezător dintr-o ogradă. / Sunt orele 12 și băieții au flămânzit, de două săptămâni echipa

⁸¹¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

⁸¹² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

e în marș neconținut, dar nicăieri atâta opacitate ca în Ropcea. În sfârșit, iată casele răzeșeti. Sărăcicioase, uneori mai săracicioase decât cele țărănești. Răzeșii nu mai sunt ce au fost odată, dar spiritul de demnitate și onoare încă nu s-a uitat. / Un flăcău se repede, de undeva, dintr-o uliță și taie drumul echipei: / „Sănătate!”. / „Trăiască Legiunea, Camarade, sunt pe-aici legionari?”. / „Da, sunt, eu și mai sunt câțiva flăcăi”. / „Bine, unde-am putea noi sta puțin de vorbă?” / „Știu eu, să mergem la bunicul”. / „Bunicul dumitale e legionar?”. / „E bătrân, are 71 de ani, dar e om bun și trebuie să ne primească”. / Alexandru Volcinski e un răzeș bătrân, vorbește molcaluț, așa de simplu și de curat: / „Apoi, voi sunteți din Garda de fier?”. / „Da, moșule”. / „Dumnezeu să vă deie sănătate, poate că-ți face, odată, dreptate”. / „’om face moșule, trebuie să facem”. / „Ia-n cată, noră și fă-le ceva de mâncare, c-or fi flămânzi dumnealor!”. / După o oră de odihnă, echipa, întemătată, părăsi Ropcea, spre Pătrăuți. / În Ropcea, jandarmii, aflând de trecerea echipei, umblau vârgol să o poată găsi. Dispăruse fără urmă între casele răzeșești. Către seară, jandarmii arestară șapte flăcăi, bănuți a fi conspirat la ordinea de stat. În sfârșit, au aflat că echipa a fost adăpostită la Alexandru Volcinski. Au fost trimiși doi jandarmi și l-au adus la post. / Șeful de post scrie, la masă, protocoale. Bătrânul se apropie de masă: / „Pentru ce m-ați adus aice, domnule?” / „Crucea și Dumnezeul mă-ti, să taci, că nu te-am întrebat! O să vă arăt eu vouă, anarhiști ce sunteți. Fundul tembiței vă așteaptă”. / „D-apoi ce am făcut eu, domnule, bătrânețele mele, da neam de neamul meu n-o avut de lucru cu jandarmii. Lăsați-mă-n pace. Eu mă duc acasă”. / Și moșneagul dă să iasă. Doi jandarmi se reped la el și-l leagă cu mâinile la

spate: / „Așa, bestie, nu ți-a fost bine, stai în lanțuri și taci! Eu să vă spun ce-ați făcut?”. / Ochii slabi și supti ai bătrânului se umeziră: / „Aveți milă, domnilor, de bătrânețele mele, de cinstea mea!”. / „Tot nu taci!?”. / Șeful de post sări peste moșneag, îl izbi la pământ și-l călcă în picioare. / „Așa, acum duceți-l în găinărie și-l închideți acolo, aștia alți rămâneți aici și să vă puie dracul să miște careva, că vă arăt eu vouă!”. / Pe la orele 12, noaptea, protocoalele au fost închise, s-a stabilit că toți arestații au avut legături cu Garda de fier și, deci, au conspirat la ordinea de stat. / Afară, noaptea de Decembrie stă de pază și-n noapte legionarii așteaptă, legați, sentința. Alexandru Volcinski, amortit, a căzut în noapte și ger. Nu-l păzea nimeni, căci știau toți că nu va fugi. / În casă, e cald și-i bine. Șeful de post a salvat ordinea de stat. După o zi atât de furtunoasă, acum se odihnește, liniștit. / 10 Decembrie. Șapte flăcăi din Ropcea sunt trimiși la Storojineț. În frunte, singurul cu mâinile legate, e Alexandru Volcinski. / „De ce l-ați legat pe ăsta?”, întreabă comandantul Legiunii de jandarmi, căpitanul Fotino. / „E recalcitrant, să trăiți!”. / „Bine, duceți-i la penitenciar”. / Aci, ceilalți 30 de anarhiști, arestați, așteptau. Nu știa nimeni pentru ce a fost arestată atâta lume. / „Bătrânețele mele, măi băieți, pentru ce m-au adus aici? Cinstea mea, sunt bolnav, spuneți-le să mă lase, că nu mai am mult”. / „Ce putem face noi, moșule, ne va da drumul, că n-are de ce ne ține. Dar să știi d-umneata că cea mai mare cinste a vieții dumitale asta e, că te-au arestat pentru bunătatea și curățenia dumitale”. / „Cum?”... / După trei zile, înțelegea și bătrânul ce s-a întâmplat. A înțeles toate, nu mai vorbea. Nici nu avea cine să vorbească. A venit comisia de triere și l-a găsit fără nici o vină. Acasă n-a plecat pe jos. L-au dus cu trăsura. A mai gogit câteva

săptămâni. Așa, bolnav, tot n-a uitat de cei rămași în închisoare. În fiecare săptămână, venea, de la Ropcea, nora bătrânului, și ea văduvă, și aducea câte un ulcior de lapte și câte-o pâine. Pe urmă, n-a mai venit. Noi n-am uitat însă nici până azi de Alexaudru Volcinski. / Am aflat târziu cum s-a sfârșit bătrânul. Legionarii au intentat proces șefului de post. Procesul a fost casat, fiindcă șeful de post executa un act de guvernământ și, deci, *nu poate fi făcut responsabil*”⁸¹³.

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24⁸¹⁴: **Ionuț Zaharia**, fruntaș, ctg. 1935, cu ultimul domiciliu în comuna **Ropcea**, județul Storojineț, mort la 6 iulie 1941”.

ROȘA sau ROȘIȘA

(suburbie a Cernăuților, Bucovina, Ucraina).

Recensământul lui Rumeanțev⁸¹⁵, din **1772-1773**, înregistrează în „satul Roșișa... 149 – toată suma case-lor”, însemnând 3 popi și dascăli, 14 barani, 3 arnăuți, 6 umblători, 7 călărași, 34 scutelnici, 10 văduve, 1 jidov, 6 mazili și ruțași, 65 birnici, aceștia din urmă fiind: Vasile PECHIUL, vornic, Neculai zet ANDON, Ion KHULKO,

⁸¹³ Macrin, George, *Moșul Alexandru din Ropcea*, în *Iconar*, Nr. 2, Anul III, 1937, pp. 3, 4

⁸¹⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

⁸¹⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 259

Vasile, morar, Mihai a ROȘCĂI, Ștefan, hotincian, Neculaiu a ROȘCĂI, Macsim sin GURDUN, Andronic sin olar, Gavril sin DĂNILĂ, Dumitrașcu HOCIAN, Toader zet DĂNILOAE, Grigoraș CRAȘNALIUCHII, Ursul, băjenar, Ștefan, rus, Vasile, hotincian, Eni, hotincian, Prodan, Grigori zet ANDRONI, Enachi, vătăman, Ilie sin AVRAM, Avram, Neculaiu LUPUL, Vasile sin vătăman, Toader brat ego (fratele lui Vasile), Ion GURDUNĂ, Dumitrașcu cumnat lui Ion, Leontii, Simion zet LEONTII, Vasile TERFELE, Vasile RUSNAC, Cozma, Vasile a IACOBOAEI, Ivan zet COZMII, Petre cojocar, Ion holtei, Constandin sin Ion, Andrei ȚUCAN, Andrieș sin Macsin, Nechifor zet Macsin, Ion a SAFTII, Ștefan rusul, Ion rusul, Ion morar, Neculai rotar, Toader zet ego, Vasile CANTIMIR, Ion rusul, Mihaiu sin URSUL, Vasile văcar, Simion rus, Mitria, Vasile HUPCĂ, Enachi HUPCĂ, Ion SCHIȚĂ, Hrihor rus, Alecsa rus, Fedor rus, Iacob rus, Timoftii, Vasile CHITIC, Neculaiu COVAȘĂ, Mihaiu zet CHITIC, Vasile rusul și Ion brat ego. / Rufeturile erau pentru baranii din satul Roșișă, deci către strângătorii de biruri: Vasile BRĂDIȘOR, Ștefan, Vasile HUPCĂ, Onofreiu CHISĂLIȚĂ, Georgii CIUHORAN, Vasile ZEAMĂ, Vasile CANTIMIR, Mihaiu, Toader SPIȚĂ, Sandul ȘTUHANE, Tănasii, Toader DABIJA, Ilii IOZIP și Vasile PITEIU. / Arnăuți erau Ion, Andrei și Vasile. / Umblători, deci agenți fiscali, erau: Ion SARAFICIAN, Vasile sin COZMA, Ion STRĂJAC, Gri-goraș STĂNISLAV, Georgii și Ion ZAMĂ. / Scutelnici stărostești erau: Postolachi spoiangiu, Vasile BOTEZAT, Neculaiu olar, Georgii pitar, Iuz olar, evreu botezat, Pavel butnar, Lupul sin ego, Macsin grădinar, Mihaiu vizitiu, și Iacob botezat. / Rușii starostelui HERESCU, deci iobagii

fratelui episcopului de Rădăuți, erau: Iacob, Vasile, Ștefan VOIOKU, Pavel, Hrisco, Pricop LEKO, Vasile MELNIK, Mateiu grădinar, Vasile grădinar, Ștefan gră-dinar și Ivan rusul. / Călărași și căruțași erau: Vasile LOMOȘ, Vasile ciobotar, Simion rus, Marcul rus, Milul rus, Andrei rus și Petre rus. / Scutelnicii paharnicului LINBO erau: Acsinti grădinar, Sain zet Georgii, Sandul butnar, Georgii DIODIU și Constandin. / Jidovul din Roșișa era Herșcul jidov orândar. / Preoți erau: popa Grigoraș, popa Iordache și dascălul NIȚUL. / Mazilii și ruptași anilor 1772-1773 erau: Ianăș căpitan, mazil, Lazor sin grecului, ruptaș, Vasile, brat ego, ruptaș, Costandin brat ego, ruptaș, Gavril zet grecului, ruptaș, și Georgii mătăsar, ruptaș.

1774: „Acest suburbiu era, în 1774, sat și avea 11 familii (În 1776, 146 familii, și anume 5 Mazili, 2 preoți, 113 țărani, 5 umblători, 1 Arnăut, 20 barani. În 1779, avea 204 familii; în 1784, 223). / Așezat în partea sud-vestică, de la Cernăuți, culminează, spre nord-vest, în dealul Cecinei (Țeținei). / Cetățuia Cecina e zidită cam între anii 1211-1259, de cavalerii ordinului german Ioaniți. / Cu privire la Cecina, care e, acum, numai o ruină, sunt următoarele de observat: / Într-un uric de pe timpul lui Vodă Ștefan (1395), se face amintire de Kieșin și Chmielov; în altul (1400), de pe timpul lui Ivașcu, fiul lui Petru, fratele lui Vodă Roman, pe când domnea în Polonia regele polon Iagello, de țărișoara Sepin; într-un contract, din 15 Marte 1412, încheiat între împăratul Sigismund și regele Iagello, de Kieșin și Chmielov, de pe pământul Scepin sau Sepin, dintre Nistru, Prut și pârâul Potocin; în 1433, pe timpul lui Vodă Ștefan, fiul lui Alexandru cel Bun, și Iagello, de Sepin, cu cetățile Cerun și Chmielov; se mai spune că zestrea Mariei, văduvă după Ilie, se extindea

asupra oraşului Siret, a altor sate şi asupra cetăţilor Chocim şi Ceciury (uric de la Vodă Petru Aron, 26 Iunie 1456). După unii, se înţelege, sub Kieşin, Cerun şi Ceciury, Cecina. / Prin secolul al XV-lea, se vorbeşte, în unele urice, de un târg Cecina şi de ţinutul ei. / În alt loc, se spune aşa: / Numele Cernăuţi exista, ce-i drept, dară pe locul ce era aşezat pe partea stângă a Prutului, în regiunea Jucichei-noi (Genesauca). / Pe teritoriul Cernăuţilor, însă, era un târg, Cecina, care se extindea împrejurul dealului cu acelaşi nume. / Pe deal, sta, înainte de năvala Mongolilor, o cetăţuie, zidită de cavalerii ordinului german (între 1211-1227). Dară şi târgul, şi Cetăţuia, au fost nimicite prin Mongoli. / Abia prin principele Bogdan şi Românii lui din Ardeal (1349) a început, în ţară, o viaţă nouă. Sub urmaşul lui, Petru Muşat, s-a încheiat un contract cu Vladislau Iagello (1388), în urma căruia deveni Pocuţia o parte a Moldovei. / Prin câştigul acesta, era necesară şi o dezvoltare militară mai intensivă. Sprijinul acestei dezvoltări militare erau cetăţuele ce erau aşezate la locuri corespunzătoare. Un astfel de loc corespunzător era şi dealul Cecinei. / Între anii 1389 şi 1404, trebuie, acum, să fi existat cetăţuia Cecina. / Noi ştim, dintr-un uric din 1404, în care se aminteşte un anumit Chotco, căpitan al cetăţuiei. Împrejurul cetăţuiei, întăriturii acesteia, se aşezară mulţi şi formară un târg (oraş). Târgul se lăţi aşa de tare şi ajunsese la o aşa însemnătate de mare, încât deveni centru cercului (ţinutului), numit tot Cecina (1433). / Împrejurul târgului acestuia, se născură alte târguri mai mici şi sate. La acestea din urmă, se numărau, în 1434, şi Şubraneţul, şi Văscăuţul. / În 1434, a fost ţinutul Cecinei împreunat cu provincia Şipeniţului, pe care a predat-o Voievodul Ilie, dimpreună cu ţinutul Chotinului şi al

Chmielnovului, Polonilor. Puțin după aceea, pe timpul lui Ștefan II, au fost cele trei ținuturi reîntoarse Moldovei. / Cu toate acestea, ele formau, prin un timp, deși scurt, o parte separată a acestei țări. / În 1444, oferi Mariuca, soția Principelui Moldovei Ilie, aceste trei ținuturi Polonilor, sub condiție ca, dacă i s-ar reîntoarce istui din urmă posesiunile sale, ce erau în mâna lor. / Cea de pe urmă dată se face amintire de târgul Cecina în 1456. / Cum s-a nimicit târgul acesta, prin care catastrofă, nu se știe, cam deodată, din actele existente. / De la 1457, a devenit Cernăuțul oraș districtual. / Așa merge vorba istorică despre această cetățue, despre aceste ruini, căci numai ruini se mai văd. Poate, cu timpul, se va lăți mai multă lumină despre acest loc istoric de tot interesant, după părerea mea, pentru că însuși numele lui e o urmă de nume de Români. / Numele Cecina, în sine însuși, e un nume interesant. / Partea spre amiază-zi a Roșei e așezată, în parte, pe vale și pârâu, parte pe un deal, ce se cheamă „pe Stâncă”; nu departe de aici, se află și o poiană, numită „Poiana roșă”. De ce „roșă”? Se vede că, cu locul acesta, precum și cu alte mii de locuri din Bucovina, stau în legătură multe legende istorice și de interes general, cari, pe-ncetul, cu timpul, se vor descoperi și destăinui în fața lumii de unii bărbați iubitori de adevărul istoric și nația română. / Poiana Roșă e întreruptă de unele râpe și gropi. Pe Stâncă, lipsește o școală; ea-i încă o necesitate indispensabilă, pe aceste locuri, pentru Români. / Biserica din Roșa e făcută din lemn, în 1768, de Constantin Ianoș, Constantin și Lazăr Grecu, Stanislau Grigoraș, Ion și Vasile Zama. / În 1833, a fost ea reparată. E veche, afumată, neagră și mică, de nu poți ceti evanghelia în ușile împărătești. / Acuma se zidește, dar tare încet, o biserică nouă, mândră pe dinafară, nu tocmai

spațioasă, cu cinci turnuri, din cărămidă. Fereștrile îs tare înguste și numai puțină lumină va putea străbate înuntru. Planul bisericii e, după părerea unora, nu prea corespunzător. Bine ar fi dacă, la întreprinderi de zidiri noi bisericești, s-ar constitui, totdeauna, un comitet ortodox constator, din cei mai experți și mai onești bărbați, aleși de Con-sistor, ca să supravegheze exoperarea de zidiri bisericești, ca să procure cele mai bune și mai practice planuri pentru biserici noi, ca să se ocupe cu alegerea celui mai bun și mai vârtos material: pietre, cărămidă, care să inspecti-oneze până și efeptuirea picturii etc. Pentru biserica din Roșa ar fi fost cel mai bun plan cel al biserici Sfânta Parascheva din Cernăuți. / În Roșa îs două școli: una cam la mijloc și alta lângă Țețina, pe unde se află și multe case românești. / Școala de la mijloc e de 4 clase. La ea um-blau, în 1894: 143 Români, 3 Ruteni, 154 Germani, 2 Slovaci. Românii ar putea să fie mai mulți, dar, deoarece e conducător un străin!... / Anul fundării, 1816. / Școala din Țețina (Roș) e de 2 clase. La ea umblau, în 1894: 146 Români, 9 Germani. / Anul fundării. 1891. / În întreg suburbiul ar trebui să fie trei cabinete de cetire, dar există numai unul, „Cecina” (Țețina). Prezidentul lui e preotul Grigorie Hostiuc. Mai este și o Societate a „Doamnelor Române”. Prezidenta ei e doamna preoteasă Maria Hostiuc, de acolo, din loc”⁸¹⁶.

1891: Volumul 17, nota 175, pagina 183 (Mari descoperiri, legături, monede). „Profesorul conservator Romstorfer a raportat Comisiei Centrale că, în suburbia Roșa, din Cernăuți, a fost găsită, în 1887, când s-a săpat un iaz, la o adâncime medie de 3 metri, o greutate elipso-idă,

⁸¹⁶ Patria, Anul III, Nr. 291, Nr. 292, Nr. 293, Nr. 294, 295, 297, 299, 301, 304, 306, începând cu ziua de 30 Iunie / 12 Iulie 1899

de 4 cm lungime, 3,5 cm grosime, din lut ars roșu. Acolo ar putea fi descoperite și resturi de copaci, și ceramică arsă”⁸¹⁷.

1901: Însoțirea rurală românească, în sistem Raiffeisen, s-a înființat în anul 1901, pentru Roșă și Mănăstiriște, cu 308 coroane depuse și 600 coroane subvenție de la Comitetul Țării. Director al băncii rurale românești era Petru Popescul, Nicolai Besplitnei era vicepreședinte, iar Michail de Galer îndeplinea atribuțiuni de casier.

1906: „La alegerile din Roșița pentru consiliul comunal al capitalei Cernăuț, care au avut loc Joi, 20 decembrie 1906, a fost ales germanul I. Ludwar, cu 221 voturi, contra candidatului român M. Scalat, care a rămas, cu 107 voturi, în minoritate. Cu tot rezultatul acesta nefavorabil, ne bucurăm, căci am constatat, pentru prima dată, o solidaritate, până acuma la românii noștri încă necunoscută. Deie Domnul ca aceasta să fie de bun augur pentru luptele electorale din viitor”⁸¹⁸.

1907: „Cabinetul de lectură în Roșă aranjează, Duminecă, în 30 Iunie stil nou 1907, o petrecere poporală cu teatru, dans și cântări cu cor de plugari. Scopul acestei petreceri este înființarea unei Case Naționale. Intrarea de persoană: 40 bani. Localitățile petrecerii sunt la cantorul Vasile Ostafi. Poporul plin de un dor și cultură națională

⁸¹⁷ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

⁸¹⁸ *Apărarea Națională*, Nr. 23, Anul I, duminică 23 decembrie stil nou 1906, p. 3

să adresează inteligenței de la oraș ca să ia parte în număr cât se poate de mare”⁸¹⁹.

1907: „Cabinetul de lectură „Țețina” în Roșă a aranjat, Duminică în, 30 iunie 1907 stil nou, o petrecere populară, în localitățile dlui cantor Vasile Ostafi. La petrecerea aceasta au participat, afară de un număr însemnat de săteni, și multă inteligență. S-au observat, între alții, și reprezentanții societăților „Dacia”, „Bucovina”, „Junimea” și al Cabinetului de lectură „Lumina” din Clo-cucica, în frunte cu dl învățător G. Ucraineț. Suprasolviri au plătit următorii domni și doamne: învățător Besplitnec 2 coroane, doamna Besplitnec 1 coroană, Berculean 2 coroane, Sfinția Sa N. Boca 2 coroane, familia D. Bucev-schi 5 coroane, familia M. Cantimir 2 coroane, familia D. Clain 1 coroană 40 bani, M. Cerches 1 coroană, N. Cerches 1 coroană, Cojocariu 1 coroană, M. Constan-tinovici 1 coroană, Coștiusco 1 coroană, D. Chisilița 1 coroană, familia Cuciurean 1 coroană, familia Comoroșan 2 coroane, N. Fochi 1 coroană, Feldoreanu 1 coroană, Sfinția Sa Gr. Hostiuc 2 coroane, M. Isopesco 1 coroană, Margineanu 1 coroană, Marcu 1 coroană, Mihalescul 1 coroană, V. Moraraș 1 coroană, familia Ostafi 1 coroană, Onciul 2 coroane, Paladiuc 1 coroană, Pascariu 2 coroa-ne, Sfinția Sa Z. Percec 5 coroane, G. Pințișan 1 co-roană, G. Piteiu 1 coroană, D. Piteiu 1 coroană, Dr. O. Popescul 1 coroană, Popovici 1 coroană, familia Reus 3 coroane 40 bani, Teofil Rus 1 coroană, Sușinschi 1 coroană, C. Ungurean 3 coroane, Alexandru Ursul 1 co-roană, I. Ursul 1 coroană, Voloșciuc 1 coroană, Oct. Voronca 1 coroană, familia Voronca, împreună cu oas-peții, 7 coroane 50 bani,

⁸¹⁹ *Apărarea Națională*, Nr. 44, Anul II, duminică 16 iunie stil nou 1907, p. 3

familia I. Zamă 2 coroană. Afară de aceasta, au suprasolvit mulți câte 80, 60 și câte 50 bani. Pentru faptele acestea mărinimoase, exprimă comitetul susnumitei societăți tuturor donatorilor mulțămăta cea mai profundă. Totodată se mulțamește tuturor domnilor și domnișoarelor, care s-au jertfit pentru reprezentarea pie-sei teatrale „Nunta țărănească”. / Pentru comitet: D. Piteiu, prezident, A. Zamă, secretar”⁸²⁰.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitză: „**Roșa** sau **Roșișea**, mahala a orașului Cernăuți, având încă cătunele Stânca, Poiana Roșie, Cecina (Țițina) Ceru și Huc, formează o fracțiune comunală cu o parohie specială. Are 6.500 locuitori, din care jumătate sunt români băștinași, ce locuiesc mai mult în zisele cătune, și acoliști germani, aduși de administrația austriacă, la 1782, din regiunile Rinului. Locuitorii români sunt de religie ortodoxă și se ocupă cu plugăritul, cu grădinăria și parte și cu exploatarea carierelor de piatră, aflătoare sub dealul Cecinei (Stânca). Coloniștii germani sunt agricultori vestiți, cultivatori de cai, dar se ocupă de asemenea cu grădinăritul și, în timpul verii, practică și meseria de meșteri zidari, lucrând în Rusia și România învecinată. Are o școală populară, cu 6 clase (deci, 180 școlari – n. n.), pentru băieți, și una de 4 clase, pentru fele. Biserica veche gr. or., cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, a fost clădită de mazilii Constantin Ianoș, Lazăr Grecu și Stanislav Grigoraș, iar la 1887 a fost înlocuită printr-o clădire nouă foarte frumoasă. Aci se află și o cazarmă mare de cavalerie. Suburbia posedă 111 hectare pământ arabil, 610 hectare fânașuri, 192 hectare grădini, 356 hectare

⁸²⁰ *Apărarea Națională*, Nr. 53 și 54, Anul II, duminică 28 iulie stil nou 1907, p. 5

imașuri și 427 hectare pădure foarte frumoasă, cu o carieră vestită de piatră, sub poalele muntelui Cecina. Ca animale domestice, se găsesc în Roșa 518 cai, 1.696 vite cornute, 219 oi, 519 porci și 182 de stupi de albi-ne”⁸²¹.

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost făcută de „Infanteristul **Lazar Cernușca**, Roșa, Regimentul 22 Infanterie, mort”⁸²²; „Sergentul **Vasile Scripcar**, Roșa, Regimentul 22, rănit”⁸²³; „Infanteristul **George Hubeni**, Roșa, Regimentul 80, rănit”⁸²⁴; „**Martin a lui Martin Gerber**, născut la 1881, în **Roșa** a fost înrolat, cu prilejul mobilizării generale, în Regimentul 41 Infanterie și a plecat la război. La 23 August, a luat parte la lupta de lângă Rarancea, unde să fi murit, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Elisavetei Gerber, procedura pentru adevărarea morții celui dispărut / Tribunalul Cernăuți, Secția VIII, la 11 Iunie 1919”⁸²⁵; „**Iosif Rach** a lui Wenzel, născut în anul 1899, în **Cernăuți**, a fost dus de Ruși, în Octombrie 1917, cu prilejul retragerii lor, dimpreună cu mai mulți locuitori din Roșa, în Rusia. În localitatea Gogolina s-a îmbolnăvit și să fi murit în Octombrie 1917, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndru-mează, la cererea lui Wenzel Rach, procedura pentru adevărarea

⁸²¹ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 183

⁸²² *Viața Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915

⁸²³ *Viața Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

⁸²⁴ *Viața Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2 -

Supliment

⁸²⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 57, Cernăuți, în 20 August nou 1919, pp. 3 și 4

morții”⁸²⁶; „**George a lui George Moraraș**, născut în 1880, din **Roșa**, a fost înrolat, în 1914, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul 22 Infanterie. În toamna anului 1914, a căzut prizonier la ruși și ajunsese în lagărul de prizonieri din Tomsk și apoi ca lucrător într-o fabrică în Zemskij Zawod, gubernia Ufa. Acolo ar fi murit, la 12 noiembrie 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soției sale, Zoica Moraraș, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut”⁸²⁷; „**Ion a lui Lorenz Leugner**, din **Roșa**, născut în 1877, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 și luptă contra Rusiei. El ar fi murit, la 27 martie 1915, în spitalul Sadagura, fiind rănit la Dobronăuți, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soției sale, Iosefa Leugner, născută Nowak, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut”⁸²⁸; „**Ion a lui Lorenz Leugner**, din **Roșa**, născut în 1877, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Regimentul 22 Infanterie și luptă contra Rusiei. El ar fi murit, la 27 martie 1917, în spital la Sadagura, fiind rănit la Dobronăuți, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soției sale, Iosefa Leugner, născută Nowak, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut”⁸²⁹; „**Teodor a lui Vasile Stefaniuc**, născut la 14 ianuarie 1885, fost domiciliat în comuna

⁸²⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 54, Cernăuți în 13 August nou 1919, pp. 4 și 5

⁸²⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 76, Cernăuți în 22 Octomvrie nou 1919, pp. 5-9

⁸²⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

⁸²⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

Roșă, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, la Batalionul de Vânători nr. 27 și a plecat la frontul rusesc, unde ar fi picat în noiembrie sau decembrie 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Savina Ste-faniuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁸³⁰; „**Petru a lui Nicolai Vitriuc**, născut în **Roșă**, la 2 februarie 1889, a plecat, la 1 august 1914, la război și e dispărut din martie 1915, lipsind, până în prezent, orice știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Mariei Vitriuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁸³¹; „**Constantin a lui Gheorghe Cerchez**, născut la 26 noiembrie 1883, în **Roșă**, cu ultimul domiciliu în Roșă, a luat parte, ca sergent la Regimentul 41 de Infanterie, la războiul mondial și ar fi murit, în septembrie 1915, pe frontul rusesc. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Nicolai Cerchez, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁸³²; „**Constantin a lui Gheorghe Cerchez**, născut la 26 noiembrie 1883, în **Roșă**, cu ultimul domiciliu în Roșă, a luat parte, ca sergent la Regimentul 41 de Infanterie, la războiul mondial și ar fi murit, în septembrie 1915, pe frontul rusesc. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Nicolai Cerchez, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁸³³; „**Toader a lui Cons-**

⁸³⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuți în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192

⁸³¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuți 30 martie nou 1921, pp. 128-133

⁸³² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuți 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

⁸³³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuți 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

tantin Moroșan, din **Cajvana**, a participat la război și ar fi murit, în anul 1919, în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Ana a lui Toader Moroșan, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Josef a lui Geor-ge Rubisch**, născut la 9 noiembrie 1868, în **Roșa**, a fost chemat la arme, la 1 mai 1915. De atunci, lipsește orice știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndru-mează, la cererea Carolinei Rubisch, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁸³⁴.

ROȘCANI

(sat lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui).

1429, februarie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Danciul și Va..., care primesc uric pentru „un sat, unde cade Hubalna în Bârlad, satul tatălui lor... Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁸³⁵.

ROȘCANI

⁸³⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuți 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

⁸³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 85, pp. 127, 128

(pe Siret, lângă Fântânele, Suceava).

Istoria Roșcanilor „sat între Suceava și Siret, ținutul Suceava”, aflat, de fapt, pe albia de odinioară a râului Suceava, sat într-o continuă interdependență cu Fântânele, Bănești și Stamate, începe cu „Cozma Ghianghia (1543-1552), pârcălab de Orhei” și continuă, spre cumpăna veacurilor XVI-XVII, cu marele vornic Grigore Ghenghe și Ionașco Ghenghea⁸³⁶ (nu am DRH-urile la dispoziție, ca să pot reproduce documentele, dar sunt lesne de aflat).

1588: Simion din Roșcani este martor la vânzarea, de către Nicoară șoltuz de Baia, din „a sa ocină giumătate de loc de câmpie între moghilă și între Siretul vechi și între Siretul nou” mănăstirii Slatina, ca „să-i fie loc de moară și de pod”⁸³⁷.

1645, iulie 1: „Carte domnului Vasile voievod dată Lupului de Tudora, să fie tare și puternic a opri și a ține a sa dreaptă ocină și moșie, tot satul Roșcanii, pe unde a umblat Suceava mai demult, pe matca cea bătrână. Așijderi, să aibă a ține și o baltă, ce să cheamă Balta Porcului, dinspre pădure, căci a umblat Suceava printr-însa”⁸³⁸.

1745: Gheorghe Cananău, care își avea conacul la Fântânele, avea și „46 stupi, la Roșcani, la Vasile Zuppast”⁸³⁹.

⁸³⁶ Gonța, Alexandru, *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 216

⁸³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, vol. XXI, Iași 1929, p. 120

⁸³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, volumul XXVIII, (1645-1646), București 2006, Doc. 114, p. 95

⁸³⁹ Iorga, Nicolae, *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 129

1818, mai 25: „În legătură cu averea și procesele lui sunt aceste acte (într-unul, din Suceava, 25 Mai 1822, i se zice „dumnealui Costachi Cananò Spătaru este drept fiu a răposatului Spătar Ion Canano și clironom, cu fratele dumisale, a averii părintești”): / „I. Fiindcă, după tocmeala ce am săvârșit prin contract, la 1818, Aprilie 23, cu dumnealui Costache Cananou Spătarul pentru venitul moșiilor ce am cumpărat de la dumisale, adică **Fântănelele și Roșcani**, cu toate cotunurile, într-acest chip după cum prin alăturatele ponturi ce se arată. Adică: **A 1)**. Prin același contract glăsuiește ca să dăm pe an câte 12.000 lei, adică douăsprezece mii lei. Dară acu’ au rămas ca pe acești doi ani, ce se încep de la anul 1819, Aprilie 23, avem a da dumisale câte 9.000 lei pe an, adică câte nouă mii lei, care bani avem a-i răspunde cu aceste vadele, adică 5.000 lei acu’, la începutul anului, April 23, 1819, și 4.000 lei la Sfântul Dimitrie, Octv. 26, și al 3 vadè iarăși la Apr. 23, 1820, să-i răspundem 5.000 lei, și al 4-le vadè la Oct. 26, și, așa, într-aceste vadele să-i dăm tot istovul. / **A 2)**. Osăbit să avem a-i da, pe an, câte 100 merțe ovăz, adică una sută, adus la hambarul dumisale, și cu del. de 12 ocă. / **A 3)**. 45 fâlci iarbă pe an, care avem a le răspunde dumisale, 40 fâlci fân gata și 5 fâlci iarbă în picioare, și fân bunii, și iarba. / **A 4)**. Pe tot anul să-i dăm câte două fâlci loc de arat, care are a și le ara dumnealui. / **A 5)**. La banii scutelnicilor ce-i are dumnealui pe moșiile dumisale, noi n-avem nici o trebuință a mai lua nici un ban, ci dumnealui, după așezarea ce o are de la cinstita Vistierie are a-și trage banii de la dânșii. / **A 6)**. Căci, și cu 18 oameni ce a avut ai dumisale, i-am mai dat 3 oameni, care fac 22 (sic), care sunt arătați prin osebit izvod, cu aceștia n-avem nici o trebuință noi, ci rămân ai dumisale, decât ne îndatorim a le

da loc de hrană, de arătură și fânaț, care l-au avut și până acu', iar nu mal mult o palmă măcar. / A 7). Să-i dăm și pasările ce se arată prin contract, 50 găini, 50 pui. / A 8). Cu toți țiganii ce-i are dumnealui în Fântânele, măcar că în contract glăsuiește ca să nu avem trebuință cu 7 sălașe de țigani, dar de acu' să n-avem trebuință nici cu unu, rămânând pentru trebuințele dumisale. Iară loc de arat și de cosit noi să fim datori a le da; însă acele locuri ce le-au avut și până acu', arându-și și cosându-și singuri, n-avem a ne supăra. / Și ne îndatorăm cu însuși a noastre iscălituri, a fi întocmai următor contractului și ponturilor alăturate. Iar când, dimpotrivă, ne vom arăta împotrivoritori celui mai mic pont, atunce dumnealui volnic să fie a ne da afară din stăpâniri, și, orice vom avea pe moșiile dumisale, toate să ni li pună supt sechestru, și să stea până atunce când ne vom îndrepta greșeala împotrivirii și ne vom pune la cale cu dumnealui. Deci și dumnealui, dacă ar voi a ne aduce la oareșicare păgubire, care, socotindu-se binișor, dacă se va dovedi că acea păgubire cu dreptăți ne-au pricinuit-o, atunce acea păgubire să ne-o răspundă dumnealui. Și, spre mai adevărată credință, dovedește a noastre iscălituri. Cum și 20 breslași ce are dumnealui, a rangul boierie, rămân ai noștri, să ne punem la cale cu dânșii, după cum ne vom socoate cu dânșii. / 1819, April 23. / (Trei iscălituri, una a lui Vasile Bahrin)''⁸⁴⁰.

1834, aprilie 23: După același model de contract, postelnicul Costachi Cananău arendează „moșia dumisale Fântânele, cu toate cuturile ei din Ținutul Sucevei, pe vreme de trei ani, care se încep la 23 aprilie 1831... Zisul Iancul, supus britanicesc”. Conform contractului, „deose-

⁸⁴⁰ Iorga, Nicolae, *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 193-195

bit, de pe **moșia Roșcani**, de unde toate dijmele de prin grădini și livezi, și găinile, pui și ouăle sunt a se lua de către stăpân, la care eu (arendășul – n. n.) nu am a mă amesteca cât de puțin sau a pretinde ceva; ci pentru două podvez de pe arătata moșie au locuitorii a mi le duce până la Fălticeni sau Botoșani, iar mai departe nu sunt volnic a-i îndatori să le ducă, socotindu-se câte un car în doi boi de gospodar, numai ce va avea al său car și boi. Iar când, dacă se va urma neprietenilor (?) și poruncii stăpânirii ca asemenea dări, de călâp, găină, pui, ouă și podvezi să nu supere pe locuitori, întrucât de puțin și eu cunoscându-mă păgubit întru aceasta, și dacă nici nu voi lua vreunele din acestea de la locuitori, apoi numai atunci are a mă scădea cu douăzeci galbeni pe fieștecare an. Din locuitorii ce nu vor încăpea pe moșie să-și lucreze zilele boierescului au a se învoi cu mine în bani sau în lucru pe moșiile ce se megieșesc cu arătata moșie a dumisale”⁸⁴¹.

1835, decembrie 27: Într-o scrisoare a postelnicului Costachi Cananău, „pentru iubita mea soție Catinca, la Eși”, cu urări „și vărului Iordache Miclescu”, se vorbește și de „doi boi, ce i-a răpit un Vasile Bețivu, ce-l are (fratele lui Costachi Cananău – n. n.) lângă dumnealui vătav, care fu luat de la un om din Roșcani, întâlnindu-l tot pe moșie la Roșcani, și acum trimite ca să-i dau un bou, care este la mine de pripas, zicând că este a jido-vului, posesorul dumatle (arendășul „supus biritanicesc” – n. n.), fără să aibă vreo dovadă”⁸⁴².

1836, octombrie 1836: Într-o altă scrisoare către jupâneasa Catinca, postelnicul Cananău: „Deosebit, îmi scrii pentru Pentelii, paznicul din Roșcani, că vroiesc

⁸⁴¹ Ibidem, pp. 213-215

⁸⁴² Ibidem, p. 224

sătenii a-l schimba și a pune pe Dumitru Anton; aceasta și eu am fost zis-o, până a nu mă porni de acolo, pentru că Pentelii îi un blăstămat, și dar dumneata le vei zice ca să-l pună pe Dumitru Anton”⁸⁴³.

1895: Peste râul Suceava, „la Litenii Mari și Roșcani există pod”⁸⁴⁴.

1902: „**Roșcani**, sat, județul Botoșani, pe șesul Siretului, la vărsarea Sucevei în Siret, în partea de Sud a comunei Fântânelele, plasa Siretul, cu o suprafață de 542 hectare și o populație de 209 familii, sau 901 suflete. Are o biserică, deservită de 1 preot și 1 cântăreț și o școală mixtă. Vite: 117 vite mari cornute, 19 cai, 151 oi, 50 porci. Sunt 197 stupi cu albine”⁸⁴⁵.

1931: Comuna Fântânele, județul Botoșani, compusă din satele: Bălușeni, Stamate, Bănești, Fântânele, Goldești, Roșcani, Slobozia⁸⁴⁶.

1945: „Următorii învățători se transferă pe ziua de 1 Septemvrie 1945, la școlile primare din orașul și județul Botoșani, trecute în dreptul fiecăruia: **Huțupaș Ioan**, de la Molești, la **Roșcani-Fântânele**, I băieți, părinți bătrâni”⁸⁴⁷.

ROȘCANI

⁸⁴³ Ibidem, p. 226

⁸⁴⁴ Averescu, Ales., Maior, *Lecțiuni de geografie militară predate la Școala de Ofițeri*, București 1895, p. 125

⁸⁴⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, Volumul V, București 1902, p. 274

⁸⁴⁶ Ministerul de Interne, *Tablou de regrouparea comunelor rurale*, București 1931, p. 65

⁸⁴⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 246, 27 octombrie 1945, p. 9500

(sat pe Almaș, în comuna Gârcina, Neamț).

1436, aprilie 12: Întărit de Ilie voievod lui Baico, care primește uric pentru „prea a lui ocini, sate anume: Dolheștii, unde era casa lui, și Negreștii, și Almășelul, și Horăeștii, și Roșcanii, și, pe Almași, din gios de Dolhești, Dobrenii”⁸⁴⁸.

ROȘCANI

(numiți Docinții Scobențeni, Comuna Podu Iloaiei, Iași)

1632, mai 31: Întărit de Alexandru Iliăș voievod vistierului Gheorghe Roșca, care primește uric pentru „o seliște, anume **Văleșenii** (în Cârligătura, Iași), care este în ținutul Cârligăturii”, cumpărătură de la mănăstirea Sfântul Ilie, pentru 200 ughi galbeni (ducați ungurești); / „satul anume **Roșcanii**, care se numește **Docinții Sco-bențeni** (comuna Podu Iloaiei, Iași), ce și-a cumpărat de la Pavel, Măteiu și Tudora, femeia lui Gligorie, ce le este moștenire, și de la Ștefana, fiica lui Pătrașco, nepoți lui Ion Scobențeanul, și de la Cornea, fiul Agahiei Șuverdeneasă... pentru 1.150 taleri de argint”; / Drept moștenire, „toate părțile lui Grigore Ureche din satul **Onești** (lângă Dumești, Iași); de la Condrea Malici, care cumpărase de la Costachi și Rusul, „a șasea parte din acel

⁸⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 147, p. 202

sat Onești... Și iarăși i-a mai vândut Condrea Malici altă parte dintr-a șaptea parte din acel sat Onești, trei părți pe care le răscumpărase de la Neniul pârcălab și Drăgușan, ce le-au fost cumpărătură de la Drăghici Potângu, iar acestuia de la Brahăș, pentru 80 taleri de argint”; „Dreap-ta lui danie, toată partea lui Ionașco Peicul fost sulger, din acel sat Onești”; „Și de asemenea jumătate dintr-a șaptea parte a satului Onești, cu loc de iaz pe pârau satului și cu prisacă și cu tot venitul”⁸⁴⁹.

1680, iunie 23: Vasile, feciorul Onesii din **Roșcani**, vinde lui Enache gramaticul „o prisacă a lui din **Cărstești**, pentru o vacă”⁸⁵⁰.

ROȘCANI

(Căuești, contopit cu Roșcani, comuna Trifești, Iași).

1633, august 26: Întărit de Moise Moghila voie-vod Episcopiei de Roman, care primește uric pentru o „seliște **Căuești** (contopit cu Roșcani, comuna Trifești, Iași) pe Prut”⁸⁵¹.

1902: „**Roșcani**, comună rurală ocupând partea din mijlocul plășii Turia, județul Iași, formată din satele: Roșcani, Rădeni, Borșa, Găureni, Albota, Eduțul, Căuești și Păuleni, cu o suprafață cam de 7.919 hectare și cu o

⁸⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 101, pp. 124-128

⁸⁵⁰ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 55

⁸⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 357 pp. 454, 455

populație de 495 familii sau 1.957 suflete. Terenul comunei fiind accidentat, prezintă o mulțime de dealuri, cu întinse podișuri, ramificațiuni ale dealului Turia. Are 5 biserici, deservite de 2 preoți, 2 cântăreți și 4 eclesiarhi; 3 școli, conduse de 3 învățători și frecventate de 102 elevi, în 1899-1900; o moară de apă și una cu aburi. Vite: 2.262 vite mari cornute, 4.188 oi, 22 capre, 296 cai și 468 râmători. / **Roșcani**, sat în partea de nord a comunei, situat pe coastele dealului Roșca, pe o suprafață de 401 hectare. Are o populație de 48 familii sau 184 suflete; o biserică. Vite: 344 vite mari cornute, 1.176 oi, 2 capre, 26 cai și 60 râmători”⁸⁵².

ROȘCANI

(sau Roșcana, Orhei, Moldova).

1604, iunie 20: Ispisoc de judecată de la Eremia Moghilă voievod, după ce „Simion, Bârzul, Gherman, Ivan și alți răzeși de-ai lor, toți nepoți lui Grug, au tras în judecată pe Nistor vatav, pe Iurașco și pe toate neamurile lor, cu un uric de mărturie, ce l-a avut Fădor Gug de la Bogdan (Lăpușneanu) voievod, cum li se cuvine tot satul **Roșcanii**, care vine pe locul unde se varsă Sângera în Cogălnic, iar Nistor vătah și Iurașco au scos zapisul ce l-a avut strămoșul lor Dumitru Roșca de la Alexandru (Lăpușneanu) voievod. / Deci domnia mea am cercetat și am

⁸⁵² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 274

aflatcă li se vine acel în două, deoarece sunt în acele urice doi moși: Dumitru Roșca și Fădor Gug”⁸⁵³.

1774, iunie 5: Satul **Roșcani**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Fața Bâcului, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁵⁴, avea **toată suma caselor 43**. Scădere rufeturi 43: 11 călărași sârdărești, 1 popă, 1 diacon, 4 femei sărace, 1 ruptaș, 5 țișani. / **Călărașii**: Iordache, chihae / Nicolai, croitor / Cozma / Andrei Cârlan / Simion Apostol / Portasă / Nicolai Rădvan / Ion Stănilescu / Istrate Dorofteiu / Gheorghe a Nichitii / Andrei fiul Alecsii / Terinte / Dumitrache, chihae / Grigore, dulgher / Ion, abăger / Istrate Cherdivară / Iacob Mădan / Nicolai, crășmar / Simion Romașco / Grigore fiul lui Mihălache / Lupul fiul lui Ion / Dumitru Luchian / Vasile Bordeiu / Petre fiul lui Mihălache / Manolache Erhan / Gavril Giosan / Ioniță David. // **Alte rufeturi**: Vasile Alecsii, ruptaș / Popa Toader / Diaconul Lupul / Dochița, săracă / Tudosia, săracă / Costăchioae, săracă / Catrina, săracă / Scridon, țișan / Ioniță, țișan / Marin, țișan / Ioniță, țișan / Constandin, țișan.

1784, mai 29: Fostul mare agă Grigore Ipsilant, serdar de Orhei și fostul mare ban Darie Donici cerce-tează, din porunca lui Alexandru Constantin voievod, pricina lui Ion Carp, care s-a plâns „că moșia **Rădeni**, din acel ținut Orhei, unde este cu toată așezarea, cum și **Borzăștii**, cu scrisori și hotarnică, pe care le stăpânește, dar răzeșii ce se află cu șederea la moșia **Roșcanii** cu nedreptate i-ar fi împresurând o bucată de loc, trecând peste pietrele hotare. Și deosebit în moșia ce se cheamă

⁸⁵³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 41-44

⁸⁵⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 419, 420

Căpinigiul, tot de la acel ținut, care se împarte în 3 bătrâni, 2 bătrâni ar fi ai dumisale și i-ar fi și stăpânit până în trecutul an, când răzeșii, ce se află șezători la **Răce** ar fi mers la moșia Căpinigiul și, în tăria lor, fără de nici o judecată, ar fi luat tot venitul și dijma pe acei doi bătrâni, zicând că-i moșia lor. / Pentru care... să chemați de față pe acei oameni, cu scrisori dovezi ce vor fi având, atât pe cei din Roșcani, ce i-ar fi împresurând moșia din Rădeni și Borzești, cât și pe cea din Răce, ce se fac stăpânitori pe acei 2 bătrâni din Căpinegiul, și să faceți cu amănuntul cercetare”⁸⁵⁵.

1786, mai 29: Răzeșii Tusii Lașcu, Dănilă Lașcu, Ichim Lașcu, Ioni, Rofti Lașcu, Ion Paciul nepot Cârș-tinii, Agapi Paciul, Gavril călăraș și Ispir din moșiile **Pripicenii**, **Măgireștii** și **Roșcana** informează pe boierii hotarnici că au „am primit să se hotărăscă, după cum scrie cartea gospod”⁸⁵⁶.

1796, august 24: Simina, soția răposatului Istrate Doroftii ot **Roșcani**, și fiii lor Nechita și Constandin vând jupânului Iurca Cheliian, drept 140 lei, „o vie păragină, ce mi-a rămas de la răposatul bărbatul meu... ce este drept pe moșia noastră Roșcanii, și i-am vândut dumisale numai via, iar parte de moșie Roșcanii, ce este dreaptă a noastră, nu i-am vândut nicidecum... / Și pentru întărire am pus și degetele Lazor sin (fiu) Dumitrache, Tănasi Iremecioae ot **Durlești**, Zaharia Botnat ot **Chișinău**, Gheorghe Chiliian, Tănasi Bacal, Gorie Doroftii, jupânul Stoian, Sava Blănar, Petrea Mihălache ot Roșcani și cu fiul meu

⁸⁵⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 274, pp. 304, 305

⁸⁵⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 280, p. 310

Ștefan, Hagi Dobre, Thoma Gorce dascăl, Dan-ciul Bacal, Constandin ot Roșcani, Ion Luchian, Istrati Moisi, Andrii Alicesii, Dumitru Bordei, dascălul Vasile, Iacovachi Pucel”⁸⁵⁷.

1904: „**Roșcani**, sat în județul Chișinău, volosti Sirețelui, din stânga văii Bâcului, la 3 km spre nord-vest de satul Sirețul. Are 69 case, cu o populație de 480 suflete de țărani români, care posedă 296 deseatini pământ de înproprietărire; o școală cu o clasă, unde se învață numai rusește, deși țăranii nu cunosc această limbă. Proprietarul, boierul Petru Leonard și sora sa Olga, posedă 758 deseatini. Împrejurul satului sunt vii”⁸⁵⁸.

ROȘCANI

(pe Prut, în Covurlui, lângă Oancea, Galați).

1774, iunie 5: Satul **Roșcanii**, ținutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁵⁹. **Tij poștași la Oancea:** Ion, cibotar / Simion Măroi / Nica / Simion Țurcan / Costandin Balmuș / Gligore Balmuș / Andrei Chirilă / Gheorghe Balmuș / Mihăilă Pepele / Gavril Balmuș / Ștefan Tite / Ion Săcan / Ștefan Lazor / Vasile Stasii / Toderașco, bejenar / Ioniță, bejenar

⁸⁵⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 306, pp. 350, 351

⁸⁵⁸ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 178

⁸⁵⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 90

/ Năstasii Tite / Gavril Stasii / Ștefan Nicula / Costandin,
cibotar.

ROȘIACI

(sat pe Siret, în comuna Mihăileni, Botoșani).

1430, iulie 7: Întărit de Alexandru cel Bun fraților Jurju Jumătate, Știful și Mândrul, care primesc uric pentru împărțeala „ocinilor părintelui lor, Ioan Jumătate: Jurji, curțile de pe Jijia ce se cheamă Giumătățeni și, din sus de Hârlău, Delenii și Miclăușenii; acestea s-au dat Jurjii. Iar giupânului Știful, s-au dat Sărbăneștii pe Siret, și cu mori în Siret, și... Căndești, pe Siret, cu moară în Siret, între Grămești și Rogoșești, și, mai jos de Călinești, ... iar cu mori în Siret, și **Roșiiacii**; aceasta-i partea lui Știful. Iar partea Mândrului: Balinții, pe Siret, curțile și cu morile ce sunt în Siret și cu tătarii ce sunt la acele curți și Măndrești, în Cărligătură, și Voriște, unde au fost curțile lui Dumbravă, și, din sus de Hârlău, Vlădenii; acestea s-au dat iar giupânului Mândrul”⁸⁶⁰.

⁸⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 99, pp. 146, 147

ROȘIEȘTI

(pe Iadrici, „unde este casa lui Ștefan Brebu”,
comuna Roșiești, Vaslui).

1443, mai 18: Întărit de Ștefan voievod lui Ștefan Brebu, care primește uric pentru „ocina lui, satul, pe Iadrici, unde este casa lui... Și hotarul acestui sat să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁶¹.

1593, august 7: Întărit de Aron voievod, prin ispi-soc, după ce Florea vătah i „s-a jeluît cu mare jalobă și cu mare mărturie, cu oameni buni și bătrâni, și a zis că uricele vechi de cumpărătură, ce le-a avut de la Petru voievod, pentru, din jumătate din satul **Roșieci**, a treia parte, partea din jos, și jumătate de moară, ce este pe Iadrici, și altă parte, partea a patra din același sat, cumpărată de el de la Lupa, fata Tomei, nepoata Ilcăi, și de la frații Ion, Păcurar și Simion, drept 120 zloți tătărești... acele urice le-a pierdut, când ne-a fost scos acel lotru Căza din țara domniei noastre, când s-a fost întrunit toată puterea să cinstească pe acel Țar... drept aceea să fie lui și de la noi ocină și întăritură”⁸⁶².

⁸⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 230, pp. 324, 325

⁸⁶² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 90, 91

1627, mai 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod stolnicului Grama, cneaghinei lui Anghelina, nepoata lui Orăș hatman, lui Stratul ceașnic și lui Lupul cupar, cu cneaghina lui Erina, de asemenea nepoata lui Orăș hatman, după o pâra cu Ghianghea, mare vornic de Țara de Jos, primind uric pentru „satul **Roșiaci**, ce este în ținutul Fălciului... dreaptă cumpărătură a tatălui lor Orăș hatman, cu banii lui drepti”⁸⁶³.

1632, iunie 12: Zapisul lui Orăș, feciorul lui Ionașco Bolei, nepotul Stratului paharnic, prin care mărturisește că și-a vândut moșia „din sat, din **Roșiaci**, din jumătate de sat, a treia parte, câmpul și din tot venitul, dumisale Gramei stolnic, pentru un cal și 10 galbeni, calul prețuit drept 10 galbeni”⁸⁶⁴.

1638, decembrie 1: Schimb de sate între marele jîtnicer Grama și Apostol Cehan, Grama dând „jumătate din satul **Roșiaci** (Roșiești, comuna Roșiești, Vaslui), ce se împarte în trei părți; și i-am dat și loc din moară și din heleșteu, în două să ne fie; și i-am dat și doi vecini să asculte de dânsul, iar cu alți vecini treabă să n-aibă Apostol” și primind „jumătate din satul **Orășeni** (Orășeni Deal și Vale, comuna Curtești, Botoșani), ce se împarte în patru părți, trei părți mi-a dat... Și în tocmeală au fost Ivașco Crăjeu, Sava diac, Vasile Crăjeu, Stamate și Vasile Boldișor și Orăș”⁸⁶⁵.

1741, octombrie 21: „Testamentul” lui Grigore

⁸⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 215, pp. 300, 301

⁸⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 120, p. 150

⁸⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 514, pp. 477, 478

Ghica voievod, în care mărturisește „pentru Ioan Giușcă căpitanul, care, la vremea când a venit Mineh (Münich) Fermașal (fieldmareșal) cu oștile moschicești aici, în **târgul Iași**, întâmplându-ne noi în satul **Roșieci** și înțelegând că a trimis după noi un podgheaz, am purces de la Roșiori spre **Galați**, cu toată urdia noastră și, fiindu-ne treacățul nostru prin ținutul Covurluiului, prin satul **Gănești**, în care sat este casa căpitanului Ioan Giușcă, lovind noi pe la casa lui fără veste, cu toată urdia noastră, și văzând el că suntem noi, îndată venit la noi și, din cele ce a avut, ne-a scos conace (merinde de popas – n. n.); dar afară de conacul ce ne-a dat, a avut ceva pagubă dinspre oștenii noștri, cae domnia mea cunoscând a lui silință, ce a arătat la acea vreme și, mai vârtos, nelipsind de lângă noi, aflându-se întru toate poruncile noastre, și nu s-a abătut la alte fapte rele, precum alții, domnia mea încă m-am milostivit și l-am pus în rând cu mazilii, dar dajde să nu dea, nici mazilească, nici alt fel de dajde. Așijderea, i-am dat patru oameni străini, ce și-ar găsi fără de bani în vistierie, ca să fie pentru slujba casei lui, pe care oameni m-am milostivit și i-am iertat de toate dajdiile și angăriile”⁸⁶⁶.

1902: „**Roșiești**, sat și reședința comunei Roșiești, județul Fălciu, plasa Crasna, așezat pe pârau Idriciul, pe o suprafață de 3.062 hectare, din care 715 pădure, și cu o populație de 173 familii sau 690 suflete. Are o școală primară mixtă; o biserică, făcută la 1827. Aici a fost locul natal al Mitropolitului Veniamin Costache; urmele casei unde a locuit, cu părinții săi, se mai cunosc și astăzi, în livada cu pomi a locuitorului Constantin Ursache chelariu. În acest sat, Grigore Ghica a poposit, cu oastea, în anul

⁸⁶⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889, pp. 25-30

1728, în ziua de Bobotează, făcând Iordanul, apoi a stat la masă cu toți boierii, în casele hatmanului Constantin Costache, iar de aici a plecat la Fălciu, unde s-a așezat în preajma tătarilor mârzaci, care se răzvrătiseră contra Hanului și voiau să prade Moldova. Moșia este proprietatea Spitalului Sf. Spiridon din Iași, donată de vechiul ei proprietar, Negel”⁸⁶⁷.

ROȘIETICI

(Roșiiacii, acum Roșieticii Vechi, comuna Roșietici, raionul Florești, județul Soroca, Moldova).

1623, aprilie 9: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui vameș Manolachi, care primește uric pentru „trei sate, anume: Rogojanii (Pohoama, județul Soroca, Moldova), și Vistiernicenii (comuna Gura Camencii, județul Soroca, Moldova) și Roșiiaci pe Răut (Roșieticii Vechi, comuna Roșietici, județul Soroca, Moldova), care sunt în ținutul Soroca, cu vaduri de moară și cu bălți de pește, și satul Mășceanii pe Nistru (lângă orașul Soroca, Moldova), în același ținut, care acele sate mai sus scrise au fost ale lui Isac Balica hatman, dar le-a pierdut în viclenia sa, când s-a ridicat cu domnul său, Constantin voievod, și cu mare mulțime de leși și cazaci, împotriva domniei mele și a sceptrului cinstitului împărat și am făcut mare război cu ei

⁸⁶⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 276

pe pâraul Jijia și Dumnezeu i-a dat sub sabia domniei mele, unde și oasele lor zac ca mărturie veșnică”⁸⁶⁸.

1623, iulie 23: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui vameș Manolachi, care primește uric pentru „niște sate, anume Visterniceni, i Rogojani i Rosiiacii de pe Răut, cu loc de mori pe Răut și cu heleșteie, și alt sat, anume Mășcenii, ce este pe apa Nistrului ot ținutul Sorocăi. / Care acele sate au fost ale lui Isac Balica hatman și le-a prăpădit la al lui vicleșug... Manolachi vel vameș a dat domniei mele 600 galbeni, care bani am dat domnia mea la trebuințele pământului”⁸⁶⁹.

1623, noiembrie 29: Întărit de Radul voievod marelui vameș Manolache, care primește uric pentru „satul Rogojenii și Roșiacii și Vistierniceni, care sunt pe Răut, cu vaduri de mori și cu bălți de pește, și satul Mășcenii, care este pe Nistru, în ținutul Soroca”⁸⁷⁰.

1634, decembrie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului logofăt Pătrașco Ciogolea, care primește uric pentru „două sate, anume **Tricinții** (raionul Florești, Moldova) și **Roșiiacii** (Roșietici, comuna Roșietici, raionul Florești, Moldova), pe apa Răutului, unde cade pâraul Solonețului în Răut, cu vad de moară și cu bălți, care sunt la ținutul Sorocii... danie și miluire de la Moise Moghila voievod, pentru dreaptă și credincioasă slujbă în oase, în

⁸⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 53, pp. 79-82

⁸⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 102, p. 150

⁸⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 134, pp. 181, 182

țări străine”, moștenite de Moghila voievod „de la rudenia sa cea mai de aproape, Isaac Balița hatman”⁸⁷¹.

ROȘIORI

(sat pe Crasna, comuna Bunești-Averești, Vaslui).

1434, ianuarie 29: Întărit de Ștefan voievod boierului Blaj și fraților lui Domocoș stolnic și Iacob, care primesc uric pentru „satele pe Crasna, anume Roșiori, unde este Negrilă, și, mai jos, sub pădure, unde este Pavel Bulgarul, și seliștea lui Mârlec și unde este Mic Rup-tura... Iar hotarele acestor sate să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁷².

1625, octombrie 6: Zapis de mărturie prin care frații Rusul, Ionașco, Părasca și Sofronie, feciorii Nastii scriu despre „cum au vândut parte din sat din **Roșiori** (comuna Bunești, Vaslui) a Nastii, jumătate de bătrân, jupânesei Antimii, drept un bou ș-o vacă cu vițel, dinainte a oameni buni, anume: Cârste, popa, Ștefan, diacul de **Armășene** (Armășeni, comuna Băcești, Vaslui), Bur-

⁸⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 287, p. 326

⁸⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 124, pp. 175-177

ghele, diac de **Tăbălăești** (comuna Băcești, Vaslui), Costantin de Roșiori și Platon de acolo”⁸⁷³.

1634, aprilie: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Ursul de **Tintești** (Timpești, lângă Duda, comuna Duda-Epureni, Vaslui), după pâra la domnie dintre „Ionașco Costiceanul și Boghiul de sat din **Roșiori** (comuna Bunești-Averești, Vaslui) cu Gligorie și Ionașco de acolo, pentru acea ocină din sat Roșiori, de au zis Ionașco Costiceanul și cu soția lui, cu Boghiul, că nu sunt ei răzeși pe toată acea ocină și nu li-i în jumătate acea ocină. Iar Gligorie și cu Ionașco au zis că sunt ei răzeși pe tot locul de acolo... Deci au rămas Gligorie și Ionașco”⁸⁷⁴.

1638, aprilie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupul voievod, după ce s-au pârât de față Lazor, Petrea, Focșea, Marica și alți răzeși ai lor din **Șofrăcești** (con-topit cu Trifești, comuna Trifești, Neamț), ce este în ținutul Neamț, cu Enache, Gavril și alți frați ai lor, fiii lui Șteful, pentru un vad de moară, ce este pe pâraul satului Șofrăcești, spunând acei oameni că ei au avut moștenire în acel vad de moară împreună cu Eneche și cu alți frați ai lor. Iar ei au răspuns că nu au acei oameni mai sus scriși, pentru că nu vor să ajute ca să se facă acele iazuri și acea moară, iar Enache și cu frații lor înșiși au făcut iazurile și morile gata, cu multă cheltuială. Iar după aceea, acei oameni și cu alți răzeși ai lor au tăiat acel iaz și au stricat acea moară, fără știrea lor. Și astfel Enache cu frații lui s-au jelu înaintea noastră pe acei răzeși din Șofrăcești. / Și am trimis pe Vasile Hricicanul din **Roșiori** (comuna Bunești-

⁸⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 376, p. 443

⁸⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 89, p. 103

Averești, Vaslui) să cerceteze rândul aceluia iaz. / Deci Lazor, Petrea, Focșea, Marica și alți răzeși au spus că a tăiat acel iaz și a stricat acea moară Simion Purece... care a dat toată cheltuiala ce a făcut Enache, iar după aceea s-a întâmplat și a murit Purece; iar după moartea lui, doi fii au venit înaintea domniei mele, cu o carte de mărturie și și-au luat înapoi bucatele pe care le-a luat Enache de la ei: doi boi și un cal, și încă au mai luat patru boi și trei vaci cu viței de la Enache, Și domnia mea i-am judecat și le-am aflat lor lege, ca să aibă a întoarce Lazor, Petrea, Focșea, Marica și alți răzeși aui lor din Șofrăcești acele bucate ce a luat luat Purece mai mult de la Enache și de la frații lui”⁸⁷⁵.

1638, iulie 19: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Gavrița, cu ai săi răzeși din satul **Pâhnești** (comuna Arsura, Vaslui), ce este în ținutul Fălciului, s-au pârât de față, înaintea domniei mele, cu Gheorghe Boghiul, Mirea și Mărdarie din sat din **Roșiori** (comuna Bunești-Averești, Vaslui) și cu Terchilă din **Mogoșești** (comuna Ipatele, Vaslui) pentru hotarul satului Pâhnești, anume pentru poiana ce se întâmpină cu hotarul Roșiorilor, cu al Mogoșeștilor și cu hotarul **Armășenilor** (comuna Băcești, Vaslui), zicând Gheorghe Boghiul, Mirea și Mărdarie din Roșiori și Terchilă din Mogoșești cum nu are satul Pâhnești nimic treabă în acea poiană, nici le ajunge hotarul Gavriței și al răzeșilor lui în Poiană, Iar Gavrița și răzeșii lui au zis că ei au apucat din moșii lor ținând acea poiană jumătate de sat Roșiori, iar dinspre Mogoșești vin hotarele alături și dinspre Armășeni iar se întâmpină hotarele. / Și au zis că s-au mai pârât în zilele

⁸⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 325, pp. 319, 320

Radului vodă pentru acea poiană și le-a dat hotarnic pe Toader Cehan sulgerul, de le-a hotărât și le-a pus semne pe unde a venit hotarul satului pâhnești dinspre Roșiori, Mogoșești și Armășeni; un semn este din drumul cel mare, la locul **Lohanului**, în sus, spre Lohan, până în capătul poienii, în dreptul lacului, în capul rediului, din jos pe marginea rediului, dinspre răsărit, până în capătul rediului din sus, până în fântâna poienii, în jos pe valea Arsurii, până unde se împreună cu hotarul **Ținteștilor** (comuna Arsura, Vaslui)... Deci domnia mea și cu tot sfatul domniei mele am dat Gavriței și răzeșilor lui să-și țină ocina și moșia lor, pe unde au ținut-o moșii lor și pe unde au pus semne hotarnicii”⁸⁷⁶.

1800, decembrie 19: Schimb de moșii între episcopul Hușului și spătarul Constandin Roset, „adică dând episcopul Gherasim un iaz cu moară pe apa Crasnei, ce se numește iazul Savei, și părțile ce le are în moșiile **Roșiorii** și **Avereștii** pe apa Crasnei, la ținutul Fălciului, și **Cioricenii**, la ținutul Vasluiului, iarăși pe Crasna, luând împotriva episcopia alte părți, tot din ținutul Fălciului”⁸⁷⁷.

1902: „**Roșiori**, sat în partea de nord a comunei Averești, plasa Crasna, județul Fălciu, situat pe valea cu același nume, cu o populație de 11 familii sau 31 suflete”⁸⁷⁸.

ROȘIORI

⁸⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 422, p. 402

⁸⁷⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889, pp. 19-22

⁸⁷⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 278

(sat la Cobâle, comuna Roșiori, Bacău).

1436, septembrie 19: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Dan Mesehnă, care primește uric pentru „opt sate, anume: Ruja Petru, la Cobălă, și Oneștio, și Câteștii, și Virișeștii, și Selevestreanii, și, pe Hubalna, Sârbii și Șcheianii, și Lieștii, la gura Jeravășului, și, pe Horincea, Cavadineștii și Badea... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi”⁸⁷⁹.

1494, martie 11: Întărit de Ștefan voievod fraților Mihăilă și Ghițul, care cumpăraseră, cu 80 de zloți tătarești, de la frații Bonceac, Anna și Rusca, fiii Stanei, nepoții lui Mihul Cârnu, „dreapta lor ocină, jumătate din satul pe Cobâle, anume Cârneștii... Iar hotarul acelei jumătăți din satul la Cobâle, anume Cârnești (contopit cu Roșiori), să fie începând de la capătul de jos al iazului lui Cârnu și pe la stâlpii Rasului, la un stejar însemnat, de la stejar la hlăbnicel, de la hlăbnicel peste câmp la fântână, și drept la deal, și peste deal la gloduri, de la gloduri la capătul de jos al iazului lui Cârnu, de unde am început întâi. Acesta este tot hotarul acestei jumătăți din satul Cârnești”⁸⁸⁰.

1632, octombrie 20: Zapisul lui Iurașco, în care scrie și mărturisește că a vândut „ce se va alege partea Arvasiei, fiică Cătălinii, din sat den **Rosi** (Rușii Goei, contopiți cu Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), din vatra satului și cu iaz iezit și din câmp și din țarină, și din deal și

⁸⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 163, pp. 227-229

⁸⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 145, pp. 274-276

din vale, și din pădure... jupânesei Păscălinei și fiului ei Dumitrache, drept 40 taleri bătuți... Și în tocmeală au fost popa Ionașco din **Căteșeni** (Căuteșani, Căuțișeni, contopit cu Izlaz, contopit cu Poiana, Bacău), popa Avram și Petre hotnogul din **Piticieni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Vasile și Ștefan de **Mesăhănește** (Misi-hănești, comuna Roșiori, Bacău), Costân de **Rosi**, Toader de **Negoșeni** (Negușeni, comuna Roșiori, Bacău) și mulți oameni buni»⁸⁸¹.

1633, septembrie 10: Întărit de Moise Moghila voievod jupânesei Zanfira din târgul **Iași**, în baza unor zapise de la Ștefan logofăt, Petria și Sava din **Dămieniști** (comuna Dămieniști, Bacău), Vasile Buliga din **Bătrânești** (comuna Icușești, Neamț), Constantin Tropoteiu și Lazăr din **Ruși** (Rușii Zavului, contopit cu Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), Nechifor fost hortnog și Andronachi vistiernic din **Pădureni** (comuna Dămieniști, Bacău), Grigore, Trifan vistiernic și Zaharia ușer din **Bucium** (comuna Valea Ursului, Neamț), Vico armășel și Istrati vistiernic din **Drăjăști** (Drăgești, comuna Dămieniști, Bacău), care mărturisesc „cum că ea și-a cumpărat, de la Lazor și Vasile, feciorii lui Neniul, toată partea câtă se va alege din satul ce se numește **Rușii Zavolovii**, ce este la ținut Romanului, drept 80 zloți... / Și iarăși, o parte de ocină dintr-același sat Rușii, de la Anghelina, fata lui Ștefan paharnic, cât se va alege partea moșului ei Rați Moişăscul, drept 60 taleri... / Și iarăși, într-același sat Rușii, de la Vasile și Ana, fecorii lui Neniul, nepoți de fii

⁸⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 230, p. 286

ai Rățoai, și de la Lazor, fecior Dochiei, toate părțile Rățoai și a Dochiei, drept 30 zloți bătuți”⁸⁸².

1634, august 28: Întărit de Vasile Lupu voievod jupânesei Goei, după pâra lui Iurașco, zicând că are Iurașco moșie la niște părți de ocină în sat în **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), și în **Fârtești** (azi Buhoana, comuna Doljești, Neamț), și în **Rușii Blăgoești** (Ruși, contopit cu Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), iar jupânea-sa Goei a arătat uric și ispisoace de la Radu vodă, cum le-a cumpărat jupânul său Goia acele părți de ocină de la Iurașco”⁸⁸³.

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod lui Vasilie și fraților lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, și verilor lor Petriceaico mare armaș, și Avram fost vornic și Cozma, și verilor lor, fiii lui Isac, nepoții lui Ion vistiernic, și verilor lor Petre Hadâmbul și fiilor Goioaei, nepoții Solomieii, și de asemenea lui Toader Moțoc și fraților lui, fiii Todosiiei, nepoții Irimiei Pițigae, toți nepoții și strănepoții Petricăi hatman... și au împărțit între ei dreptele lor ocini și dedini, din dreptele și propriile lor drese și uric de împărțeală pe care îl au ei de la Alexandru voievod, satul **Cărbunești** (lângă Goșmani, comuna Români, Neamț), care este în ținutul Neamț, și **Blăgești** (comuna Blăgești, Bacău) și **Fărăoani** (comuna Faraoani, Bacău) și **Movi-leni** (lângă Hertioana-Răzeși, comuna Traian, Bacău), care sunt în ținutul Bacău, și **Mesăhănești** (Misihănești, comuna Roșiori, Bacău) și satul **Ruși** (înglobat în Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), în ținutul Roman, și **Nănești** (comuna

⁸⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 390, pp. 491, 492

⁸⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 244, pp. 273, 274

Tănăsoaia, Vrancea), de la Tecuci, și **Vlădești** (înglobat în orașul Vaslui), pe Tutova, și **Sân-gerei** (comuna Sângerei, raionul Sângerei, Moldova), din ținutul Iași, și **Pleșești** (azi Zmeu, comuna Lungani, Iași), de la Cărligătură, și șase fâlcii de vie, care sunt la **Cot-nari**. / Astfel, a căzut în partea lui Petriciaico și a verilor lui, Ionașco Avram fost vornic și Cozmei, și altor veri ai lor, a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătatea de sat Fa-răoani și Mesăhănești, și a patra parte din satul Nănești și două fâlcii de vie, care sunt la Cotnari. / Și în partea lui Toader Moțoc, cu alți frați ai lui, s-a convenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și satul Movileni, și jumătate de sat din Pleșăști, și cu două fâlcii de vie, tot de la Cotnari. / Iar în partea lui Petrea Hadâmbul și a fiilor Goioaei, nepoții Solomiiei, s-au convenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și jumătate din Ruși, și jumătate din Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și o falce de vie, tot la Cotnari. / Și iarăși, în partea slugii noastre Vasilie, cu frații lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, s-au convenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești și a patra parte din jumătatea de sat Fărăoani, și jumătate de sat Ruși, și jumătate de sat Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și cu o falce de vie, tot la Cotnari”⁸⁸⁴.

1636, noiembrie 28: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, în care mărturisește „cum s-au tocmit egumenul și soborul mănăstirii Sfântul Sava cu Toader Franga, Oprea, feciorul Lupei, și cu toată seminția lor, cu Rusca,

⁸⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 228, pp. 268, 269

Toader Gălușcă și cu toată seminția lor, ca să aibă a ține călugării satul **Băicenii** (comuna Secuieni, Bacău), cu tot venitul, și din hotarul **Carauleștilor** (comuna Secuieni, Bacău) cât loc s-a ales și s-a stâlpit. Care părți de ocină s-au ales ce au dat Lupul Dragotă și cu jupâneasa lui sfintei mănăstiri... Însă niște părți, ce au mărturisit megieșii cu sufletele lor c-au fost luat Lupul Dragotă cu împresurătură, au fost puse și în uric egumenul și soborul i-au lăsat să-și țină ocina, câtă parte va avea, pe feciorii lui Drăgan și ai Solomie, Anușcăi, Parascăi, Nastei, Faței și ai Dochitei. Și s-au ales părțile lor toate, că țină cu Toder Franga, Oprea și cu Rusca și cu toată seminția lor seliștea Carauleștii, cine câtă parte va avea... / Așa s-au tocmnit dinaintea noastră și a popii Avram și a Tomei din **Piticieni** (azi Chiticieni, comuna Secuieni, Bacău), Maței, Isac, Ionașco și alt Ionașco de **Sălevestri** (azi Tisa-Silvestri, comuna Secuieni, Bacău), a Barbului, Ionașco și Sociul din **Odobești** (comuna Secuieni, Bacău), Constantin din **Ruși** (înglobat în Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), Vasi-le și Ion din **Mesăhănești** (Misihănești, comuna Roșiori, Bacău), Vlașcă de **Ungureni** (comuna Ungureni, Bacău), a popii Andronic de **Obârșie** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău) și a mulți oameni buni, megieși”⁸⁸⁵.

1639, ianuarie 22: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Iurașco, fiul Maricăi, nepoata lui de soră Arvasiia peoteasa și popa Sanson s-au pârat de față, înaintea noastră, cu Gligorașco, Iurdachii, Apostol și Lupașco, fiii lui Dumitru Goe fost paharnic, nepoții Anghelinei, pentru niște părți de ocină din satul **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), din **Fârtești** (înglobat în

⁸⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 555, p. 603

Buhoanca, comuna Doljești, Neamț) și din **Ruși** (înglobat în Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), zicând Iurașcu, Arvasia și popa Sanson că le-a cotropit aceste părți de ocină Dumitru Goe. Iar fiii lui Dumitru Goe au arătat un ispisoc de la Constantin Moghilă voievod, că tatăl lor Dumitru Goe a plătit capul lui Isac, fiul Maricăi, de la Lazor și Păcurar, pentru o faptă rea, ce a făcut-o el, și a dat pentru el 112 taleri buni, cu cheltuiala ce a făcut, scriind, de asemenea, în acel ispisoc de la Constantin Moghilă voievod că a vândut Iurașco, fiul Maricăi, fratele lui Isac, dreptele lui ocine din Doljești, Fârtești și Ruși”⁸⁸⁶.

1645, mai 12: Frații Dochîța, Dafina și Andrei, feciorii Mălanei, nepoții lui Vasile, strănepoții lui Toader vând lui Pavel, feciorul popii Ionașco ot Căuteșeni, „drept 40 zloți bătuți și doi boi, prețuiți câte 4 ughi (ducați ungurești) boul... „din **Căuteșeni** (Căuteșești, înglobat în Poiana, comuna Ilișești, Bacău), cât se va alege partea moșului (bunicului) nostru Vasile, un bătrân în tot lo-cul... dinaintea lui Gavrilăș, Dinga, Dumitrașco, Grozav și Neculai ot **Căuteșești** (azi Poiana), Iacomiasă și Costân ot **Ruși** (înglobat în Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), Sava Călinescul și Arcadie din **Dăminești** (comuna Dăminești, Bacău), Vasile și Constantin din **Negușeni** (comuna Roșiori, Bacău), Vasile și Marco din **Căuteșeni**, Silion ot volostu Vaslui și mulți oameni buni”⁸⁸⁷.

1645, decembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pavel, fiul popii Ionașcu din Căuteșeni, care cumpără, pentru 50 galbeni ungurești, de la Dochîța,

⁸⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 15, pp. 16, 17

⁸⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 73, p. 68

Dafina și Andrei, nepoții lui Vasile bătrânul, strănepoții lui Toader, „dreapta lor ocină și dedină din satul **Cău-teșeni** (Căuteșești, înglobat în Poiana, comuna Ilișești, Bacău), ce este în ținutul Roman... dinaintea lui Gavrilaş, Dinga, Dumitrașco, Grozav, Nicula, Vasile și Marco din **Căuteșeni**, cneaghina Iacomiasa și Costin din **Ruși** (înglobat în Roșiori, Bacău), Sava Călinescu și fiul lui Iordache din **Dăminești** (comuna Dăminești, Bacău), Vasile și fratele lui Constantin din **Negușeni** (comuna Roșiori, Bacău) și Silion din Vaslui”⁸⁸⁸.

ROȘIORI

(Rășuori sau Rușiori pe Pârâul Negru și Moldova,
lângă Bărboși, comuna Dulcești, Neamț).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi păhârnicelelui Ion Urecle, care primește uric pentru „satele Bârgăiani pe Moldova, și Stănigeni și Sârbii, la Tecuci... Iar hotarul acestor sate mai sus scrise să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁸⁹.

1558, martie: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod lui One Moscovanul și femeii sale Cristina, care cumpără de la Ignat și Vasilca, feciorul Francii a feciorului Anușcăi, nepoții lui Camariciu, cu 60 zloți tătarești, moșia „ce a avut-o moșul lor Camariciu de la bătrânul

⁸⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 263, pp. 208, 209

⁸⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 176, pp. 248, 249

Ștefan voievod, din jumătate de sat **Roșiorii** (Rășuori sau Rușiori pe Pârâul Negru și Moldova, lângă Bărboși⁸⁹⁰, Neamț), din a cincea parte, două părți”⁸⁹¹.

1572, iulie 16: Andronic și Petre Burdun, feciorii Ilincăi, și nepotul lor Toader Șofrac vând lui Ion, ginerele Nastei, fata lui Toader Șofrac, cu 70 zloți tătarești, partea lor „de ocină din Roșiori... dinaintea lui Golăe vel spătar, Gherman, popa Neagu, Dumitru diacul, Dumitru, Crăstea și Alexa din **Șofrăcești**, One și Isac Isaico din **Roșiori**, Petre vataș și Sava din **Săcueni**”⁸⁹².

1577, mai 9: Luca, feciorul Savii din **Movileni**, vinde lui Cozma din **Bărboși**, drept 60 zloți, „partea sa din satul **Roșiori**, din a treia parte a cincea parte”, iar Si-mion, feciorul lui Băloș, i-a vândut, drept 50 zloți, „o bucată dintr-același sat, de la Prona până în partea Isă-ceștilor și cu patru pământuri în țarină”⁸⁹³.

1577: Ioan și Tudora, feciorii Drăghinei, nepoți lui Frăce, prea-strănepoți lui Camariciu, vând a lor dreaptă parte de ocină din satul **Roșiori**... lui Cozma din **Băr-boși**, drept 60 zloți tătarești”⁸⁹⁴.

⁸⁹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 216

⁸⁹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 26, 27

⁸⁹² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, p. 78

⁸⁹³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 102, 103

⁸⁹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 34, 35

1577: Parasca, fata lui Băloș, vinde „din a treia parte din satul **Roșiori**, a șasea parte, drept 120 zloți, Cozmei din Roșiori (fost din Bărboși)”⁸⁹⁵.

1580, februarie 28: Întărit de Iancul (Sasul) voievod lui Cozma, care cumpără, cu 70 zloți tătărești, de la Luca, fiul Savei, nepot Măricăi, prea-strănepot lui Camariciu, „partea lui din **Roșiori**, ce este în ținutul Neamțului”⁸⁹⁶.

1582: Nasta și copiii ei Alexa, Dumitru și Vărbara vând lui Coza, pentru 110 zloți, partea lor de „ocină din **Roșiori**... dinaintea lui Dumitru, Nicoară, Stan, Ile, Stănilă Șoimariul și Ile diacul”⁸⁹⁷.

1586, februarie 26: Zapisul pârcălabilor de **Roman**, Miron și Bejan, și al lui Macsin Gărbe de acolo, în care mărturisesc cum „Dumitru, feciorul Cozmei din **Roșiori**, a vândut a sa dreaptă ocină și cumpărătură, ce a cumpărat-o tatăl său Cozma de la Luca, feciorul Savei, Preaosfințitului Agafton, Episcopul Romanului, drept 270 zloți tătărești... o casă și cu 23 pământuri în țarină și cu o poiană de fân”⁸⁹⁸.

1587, aprilie 14: Întărit de Petru (Șchiopol) voievod Drăguței, fata logofătului Toma, care cumpără, cu 270 zloți tătărești, de la Dumitru sin (fiu) Cozmei „a sa dreaptă ocină și cumpărătură a tatălui său Cozma din satul **Roșiori** de la Luca sin Savei, de la Ieremia, Ioan, Irina și

⁸⁹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 37

⁸⁹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, p. 133

⁸⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 36

⁸⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 205, 206

Magdalina, nepoții lui Camariciu... / Și după aceea au venit Stan, ginelele lui Ioniță din Roșiori, și i-a vândut toată partea care i se va alege din partea lui Bordun din satul Roșiori, ce a cumpărat-o el de la Bor-dun, drept 90 zloți tătărești”⁸⁹⁹.

1588, ianuarie 21: Grigorie din **Roșiori** cumpără, cu 75 zloți, de la Pătrașco, Dronța și Ciurce, feciorii Stancăi, „ocina lor, toate părțile lui Gligorie, partea sa cu 8 pământuri din sat, partea ce a fost a lor în câmp, în pădure și pretutindeni... dinaintea lui Coza, Grigorie feciorul lui Simion, Hrisant, Ilie, Irina și alt Stan din **Roșiori**, Cirmățui și Tode din **Trifești**, și au venit toți aceștia la **Bărboși**, la casa lui Drăguță, nepot lui Gavril pârvalab de Neamț, și cu sluga pârvalabului Ivancea diac”⁹⁰⁰.

1589, martie: Zapisul lui David și Bejan, pârălabi de **Roman**, al lui Ionașco șoltuz și al celor 12 pângari, al lui Macsin Gârbe, prezbiterul Luca, a lui Verdeș și a tuturor presbiterilor din **târgul Romanului**, în care mărturisesc cum au venit Petrea, cu femeia lui Dochia, și frații Evdochiei, anume Criste și Cozma, din ținutul Neamțului, nepoți lui One Vijan și strănepoți Anușcăi, și au vândut „a lor ocină din uricul bătrânului Ștefan Vodă, împărțeală dreaptă, partea lor din satul **Roșiori**... Tomei logofăt, drept 150 zloți, și a plătit acea ocină Drăguța, fata logofătului Toma”⁹⁰¹.

⁸⁹⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 207, 208

⁹⁰⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 3-4

⁹⁰¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 11, 12

1589, decembrie: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod lui Stan și femeii lui Lola, care cumpără, cu 140 zloți tătărești, de la Grozav sin (fiul) Băloș „a sa dreaptă ocină și moșie din drese de cumpărătură ce a avut tatăl său Băloș de la bătrânul Petru (Rareș) voievod, din a treia parte de sat **Roșiori**, a cincea parte”, iar de Drăghina, fata lui Băloș, cu 260 zloți tătărești, „din a treia parte din satul Roșiori, două părți, a sa și a fratelui ei Moga diac, de vreme ce a fost pusă zălog partea lui la soră-sa Dră-ghina”⁹⁰².

1589, decembrie 15: Grigore din **Bărboși** cumpără, cu 20 zloți tătărești, de la Gligore sin (fiu) Sămion din **Roșiori**, dinaintea Petricăi și a Cozii din Roșiori... două pământuri”, iar de la Ile, feciorul lui Băloșan din Roșiori... trei pământuri, cu 30 zloți... iar un pământ din cele trei este în mijlocul pădurii, iar alt pământ la fundătură, pe care l-a fost arat Dănilă argat, iar al treilea pământ este de către Barboși... dinaintea lui Sturza din **Negrilești**, Andreică Băloșel, Sămion, Samoil și Grigore feciorul lui Sămion din **Bărboși**”⁹⁰³.

1597: Zapisul lui Văscan sin (fiu) Ionașco vătag din **Dulcești**, prin care dă „știre de rândul lui Băloșan ot **Roșiori**, cum a venit la mine, la scaun, de a cumpărat ocină de la Nastea, de la fata Lupii și de la Crăstea, fratele Nastei, aceia au dat Nastei și frățâne-său Crăstea cum a dat Nastea 2 boi și Crăstea ei 2 boi și o vacă; și după aceea au cumpărat, de la Anghelina și de la sora lui Băloșan o ocină din partea ei, drept 70 florinți; și după aceea dau știre cum au venit la mine martori Coza, Necoară, Gheorghe,

⁹⁰² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 18

⁹⁰³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 18, 19

Pătrașco, Ignat, Lazea și Dumitru din **Roșiori**, Hilip, Hicol, Hilimon sin (fiu) Timotei și Ignat bătrânul din **Bărboși**, Coste din **Bălăești** și Andronic din **Dulcești**”⁹⁰⁴.

1597: Zapisul paharnicului Andone din **Dulcești**, în care mărturisește cum s-au tocmnit frații Isaico și Nicoară din **Roșiori**, din ținutul Neamțului, „pentru o ocină ce au avut, că s-a sculat Isaico de a dat un brâu, drept 200 florinți, și a vândut o casă a părinților lor și i-a plătit capul, căci a căzut într-o pieire Nicoară; el, Nicoară, l-a strâns pe frate-său Isaico pentru că a vândut moște-nirea părinților și a moșilor săi, acel brâu, iar Isaico s-a prins dintre noi mulți oameni buni, Andone paharnicul și, din satul Roșiori, Coza, Ilie, Glogore, Dănilă, Gligorie, Filip, Miron, Oancă, Iachim și Crăciun din **Bărboși**, și așa s-a rugat Isaico, fratele lui Nicoară, de să nu-l părăscă pentru acea casă și pentru acel brâu, ci i-a dat Isaico frățâne-său Nicoară opt pământuri, ca să-i fie lui ocină... mărturisește și popa Onciul din **Piliești**, de aceea scriem și mărturisim cu sufletele noastre”⁹⁰⁵.

1604, decembrie 10: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Vasile mare pitar, care întoarce 500 zloți tătarești lui Vasile sulger, ginerele lui Stan, și lui Cozea „pentru a treia parte a satului **Roșiori**, ce este în ținutul Neamțului, care acea parte de ocină i-a fost lui de baștină și a fost vândută de rudeniile sale Grozav, Moga diac, Drăghina, Sofia și Parasca, feciorii lui Băloș cel bătrân, însă din acei bani s-au dat 400 zloți în mâinile lui Vasile sulger și 100 zloți au dat în mâinile Cozii... însă Cozea

⁹⁰⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 47

⁹⁰⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 47

încă i-a dat în mâinile lui Vasile vel pitar, fără de nici o pâra”⁹⁰⁶.

1605, martie 27: Întărit de Eremia Moghilă voievod paharnicului Caraiman, care răscumpără, cu 500 zloți tătărești, de la Vasile vel (mare) pitar, ginerele lui Stan, și de la Coza, „a treia parte din satul **Roșiori**, ce este în ținutul Neamțului, care parte i-a fost lui dreaptă moșie, vândută de rudeniile lui Grozav, Moga diac, Drăghina, Sofia și Parasca, toți nepoți lui Băloș cel bătrân”⁹⁰⁷.

1634, februarie 15: Zapisul fraților Istratie, Lazor și Hărea, fiii Mariței din **Roșiori**, prin care mărturisesc că au vândut partea lor „din sat din **Popești**, cu tot venitul... panului Toader Boldescul, pentru 40 zloți tătărești gata... înaintea lui Gheorghe diac din Aldești, Ștefan Diac din Tatomirești, Răstău din Vârtop, Ștefan din Galbeni, Oprea din Pădureni și alți mulți oameni buni”⁹⁰⁸.

1674, iunie 12: Grigorie Romășcel, care a împrumutat de la Dumitrașco pitarul 30 lei, pe care acesta, la rândul lui, îi împrumutase de la un negustor, cu camătă, „fiind eu la nevoie și la închisoare în turn... și am pus zalog a mea dreaptă ocină și moșie, partea mea din **Oniceni**, cu vecini, și altă parte, din **Roșiori**, cât se va alege. În două luni, de n-oi da banii, 30 lei, să fie moșiile pieitoare”⁹⁰⁹.

1680, decembrie 16: Ilie, feciorul Saulii vameșul, mărturisește „precum a fost pus unchiul meu Grigorașco

⁹⁰⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 132, 133

⁹⁰⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 137

⁹⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 56, pp. 60, 61

⁹⁰⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 86, 87

Romășcel partea dumisale din **Oniceni** și din **Roșiori**, cu vecini, cu tot, zălog la Dumitrașco pitarul, drept 30 lei; însă acei bani i-a fost luat cu camătă și a fost ziua în două luni, de nu a da banii la zi, să fie acele părți de moșie, dintr-acele sate, peritoare. / Deci eu, Ilie Saule, și cu frate-meu Grigorașco Botez, dacă am văzut că a zălogit unchiul nostru Romășcel acele moșii, noi am întors pitarului, pentru că am socotit că mai încăpem noi, și i-am dat 35 stoguri de fân și ne-am luat moșia înapoi; / deci, dacă a venit unchiul nostru Gheorghe mare armaș din pribegie, dumnealui a ieșit cu noi la județ și ne-a rămas să ne întoarcă banii ce am dat, și să-i fie moșiile pe veci, căci i-a fost Romășcel frate, și noi nepoți... / deci ne-am tocmit și mi-au dat 30 lei bătuți și 10 stoguri de fân, ca să-i fie dreaptă ocină, neclătită în veci”⁹¹⁰.

1774, iunie: Satul **Roșiorii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanțev⁹¹¹, avea **toată suma case-lor 7**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Gavril brat (frate) lui popa Ion / Acsănti Romășcan / Apostol, vornic / Gavril Gârban / Apostol cel Mare / Apostol Curpân. // **Rufeturi:** Popa Ion.

ROȘIORI

(sat la Cârligătură, comuna Dumești, Iași).

⁹¹⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 43, 44

⁹¹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 70

1456, februarie 18: Întărit de Petru voievod pro-topopului Ioil și fiului său Giurgea, gramatic, care primesc uric, pentru „satele anume: Onești la Cârligătură, pe amândouă părțile pârauului, și prisaca pe care a întemeiat-o Giurgiu Negru, și mănăstirea lor, și loc de prisacă în același hotar, și, mai sus, Vorovești, și poiana de la Ștefan Roșul, pe care le-a dat-o Ștefan de bunăvoia lui, și, mai jos, pe același pârau, la lazul lui Simion, loc de moară, și prisaca lor din dreptul Podobitului, în pădure, și Arpă-șeștii lui Arpaș, și, peste Bahlui, la Glodurile de la Movila Mare și la fântâna lui Berbeniță un loc din pustie, să-și întemeieze sat și fânaț, și, pe Șacovăț, un loc de moară, unde vor putea să-și facă, și pe Stavnic, asemenea, și, deasupra Nistrului, Cunicea, amândouă cuturile, și Cobâ-lia, și Armeni, lângă Suceava, și **seliștea lui Scandal, lângă Roșiori**, și Toderești”⁹¹². Hotarul, din veac, iar pentru pustii, îndestul.

1466, iunie 12: Întărit de Ștefan voievod lui Ivan Geamănul și feciorului său, Sima, care cumpărase, cu 150 de zloți, de la Comuz, care primesc uric pentru satul „la Cârligătură, anume jumătate de sat Roșiori, partea lui Comuz, ca să le fie lor, și de la noi, ocină... Și moara ce-i în sat și mănăstirea încă au dat-o Geamănul, de a lui bunăvoie, fiului său Sima. Iar hotarul acei jumătate de sat de Roșiori, la Cârligătură, se începe dintr-un ulm, ce este la marginea pădurii, deci prin mijlocul satului la podul vechi, deci după hotarul cel vechi, iar din Șiverde, drumul, deci pârauul până la sărături, deci la deal, deci dealul până la o moviliță. Atâta este tot hotarul”⁹¹³.

⁹¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 56, pp. 81-83

⁹¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 137, pp. 195, 196

1639, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului de gloată Neniul, lui Drăgușan și lui Gheorghită, care cumpără, cu 60 taleri bătuți, de la Busca, fata Trufanei Pileșoae, „din sat din **Roșiori** (comuna Dumești, Iași), a patra parte de sat, ce este în ținutul Cârligăturii... și altă parte de ocină din acel sat, din Roșiori, iar a patra parte, drept 60 taleri bătuți”, iar de la Mărica, fata Capșei, tot cu 60 taleri, „a patra parte de sat Roșiori ce se cheamă acum Geamănu, cumpărătura tatălui ei Capșea de la Radul vodă”⁹¹⁴.

1644, aprilie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod stolnicului de gloată Neniul, care primește uric pentru „din a treia parte din satul **Hălăsenii** (lângă Itești, comuna Berești-Bistrița, Bacău), a patra parte, ce este în ținutul Neamțului, cu vad de moară pe pâraul Limpede, cumpărată de la Iachim, fiul lui Roman, și de la Vasile, fiul lui Andreica, nepotul doamnei Marica, și de la Groza, fiul Antimiei, nepotul Românisei, strănepotul doamnei Marica, pentru 50 de taleri argint. / Și de asemeni, cât se va alege partea lui Crăciun și cu două pământuri în țarină, curățitură lângă limpedea, ce el a cumpărat de la Maței, fiul lui Crăciun, pentru 20 taleri de argint. Și de asemeni, dintr-un bătrân din același sat Hălăsenii, două părți, cu parte din vadul de moară în Limpede, ce el a cumpărat de la Simion Viisa, fiul lui Ionașco, și de la nepotul lui Vasile, fiul lui Păcurar, și de la surorile lui Viisa, Agahia, Nastasia și Solomia, și de la Arsănie, nepotul lui Veisa, pentru 60 de taleri de argint. Și de asemeni, a treia parte din a patra parte, din partea Golăeștilor, ce el a cumpărat de la Scânteie, fiul Odochiei, nepotul lui Mitre, pentru 50 taleri

⁹¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 76, p. 74

de argint. Și de asemeni, altă parte din același sat, peste Limpede, cât se va alege partea lui Scânteie și cu alți frați ai lui, ce le este lor moștenire, pentru 30 taleri de argint. / Și i-am întărit două părți din satul **Mănăilești** (azi Mănoaia, comuna Costișa, Neamț), ce este în ținutul Bacău, pe râul Bistrița, și din altă a noua parte, jumătate de vad de moară pe Bistrița și pe Limpede, ce el a cum-părat de la Simion și soția lui Marica, și sora ei Ștefania, soția lui Zapaliță, și de la alți frați ai lor: Ionașco, Ghirman, Andrii și Rucsanda, fiii lui Grigori șetrar, pentru 50 taleri de argint. / Și i-am întărit a cincea parte din satul **Roșiori** (lângă Chilișoaia, comuna Du-mești, Iași), din vatra satului și din câmp, în ținutul Cârligătura, și, de asemenea, din a patra parte din același sat, jumătate, ce el a cumpărat de la Busca, fiica Tofanei Piilișoaia, pentru 90 taleri de argint. Și de asemeni, din a patra parte a treia parte din același sat Roșiori, ce se numește **Geamănul de Jos** (lângă Horlești, comuna Rediu, Iași), ce el a cumpărat de la Marica, fiica lui Capșea, drept 20 taleri numărați. / Și de asemeni, i-am întărit din jumătatea satului **Băloșini** () a treia parte, cumpărătură de la Lupul Cogciug, pentru 35 de ughi”⁹¹⁵.

ROȘIORI

(satul Rușii, azi Roșiori, comuna Răchiți, Botoșani).

1632, decembrie 14: Întărit de Alexandru Iliăș voievod uricarului Cârstea și cămărașului Căzacul, care

⁹¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 283, pp. 258- 261

primesc uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, anume **Rușii** (azi Roșiori, comuna Răchiți, Botoșani), mai sus de Botășeni, care este țin ținutul Hârlău, ascul-tător de ocolul târgului nostru Botășeni, cu locuri de iazuri și de mori pe Setna, de asemenea și la alte văi cu locuri de iazuri și de râbnice și cu tot venitul”⁹¹⁶.

1633, martie 22: Întărit de Alexandru Iliăș voie-vod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primește uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul târgului nostru Botășeani, anume **Rușii**, mai sus de Botășeni, cu locuri de iazuri și de mori pe Sitna, de asemenea și în alte văi, cu locuri de iazuri și de râmnice, și cu grădini... pentru că el s-a aflat la nevoia domniei mele și a dat 250 taleri de argint în visteria domniei mele și s-au dat în trebuința țării”⁹¹⁷.

1634, mai 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primește uric pentru „un sat, anume **Ruși**, mai sus de Botășeani, care acel sat a fost mai înainte drept al nostru domnesc, ascultător de ocolul târgului nostru Botășeani... danie, miluire și vislușenie de la Alexandru Iliăș voievod”⁹¹⁸.

1902: „**Roșiori**, sat în județul Botoșani, așezat pe coasta dealului Teișoara, în partea de sud-est a comunei Popouți, cu o suprafață de 1.002 hectare și o populație de 130 familii sau 518 suflete. Satul e înființat pe moșia statului Popouți, cu noii împrăprietăriți în 1870. Se află 3

⁹¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 258, pp. 326, 327

⁹¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 319, pp. 411-413

⁹¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 120, p. 129

cârciumi, 3 comercianți și 2 meseriași, Are o biserică, deservită de 1 preot și 1 cântăreț; 1 școală, condusă de 1 învățător și frecventată de 40 copii. Vite: 200 vite mari cornute, 32 cai, 310 oi și 50 porci”⁹¹⁹.

ROȘU

(sat și comună în raionul Cahul, Moldova).

1425, mai 12: Întărit de Alexandru cel Bun lui Stroici, printr-un uric pentru „două sate, anume Levoșăuți, cu toate cuturile sale, și Nepolocăuți (ambele în Bucovina – n. n.), și două seliști pustii: una Derenăuți, și alta pe **Roșul**, în dreptul movilei celei mari. / Iar hotarul acestor două sate să fie după hotarele vechi, pe unde din veac au folosit; iar hotarul acestor două pustii să fie după hotarele vechi, pe unde a folosit Zubrea... / Și încă i-am dat uric pentru satele lui Ravas de la Suceava și de la Jijia și pentru tătari, pentru ca ei și neamul lor să nu mai pomenească niciodată și nici să nu mai vorbească nimic, niciodată, pentru satele lui Ravas și pentru tătari”⁹²⁰.

1502, iulie 2: Întărit de Ștefan voievod, mănăstirii Putna, căreia îi dăruiește: „o bucată de loc din **hotarul Boiștei** (comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova), puțin mai jos de gura Boiștei și vărsătura gârlii, unde iese din Talharu și până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova)și cu toate gârlele și cu toate

⁹¹⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 277, 278

⁹²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 61, pp. 88, 89

bălțiuganele, cum și satul pe Frumușica, **unde a fost Falcin** (sat în comuna Roșu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieș”, pe care le cumpărase, cu 100 zloți tătărești, de la Mușa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe și Nastea, și de la nepoții ei de soră Ignat și Malea, toți nepoții Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, și în marginea acestuia satul **Balintești** (lângă Roșu, raionul Cahul, Moldova), și din jos de Balintești, **seliștea Manei** (lângă Roșu, raionul Ca-hul, Moldova) în gura Frumușitei, cumpărate cu 500 zloți tătărești de la frații și nepoții de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriță, Toader Păcurariul, Bîrțcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat și Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, și de la fata lui Stoian, și de la tot neamul și sămânța lor, nepoții Cristei Negrului și a frățane-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Fră-cenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian și cu moară, și **Șcheia** (lângă Cahul, raio-nul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, și la **Fântâna lui Maciș** (Fântâna Măceșul, între Roșu și Cahul, raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului Cerlenul și cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate și până la Prut”, cumpărate de Ștefan Vodă. cu 330 zloți tătărești, de la frații Manuil Pășco și Toader și de la nepoata lor de soră Niaga, nepoții logofătului Niago-iul”⁹²¹. Hotarul, din veci.

⁹²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 282, pp. 501, 502

ROȘUȘLI

(raionul Chelmenți, Ucraina).

1770-1772: Satul **Rosușlii**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeantev⁹²², **toată suma caselor: 29**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 28. / **Birnicii:** Ivan, morari / Matei Bordei / Matei, pânzari / Mihalache, vornic / Gheorghe fiul lui Toader / Ion Tobascul / Sâncu, văcar / Gavrilaş / Gavril, rus / Vasile Ciornei / Andreeș al lui Cucul / Ioniță, păscariul (pescarul – n. n.) / Mihai Șchiopul / Ion fiul Catrinii / Pavăl Onciul / Toader fiul Catrinii / Vasile, cioban / Ion Lungul / Marco fiul lui Huțul / Alecsa Cimpoeș / Grigoraș nepot lui Ionuc / Ioniță Giosan / Nicolae Fărmuș / Costandin Căruntul / Irimia al lui Țicului / Dănilă Homil / Mihai Vesca / Toderică. // **Rufeturi:** Popa Vasile.

ROTOMPĂNEȘTI

(lângă Cernați, ulterior Greci, Vaslui).

1604, iunie 5: Zapisul lui Necola Frăgăul șoltuz și al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care scriu „cum au venit Medelean, Anghelina, Arimiia și Maria, copiii Șendroaiei... și au vândut moșia din satul **Rotompănești**, din a

⁹²² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 155

cincea parte, partea de sus, a treia parte lui Drăgan, Mihului și lui Postolachi, pentru 100 zloți tătarești”⁹²³.

1625, iunie 15: Întărit de Radul voievod uricarului Foccea și soției sale Marica, fiii lui Țuțurman, nepoții lui Banul, strănepoții lui Toader Tazlău, care primesc uric pentru „două părți de ocină din satul **Rotompănești** pe Bogdana, în ținutul Tutovei”⁹²⁴.

1630, iunie 27: Simion șoltuzul de **Bârlad**, cu 12 pârgari și Ursul vântul cupet, Ionașco Dinga și Microv cărturisesc cum „a venit Neculai, ginerele lui Simion portarul, și s-a jeluît cu multe mărturii, anume cu Efrim de **Zmeiani**, Bălan, Radul, Toma și popa Dragoșe din **Greci**, Vasile Prăpalea de **Răduști** și mulți oameni buni, mărturisind cum dresese de cumpărătură, ce a avut socrul său Simion portarul, din satul **Greci**, din partea de sus, partea lui, trei pământuri în frunte, din deal în deal, până unde se împreunează cu alte hotare – aceste drese au pierit când au fost tătarii la **Trestiana**, de s-au bătut cu Nicoară hatmanul și-au pierit Soica Armașul, Erimiia Potlogeanul și mulți ca dânșii, atunci au lovit pe Smila și l-au prădat, de i-au luat toate ce-a avut și i-au luat acele drese. / Deci noi i-am făcut această scrisoare, ca să-i fie de credință, până-și va face și ispisoc domnesc, ca să se știe”⁹²⁵.

1632, septembrie 6: Dima șoltuzul și cu 12 pârgari din târgul **Bârlad** mărturisesc „cum a venit Constantin din **Greci** și a vândut a sa parte de ocină din **Greci**, partea din

⁹²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 288, 289

⁹²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 343, p. 416

⁹²⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 114, pp. 125, 126

mijloc, ce se va alege, cu vad de moară în apa Bog-danii și săpături ce sunt ale tătâne-său Grecului... lui Ionașco Bâtcoveci și fratelui său Condrea, drept 7 taleri bătuți”⁹²⁶.

1632, decembrie 9: Zapisul marilor boieri, în care scriu „cum au venit Bălan Hulpe, nepoții săi Toader și Cristea, fiii Sorei, și Arimiica, nepot Florei... și au vân-dut „ce a cumpărat părintele lor Păcurar Hulpe, din satul **Rotompănești ce se numește Grecii**, din partea de sus, 3 pământuri în frunte și 3 pământuri și jumătate din partea de jos, iarăși în frunte, cu loc de prisacă, de fânațe și cu bucate lui Dumitrașco Gheuca, fost vornic de gloată, pentru 50 zloți bătuți”, iar Alexa și Mărica, fiii lui Matei Caras, nepoți lui Necoară, i-au vândut, pentru 20 taleri bătuți, părțile lor „din satul **Grădești** pe Tutova și din **Strâmba**, cu loc de piuă și de fânaț”⁹²⁷.

1634, iunie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Ionașco Bâtcovici diac și Condrea, fiii lui Lazor Bâtcovici, care primesc uric pentru „partea lor din satul **Greci** (lângă Cernați, contopit cu Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui), pe pâraul Bogdana, cu parte din moară și cu tot venitul. Și de asemenea le-am întărit... o parte de ocină din același sat Greci, ce este lui cumpărătură de la Constantin, pentru 12 taleri de argint... de asemenea, partea unui bătrân din același sat Greci, cu parte de moară și cu tot venitul, care acel bătrân, partea lui, este a slugii domniei mele, însuși Ionașco Bâtcovici diac, care este lui

⁹²⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 116, pp. 128, 129

⁹²⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 300, 301

danie de la Salomiia, fiica lui Păcurar Mâțul, pentru sufletul ei și al părinților ei”⁹²⁸.

1636, martie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui postelnic Dumitrașcu Gheuca, în baza unui zapis de mărturie de la marele vornic Savin Prăjescul și de la marele șetrar Chicoș, „scriind că au venit înaintea lor Bălan Vulpe, cu lui Toader și Cârstea, fiii Sorei, și Ari-miica, nepoata florii, și au vândut, „din satul **Rățum-pănești** (Grecii, lângă Cepești, comuna Bogdănița, Vas-lui), care se numește Grecii, trei pământuri în frunte, din partea de sus, și trei pământuri și jumătate din partea de jos, iarăși în frunte... lui Dumitrașco Gheuca, pentru 50 zloți bătuți, cumpărătură lui Păcurar de la Vasilca, fiica Măriei, și de la fratele ei Grozav și din partea unchiului lor Negrită... / de la Alexa și Măriica, fiii lui Maței Căras, nepoții lui Nicoară... dreapta lor ocină și dedină din satul **Grădești** (comuna Puiești, Vaslui), pe Tutova, și din **Strânba** (azi Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui), pen-tru 20 zloți bătuți/ Și îi întărim, din ispisoc de cumpă-rătură de la Alexandru Iliăș voievod, o parte de ocină din satul **Costești** (lângă Unțești, comuna Bogdănești, Vas-lui), pe Horăiata, care i-au dat-o Toader și Cârstea, fiii lui Robul, pentru un cal bun, biciuluit la 50 zloți. / Și un loc de prisacă în satul **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău), pe Zeletin, pe care i l-a dat și dăruit Varnava, cu fiii lui Miftodie, Andronic și Ionașco... unde vrea el să întemeieze o prisacă, cu cât va arunca împrejur cu secu-rea”⁹²⁹.

⁹²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 162, pp. 184, 185

⁹²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 366, pp. 412-414

1639, aprilie 29: Scrisoarea vornicului de gloată Neaniul, de „aicea, la sat la **Greci** (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui) și la **Cernați** (înglobat în Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui) pe Bogdana, pentru pâra ce-au avut vornicul Dumitrașco cu Ionașco Bâtcovici de Greci și cu răzeșii lui, pentru o bucată de pământ și pentru niște stâlpi ce au fost stricați și i-a mutat pâr-călăboaia de Hotin din hotarul Grecilor în sus, în hotarul Cernaților, în zilele lui Constantin vodă... / Și semnele încă s-au aflat, ale Cernaților, în costișa dinspre apus, până în capetele pământurilor ce vin în sus și în jos, până în hotarul Grecilor, iar la deal până în culmea dealului, unde este stâlp; de aici, peste vale, spre răsărit, din hotar la deal, într-un stâlp ce-i în culmea dealului, pe unde vin pământurile iar în sus și în jos și se suie hotarul la deal, prin capetele pământurilor, prin Vâlceaua Cornei, unde este stâlp, și se suie la deal pe Vâlceaua Cornei, prin viezuni, și merge printre Lacurile Gemene și se coboară la Fântâna lui Bordas; de acolo, în sus, pe marginea poienii, în cap gavnul dinspre costișă, până în movila găunoasă, de acolo în sus, până ce se întâlnește cu **Răd-cești** (Răducești, azi Rediu Galian, comuna Codăești, Vas-lui)”⁹³⁰.

1646, februarie 22: Zapis de la Ioniță namesnic de Bârlad, Chicoș ce-a fost șetrar, Raclăș căpitanul, Gheorghe pârcălabul de **Zorileni**, Crăciun cupeț de **Bârlad**, multe slugi domnești ce s-au prilejit la zi de târg la Bârlad, și mulți orașeni buni și bătrâni, în care măr-turisesc cum au vândut Bălan Hulpe și nepotul său Arimiica din **Greci** (lângă Cepești, comuna Bogdănița, Vaslui), lui Dumitrașcu Gheuca, „toată partea lor din sa-tul Greci”. /

⁹³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 121, p. 135

Așijderi, și Bălan, feciorul Catrinei din Greci, și Istratie, feciorul Agahiei, pentru toate aceste părți Gheuca plătind „24 ughi (ducați ungurești)”⁹³¹.

1668, ianuarie 12: „Pavăl și Bejan (Bâtcă) și cu soara lor Iliana Trofin vând partea lor de moșie din **Greci** lui Ion vornicul și surorii lui Anghelița”⁹³².

1669, martie 24: Ionașco Biliș dăruiește stolnicului Toader Păladie „partea de ocină din **Hulpești**, din jos de **Greci**, ce i se va alege din a celor 2 frați ai lui, Neculai și Simion”⁹³³.

1676, septembrie 1: Toader sin (fiu) lui Ionașco Biliș din Greci, dăruiește vistiernicului Păladie „partea sa de moșie din **Greci**, partea din jos, ce se cheamă Hul-pești, din jumătate de bătrân, din bătrânul lui Hulpe, a treia parte”⁹³⁴.

1677, aprilie 1: Ionașco sin (fiu) popa Nichita din satul **Costești** ot Horiata, nepot Rusului ot Greci, cu femeia și feciorul său dăruiesc vistiernicului Toader Păladie „partea sa de ocină din Hulpești, mai jos de **Greci**, pe Bogdana, unde a dat și Ionașco Bilici”⁹³⁵.

⁹³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 297, pp. 237, 238

⁹³² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 118, p. 130

⁹³³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 119, p. 130

⁹³⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 120, p. 130

⁹³⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 121, pp. 130, 131

1677, iulie 22: Simion, fratele lui Ionașco Beliș, dăruiește vistiernicului Toader Păladie „partea sa de ocină din Hulpești, ce este din jos de **Greci**, pe Bogdana”⁹³⁶.

1677, august 27: Ion și femeia lui Anghelița, fata lui Ionașco Bâtcă din Greci, dăruiesc vistiernicului Toader Păladie „partea lor de moșie din **Greci**, cum și partea cumpărată, cu 70 lei, de la frații lor Pavăl Bâtcă, Bejan, Trofina și Iliana”⁹³⁷.

1677, noiembrie 15: Maria, femeia lui Tudosă Grecul, și nepotul ei Gavril, feciorul fratelui ei Pavăl Bâtcovici din **Hulpășeni**, vând vistiernicului Toader Pălade „o parte din seliștea **Grecilor**, care a fost a lui Neculai, ginerele lui Simeon Portariul, și ne-a vândut-o nouă drept doi boi, și boii i-am dat și zăpis nu a apucat să ne facă, căci tocmeala ne-a fost să-i dăm peste acei boi cât vor socoti oameni buni că este prețul moșiei; iar acum, întâmplându-se că a căzut în mâinile vistiernicului Păla-de, n-am putut noi ca să ținem împreună cu dumnealui acea parte, ci o am dat dumnealui, iar dumnealui ne-a dat acei doi boi, pe care i-am fost dat noi”⁹³⁸.

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupașco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghită, care arată zăpise de mărturie „de la Ion, Ilie și Nedelcu din **Denisăști**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănișăni lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului

⁹³⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 122, p. 131

⁹³⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 123, p. 131

⁹³⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 124, pp. 131, 132

Gheorghe Bogdan... / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan și Grăjdeanu din **Glăvănești**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvănești a vândut a sa dreaptă ocină și moșie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiță Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuți... / de la Toader Paladi, Toader și Ion Bujoranul, Constantin și Pavăl Bâtcă din **Greci** și Simeon din **Hulpășești**, scriind cum Mereuță cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril și a soacră-si Ioana din satul **Ibănești**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri... / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roșca și Vetriș vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion și Gavril, au vândut partea din **Hulpășeni** și din **Ibănești**, ce sunt pe Smila, în ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni... / de la aceiași boieri, scriind cum Ionașco, feciorul lui Ionașco din **Negrești** a vândut ale sale drepte ocini și moșii din satl **Hulpășești** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint... / de la Crăciun, Porhirie și Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrășcani**, Postolache și Simion din **Bi-cani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpă-șeni a dăruit ale sale drepte părți din **Hulpășeni** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionașco Șălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă și popa Buguța de **Portărești**, scriind cum frații Constantin Șoitul și Du-mitrașco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibănești** și din **Hulpășeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint... / de la Racleș vătavul de **Stolniceni**, Toader

Bujoranu și Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivănești**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibănești**, din bătrânul Hilimoneștilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril și Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portă-rești**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai și Buciumaș de **Zmeeni** și Toader Bujoranu de **Frunțișăști**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuțul de **Băcani**, a vândut părțile de moșie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibănești** și de la **Hulpășeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuțul, Alexandru și Ion Măciucă de **Polocinești**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocinești a sa parte de sat din **Ibănești**; și cu femeia sa și-a vândut partea lor de ocină din **Șărbănești**, cât se va alege; și Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Șărbănești lui Șandru, iar Șandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint... / de la Dumitrașco Călin, Țoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bâr-ladului**, și Crăste Gavrița și popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpățână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinții săi și altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Zota, Toader Grădescul și popa Costachi, scrie-ind cum Țigan de **Huși** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belcești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint”⁹³⁹.

⁹³⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

1686, iulie 20: Hilip sin (fiu) lui Pătrășcan din **Co-roești** dăruiește postelnicului Ion Pălade „a sa moșie dintre **Greci** și dintre **Cernați**, ce i se va alege din bătrânul Cepeștilor”⁹⁴⁰.

1711, mai 20: Nastasia Buciumășoaia, cu feciorii ei Oprișan, Ion și Dumitrașco, „căzând feciorul meu la greu, pentru niște bani ce-a luat mai mult unor oameni din **Măciucani** și cerșind și oamenii banii și neavând de unde îi da, am căzut cu rugămintele la vistiernicul Ioan Păladi și i-am bândut dumisale 6 pământuri, partea noastră, în frunte, din satul **Greci**, pe apa Bogdaniei”⁹⁴¹.

ROZNOV

(azi orașul Roznov, Neamț).

1595, iunie 1: Carte de împuternicire, dată de Ștefan Răzvan voievod mănăstirii Bistrița, „ca să fie tare și puternică a avea și ține satul **Roznov**, care este pe Bis-trița, danie și întăritură de la Alexandru voievod cel Bun, de la Ștefan voievod cel bătrân și de la alți domni”⁹⁴².

1591: Ispisoc de judecată de la Petru (Șchiopul) voievod, după ce „preotul Mihail și Ionciul din **Itrinești** s-au judecat pentru **Roznov**, pentru o poiană ce se chea-mă

⁹⁴⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 125, p. 132

⁹⁴¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 126, p. 132

⁹⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 193, 194

Piha; după aceea, noi am făcut carte către Bașotă și Dupniț ca să cerceteze cu oameni buni și, preum vor afla, să ne dea de știre... și așa au aflat, că acea poiană este a lor dreaptă ocină... și am întărit acea poiană și de la noi”⁹⁴³.

1625, februarie 23: Scrisoarea de mărturie a Singlitichiei, jupâneasa răposatului Bilăi vornicul, fata lui Gavril logofăt, care, fiind îngrijită, la bătrânețe, de nepotul ei, logofătul cel mare Dumitrașcu, feciorul lui Ștefan logofătul, și de soția acestuia Zinica, le dăruiește „un sat, anume **Roznovul**, ce-i în ținutul Neamțului... care sat în multe chipuri s-au ispitit călugării de la Bistrița ca să-l poată lua din mâna noastră”, și „alt sat, anume **Cămi-leștii**, în ținutul Tecuciului”⁹⁴⁴.

1627, martie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui logofăt Dumitrașco Ștefan, care primește urice pentru „dreapta lui ocină și danie din privilegiul de întărire pe care l-a avut mătușa lui, cneaghina Seclintichia Bilăiasa, de la Radul voievod. Un sat anume **Roznovul** pe râul Bistrița și cu vad de moară pe Bistrița, care este în ținutul Neamțului; care sat a fost dreaptă cumpărătură... de la Petru voievod, pentru 500 zloți tătarești și 8 cai buni, pentru că acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Piatra. Iar în zilele lui Ștefan Tomșa vodă, un aprod al lui, anume Petrea, care a fost ureadnic în târgul Piatra, a luat privilegiul pe care l-a avut ea pe acel sat, din mâinile călugărilor de la mănăstirea Bisericiani, când a fost trimis de Ștefan Tomșa voievod să ia averea boierilor pribegi de la mănăstiri și de unde se va afla în țară... Radul voievod

⁹⁴³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, p. 191

⁹⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 282, p. 353

i-a întors acel sat și i-au făcut privilegii și a spus și lui Athanasie episcop să-i întoarcă acel uric, pe care l-a luat de la acel aprod. Iar el s-a lepădat de acel uric și a spus că nu știe nimic. Siclenticia Bilăiasa, dacă a văzut că este bătrână și neputincioasă și copii din trupul ei n-a avut, și din neamurile ei nimeni nu s-a aflat să o țină, numai cât a avut ea căutare de la nepotul ei, pan Dumitrașco Ștefan... și i-a dat lui acel sat Roznovul”; / „alt sat, anume **Maxineștii** cu iazuri, în ținutul Sucevei, care sat a fost drept de moștenire al fiilor lui Dumitru uricar, Ionașco, Drăgan, Vărvara și Marica. Și s-au sculat ei, în zilele lui Constantin Moghila voievod și au pus zălog acel sat la Procop Caraiman vistiernic, pentru 280 ughi galbeni și, cu acei bani și-au cumpărat un alt sat, anume **Malenții** în ținutul Hotinului, Și după aceea, n-au putut să plătească acei bani lui Procop Caraiman vistiernic, ci au lăsat acel sat de pierzare. Iar după aceea a venit Drăgan, fiul lui Dumitru uricar, cu cuvinte minci-noase la Dumitrașco Ștefan și a luat de la el 270 ughi galbeni pentru acel sat. Iar când au fost zilele lui Gașpar voievod, Nastasiia, cneaghina lui Caraiman vistiernic, s-a întrebat, înaintea lui Gașpar voievod, cu Dumitrașco logofăt pentru acel sat și li s-a găsit judecata să stăpâ-nească fiecare câte o jumătate din acel sat, pentru că altceva n-au avut ce să ia de la acel Drăgan”⁹⁴⁵.

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitrașco Ștefan și ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „Satul **Roznovul**, în ținutul Neamțului, fost-a cumpărătură dreaptă lui Bilăi vornicul, cu jupâneasa lui Siclenticia, mătușă-mea, sora tătâne-meu, de la

⁹⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 168, pp. 211-216

Petru vodă, căci a fost domnesc, ascultând de ocolul Pietrii, și le-a făcut uric acel domn. Iar când au fost în zilele lui Ștefan Tomșa vodă, în domnia dintâi, trimis-a Ștefan vodă oamenii săi, în toată țara și la mănăstiri, unde vor găsi avuție și bucate de-ale viclenilor lui, să ia toate, care boier i-a fost viclean. Mers-a și la mănăstire la Bistrița un aprod, anume Petrea Sârbul, care a fost diregător în Pia-tră, și a luat ce a găsit la acea mănăstire. Tâmplatu-s-au și niște unelte și uricele mătușii Bilăiasă. Deci le-au luat. Iar dacă a oblicit vlădica Aftănasiu de uricul acelui sat, dat-a un cal acelui aprod, Petrei, și a luat acel uric. Iar când a fost în zilele Radului vodă, în domnia dintâi, mătușă-mea Bilăiasă, și cu feciorul ei Ionașco, întrebatu-ș-au cu vlădica Aftanasiu pentru acel sat și pentru acel uric. Iar el s-a tăgăduit cum nu știe nimic, nici a luat acel uric. Iar Radul vodă, dacă a văzut că a mărturisit tot sfatul lui, boierii cei mari și cei mici, cum este acel sat cumpărătură dreaptă lui Bilăi vornicul și cu jupâneasa lui Seclentichia, mătușă-mea, și nici cu o vină n-au fost lui Ștefan vodă, datu-i-a și i-a întors acel sat înapoi și i-a făcut urice și ispisoaice și a zis și vlădicăi să-i întoarcă acel uric, iar el tot s-a tăgăduit. După aceea, mătușă-mea Bilăiasă, văzând că i s-a sfârșit feciorul ei Ionașco și a rămas însăși fără feciori, și a fost bătrână și neputincioasă, și n-a avut de la nimeni nici o milă de bătrânețile ei, ci din toată ruda ei și din nepoți aflatu-ne-am noi de o am socotit și o am grijit la bătrânețile ei și la bolile ei, de ce i-a trebuit, de tot, căci ne-a fost ca o maică, că a fost sora părintelui meu, lui Ștefan logofătul, Dumnezeu să-l pomenească, iar ea de bunăvoia ei datu-ne-a acel sat Roznovul. Și mi-a dat și alt sat, anume **Cămilești**, în ținutul Tecuciului, cu mori pe Bâr-lad și cu tot venitul; ci acel sat a fost cumpărătura lor de la Petru

vodă. Apoi Radul vodă l-a fost luat și l-a dat lui Bărnat postelnicul. Apoi, dacă a văzut uric de cumpără-tură de la Petru vodă, iarăși a întors satul mătușii mele înapoi. Deci mi le-a dat mie și cuconilor mei, deosebit de altă rudă, ca să o grijesc până va fi vie și după moartea ei să comând cum se cade ca pe un om mort. Și mi-a făcut și drese domnești cu mâna sa”⁹⁴⁶.

1774, iunie: Satele Roznovul, Brășăuții și Zăneștii, ținutul Neamțului, ocolul Bistriței, după recensământul lui Rumeanțev⁹⁴⁷, aveau **toată suma caselor 349**. Scădere rufeturi 115: 9 popi, 1 mazil, 5 văduve, 60 țișigani, 40 case pustii. Rămân birnici 234. / **Birnici:** Onul Suciul / Dumitru Hilipe / Ion Mărginian / Toader, cojocar / Ion a Petricăi / Vasile, vezeteu / Ion Paisa / Ioniță a Tomulesii / Gavril Negru / Nistor a Tomulesii / Vasile Ignat / Ion Rostușan / Pintelei, ungurian / Istrate Roman / Andrieș Tofan / Neculai Horșu / Dumitru brat (frate) lui / Irimie Grigore / Sârghii Tofan / Ion, ungurian / Vasile Tofan / Andrei Buciulica / Toader Drăgușan / Ștefan Bâtlan / Ștefan, craiovan / Savin Bâtlan / Macovei, ungurian / Sandul lui Ilie / Ion Plăcintă / Zaharie Măroi / Ion Vereș / Toader Plăcintă / Ștefan Paisie / Apostol a Pascăi / Chirilă Paisie / Blaga Onu / Vasile, păcurar / Dumitru Drăgan / Vasile Cătană / Vasile, văcar / Costantin Tărsân / Ion fiul lui Ștefan Bâtlan / Ioniță Epure / Mitre, morar / Zaharie, rus / Macarie a Ghirvasii / Flore zet (ginere) Tomoșei / Vasile a Ilincăi / Toader Lite / Simeon, dascăl / Mihăilă, rotar / Vasile Martin / Sandul al Urâții / Simeon Ceucășel

⁹⁴⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 186, pp. 243, 244

⁹⁴⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 23, 24

/ Vasile, șindilar / Toader fiul chelarului / Pavăl, șindilar /
 Acsești, grădinar / Costantin Botoșan / Gavril din
 Ceucașeni / Costantin, vătăman / Ioniță, muntean / Iftimi
 Tudosă / Ion, grădinar / Toader fiul vornicului Vasilache /
 Dumitrașco Bărhan / Ichim Vrila / Simeon Albu / Ștefan,
 baci / Ion Răzmeriță, vornic / Vasile, păscar / Toader,
 vătăman / Grigoraj Corchez / Toader Moșniaga / Sandu
 Corchez / Andrei Dănilă / Ioniță Botoșan / Ion, morar /
 Ioniță, muntean / Irimie, baci / Ion, bârsan / Nistor
 Moroșan / Andrieș Drăgușan / Toader fiul lui Drăgușan /
 Ion Țurcan / Ion Loghin / Iftimie, fratele lui / Ștefan
 Mereuță / Simeon Țurcan / Ștefan Țurcan / Toader Cresteț
 / Ion Brebine / Ion Mereuță / Ion, vrâncean / Vasile,
 muntean / In (alt) Vasile, muntean / Vasile, ciobotar /
 Toader, muntean / Preda, muntean / Stan, muntean / Ion,
 muntean / Stan, muntean, tij (la fel) / Radu, muntean / Opre,
 muntean / Anița, babă cu holtei / Marin, muntean / Iftimii,
 muntean, cojocar / Vasile, muntean / Gheorghiiță, muntean
 / Luca, muntean / Lupul, muntean / Toader, muntean /
 Radu Moșniaga / Dumitrașco, muntean / Costantin,
 muntean / Dumitrașco / Toader, muntean / Ioniță, muntean
 / Costantin Prutian / Vasile, muntean / Sandul, păscar /
 Vasile, baci / Pavăl, baci / Costantin, bejenar / Sandu,
 ciobotar / Acsănti Dămian / Vasili Dămian / Maftei / Vasile
 Cumpătă / Stan al lui Gheucar / Vasile, pușcaș / Costantin,
 muntean / Ioniță, baci / In (alt) Ioniță, baci / Ion, păscar /
 Vasile al ciubotăriței / Miron fiul lui Șerban / Pălade /
 Dumitru Gânju / Nica / Sava cumnat lui Dămian / Iftimii
 cumnat Bulandrii / Vasile fratele lui Iftimi / Tudosă / Lupu
 Găucan / Ioniță nepot Mircii / Dumitru fiul lui Șerban /
 Iancul, jidov din Roznov / Toader, slugă / Ilii fiul lui
 Grigore / Toader, plugar / Gheorghe Tofan, slugă / Dănilă,

vornic / Sandul Ștuverdian / Tănasă, vezeteu / Gheorghe Jipa / Vasile, crav / Acsenti Turculeț / Apostol, chelar / Ilie, blănar / Ioniță, bărbier / Petre / Calistru, pânzar / Ioniță, prisăcar / Iftimi Coloban / Dumitru, slugă / Ioniță, stoler / Neculai, trăistar / Ion, rotar / Lazor, plugar / Toader Buliandră / Stanciul, bucătar / Ștefan, vier / Zaroschii, herghelegiu / Manolache, pânzar / Ioniță, herghelegiu / Gheorghe Stupăcian, văcar / Costantin, pantăr, plugar / Gheorghe Pârjoale / Vasile, crainic / Vasilache, crainic / Andrei, ungurian, morar / Mihai, ungurian, morar / Andrei, butnar / Mihălași / Miron Cumpătă, plugar / Simeon fiu lui vrâncean / Ștefan, vrâncean, plugar / Ioniță, plugar / Dobre fiul lui Ivan / Niagu fiu lui Lupu / Gheorghe fiu lui Ion / Șerban fiu lui Lupu / Pavăl fiu lui Ion / Dragotă fiu lui Grigore / Barbu fiu lui Toader / Stan fiu lui Stanciu / Ion fiu lui Stanciu / Andrei, cojocar / Dumitrașco Mănilă / Stanciul, râmnicean / Dragu Simion / Gheorghită fiu lui Ion / Mihăilă Custă / Matei fiu lui Ion / Pascu fiu lui Stanciul / Neculai Ghine / Andrei fiu lui Hanga / Iordache fiu lui Toader / Nedelcu frate lui Pascu / Ion al lui Dobre / Stanciul frate lui Nedelcu / Lepădatu fiul lui Niagu / Voinia / Ifrim fiu lui Pavăl / Ion Ușeriul / Gheorghe fiu lui Voinia / Petre fiu lui Vasile / Costantin Golecan / Ion, ungurian / Stan Balchez / Nedelcu fiu lui Vasile / Toma, butnar / Gheorghe Botoșan / Moisa, jidov / Eni, grec / Gheorghe, grec / Costantin, ciobotar. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Popa Gavril / Diaconul Ioniță / Diaconul Vasile / Diaconul Costantin / Popa Ștefan / Popa Dumitru / Ion fiu lui Popa / Vasile, diacon / Costantin Negel, mazil / Magdalina, văduvă / Anița / In (altă) Anița / Gafița / Lupa / Andrei, țigan / In (alt) Andrei, țigan / Ion, vezeteu / Vasile Vășcuș / Pricopii, lăcătuș / Manolache, țigan / Vasile, țigan

/ Toader, herar / Sârghii, scripcar / Costantin, cobzar / Vasile Chița, țigan / Costantin, țigan / Ștefan, scripcar / Ioniță, țigan / Andrei, lingurar / Pascu, țigan / Proca, scripcar / Gheorghe, scripcar / Gheorghe, pitar / Costantin, dârvar / Vasile, căldărar / Iftimi, țigan / Antohi, crav, țigan / Neculai, dârvar, țigan / Grigoraș, grădinar, țigan / Ion, chetrar, țigan / Costantin, crav, țigan / Ștefan, țigan / Costantin, țigan / Grigoraș, țigan / Petre, bucătar / Andrei, zlătar, țigan / Maftei, jude / Grigore, țigan / Costantin, țigan / Roman, lăieș / Toader, țigan / Strătule, țigan / Ion, țigan / Ursul, țigan / Neculai, țigan / Costantin, țigan / Pavăl, țigan / Vasile herar / Gheorghe, vezeteu / Costantin, țigan / Dumitru, țigan / Gheorghe, țigan / Nechita, țigan / Pangu, cobzar / Vasile Balungu / Sandu, vezeteu / Grigore, țigan / Dumitru, pitar / Ion, herar / Sandu, țigan / Costantin Căldare, țigan. // **40 case pustii.**

1902: „**Roznovul**, comună rurală situată în partea de nord a plășii Bistrița, județul Neamț, formată din cătunele: Roznovul, Chintinici, Slobozia, Cuteni, Dumbrava Roșie de Jos, Săvinești și Brășăuți, cu o populație de 4.144 suflete. Dintre locuitorii împroprietărită în anul 1864, sunt astăzi 73 care trăiesc, stăpânindu-și singuri locul lor; iar ca urmași ai acelor împroprietăriți sunt 415 locuitori, care au moștenit locurile de la părinții lor, că-rora li s-au dat 1.350 fălci. Din anul 1878, sunt astăzi în viață 47 locuitori care-și stăpânesc locurile lor; iar ca urmași sunt 65, care stăpânesc locurile de la părinții lor. În anii 1896 și 1898 s-a vândut locuitorilor pământ de pe moșia statului Săvinești (85 loturi mici, de 5 hectare fiecare, 11 loturi mari, din care 4 de 25 hectare și 7 de 10 hectare). Locuitorii se ocupă cu agricultura și plutăria pe râul Bistrița. Agricultura se face în comună pe o întindere de 3.514 hectare. Imașul are o

întindere de 950 hectare, nutrind peste 3.000 vite. / În comună sunt două parohii: Roznovul și Săvinești; în parohia Roznovul sunt 2 bise-rici, din care una a fost construită din nou de proprietar, colonel G. Ruset-Roznovanu și soția sa Alexandrina, născută Câmpineanu, și e deservită de 2 preoți și 3 cân-tăreți; în parohia Săvinești sunt tot 2 biserici, deservite de 1 preot și 2 cântăreți. Sunt 3 școli rurale, conduse de 3 învățători, frecventate de 238 elevi, din care 200 băieți și 38 fete. / În satul Roznovul este un spital rural, cu 30 paturi, întreținut de stat. Se mat află în comună o farma-cie filială, una fabrică de petrol; un birou poștal județean, o gară a drumului de fier Piatra-Bacău, unde sunt. 4 de-pozite de cherestea ale fabricilor Tazlăul, Nechitul, Negu-lești și Calul. / La oficiul primăriei este instalat un post de telefon, ce este în legătură cu orașul Piatra, cu comunele din plasa Bistrița și cu spitalul, jandarmeria, depozitul de cherestea. / Este o secțiune de jandarmi în cătunul Slo-bozia; în cătunul Chintinici este reședința companiei a 12-a de Dorobanți din Regimentul 15 Războieni. / Vite: 168 cai, 214 iepe, 60 mânzi, 9 tauri, 444 boi, 860 vaci, 200 viței, 200 vițele, 208 junci și mânzați, 200 junce și mânzate, 4 bivolițe, 150 berbeci, 3.800 oi, 1 țap, 1 capră și 289 râmători. / Un rateș (han) mare, proprietatea domnului colonel G. Ruset-Roznovanu, o brutărie, care servește pentru populația din această comună și satele vecine și 8 comercianți de băcănie și lipscănie sunt în cuprinsul comunei Roznovul. Sunt 3 mori, cu 10 perechi de pietre umblătoare, din care una în cătunul Slobozia, pe apa Cracăul, una în satul Roznovul, pe apa râului Bistrița și 3 în cătunul Chintinici, pe apa Pârâului Iepe. / **Rozno-vul**, sat în comuna Roznovul, situat în crucișul șoselelor Dobreni-Moinești și Bacău-

Piatra, la 14 km de orașul Piatra. Are o populație de 680 suflete. Aci se află reșe-dința comunei; o gară a drumului de fier Piatra-Bacău; 2 biserici, din care una zidită din nou, din piatră cioplită și acoperită cu aramă de domnul proprietar colonel G. Ru-set-Roznovanu, deservită de un preot paroh și 2 cântăreți; o școală primară rurală, cu un învățător; un spital rural, cu 30 paturi; o farmacie; un rateș (han) mare; o brutărie; 2 cârciumi, o băcănie, o moară cu 4 perechi pietre. / În sat se țin 34 iarmaroace pe an, în următoarele zile: la 1, 7, 17 și 30 ianuarie; 2, 8, 10 și 24 februarie; 9, 14, 25 și 26 martie; 8 și 23 aprilie; 8 și 21 mai; 24 iunie; 20 și 27 iulie; 6, 15 și 21 august; 8 și 23 septembrie; 14 și 26 octombrie; 3, 13, 21 și 30 noiembrie; 6, 12, 20 și 27 decembrie”⁹⁴⁸.

RUCȘIN

(comuna Rucșin, regiunea Cernăuți, Ucraina)

1634, februarie 22: Porunca lui Moise Moghila voievod, dată fostului mare vornic Gavrilăș și pârcăla-

⁹⁴⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 285, 286

bului de Hotin Constantin Ciogolea, după ce s-a jeluit la domnie „Onciul Iurașcovici pe sătenii vecini Condrei, vameșului din **Rucșin** (comuna Rucșin, regiunea Cernăuți, Ucraina), zicând că au mers acești vecini din Rucșin ai Condrei vameșului de au împlăcit niște pâine a jupânusău la **Vasileu** (Vasilău, comuna Vasilău, raionul Zastavna, Bucovina, Ucraina) și apoi au aprins un pojar de au ars pâinea Onciului, un stog de secară, preț ca de 40 de saci. Drept aceea, voi să aveți a le face lege dreaptă, ca să plătească Onciului acea pâine sătenii Rucșinului. Mai multă jalobă să nu vie”⁹⁴⁹.

1770-1772: Satul **Rucșinul**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁹⁵⁰, **toată suma caselor: 56**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 55. / **Birnicii:** Tudose Cuderciuc / Fager sin (fiu) Macsim / Onofrei, rus / Nicolae / Hrior, rus / Vir Bichita / Ștefan Orban / Onofrei, rus / Ivan Nicolae / Andrei Zabolot / Ștefan Plivici / Vasile, rus / Ștefan Liasă / Pavăl Postică / Vasile Chintă / Ion Cernicu / Ivan Malimal / Ivan Predroș / Ivan Rudei / Toader Căzacu / Sămanco Misnic / Toader Sfaliuc / Ivan cel mic / Vasile Olodni / Andrei / Simion, rus / Andrei, altul / Miron Colișnic / Nicola Milețchi / Alecsa / Ion, rus / Gavril Ozac / Irimia / Fodor Lungul / Boicul Fodu / Hrior Cimpoeșul / Ivan Nemiș / Caci Faeș / Mihail Strate / Vasile Cincic / Vasile Slobozan / Ivan ot (din) Coleuți / Alecse / Vasile Giambașic / Hrăil Venic / Luca Proșic / Vasile zet (ginere) crâșmarului / Andrei din Sângera / Fodor, crâșmar / Ivan /

⁹⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 61, p. 66

⁹⁵⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 128, 129

Ivan Criva / Ștefan Volos / Ilaș Barbaciuc / Ignat / Nichita, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Grigore.

1904: „**Rucșin**, sat mare în județul Hotin, centrul volostei cu același nume, așezat pe pârâul Beresta, la 7 km de Hotin. Are 407 case, cu o populație de 3.442 su-flete de români și ruteni; biserică; școală elementară rusă, frecventată de 61 elevi, din 606 copii în vârstă de școală; 619 vite mari”⁹⁵¹.

RUGET

(comuna Vidra, Vrancea).

1639, iulie 17: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-a jeluît Partenie de la mănăstirea Bisericiani că, întâmplându-i-se „să umble cu treburile sale la Gârla Putnei, a văzut acolo, pe un deal mare, o vie în loc pustiu, în pădurea întreagă, unde nu a fost vie, nici pomet niciodată, din veac, ci a făcut rugătorul nostru la un schit al lui, singur, cu cheltuiala și cu mâinile sale, cu multă sârguință. Și s-au întâmplat atunci, în acel loc, Ba-nul mare medelnice, Dumitrașco stolnic și Dabijea pâ-r-călab și au iscălit cu mâinile lor în acel zapis de la părintele Varlam mitropolit și așa mărturisind, cu mare blestem în acel zapis, ca să nu aibă nimeni altul a se amesteca, niscaiva răzeși sau alți oameni la acea vie, pentru că singur Partenie și-a făcut această vie în pădure pustie. / Iar după aceea, s-a sculat un om, anume Ionașco Negoită, și s-a așezat acolo, la acel loc,

⁹⁵¹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 179

și și-a făcut el altă vie, lângă aceasta, pe care a făcut-o Partenie egumen, și a vrut să se lege de acei călugări de la schitul lui Partenie, din acea vie. Însă ctitorii acestui sfânt schit s-au sculat și au strâns oameni buni, anume: Stoica și Procopie din **Scorțești** (lângă Clipicești, comuna Țifești, Vrancea), Ghervasie, Eremia, Murgilă, Mierăuță, Tărchilă, Todosie, Ion Țăpa, Crăciun, Pavel și Gheorghe din **Cucuiati** (comuna Vidra, Vrancea), Lupul din **Giulești** (lângă Țigănești, comuna suburbană Munteni, inclusă în Tecuci, Galați), Pavel, Vasile și Toader din **Clipicești** (comuna Țifești, Vrancea), Ionașco Boldescul, Procopie diac și Maftei din **Valea Sărei** (comuna Valea Sărei, Vrancea), Ion Bucate Drepte, Alexa fiul lui Obrejie, și Nicula fiul Zlatei din **Ruget** (comuna Vidra, Vrancea) și Dănilă din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoani, Vrancea). Toți acești oameni au umblat și au cercetat acolo, la acest loc... și s-au împăcat Partenie egumen cu Ionașco Negoită, ca de acum, înainte, să nu mai aibă a se ames-teca Ionașco la acea vie, nici să facă ceartă cu călugării de la acel schit... / Și au venit înaintea noastră Ionașco, fiul popii Baciul și cu răzeșii săi Roșca fiul lui Iachim, Marica fata lui Gavril Clatea, și Maftei fiul lui Pietrea și au vândut părțile lor dintr-un vad de moară, din moara de jos din Gârla Putnei, de la satul **Țifești** (comuna Țifești, Vrancea)... rugătorului nostru, egumenul Partenie, drept 70 lei bătuți. / Și au venit Iftodie și cu soția sa Protasiia, fiica lui Todosie, nepoata lui Nasoe... și au dăruit toată partea lor din același vad de moară de la satul Țifești... pentru sufletul lor și al părinților lor”⁹⁵².

⁹⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 177, pp. 186-188

1661, mai 20: Tudose Rugeteanu și femeia lui vând preotului Stan din **Căliman** un pământ la **Ruget**, pe din jos de pom și bolovan”⁹⁵³.

1673, mai 13: Nichita din **Ruget** vinde lui Melintii din **Colac**, (un pământ) din secătura lui Băluș, în deal, și până în secătura Călimăneștilor și în jos, drept 8 lei bătuți”⁹⁵⁴.

1719, mai 19: Petrea, Constantin și Spiridon, nepoții lui Bălan, și Ioniță vând lui Vasile Dalica ot **Năruja**, drept 3 lei și jumătate bani gata, „o groapă în Munczii Pețicului, de fân și loc de casă, 3 fâci și jumătate”, după ce „ne-am întrebat toți frații noștri și toate rudele noastre și nimeni n-a vrut să cumpere”. Martori: „Toader Baltag, Acsinte ot **Ruget**”⁹⁵⁵.

1770, mai 25: Lupu Nicula ot **Ruget**, Vasile Poșchină, Ioniță Căpracea și Toader Poșchin vând lui Radu Stănilă „o bucată de loc sterp codru, ca să facă secătură, însă locul peste vale și în deal, la Lacul cu Răchițele, din zarea dealului, până în coada lacului, și deval spre hotarul Călugărului, până în pripor și până în botul pis-cului și până în zarea muchiei celei înalte, de se vede Putna”⁹⁵⁶.

1785, aprilie 22: Maria, fiica lui Ioanchie monah din **Ruget**, „vinde partea sa de moșie coasă, ce a scos-o

⁹⁵³ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 31, p. 22

⁹⁵⁴ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 33, p. 23

⁹⁵⁵ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Irești-Câmpuri*, Chișinău 1931, doc. 18, p. 12

⁹⁵⁶ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 150, p. 102

dintr-a fraților ei, cumnatului Toader Lădariu și vară-si Safta”⁹⁵⁷.

1902: „**Rugetul**, cătun în județul Putna, plasa Vrancea, comuna Tichirișul, situat pe coasta dealului ce formează podișul care merge până în apa Putnei. Are o populație de 278 suflete; 1 biserică filială, cu hramul Sf. Dumitru”⁹⁵⁸.

RUGINENI

(comuna Cavadinești, Galați).

Întărit, în **16 ianuarie 1495**, de Ștefan voievod, surorilor Neaga și Stana, fetele lui Dragomit Tăutul, care primesc uric pentru „ale lor drepte ocini și moșii, anume pe satul Tăuții la Horince, și Rujenii tij pe Horince, și la Chighiacii jumătate de la Leușteni, iar cealaltă jumătate de sat să fie a seminției lor, dumnealui Tăutul vel logo-făt”⁹⁵⁹.

1902: „**Rugineni**, sat în județul Covurlui, comuna Cavadinești, plasa Horincea, cu 755 suflete și o biserică”⁹⁶⁰.

⁹⁵⁷ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri, Focșani 1926, doc. 172, p. 118

⁹⁵⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 290

⁹⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 166, p. 304

⁹⁶⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 291

RUGINEȘTI

(comuna Ruginești, Vrancea).

1634, mai: Zapisul lui Vasile Crucean din **Ionăști** (comuna Nicorești, Galați) și Ioniță din **Călimănești** (comuna Siretu, înglobat în orașul Măreșești, Vrancea), care, din porunca lui Vasile Lupu voievod, au strâns martori și au mers „la sat la **Toderești** (pe Siret, ținutul Adjud, Bacău), să-i hotărâm și să-i alegem (pârcălabului Dabija) a sa dreaptă ocină și cumpărătură de la Ileana comisoaia și de la Vasile Boboc, jumătate de sat de Toderești, partea de sus, drept 50 de galbeni, și din partea de jos două pământuri de frunte, ce au cumpărat iarăși de la Vasile Boboc și cu loc de casă în vatra satului. / Deci noi am strâns oameni buni și bătrâni, anume: Gligorie Susanul din **Torcești** (comuna Umbrărești, Galați), popa Dumitru din **Ruginești** (comuna Ruginești, Vrancea), Țuțuian de **Păunești** (comuna Păunești, Vrancea), Piialeș de **Jevreni** (azi Viișoara, comuna Ștefan cel Mare, înglobat în Onești, Bacău), Iosip și Constantin, Simion, Vasile și Acsinte de **Dănăești** (sau Dănești, în Mănăs-tioara, comuna Fitionești, Vrancea), Irimia de **Turburea** (ținutul Adjud, Bacău), Andrei Țițul de Ionășești, Gheor-ghe de **Drăghicești** (Drăgușești, comuna Helgiu, Bacău), Bosiiuc, Ion și Sava de **Măreșești** (orașul Măreșești, Vrancea), Buda de **Văleni** (comuna Ruginești, Vrancea), Cârștian, Cohan, Dărman, Ghirvasie, Vasilie Corbul și Ionașco Pălici de **Domnești** (comuna Pufești, Vrancea), Silion de **Copăcești** (comuna Ruginești, Vrancea) și mulți oameni buni din sus și din jos, dimprejur megieși. Și am ales

jumătate de sat Toderești, partea de sus, și din partea de jos un răzor de frunte și cu loc de casă, cu toate nemeasterile, iar trei răzoare le-au lăsat pentru tocmeala cea bună. Însă vânzarea acestui răzor din partea de jos și cu casele, și pivniță și alte nemeasteri s-a biciuluit drept 300 de taleri”⁹⁶¹.

1634, septembrie 4: Zapisul comisoaiei Ileana, mătușa lui Toderașcu pitar, și al fratelui ei Vasile Boboc, cu nepoții Anghelina, Lola și Maria, fetele lui Obrejan Țigan, și Condrea, nepotul lui Țigan, prin care mărtu-risesc că au vândut „jumătate de sat din **Toderești** (ținutul Adjud, Bacău), partea din jos, ce este pe apa Siretului, în ținutul Adjudului... Dabijeii ce a fost pârcă-lab, drept 70 ughi... Și într-această tocmeală au fost Vasile Crucean și Necula de **Ionășești** (comuna Nico-rești, Galați), Haret și Dumitrașcu de **Călimănești** (co-muna Siretu, inclus în Mărășești, Vrancea), Simion și Iosip de **Dănești** (în Mănăstioara, comuna Fitionești, Vrancea), popa Dumitru ot **Ruginești** (comuna Ruginești, Vrancea), popa Mihai ot **Păunești** (comuna Păunești, Vrancea), David de la Boul, Peleş de **Turburea** (ținutul Adjud, Bacău) și mulți oameni buni dimprejur megî-eși”⁹⁶².

1644, mai 4: Condrea, feciorul Nastasiei de Toderești, vinde Dabijăi ce-a fost pârcălab, drept 20 ughi (ducați ungurești), „toată partea noastră din satul **Toderești** (comuna Priponești, Galați) și din **Mihăilești** (comuna Sascut, Bacău), din vatra satului, din câmp și din pădure... dinaintea popii Dumitru de **Ruginești** (co-muna

⁹⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 109, pp. 120, 121

⁹⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 253, p. 284

Putna, Vrancea), Necula Crucean de **Ionășăști** (comuna Nicorești, Galați), Tofan, Iosip și Vasile Buboc de **Toderești**, Albotă și Gligorie de **Păunești** (comuna Putna, Vrancea)”⁹⁶³.

1644, decembrie 29: Petre Micicoiu vinde „o parte de ocină, ce am avut cumpărătură la satul **Văcărești** (comuna Garoafa, Vrancea) de la Căprianu, feciorul Bacei, nepotul Ghindei, și Irimia lui Cârstiiianu, din moară a patra parte, din sat, din câmp și din tot locul ce se va alege partea Ghindei, de 16 galbeni. Și în tocmeală au fost Postolache, Apostol Ghince și Iane ce-a fost șoltuz de târgul **Agiudu** (Adjud, Vrancea), Dubenschi și Cârștian feciorul Mensei de **Ruginești** (comuna Ruginești, Vrancea), și mulți oameni buni”⁹⁶⁴.

1646, ianuarie 15: Ionașco, feciorul Măriei din Șchiupeni vinde Dabijeii pârălabul, drept 6 galbeni, „o parte de ocină din **Șchiupeni** (Șchiopeni, lângă Conțești, comuna Sascut, Bacău), din a treia parte dintr-un bătrân, două părți... / Și în tocmeala noastră au fost Dumitrașcu, feciorul Cozmei, Simion a lui Mihăilă, Vasile Păpucea, Gligorie a Nedelei din **Șchiupeni**, Drăgan de **Ruginești** (comuna Ruginești, Vrancea) și mulți oameni buni și bătrâni”⁹⁶⁵.

1658, februarie 16: Vasile hatmanul vinde „fratelui nostru Dabijeii, vornicului celui mare, pentru 700 lei bani gata... satul întreg **Popenii** și părțile noastre din **Po-**

⁹⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 313, p. 304

⁹⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 474, p. 454

⁹⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 275, p. 218

șorcani, ce este în ținutul Trotușului, cu vecini și cu tot venitul, și cu trei prisăci de stupi, ce sunt acolo, o prisacă la **Bălca**, altă prisacă la **Ruginoasa** și o prisacă la **Anghelești**, cu 300 ce sunt într-însele”⁹⁶⁶.

1662, mai 15: Întărit de Evstratie Dabija voievod lui Alexa, feciorul popii Ionașco, nepotul lui Necoară Ciocârlie vataș, și seminției lui feciorii lui Mihăilă, iar nepoții lui Necoară Ciocârlie, în baza unui zapis de la Bobanul, ce a fost șoltuz la **Agiud** și cu 12 pârgari și de la mulți oameni buni, despre cum a venit Ion Buzea din satul **Huși**, ce este în hura Tutovei, și le-a vândut moșia din satul **Găișteni** și din **Conțești**, partea lui, din a opta parte, jumătate, partea Stancăi, din amândouă satele ce sunt la ținutul Putnei, drept 370 lei; / și din alt zapis de mărturie, de la Vasile Morar și Dinga din **Dănăești**, Vasile Popăscul, Roșca, Ion Pruş, Mărdarie, Drăgan, Stră-tulat și Vasile Luhul din **Ruginești**, scriind cum au venit Iftimie și surorile lui Vărvara și Maria, și nepoatele lui, fetele lui Avram, și i-au vândut din satul **Deleni**, jumătate de bătrân, partea maicii lor și a moașei (bunicii) lor, sora popii Gheorghe din Deleni, din partea Monei, din șapte bătrâni, jumătate de bătrân al Monei, drept 3 galbeni de argint; și alt zapis, de la Vasile Morariu, Dima și Luca din **Dănăești**, Vasile Popăscul, Roșca, alt Vasile, Condrea păhărnice, popa Budaș și Strătulat din **Ruginești**, scriind cum au venit Gheorghe cu fratele său și i-au vândut o săpătură, ce o făcuse tatăl lor, în **Dumbravă** mereae, ală-turi cu săpătura Cozmei, ce este la ținutul Putnei, drept 4 galbeni”⁹⁶⁷.

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviță

⁹⁶⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 209

⁹⁶⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 312-314

voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primește ispisoc pentru părțile lui din satul „**Turburea, ce se cheamă Pufeștii**”, în baza unui zapis de la Vasile Hardalupa, Alexa Puful, Dumitrașco Puful, Iachim și Dumitru Puful, Onmianghia, Vasilache și Ștefan Pealeș, în care „mărturiseau cu sufletele lor cum știu ei că a cumpărat răposatul Dabija vodă jumătate de bătrân din **Turnurea**, din partea Puceleștilor, ce se împarte pe 9 bătrâni, a cumpărat Dabija vodă jumătate de bătrân, ce se hotărăște fin apa Siretului, până în hotatul Spăriaților, din partea **bătrânului Bagulias**; / și alt zapis, de la Ursul Gândacul, feciorul lui Iosip din **Drăghicești**, și de la femeia lui Ștefania, care i-au vândut un pământ în frunte la Pufești, la Turburea, ce este din **bătrânul Ursul**, din apa Siretului, până în hotarul Spăriaților, ce se cheamă drumul Furilor... / și alt zapis, de la Alexa Puful, femeia lui Ioana și feciorii lor Simion și Grozav, care i-au vândut un pământ de frunte în Turburea, din **bătrânul Drăgălina și Cortei**, cu seliște de sat... /și alt zapis, de la Ursul fecior Donosii de **Drăghicești**, femeia lui și feciorul Toader, care i-au vândut 3 răzoare în Turburea, din **bă-trânul lui Ursu**... / și alt zapis, de la Durac și Gherghina, feciorii Cărstei, de la femeia lui Mărina, fata Struțai, nepoată lui Irod de la Pufești, care i-au vândut partea ma-mei lor Marina din partea **bătrânilor lor Struț și Irod**, învoindu-se cu sorăsa Gherghina să vândă și partea ei de la Pufești, iar ea să țină partea frățâne-său Durac de la **Ruginești**... / alt zapis, de la Hilimon, fecior lui Simion a Damaschinei de **Ioneșești** și de la femeia lui Nastasia și de la feciorii lor Ion și Ioana, care le-au vândut un răzor în frunte la Turburia, din **bătrânul Pieleseștilor** care se cheamă Pufești... și un răzor în frunte, la seliști, din **bătrânul**

Frențăștilor, ce este la **Ionășești**. / Și alt zapis, de la Vasile, fecior lui Gheorghe Grecul, nepot Cornei din Turburea, și de la Hilimon, ginerele lui Gheorghe Negrul, care i-a vândut un pământ de frunte la **Mihăilești**, de pe **moșul** (bunicul) **lor Cornea**... Așijderi, i-a mai vândut un răzor de frunte la Turburea... / și alt zapis, de la Tă-nasie Drăguțul și femeia lui Tudosia, din satul **Păuneștii**, care i-au vândut un bătrân, ce este la Bahlui, lângă Că-retna, lângă Păunești, în ținutul Putnei, care jumătate de bătrân le-a fost cumpărătură din Hedul și jumătate din Condrat; și tot într-acel zapis, pentru un bătrân, iar la Bahlui, ce l-au fost cumpărat Alexandru Albotă, vornicul de **Domnești**, și murind Albotă și rămânând un fecior al lui, Istrate, și căzând la o datorie, a plătit acea datorie un nepot al lui Ion a Palaghii, care a luat moșia și a vândut-o vistiernicului Ilie Catargiul”⁹⁶⁸.

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviță voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primește ispisoc pentru părțile lui din satele **Șerbănești** și **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupașco, fecior lui Sălăvăstru de **Bășcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănțăști**, și de la feciorii lor, de la Dumitrașco Balaci, feciorul lui Bălan de Bășcani și femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Bășcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuțiani** și femeia lui Catrina, de la Vasile Har-dalupa, Femeia lui Varvara și feciorii lor Iosup și Nicula. De la Dumitrașco Candia, fecior lui Șeptelici de **Poiana**, Ioniță Țăpăluș, fecior lui Dumitrașco Țăpăluș de **Dănă-ești**, care i-au vândut... moșia din satul **Șărbănești**, ce este în ținutul Putnei, pe apa Trotușului, care sat este alături cu satul

⁹⁶⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 201-204

dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuți, însă având și Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lu-paşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său și partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moșii... / și alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, și acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat împlă pe 3 bătrâni... / și alt zapis, de la Pavăl Proțap, fecior Irimiei Proțap, și de la femeia lui Dochîța, fata lui Șep-tilici, și de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărâsc cu satul dumisale **Dom-nești**, unde dă Trotușul în Siret, care se cheamă acel bă-trân Drăghici... / și alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuț Scănteai, și de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cot-codaci, și de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujinești**, și de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Țihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moșie din moși și părinți, au vândut și ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul... / și alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeșii din **Răspopi**, tot la ținutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionașcă Veaveriț, de la fe-ciorii ei Gligoraș și Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionașco Veaveriț din par-tea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, și 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, și 6 pământuri de la Necuța, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, și 9 pământuri de la Toader Căluțanul, 6 pământuri de la fe-meia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareț, din sus de hotarul Răspopilor, și 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareț din sus, și 3 pământuri de la Gligorașco Diacăș, tot

dintr-acel hotar din sus al Răs-popilor, drept 40 lei bătuți... / și alt zăpis, de la Necula, cu femeia lui Anița și cu feciorii lor, de la Vasile, Ru-sanda și Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cârstea și Ioneș, de la Groze, fata lui Negoit Zavul, și Partenie, cu femeia lui Savina, ne-poată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri și un răzor în satul **Răspopi**, care acea moșie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava și Mărica, și de la Irimia, fata lui Urmoș, nepoata lui Anghel cel mare... și tot într-acel zăpis, 4 pământuri și un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor... / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zăpis de la popa Neculai și de la feciorii lui Pârvul, Manolache și fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareț**, ce este pe apa Trotușului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moșii (bunicii) lui Ghidioan și Crețul, de la Pahia și Ar-manca, preum arată uricul de la Pătru voievod... Așijderi, tot într-acel zăpis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareț, care este din jos de hotarul Crețului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoții lui Crăciun din Papareț... / Și alt zăpis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, și de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâșmă, de casă, de pivniță, de grajd, care loc este pe locul Stăvărășilor, unde este Alxa Măreaui, drept 10 lei bătuți... / Mai arătat-ne-a vistiernicul trei zăpise, ce-a cumpărat în **Șendrești** pe Polocini, iar în ținutul Putnei, un zăpis de la Gavril, gine-rele Ștefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Șendrești, și de la feciorii lor Enachi, Ursul și Dochia, ca-re i-au vândut un bătrân de moșie din Șendrești... / Și alt zăpis, de la Alecsandru Posmag de

Sascut, fecior lui Dumitrașco Miaună de **Liești**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, și de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva și Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Șendești pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneț, drept 35 lei bătuți.... Și alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, și de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Șandrești, jumătate de bătrân din bătrânul Toader Gârneț”⁹⁶⁹.

1741, august 12: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod „rugătorului nostru, preotului Macovei și altor frați de-ai săi, să fie volnici a ține și a stăpâni și a dijmui niște părți de moșie ce sunt la **Zebraucu** și la **Ruginești** ot ținutul Putnei, și să-și din a zecea”⁹⁷⁰.

1753, aprilie 9: Efrim Michiu monah dăruiește „vărului Toader Danu... beavând roadă, adică copii, părțile care le am dreaptă ocină de la moșul (bunicul) meu Michiul comis, adică toate părțile mele de la ținutul Putnei: la **Ruginești**, **Păunești**, **Bou**, **Anghelești** și **Uri-cheștii din jos**, câte le-am stăpânit eu”⁹⁷¹.

1774, iunie 26: Satul **Rugineștii**, ținutul Putnii, ocolul Luncii, după recensământul lui Rumeanțev⁹⁷², avea **toată suma caselor 68**. Scădere rufeturi 6: 1 mazil, 3 popi și diaconi, 1 poștaş, 1 nevolnic, 1 volintir. Rămân birnici 62. / **Birnici**: Zaharie / Lazor Cloțcă, vornic / Simion /

⁹⁶⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 201-204

⁹⁷⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 59, 60

⁹⁷¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 74, 75

⁹⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 282, 283

Panfilie / Enache, rotar / Ion Mușat / Matei Macoveiu / Ion Macoveiu / Grigori Macoveiu / Nechita / Gavril Mateiu / Petre, muntean / Ion Popurluca / Ștefan fratele lui / Pavel Susan / Gavril Ursuleț / Echim Glăvan / Iftode Botoșan / Toader Mateiu / Grigore Mateiu / Lupul Năstasă / Toader a Gheniții / Ștefan a Gheniții / Pricopie, olar / Ștefan Pitirle / Mane / Sava, dascăl / Mușat Glăvan / Ioniță Fiastru / Zaharie Alecsa / Petre, ungur / Pricopie, vier / Ion, chelar / Sandul Cloșcă / Gheorghe Cloșcă / Ioniță Cloșcă / Grigore Ghergheniș / Ioniță, cărnar / Ion a Burinii / Vasile Tetul / Simion, sucmanar / Ștefan Popurluca / Ștefan Manolici / Sandul Enache / Mane, muntean / Ioniță Susan / Sandul, olar / Ioniță Bozaca / Neculai Botoșan / Neculai Mateiu / Ion Săvoiu / Ilie fiul lui Arsănie / Ion Carșoche / Lepădatu Pascu / Ion Asănoiu / Ștefan Miron / Neculai Țoiu / Enachi fiul lui rotar / Acsănti, dohotar / Pintiliu, dohotar. // **Rufeturi:** Toader, căprar, volintir dus la oaste / Toader, chihă, poștaș la Păunești / Neculai Mole, nevolnic / Ilie Zota, monah / Popa Neculaiu / Gheorghe Tomuzeiu, ruptaș de cămară (fisc – n. n.).

1815, iulie 2: Scrisoarea diaconului Simion ot **Panciu**, care „a făcut arătare că în hotarul moșiei **Ruginesti** are și el baștină, de pe popa Burdugan Buga, și osebit și la **Itești** mai are cumpărături de pe moșul (bunicul) său, diaconul Buzinschi, și din întâmplarea vre-milor, neavând scrisorile față, s-a îndepărtat de stăpânire; iar după ce a găsit scrisorile, îndată a mers cerând dreptul său... și a arătat zapisul de cumpărătură al diaconului Buzinschi din leat 1603 (7111), cuprinzător că de la Iri-mia sin (fiu) Lazor și Odobașa sin Portasi a cumpărat a patra parte, a Tetiului Lațcu, de la **Itești** și de la Acsinte, partea Belei, a patra parte toată din bătrânul de la Itești; a doua, a arătat o

carte gospod din 1741 (7249) august 12, cuprinzătoare că
dă acea carte la mâna preotului Macovei și a altor frați ai
lui, ca să fie volnici a stăpâni... părțile de moșie de la
Zebrăuți și de la **Ruginești** ot ținutul Put-nei”⁹⁷³.

1902: „**Ruginești**, comună rurală în județul Putna,
plasa Șușița, situată în valea Domoșitei, la jumătate de ceas
departe de Adjud și la 39 km de reședința județului. Este
udată de râul Troțușul. În comună sunt trei movile, care, se
zice, datează din timpul lui Vlad Țepeș. Are o po-pulație
de 1.278 suflete; o biserică parohială, cu hramul Nașterea
Maicii Domnului, și una filială, cu hramul Cu-vioasa
Paraschiva; o școală mixtă, frecventată de 78 copii, în
1899-1900). Locuitorii posedă: 20 pluguri de lemn, 50
pluguri de fier și un scarificator; 269 boi, 185 vaci, 57 cai,
471 oi, 11 capre și 266 porci. Vii sunt pe o întindere de
vreo 400 hectare”⁹⁷⁴.

RUGINOASA

(comuna Ruginoasa, Iași).

1596, februarie 21: Ispisoc de judecată de la Ere-
mia Moghilă voievod, după ce „Ionășcel și soră-sa Mă-rica
din **Rugioasa** s-au pârât de față cu Tudora, cneaghina
răposatului Ghianghia fost pitar pentru 8 case cu ocină din
satul Rugisoasa, care fostu-le-a dânsa cumpărat, cu jupânul

⁹⁷³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 84, 85

⁹⁷⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*,
volumul V, București 1902, p. 291

ei Gheanghe, de la Gligorie, vărul lui Ionășcel și al Măricăi. / Deci vrut-au ei să întoarcă banii cneaghinei Tudora, 100 taleri... căci fost-au dânșii seminția lui Gligorie... dar n-au avut de unde să le întoarcă la zi”⁹⁷⁵.

1603, decembrie 21: Întărit de Eremia Moghilă voievod logofătului Nicoară, care cumpără, cu 200 ughi (dicați ungurești), de la Dumitru, fiul Bahluianului, nepot Marcăi, strănepot Agafiei, fata lui Ivan pitar, „a sa dreaptă ocină și moșie din satul **Ruginoasa**, din a treia parte de sat, jumătate și cu loc de heleșteu și de moară”, iar cu 28 taleri de argint, de la Dumitru Rugină, fiul lui popa Vasile, nepot Onicenului, „a sa dreaptă ocină și moșie, o casă din satul **Oniceani** (unde a fost Onica, la Fântâna Onicenilor, inclus în Hărmănești⁹⁷⁶, Iași)”⁹⁷⁷.

1609, septembrie 12: Gavril, fratele Ruscăi, cumnatul Petrei din Ruginoasa vinde lui Gheanghea spătarul cel mare „o casă din **Ruginoasa** și o jirebie, drept 30 taleri bani gata”⁹⁷⁸.

1617, mai 18: Întărit de Radul voievod lui vistiernicului Nicoară și, respectiv, vistiernicelului Ionașco și fratele său Iordache, feciori Costandei, nepoți lui Stan Bărlici, după un schimb de moșii, prin care Nicoară a dat „a șasea parte din satul **Ruginoasa**, cu heleșteu și cu mori în pârau satului, cumpărătură de la Dumitru Bahluianul, nepot Maricăi, strănepot Agafiei, fata lui Ivanco pitar”,

⁹⁷⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 43, 44

⁹⁷⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 180

⁹⁷⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 123, 124

⁹⁷⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 182

primind de la frații Ionașco și Iordache, nepoții lui Bâr-lici, „din jumătate de sat **Buicăcenii** (Bușcăteni, Buț-căteni, azi Boscoteni), a opta parte, și din **Șopârleani**, ce li se va alege; și încă s-a mai sculat Ionașco visternicel și a întors lui Nicoară 100 ughi (ducați ungurești) de aur”⁹⁷⁹.

1622, iunie 17: Întărit de Ștefan Tomșa voievod slujitorului domnesc Ionașco, care cumpără, cu 70 taleri de argint, Ionașco, fiul Salomieii, nepot Agafiei, strănepot lui Ivanco pitar, „două bordeie (hije) din satul **Ruginoasa**, ce-i în ținutul Sucevei, și cu părți din heleșteie, din moară, din câmpie și din fânețe”⁹⁸⁰.

1627, decembrie 29: Întărit de Miron Barnovschi voievod stolnicelului Ionășcel, care răscumpără, de la Gheanghea vornicul, partea nepotului lui Ionășcel, Costin din **Ruginoasa**, care vânduse vornicului Gheanghea, cu 50 de zloți, 2 iepe, 2 boi și o vacă, „a sa dreaptă ocină și moșie, ce a avut în Ruginoasa, din partea ce a avut cu unchiul său... iar după această tocmeală s-a sculat un-chiul lui Costin, Ionășcel, ș-a întors acei bani și acele iepe și acele trei vite”⁹⁸¹.

1628, iunie 22: Zapisul lui Pătrașco Bașotă, al doilea logofăt, și al altor boieri, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Costin, feciorul Mariicăii, nepotul Tomei lui Hârtan de Ruginoasa și a „vândut toată partea sa, din trei sorți, jumătate, din sat din **Ruginoasa**, cu heleșteu gata și cu moară gata, cu tot venitul, Lupului Prăjescul, drept 70

⁹⁷⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 224, 225

⁹⁸⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 240, 241

⁹⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 280, pp. 376, 377

zloți bătuți, două iepe cu mânji și doi boi și două vaci cu viței”⁹⁸².

1632, iulie 4: Zapisul lui Lazar Moțoc și Bernat diacul din **Cozmești** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), preotul Ștefan din **Hăleșteiani** (Heleșteni, comuna Heleșteeni, Iași), preotul Anton din **Oborociani** (Oboroceni, comuna Heleșteni, Iași), Irimia din **Săoni** (Săoani, lângă Șcheia, comuna Al. I. Cuza, Iași), Alexa din **Boroseni** (lângă Rânghilești, comuna Santa Mare, Botoșani) și Focșia de **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor Toader din Săoni, feciorul lui Tudoran, Oncul și Nacul, feciorii lui Gligorie, nepoții lui Tudoran, și Grozava, fata lui Tudoran, strănepoții Hromșei, „și au vândut dreapta ocină și moșie din sat de Săoni, ce sunt pe apa Siretului, a noua parte din tot satul... Lupului Prăjescului, ce a fost postel-nic, drept 60 de taleri buni”⁹⁸³.

1632, iulie 5: Întărită de Alexandru Iliăș voievod lui Focșea, fiul lui Ionașco din Ruginoasa, care fusese pă-rât la domnie de Ionașco, fiul Solomiei, nepotul Agafiei, strănepotul lui Ivanco pitar, „pentru o parte de ocină, pentru două bordeie din satul Ruginoasa, ce este în ținutul Suceava, din partea de jos, cu parte din iaz, din moară și din câmp și din fânețe”⁹⁸⁴.

1634, februarie 17: Zapisul marelui logofăt Ghianghia, prin care mărturisește că a dat „satul **Ruginoasa**, ce

⁹⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 368, pp. 512, 513

⁹⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 142, pp. 180, 181

⁹⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 143, pp. 181, 182

este în ținutul Sucevei, ginerelui meu Lupului Prăjescul clucerul și fie-mi Saftai, și nepoților mei, ca să le fie lor dare de la mine”⁹⁸⁵.

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moștenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftai, satul **Chilmeștii** (azi orașul Chelmenți, raionul Chelmenți, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Lețcani, comuna Doljești, Neamț), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horlești, Iași), la ținutul Cărligăturii, și satul **Văscăuții** (ținutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marșinți, raionul Novoselița, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosilița, raionul Chelmenți, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (orașul Negrești, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă orașul Negrești, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreutești, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineț, azi Maiovka, comuna Ocnița, raionul Ocnița, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și

⁹⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 59, pp. 64, 65

jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălcui, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jiol-dești** (satul Joldești, comuna Vorona, Botoșani), la Su-ceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoșani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoșelița, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolhești, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuți, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herța, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul orașului Târgu Frumos, Iași), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați), tij la Tutova... / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (orașul Săveni, Botoșani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie”⁹⁸⁶.

1636, ianuarie 28: Zapisul lui Dumitrașco Gângă, Gheorghe Năvrăpăscul, Lazor Moțoc, Focșa din **Ruginoaasa** (comuna Ruginoasa, Iași), Pătrașco ot **Tomești**

⁹⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 227, pp. 266, 267

(înglobat în Nisporești, comuna Botești, Neamț), Misaiu sluga lui Dumitrașco, Luca aprodul din târgul **Iași** și Zaharia din Ruginoasa, prin care mărturisesc „cum au venit Mărica Ionășcoae și cu feciorii ei, Ipifanie, Dumitru și Irina, și au vândut... o vie la **Băiceni** (comuna Todirești, Iași), pe lângă via vlădicăi, lui Pavăl, și pe lângă via Blendei, lui Lupul Prăjescul clucerul cel mare”⁹⁸⁷.

1637, ianuarie 25: Porunca dată de Vasile Lupu voievod vornicului de gloată Bârsan, după ce a pârât Costin din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași) și cu alți oameni ai săi pe Cujbă vornicul, pentru niște părți de ocină din sat din **Pănicești** (Pănțești, comuna Poenari, Neamț), ce este în ținutul Iașilor, partea Ruscăi și a Ți-gancăi, zicând că le împresură vornicul fără de nici o plată. Iar vornicul Cujbă a arătat ispisoc de cumpărătură de la Constantin vodă, zapis și uric de întăritură de la Radul vodă pe acele părți de ocină... tu să strângi oameni buni și să socotiți și să alegeți partea vornicului, cum vei afla mai cu dreptul, nimănui să nu fățăriți”⁹⁸⁸.

1638, aprilie 29: Zapis de la Pătrașcu Ciogole hotnogul de curte din ținutul Sucevei, Toader, Vasile și Ionașco din **Toderești** (Todirești, comuna Todirești, Iași), Ștefan și Toader din **Drăgoteni** (lângă Hărmănești, comuna Todirești, Iași) și de la Focșea, Larion și Gligorie din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), în care mărturisesc cum au mers să aleagă, „din sat de **Boldești** (comuna Todirești, Iași), o parte de ocină de la feciorii lui Gheorghe

⁹⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 322, p. 364

⁹⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 19, p. 16

Calapod, loc de patru case și jumătate și cu 70 de pământuri în țarină”⁹⁸⁹.

1644, octombrie 15: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Bălan din **Tofănești** (lângă Brătuleni, județul Ungheni, Moldova), după ce s-au pârat Cujbă vornic cu Costin, feciorul Maricăi din **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), pentru o parte de ocină din **Pănicești** (județul Bălți, Moldova)... / iară tu să socotești cu oameni buni de-și va fi pus casa Costin pe locul boierului nostru, să-i puneți zi să-și mute casa. Așijderea, câtă pâine va fi se-mănat pe locul dumisale să aibă a-i lua a zecea, iară fânul să-l oprească tot, cât va fi cosit pe partea vornicului”⁹⁹⁰.

1774, iunie: Satul **Ruginoasa**, al banului Ștefăniță Sturza, ocolul Satele de la Suceavă, după recensământul lui Rumeanțev⁹⁹¹, avea **toată suma caselor 68**. Scădere rufeturi 16: 1 popă, 11 ȝigani, 4 văduve. Rămân birnici 52. / **Birnici:** Toader, slugă / Cășian, bărbieriu / Ion Brânză, slugă / Radul Osoianul, slugă / Toader Chirița, slugă / Ioniță din Mitești, priș (vine) din Ciohorăni / Simeon, plugar / Costandin Fulga / Vasile sin (fiul) lui Fulga / Ursul, plugar / Ion, vornic / Ioniță, petrar / Vasile, văcar / Sandul, rotar / Trif, rotariu / Enache Măciucă / Toader, plugar / Toader Bălțiță, pas din Giurgești / Toader, vier / Gligoraș, la fel / Vasile Mustiață, stoler / Vasile Măciucă, grădinar / Ștefan Chira / Nechita Ghirvasă / Iftimi Măciucă, plugar / Vasile fiul Lupei / In (alt) Vasile zet

⁹⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 341, p. 337

⁹⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 439, p. 420

⁹⁹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 284

(ginere) lui Măciucă / Toader fiul lui Neculai Mihai, butnariu / Vasile / Nițul / Ursache Bobul / Costantin Leontii / Ștefan Budăraș / Sava / Mihalache Bobul / Gligoraș Chira / Lupul fiul lui Măciucă / Velișco, cibotar / Ștefan / Ghirvasă, plugar / Gheorghe Puiu / Toader Dohoc / Ion Zup / Ștefan Bejan / In (alt) Ștefan Măciucă / Ursul Cozma / Vasile fiul lui Mihăilă / In (alt) Vasile, vezeteu / Pavăl, pas din Drăgotești / Avram, vier din Costești / Gheorghe, vier, la fel, din Costești / Nistor, vier de acolo. // **Rufeturi:** Popa Gavril / Ioniță, țigan / Toader, lăcătuș, tij (la fel) / Ion, crav, la fel / Ion, țigan / Vasile, la fel / Gavril, la fel / Ștefan, la fel / Toader, la fel / Iftimi, la fel / Pricope, la fel / Grigoraș, la fel / Nica / Măriuța, țigancă / Maria, țigancă / Paraschiva, țigancă.

1902: „Ruginoasa, comună rurală în județul Suceava, plasa Siretul de sus, spre est și la 61 km de Fălticeni. Se mărginește, spre est, cu comunele Băiceni din județul Iași și Crivești din județul Roman, la vest cu comunele Pașcani și Stolniceni, la sud, cu comuna Heleștieni, la nord, cu comuna Văscani. E formată din satele: Bugioaia, Rădiul, Dumbrăvița, Giurgești, Costești cu Pietrișurile și Cornești, cu reședința în Bugioaia. Are o populație de 1.046 familii sau 3.925 suflete; 4 biserici, deservite de 6 preoți și 6 cântăreți; două școli mixte, conduse de 2 învățători. / Vite: 277 cai, 1.068 boi, 630 vaci, 3.675 oi, 4 capre și peste 600 porci. E udată de pâraiele: Dumbrăvița, Rădiul, Bahluețul Rece, Giurgești și Pârâu Văii Bune. Moșia, fostă a Domnitorului Al. Ion I Cuza, are 8.445 hectare, din care 2.210 hectare pădure, 5.855 hectare cultivabile, 350 hectare fân și imaș și restul mlaștini. Împroprietărite în 1864 sunt: 38 frunțași, 316 pălmași și 284 codași, stăpânind 3.554 hectare. În comună sunt: un

croitor, un cizmar, 8 fierari, 3 stoleri, un dogar și mai mulți rotari; 4 băcănii, 2 hanuri și 10 câr-ciumi. / **Ruginoasa**, sat pe moșia și în comuna cu același nume. E străbătut de pâraiele Dumbrăvița, Rădiul și Bu-gioaia. E împărțit în: Bugioaia, Dumbrăvița și Rădiul și, în parte, locuit de țigani casași. Vatra satului ocupă 238 fâlcii, cu o populație de 2.435 suflete. Împroprietăriți la 1864 sunt: 66 fruntași, 166 pâlmași și 155 codași, stă-pânind 1.420 fâlcii 20 prăjini. Are o biserică, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, zidită de Sandulache Stur-dza, în 1801, și restaurată de Alexandru Ioan Cuza, deser-vită de 2 preoți și 2 cântăreți, o școală mixtă, înființată în 1865. Drumuri principale sunt: la Costești (7 km), la Pășcani (12 km), la Stroești (14 km), la Hărmănești (4 km) și la Văscani (4 km). ESatul Ruginoasa și curțile boierești au fost arse, suferind multe stricăciuni de la leșii lui Sobieski și tătari, pe timpul lui Constantin Cantemir” (I. Neculce, *Letopisețul*, tom II, p. 233). În ograda bisericii din Ruginoasa zac rămășițele pământești ale lui Cuza Vodă și a celor doi fii ai săi, Dimitrie și Alexandru, având un frumos monument, dintr-un singur bloc de mar-mură neagră, reprezentând un trunchi de copac tăiat. În cavoul familiei, dinăuntrul bisericii, deasupra locului un-de fusese depus mai întâi sicriul Domnitorului Cuza, se citește cunoscuta poezie a lui Alecsandri, intitulată *Cuza-Vodă*⁹⁹².

RUGINOASA

⁹⁹² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, pp. 291, 292

(lângă Văleni, Neamț).

1774, iunie: Satul **Ruginoasa**, din ținutul Neamțului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁹⁹³, avea **toată suma caselor 59**. Scădere rufeturi 33: 1 țigan, 32 case pustii. Rămân birnici 26. / **Birnici**: Dumitru Marce / Gherghel, ungurian / Ion Frunză / Ion, ungurian / Toma, cojocar / Mihăilă Cobuz / Obreja, vornic / Stan, berar / Crâstia Iacob / Vasile, morar / Ion, chioariul / David, ungurian / Costantin, grădinar / Ștefan, vier / Vasile sin (fiu) Andoni / Ion Iosip / Pricopi, ungurian / Zaharie, moldovan / Toader, ungurian / Ion, ungurian / Mihai, moldovan / Toader, ungurian / Floare Ababii / Nechita / Toader Macovei / Macovei. // **Rufeturi**: Pavăl, țigan. // **32 case pustii**.

1902: „**Ruginoasa**, sat în județul Neamț, plasa de Sus-Mijlocul, așezat sub culmile dinspre sud ale dealului Comori, ce se întinde în prelungirea dinspre est a dealului Cetățuia și la nordul târgușorului Bozieni. Are o populație de vreo 224 familii românești, mutați aci prin stăruința proprietarului de pe atunci al moșiei Bozieni, Lupu Balș. În sat se află o biserică, deservită de 2 preoți și 2 dascăli; o școală”⁹⁹⁴.

RUGINOȘI

⁹⁹³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 42

⁹⁹⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 291

(înglobat în Oșești, comuna Oșești, Vaslui).

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru și a armașului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce și Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă... loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oșești** (comuna Oșești, Vaslui). Martorii chemați de trimișii domnești au fost Sanson și Gavril Ciurlan de **Albești** (comuna Delești, Vaslui), Gavril de **Ruginoși** (înglobat în Oșești, comuna Oșești, Vaslui), Gligore, Pavel și Cârstea Zăpodie de **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui), Porcea de **Bălești** (comuna Delești, Vaslui), Dumitrașco de **Pietrești** (azi Chetrești, comuna Bălteni, Vaslui), Busul și Ștefan de **Fâstăci** (fostă schitul Racoviță, comuna Delești, Vaslui) – „toți de valea Stemnicului”, și Pinul și Lazor din **Hulturești** (comuna Vulturești, Vaslui), Constantin de **Tărâceni** (lângă Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitrașco și Pascal de **Buhăești** (Buhăiești, comuna Vulturești, Vaslui), Portărescul de **Condrește** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleșcani** (lângă Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Rațea și Dumitru Gâdea de **Țigănești** (înglobat în Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Bejan și Melintie de **Dumești** (comuna Dumești, Vaslui), Vicol și Florea de **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru și Silion de **Armenești** (lângă Cotic, comuna Todirești, Vaslui) – „toți de pe apa Bârlădzelui”, și Gligore și Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) și Căzacul de **Curceci** (azi Cursești Deal, comuna Pungești, Vaslui) – „de pe apa Racovei”. Acestora le-au „pus brazde de pământ în ca-

petele lor și-au mers pe unde au știut că merge hotarul Oșeștilor și se întâmpină cu hotarele satelor dinspre Bârlădzeli; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oșeștilor și am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oșeștilor. Iar acelui uric, cel are Dumitrașco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc”⁹⁹⁵.

1639, iunie 7: Dragomir și femeia lui Antonia vând Porcei de **Oșăști** (Oșești, comuna Oșești, Vaslui), pentru 2 lei, partea lor „din sat din **Sacalășa** (Săcălușa, înglobat în Munteneni, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui)... dinaintea lui Huhulea călugărul și Tronchi de **Ne-grești** (orașul Negrești, Vaslui), Oana, Ionașco și Bejan de **Oșăști**, Gligor ot **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui) și Gavril ot **Ruginoși** (înglobat în Oșești, comuna Oșești, Vaslui)”⁹⁹⁶.

RUGINȚI

(ținutul Hotin)

1637, iulie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Gavrilăș „pe părțile ce a cumpărat dom această moșie, **Ruginții**, din ținutul Hotin, de la popa

⁹⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 360 și 361, pp. 404, 405

⁹⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 145, p. 161

Păcurarul și soru-sa Anița, fiii lui Dumitru Solomonescu”⁹⁹⁷.

RUJAVINȚI

(Rujaviniți, comuna Rjaviniți, raionul Zastavna, Ucraina).

1587, august 1: Întărit de Petru (Șchiopul) voie-vod vătavului Andreica, după ce cumpără, de la Dragoș și Salomia, copiii lui Alexe și de la nepotul lor de frate Groza aprodul, feciorii Iurșăi, nepoți și strănepoți Stanei, fata lui Căloian (sau Călian – n. n.), „din jumătate de sat **Rujaviniți**, cea din sus, din patru părți, trei părți, cele mai din jos, cu locuri de moară, din uricul buncii lor Stana, fata lui Călian, de la bătrânul Ștefan vodă; / și de la Lupul, feciorul Tudosei, nepot al numitei Stana, fata lui Călian... din jumătatea cea de jos a satului Rujaviniți, din a treia parte, o jumătate, partea cea de sus dintr-același dres”⁹⁹⁸.

1636, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod prin carte de împuternicire aprodului Prodan, care „să fie tare și puternic a opri și a ține părțile de ocină a lui Cadirco din

⁹⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 133, p. 126

⁹⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, p. 208

Rujaviniți (Rujaviniți, comuna Rjavinți, raionul Zas-tavna, Ucraina) și din **Horbinești** (Gordinești, comuna Gorbinești, raionul Edineț, Moldova), cum vor spune dresesele⁹⁹⁹.

1770-1772: Satul **Rujavnița**, ținutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-țev¹⁰⁰⁰, **toată suma caselor: 56**. Scădere rufeturi 3: 2 mazili, 1 popă. Rămân birnici 53. / **Birnicii:** Toader sin (fiu) Pajură / Ostahe Micul / Grigoraș Iliciuc / Ion Cambur / Vasile, rus / Oloca, rus / Ivan Oloca / Istrate, rus / Ilia / Ion zet (ginerel) lui Pajură / Macsin zet Pajură / Iacob, morar / Onofrei / Agapie sin (fiu) Petre / Petre / Ion Cornilă / Ion, pâslariu / Gavril Nicolae / Onofraș / Mihalaș sin Gavril / Gavril Moșniaga / Petre / Petria, rus / Toader zet (ginere) lui Ilie / Ilaș Moșniaga / Toader Gologan / Toader Țurcanul / Iacob cumnat Țurcanului / Ștefan Chistrugă / Grigoraș Duciac / Vasile Habulia / Andreeș Ciolpica / Ștefan Urinco / Mihălaș Gurinco / Onofrei zet vornicului / Gheorghită, vornic / Toader Curjos / Andreeș Curjos / Ștefan Bulubășinco / Andronic Bulubășinco / Vasile sin Gavrițaș / Dumitrașco Chifenco / Toader Duciac / Ștefam, vătăman / Ion Arseni / Dumitrașco sin vătămării / Sandul Lăcustiacă / Mihălaș nepot lui Ghelici / Dumitrașco Moldovan / Ivan Uțuliac / Vasile sin Chirilă / Mihalaș sin Chirilă / Anton. // **Rufeturi:** Ștefan Săvescul, mazil priș ot Cernăuți / Grigoraș Brânzei, mazil / Popa Vasile.

⁹⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 449, p. 511

¹⁰⁰⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 130, 131

RUJNIȚA

(Rojiiți, azi Rujnița, comuna Bârlădeni,
raionul Edinița, Moldova).

1633, februarie 16: Întărit de Alexandru Iliăș voievod jupânesei logofătului Beldiman, care logofăt îi dăduse cu 100 de taleri bătuți zlătarului de Suceava Ionașco Bolea, „să facă două aripi de la acea sfântă mănăstire, care bani i-a fost dat dumnealui adaos după sat, după **Rojiiți** (Rujnița, comuna Bârlădeni, raionul Edinița, Moldova), ce este pe Ciuhru, în ținutul Iașilor, și ei i-au dat **Negoeshii** (sat pe Orbic, Neamț), pe Orbic, în ținutul Neamțului. / Într-aceea s-a întâmplat svrășenie lui Beldiman logofătul, iar Ionașco Bolea n-a lucrat mănăstirii cum a fost tocmeala, ci a cheltuit banii toți. Într-aceea ei au poftit și grăit cu jupâneasa lui Beldiman și cu feciorii săi, Toader, Mihăilaș și Maria, să facă acele aripi după cum le-a fost tocmeala, iar jupâneasa Beldiman strâns-a pe Ionașco Bolea zlătarul și pe femeia sa ca să lucreze acel lucru sau să dea banii, acea sută de taleri. Ei bani n-au avut să-i dea, nici cu altă n-au avut cu ce plăti, ci au dat două fălci de vie ce-au avut la **Cotnar**, în Țombric, și casa lor din Suceava, de pe Ulița

Mitropoliei. / Într-aceea, jupâneasa Beldimăneasa și cu feciorii săi i-au rugat să ia acele vii și casele; iar lor nu le-au trebuit nici viile, nici casele, ci le-a dat întru mâinile lor acei bani deplin, o sută de taleri: Iar viile și casa să le ție jupâneasa Beldimăneasa cu feciorii săi”¹⁰⁰¹.

1904: „**Rujnița**, sat în județul Soroca, volosti Climăuți, așezat pe țărmul drept al Ciuhurului, în fața satului Bârlădeni. Are 140 case, cu o populație de 980 suflete; biserică; școală; 210 vite mari cornute; 204 cai”¹⁰⁰².

RUNCUL

(pe Bistrița, Neamț).

1774, iunie: Satul **Runcul**, ținutul Neamțului, ocolul Bistriței, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁰³, avea **toată suma caselor 15**. Scădere rufeturi 6: 1 popă, 5 țișani. Rămân birnici 9. / **Birnici:** Grigoraș Coșvaș / Ștefan / Miron / Gheorghe / Ursul Teliță / Macovei / Lupul / Sava, morar / Ioniță, dascăl. // **Rufeturi:** Popa Vârlan / Andrei, țișan / Gheorghe, țișan / Ilie, țișan / Ștefan, țișan / Ion, țișan.

1902: „**Runcul**, sat în județul Neamț, plasa Bistrița, comuna Silișteea, situat spre marginea județului Ro-

¹⁰⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 290, pp. 369, 370

¹⁰⁰² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 179

¹⁰⁰³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 30

man. Are o întindere de 558 hectare 60 ari, cu o populațiune de 13 familii sau 44 suflete; o biserică de piatră, zidită de Ștefan cel Mare, care a servit, până la 1860, de schit de călugărițe”¹⁰⁰⁴.

RUPTURA

(lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați).

1603, iunie 14: Crucean Bumbar și Chița zălogesc lui Chicoș stolnicul, „drept 100 de lei, în 2 luni... jumătate de sat **Sârbi**, ce este pe apa Bârladului, cu locuri de prisăci și cu vad de moară pe apa Bârladului... Și am mai vândut 40 de pământuri, în 40 lei, la **Ruptură**, din Co-jeni, din hotarul Sârbilor. / Și când am făcut acest zapis au fost șoltuzul Sandul din **Bârlad**, cu 12 pârgari, care și-au pus pecețile: Gligori, Gavril, Dumitrașcu, Neculai, Ioan, Ursul, Guiul, Căzacul, Dediul, Tașlica, Ursul, Du-mitrașcu”¹⁰⁰⁵.

1623, aprilie 12: Întărit de Ștefan Tomșa voievod marelui logofăt Ionașcu Ghenghea, care primește uric pentru „satul **Mărgiucanii** (azi satul Ivești, comuna Ivești, Vaslui) pe pâraul Tutovii, dinspre răsărit, cu mori pe apa Tutovei, ce este în ținutul Bârladului. Care acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Bârladului, l-a cumpărat și el de la Alexandru Ilieș voievod, drept șase cai buni și 300 galbeni ungurești, care acei cai și acei bani

¹⁰⁰⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V, București 1902, p. 294

¹⁰⁰⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 23, pp. 43, 44

s-au dat la trebuințele pământești, unde aveau pâră nevolnicii”; „jumătate de sat din **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați), cu vad de moară în pâ-râul Bârladului, ce este în ținutul Bârladului, care aceia este lui cumpărătură de la Buculei, ginerele Jăvroai, și de la toți cumnații lui: Iacob Scânteii, Nistor și Ioan, și de la frații lui, drept 100 taleri de argint, bani buni, dintr-al lor drept uric ce au avut de la moșii lor. / Așijderea și cealaltă jumătate dintr-același sat de Ruptură, dintru același ispi-soc, ce-l au de la însuși domnia mea. Cari aceea el au cumpărat de la Andonii, fecior Petrii, și de la toți frații lui, și de la Istrati, fecior lui Trifan Răuliți, și de la Tro-potei, ginerele Barbului, și de la Toader, fecior lui Trifan Gladii, și de la Zahariia, ginerele Săsoai, și de la Leoa, fecior lui Pavăl, și de la Manea, fecior pitarului, și de la Bălan, fecior Țărului, toți nepoții și strănepoții Danului, întru 100 taleri de argint, bani buni, dintru același uric ce au avut ei de moșii. / După aceea, iar au venit, înaintea noastră și înaintea a tuturor boierilor noștri, ai Moldaviei, mari și mici, Todosiia, fata Nastasâii, nepoata lui Toader Poniți... ș-a vândut a ei dreaptă ocină și moșie, a treia parte din sat **Tomeștii** (sat în ținutul Hârlău. Botoșani), la Cazancea, ce este în ținutul Hârlăului, cu loc de iaz și cu tot venitul, care acea parte a luat-o de la feciorii și nepoții bătrânului Tomăscu, căci a vândut parte ei, To-măscul, din satul **Lucenii**, ce este pe Prut, în ținutul Ieșii, și partea ei din satul **Socrojâanii** (sat în ținutul Hârlău, Botoșani), iarăși până în Căzanciul. Acea au vândut-o boierului nostru mai sus scrisul, dumisale Ionașcu Ghen-ghea, marelui logofăt, drept 200 taleri de argint, înainte noastră și înaintea boierilor noștri. / Așijderea au cum-părat lui și altă parte dintru același sat din Tomești, din a treia parte din mijloc, jumătate de parte,

cu părți de iaz și cu tot venitul. Aceea au cumpărat lui și de la Lupul, și de la frate-său Pătraș Costin și soru-sa Marăia, toți feciorii lui Sămion Oțâl, nepoți Drăganii, fetii Danciului Tomăs-cul, strănepoți lui Ichim Piliialoviciu, drept 50 galbeni ungurești, din drepte privilegii ce au de mărturii de la Petru voievod și din ispisoc de întăritură ce au avut de la Irimia voievod”¹⁰⁰⁶.

1635, august 2: Zapisul de împărțeală între Lupul Prăjescul clucer, Lupul Ghenghe, Dumitrașco Ghenghe și Ion Ciolpan „a moșiilor ce le-au rămas de la părintele lor, de la Ghianghe logofăt. Deci lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Frăteștii (comuna Dolhasca, Suceava), la Suceavă, jumătate de sat **Bilăuți** (comuna Bilăuți, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, jumătate de Locoveț (Lucaveț, Bucovina), satul **Ternaucă** (comuna Târnauca, raionul Herța, Ucraina), jumătate din satul Dobrinăuți (Bucovina) ot Cernăuți, satul **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iași) ot Tutova, și o seliște, **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galați), tij (la fel) ot Tutova”¹⁰⁰⁷.

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moștenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi orașul Chelmenți, raionul Chelmenți, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Lețcani, comuna Doljești, Neamț), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horlești, Iași), la ținutul Cârligăturii, și satul **Vascăuții** (ți-

¹⁰⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 57, pp. 88-90

¹⁰⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 188, p. 225

nutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășani** (comuna Marșinți, raionul Novoselița, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosilița, raionul Chelmenți, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (orașul Negrești, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă orașul Negrești, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Preutești, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineț, azi Maiovka, comuna Ocnîța, raionul Ocnîța, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iași), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coțușca, Botoșani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldești, comuna Vorona, Botoșani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoșani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Cote-lea, comuna Koteleve, raionul Nevoselița, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolhești, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i

s-au venit satul Arăteştii (Suceava), la Suceavă, şi jumătate de sat de **Bilăuţi** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, şi jumătate de sat Lucoviţa (Bucovina), la Cerăuţi, şi satul **Târauca** (comuna Târ-nauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuţi, şi jumătate de sat Dobrinăuţi (Bucovina), tij la Cernăuţi, şi satul **Costeştii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, şi o silişte, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova... / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are şi zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toţi un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, şi alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuţi, pentru acea dato-rie”¹⁰⁰⁸.

1774, iunie 26: Satul **Ruptura**, ținutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁰⁹, avea **toată suma caselor 36**. Scădere rufeturi 4: 3 nevolnici, 1 văcar. Rămân birnici 32 călărași. / **Călărași**: Ioniță Suliman, chihaiă / Damaschin / Ștefan Prosâi / Voicul Grade / Gheorghii Gane / Năstasii Frunză / Neculai Răducul / Costandin Stănică / Vasili Procopii / Dumitru Procopii / Mihăilă Procopii / Neculai Melintii / Pârful Gania / Radul Gania, văduvoi / Niacșul / Gheorghii Dinul / Stan Gania / Toader Chefanii / Niagul / Vasili Chefanii / Dănilă Chefanii / Stanciul / Radu Parfeni / Gheorghii Suleman ot (din) Durăști / Ion Melinti / Ștefan Pricopii / Radu Pricioroga / Vasili Pricioroga / Ion Bosuioc / Dobria Bosuioc / Ioniță Marin / Ștefan Melinti ot (din) Slobozia Focșei. // **Rufeturi**: Costandin Bosuioc, nevolnic / Radu ot

¹⁰⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 227, pp. 266, 267

¹⁰⁰⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 563, 564

Torcești, nevolnic / Andreiu Gradia, nevolnic / Marin, văcar.

RUPTURA

(azi Izvoare, comuna Bahna, Neamț).

1632, martie 1: Zapisul fiilor lui Simion Jorea, Ionașco, Gheorghe și Grăpina, și al nepoatei lor Safta, care își împart moșiile moștenite după „părinții noștri Simion Jorea și maica noastră Anna Joroae”. „Deci s-au venit în partea lui Ionașco Jorea jumătate de **Ruptură** (azi Izvoare, comuna Bahna, Neamț) în ținutul Neamțu-lui, a patra parte de **Seliștea** (azi Slobozia-Silișcani, co-muna Mihălășeni, Botoșani), în ținutul Hotinului, jumă-tate din a patra parte de **Măndăcăuți** (Mendicăuți, co-mună în raionul Hotin, Ucraina) de acolo și a patra parte de Onut (scris „Unotu”) în ținutul Cernăuților”; / „Iar lui Gheorghie Jora s-au venit jumătate de **Costești** (comuna Duruitoarea, raionul Râșcani, Moldova) în ținutul Hoti-nului și jumătate din a patra parte de Măndăcăuți de acolo și a patra parte din Onut, în ținutul Cernăuților, și a patra parte din **Crecești** (azi Chircești, comuna Micleşti, Vas-lui) și jumătate e **Ruseni** (sat, Vaslui), în ținutul Vas-luiului”; / „Iar surorii noastre, Grăpinei, s-au venit jumă-tate de sat **Zubriceni** (azi Zăbriceni, comună în raionul Edinița, Moldova), în ținutul Hotinului, și jumătate de **Părceleni**, de acolo, și a patra parte de **Zăvădeni** (sat, ra-ionul Hotin, Ucraina) și o falce și un fărtaș de vie în **Cot-nar**; / Iar nepoatei noastre, Saftai, fetei Nastasiei, surorii noastre, s-au venit jumătate

de sat **Porceleni** (Onești, fost Porciuleanca, comuna Zăbriceni, raionul Edinița, Moldo-va), în ținutul Hotinului, jumătate de Zăvodeni de acolo și a patra parte de Zăvedeni, iarși de acolo, și două fâlcii de vie la Cotnar. Însă cea moară din jos de **Pojogeni** (raionul Edinița, Moldova) să fie în două Grăpina cu Safta. Și dintr-acele heleșteie să le fie după părți”¹⁰¹⁰.

1774, iunie: Satul **Ruptura**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰¹¹, avea **toată suma case-lor 18**. Scădere rufeturi 3: 2 văduve, 1 țigan. Rămân birnici 15. / **Birnici:** Gheorghe, morar / Pavăl Gage / Ion zet (ginere) lui / Vasile Gocă / Ion sin (fiu) lui Acsănti / Dumitru, morar / Dumitru Negraeș / Ion, ungurian / Ilii fiul lui / Nechita al lui ungurian / Iftimi cumnat Făghețel / Nechita Spataru / Andrei al Honcului / Ion Guguță / Dinul Goga. // **Rufeturi:** Mălanca, văduvă / Măriuța / Gheorghită, țigan, // **Liuzii** dumisale vornicului Costantin Roset din **Ruptura** și din **Cornești**, toată suma caselor: 17. Rămân birnici 17: Neculai, mocan / Ion, mocan / Vasile, mocan / Savin, mocan / Ion Fălfăroi / Vâlcu, mocan / Toader, mocan / Dumitru, mocan / Andrei, porcar / Crăciun, porcar / Dămian Zbâncu / Ion Zbâncu / Toader al lui Ciocan, la luncă / Radu, muntean de acolo / Sandu, muntean de acolo / Șerban, muntean de acolo / Apostol al lui Gioncul de acolo.

¹⁰¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 10, pp. 9, 10

¹⁰¹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 66

RUPTURA

(lângă Oțelești, comuna Izvorul Berheciului, Bacău).

1638, aprilie 10: Carte de judecată de va Vasile Lupu voievod, prin care întărește lui Neniul Brahnă și lui Vasile, după pâra împotriva lui Ion, Safta și Maria, „parte de sat din **Ruptura** (lângă Oțelești, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), în ținutul Tecuciului, partea de jos, cu loc de moară în Berheci”¹⁰¹².

RUPTURI

(lângă Ivești, Galați).

1646, februarie 2: Se împart între moștenitori „ocinile unchiului nostru Miera pârcălabul și alte moșii, care au fost neîmpărțite, de la moșii noștri. / Și s-au venit în partea lui Grigore Ureche vornicul satul **Măncestii** (pe Bâc, în Lăpușna, Moldova), ce sunt pe Bâc, la ținutul Lăpușnii, și jumătate de sat **Cricești** (comuna Miclești, Vaslui), ce este în ținutul Vasluiului, și partea din **Pădureni** (lângă Popricani, Iași), ce se va alege, ce este în ținutul Iașilor, de moșii și de cumpărătură ale mătușii noastre, a Berhecioai. / Și lui Isac Mesehănescul, nepotul lui Toader Jorea, s-au venit jumătate de **Piscani** (lângă Vlădeni, Ga-

¹⁰¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 310, p. 307

lați), jumătate de **Măciucașii de Jos** (la nord de Cio-tolom, Vaslui) și părți ce se vor alege din **Leurdești** (comuna Tamași, Bacău). / Așijderea, s-au venit în partea lui Ionașco Jorii fost vornic, feciorul lui Simion Jorii, și lui Gligorașco, nepotul său, jumătate de **Măciucașii de Jos**, jumătate de **Rupturi** (lângă Ivești, Galați), jumătate de **Bârzăești** (Bârzăiești, pe Bârlad, ținutul Tutova, Vas-lui) și jumătate de **Săulești** (Săulești, comuna Vetrișoaia, Vaslui). / Și lui Gheorghe Ștefan mare sulger, Roșcăi fost vistiernic, lui Cărăiman fost pitar, lui Pavăl vornic de gloată, lui Ionașco Rusul pârcălabul și Sturzăi, nepoții Solomie Mogâldoiaie, li s-au venit, în partea lor, jumătate de **Piscani**, jumătate de **Măciucașii de Jos**, jumătate de **Măciucașii de Sus** și partea ce se va alege din **Româ-nești** (lângă Bălăbănești, Galați)”¹⁰¹³.

RUSCANI

(lângă Buznea și Fântâna lui Știubei, în Târgu Frumos, Iași; numit, din 1732, Buznea¹⁰¹⁴).

1466, decembrie 8: Menționat de Ștefan voievod, atunci când întărește lui Moica și fratele său Costea, care cumpăraseră, cu 105 zloți tătărești, de la Popâcica și nepotul său Costea, „un loc din pustie la Cârligătură, între Popâciani și Ruscani și Gănești, la Fântâna lui Știubei...

¹⁰¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 284, p. 224, 225

¹⁰¹⁴ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 86

Iar hotarul acestui loc să fie începând de la pârau lui Dragoș, pe drum, la vârful dealului, apoi, pe deal, la stâlp, iar de la stâlp, pe vârful dealului, apoi, peste țarină, până la mijlocul țarinei, unde au așezat stâlp, apoi de la stâlp, pe drum, la vârful dealului, la stejarul însemnat, iar de la stejar, peste reuiu, la drumul mare, apoi la alt stejar însemnat, iar de acolo, pe drumul mic, peste reuiu, la poiana Piscului, chiar la drumul mare care duce la Gănești, iar de la drumul mare, peste câmp, până la hotarul lui Cașotă. Acesta le este tot hotarul dinspre această parte, iar dinspre Gănești să le fie pe hotarul vechi”¹⁰¹⁵.

1467, ianuarie 1: Întărit de Ștefan voievod fraților Moico și Costea, care primesc uric pentru „dreapta vislușenie și cumpărătură, o seliște (**Moicești**), unde se chea-mă fântâna lui Știubei, între Gănești, **Ruscani** și între **Coșești**, ce ei au cumpărătură de la Costea, fratele lui Popăcica, drept 125 zloți tătarești”¹⁰¹⁶.

1635, iunie 28: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod după pâra vornicului de gloată Tănăsie „cu rugătorii noștri, călugării de la sfânta mănăstire Hangu... zicând Tănăsie vornic că i-a dat și la miluit Radul voievod cu o seliște, anume **Ruscanii** (lângă Buznea, în componența Târgului Frumos, Iași)... și ajunge hotarul acelei seliști în iazul călugărilor de la Hangu, iaz cu mori, făcut de Miron Barnovschi voievod la **Târgu Frumos** și l-a dat acelei mănăstiri. Însă, la un vad, care este pe un pârau ce se numește Plotunița și din jos de acel iaz iarăși are Tănăsie vornic altă seliște, anume **Avrămești** (lângă Pri-poreni Mari, intrat în componența Târgului Frumos, Iași), dania și

¹⁰¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 143, pp. 206, 207

¹⁰¹⁶ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 99

miluirea lui de la Alexandru voievod, și voiește a se întinde cu acele două seliști în acel iaz... / Și am ales boieri și i-am trimis acolo, să cerceteze cu oa-meni buni și bătrâni, megieși dimprejur... și au ales 12 oameni buni, voind a le pune brazdele în capete, să arate ei cu sufletele lor pe unde este hotarul acelei seliștii, dar acei oameni buni n-au vrut să ia brazdele pe capetele lor, ci au arătat drept că nu ajunge hotarul seliștii Ruscani pe valea Plotoniței – pentru că s-a aflat și uricul pe care l-a avut Târgul Frumos de la Ștefan voievod cel Bătrân – și seliștea Plotonița, la Reditu, cu valea ei, n-a fost dată lui Tănase vornic de nici un domn și să nu aibă nici o treabă cu Plotonița”¹⁰¹⁷.

1636, noiembrie 26: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra dintre Tănase vornic, proprietar în **Prigoreni**, și vornicul Neaniul, pentru seliștea pe care o vânduse lui Neaniul, „zicând Tănase că această seliște Prigorceanii, pe Plotonița, sun Reditu, este o seliște a **Avrămeștilor**”. Citind uricul „de la Ștefan vodă bătrânul, Vasile Lupu constată că „această seliște este deosebită de Avrămești, între **Ruscani** și Avrămești pe Plotonița”, deci „dă rămas pe Tănase vornic, miluind pe Neaniul vornic cu seliștea Prigoreni”¹⁰¹⁸.

1663, decembrie 17: Ion Hăbășescul vinde marelui medelnicer Neculai Buhuș, drept 20 galbeni, un loc de prisacă „în hotarul Căcăceștilor (Ruscani, deci Buznea)... danie de la nănașul meu Banul vistiernic, când m-a botezat”¹⁰¹⁹.

1673, noiembrie 23: Hotarul Căcăceștilor dinspre

¹⁰¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 144, pp. 181, 182

¹⁰¹⁸ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

¹⁰¹⁹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

Gănești, făcut de vornicul de poartă Irimicea: „Hotarul Găneștilor și **Moiceștilor** dinspre apus, dinspre hotarul **Căcăceștilor**, se începe din dealul mare, dinspre Hândrești, în sus, pe pisc, la dealul lui Arvinte, pe muchia dealului lui Arvinte la vale, la fântâna Răcea, de la fân-tâna Răcea în sus, pe deal, până la Crăpături, de acolo iarăși în sus, pe deal, până la o movilă deasupra prisăcii lui Tălmăciu, și de la movilă la vale, spre răsărit, și peste valea ce vine de la Răcea, în deal, în movilă, lângă perii **Ruscanilor**, și de acolo la vale, pe din jos de iaz, la deal, la movilă, în deal dinspre Orpaz, așa au ridicat ei cu sufletele lor, cum pe larg arată hotarnica aceasta”¹⁰²⁰.

1675, aprilie 2: Scrisoarea hotarnică a lui Miron Costin mare vornic, în care mărturisește „cum au venit Anghelachi și Constantin de **Popișcani**, cu cartea Măriei Sale, scriind să mergem, să socotim cu oameni buni pentru un loc de prisacă, căci au ei gâlceavă cu Tălmăcioae păhărniceasa, zicând Tălmăcioaea că acel loc de prisacă este pe hotarul satului **Ruscanilor**, iar Anghela-che și Constantin au dat seamă că acel loc este pe hotarul **Popișcanilor**... Mers-am acolo, strâns-am oameni buni, bătrâni și târgoveni (din Târgu Frumos), și s-ai întâmplat și Manolachib comisul. Adus-au și **uricul Târgului Frumos**, care scrie în semne, din movile în movile. Pentru care lucru arată că Ruscanii au fost de ocolul Târgului Frumos... deci așa am ales cu sufletele noastre că acel loc de prisacă este pe hotarul Popișcanilor... precum am văzut movilele de hotar. Este prisaca aceea pe locul Popișcanilor, mai jos de movila ce le este hotar”¹⁰²¹.

1708, februarie: Întărit de Mihail Racoviță voie-

¹⁰²⁰ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

¹⁰²¹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 26

vod paharnicului Ion Sturza, care primește ispisoc pentru o „parte de loc din hotarul **Târgului Frumos**, fiind loc domnesc... din matca pârauului ce vine dinspre Crivești și până în hotarul **Ruscanilor**, și din sus, dinspre apus, din hotarul Plotoneștilor, până în hotarul satului ce se cheamă Biserica de piatră (**Prigorcenii**)”¹⁰²².

1725, mai 18: Ion Neculce se plânge Domniei că „i se împresoară seliștea ce se cheamă **Biserica de piatră (Prigorcenii)** de către feciorii răosatului vornic Sturza cu un sat al lor, **Ruscanii**, și i-au luat venitul de pe acea bucată de loc”¹⁰²³.

1725, iunie 25: Zapisul lui Vasile Hascul din **Târgu Frumos**, dată la mâna lui „Bărboi Sturza, stăpânul moșiei **Buznea**”, în care mărturisește „că fiind la o clacă de coasă, ce vornicul Manolachi, stăpânul de mai înainte al moșiei **Buznea** o făcuse pe acea moșie, la Fântâna Răcea, a auzit pe oameni vorovind că hotarul dintre moșia Buznea și moșia **Gănești** estematca pârauului Răcea, partea dinspre răsărit Găneștii, și partea dinspre apus Buznea”¹⁰²⁴.

1734, iulie 1: Zapisul lui Neculai Fulga, în care mărturisește că, „trăind la **Buznia**, la o prisacă, a trimis vornicul Ștefan pe popa Ioan din **Gănești** de a potcit din pârau, și dincoace, și dincolo, șesul din fânaț și, trăind jupânul vornic, a mers și el și i-au spus cum a potcit de la vornicul Ștefan iarba și dincolo de pârauul Răcei, până acum, și vornicul Ștefan le-a dat pace”¹⁰²⁵.

1755, iulie 18: Hotarnica Târgului Frumos men-

¹⁰²² Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 91, 92

¹⁰²³ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 92

¹⁰²⁴ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 92

¹⁰²⁵ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 92

ționează Dania lui Ion vornicul Sturdzii care i-a dat-o Mihai vodă cu ispisoc, în hotarul Târgului și hotarul acestei danii este pâraul Criveștilor în jos și merge până unde se întâlnește cu hotarul vornicului Ion Neculce, unde se cheamă Biserica de piatră”¹⁰²⁶.

1803, Condica liuzilor: Satul Buznea, al bănesei Maria Sturza, avea „13 liuzi”¹⁰²⁷, adică oameni aduși din țări străine, care nu plăteau bir.

1820, Catagrafia Cârligăturii: „Satul Buznea, al casei răposatului ban Costachi Sturza... nu avea nici biserică, nici preoți. Avea 27 liuzi, între ei Ioniță Mașteiu / Alexandru Manolachi / Toader Mândrilă / Grigore Broșban / Ștefan Rusul / Toader Perjul / Ștefan Moisă / Iftimie Crețul / Toader Scutelnicul / Alexandru Onuțul. Erau și 5 slugi ale moșiei”¹⁰²⁸.

1831, Catagrafia Cârligăturii: „Satul Buznea, al vornicului Ștefan Catargiu, încă nu avea biserică și nici preoți. Între locuitorii de atunci, se aflau **5 nevolnici iertați de bir**: Flore sin (fiu) Zota / Grigore sin Vasile Brașovanu / Ion sin Ion Băitinaș / Vasile sin Toader Tănasă / Ilie sin Burlacu; / **8 văduve**: Paraschiva lui Ion Pușcuță / Acsinia lui Toma / Paraschiva lui Macovei Sasu / Maria Rusca, străină / Irina lui Nistor Zancu / Catrina lui Maștei Rusu / Zamfira lui Grigore Maștei / Smaranda lui Toader Acsinte; / **2 birnici havalegii**, **10 slugi** a rangului și a moșiei, între care: Filip sin Toader Solomon / Constantin sin Ion Carâmbu / Ion sin Ioniță Dragomir / Iordachi sin Neculai Sasu / Gavril sin Simion ungurean / Iftemi sin Zota / Grigori sin Ion Tearfă / Vasile Gugeanu / Ion sin Ghețul...

¹⁰²⁶ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 92, 93

¹⁰²⁷ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 96

¹⁰²⁸ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 96

și 2 oameni străini fără cpătâi”¹⁰²⁹.

RUȘCIORI

(comuna Dochia, Neamț).

1601, martie 4: Zapis de mărturie de la marii boieri, în care scrie „cum s-au tocmit dinaintea noastră Gligorie pitar, frate-său Cristea și sora lor Ghrvasia, fiii Dumșei, nepoții Rangului, / și seminția lor Safta și sora ei Candachia, și cu fii ei, Albotă vatag din **Rușciori**, și fratele său popa Ion, și surorile lor Odochia și Părasca, și nepoata lor Tudosica, și dratele ei Mera, toți nepoții Randului, pentru partea din jos din **Boldești**, cu heleșteu și cu moară, și au vândut, drept 150 taleri, lui Nicoară logofăt”¹⁰³⁰.

RUȘCIORI

¹⁰²⁹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 96

¹⁰³⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 101-103

(lângă Jidești, contopit cu Dochia,
comuna Girov, Neamț).

1624, noiembrie 12: Întărit de Radul voievod mănăstirii Săcul, care primește uric pentru „două sate, anume Rușciorii și Jideștii, care sunt în ținutul Neamț”, danie „cu mare blestem de Dămian fost vistiernic”¹⁰³¹.

1632, aprilie 30: Întărit de Alexandru Iliăș voievod mănăstirii Secul, care primește uric pentru „satele anume **Rușciorii** și **Jideștii**, ce sunt în ținutul Neamț, cu loc de mori și de iazuri, care acele mai sus scrise sate le-a fost dat răposatul Dămian și cneaghina lui Nastasia, pentru pomenirea lor și a părinților lor”¹⁰³².

1634, aprilie 25: Zapisul popii Ionașco și al fratelui său Gheorghe din **Rușciori** (lângă Jidești, contopit cu Dochia, comuna Girov, Neamț), prin care mărturisesc că au vândut a lor „dreaptă moșie din sat din **Aldești** (înglobat în Cârligi, comuna Filipești, Bacău), din jumătate de sat jumătate, adică din tot satul Aldești, a patra parte de sat... jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâneasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare și cuconilor dumisale, drept 120 lei... Și în tocmeala noastră au fost preotul Trifan și Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podoleni, Neamț), Ionașco vătămanul ot **Podoliani** (comuna Podoleni, Neamț), Păntelei și Dumitrașco sinovi Păntelei ot **Hărlicești** (înglobat în Orbic, contopit cu orașul Buhuși, Bacău), Constantin Bantăș, ot **Fauri** (contopit cu Zănești,

¹⁰³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 240, pp. 308-310

¹⁰³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 46, pp. 51, 52

comuna Zănești, Neamț) și mulți oameni buni s-au prilejit”¹⁰³³.

1634, mai 14: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Secul, care primește urice pentru „satele anume **Rușciori** și **Jidești**, ce sunt în ținutul Neamț, cu loc de mori și de iazuri, pe care le-a dat răposatul Dămian și cneaghina lui Nastasia pentru pomenirea lor și a părinților lor”¹⁰³⁴.

RUȘCIORI

(pe Siret, înglobat în Bogdănești, comuna Traian, Bacău).

1502, aprilie 17: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod fraților Tăbuci Mititelul și Frece, care „au adus dresuri ce au de la moșul (bunicul) domniei mele Ștefan voievod, pe satul **Disculții** (pe Trotuș, inclus în Bor-zești¹⁰³⁵, Bacău), ce este în ținutul Trotușului, pe jumătate din **Găureana** pe pâraul Turbata, pe satul **Ciorșecești** ce se cheamă acum **Arămești**, unde a fost Avram jude, ce este în ținutul Neamțului, pe satul **Hărmăneștii** (Hrănești pe Siret, aprpape de Roman¹⁰³⁶, Bacău), **Rusciorii** pe Si-ret, dinspre amiază-noapte, peste Cobâla, în ținutul Ro-

¹⁰³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 104, p. 116

¹⁰³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 129, pp. 141, 142

¹⁰³⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 82

¹⁰³⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 118

manului, unde a fost Stan jude, dinspre amiază peste Cobâla, valea pe Siret, satul **Dumbrăvița** (pe Siret, la Cobâle¹⁰³⁷, Bacău), unde a fost Giurge jude, satul **Petrești** (pe Siret, lângă Adjud¹⁰³⁸, Bacău) pe pârâul Diinețului, unde a fost Gavrilă diacu jude, din capul pârâului Diinețului, valea pe amndouă părțile ape Diinețului, până la pârâul Zmeului, ce este în ținutul Ajudii”¹⁰³⁹.

1635, martie 25: Scrisoarea de mărturisire a pârcălabului de Neamț Fortuna, în care scrie „cum a furat Gligorie, feciorul lui Vasilie și Anghelina de **Mosetești** (Mușetești, comuna Letea Veche, Bacău), din ținutul Neamțului, 17 stupi ai lui Lazor și ai lui Cocolui de **Prăjești** (comuna Traian, Bacău) și 14 stupi ai Blagăi de **Rușciori** (comuna Traian, Bacău). Deci l-au prins, de l-au adus la mine. Eu l-am întrebat, dinaintea unor oameni buni: furatu-i-a au năpastă este; el a spus că i-a furat alți soți. Deci, am vrut să-l duc la Iași, în temniță. El s-a rugat să-l las să plătească bucatele păgubașilor și gloaba mea. Deci bucatele păgubașilor a plătit, iar gloaba mea n-a avut cu ce plăti, ci au luat Gligorie și tată-său Vasilie, și mumă-sa Anghelina, de la Bechea, pârcălabul de **Bog-dănești** (comuna Traian, Bacău), 10 stupi ne-roșiți, în Vinerea Paștilor, și 10 bezmeni de ceară lămurită, de mi-au dat mie, de și-au plătit gloaba, dinaintea lui Marcu Feșchea și a lui David de **Bogdănești**, și dinaintea scau-nului. Iar Vasilie și Anghelina, și feciorul lor Gligorie au dat Bechei pârcălabului partea de ocină a mâne-sa, a Mariicăi, de sat

¹⁰³⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 93

¹⁰³⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 189

¹⁰³⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 105-107

din **Bogdănești**, cu tot venitul, cu voia tuturor fraților Anghelinei, drept acele bucate ce au luat de la Bechea, iar dinaintea acelor oameni ce mai sus sunt scriși”¹⁰⁴⁰.

1635, iulie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Marcu Blaga din **Rușciori** (înglobat în Bogdănești, comuna Traian, Bacău), după ce i s-a jelui Loghina, fata lui Ion de **Bogdănești** (comuna Traian, Bacău), pe ai săi răzeși, zicând că are ocină și moșii cu dânșii la Bogdănești. Drept aceea... tu să strângi oameni buni, să socotiți câtă parte i se va alege, partea tătâne-său să o alegeți de către alți frați, ce se va alege în țarină, în fânaț, în curătură, în vatra satului și în tot locul și să o dai fetei lui Ion, pentru că este a ei moșie dreaptă. Iar acelor răzeși, de le va părea cu strâmb, tu să le dai zi, să stea de față înaintea domniei mele”¹⁰⁴¹.

1637, iulie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Marcu Blaga de **Rușciori**, după ce „s-a jeluit Loghina, fata lui Ion din **Bogdănești**, pe ai săi răzeși, zicând că are ocină și moșie cu dânșii... / tu să strângi oameni buni, să socotiți câtă parte i se va alege, partea tată-său, tu să o alegi de către alți frați”¹⁰⁴².

RUSENI

¹⁰⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 70, p. 85

¹⁰⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 163, p. 199

¹⁰⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, p. 205

(Poiana Săcăturilor, satul Rusești, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău).

1443, aprilie 16: Întărit de Ștefan voievod lui Tâmpa și fiilor lui, Miclăuș, Giurgiu, Iancul, Mihău și surorii lor Marușca, care primesc uric pentru „satele, anume: Rusești, sub Cridă, și, pe Siret, Sclipotești... Iar hotarele acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁰⁴³.

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu Ionașco Vălește, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloești** (sat pe Tazlău, Bacău) și a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârâul Sărat în poiana Tazlăului, și a treia parte din **Poiana cu Păcu-rile** (satul Scorțeni, comuna Scorțeni, Bacău), și a treia parte din păcuri, și a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăș, Bacău), și a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), și a treia parte din poiana a chiliei și a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, și a treia parte din **Frumoasa** (comuna Bal-cani, Bacău), unde este poiana Costovei”¹⁰⁴⁴.

RUSENI

¹⁰⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 226, pp. 317, 318

¹⁰⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 278, pp. 311, 312

(pe Tutova, comuna Plopana, Bacău).

1503, septembrie 18: Întărit de Ștefan voievod tălmaciului Ion, care cumpără, cu 250 zloți, de la Vlad, fiul Stanei, nepotul lui Rus Toader, „un sat pe Tutova, anume Ruseni”¹⁰⁴⁵. Hotarul, din veac.

1529, martie 16: Întărit de Petru (Rareș) voievod fraților Pârvul, Ion și Niacșa, feciorii Oanei Tîlmaci, care primesc ispisoc pentru moșiile „tatălui lor Oană Tălmaci, din uric și din dresuri ce au de la părintele domniei mele Ștefan voievod... un sat, anume **Ruseni** pe Tutova, trei părți din satul **Davidești** pe Berheci, unde a șezut David, părțile cele din jos ale satului **Siminești** pe Tutova și pe Bârlad, satul **Neagomirești**, unde a șezut Dragomir Petre, din sus de Crivești, și peste Prut, satul la Maluri **To-meștii**, cu moară, un loc în pustiu, din sus de Troian, pe Cahul, la fântâna Zeletinului, anume **Spriia**, și pe Tutova, satul unde a șezut Mir, două locuri din pustiu, la Tecuciului, și o seliște pe Dimaci, unde se cheamă seliștea **Lalova**, și moară în Dimaci, și altă seliște din pustiu, la **Olteni**, între Caloianu și Naneștii, anume **Lungociul**”¹⁰⁴⁶.

RUSENI

¹⁰⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 292, pp. 518-520

¹⁰⁴⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 16, 17

(lângă Protopopești, comuna Tăcuta, Vaslui).

1632, martie 1: Zapisul fiilor lui Simion Jorea, Ionașco, Gheorghe și Grăpina, și al nepoatei lor Safta, care își împart moșiile moștenite după „părinții noștri Simion Jorea și maica noastră Anna Joroae”. „Deci s-au venit în partea lui Ionașco Jorea jumătate de **Ruptură** (azi Izvoare, comuna Bahna, Neamț) în ținutul Neamțului, a patra parte de **Seliștea** (azi Slobozia-Silișcani, comuna Mihălaşeni, Botoșani), în ținutul Hotinului, jumătate din a patra parte de **Mândăcăuți** (Mendicăuți, comună în raionul Hotin, Ucraina) de acolo și a patra parte de Onut (scris „Unotu”) în ținutul Cernăuților”; / „Iar lui Gheorghie Jora s-au venit jumătate de **Costești** (comuna Duriutoarea, raionul Râșcani, Moldova) în ținutul Hotinului și jumătate din a patra parte de Mândăcăuți de acolo și a patra parte din Onut, în ținutul Cernăuților, și a patra parte din **Crecești** (azi Chircești, comuna Micleşti, Vaslui) și jumătate e **Ruseni** (sat, Vaslui), în ținutul Vasluiului”; / „Iar surorii noastre, Grăpinei, s-au venit jumătate de sat **Zubriceni** (azi Zăbriceni, comună în raionul Edinița, Moldova), în ținutul Hotinului, și jumătate de **Părceleni**, de acolo, și a patra parte de **Zăvădeni** (sat, raionul Horin, Ucraina) și o falce și un fărtaș de vie în **Cotnar**; / Iar nepoatei noastre, Saftai, fetei Nastasiei, surorii noastre, s-au venit jumătate de sat **Porceleni** (Onești, fost Porciuleanca, comuna Zăbriceni, raionul Edinița, Moldova), în ținutul Hotinului, jumătate de Zăvădeni de acolo și a patra parte de Zăvădeni, iarăși de acolo, și două fâlci de vie la Cotnar. Însă cea moară din jos de **Pojogeni**

(raionul Edinița, Moldova) să fie în două Grăpina cu Safta. Și dintr-acele heleșteie să le fie după părți”¹⁰⁴⁷.

1640, iulie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod căpitanului Mihalce, lui Vasile Burnii și lui Isac, după ce „s-au jeluît Gavril și Vasile, nepoții lui Călmățui, și popa Matei din **Mircești** (comuna Tăcuta, Vaslui) pe Gavril Ion și pe Ionașcu, zicând că au trei sate moșii **Nuoreștii** (Nourești, comuna Ciortești, Iași), **Cricești** (Chiricești, comuna Miclești, Vaslui) **Rusenii** (Ruleni, lângă Protopopești, comuna Tăcuta, Vaslui) și **Poiana Cârnelui** (Poiana, comuna Schitu Duca, Iași) și sunt neîmpărțite... să meargă la acele sate și să socotească cum va fi drept, și să facă scrisoare”¹⁰⁴⁸.

1644, decembrie 19: Ispisoc de împărțeală de la Vasile Lupu voievod între nepoții și strănepoții Vărvarei și a Tudorei, partea popii Maței ... / Și s-a convenit în partea popii Maței satul **Rusenii** (comuna Tăcuta, Vaslui), cu jumătate din vadul de moară care este pe râul Vasluiului, și jumătate din **Poiana Cârnelui** (Poiana, comuna Schitu Duca, Iași), și cu jumătate din **Chiujdeni** (comuna Miclești, Vaslui), și cu jumătate din vadul de moară pe râul Vaslui”¹⁰⁴⁹.

RUSENII RĂZEȘI și DE SUS

¹⁰⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 10, pp. 9, 10

¹⁰⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 392, p. 400

¹⁰⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 451, pp. 429, 430

(numit și Buecani, și Băicani, azi Rusenii de Sus și Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău).

1632, iunie 9: Întărit de Alexandru Iliăș voievod comisului Corui, care primește uric pentru ocina din „sat din **Făureni** (lângă Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău), aproape de **Băicani** (Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău), cu vad de moară, ce-i în ținutul Tutovei”, cumpărată, cu 10 ughi de aur și niște postav de Flandra, prețuit drept 7 zloți bătuți, de la fostul șetrar Lazor Chișinău, care îi vinde „toată partea lui David, ce a avut-o de moștenire de la neamul lui”; / „ocina ce se va alege din satul **Obârșie** (Obârșia, comuna Izvorul Ber-heciului, Bacău), ce este în ținutul Tecuciului, cumpărată, cu 20 taleri, în baza unui zapis de mărturie de la Ștefan Bechea și Marcu pitarul din **Bogdănești** (comuna Traian, Bacău), Stratie spătărel din **Certiiani** (lângă Izlaz, con-topit cu Poiana, comuna Negri, Bacău), Zapalce, popa Gavril și popa Ștefan din **Săcuiani** (Secuieni, comuna Secuieni, Bacău), Daniil, Lazor, Ichim, Toader și Gavrița din **Prăjești** (comuna Traian, Bacău), de la Vicol din Pră-jești, fiul Dochiei, nepotul Alexei, și de la Petrea, Ipatie, Chelsie și Ahilie, feciorul lui Leul din Prăjești, toți nepoți lui Alexa; / „ocină din satul **Buecani** (Băicani, adică Ruseni), din tot locul 12 pământuri și cu loc de casă și cu grădină”, cumpărată, cu 21 taleri de argint, de la frații Zaharia și Ioniță, și de la fiii lor”; / „a treia parte din partea Țopei, din satul **Făureni**, ce ăi este lui zestre de la socrul său Dumitrașco, vornic de gloate, care i-a fost lui cumpărătură de la fiica Țopei, drept 150 zloți tătprești”; / „dreapta ocină și dedină din jumătatea satului **Ruseni** (numit și Buecani,

și Băicani, azi Rusenii de Sus și Rusenii Răzeși, comuna Plopana, Bacău), ce se numesc acum **Băicani**, a șasea parte, ce-i este zestre de la socrul său Dumitrașco vornic, cumpărătură de la Ion și de la feciorii lui Toader, Petrea, Sanhira, nepoții lui Lazor popa, pentru 50 taleri”¹⁰⁵⁰.

RUSENI

(pe Nistru, raionul Secureni, Ucraina).

1770-1772: Satul **Rusenii**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁵¹, **toată suma caselor: 44**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 42. / **Birnicii:** Ioniță Spătariul / Matei, morar / Anton, morar / Ioniță Lipsă / Constandin Bădărău / David al lui Bădărău / Mihail al lui Bădărău / Lupul Bădărău / Ion fiul lui Mareș / Andrei Bănariul / Vasile Râșchitori / Ștefan Dinic / Postolache nepot lui Mihail / Acsenti fiul lui Lupașco / Grigore fiul lui Ursul / Floria Bojorianul / Gavril Râșchitori / Ștefan Cuțuchi / Ivan Cuțuchi / Toader Halișcu / Simion Prepeliță / Vasile Fote / Sava Fote / Ioniță fiul lui Bădărău / Ivan Fote / Sava Grozavu / Păvălucă / Ioan Oloi / Ioniță Bătrânul / Ernian fiul lui Istrate / Sirghie fiul lui Vulcia / Iosip fiul lui Fote / Niagul, munteanu / Irimia al lui Niagul / Ioan, haidău / Chiriac Mareș / Andrei, harabagiu / Vasile Focșa / Ștefan

¹⁰⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 115, pp. 140-143

¹⁰⁵¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 152, 153

Moghila / Ștefan Pochirgol / Ștefan Rusanoschie / Toma nepot lui Ștefan. // **Rufeturi:** Popa Grigore / Hilip, dascăl.

1904: „**Ruseni**, sat în județul Soroca, volosti Târnova, așezat pe țărmul drept al pârâului Cuigur, în fața satului Goleni. Are 241 case, cu o populație de 1.824 suflete de răzeși; biserică; heleșteu; 4 mori de vânt; grădini; 480 vite mari cornute, 90 cai”¹⁰⁵².

RUSĂȘTI

(pe Botna, Orhei, Moldova).

1706, aprilie 30: Porunca dată de Antioh Constantin voievod (Cantemir) lui Bogos, pârcălabul de Lăpușna, și mazilului Panăș, după ce i s-a „jeluit Mihne căpitanul și ne arată un zapis cu multe mărturii de la niște oameni din acel ținut, anume de la Postiț, Nițul, Ștefan, Pahomie, Negruț, Păntelei și de la femeile și feciorii lor, scriind precum au vândut Mihnei căpitanul o bucată de loc din sus de **Rusăști**, în Botna, care este stâlpită și din sus, și din jos, ce se cheamă **Lunca Mare**, cu iaz, cu tot, care merge de-a curmeziș peste Botna, spre amiazăzi, apoi merge hotarul prin gura Năsipei și se suie, la deal, până dinspre Cogâlnic, și lovește hotarul pe din jos de gura Văii Corbului, și trece curmeziș peste pârâul Văi Fânului, și iar se suie până în deal, spre Galbăna, jumătate de bătrân din vatra satului, din **Borâle** cu poamă, cu loc de prisacă, drept

¹⁰⁵² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 179

60 lei bătuți, și s-a cheltuit Mihne și-a gătit și moara, iar acum s-au sculat unii răzeși și l-au scos pe Mihne căpitanul dintr-această, căci vânzătorii numiți au fost vândut rău, și au avut și întrebare și cu judecata l-au rămas pe Mihne, căci din toată moșia aceasta s-a aflat moșie dreaptă a vânzătorilor numai a patra parte, iar trei părți s-au aflat altora. / De care lucru voi să dați strânsoare acelor vânzători și ori să cumpere cele trei părți, ce le-au vândut rău, de la răzeșii lor și să le ție Mihne, precum i-au vândut, ori să-i dea altă moșie deopotriva locului ce s-a vândut”¹⁰⁵³.

1724, noiembrie 22: Scrisoarea lui Dădachi serdar și a lui Constandin Clucerescu, în care îl înștiințează pe vodă că, „venind la dânșii Ioniță Neagul, Ștefan Bivol, Cărlan, Mihălachi și Severin”, cu porunca domnească au mers la satul **Pojorăni**, au strâns martori din împrejurimi, pe preotul Istrati, Toma și Matei Ghinpe din **Bardar**, Trohin din **Rusăști**, Donică, Dorin și Sandul, răzeși din **Pojorăni**, care „au dat seamă că satul Pojorăni umblă în doi bătrâni, afară de cel domnesc, anume Cărpoai și-l dă în două cu Măriuța; al doilea bătrân, Mager, dându-l în două cu Mână Lungă, iar bătrânul lui Vodă Cantemir au dat seamă că nu-i știu numele, dar este stâlpit, cum și seliștea Domniei Sale este stâlpită, din râpă, în jos. Iar cei doi bătrâni sunt stăpâniți din râpă în sus, în două, iar pentru Severin, nepot Horăi, ce are mărturia logofătului Ionașco, n-au vrut moșenii să-i dea moșie și că, după porunca domnească, au ales să jure patru moșeni, precum că n-are

¹⁰⁵³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 124, pp. 149, 150

Horea moșie”¹⁰⁵⁴.

1774, iunie 5: Satul **Rusăștii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Botnii, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁵⁵, avea **toată suma caselor 24**. Scădere rufeturi 12: 8 volintiri, 1 ruptaș, 1 popă, 2 femei sărace. Rămân birnici 12. / **Birnici**: Andrei Stăvilă / Vasile, prisăcar / Ștefan Meșină / Grigoriță Băcă / Alecsandru / Sava, vornic / Petre Ghimpul / Andrei Sacul / Zaharie Ghimpul / Toderașco fiul Gafiții / Alecsandruță / Grigoraș Cucu. // **Rufeturi**: Constandin, dulgher, volintir / Constandin Cucu, volintir / Ion Briahnă, volintir / Andrii Țapuș, volintir / Ioniță Meșină / Istratie Curnegru, volintir / Gheorghită Ghimpul, volintir / Grigoraș, volintir / Iordache, ruptaș / Ilinca, femeie săracă / Lupa, săracă / Ion, popa.

1902: „**Rusăștii Noi**, sat în județul Chișinău, volesti Vasieni, așezat în valea Botnei, pe partea dreaptă. Are 382 case, cu o populație de 1.897 suflete de răzeși, care posedă pământ 582 deseatini, Este și o familie de țărani, care are 3 deseatini. Satul are o școală, întreținută de Ministerul de instrucțiune al Rusiei, cu o clasă, unde se învață numai rusește. Împrejurul satului sunt vii și grădini cu pomi. / **Rusăștii Vechi**, sat în județul Chișinău, așezat pe fundul unei văi, ce se desprinde din dreapta în valea Botnei. Are 30 case, cu o populație de 290 suflete de țărani români. Locuitorii posedă pământ de impro-prietărire 104 deseatini. Proprietarul, moștenitorul lui Chariton Uscatu,

¹⁰⁵⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 137, pp. 161, 162

¹⁰⁵⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 455

are 727 deseatini pământ. Satul este înconjurat de păduri și vii”¹⁰⁵⁶.

RUSINEȘTI

(sau Rusănești pe Prut, lângă Călinești,
raionul Fălești, Moldova).

1565, iunie 11: Întărit de Petru voievod, „fiul marelui și prea bunului Mircea voievod”, lui Dobroslav și fiilor săi Dragul, Vișana, Dobroneagra și Neagoia, care primesc ispisov pentru „ocina în **Rusinești** (sau Rusănești pe Prut, lângă Călinești, raionul Fălești¹⁰⁵⁷, Moldova), partea tatălui lor Dobroslav... Iar după aceea a venit Dobroslav singur înaintea domniei mele, de a dat și a pus părți fetelor mai sus zise, Ana, Vișana, Neagoia și Dobroneaga, pe partea sa de ocină din Rusinești, însă pe jumătate; iar altă jumătate să fie numai lui Dragoslav și fiului său Dragul... / Și a mai cumpărat Dragul pași 7, drept 200 aspri, de la Vișana, ocină în Rusinești... și iarăși a cumpărat Neagul și Găvănil moșie în Rusinești, partea lui Iane, pași 22, drept 320 aspri; și iarăși au cumpărat Stoica și Dragul ocină în Rusinești partea lui Dobroslav, pași 7, drept 200 aspri; și iarăși au cumpărat Ștefan și Radul partea lui Stoican și Băraș, pași 28, drept 1.200 aspri

¹⁰⁵⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 179

¹⁰⁵⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 218

de argint; și iarăși a cumpărat Cristea ocină în Rusinești, un loc de vie, de la Preda, pași 12, drept 40 aspri”¹⁰⁵⁸.

1576, martie 18: Întărit de Alexandru voievod, „fiul prea bunului Mircea voievod, fiul Mihnei voievod” lui Stoica și jupâniței Sorca, după ce cumpără, de la Rudul, cu 4.000 aspri de argint, o „ocină în **Rusineștii de sus**, din delnița Radului din Plaviș o funie întreagă”¹⁰⁵⁹.

1648, martie 21: Întărit de Vasile (Lupu) voievod fostului mare vornic Ionașco Cujbă, care primește ispisoc, „din ispisocul de cumpărătură ce a avut de la Alexandru Iliăț vodă, din tot satul **Vladomira** (pe Prut, fosta parte de sus din Tatomira, raionul Fălești, Moldova), din jumătate de sat, a pareia parte pe Prut, ce este în ținutul Iașilor, din sus de Cornul lui Sas, ce și-a cumpărat de la Ambrochia, feciorul Tirii, nepotul Micului Mititelu și strănepot lui Tatomir; / și iarăși, cât se va alege partea lui din siliștea lui Țiplică, drept 60 de taleri, ce i-a plătit capul de la un turc, Ali ceauș de la Diio, căzând într-o noapte năpaste dinspre acel turc, în zilele Radului vodă, și l-a dat la închisoare, de a șezut până în zilele lui Gașpar vodă tot închis, și negăsindu-se nimeni dintre frați, dintre surorile sau din rudeniile lui să-l plătească din acea năpastă, Cujbă vornicul a dat aceo bani; deci să-i fie lui și de la noi... / și iarăși îi dăm și îi întărim, din uricul ce a avut moșul (bunicul) său Dragomir de la Bogdan vodă, din jumătate sat **Tatomira** (pe Prut, raionul Fălești, Mol-dova), partea din sus, care acum se cheamă **Vladomira**, într-același ținut, cumpărată de la Mărica, fata Antemiei, nepoata lui Dragomir Tatu,

¹⁰⁵⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 65-67

¹⁰⁵⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 96-98

din uricul bunicului său Dragomir de la Bogdan vodă, drept 30 taleri bătuți... / Așijderea, Ruja, femeia lui Simion Holceag, i-a vândut, dintr-același sat Vladomira, din partea de sus, a opta parte, din uricul de cumpărătură ce a avut de la Eremia vodă, drept 30 taleri bătuți... / Drăgan, Micotici și Sofi-ica, feciorii lui Simion, nepoți lui Dimitru, i-au vândut, din jumătate de sat Vladomira, a treia parte, drept 35 taleri. / Așijderea, Vărvara, fata Măricăi, nepoata Tomei Faur, și Ghervasia, fata Catrinei, nepoata lui Faur, i-au vândut, din același sat Vladomira, din jumătate de sat, a treia parte, drept 30 lei bătuți. / Așijderi, Ursu, Nastasia, Ileana și Antemia, feciorii Frăsinei, frații Gavrilaş, An-drei și Ștefana, feciorii Nastei, toți nepoți lui Simion Horceag, i-au vândut, din satul **Onțeanii** (lângă Ungheni, Moldova) pe Prut, în ținutul Iașilor, a patra parte, drept 50 galbeni... / David și Anița, feciorii lui Ionașco Țâțul, nepoții lui Nicoară Liciul, i-au vândut, din satul **Rusă-nești** (lângă Călinești, raionul Fălești¹⁰⁶⁰, Moldova), partea din sus, ce este pe Prut, în ținutul Iașilor, care acea jumătate de sat a fost, demult, zălogită de tatăl lor Ionaș-co Țâțul vornicului Cujbă, drept 45 galbeni, și au pus și zi ca să întoarcă acei bani, și n-au avut să-i dea, ci s-au tocmît și i-au vândut acea jumătate de sat drept 95 galbeni”¹⁰⁶¹.

RUȘII de JOS și de SUS

¹⁰⁶⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 218

¹⁰⁶¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 224-226

(pe Bârlad, fost și Stolniceni, comuna Costești, Vaslui).

1479, decembrie 30: Întărit de Ștefan voievod stolnicului Radul Gârbovăț, care primește „privilegiu pentru trei sate: Ruși, Buciumi și Bârgăoani”¹⁰⁶².

1508, martie 2: Întărit de Bogdan voievod spătarului Clanău (Câlnău) și jupânesei Dragna, care au cumpărat, cu 300 de zloți tătarești, de la frații Mihul și Ion și de la rudenia lor Iliana, nepoții lui Gârbovăț, „satele de pe Bârlad **Rușii**, și mai din jos **Buciumii** și mai din sus **Bârgăoanii**; și acele trei sate le-a cumpărat unchiul lor, Radu Gârbovăț stolnicul, de la Grăpina, fata lui Toader Rusul, din dresuri ce a avut tatăl ei Toader Rusul de la strămoșul nostru Alexandru voievod. / Așijderi, un sat pe Bilahoi, anume **Rădeștii**, cumpărat de la Marina, fata Dumii Isaescul, nepoată lui Știber celui bătrân și Zoitei, jupânesei Fătului Iacobăscul, drept 90 zloți tătarești. / Încă alt sat, în Gura Strajnicului, anume **Radosloveștii**, pe care l-a cumpărat răposatul părintele domniei mele, Ștefan vodă, de la Sângur și sora lui Stanca, feciorii Anușcăi, nepoți lui Ivan Frenciuc, drept 32 zloți tătarești, și a miluit pe al nostru creincios Clanău spătarul și pe nepoata sa, și nouă rudenie, Dragna, și le-a dat lor acel sat Radosloveștii”¹⁰⁶³.

1647, februarie 25: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „rugătorii călugări de la sfânta mănăstire Uspenie s-au pârât de față cu frații Toader, Cozma, Pătrașco, popa Statie și Anghelina, și feciorii

¹⁰⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 222, p. 339

¹⁰⁶³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 9, pp. 16-18

Sofroniei, toți feciorii Varvarei, nepoți ai Plâvsoaei, stră-nepoți lui Clănău spătar, pentru niște mori la **Corțești**, pe apa Bârladului, în ținutul Vasluiului, Toader și Cozma și alți frați ai lor au zis cum acele mori, pe hotarul satului Corțeștilor, ce sunt pe hotarul unui sat de-al lor, ce se cheamă **Rușii de jos**... / Și-am trimis acolo oe Ursul, vornic de gloată, de a strâns oameni buni, și le-au socotit hotarele cele bătrâne, și nu s-au aflat acele mori pe hotarul sfintei mănăstiri, Corțeștii, ci s-a aflat pe hotarul Rușilor de jos... ei toți mărturisind cu sufletele lor cum au Toader, Cozma și alți frați ai lor două vaduri de mori, la trei sate ale lor, unul lângă altul, anume **Rușii de sus**, **Buciumeanii** și satul **Rușii de jos**, ce-s dinspre satul Corțești, unde li se împreună hotarele... deci rugătorii noștri călugări au rămas din toată legea noastră și a țării”¹⁰⁶⁴.

1704, noiembrie 26: Pârcălabii de Tutova, trimiși de vodă cu păgubașul Gavril de **Ruși**, fost vornic de poartă, să-i „împlinească 50 de lei de la Gavril Pascal armașul, pentru jumătate de heleșteu din **Zmieni** pe Bogdana... care le-a fost împreună și-au fost neguțat Gavril vornicul și cumnatu-său Pascal cu Gheorghe Bog-dan, ce-a fost jitnicer, drept 100 lei, și bani nu le-a dat atunci și le-a făcut zapis, să le dea bani la o zi... când nu le-a dat banii și i-a urnit din zi în zi până s-a întâmplat de a murit Gheorghe Bogdan și a rămas zapisul cel de bani la Pascal, tatăl armașului Gavril, și s-a întâmplat de a murit și Pascal... iar Gavril armașul, feciorul lui Pascal, a luat zapisul și l-a dat Lupului Bogdan, ce-a fost hatman, și a luat el banii pe heleșteu, și unchiului său Gavril vornicul nu i-a dat nimic.

¹⁰⁶⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, pp. 189, 190

/Deci... am mers la casa lui Gavril armașul și am luat niște vite, și le-am dus în târgul Bârlad, și am strâns preoți și orașeni bătrâni și le-am prețuit: 4 boi 24 lei, 2 vaci 10 lei, o mânzată 2 lei, 11 masculi mari mici, din iarbă, neumblați în jir, 11 lei. Și au mai rămas 3 lei, și a pus zălog două junci, un mânzat și o mânzată, în două săptămâni, de n-a da banii, să fie istovit; și s-a pus și zi, din 16 noiembrie, până în două săptămâni. Și am făcut această mărturie”¹⁰⁶⁵.

1720, octombrie 26: Stamatî pârclăbul, feciorul lui Gavril, vornic de gloată ot **Ruși**, vinde fostului mare spătar Păladi „jumătate de sat **Români**, ce-i pe apa Smilii, din jos de Băcani, ot Tutova; care îmblă acet pol sat pe 5 bătrâni, deci 3 bătrâni sunt Arsinia, moașa (bunica) noastră, Sohiica, sora moașei noastre, și Măricuța Fulgeroae, tij (la fel) soră; dintr-acești 3 bătrâni, am vândut pol (jumătate), care este partea părinților mei, iar pol dintr-acești 3 bătrâni rămâne lui Ion Ciornei diacul, ce-a ținut pe varămea Ancuța, fata unchiului meu Pascal căpitan; și am mai vândut un bătrân, al Cazacului, frate moașă-mi, care acest bătrân este cumpărat chiar de tatăl meu... / Osebit de aceștia, am mai vândut pol de sat din **Zmiani**, ce împărțim cu Buciumășeștii, ce țin **Buciumăneștii** pol și noi pol, din apa Smilii, dinspre răsărit, ce trece peste apa Bogdăni, ce se împarte, ca și Români, pe 5 bătrâni: și am vândut 2 bătrâni pol (și jumătate), partea noastră, și 1 bătrân pol, și rămâne lui Ciornei 1 bătrân, danie de la Ursul; la fel, am vândut, din partea Buciumășeștilor, par-tea Chialsii, sora lui Tănasă Buciumaș, care ne este danie”¹⁰⁶⁶.

¹⁰⁶⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 98, pp. 160, 161

¹⁰⁶⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 54, pp. 73, 74

1745, iunie 1: Iftimie Bogzea, fecior lui Toader Bogze ot **Giulești** ot ținutul Neamțului, ce a fost pârcălab, nepot lui Istrati, strănepot Vărvarei de acolo, și femeia lui Dochița, cu feciorii lor Ioniță și Constantin; așijderea Toader, fecior lui Ștefan Bogza, Petrea, feciorul lui Va-sile Bogzea, toți nepoți lui Istratie și strănepoți Vărvarei, vând „moșia ce avem la ținutul Vasluiului, pe apa Bâr-ladului, unde acum se numește **Babare**, din trei hotare, ce se cheamă **Rușii**, **Bărgăoanii** și **Buciumi**, ce sunt tot într-un hotat, cu trei seliști și trei hotare, partea bătrânului nostru, jumătate de sat, care nouă ne este de la strămoșul nostru Călnău spătarul cumpărătură și danie, ce-a avut el de la Bogdan vodă... lui Andrei Hărmeziu ot vistierie și jupânesei Nastasia, drept 80 lei”¹⁰⁶⁷.

1745, iunie 9: Toader Giuncul, Nicolai sin (fiu) Ion, Maria, Gavrilaş, Vasile sin Gligorie, Vasile sin Toa-der Giuncul și Sandul Giuncul, feciorii lui Vasile Giuncul, nepoții lui Toader Giuncul, strănepoți Vărvarei, vând „moșia ce avem la ținutul Vasluiului, pe apa Bârla-dului, din jos de târgul Vasluiului, ce se cheamă **Rușii**, **Bărgăoanii** și **Buciumi**, ce sunt tot într-un hotat, cu trei seliști și trei hotare, partea care nouă ne este dinspre strămoașa noastră Vărvara, fata Plaxei, nepoata lui Căl-nău spătarul cumpărătură ... neamului nostru Andrei Hărmeziu, drept 100 lei”¹⁰⁶⁸.

¹⁰⁶⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, p. 26

¹⁰⁶⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 27, 28

RUȘI

(lângă Poenile, ținutul Roman, Bacău).

1624, februarie 1: Zapis de mărturie de la marele logofăt Ghianghea, fostul vornic Ion „și alți oameni buni de la țară, anume Vasile păhărnicele din **Iucșești** (sat pe Siret, comuna Iucșești, Neamț), și Păntelei păhărnicele din **Băloșești** (lângă Buruienesti, comuna Doljești, Neamț), și Bosiioc din **Bătrânești** (comuna Bătrânești, Neamț), și Zaharia din **Glodeni** (sat inclus în Bucium, comuna Valea Ursului, Neamț), și Rață vătahul din **Ruși** (ținutul Roman, Bacău), precum fostul pârcălab de Roman, Apostol, a cumpărat, cu 110 taleri buni, de la frații Vasile Hasnăș, Todosiia și Nastasiia, „partea lor, cât se va alege, din Băloșești”¹⁰⁶⁹.

1774, iunie 26: Satul **Rușii**, al Episcopiei Romanului, ținutul Romanului, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁷⁰, avea **toată suma caselor 10**. Scădere rufeturi 10: 4 preoți și diaconi, 3 mazili, 1 călăraș, 2 văduve. / **Rufeturi**: Ion, mătăsar, ruptaș / Ioniță, căpitan, mazil, priș ot (vine din) Tutova / Pavăl Nichita, călăraș / Popa Ștefan / Popa Ioniță / Gavril, diacon / Tănasă, diacon / Anița, săracă / Chelsia, săracă.

¹⁰⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 167, p. 218

¹⁰⁷⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 271

RUȘI

(pe Siret, ținutul Suceava, apoi Iași)

1624, aprilie 5: Zapis de mărturie a Măgdălinei, preoteasa din **Pereni** (Perien, Iași), a feciorilor ei Constantin și Vasile, și a lui Arvasie Hoșmăndioie, cu feciorii lui Nastasie și cu Acsinie”, prin care mărturisesc „cum a căzut un cal a dumisale, al lui Dumitrașcu diacul, feciorul șetrarului, întru grupa noastră și n-am avut cu ce-l plăti, că l-au biciuluit oameni buni drept 25 de lei. / Deci noi, de a noastră bunăvoie, de nimeni nevoiți, nici asupriți, am dat a noastră dreaptă ocină și moșie din sat den Pereni, ce este în ținutul Ieșilor, pe Turie, din a cincea parte din tot satul, a treia parte, cu tot venitul, în tot locul și ne-a mai dat Dumitrașcu și 7 lei bani gata. Deci noi i-am dat ca să-i fie lui și feciorilor lui și a cui se va alege din sămânța lui, în veci; și nimeni dintru sămânța noastră să n-aibă a se amesteca, în veci. / Și la această tocmeală a noastră au fost popa Toader de **Stâlpeni** (lângă Găureni, azi Vâlcele, Iași), și Pavăl ce-a fost pârcălab, și Barna de **Zaboloteni** (pe Prut, Iași), Calapod aprod de **Rusi** (pe Siret, Suceava, apoi Iași), și Tiron diacul de Stâlpeni, și Necufor Machi-dun pitar de Zaboloteni, și Gavril Ciurlic de **Trifești** (pe Prut, Iași) și mulți oameni buni megieși”¹⁰⁷¹.

1774, iunie: Satul **Rușii**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁷², **toată suma caselor: 40**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1

¹⁰⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 191, p. 264, 265

¹⁰⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 232, 233

dascăl. Rămân birnici 38. / **Birnici:** Nistor, cioban / Mihălachi Ciomaga / Pavăl zet (ginere) lui căprar / Ivan al lui Ciomaga / Ion Sima / Vasili Ciomaga / Dumitru, târsinar / Gavril, plugar / Ion Jalobă, cioban / Grigoraș Codrian, cioban / Andrunachi, scutar / Opre, bârsan / Toader Copan / Ilie, cojocar / Ștefan Bolovan / Pavăl Bosiuc / Ilie Baltă / Dumitrașcu, cărăuș / Ursu Bosiuc / Vasili Târsină / Toader, muntean / Trohin / Ion, vătăman / Lupașcu Târsin / Toader Mățcan / Ion Cârstei / Sava Sima / Mihălachi, cârciumar / Ion, vornic / Silion, murar / Vasili Sterpu / Ursu al lui murar / Gavril Sima / Timofti / Miron Pleșca / Grigori Hlibocian / Ion Hlibocian / Ion Bosioc // **Rufeturi:** Popa Vasile / Dacălul Vasili.

RUȘI

(pe Ezer, fostul sat Cociuba, comuna Puiești, Vaslui).

1443, mai 27: Întărit de Ștefan voievod lui Gherei, care primește uric pentru „satele anume Nena, pe Studineț, unde este casa lui, pe din sus de Mic Jăurescu, unde a fost Clopot, și, pe din jos de Iazăru, Bălăceștii, și pe din jos de Bălăceștii, o fântână, anume Prozioane, pe din sus de Ezăreanu, să-și așeze acolo sat, și, deasupra Cociubii, o fântână, să-și așeze iarăși sat, și, la Vatrice, unde au fost Ștefan Răspop, și, la Chengaci, unde au fost Cergășă, și, pe Prut, unde au fost Badea Bratișanul, și loc de moară și

seliște... Iar hotarul tuturor acelor sate să fie cu toate hotarele lor cele vechi, pe unde au apucat din veci”¹⁰⁷³.

1606, decembrie 20: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Pârvan, fost agă, care primește ispisic pentru „a lui drepte ocini și cumpărături, jumătate de sat **Ruși** (sat pe Ezer, ținutul Tutova¹⁰⁷⁴, Vaslui), care este **pe Ezer**, partea din sus și cu loc de moară în iezer, cumpăra-tă de la Constantin, fiul Mecei, nepot bătrânului Meci, / și de la Focșa, fiul Cârstei, cu 70 taleri de argint, din dresese ce a avut de la Ștefan voievod, / și altă parte, din jumă-tatea de jos a satului Ruși, cumpărată de la Ion, fiul Ștefului, și de la Zaharia, fiul Petrei, drept 60 taleri de argint, și altă parte, din jumătatea de jos din satul Ruși, cumpărată de la Nedelea, fata Ilenei, nepoata Hilipei, drept 20 taleri, din dresese ce le-a avut de la Ștefam voievod”¹⁰⁷⁵.

1632, noiembrie 7: Zapisul ureadnicului de **Bâr-lad** Andrei, al lui Glegorie Surtă și Glegorie din **Cociuba** (în Rusi, comuna Puiești, Vaslui), al lui Gavril Mustăță și Gavril, feciorul lui Surtă, Ursul, feciorul Zaharei din **Gherghești** (comuna Gherghești, Vaslui), și Strătulat, și Frăteiu, prin care mărturisesc cu sufletele „cum au venit în fața noastră Focșa din **Bălițești** (în Hălărești, comuna Iana, Vaslui) și cu feciorii săi... și au vândut din sat din Bălițești a cincea parte, cu vad de moară și cu tot venitul, lui Ifrim

¹⁰⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 233, pp. 327, 328

¹⁰⁷⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, pp. 218, 219

¹⁰⁷⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 240-244

și femeii sale Hilinei, drept un cal și patru oi, și s-a biciuluit calul drept 30 de lei și oile câte un leu”¹⁰⁷⁶.

1634, septembrie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Dumitrașco Gheuca, care primește uric pentru jumătate din satul **Ruși** (comuna Puiești, Vaslui), partea de sus, cu loc de moară și de iaz, ce i-a fost cumpărătură de la Constantin, fiul lui Mecea, nepotul lui Mecea bătrânul, și de la Focșa, fiul lui Cârstea, pentru 70 taleri de argint; și altă parte de ocină, din acea jumătate de sus, ce și-a cumpărat-o de la Ion, fiul lui Șteful, și de la Zaharia, fiul lui Petrea, care parte a lui Ion și de la Zaharia este din jumătatea de jos a satului Ruși și a cumpărat-o pentru 60 taleri de argint; și altă parte de ocină, cumpărătură de la Nedea și Ileana, nepoții lui Hilip, pentru 20 taleri de argint. Și acele părți cumpărate de la Gheorghe și Cârstea, nepoții lui Pârvan fost armaș, pentru 60 ughi buni”¹⁰⁷⁷.

1640, septembrie 1: Toma și cumnații lui Apostol și Andonie, feciorii Pintelui **Cucioba** (lângă Gherghești, comuna Gherghești, Vaslui) vând lui Toader, ginerele Focei, și femeii lui Iftinca, drept nouă galbeni („am luat doi boi”), „jumătate de bătrân din **Stănigeștii** (lângă Gâlțești, comuna Puiești, Vaslui), ce am avut cumpărătură de la feciorii Focei... Și la tocmeală au fost Lazar și Iusip din **Onești** (comuna Puiești, Vaslui), popa din **Cucioba**, Ursul și Dăbăilă din **Găleștii** (Gâlțești, comuna Puiești, Vaslui),

¹⁰⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 242, pp. 301, 302

¹⁰⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 248, pp. 278, 279

Micul și Ivan din **Ruși** (comuna Puiești, Vaslui). Iar Grigoraș a scris”¹⁰⁷⁸.

RUȘII

(sau Ruseni, apoi Cotu, sat înglobat în orașul Botoșani).

1626, aprilie 20: Carte de întăritură de la Miron Barnovschi voievod pentru Toader, păhărnicele din **Stăn-cești**, să fie tare și puternic să stăpânească și să-și apere dreapta lui ocină și dedină, un loc dinspre târgul **Botă-șenilor**, care loc a fost contopit de demult de către satul **Rușii** și de **Popouți**. Și să nu aibă ei nici o treabă cu acel loc; nu are nici Rușii, nici Popovoții, ci să-și stăpânească Toader acest loc, după cum îi spun și diresale pe care le are”¹⁰⁷⁹.

1635, martie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod aprodelui Toader, care primește urice pentru „o parte de ocină din satul **Stâncesti** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), a patra parte din jumătate de sat, sub Codru, care este în ținutul Hârlăului, cu părți de iazuri și de mori... cumpărată de la Păntelei Haruțul și de la fratele său Ionașco, fiii lui Petru, nepoții lui Buzdugan, pentru 100 de taleri de argint, iar lor le-a fost cumpăratură de la unii oameni de ai lor, ce se numesc **Ruși** (sau Ruseni, sat înglobat în orașul Botoșani). / Și de asemenea, altă parte

¹⁰⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 447, p. 443

¹⁰⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 44, pp. 61, 62

din Stânești, a patra parte din jumătate de sat, cu loc de iaz și cu parte de mori și de grădini... cumpărată de la însuși Păntelei Haruțul, fiul lui Petru, nepotul lui Buz-dugan, pentru 80 taleri de argint, iar lui i-a fost dreaptă moștenire. / Și întru aceea îi dăm și îi întărim o bucată de pământ, care acea bucată de hotar fusese cotropită de satul **Rușii** și de **Popouți** (Popăuți, sat înglobat în orașul Botoșani), până în hotarul lor din ocolul Botășenilor”, bucată hotărnicită, sub Moise voievod de Cotârlă pahar-nic și Dumitrașco diac din **Epotești** (Ipotești, comuna Mihai Eminescu, Botoșani), Ionașco păhărnicele din **Orășeni** (Deal și Vale, comuna Curtești, Botoșani), și cu alți megieși din **Ruseni** (Ruși)”¹⁰⁸⁰.

1639, iunie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod Cârstei Brăileanul, care primește ispisoc pentru moșia „**Rușilor** (sau Ruseni, înglobat în orașul Botoșani) de la Bătășeni”, hotărâtă de Vasile Banul, medelnicele cel mare, Toderășco Șoldan, vornicul de **Botoșani**, Toader Bunița din **Stânești** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), Dumitrașco din **Epotești** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), Gligorie șoltuzul din Botășeni, Dumitru ce a fost șoltuz, „Gheorghită din Botășeni, Pavăl și popa Ionașco de la biserica domniei mele de la curte din Botoșeni”¹⁰⁸¹.

1647, aprilie 13: Hilip, feciorul Anei, nepotul lui Șteful de **Oișani** (pe Jijia, anterior Săulești, comuna Go-

¹⁰⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 65, pp. 72, 73

¹⁰⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 144, p. 161

lăești¹⁰⁸², Iași), vinde lui Toderășco de **Ruși**, pentru 15 galbeni, „din jumătate de sat, a patra parte, ce se cheamă dinspre partea **Dușmanilor** (pe Dubovăț, raionul Glodeni¹⁰⁸³, Moldova)... în casa popii Gheorghe de Iași, de la biserica sveti Ioan de la Măji, dinaintea lui Gligorie Barna de **Zabulutiani**, Toader Ciurlic de **Trifești**, Anton cel bătrân de **Oișani** și feciorul lui Anton, Simion”¹⁰⁸⁴.

1774, iunie 10: Satul **Rușii**, ținutul Botoșani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumean-țev¹⁰⁸⁵: **Toată suma caselor: 28**. Scădere rufeturi 28: 21 scutelnici / 2 popi / 2 mazili / 1 ruptaș / 1 argat. // **Scutelnicii**: Vasile Ciuntul, scutelnic șetrăroaei lui Izmană / Pavăl Ciuntul, tij (la fel) / Costandin Căzac, tij / Miron, butnar, tij / Pricop, rus, tij / Somne, rotar, tij / Toader Lungul, tij / Neculai Roșca, tij / Ion Totoiu, tij / Ion, cioban, tij / Grigore Pambarău, scutelnic jicnicerului Pavăl Banteș / Iacob, tij, scutelnic / Tudosi Belciug, tij / Ion zet (ginere) Ivan, tij / Nechita, tij / Lupul, argat / Gavril sin (fiu) Cârste, tij / Apostol sin Acsinti, tij / Ioniță, hitincian, scutelnic paharnicului Ioniță Banteș / Costandin Bâgul, tij / Costandin, slugă, tij. // **Rufeturile**: Popa Costandin / Popa Ion / Toader Goian, mazil / Neculai Blebe, mazil / Ion Blândul, ruptaș / Pavăl, argat lui Neculai Blebe, mazil / Istrati, argat lui / Neculai Blebe, mazil.

¹⁰⁸² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 179

¹⁰⁸³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 94

¹⁰⁸⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 141, 142

¹⁰⁸⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 202, 203

RUȘI

(azi Roșiori, comuna Răchiți, Botoșani).

1632, decembrie 14: Întărit de Alexandru Iliăș voievod uricarului Cârstea și cămărașului Căzacul, care primesc uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, anume **Rușii** (azi Roșiori, comuna Răchiți, Botoșani), mai sus de Botășeni, care este țin ținutul Hârlău, ascultător de ocolul târgului nostru Botășeni, cu locuri de iazuri și de mori pe Setna, de asemenea și la alte văi cu locuri de iazuri și de râbnice și cu tot venitul”¹⁰⁸⁶.

1633, martie 22: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primește uric pentru „un sat al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul târgului nostru Botășeni, anume **Rușii**, mai sus de Botășeni, cu locuri de iazuri și de mori pe Sitna, de asemenea și în alte văi, cu locuri de iazuri și de râmnice, și cu grădini... pentru că el s-a aflat la nevoia domniei mele și a dat 250 taleri de argint în visteria domniei mele și s-au dat în trebuința țării”¹⁰⁸⁷.

1636, aprilie 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Cârstea Chiusea Brăileanul, care primește uric pentru „un sat, anume **Rușii**, mai sus de Botășeni, cu locuri de iazuri și de mori pe pârlul Sitna... danie și miluire de la Alexandru Iliăș voievod... pentru că a dat atunci 250 de

¹⁰⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 258, pp. 326, 327

¹⁰⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 319, pp. 411-413

ughi în treaba Domniei Sale și a țării... Iar hotarul să fie... peste Huc, în capul iazului lui Pătrănescul, dinspre Stănțești, până la alt stâlp de piatră, la alt stâlp, lângă Fântâna lui Crăciun, pe din sus, de acolo, peste Sitna, mai sus de Verteb și la vale”¹⁰⁸⁸.

RUȘII GOEI

(sat în hotar cu Poieni, comuna Roșiori, Bacău).

1623, iulie 15: Întărit de Ștefan Tomșa voievod Păscălinei Iacomiasa, care, în baza unui zapis de mărturie de la negustorii ieșeni Procop, Arsenia și Ionașco, primește uric pentru „o parte ocină din satul Rusii Goei, a șasea parte din câmp și din pădure și din apă”¹⁰⁸⁹, pe care o cumpărase de la Nastasia și Erina, fiicele lui Petrea spătar, cu 20 de galbeni ungurești.

1628, februarie 8: Zapisul popii Bernat, al diacului Iurașco, al lui Erimiia din Cucovi, Vasile Blăgea diac și Toader, prin care mărturisesc cum au venit în fața lor Anghelina, fata Măriicuțai, nepoata popii Ianului și a vândut „cât se va alege din tot locul, și din câmp, și din vatra satului și cu eleșteu de pește, din sat din **Rușii Goei**... mătușii sale, Păscălinei, drept 18 galbeni de aur”¹⁰⁹⁰.

¹⁰⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 399, pp. 460-462

¹⁰⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 100, pp. 146, 147

¹⁰⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 306, p. 418

1628, martie 21: Întărit de Miron Barnovschi voievod Păscălinei, cneaghina lui Iacomî postelnic, în baza unui zapis de mărturie de la popa Bernat, Iuraşco diac şi Eremia din **Cucova**, Vasile Băgea diac, Toader şi de la alţi oameni buni, care mărturisesc că a venit înaintea lor Anghelina, fiica Măricuţei, nepoata popii Ianului, şi a „vândut ce i se va alege din satul **Ruşii Gooi**, cu loc de iaz şi cu tot venitul din câmp şi din pădure şi din vatra satului... sus-scrisei Păscălina, cneaghina lui Iacomî, pentru 18 ughi galbeni”¹⁰⁹¹.

1632, octombrie 20: Zapisul lui Iuraşco, în care scrie şi mărturiseşte că a vândut „ce se va alege partea Arvasiei, fiică Cătălinii, din sat den **Rosi** (Ruşii Goei, contopiţi cu Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), din vatra satului şi cu iaz iezit şi din câmp şi din ţarină, şi din deal şi din vale, şi din pădure... jupânesei Păscălinei şi fiului ei Dumitrache, drept 40 taleri bătuţi... Şi în tocmeală au fost popa Ionaşco din **Căteşeni** (Căuteşani, Căutişeni, contopit cu Izlaz, contopit cu Poiana, Bacău), popa Avram şi Petre hotnogul din **Piticieni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Vasile şi Ştefan de **Mesăhăneşte** (Misi-hăneşti, comuna Roşiori, Bacău), Costân de **Rosi**, Toader de **Negoşeni** (Neguşeni, comuna Roşiori, Bacău) şi mulţi oameni buni”¹⁰⁹².

1632, decembrie 12: Întărit de Alexandru Iliaş voievod cneaghinei Păscălina şi fiului ei Dumitrache, care cumpărase de la Anghelina, fiica Măricuţii, nepoata popii Ianul, cu 40 ughi, partea ei din satul **Joldeşti**... cu vad de

¹⁰⁹¹ AŞSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 328, pp. 446, 447

¹⁰⁹² AŞSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 230, p. 286

moară la pârâul Albâia, ce este la râul Siret, în ținutul Roman... / de la Iurașco, cu 40 lei, „dreapta lui ocină și cumpărătură din satul **Rușii Goii**, parte ce era cumpărătură lui Iurașco de la Arvasiia, fata Cătălinii... / de la Toader Fărțol din Crucea de Jos, cu 120 taleri, „o vie de la **Crucea de Jos**”, martorii menționați de zapise fiind Ștefan Bechea diac, Petrea hotnod și popa avram din **Pitcenii**, popa Ionașco, Gavril și Saconie din **Căuteșeni**, Toader din **Negușeni**, Ștefan și Vasile din **Mesehenesti**, Costin din **Ruși** „și alți oameni buni”¹⁰⁹³.

1634, septembrie 5: Porunca dată de Vasile Lupu voievod slujitorilor domnești să caute martori și să stâlpească „dreapta ocină și moșie din sat din **Ruși** a dumisale a jupânesei Păscălinei Iacomiiasa (văduva lui Iacomii) și cu Costin de acolo, ca să știe să-și țină cineși ocina”¹⁰⁹⁴.

1645, decembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pavel, fiul popii Ionașcu din Căuteșeni, care cumpără, pentru 50 galbeni ungurești, de la Dochîța, Dafina și Andrei, nepoții lui Vasile bătrânul, strănepoții lui Toader, „dreapta lor ocină și dedină din satul **Căuteșeni** (Căuteșești, înglobat în Poiana, comuna Ilișești, Bacău), ce este în ținutul Roman... dinaintea lui Gavrilăș, Dinga, Dumitrașco, Grozav, Nicula, Vasile și Marco din **Căuteșeni**, cneaghina Iacomiasa și Costin din **Ruși** (înglobat în Roșiori, Bacău), Sava Călinescu și fiul lui Iordache din **Dăminești** (comuna Dăminești, Bacău), Vasile și fratele

¹⁰⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 257, pp. 322-323

¹⁰⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 255, p. 285

lui Constantin din **Negușeni** (comuna Roșiori, Bacău) și Silion din Vaslui”¹⁰⁹⁵.

RUȘII ZAVOLUI

(sat inclus în Călugăreni, Bacău).

1624, martie 20: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Lupu, al doilea logofăt, care cumpără, cu 30 taleri, de la Grigori, ficior Anii, nepot Zahariei și strănepot Anușcăi, „cât se va alege partea lui din satul **Rușii Zavolui** (sat inclus în Călugăreni, Bacău), din vatra satului și din curătură, și din eleșteu, și din livezi, și cu loc de prisacă și din țarină 12 pământuri, și iarăși patru pământuri, ce și le-a cumpărat el de la Ioan Ciuntul, ficiorul Maricăi, nepot Stancăi, prestrănepot Anușcăi... / Și iarăși au venit înaintea noastră Larion și sora lui Antimiia, feciorii Petrii, nepoții Zaharii, prestrănepoții Anușcăi, ș-au vândut a lor dreaptă ocină și moșie, dintr-același uric și dintr-același sat, toate părțile lor, câte să vor alege din vatra satului și din curătură și din fânaț, și din loc de moară și din țarină, 12 pământuri și din tot venitul, iarăși mai sus numitului boierului nostru, drept 24 taleri, bani gata, numărați. / Și iarăși au venit... Sirghii, ficior Zahii, nepot Anghelinii, prestrănepot a lui Zavula, ș-au vândut toată parte lui de ocină, câtă să va alege dintr-același sat, din vatra satului și din heleșteu și din curături și din țarină, și din tot venitul,

¹⁰⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 263, pp. 208, 209

iarăși boierului nostru, drept 30 taleri de argint, și moșii, și cumpărătură. / Și iarăși au venit... Nastasiia fata lui Ioan, nepoata Zaharii și strănepoata Anușcăi, ș-au vândut moșia sa dintr-același sat, câtă se va alege partea ei din tot venitul și din țarină, două pământuri, drept doi galbini de aur ungurești. / Și iarăși au venit... Grigorii, ficior Anii, nepot Zaharii, ș-au vândut a lui una parte de ocină dintr-același sat Rusii, ce și l-au cumpărat el de la Cozma, ficior Tomii, strănepot Baliceoai, câtă să va alege parte Cozmii, din tot venitul și din țarină, opt pământuri și jumătate, pe același au vândut-o mai sus numitul slugii noastre, drept 20 taleri, bani gata, numărați. / Și iarăși au venit... Mariia și soru-sa Ștefana, și fratele lor, Toader, ficiorii Arsăanii, ficiorii lui Micul, nepotul Tomii și prestrănepot Onișcăi, și ș-au vândut o parte de ocină din satul **Dămieniștii** (sat din comuna Dămieniști, Bacău), ce i-au fost lui cumpărătură de la soacră-sa Stanca, din vatra satului și din heleșteu și din tot venitul și din țarină, opt pământuri, pe aceeași au vândut-o mai sus numitul boierului nostru, drept 20 de taleri. / Și iarăși au venit... Gavrilăș pitar și fratele său Coste, și sora lor Nastasiia, ficiorii Anghelinii, câtă se va alege dintr-același sat Rusii, din vatra satului și din heleșteu și din tot venitul și din țarină, unsprezece pământuri, iarăși mai sus numitul boierului nostru Lupul logofăt, drept 30 de taleri de argint”¹⁰⁹⁶.

1624, august 31: Zapisul de vânzare al Uliancăi și al copiilor ei Drăgan, Chirilă și Dronța, care dau vărului lor, popa Gligorie din Dămieniști, în contul dabilelor domnești plătite de acesta pentru verii săi și pentru încă 50 de taleri, „partea noastră de ocină ce am avut în hotarul

¹⁰⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 175, pp. 226, 227

Dămieniștilor, vatra satului și din țarină, și cu heleșteu, și cu prisacă, și cu livezi... și alte părți ale noas-tre de ocină ce am avut în hotarul Rusilor Zavului”¹⁰⁹⁷.

1633, septembrie 10: Întărit de Moise Moghila voievod jupânesei Zanfira din târgul **Iași**, în baza unor zapise de la Ștefan logofăt, Petria și Sava din **Dămieniști** (comuna Dămieniști, Bacău), Vasile Buliga din **Bătrânești** (comuna Icușești, Neamț), Constantin Tropoteiu și Lazăr din **Ruși** (Rușii Zavului, contopit cu Roșiori, comuna Roșiori, Bacău), Nechifor fost hortnog și Andronachi vistiernic din **Pădureni** (comuna Dămieniști, Bacău), Grigore, Trifan vistiernic și Zaharia ușer din **Bucium** (comuna Valea Ursului, Neamț), Vico armășel și Istrati vistiernic din **Drăjăști** (Drăgești, comuna Dămieniști, Bacău), care mărturisesc „cum că ea și-a cum-părat, de la Lazor și Vasile, feciorii lui Neniul, toată par-tea câtă se va alege din satul ce se numește **Rușii Za-volovii**, ce este la ținut Romanului, drept 80 zloți... / Și iarăși, o parte de ocină dintr-același sat Rușii, de la Anghelina, fata lui Ștefan paharnic, cât se va alege partea moșului ei Rați Moişăscul, drept 60 taleri... / Și iarăși, într-același sat Rușii, de la Vasile și Ana, fecorii lui Ne-niul, nepoți de fii ai Rățoai, și de la Lazor, fecior Dochiei, toate părțile Rățoai și a Dochiei, drept 30 zloți bătuți”¹⁰⁹⁸.

1643, noiembrie 10: Agapie, feciorul Alecsandrei, nepotul preotesei popii Zaharia, vinde vornicului Cujbă, drept 12 taleri, „toată partea mâne-mea Alecsandrei din satul **Pănicești** (lângă Taxobeni, comuna Horești, județul

¹⁰⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 233, p. 301

¹⁰⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 390, pp. 491, 492

Bălți, Moldova), dintr-a patra parte de sat cât se va alege... dinaintea lui Dumitrașcu șoimarul, Niculei din **Bălteni** (comuna Probota, Iași), Tuderașco de **Ruși** (Rușii Zavului, inclus în Călugăreni, comuna Dămieniști, Bacău), Oprea, Nicula și Mihul din Iași”¹⁰⁹⁹.

1644, august 10: Frații Iordache, Apostol și Lu-pașco, feciorii Goiei, fac schimb de moșii cu jupâneasa Păscălina și cu frații ei Dumitru și popa Vasile: „datu-i-am partea noastră de cumpărătură din satul **Ruși** (Rușii Zavodului, inclus în Călugăreni, comuna Dămieniști, Bacău) a șasea parte și alte părți le-am dat lor, pentru că este moșie mai bună în **Doljești** (comuna Doljești, Neamț) decât în Ruși”¹¹⁰⁰.

RUȘI

(înglobat în Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț).

1634, august 29: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cupar Neculae Sechil și mamei lui Nastasia Se-

¹⁰⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 208, p. 190

¹¹⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 393, p. 377

cheloae, după judecarea pârei lui Luca Fuștele, ginerele lui Zosim, „pentru jumătate din satul **Rușii** (înglobat în Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pâraul Orbic, și cu mori pe acel pârau, zicând el că acea jumătate de sat a fost dreaptă moștenire a socrului său Zosim, și nu a vândut Zosim, socrul lui, acea jumătate de seliște, Rușii, ci bunicul lui Neculae, anume Simion Sechil, i-a cotropit cu mare asuprire acea jumătate de seliște. Iar sluga noastră Neculae Sechil a spus, înaintea noastră, că acea jumătate de seliște Rușii a fost dreaptă cumpărătură a lui Simion Sechil de la Ște-fana, fiica socrului său Zosim, fiul lui Dracsin, nepotul Nastasiei, iar cealaltă jumătate de seliște îi era cum-părătură de la Dumitru uricar, pentru 1.000 de zloți, cum a arătat înaintea noastră privilegiu și drese de cumpărătură și de pâra, ce au avut bunicul lui, Simion Sechil, și Ne-culae de la Eremia voievod, de la Ștefan Tomșa voievod și de la Radul voievod, și de întărire de la alți domni de mai înainte”¹¹⁰¹.

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărțirea moșiilor între neamurile Seachil. „Și s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goșmani** (comuna Români, Neamț) și din cealaltă jumătate de sat, a patra parte și jumătate de sat din **Arămești** (comuna Bahna, Neamț). Și ceste părți de sat fost-au date și tatăl lui Neculai Seachil frățâne-său Tofan. / Așijderea, Neculai Seachil și cu vâru-său Constantin au mai dat partea din **Tuțcani** (comuna Bahna, Neamț), câtă se va alege, cu tot venitul. / Așijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părți din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliștea, comuna Români, Neamț), iar a patra parte de sat este a

¹¹⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 245, pp. 274-276

răzeșilor, și jumătate de sat din **Felești** (înglobat în Brănișteni, comuna Trifești, Neamț). / Iar siliștea **Rușii** (comuna Moldoveni, Neamț) s-a venit, de pe partea moașă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuș s-a venit satul **Siliștea Rumânii** (azi Siliștea, comuna Ro-mâni, Neamț)... Iar cine va porni pâra, să aibă a da porții 50 de boi”¹¹⁰².

RUȘI

(cătun, comuna Stăniilești, Vaslui).

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stăniilești** (comuna Stăniilești, Vaslui) și cutul **Rușilor** (comuna Stăniilești, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stăniilești, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stăniilești, Vaslui), partea Roșcăi, în ținutul Lăpușna, semnată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitrașco feciorul Șetra-rului, Iuga din **Horjești** (comuna Mingir, raionul Hân-cești, Moldova), Mihalcea, Pavel și Crețul din **Gurbă-nești** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budești** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegați** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniș și Gligorie din **Plotonești** (comuna Dimitrie Can-temir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoști** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvățeni** (lângă Urlați, co-muna

¹¹⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 252, pp. 282, 283

Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlați** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic și Gheorghe din **Vârâți** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Ciorecești** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscășeni** (Broșoșești, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătrașco șoltuz, Giurgea, Pătrășcan și Ștefan Galbăn din **Huși**. / Și s-a stâlpit din țarină și din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Așijderea, ce s-au aflat bălți pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Prutețului. Aceste bălți sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălțile ce sunt pe hotarul Stănileștilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, și se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem și dăm știre Măriei Dumitale”¹¹⁰³.

RUȘI

(Ruși-Ciutea, comuna Letea Veche, Bacău).

1635, noiembrie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra lui Toder Beldiman, soția sa Candachia și sora ei Drăgulina Gherghiloea, fetele lui

¹¹⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 2, pp. 2, 3

Pătrășcan biv clucer „și stând de față cu Mo-glan, Toder, Nașcul și cu Ionașco ce-a fost hotnog, și cu Samoilă și cu alți oameni ai lor din satul **Mușăteștii** (Moșotești, înglobat în Letea Veche, Bacău), zicând Beldiman cum că li s-ar fi împresurând o bucată de moșie din satul **Rușii** (Ruși-Ciutea, comuna Letea Veche, Ba-cău) fără de ispravă, iar acei oameni, arătând scrisoare din satul Mușăteștii, zicând că este acea bucată de hotar dreaptă a lor moșie și ocină. / Iar Noi... am rânduit pe Tănasia vornic de Poartă, ca să meargă la cele sate și să facă cercetare printre megieși. Și, mergând Tănasia vornic, cu alți oameni domnești, ei au stătit și s-au do-vedit, și au ascuns scrisorile lor care arată că au pe acea bucată de hotar, ci au mărturisit pentru acea bucată de hotar din satul Rușii, din ținutul Bacăului, peste Bistrița, cum că acea bucată de hotar a fost stâlpită de Alexandru voievod, fecior lui Ștefan voievod; și a rămas rea acea scrisoare a lui Moglan, Nașcul, Ionașco hotnog și a lui Samoilă din Mușătești, și au întors cheltuiala, 12 zloți, slugii noastre Toader Beldiman”¹¹⁰⁴.

1774, iunie 15: Satul Fundul și Rușii, ținutul Bacău, ocolul Bistriței de jos, satul șătrarului Ciutii, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹¹⁰⁵: Toată suma caselor: 37. Scădere rufeturi, însă 15: 1 popă, 1 diacon, 3 ruptași, 3 ȱigani, 7 scutelnici ai șătrarului Ion Ciute. Rămân birnici 22. / **Birnici:** Vasile, plugariul / Chirilă, văcariul / Preda, bejenar / Grigori Roșca, cioban / Iordachi, grădinar / Ion, ungurian, herghelegiu / Ion Gurămare / Drăghici / Albul / Mihaiu Dragomir / Șerban, muntean / Ianăș Jorat /

¹¹⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 261 pp. 302, 303

¹¹⁰⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 293

Mihaiu Iștoc / Petre Pătrașco / Martin fratele lui Ianăș / Ianăș Chedecheș / Petre Sare / Giurgiu Doboș / Ianăș Bejan / Tănase Bucă, slugă / Ilii Bucă / Sava, chelariul / Mașteiu, vătah / Ilii Cârsteiu / Iacob, păscar (pescar) isprăvnicesc / Andona, pescar isprăvnicesc // **Rufeturi:** Popa Andreiu / Diaconul Vasile / Antohi Hociuc, ruptaș / Hurmuzachi Gorgoi, ruptaș / Ioniță Râșniță, ruptaș / Costandin, țigan / Ion, țigan / Vasile, țigan.

RUȘI

(înglobat în Verșești, comuna Sânduleni, Bacău).

1636, iulie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod Schitului Drăgușani, care primește uric pentru „jumătate din satul **Băsești** (comuna Pârjol, Bacău) ce este pe Tazlău, în ținutul Bacăului... cumpărat de la Marga din **Ruși** (înglobat în Verșești, comuna Sânduleni, Bacău), Băncea fiul lui Dumitru, Mărica fiica Măgdălinei, Lupul și Dănilă, fiii lui Hăinal, pentru 271 zloți tărești; și altă parte din această jumătate, dreaptă danie de la Petrea fiul lui Ionașco. / Și a opta parte din jumătate din satul **Edumirești** (azi Scorțeni, comuna Scorțeni, Bacău), tot din acest ținut Bacău, cu locuri de mori pe pârâul Solonț și pe Tazlău, și cu loc de prisacă și cu Poiana Boului, cumpărată de la Lupul și de fa fiii lui, pentru 27 de ughi și să-i scrie în sfântul pomelnic. / Și alta, au avut, acum, pâră Nastasia Solomoneasa și fiii ei pentru aceste părți din satul Băsești și Edumirești, spunând cneaghina Solo-moneasa că îi este dreaptă ocină și dedină. Noi am spus să-și scoată dresese de moștenire și de cumpărătură, dar ea n-a avut nici un

dres: Iar rugătorii noștri, călugării, au arătat aceste drese mai sus scrise”¹¹⁰⁶.

Cuprins

Precuvântare:

Răzeșii Moldovei sau prima cultură rurală p. 3

RĂCĂCIUNI p. 14

RĂCĂMUȘ p. 22

RĂCĂTĂU p. 26

¹¹⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 459, pp. 518-520

RĂCĂUȚI p. 29
RĂCHITENI p. 30
RĂCHITNA p. 35
RĂCHITOASA p. 36
RĂCIA p. 42
RĂCINȚI p. 43
RĂCIULA p. 44
RĂCIULEȘTI p. 44
RĂCLEȘTI p. 46
RĂCOASA p. 47
RACOVA p. 52
RACOVA p. 54
RĂDĂCINEȘTI p. 55
RĂDĂEȘTI p. 57
RĂDĂȘENI p. 62
RĂDĂUȚI-PRUT p. 109
RĂDĂUȚI p. 119
RĂDEANA p. 194
RĂDENI p. 197
RĂDENI p. 201
RĂDENI p. 203
RĂDENII VECHI p. 205
RĂDENI p. 207
RĂDENI p. 211
RĂDENI p. 213
RĂDENI p. 215
RĂDEȘTI p. 221
RĂDEȘTI p. 225
RĂDEȘTI p. 227
RĂDIUL p. 228
RĂDIURILE p. 231
RADOMIREȘTI p. 231

RADOSLOVEȘTI p. 232
RADOTEȘTI p. 233
RĂDUEȘTI p. 234
RĂDULEȘTI p. 238
RĂDULEȚILE p. 240
RĂFLOAIA p. 241
RĂICENI p. 241
RĂIDĂCEȘTI p. 243
RÂNGHILEȘTI p. 245
RÂNGOIA p. 247
RÂNZEȘTI p. 248
RÂPELE p. 250
RĂPEZEȘTI p. 253
RĂPȘENI p. 253
RARANCEA p. 254
RĂSÂPENI p. 274
RĂSIPENI p. 275
RĂSPOPENI p. 276
RĂSPOPENI p. 277
RĂSPOPI p. 278
RĂSPOPI p. 285
RĂSPOPI p. 288
RĂSTIENI p. 290
RÂȘCA p. 290
RÂȘCANA p. 306
RÂȘCANI p. 306
RÂȘCANI p. 307
RÂȘCANI p. 309
RÂȘCINȚI p. 311
RÂȘCOV p. 311
RÂȘCOVA p. 313
RĂTEAZI p. 314

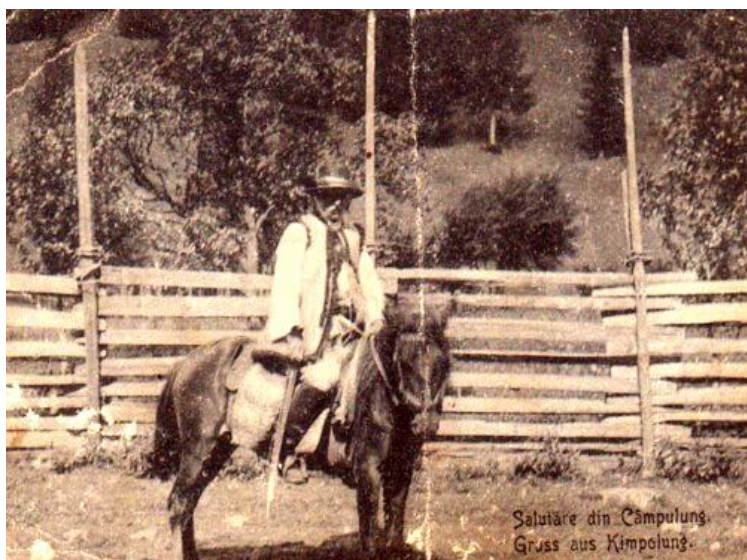
RĂTEȘTI p. 314
RÂTUL p. 322
RĂTUNDA p. 324
RĂUCANI p. 325
RĂUCĂUȚI p. 326
RĂUCEȘTI p. 327
RĂUSENI p. 332
RĂVĂCANI p. 341
RĂZBOIENI p. 349
RĂZIMEȘTI p. 358
RĂZLOGI p. 360
REBRICEA p. 361
RECEȘTI p. 362
REDIU p. 366
REDIU p. 371
REDIU p. 377
REDIU GALIAN p. 378
REDIUL p. 384
REDIUL p. 385
REDIUL LUI GORAN p. 388
REDIUL PĂUCEȘTI p. 389
REGHIU p. 391
RESTEU-ATACHI p. 393
REUSENI p. 398
REVACĂUȚI p. 406
REZINA p. 409
RINGACI p. 413
RIPICENI p. 414
RIPICENI p. 417
RISIPENI p. 417
RJAVINȚI p. 421
ROCHITNA p. 422

ROGOJANII p. 424
ROGOJENI p. 426
ROGOJENI p. 430
ROGOJEȘTI p. 432
ROGOJEȘTI p. 436
ROGOZĂNI p. 448
ROHAȚI p. 449
ROHOZNA p. 453
ROMA p. 460
ROMAN p. 461
ROMÂNEȘTI p. 475
ROMÂNEȘTI p. 479
ROMÂNEȘTI p. 484
ROMÂNEȘTI p. 489
ROMÂNEȘTI p. 490
ROMÂNEȘTI p. 498
ROMÂNEȘTI p. 501
ROMÂNEȘTI p. 502
ROMANEȘTI p. 503
ROMĂNEȘTI p. 511
ROMĂNEȘTI p. 513
ROMÂNEȘTI p. 515
ROMANCAUȚI p. 518
ROMÂNI p. 519
ROMÂNI p. 524
ROPCEA p. 528
ROȘA sau ROȘIȘA p. 543
ROȘCANI p. 555
ROȘCANI p. 555
ROȘCANI p. 560
ROȘCANI p. 561
ROȘCANI p. 562

ROȘCANI p. 563
ROȘCANI p. 566
ROȘIACI p. 567
ROȘIEȘTI p. 568
ROȘIETICI p. 571
ROȘIORI p. 573
ROȘIORI p. 576
ROȘIORI p. 583
ROȘIORI p. 590
ROȘIORI p. 593
ROȘU p. 595
ROȘUȘLI p. 597
ROTOMPĂNEȘTI p. 597
ROZNOV p. 606
RUCȘIN p. 616
RUGET p. 617
RUGINENI p. 620
RUGINEȘTI p. 621
RUGINOASA p. 632
RUGINOASA p. 641
RUGINOȘI p. 642
RUGINȚI p. 644
RUJAVINȚI p. 645
RUJNIȚA p. 647
RUNCUL p. 648
RUPTURA p. 649
RUPTURA p. 654
RUPTURA p. 656
RUPTURI p. 656
RUSCANI p. 657
RUȘCIORI p. 663
RUȘCIORI p. 664

RUȘCIORI p. 665
RUSENI p. 668
RUSENI p. 669
RUSENI p. 670
RUSENII RĂZEȘI și DE SUS p. 672
RUSENI p. 673
RUSĂȘTI p. 674
RUSINEȘTI p. 677
RUȘII de JOS și de SUS p. 680
RUȘI p. 684
RUȘI p. 685
RUȘI p. 686
RUȘII p. 689
RUȘI p. 692
RUȘII GOEI p. 693
RUȘII ZAVOLUI p. 696
RUȘI p. 700
RUȘI p. 701
RUȘI p. 703
RUȘI p. 704

Diferențele dintre cultura răzeșească și cea iobăgească (țăărănească, înfăptuită de „vecini” rusini și ardeleni) avea să fie confirmată, de unii cărturari, dar în vremi entuziaste, în care deja se practica egalitarismul

păgubos pentru răzeși, care va începe după 1848-1864, și tocmai de aceea, specificitățile fie trec neobservate, fie sunt ignorate în mod premeditat.